

Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Mizan’ul Hikmet (hikmetin ölçüsü) benim, Ali de onun dilidir.” (İhkak’ul Hak, 6/46)

Mizan’ul Hikmet

14. Cilt

Muhammed Muhammedi REYŞEHİRİ

Çeviri

Kadri ÇELİK

Tatbik

Nuri DÖNMEZ

E-Kitap: <http://gadir.free.fr>

İçindekiler

4006. Bölüm..... 12	4135. Bölüm..... 247
Hediyein Sevgideki Rolü 12	Her kim Bir Konuşmacıya
4007. Bölüm..... 12	Kulak Verirse Ona İbadet Etmiş
Hükümet Yöneticilerine	Olur..... 247
Hediye Vermenin Haram Oluşu12	4136. Bölüm..... 247
4008. Bölüm..... 15	Öğüt Vermenin Adabı247
Müşriğin Hediyesini Kabul	4137. Bölüm..... 248
Etmekten Sakınmak 15	Deruni/Batını Vaiz.. 248
4009. Bölüm..... 17	4138. Bölüm..... 248
Hediye Kabul Etmeye Teşvik	Batını Vaizi Olan Kimse248
..... 17	4139. Bölüm..... 248
4010. Bölüm..... 18	Her kimin Deruni Vaizi
Hediye Çeşitleri..... 18	Olmazsa..... 248
4011. Bölüm..... 18	4140. Bölüm..... 249
En İyi Hediye..... 18	Kendisine Öğüdün Fayda
4012. Bölüm..... 19	Vermediği Kimse 249
Bağış Geri Almak 19	4141. Bölüm..... 250
4013. Bölüm..... 20	Öğüt Kabul Etmeyen Öğütçü
Hediye Vermenin Adabı20	 250
4014. Bölüm..... 20	4142. Bölüm..... 251
Mübarek Mekanlara Hediye	Öğüt Dileyen Vaizin
Vermek..... 20	Sözlerinden Nurlanmaya Teşvik
4015. Bölüm..... 24	 251
İhtiyarlık..... 24	4143. Bölüm..... 252
4016. Bölüm..... 24	Ameli Davet 252
Yaşlılık Zamanında Gençleşen	4144. Bölüm..... 252
Şey..... 24	Öğüt Almaya Layık Olan Şey
4017. Bölüm..... 25	 252
Yaşlılığa Sebep Olan Şey 25	4145. Bölüm..... 255
4018. Bölüm..... 27	Başarı..... 255
Helak Olma Sebepleri (1)27	4146. Bölüm..... 259
4019. Bölüm..... 31	Başarı Ve Yardımdan
Helak Olma Sebepleri (2)31	Mahrumiyet..... 259
4021. Bölüm..... 37	4147. Bölüm..... 260
Himmeti Yüce Olmak37	Başarı Sayılan Şey..... 260
4022. Bölüm..... 38	4148. Bölüm..... 260
Himmetin Şerafetteki Rolü 38	Başarıya Sebep Olan Şey 260
4023. Bölüm..... 38	4149. Bölüm..... 262
Önem Verilmesi Gereken Şey	Vefa 262
..... 38	Tefsir 262
4024. Bölüm..... 39	4150. Bölüm..... 269
	İnsanların En Vefasız269

Himmetinin Doruğuna Ulaşan Kimseler..... 39	4151. Bölüm 271
4025. Bölüm 39	Vakar 271
Himmetlerin En Yücesi39	4152. Bölüm 272
4026. Bölüm 40	Mümin Vakarlıdır 272
Yüce Himmetli Olmanın	4153. Bölüm 273
Sonuçları 40	Vakara Sebep Olan Şey273
4027. Bölüm 42	4154. Bölüm 273
Zeki İnsanların Himmeti42	Metanetten Kaynaklanan
4028. Bölüm 42	Hasletler 273
Himmetin Kısahğı 42	4155. Bölüm 276
4029. Bölüm 46	Vakfetmek 276
Himmeti Karnı Olan Kimse46	4156. Bölüm 282
4030. Bölüm 46	Takva 282
Himmeti Dünya Olan Kimse	4157. Bölüm 284
..... 46	Allah'ın Takvayı Tavsiyesi284
4031. Bölüm 49	4158. Bölüm 284
Heva ve Heves Tehlikesi49	İmam Ali'nin (a.s) Takvayı
4032. Bölüm 50	Tavsiyeleri 284
Şehvetlerin Tehlikesi . 50	4159. Bölüm 286
4033. Bölüm 51	Takva Elbiselerin En
Lezzetlerin Tehlikesi . 51	Şerafetlisidir 286
4034. Bölüm 52	4160. Bölüm 288
Heva ve Heves İbadet Edilen	Takva Ele Geçirilmez Bir
Bir İlahtır..... 52	Kaledir 288
4035. Bölüm 52	4161. Bölüm 289
Heva ve Heves Basireti Kör	Salahın Ve Doğruluğun
Eder 52	Anahtarı Takvadır 289
4036. Bölüm 53	4162. Bölüm 290
Heva ve Hevesin Başlangıcı ve	Takva Hidayetin Anahtarıdır
Sonu..... 53	 290
4037. Bölüm 54	4163. Bölüm 291
Her kim Şehvetle Arkadaş	Takva Yüceliğın Anahtarıdır
Olursa, Nefsi Hasta Olur. 54	 291
4038. Bölüm 54	4164. Bölüm 294
Şehvete Kulluktan Sakınmak	Takva Kalplerin İlacıdır294
..... 54	4165. Bölüm 294
4039. Bölüm 55	Takva Sağlam Bir Kulptur 294
Gizli Şehvetlerden	4166. Bölüm 295
Sakındırmak 55	Takvanın Amellerin
4040. Bölüm 55	Kabulundeki Rolü 295
Heva ve Hevese Uymak55	4167. Bölüm 296
4041. Bölüm 56	Her kim Allah'tan Sakınırsa,
	Allah Ona Bir Çıkış Yolu Taktir
	Eder 296

Heva ve Hevese Muhalefet Göstermek	56	4168. Bölüm	299
4042. Bölüm	59	Takva Sahipleri.....	299
Heva ve Hevesle Savaşmak	59	4169. Bölüm	299
4043. Bölüm	60	Takva Sahiplerinin Özellikleri	299
Kurtuluş Şehvetlere Muhalefettedir	60	4170. Bölüm	305
4044. Bölüm	60	Takvaya Sebep Olan Şey	305
Heva ve Hevesin Akla Galebe Çalması	60	4171. Bölüm	306
4045. Bölüm	62	Takvaya Engel Olan Şey	306
Aklın Heva ve Hevese Galebe Çalması	62	4172. Bölüm	306
4046. Bölüm	63	Takva Hakkı	306
İnsanların En Güçlüsü Heva ve Hevesine Galip Gelendir	63	4173. Bölüm	308
4047. Bölüm	64	Takvanın Anlamı	308
Şehveti Güçsüz Kılan Şey	64	Takva ve Mertebeleri Hakkında Bir Kaç Bölüm	
4048. Bölüm	65	Hakkında Bir Çift Söz	309
Aklı Güçlendiren Şey	65	1-Kanun, Yüce Ahlak ve Tevhit	309
4049. Bölüm	65	2-Dini Takva Şu Üç Şeyle Hasıl Olur :	313
İtaatlerin En Üstünü Şehvetleri Terk Etmektir.....	65	3-Muhabbet Nasıl İhlasa Sebep Olur?	317
4050. Bölüm	66	4-Kulun Allah Vesilesiyle Halis Olması	319
Her kim Şehvetine Galebe Çalırsa, Aklı Aşık Olur..	66	4174. Bölüm	324
4051. Bölüm	66	Takvanın Üsaresi	324
Her kim Şehvetine Galip Gelirse Nefsine Sahip Olur	66	4175. Bölüm	325
4052. Bölüm	67	İnsanların en Takvalısı	325
Her kim Heva ve Hevesine Üstün Gelirse Dünya Mecburen Ona Yönelir	67	4176. Bölüm	325
4053. Bölüm	71	Takva Sahiplerinin İmamı	325
Emanetler	71	4177. Bölüm	326
4054. Bölüm	72	Akibet Takva Sahiplerininidir	326
Allah'ın Emanetleri ...	72	Hak din sonunda tüm dünyaya galip gelecektir.....	327
4055. Bölüm	74	4178. Bölüm	331
Miras.....	74	Takiyye	331
Birkaç Bölümde İlmi İnceleme	77	4179. Bölüm	333
1-Mirasın Ortaya Çıkışı	77	Takiyyenin Caiz Olduğu Hususlar	333
2-Mirasın Tedrici Değişimi	77	4180. Bölüm	334
3-Uygar Milletlerde Miras	78	Takiyyeyi Aşmaktan Sakınmak	334
		4181. Bölüm	336

4-Bu Ortamda İslam Ne Yaptı?..... 82	Takiyyenin Caiz Olmadığı Hususlar 336
5-İslam’a Göre Kadınların ve Yetimlerin Durumu 85	4182. Bölüm 338
6-Yeni Misras Kanunları88	Tevekkül 338
7-Miras Sistemlerinin Karşılaştırılması 90	4183. Bölüm 339
8-Vasiyet 90	Tevekkülün Anlamı. 339
4056. Bölüm 91	Tevekkül hakkında Bir Çift Söz..... 340
Mirasın Engelleri 91	4184. Bölüm 341
4057. Bölüm 92	Tevekkül Edenler 341
Peygamberlerin Mirası92	4185. Bölüm 343
4058. Bölüm 95	Tevekküle Sebep Olan Şey343
Vera (sakınma) 95	4186. Bölüm 344
4059. Bölüm 97	Tevekkülün Neticesi 344
Sakınmanın Neticesi.. 97	4187. Bölüm 346
4060. Bölüm 98	Tevekkül ve İşlerin Kifayeti 346
Sakınmanın İbadetteki Rolü 98	4188. Bölüm 348
4061. Bölüm 99	Tevekkülün Adabı ... 348
Veranın Anlamı..... 99	4189. Bölüm 350
4062. Bölüm 101	Allah’a Yönelmek 350
Vera Sahibi (Sakınan Kimse) 101	4190. Bölüm 351
4063. Bölüm 102	Allah’tan Gayrisine Yönelmek 351
İnsanların En Çok Sakınanı 102	4191. Bölüm 354
4064. Bölüm 105	Tevekkülün Dereceleri354
Vezir..... 105	4192. Bölüm 354
Tefsir 105	Kendine Güven 354
4065. Bölüm 108	4193. Bölüm 357
Vezirlerin En Kötüsü108	Doğum 357
4066. Bölüm 109	4194. Bölüm 357
Ahlak Vezirleri (yardımcıları) 109	Evladın Değeri 357
4067. Bölüm 111	4195. Bölüm 358
Amellerin Terazileri. 111	Evlat Fitne Sebebidir358
Tefsir 111	4196. Bölüm 359
4068. Bölüm 116	Evlat Sevgisi 359
Kendilerine Terazilerin Kurulmadığı Kimse 116	4197. Bölüm 360
4069. Bölüm 119	Çocuklarla Çocuk Olmak 360
Vesvese 119	4198. Bölüm 362
4070. Bölüm 121	Salih Evlat..... 362
	4199. Bölüm 363
	Kötü Evlat..... 363
	4200. Bölüm 364

Abdest ve Namazda	Kızı Sevmemekten
Vesveseden Sakınmak 121	Sakındırmak 364
4071. Bölüm 122	4201. Bölüm 366
Vesvesenin İlacı 122	Çocuklar Arasında Adaletle
4072. Bölüm 124	Teşvik 366
Allah'ın Vesveseyi Affetmesi	4202. Bölüm 367
..... 124	Anne Babaya İyiliğe Teşvik 367
4073. Bölüm 126	4203. Bölüm 369
Yardımlaşmak 126	Her ne Kadar Kötü De Olsa
4074. Bölüm 131	Anne Babaya İyiliğe Teşvik 369
Allah'ın İnsana Vasiyetleri 131	4204. Bölüm 370
4075. Bölüm 132	Ölümlerinden Sonra Anne
Allah'ın Musa'ya (a.s)	Babaya İyilik Etmeye Teşvik 370
Vasiyetleri 132	4205. Bölüm 371
4076. Bölüm 133	Cennet Annelerin Ayağı
Allah'ın İsa'ya (a.s) Tavsiyeleri	Altındandır 371
..... 133	4206. Bölüm 374
4077. Bölüm 133	Anne Babaya Eziyet Etmek
Hızır'ın (a.s) Musa'ya (a.s)	 374
Tavsiyeleri 133	4207. Bölüm 375
4078. Bölüm 136	Anne Babaya İtaat ... 375
Allah'ın (c. C) Muhammed'e	4208. Bölüm 377
(s.a.a) Tavsiyeleri 136	Anne Babaya İtaatsizlikten 377
4079. Bölüm 136	4209. Bölüm 377
Resulullah'ın (s.a.a) Tavsiyeleri	Babanın Çocuk Üzerindeki
..... 136	Hakkı 377
4080. Bölüm 144	4210. Bölüm 378
İmam Ali'nin (a.s) Tavsiyeleri	Hem Evlat ve He de Malı
..... 144	Babaya Aittir 378
1-Hz. Ali'nin Oğlu Hasan'a	4211. Bölüm 379
(a.s) Tavsiyeleri 144	Evladın Baba Üzerindeki
2-Oğlu Hüseyin'e (a.s)	Hakkı 379
Tavsiyeleri 145	4212. Bölüm Erreur ! Signet
3-Oğlu Hasan ve Hüseyin'e	non défini.
(a.s) Vasiyetleri 145	Çocuk Terbiyesi Erreur !
4-Müslümanlara Tavsiyeleri	Signet non défini.
..... 145	4212. Bölüm 380
4081. Bölüm 146	Evlat Terbiyesi 380
Hz. Ali'nin Vefat Anındaki	4213. Bölüm 382
Tavsiyeleri 146	Çocuğa Saygısızlık 382
4082. Bölüm 147	4214. Bölüm 385
İmam Zeyn'ül-Abidin'in (a.s)	Ulu'l-Emr (Emir Sahipleri) 385
Vasiyetleri 147	İslâm Toplumunun Önderi ve
4083. Bölüm 148	Tutumu 386

İmam Bakır'ın (a.s) Tavsiyeleri 148	4215. Bölüm 391
4084. Bölüm 150	Kötü Yöneticilerin İş Başına Geçmesine Sebep Olan Şey 391
İmam Sadık'ın (a.s) Vasiyetleri 150	4216. Bölüm 392
4085. Bölüm 154	Adil Yöneticiler 392
İmam Kazım'ın (a.s) Tavsiyeleri 154	4217. Bölüm 393
4086. Bölüm 154	Zalim Yöneticiler 393
İmam Cevad'ın (a.s) Tavsiyeleri 154	4218. Bölüm 394
4087. Bölüm 160	Yöneticilerin Valilerin Zulmüne Ortak Oluşu 394
İmam Askeri'nin (a.s) Tavsiyeleri 160	4219. Bölüm 395
4088. Bölüm 163	Yöneticinin Kendisine Kaşrı Görevi 395
Vasiyet 163	4220. Bölüm 396
4089. Bölüm 164	Yöneticinin Yönetimindeki Önemli Görevleri 396
Vasiyyet Adabı 164	4221. Bölüm 398
4090. Bölüm 165	Yöneticiye Merhametli ve Yumuşak Huyulu Olmasının Farz Oluşu 398
Varise Zarar Vermekten, Zulümden Ve Hakkı Yok Etmekten Sakındırmak... 165	4222. Bölüm 399
4091. Bölüm 166	Yönetici Halkın Genelinin Rızayetini Elde Etmelidir 399
Kendi Vasisi Olan Kimse 166	4223. Bölüm 399
4092. Bölüm 169	Yöneticinin İstihdam Hususunda Riayet Etmesi Gereken Şeyler 399
Tevazu 169	4224. Bölüm 400
4093. Bölüm 172	Yöneticinin Seçmemesi Gereken Kimse 400
Tevazunun Anlamı .. 172	4225. Bölüm 401
4094. Bölüm 173	Liyakatsiz Bir Şekilde Yüceltilen Kimse 401
Yüceliğinden Dolayı Mütevazi Olan Kimse 173	4226. Bölüm 401
4095. Bölüm 174	Yöneticinin Kökten Sökmesi Gereken Şey 401
Tevazunun Adabı 174	4227. Bölüm 401
4096. Bölüm 174	Hakim Valilerini Araştırmalıdır 401
Zengine Zenginliği Sebebiyle Tevazu Gösteren Kimse 174	4225. Bölüm 402
4097. Bölüm 175	Kapıcı Edinmekten Sakındırmak 402
Tevazunun Alametleri 175	4229. Bölüm 403
4098. Bölüm 176	
Tevazunun Meyvesi 176	
4099. Bölüm 177	
Tevazu ve Yücelik ... 177	
4100. Bölüm 180	

Tevazu Sahibi Olmaya	Harac İşlerini Araştırmanın
Yardımcı Olan Şey 180	Gereği 403
4101. Bölüm 182	4230. Bölüm 403
Abdest 182	Yöneticinin Müslümanların
4102. Bölüm 183	Malını Bağışlamaktan Sakınması
Abdestin Hikmeti 183	 403
4103. Bölüm 183	4231. Bölüm 404
Abdestin Etkileri..... 183	Darda Kalan Borçlunun
4104. Bölüm 184	Borcunu Ödemek Yöneticinin
Cefa 184	Görevidir..... 404
4105. Bölüm 184	4232. Bölüm 405
Sürekli Abdestli Olmanın	Yöneticinin Bizzat Yapması
Fazileti 184	Gereken İşler 405
4106. Bölüm 185	4233. Bölüm 405
Abdesti Yenilemek .. 185	Yöneticinin Mustaz'af
4107. Bölüm 186	Kimselere Teveccüh Etmesinin
Allah Resulü'nün (s.a.a)	Farz Oluşu 405
Abdesti 186	4234. Bölüm 408
4108. Bölüm 188	Evliyaullah'ın Özellikleri 408
Vatan Sevgisi 188	4235. Bölüm 415
4109. Bölüm 191	Ümitsizlik..... 415
Vatanı Savunmak..... 191	4236. Bölüm 416
4110. Bölüm 192	İnsanların Elinde Olan
Gurbet ve Vatan 192	Şeylerden Ümidini Kesmenin
4111. Bölüm 193	Faydaları 416
Vatanların En Kötüsü 193	4237. Bölüm 419
4112. Bölüm 195	Yetimlere Riayet Etmeye
Allah'ın Vaadi Haktır 195	Teşvik 419
4113. Bölüm 196	4238. Bölüm 420
Vaad (Söz Vermek) Bir	Yetim Malını Yemek 420
Borçtur 196	4239. Bölüm 421
4114. Bölüm 197	Yetim Malını Yemenin Haram
Vaad Etmek İki Kölelikten	Oluşunun Sebebi..... 421
Biridir..... 197	4240. Bölüm 422
4115. Bölüm 198	Al-i Muhammed'in Yetimleri
Verilmemesi Gereken Vaadler	 422
..... 198	4241. Bölüm 425
4116. Bölüm 199	Yakin 425
Sözünde Durmamayı Kınama	4242. Bölüm 426
..... 199	Yakin Dinin Başıdır. 426
4117. Bölüm 202	4243. Bölüm 427
Öğütün Kalp Hayatındaki	Yakin İmanın Direğidir 427
Rolü 202	4244. Bölüm 427
4118. Bölüm 202	

Öğüt Dilemek 202	Yakin En Az Bulunur Şeydir
4118. Bölüm 202	 427
Öğüt Dilemek 202	4245. Bölüm 427
4119. Bölüm 203	Yakin İbadettir. 427
Öğüt Verenlerin Çeşitleri 203	4246. Bölüm 428
4120. Bölüm 204	Yakin En Üstün İbadettir 428
Herşeyde Bir Öğüt Vardır 204	4247. Bölüm 428
4121. Bölüm 205	İmanın Nihai Hedefi Yakin
En Açık Öğüt 205	Elde Etmektir 428
4122. Bölüm 206	4248. Bölüm 429
Allah'ın Öğütleri 206	İman ve Yakin Arasında 429
4123. Bölüm 206	4249. Bölüm 430
İsa'nın (a.s) Öğütleri 206	İman Kalpte Sabittir Yakin İse
4124. Bölüm 224	Hatıralardır 430
Peygamber'in Öğütleri 224	4250. Bölüm 430
4105. Bölüm 225	İlm'ul-Yakin 430
İmam Ali'nin (a.s) Öğütleri 225	4251. Bölüm 431
4126. Bölüm 228	Hakk'ul-Yakin 431
İmam Hasan'ın Öğütleri 228	Tefsir 431
4127. Bölüm 228	4252. Bölüm 432
İmam Hüseyin'in (a.s) Öğütleri	Yakinin Anlamı 432
..... 228	4253. Bölüm 433
4128. Bölüm 229	Yakin Sahibi Kimsenin
İmam Zeyn'ül-Abidin'in (a.s)	Nişaneleri 433
Öğütleri 229	4254. Bölüm 435
4129. Bölüm 231	Müminin Yakini Amelinde
İmam Bakır'ın (a.s) Öğütleri	Görülür 435
..... 231	4255. Bölüm 436
4130. Bölüm 231	Yakini Yok Eden Sebepler 436
İmam Sadık'ın (a.s) Öğütleri	4256. Bölüm 436
..... 231	Yakinin Gevşekliği... 436
4131. Bölüm 232	4257. Bölüm 437
İmam Kazım'ın (a.s) Öğütleri	Yakini Kendisine Fayda
..... 232	Vermeyen Kimse 437
4132. Bölüm 245	4258. Bölüm 437
İmam Rıza'nın (a.s) Öğütleri	Yakinin Faydaları 437
..... 245	1-Sabır 437
4133. Bölüm 245	2-İhlas 438
İmam Cevad'ın (a.s) Öğütleri	3-Zühd 438
..... 245	4-Tevekkül 439
4134. Bölüm 246	5-Rıza ve Hoşnutluk 439
İmam Hadi'nin (a.s) Öğütleri	6-Musibetleri Hafif Saymak
..... 246	 440
	4259. Bölüm 440

	Yakinin Şubeleri..... 440
	4260. Bölüm 441
	Yakini Elde Etmek .. 441
	İman ve İmanın Artışı
	Hakkında Bir Çift Söz 442
	<i>İçindekiler</i>..... 447

533. Konu

el-Hediyye Hediye- Armağan

- *Bihar*, 75/44, 38. Bölüm; *el-Hediye*
- *Bihar*, 103/188, 3. Bölüm; *el-Hediye*
- *Kenẓ'ul-Ummal*, 5/817, *el-Hediye*
- *Vesail'uş-Şia*, 12/212, 88. Bölüm; *İstihbab'ul-İhda*

bak.

• 458. Konu, *el-Kerem*; *el-Ayb*, 3016. Bölüm; *el-İd*, 3006. Bölüm; *el-Akl*, 2816. Bölüm; *el-Hadis*, 13538. Bölüm

4006. Bölüm Hediyein Sevgideki Rolü

Kur'an :

“Ben onlara bir hediye göndereyim de, elçilerin ne ile döneceklerine bakayım” dedi.”¹

21172. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Hediyeleşin ki birbirinizi sevesiniz ve birbirinize hediye verin, zira hediyeleşmek kini giderir.”²

21173. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Birbirinizle hediyeleşin ki kalpleriniz birbirine karşı sevgiyle dolsun. Zira hediye kinleri ortadan kaldırır.”³

21174. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Birbirinize hediye götürünüz. Zira hediye kötülük dilemeleri kalpten çıkarır, düşmanlık kinlerini ve nefreti yok eder.”⁴

21175. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Hediye

vermek kinleri göğüslerden çıkarır.”⁵

21176. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Hediyeleşmek sevgi doğurur, kardeşliği korur, kinleri ortadan kaldırır. Birbirinizle hediyeleşin ki birbirinizi sevesiniz.”⁶

21177. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Eğer Müslüman kardeşime kendisine fayda verecek bir hediye bulacak olursam bu benim nezdimde o hediyein benzerini sadaka vermekten daha sevimlidir”⁷

4007. Bölüm Hükümet Yöneticilerine Hediye Vermenin Haram Oluşu

21178. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “İmama hediye vermek hıyanettir.”⁸

21179. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Valilere

¹ Nemi , 35

² el-Kafi , 5/144/14

³ Bihar , 75/44/1

⁴ el-Kafi , 5/143/7

⁵ Uyun-u Ahbar’ir-Rıza , 2/74/343

⁶ Bihar , 77/166/2

⁷ el-Kafi , 5/144/12

⁸ Kenz’ul-Ummal , 15062

hediye vermek, bütünüyle haramdır.”¹

21180. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Memurlara verilen hediye tümüyle haramdır.”²

21181. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Her kim kardeşi için aracılık eder ve o da bu aracılığı sebebiyle kendisine bir hediye götürür, o da bu hediyeyi kabul ederse, şüphesiz faiz kapılarından büyük bir kapıya girmiş olurlar.”³

21182. Ebu Hamid es-Saidi
şöyle diyor: “Peygamber (s.a.a) Ben-i Esed kabilesinden İbn-i Utbiyye adlı birini zekat toplamakla görevlendirdi. O zekat mallarını getirince şöyle arzetti: “Bu sizin içindir, bu da bana hediye edilmiştir.”Allah Resulü (s.a.a) minbere çıktı... Allah’a hamdu sena ettikten sonra şöyle buyurdu: “Ne olmuş da memur gönderiyorum geri geldiğinde şöyle diyor: “Bu sana aittir, bu da banal! Neden anne babasının evinde oturduğu takdirde kendisine hediye getirilip

getirilmediğine bakmıyor. Canım elimde olana yemin olsun ki o memur aldığı kıyamet gününde her ne kadar güçlü bir deve böğüren bir inek veya meleyen bir koyun da olsa sırtında taşıyacaktı.”⁴

21183. İmam Ali (a.s)
zülümden beri olduğunu belirterek şöyle buyurmuştur: “Bundan daha da ilginç bir şey oldu: Bir gece yarısı, birisi (Eşas b. Kays el-Kindi ki dinden döndüğü, sonradan Harici olduğu rivayet edilir) kapımızı çalarak kapalı bir kab içinde helva getirdi. O helvadan tiksindim. Adeta yılan kusmuğu veya zehiriydi. “Bu hediye midir, yoksa zekat veya sadaka mıdır?” diye sordum. “Eğer sadaka veya zekat ise bu biz Ehl-i Beyt'e haram kılınmıştır”dedim. “Bu ne zekattır ve ne de sadakadır; bu bir hediyedir” dedi. “Anan, ağlasın sana! Allah’ın diniyle gelip beni tuzağa mı düşüreceksin? Aklını mı kaybettin, şeytan mı çarptı, yoksa sayıklıyor musun!” dedim. “Vallahi,

¹ a. g. e. 15067

² a. g. e. 15068

³ a. g. e. 15070

⁴ Sahih-i Buhari , 6753

karıncanın ağzındaki arpanın kabuğunu alarak Allah’a isyan etmem için bana yedi iklim ve göklerin altında-kiler verilse gene de kabul etmem.”¹

21184. *İmam Ali (a.s), Şam’a giderken kendisini görmeye gelen kendileriyle birlikte birkaç tatar atı getiren ve yanı sıra yaya olarak koşan Enbar çiftçilerine şöyle buyurmuştur:*

“Bu beraberinizde getirdiğiniz atlar niçindir ve yaptığınız bu işten maksudınız nedir?” Onlar şöyle arzetttiler: “Bu bizim emirlerimize saygı ve ihtiram olarak yaptığımız resmi bir iştir. Bu atları da size hediye için getirdik. Müslümanlar için de yiyecek temin ettik, hayvanlarınız için de bol miktarda ot getirdik.”İmam şöyle buyurdu: “Bunun saygı ve ihtiram olarak yaptığınız resmi bir iş olduğu sözünüze gelince biliniz ki Allah’a yemin olsun ki bu davranışınızın emirlere hiç bir faydası yoktur. Sizde bu iş sebebiyle can ve ruhunuzu sıkıntıya düşürmektesiniz. O halde artık bu işi tekrar etmeyin.

Ama atlara gelince, eğer isterseniz onları sizden kabul ederim ve vergilerinizin yerine sayarım, onları sizden alırım. Ama bizler için hazırladığınız yemeğe gelince, biz sizin malınızdan değerini ödemedikçe bir şey yemeyi hoş görmeyiz.” Onlar şöyle arzetttiler: “Ey Müminlerin Emiri! Biz ona kıymet koyarız, daha sonra da değerini sizden alırız.”İmam şöyle buyurdu: “Bu taktirde sizler gerçek kıymetini söylemezsiniz. O halde biz beraberimde olan azık ile yetiniriz.”Onlar şöyle arzetttiler: “Ey Müminlerin Emiri! Bizim araplar arasında dostlarımız ve tanıdıklarımız vardır. Acaba bizi onlara hediye vermekten veya onları bizim hediyelerimizi kabul etmekten sakındırıyor musun?” İmam şöyle buyurdu: “Bütün araplar, dostlarınızdır. Hiç bir müslüman sizin hediyenizi kabul etmemelidir. Eğer birisi sizden zorla alırsa bize haber verin.”Onlar şöyle arzetttiler: “Ey Müminlerin Emiri! Biz hediye ve

¹ Nehc'ül-Belağa , 224. hutbe

ikramımızı kabul etmenizi istiyoruz.”İmam şöyle buyurdu: “Eyyahlar olsun size! Biz sizden müstağniyiz.”Daha sonra onları terk etti ve yoluna devam etti.”¹

Bak. Et-Taẓīm, 2753. Bölüm

21185. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Bir hükümdar, sorunlarını ve ihtiyaçlarını kendisine iletmeleri için halka imkan ve izin vermediği taktirde, kıyamet günü de Allah ihtiyaçlarını kendisine iletmesine izin vermez. Eğer bir hükümdar hediye kabul ederse o hıyanet etmiş olur. Eğer rüşvet alırsa, müşriktir.”²

21186. İmam Ali (a.s), Allah-u Teala’nın, “Çok haram mal yerler” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur: “Bu kimseden maksat, kardeşinin sorununu gideren ve ardından onun hediyesini kabul eden kimsedir.”³

21187. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Ey Ali! Bu

kavim mallarıyla aldanacak, dinleriyle Rablerine minnet etmeye kalkışacak, rahmetini dileyecek, azabından emin olacak, haramını yalancı şüpheler ve gaflete düşürücü isteklerle helal kılacaklar. Böylece içkiye nebiz (şıra), rüşvete hediye, faize alışveriş adını takarak helal sayacaklar.”⁴

bak. 188. Konu, er-Rüşvet

4008. Bölüm Müşriğin Hediyesini Kabul Etmekten Sakınmak

21188. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Biz hiç bir müşriğin hediyesini kabul etmeyiz.”⁵

21189. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Biz müşriklerin hediyesini kabul etmeyiz.”⁶

21190. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Ben müşriklerin ihsanını hoş görmem.”⁷

21191. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah Resülü

¹ Şerh-i Nehc'ül-Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid , 3/203 , 204

² Bihar , 75/345/42

³ Cami'ul-Ahbar , 439/1234

⁴ Nehc'ül-Belağa , 156. hutbe

⁵ Kenz'ul-Ummal , 14475 , 14479

⁶ a. g. e. 15104

⁷ a. g. e. 15105

(s.a.a) müşriklerin hediyesini kabullenmekten sakındırdı. Maksudı Müslümanlara savaş açan müşriklerin hediyeleriydi.”¹

21192. Resulullah (s.a.a) *şöyle buyurmuştur:* “Mülaib’ul-Esinne (adındaki meşhur bir savaşçı) Allah Resulü (s.a.a) için bir hediye getirdi. Peygamber ona İslam’ı kabul etmeyi teklif etti, ama o müslüman olmaktan sakındı, Peygamber *şöyle* buyurdu: “Ben bir müşriklerin hediyesini kabul etmem.”²

21193. Resulullah (s.a.a), kendisine bir hediye getiren İyaz b. Himar’ül-Mücaşi’i’ye *şöyle* buyurmuştur: “Müslüman oldun mu?” O, “hayır” dedi. Peygamber *şöyle* buyurdu: “Ben müşriğin bağışını kabullenmekten sakındırıldım.”³

21194. Resulullah (s.a.a), müslüman olmadan önce kendisine bir at hediye etmek isteyen birine *şöyle* buyurmuştur: “Ben müşriklerin bağışını hoş görmem.”⁴

21195. İmam Sadık (a.s) *şöyle buyurmuştur:* “İyaz,

cahiliye zamanında önemli ve makam sahibi birisiydi. Ukaz ehli için hakimlik ediyordu. O Mekke’ye girdiği zaman, günahla kirlenmiş pis elbiselerini bedeninden çıkarıyor, Resulullah’ın (s.a.a) elbiselerini temiz olduğu için alıyor, giyiniyor ve Ka’beyi tavaf ediyor, tavafı bittiği zaman da Peygamber’e (s.a.a) geri veriyordu. Peygamber (s.a.a) güçlenince de İyaz kendisi için bir hediye getirdi ve Resulullah (s.a.a) onun hediyesinin kabulden sakındı ve *şöyle* buyurdu: “Ey İyaz! Eğer müslüman olsaydın, hediyeni kabullenirdim. Aziz ve celil olan Allah benim müşriklerin hediyesini kabulümü hoş görmez.”Daha sonra İyaz İslam’ı kabul etti iyi ve gerçek bir müslüman oldu. Peygamber’e bir hediye takdim etti, Peygamber de onu kabul buyurdu.”⁵

21196. İbrahim Kerhi *şöyle* diyor: “İmam Sadık’a (a.s) *şöyle* sordum: “Bir şahıs,

¹ Müstedrek’ül-Vesail , 13/208/15128

² Kenz’ul-Ummal , 14485

³ a. g. e. 14486

⁴ a. g. e. 14487

⁵ el-Kafi , 5/142/3

büyük bir beldenin sahibidir, mehregan, veya nevrüz bayramı olduğunda büyükleri ona bir takım hediyeler getiriyorlar, elbette onlar bu iş ile mükellef değillerdir, aksine bu işleriyle kendilerini ona yakınlaştırmak istiyorlar. (bu hediyelerin hükmü nedir?)” İmam Sadık (a.s) şöyle buyurdu: “Onlar namaz kılan kimseler değiller midir?” Ben şöyle arzettim: “Evet.” İmam şöyle buyurdu: “O halde hediyelerini kabullenmeli ve buna karşılık da onlara hediye vermelidir. Zira Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Eğer bir Müslüman bir koyunun paçasını dahi hediye getirse onu kabul ederim. Bu dinin bir parçasıdır. Eğer kafır ve münafık birisi, bana bir deve dolusu hediye getirecek olursa, onu kabul etmem. Bu da dinin bir parçasıdır. Aziz ve celil olan Allah, benim için müşriklerin ve münafıkların bağışlarını ve yiyeceklerini kabul etmeme rızayet göstermemiştir.”¹

¹ a. g. e. s. 141/2

² Kenz'ul-Ummal , 14473

21197. Hekim b. Hişam şöyle diyor: “Yemen’e yolculuk ettim, bir Zuyezen elbisesini aldım ve onu Resulullah (s.a.a) ile Kureyş arasındaki ilişkilerin bozulduğu bir dönemde kendisine hediye ettim. Peygamber şöyle buyurdu: “Ben hiç bir müşriğin hediyesini kabul etmem.” Böylece onu reddetti, ben o elbiseyi sattım, Peygamber onu aldı ve giydi.”²

4009. Bölüm Hediye Kabul Etmeye Teşvik

21198. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Bana her ne kadar bir ineğin veya koyunun paçası hediye edilse de onu kabul ederim.”³

21199. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Eğer bir inek veya koyun paçasını yemeye bile davet edilesem kabul ederim, eğer bana bir paça bile hediye edilse onu kabul ederim.”⁴

21200. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Eğer bana

³ el-Kafi , 5/143/9

⁴ el-Fakih , 3/299/4070

bir paça bile hediye edilse onu kabule derim. Eğer bir kol bile yemeye davet edilsem kabul ederim.”¹

21201. *Ayşe şöyle diyor:* “Peygamber hediyeyi kabul ediyor ve ona karşılık ödül veriyordu.”²

21202. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın kardeşine saygısı onun hediyesini kabul etmesi, nezdinde olan şeyleri ona hediye etmesi ve ona bir şey hediye etmek için kendisini zahmete düşürmemesidir.”³

21203. *Resulullah (s.a.a) acıdığından dolayı fakir bir kadının hediyesini kabul etmeyen Aişe’ye şöyle buyurmuştur:* “Neden onu kabul etmedin ve kendisini aşağıladığını düşünmemesi için ona mütekebilen hediye bulmadın? Ey Aişe mütevazi ol! Zira Allah tevazu sahiplerini sever ve mütekebbir kimselerden nefret eder.”⁴

bak. el-Kerem, 3478.
Bölüm

4010. Bölüm Hediye Çeşitleri

21204. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Hediye üç çeşittir: Telafi eden hediye, rüşvet ve dalkavukluk hediyesi ve aziz ve celil olan Allah için hediye.”⁵

21205. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hediye üç çeşittir: Telafi etme hediyesi, rüşvet ve dalkavukluk hediyesi ve aziz ve celil olan Allah için hediye.”⁶

4011. Bölüm En İyi Hediye

21206. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “En iyi hediye veya en iyi bağış kulun işittiği daha sonra öğrendiği daha sonra da başkalarına öğrettiği hikmetli sözdür.”⁷

21207. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Müslümanın kardeşine verdiği en iyi hediye, Allah’ın kendisiyle hidayetini artırdığı ve onu

¹ Bihar , 77/54/3

² Sünen-i Ebi Davud , 3536

³ el-Kafi , 5/143/8

⁴ Kenz’ul-Ummal , 14482

⁵ el-Kafi , 5/141/1

⁶ Bihar , 75/45/2

⁷ Kenz’ul-Ummal , 28891

helak olmaktan kurtardığı hikmet dolu sözdür.”¹

21208. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur:
“Müslümanın kardeşine verdiği en iyi hediye, Allah-u Teala’nın kendisiyle hidayetini arttırdığı veya helak ve yok olmaktan koruduğu hikmet dolu sözdür.”²

21209. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “İşittiğin hikmet dolu söz, ne de güzel bir bağış ve nede güzel bir hediyedir!”³

21210. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Öğüt ne de güzel bir hediyedir.”⁴

21211. Cebrail (a.s)
Peygamber’e (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Ey Allah’ın Resulü! Allah Tebareke ve Teala beni daha önce hiç kimseye vermediği bir hediyeyle sana doğru göndermiştir.” Resulullah şöyle buyurdu: “Ben şöyle dedim: “O nedir?” Cebrail şöyle buyurdu: “Sabır ve ondan daha iyisi.” Ben şöyle dedim: “O diğeri nedir?” Cebrail şöyle buyurdu: “Mutluluk ve ondan daha

iyisi.” Ben şöyle dedim: “O diğeri nedir?” Cebrail şöyle buyurdu: “Zühd ve ondan daha iyisi.” Ben şöyle dedim: “O nedir?” Cebrail şöyle buyurdu: “İhlas ve ondan daha iyisi” Ben, “O nedir?” diye sordum. Cebrail, “yakın ve ondan daha iyisi” diye buyurdu. Ben, “O nedir?” diye sordum. Cebrail, “Basamakları aziz ve celil olan Allah’a tevekkül etmektir.” diye buyurdu. Ben, “Aziz ve celil olan Allah’a tevekkül nedir?” diye sordum. Cebrail şöyle buyurdu: “Yaratığın ne zarar verebildiğini, ne fayda verebildiğini, ne bir şey verebildiğini, ne bir şeyi engelleyebildiğini, bilmek ve insanlardan ümidini kesmektir...”⁵

bak. el-ayb, 3016. Bölüm

4012. Bölüm Bağış Geri Almak

21212. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur:
“Bağışladığı şeyi geri alan

¹ Bihar , 2/25/88

² Kenz'ul-Ummal , 28892

³ Tenbih'ul-Havatir , 2/212

⁴ Gurer'ul-Hikem , 9884

⁵ Bihar , 77/20/4

kimse kustuğunu yutan
kimse gibidir.”¹

21213. *Resulullah (s.a.a)*
Müslüman savaşçılarından
birine Allah yolunda cihat
etmesi için at bağışlayan ve sonra
da onu ucuz bir fiyata satacağı
düşüncesiyle ondan geri almak
isteyen Ömer b. Hattab’a şöyle
buyurmuştur: “Onu alma,
verdiğin sadakanın bir
dirhemini bile sana verecek
olsa dahi geri alma. Zira
sadakasını geri alan kimse,
kustuğunu yiyen kimse
gibidir.”²

21214. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Her kim
sadaka verir de o sadaka
kendisine geri çevrilirse,
onu ne satsın, ne de kendisi
istifade etsin. Çünkü o mal
ortağı olmayan bir mal
olacak kadar verilmiş
şeylerdendir. Zira o sadaka
hakikatte azad edilmiş bir
köle gibidir. Onu azad
ettikten sonra artık onu
alması, onu köle edinmesi
ve onu geri çevirmesi doğru
değildir.”³

21215. *İmam Sadık (a.s)*
fakire vermek için kapının
önüne çıktığında fakirin gittiğini

gören kimse hakkında şöyle
buyurmuştur: “Onu başka bir
fakire vermeli ve (o malı)
malına geri
çevirmemelidir.”⁴

bak. Vesail’u’s Şia,
13/337-341, 5-9. Bölümler

4013. Bölüm **Hediye Vermenin** **Adabı**

21216. *İmam Ali (a.s) şöyle*
buyurmuştur: “Seni ziyaret
etmeyen kimseyi ziyaret et
ve sana hediye vermeyen
kismeye hediye ver.”⁵

bak. el-İhsan, 866.
Bölüm, el-Hayr, 1170. Bölüm;
el-Hulk, 1102. Bölüm; en-
Nübüvvet, 3831. Bölüm; el-
Mukafat, 3505. Bölüm; er-
Rahim, 1466. Bölüm; el-İnsaf,
3876. Bölüm

4014. Bölüm **Mübarek** **Mekanlara Hediye** **Vermek**

21217. *İmam Ali (a.s) şöyle*
buyurmuştur: “Eğer iki akan
nehir altın ve gümüşüm de

¹ Kenz'ul-Ummal , 46164

² a. g. e. 46165

³ Bihar , 103/188/4

⁴ a. g. e. s. 189/5

⁵ el-Fakih , 3/300/4076

olsa Ka'be'ye en küçük bir şey hediye etmem. Çünkü bu hacılara nasip olmaktadır, fakirlere değil.”¹

21218. *Yasin şöyle diyor:* “İmam Bakır’ın (a.s) şöyle buyurduğunu işittim: “Bir grup Mısır’dan geldiler, bu esnada onlardan biri vefat etti, ama ölmeden önce bir şahsa malından bin dirhemi Ka'be'ye takdim etmesini vasiyet etti. O şahıs Mekke'ye girdiğinde o parayı kime vereceği hakkında araştırmada bulundu. Ona Beni Şeybe'yi tanıttılar. O şahıs Beni Şeybe'nin yanına gitti, konuyu ona söyledi, beni Şeybe şöyle dedi: “Sen görevini yerine getirdin, dirhemleri bize ver.” O şahıs kalktı, insanlardan soruşturdu, ona Ebu Cafer Muhammed b. Ali'yi (a.s) gösterdiler.” İmam Bakır (a.s) şöyle buyurdu: “O şahıs yanıma geldi, o dirhemlerin teklifini bana sordu. Ben de ona şöyle dedim: “Ka'be'nin böyle şeylere ihtiyacı yoktur. Bu evi ziyarete gelen ve yolda kalan veya harçlığı biten veya devesini kaybeden

veya ailesinin yanına dönecek bir şeyi olmayan kimseyi bul. O dirhemleri sana bu zikrettiğim kimselere ver.” O şahıs Ebu Şeybe'nin yanına geri döndü. Ebu Cafer'in (a.s) sözünü onlara bildirdi. Beni Şeybe şöyle dedi: “O şahıs sapık ve bid'at ehlidir, bilgisi yoktur. Onun sözlerine kulak vermemek gerekir. Bu evin ve falan falan şeylerin hakkı için sana ant içiriyoruz ki bu sözlerimizi ona bildir.” O şahıs şöyle diyor: “Ebu Cafer'in (a.s) yanına döndüm ve şöyle dedim: “Ben Beni Şeybe'yi görmeye gittim, sizin sözlerinizi onlara ilettim. Ama sizin şöyle şöyle olduğunuzu, birşey bilmediğinizi söyledim. Sonra da bana Allah'a ant içirerek söyledikleri şeyleri sizlere ulaştırmamı isted.” İmam Bakır (a.s) şöyle buyurdu: “Ben de sana onların ant içirdiği şeye ant içiriyorum ki onların yanına gidip şöyle de: “Ben şu kadar biliyorum ki eğer müslümanların işinden bir işin idareciliğini üstlenecek olursam, onların (Beni Şeybe'nin) ellerini keserim,

¹ İlel'uş-Şerayi' , 408/1

Ka'be'nin perdelerine
asarım, kendilerini bir
platformun üstüne
çıkardım. Sonra da bir
münadiye söyle nida
etmesini emrederim: “Bilin
ki bunlar, Allah'ın (malının)

hırsızlarıdır, onları
tanıyınız.”¹

*bak. el-Bihar, 99/66.
Bölüm; 6. Bölüm, İlel'uş Şerai,
408, 147. Bölüm*

¹ a. g. e. s. 409/3

534. Konu

el-Herem

İhtiyarlık

bak.

• 255. Konu, eş-Şibab; 283. Konu, eş-Şeyb

4015. Bölüm İhtiyarlık

21219. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “İnsanoğlu düz durmuştur. Doksan dokuz ölüm sebebi yanına dizilmiştir. Bu ölüm sebepleri ona isabet etmediği takdirde yaşlılık çağına ulaşır.”¹

21220. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Uzun hayatın ürünü hastalık ve yaşlılıktır.”²

21221. *İmam Ali (a.s)*, *nimetlerin çeşitlerini hatırlama konusunda* şöyle buyurmuştur: “Sizlere müddetini gizlediği ömürler tayin ve takdir etmiştir. Sizden önce gelip geçenlerin yaşayıp ömür sürdükleri alanlarda, ölüm kemendi boğazlarına atılıp yok edilmeden önce mühlet bulup yaşadıkları mekanlarda sizler için ibretler bırakmıştır. Ölüm onları muratlarına erişmeden sürüp götürdü. Ecelleri dağıtıp perişan etti. Onlar bedenleri sağ salimken, gençlik fırsatı

ellerindeyken ibret almamışlardı. Acaba gençliklerinin en güzel çağlarını yaşayanlar ihtiyarlıklarının düşkünlüğünü; afiyet içinde yaşayanlar hastalık zamanını mı beklerler?”³

21222. *İmam Ali (a.s)*, *cennetin sıfatı hakkında* şöyle buyurmuştur: “Orada birbirinden üstün dereceler, birbirinden ayrı, durulacak menziller vardır. Ne nimetleri biter tükenir, ne de halkı başka yere göçer. Orada ebedi kalan yaşanmaz.”⁴

4016. Bölüm Yaşlılık Zamanında Gençleşen Şey

21223. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “İnsan yaşlandığı halde onda iki şey gençleşir: İhtiras ve arzu.”⁵

21224. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “İnsanoğlu yaşlandıkça onda iki şey gençleşir: Mal servet ihtirası ve yaşama hırsı.”⁶

bak. Eş-Şeyb, 2145. Bölüm; 9920. Hadis

¹ Tenbih'ul-Havatir , 1/272

² Gurer'ul-Hikem , 4623

³ Nehc'ül-Belağa , 83. hutbe

⁴ a. g. e. 85

⁵ Tuhef'ul-Ukul , 56

⁶ el-Hisal , 73/112

4017. Bölüm Yaşlılığa Sebep Olan Şeyler

21225. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hüzün yaşlılığın yarısıdır.”¹

21226. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hüzün iki yaşlılıktan biridir.”²

21227. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hüzün bedeni eritir.”³

21228. *İmam Ali (a.s), Şıkkıkiye hutbesinde şöyle buyurmuştur:* “Başladım düşünmeye; kesilmiş elimle atağa mı geçeyim, yoksa kapkaranlık körlüğe sabır mı edeyim? Öyle bir karanlık ve körlük ki bu, büyüğü tamamıyla yıpratır, küçüğü tümüyle ihtiyarlatır, mümin kimse de Rabbine

ulaşınca dek bu karanlık körlükte zahmetten zahmete düşer.”⁴

21229. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah da onlara elçiler gönderdi ve insanlardan fitri sözlerini tutmalarını istemek, üstlerinde yüksekçe bir tavan, altlarında serilmiş bir döşek ihya eden bir rızık, öldüren zaman ve ihtiyarlatan zorluklar. Bu kudret ayetlerindendir.”⁵

21230. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dört şey erken yaşlılığa sebep olur: “Kurutulmuş et yemek, nemli yere oturmak, merdivenlerden yukarı çıkmak ve yaşlı kadınlarla cimada bulunmak.”⁶

bak. 110. Konu, el-Huşn

¹ Nehc'ül-Belağa , 143. hikmet

² Gurer'ul-Hikem , 1634

³ a. g. e. 1039

⁴ Nehc'ül-Belağa , 3. hutbe

⁵ Nehc'ül-Belağa , 1. hutbe

⁶ Tuhef'ul-Ukul , 317

535. Konu

el-Helak Helak-Yok Olmak

• *Bihar, 70/5, 41. Bölüm; el-Münciyyat ve'l-Mublikat*

bak.

• 425. Konu, *el-Felah*; 508. Konu, *en-Necat*; 314. Konu, *eş-Zalalet*

4018. Bölüm Helak Olma Sebepleri (1)

Kur'an :

“Rabbin kasabaların halkına, onlara ayetlerimizi okuyacak bir peygamber göndermedikçe onları yok etmiş değildir. Zaten biz yalnız, halkı zalim olan kasabaları yok etmişizdir.”¹

“Onlardan önce nice nesilleri yok ettiğimizi görmediler mi? Onları, sizi yerleştirmedüğimiz bir şekilde yeryüzüne yerleştirmiş, gökten bol yağmur yağdırmış, altlarından ırmaklar akıtmıştık. Fakat onları günahlarından ötürü yok ettik ve artlarından başka bir nesil yetiştirdik.”²

“Sonra biz onlara verdiğimiz sözü yerine getirdik, kendilerini ve dilediklerimizi kurtardık; aşırı gidenleri ise yok ettik.”³

bak. Yunus, 13. Hac, 45, Enfal, 54, Kehf, 59, Şuara, 139, Duhan, 37, İbrahim, 13

21231. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Helak edici şeyler şunlardır: İtaat edilen cimrilik, tabi olunan heva ve heves ve insanın kendisini beğenmesi.”⁴

21232. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Üç şey helak edicidir: Kadınlara itaat etmek, gazaba boyun etmek ve şehvete tabi olmak.”⁵

21233. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hak kılıfı giydirilmiş bidatler Allah’ın koruduğu kimseden başkasını helak edicidir.”⁶

21234. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hasadet, yalan ve kini terk et. Bu üçü dini lekeler ve insanı helak olmaya sürükler.”⁷

21235. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İki şey helak edicidir: Kendi görüşün esasınca insanlara fetva vermek veya bilmeden bir şeye tabi olman.”⁸

21236. *İmam Sadık (a.s) Abdurrahman Haccac’a şöyle*

¹ Kasas , 59

² En'am , 6

³ Enbiya , 9

⁴ et-Tergib ve't-Terhib , 1/86/10

⁵ Gurer'ul-Hikem , 4665

⁶ Nehc'ül-Belağa , 169. hutbe

⁷ Gurer'ul-Hikem , 5137

⁸ Tuhef'ul-Ukul , 369

buyurmuştur: “Şu iki işten sakın. Şüphesiz helak olan bu iki işle helak olmuştur: Kendi görüşünle insanlara fetva vermekten veya bilmeden bir şeye tabi olmaktan.”¹

21237. İmam Sadık (a.s)
Mufazçal b. Yeviz’e şöyle buyurmuştur: “Seni iki işten sakındırıyorum ki insanlar bu iki şey sebebiyle helak olmuşlardır: Batıl yere (sözde) Allah’a itaat etmenden ve bilmeyerek halka fetva vermendir.”²

21238. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Gerçekten de dirhem ve dinar sizden öncekileri helak etmiştir ve bu ikisi sizleri de helak edecektir.”³

21239. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “İnsanlar farklı oldukları müddetçe hayır üzeredirler ve eşit olduklarında ise helak olmuşlardır.”⁴

21240. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Bedenin hizmeti mutluluk, istek ve mal hususunda istediklerini

ona vermendir ve bu da ruhun helak olma sebebidir.”⁵

21241. İmam Hasan (a.s)
şöyle buyurmuştur: “İnsanların helak olması üç şeydedir: Tekebbür, hırs ve haset. Zira tekebbür dinin yok olmasına sebep olur ve bu haslet sebebiyle iblis lanetlenmiştir. Hırs ise ruhun rüşmanıdır ve bu haslet sebebiyle Adem cennetten kovulmuştur. Haset etmek de kötülüğe kılavuzluk eder ve bu sebeple Kabil Habil’i öldürmüştür.”⁶

21242. İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Allah altı grubu altı haslet sebebiyle helak eder: Yöneticileri zulümleri sebebiyle, Arapları taassupları sebebiyle, çiftçileri kibir sebebiyle, tacirleri hıyanet sebebiyle, köylüleri cehalet sebebiyle ve fakihleri de hesadet sebebiyle.”⁷

21243. İmam Sadık (a.s), Abdullah b. Cündeb’e yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:

¹ el-Hisal , 52/66

² a. g. e. h. 65

³ el-Kafi , 2/316/6

⁴ Uyun-u Ahbar’ir-Rıza , 2/53/204

⁵ Gurur’ul-Hikem , 5097

⁶ Bihar , 78/111/6

⁷ a. g. e. s. 207/67

“Ey İbn-i Cündeb! Ameline güvenen kimse helak olur, günahlar hususunda korkusuz olup Allah’ın rahmetini ümit eden kimse ise kurtuluşa ermez.”O, (Abdullah b. Cündeb şöyle diyor: “Ben şöyle arzettim: “O halde kim kurtuluşa erer. İmam Sadık şöyle buyurmuştur: “Korku ve ümit arasında yaşayanlar kurtuluşa erer. Bunların kalpleri cennet şevki ve azap korkusuyla adeta bir kuşun pençesinde gibidir.”¹

21244. İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim Allah hakkında konuşursa helak olur. Herkim riyaset düşkünü olursa helak olur ve kendini beğenmeye düşer olursa helak olur.”²

21245. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah ancak fakir kardeşlerinin haklarına itina etmeyen ümmete azap etmiştir.”³

21246. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Ümmetimin helak olması üç şeydedir: Asabiyette, kabile bağnazlığı

(milliyetçilik), kaderiye mezhebi (ne tabi olmada) ve muteber olmayan temelsiz rivayetlerde.”⁴

21247. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Sanıyorum Ebu Ubeyde’nin Bahreyn’den bir şey getirdiğini işitmişsiniz. Müjdeler olsun size ve sizi bekleyen mutlu geleceğe! Ümitli olun. Zira Allah’a yemin olsun ki ben sizin hakkınızda fakirlikten korkmuyorum. Benim sizler hakkındaki korkum dünyanın sizden öncekilerin yüzüne açıldığı gibi sizin yüzünüze de açılması ve onlar gibi dünya hakkında birbirinizle yarışmanız ve neticedede dünyanın sizi onlar gibi helaka sürüklemesidir.”⁵

21248. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Bu ümmet başlangıçta züht ve yakın sebebiyle düzeldi. Sonunda ise cimrilik ve arzu sebebiyle helak olacaktır.”⁶

21249. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Acizlik helak olmaya sebep olur.”⁷

¹ a. g. e. s. 280/1

² Tuhef’ul-Ukul , 409

³ Bihar , 78/281/1

⁴ Kenz’ul-Ummal , 43952

⁵ a. g. e. 6161

⁶ el-Hisal , 79/128

⁷ Gurer’ul-Hikem , 712

21250. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Üç şey helak edicidir: Ahdi bozmak, sünneti terk etmek ve cemaatten ayrılmak.”¹

21251. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Tamah bineğiyle yola çıkmaktan sakın! Çünkü o, seni süratle helak suyunun başına götürür.”²

21252. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Sizden öncekiler, ancak uzun-uzak emellere kapılmaları, ecellerinden gafil olmaları yüzünden helak oldular.”³

21253. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Sizden önce helak olanlar gerçekte günahlara düştükleri halde alimleri kendilerini sakındırmadıkları için helak olmuşlardır.”⁴

21254. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Sizden öncekiler helak oldular. Onlar rüşvet vererek elde etmek için insanları haklarından mahrum kıldılar. İnsanları batıl yola sürüklediler, onlar da peşleri sıra gittiler.”⁵

21255. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz bilirsiniz, namuslar, kanlar, ganimetler ve hükümler hususunda velayet sahibi olanların ve Müslümanlara önderlik edenlerin cimri olması doğru değildir... Sünneti terk eden de olmamalıdır; aksi taktirde ümmeti helake sürüklerler.”(Bunların hiç birisi Müslümanların önderi ve lideri olmaya layık değildir.)”⁶

21256. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Nebinizin Ehl-i Beyt'ine bakın, yollarına uyun, izlerini takip edin. Sizi asla doğru yoldan çıkarmazlar, sapıklığa itmezler. Durduklarında durun, hareket ettiklerinde hareket edin. Onlardan öne geçmeyin ki dalaletе düşersiniz ve onlardan geri kalmayın ki helak olursunuz.”⁷

21257. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Kılavuzun sapık oluşu yolu arayan kimsenin helak oluş sebebidir.”⁸

¹ Bihar , 2/266/25

² Nehc'ül-Belağa , 31. mektup

³ a. g. e. 147. hutbe

⁴ Nehc'üs-Saade , 1/477

⁵ Nehc'ül-Belağa , 79. mektup

⁶ a. g. e. 131. hutbe

⁷ a. g. e. 97

⁸ Gurur'ul-Hikem , 5900

21258. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En helak edici şey sapıklığın devam etmesidir.”¹

21259. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Birisinin, “Bütün insanlar helak olmuştur” diye söylediğini işittiğinizde (bilinki), kendisi herkesten daha çok helak olmuştur.”²

bak. el-: Ucu, 2516. Bölüm; er-Riase, 1394. Bölüm; er-Rahmet, 1457. Bölüm; el-Mal, 3753. Bölüm

4019. Bölüm Helak Olma Sebepleri (2)

Kur'an :

“De ki: “Allah’ın azabı size ansızın veya açıkça gelirse, zalimlerden başkası mı yok olur, bana bildirin?”³

“Peygamberlerden azim sahibi olanların sabrettiği gibi sen de sabret; küfredenler için acele etme; onlar, kendilerine söz verileni

gördükleri gün dünyada sadece gündüzün bir müddeti eğlendiklerini sanırlar. Bu bir bildiridir; yoldan çıkmış olanlardan başkası mı yok edilir?”⁴

21260. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendi ölçüsünü bilmeyen kimse helak olmuştur.”⁵

21261. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendi işini düzenlemeyen kimse helak olmuştur.”⁶

21262. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve hevesin saptırdığı ve şeytanın körlük yoluna sürüklediği kimse helak olmuştur.”⁷

21263. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendinden razı olan ve nefsinin kandırıcı vesveselerine itimat eden kimse helak olmuştur.”⁸

21264. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakını şekke, hakkı batıla ve ahireti dünyaya değişen kimse helak olmuştur.”⁹

¹ a. g. e. 3287

² et-Terğib ve't-Terhib , 3/611/3

³ En'am , 47

⁴ Ahkaf , 35

⁵ Gurer'ul-Hikem , 10020

⁶ a. g. e. 10021

⁷ a. g. e. 10026

⁸ a. g. e. 10027

⁹ a. g. e. 10030

21265. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dünyaya güvenen dinini dünyaya mehir kılan ve neticede de dünyanın döndüğü her yere kendisi de dönen kimse helak olmuştur. O dünyayı kendisine hedef ve mabud edinmiştir.”¹

21266. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “(Haksız yere) iddia da bulunan kimse helak olmuştur ve yalan söyleyen kimse mutsuz olmuştur.”²

21267. *İmam Zeyn’ül-Abidin (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendisine kılavuzluk eden bir hekimi (hikmet sahibi) olmayan kimse helak olmuştur ve kendisini savunan bir ahmakı olmayan kimse horluğa düşer.”³

21268. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Kumeyl! Mal biriktirenler, diri oldukları halde helak olmuşlardır. Ama ulema, zaman (dünya) baki kaldıkça bakidirler.”⁴

21269. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kadrini ve değerini bilmeyen kimse helak olur.”⁵

21270. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Benim yolumda iki grup helak olur: Aşırı giden dost ve kin besleyen düşman.”⁶

21271. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hakkın karşısında duran helak olur.”⁷

21272. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendi başına buyruk hareket eden, helak olur.”⁸

21273. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim dünya ve ahiretinin yok olmasına boyun eğerse, dünya ve ahirette helak olur.”⁹

21274. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Toprak imar olmadan vergi isteyen kimse ülkeyi harap ve halkı helak eder. Böylesinin işi, pek az devam eder.”¹⁰

21275. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sabrın

¹ a. g. e. 10033

² Nehc’ül-Belağa , 16. hutbe

³ Bihar , 78/159/10

⁴ Nehc’ül-Belağa , 147. hikmet

⁵ a. g. e. 149

⁶ a. g. e. 117

⁷ a. g. e. 188. hikmet ; 16. hutbe

⁸ a. g. e. 161. hikmet

⁹ a. g. e. 31

¹⁰ a. g. e. 53. mektup

kurtaramadığı kimseyi, sabırsızlık helak eder.”¹

21276. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Bu yüzden, kim kendisini başkalarıyla oyalarsa karanlıklarda şaşkın şaşkın dolaşır, belalar içerisinde kaybolur gider.”²

21277. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah’ın azametini aklınla ölçmeye kalkışma, sonra helak olanlardan olursun.”³

21278. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah Peygamberi emri yürürlükte olan, konuşan bir kitapla yol gösterici olarak gönderdi. O, ancak helak olacak kimseyi helak eder.”⁴

21279. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Sizleri öyle bir açık yola koydum ki onda sadece helak ehli olanlar helak olurlar.”⁵

21280. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Size yönelen fitne ateşine dalmayın, yollarından uzaklaşın, ona varacak yola girmekten sakının.”⁶

4020. Bölüm Kendini Yok Etmeye AtmanınHaram Oluşu

Kur’an:

“Allah yolunda infak edin. Kendinizi kendi ellerinizle tehlikeye atmayın. İhsan edin zira Allah ihsan edenleri şüphesiz sever.”⁷

21281. İmam Rıza (a.s), kendisini veli abtlığını kabul etmeye zorladığında, “Seni sürekli bana karşı boşlanmadığım tavırlar sergiliyor, kendini benim gazabımdan güvende biliyorsun. Allah’a yemin olsun ki eğer veli abtlığı kabul etmezsen, seni kabul etmeye zorlarım. Eğer yine kabul etmezsen boynunu vururum” diyen Memun’a şöyle buyurdu: “Aziz ve celil olan Allah beni kendi elimle helak etmekten sakındırmıştır. Böyle olduğuna göre artık bana istediğin şeyi yap ve ben hiçkimseyi azledip tayin

¹ 189. hikmet

² a. g. e. 157. hutbe

³ a. g. e. 91

⁴ a. g. e. 169

⁵ a. g. e. 119

⁶ a. g. e. 187

⁷ Bakara suresi. 195

etmemek şartıyla veli ahtlığı kabul ediyorum.”¹

21282. *İmam Rıza (a.s), kendisine, “Neden dünya hakkında züht izharında bulunduğun halde veliahtlığı kabul ettin?” diye soran İbn-i Selt’e şöyle buyurmuştur: “Allah da biliyor ki ben de bu işi hoş görmüyorum. Ama veliahtlığı kabul etmek ile öldürülmek arasında serbest bırakıldığım için onu kabul etmeyi öldürülmeye tercih ettim...”*²

21283. *İmam Rıza (a.s), veliahtlığı kabul ettiği zaman şöyle buyurmuştur: “Allah’ım! Sen beni, kendi elimle kendimi ölüme atmaktan nehy etmişsin. O, beni zorlamış ve mecbur etmiştir. Eğer onun veliahtlığını kabul etmezsem Abdullah Memun tarafından ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalacağım. Yusuf ve Danyal’ın mecbur olarak zamanlarındaki tağutların hükümetine girmek zorunda kalmaları gibi, ben de bu işi kabullenmeye mecbur edildim.”*³

21284. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Eğer bir kimse varını, yoğunu Allah’ın yollarından bir yolda infak ederse doğru bir iş yapmamıştır. Allah-u Teala da şöyle buyurmamış mıdır: “Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın ve iyilik edin. Şüphesiz Allah iyilik sahiplerini sever”* Yani orta yolu tuturanları”⁴

21285. *Eslem Ebu İmran şöyle diyor: “Biz Kostantiniye’de iken Mısır ordusunun komutanı Ukbe b. Amir, Şam ordusunun komutanı ise Fezale b. Ubeyd idi. Rum ordusundan büyük bir saf dışarı çıktı ve biz de onlar karşısında sıraya dizildik. Bu esnada Müslüman askerlerden biri Rum askerlerine saldırdı, kendisini onların kalbine attı. Müslümanlar feryat ederek şöyle dediler: “Sübhanallah! Kendi eliyle kendini helak etti.”Resulullah’ın sahabisi olan Ebu Eyyub ayağa kalkıp şöyle dedi: “Ey*

¹ Bihar , 49/130/3

² Uyun-u Ahbar’ir-Rıza , 2/139/2

³ a. g. e. 1/19/1

⁴ el-Kafi , 4/53/7

insanlar! Sizler bu ayeti nasıl da tevîl ediyorsunuz. Oysa bu ayet biz Ensar cemaati hakkında nazil olmuştur. Zira Allah dinine güç verip dostlarını çoğaltınca bizden bir grubu Resululullah'tan (s.a.a) gizlice diğer bir grubuna şöyle dedi: “Mal ve mülkümüz ortadan gitti, oysa Allah İslam’a kudret verdi ve dostlarını arttırdı. O halde mal ve mülkümüze yönelmek ve kaybettiğimiz şeyleri telafî etmek daha iyidir.”Bu esnada Allah dediklerimize cevap olarak bu ayeti Peygamberine nazil buyurdu: **“Allah yolunda infak ediniz, kendinizi kendi ellerinizle tehlikeye**

atmayınız.”Böylece helak olmaktan maksat, mala yönelmek, mülkünü bayındır kılmak ve savaşı terk etmemizdi.”¹

21286. *İmam Ali (a.s), oğlu Hasan’a (a.s) yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* “Ey oğulcağım! Şunu bil ki... Sen, korkan kimsenin kurtulamayacağı ölümün avısın... Seni helak etmesinden kork; günah bir işle uğraşıp tevbe ederim ümidinde iken ölümün tevbe ile arana girmesinden ve kendini böylece helak etmekten sakın.”²

¹ Dur’ul-Mensur , 1/500

² Nehc’ül-Belağa , 31. mektup

536. Konu

el-Himmet Himmet-Gayret

bak.

• *ed-Dua, 1199. Bölüm; ed-Dünya, 1243. Bölüm*

4020. Bölüm Himmeti Yüce Olmak

21287. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Himmetlerin en iyisi, en yüce olanıdır.”¹

21288. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hiç bir şerafet ve övünç yüce himmet gibi değildir.”²

21289. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hasletlerin en güzeli, himmetlerin yüceliğidir.”³

21290. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şerafet himmetlerin yüceliği iledir, çürümüş kemiklerle değil.”⁴

21291. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim himmetle merdivenlerden yukarı çıkarsa milletler onu yüce tutar.”⁵

21292. *İmam Zeyn’ul Abidin (a.s), bir duasında şöyle buyurmuştur:* “Bizleri ruhlarını yüceliğe doğru hızlandırdığın ve himmetlerini insanlar arasında izzet aramaktan

alıkoyduğun kimselerden kalpleri nimet bahçelerine ininceye kadar sürekli şaşkınlık içinde uçup duran kimselerden kıl.”⁶

21293. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bir şeyi talep ederken, yüce himmetli ol.”⁷

21294. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah-u Teala yüce ve şerafetli şeyleri sever, aşağılık ve hor şeylerden hoşlanmaz.”⁸

21295. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah rahmet etsin, Ebu Zer aziz ve celil olan Allah’ın korkusundan o kadar ağladı ki göz hastalığına düşer oldu. Ona şöyle denildi: “Ey Ebuzer! Kendin için, Allah’ın gözlerine şifa vermesi için dua etmen iyi olur.”Ebu Zer şöyle dedi: “Ben bu işi o kadar önemsemiyorum.”Şöyle dediler: “Hangi şey seni bundan gafil kılmıştır.”O şöyle buyurdu: “İki büyük şey: cennet ve cehennem”⁹

21296. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hal/durum

¹ Gurer'ul-Hikem , 4977

² Bihar , 78/165/1

³ Gurer'ul-Hikem , 2982

⁴ a. g. e. 991

⁵ a. g. e. 8526

⁶ Sahifet’us-Seccadiyet’ul-Camie , 471 , 200. dua

⁷ Gurer'ul-Hikem , 7161

⁸ Kenz’ul-Ummal , 43021

⁹ el-Hisal , 40/25

açısından insanların en darı, şehveti çoğalan, himmeti büyüyen, masrafı artan ve geliri az olan kimsedir.”¹

21297. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kalbi hüznün ile dolan kimse himmeti yüce, mürüvveti çok ve malı az olan kimsedir.”²

21298. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Himmet hususunda orta yollu ol ki, senin sürçmeni takip eden kimseden güvende kalasın.”³

4022. Bölüm Himmetin Şerafetteki Rolü

21299. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “İnsanın değeri himmeti ile, serveti ile değil.”⁴

21300. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “İnsanın değeri himmeti miktarıncadır.”⁵

21301. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kimin himmeti yüce olursa değeri de yüce olur.”⁶

21302. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “İnsanı hiç bir şey himmeti kadar yüceltmez ve onu hiç bir şey şehveti kadar alçaltmaz.”⁷

4023. Bölüm Önem Verilmesi Gereken Şey

21303. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Himmetini ahiretine özgü kıl, hüznünü nefsine ayır. Nice hüznülü insan vardır ki hüznü onu ebedi sevince boğar. Nice hüznülü kimse emeline ulaşır.”⁸

21304. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tüm gayretini ve himmetini mutsuzluk ve ceza yerinden kurtuluş ile bela ve azap makamından kurtuluşa karar kıl.”⁹

21305. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Himmet ve çabanı ahiretine özgü kıl.”¹⁰

21306. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Bütün gayretiyle dünyada yüce makamlara erişen mağrur kimse, ahiretten en küçük

¹ Gurer'ul-Hikem , 3235

² a. g. e. 3212

³ Bihar , 78/9/64

⁴ Gurer'ul-Hikem , 2167

⁵ Nehc'ül-Belağa , 47. hikmet

⁶ Gurer'ul-Hikem , 8320

⁷ a. g. e. 9707

⁸ a. g. e. 2453

⁹ a. g. e. 2438

¹⁰ a. g. e. 2288

bir nasip elde eden kimse gibi değildir.”¹

21307. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ey insanlar! Mükellef olduğunuz ahireti bayındır kılmaya yöneliniz... Himmetinizi Allah’a itaata yakınlaşmaya harcayınız.”²

21308. *Allah-u Teala’nın Musa ile yaptığı münacaatta şöyle yer almıştır:* “Nasıl olur da himmetin benim nezdinde olan şeye yönelik olmaz. Oysa ki şüphesiz bana geri dönmektesin.”³

21309. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Himmetin ölümden sonraki alem için olsun.”⁴

21310. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin himmeti münezzeh olan Allah nezdindeki şeyler için olmazsa arzularına ulaşamaz.”⁵

bak. el-Abiret, 32. Bölüm

4024. Bölüm Himmetinin Doruğuna Ulaşan Kimse

Kur'an :

“Bizim uğrumuzda cihat edenleri elbette yollarımıza eriştireceğiz. Allah şüphesiz, iyi davrananlarla berâberdir.”⁶

21311. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin fikir gözünü geceler uyanık tutarsa himmetinin zirvesine ulaşır.”⁷

21312. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim tüm gücünü kullanırsa, isteğinin zirvesine ulaşır.”⁸

21313. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tüm himmeti ahiret için olan kimse hayırdan arzularının nihayetine erişmiştir.”⁹

4025. Bölüm Himmetlerin En Yücesi

¹ Nehc'ül-Belağa , 370. hikmet ; Şerh-i Nehc'ül-Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid , 19/300

² Bihar , 77/182/10

³ el-Kafi , 8/45/8

⁴ Gurer'ul-Hikem , 3586

⁵ a. g. e. 8970

⁶ Ankebut , 69

⁷ Gurer'ul-Hikem , 8784

⁸ a. g. e. 8785

⁹ a. g. e. 8902

21314. *İmam Seccad (a.s)*
bir duasında şöyle buyurmuştur:
“Allahım! Senden şahadetin
en adil olanını, ibadetin en
neşatlı olanını... ve
himmetlerin en yüce olanını
dilerim.”¹

21315. *İmam Zeyn’ül-
Abidin (a.s), hakeza bir
duasında şöyle buyurmuştur:*
“Himmetim tümüyle sana
yöneliktir ve rağbetim
sadece sanadır, sen benim
muradımsın, başkası değil.
Uykusuzluğum ve gece
(ibadet için) ayakta duruşum
senin içindir, senden başkası
için değil.”²

21316. *İmam Zeyn’ül-
Abidin (a.s), hakeza şöyle
buyurmuştur:* “Bana ruhani
bir beden, semavi bir kalp,
sana bağlanmış bir himmet
ve muhabbetinde sadık bir
yakın bağışla.”³

21317. *İmam Zeyn’ül-
Abidin (a.s), hakeza şöyle
buyurmuştur:* “Ey arifleri
münacatının uzunluğuyla
(veya güzel kokusuyla)
menus kılan ve
(kendisinden) korkanlara

velayet ve dostluk elbisesini
giydiren! Himmeti senden
başkasına yönelen kimse ne
zaman sevinebilir ve azmi
ve iradesi senden başkasını
dileyen kimse ne zaman
rahatlığa erişebilir?!”⁴

21318. *İmam Zeyn’ül-
Abidin (a.s), hakeza şöyle
buyurmuştur:* “Arzu beni sana
doğru sürdü! Ey ihtiyaçsız
ve güçlü mabudum!
Himmetim sana vakfoldu
ve senin yanındaki şeylere
rağbetim çoğaldı.”⁵

21319. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Himmetlerin
en yücresi sözleşmelerine
bağlı kalmaktır (veya
başkalarının hak ve
saygınlığını gözetmektir).”⁶

21320. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Himmetlerin
en güzeli ahde vefa
göstermektir.”⁷

4026. Bölüm Yüce Himmetli Olmanın Sonuçları

21321. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Hilim ve vakar

¹ Sahifet’us-Seccadiye , 439 ,
199. dua

² Bihar , 94/148/21

³ Sahifet’us-Seccadiye , 441 ,
199. dua

⁴ a. g. e.

⁵ Bihar , 98/89/3

⁶ Gurer’ul-Hikem , 3305

⁷ a. g. e. 3328

himmetin yüceliğinden doğan ikizlerdir.”¹

21322. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yücelik, himmet yüceliğinin neticesidir.”²

21323. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Himmetlerin en yücesi kereme en yakın olanıdır.”³

21324. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Güzel amel, yüce himmetten haber verir.”⁴

21325. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların elinde olan şeylerden sakınmak izzet ve himmet büyüklüğüdür.”⁵

21326. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların elinde olanlardan ümidini kesme, izzetini, yüce himmetle elde et.”⁶

21327. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kanaata bağlılık himmetin yüceliğindendir.”⁷

21328. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İhsan etmek himmetin yüceliğindendir.”⁸

21329. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Üzüntüler himmetler ve istekler miktarıncadır.”⁹

21330. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın hüznüleri himmeti miktarıncadır.”¹⁰

21331. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hüzünler himmetler miktarıncadır.”¹¹

21332. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “(Çirkinliklerden) utanç, himmet miktarıncadır.”¹²

21333. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin himmeti büyük olursa hüznü ve gamı da büyük olur.”¹³

21334. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin himmeti büyük olursa maksadı eşsiz olur.”¹⁴

21335. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın

¹ Nehc'ül-Belağa , 460. hikmet

² Gurer'ul-Hikem , 1477

³ a. g. e. 2962

⁴ a. g. e. 1388

⁵ a. g. e. 1387

⁶ Bihar , 78/164/1

⁷ Gurer'ul-Hikem , 9435

⁸ a. g. e. 9280

⁹ a. g. e. 4277

¹⁰ a. g. e. 10059

¹¹ a. g. e. 6187

¹² a. g. e. 1674

¹³ a. g. e. 7850

¹⁴ a. g. e. 8406

cesareti himmeti
miktarıncadır.”¹

4027. Bölüm Zeki İnsanların Himmeti

21336. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a itaat, zekilerin himmetidir. Allah’a isyan ise aşağılık kimselerin himmetidir.”²

21337. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dünya müminin eğitim meydanı, amel himmeti, ölüm hediyesi ve cennet ödülüdür. Dünya kafirin cenneti, geçici lezzetler himmeti, ölüm bedbahtlığı ve ateş ise varacağı sondur.”³

21338. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Marifeti doğru olan kimse nefsinin ve himmetini bu fani alemden uzak tutar.”⁴

21339. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Eğer insanları ıslah etmeye himmet gösterirsen, önce kendini ıslah etmeye başla. Zira

kendin bozuk olduğun halde başkalarını ıslah etmeye çalışman en büyük ayıptır.”⁵

21340. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sadece himmeti nefsinin ıslah etmek olan, sürekli nefsinin hesaba çeken, nefsinin sorgulayan ve nefsiyle cihad eden kimse gıpta edilmelidir.”⁶

21341. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Akılının rāğbeti hikmette, cahilin himmeti ise ahmaklıktır.”⁷

21342. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Himmetini sana lazım olduğu şeylerle sınırla ve seni ilgilendirmeyen şeylere girme.”⁸

21343. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Himmetini sadece kendisini ilgilendiren şeylerle sınırlayan kimseye ne mutlu.”⁹

bak. 468. Konu, el-Kıyase

4028. Bölüm Himmetin Kısalığı

¹ a. g. e. 5763

² Gurer'ul-Hikem , 616-617

³ a. g. e. 1945-1946

⁴ a. g. e. 9142

⁵ a. g. e. 3749

⁶ a. g. e. 9685

⁷ a. g. e. 5420

⁸ a. g. e. 2303

⁹ a. g. e. 5945

21344. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Üç şey insanı yücelikleri talep etmekten alıkoyar: Himmetin kısa oluşu, çareciliğin azlığı ve düşünce zayıflığı.”¹

21345. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Her kimin himmeti küçük olursa fazileti yok olur.”²

21346. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Aşağılık himmete sahip olan kimseyle oturup kalkma.”³

21347. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Dostun nimetine haset etmek himmet küçüklüğündendir.”⁴

21348. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Himmeti olmayan kimsenin insanlığı da yoktur.”⁵

21349. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Aşağılık insanın himmeti olmaz.”⁶

21350. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Arzular insanların himmetidir.”⁷

21351. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Aşağılık

tamahlardan ve beğenilmeyen himmetlerden Allah’a sığınırım.”⁸

21352. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Uzun boylu olanın (genelde) himmeti az olur.”⁹

21353. *İmam Bakır (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Resulullah (s.a.a) İslam’ın zuhurundan önce Taif’de bir şahsın yanına vardı. O şahıs Peygamberi saygıyla ağırladı. Allah Muhammed’i (s.a.a) insanlara gönderdikten sonra da o şahsa şöyle denildi: “Aziz ve celil olan Allah’ın insanlara gönderdiği kimsenin kim olduğunu biliyor musun?” O, “hayır” dedi. Şöyle dediler: “O, Ebu Talib’in yetimi olan Muhammed b. Abdullah’tır. Falan ve filan günde Taif’de senin misafirin oldu, sen de ona ikramda bulundun.” İmam Bakır (a.s) daha sonra şöyle buyurdu: “Ondan sonra o şahıs, Peygamber’in (s.a.a) huzuruna vardı, selam verdi,

¹ Tuhef'ul-Ukul , 318

² Gurer'ul-Hikem , 8019

³ a. g. e. 9086

⁴ a. g. e. 9256

⁵ a. g. e. 10778

⁶ Bihar , 78/10/67

⁷ Gurer'ul-Hikem , 946

⁸ a. g. e. 9974

⁹ Nehc'ül-Belağa , 234. hutbe

müslüman oldu ve şöyle arzetti: “Ey Allah’ın Resulül Beni tanıyor musun?” Peygamber, “sen kimsin?” Diye buyurdu. O şöyle arzetti: “Ben sizin cahiliyye döneminde falan falan günde Tâife geldiğinde evine girdiğiniz ve benim de saygıyla sizi ağırladığım evin sahibiyim.”Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: “Hoş geldiniz! İhtiyacını dile.”O şöyle arzetti: “Bana, çobanlarıyla birlikte ikiyüz koyun bağışta bulun.”Peygamber (s.a.a) ona bunu vermelerini emretti ve daha sonra ashabına şöyle buyurdu: “Bu şahsın, İsrailoğullarından olan yaşlı kadının istediği şeyi Musa’dan (a.s) istediği gibi benden isteyecek himmeti yoktu.”Ashap şöyle arzetti: “İsrailoğullarından olan yaşlı kadın Musa’dan ne istedi ki?” Peygamber şöyle buyurdu: “Aziz ve celil olan Allah Musa’ya şöyle vahyetti: “Mısır’ı Şam’daki mukaddes topraklara doğru terk etmeden önce, Yusufun kemiklerini kendinle götür.”Musa

Yusufun kabirni aradı, yaşlı bir adam ona şöyle dedi: “Eğer Yusufun kabirni bilecek birisi varsa, o da falan yaşlı kadındır.” Musa (a.s) onun peşice adam gönderdi. Yaşlı kadın geldiği zaman Musa ona şöyle buyurdu: “Sen Yusufun kabirnin yerini biliyor musun?” O, “evet” diye arzetti: “Musa (a.s) şöyle arzetti: “O halde onu bana göster, ne istersen sana veririm.”Yaşlı kadın şöyle dedi: “İstediğim şeyi aynen bana vermedikçe sana göstermem.”Musa şöyle buyurdu: “Cennet senin olsun.” Yaşlı kadın şöyle dedi: “Hayır, istediğim şeyi ben tayin edeceğim.”Aziz ve celil olan Allah Musa’ya, “Endişe etme ve bırak o tayin etsin,” diye vahyetti. Musa da ona şöyle buyurdu: “Tayin senin iledir.”O şöyle arzetti: “Kıyamet günü cennette seninle aynı derecede olmayı istiyorum.”Resulullah şöyle buyurdu: “İşte bu adamın himmeti onu İsrailoğullarından olan yaşlı kadının istediği şeyi istemekten alıkoydu.”¹

¹ el-Kafi , 8/155/144

21354. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Bu Bedevi’nin isteği ile İsrailoğullarından olan o yaşlı kadının isteği arasında ne kadar büyük fark vardır! Musa dereden geçmek ile emrolunduğunda ve denizin kenarına geldiğinde binekleri yüzünü çevirdi ve geriye döndüler. Musa şöyle arzetti: “Ey Allah’ım! Ne oldu?” Allah şöyle buyurdu: “Sen Yusuf’un (a.s) kabirnin yakınlarındasın, o halde onun kemiklerini de kendinle götür.” Ama kabir yerle bir olduğu için Musa onun yerini bulamadı. Bu yüzden de şöyle sordu: “Sizden birisi, Yusuf’un kabirini biliyor mu?” Şöyle arzettiler: “Eğer bilen birisi varsa da, falan yaşlı kadındır. O nerede olduğunu bilir.” Musa yaşlı kadının peşice adam gönderdi. O, Musa’nın elçilerine şöyle dedi: “Ne istiyorsunuz?” Onlar şöyle dediler: “Musa’nın yanına gel.” Musa’nın yanına gelince de Musa ona şöyle buyurdu: “Sen Yusuf’un kabirnin nerede olduğunu biliyor musun?” O, “evet”

dedi. Musa şöyle buyurdu: “O halde onu bana göster.” Yaşlı kadın şöyle dedi: “Hayır Allah’a yemin olsun ki istediğim şeyi bana vermedikçe sana göstermeyeceğim.” Musa ona şöyle buyurdu: “Vereceğim” Yaşlı kadın şöyle dedi: “Senden cennette seninle aynı derecede olmayı istiyorum.” Musa şöyle buyurdu: “Cenneti iste.” Kadın şöyle arzetti: “Hayır, Allah’a yemin olsun ki sen olmadıkça razı olmam.” Musa onu isteğinden alı koymak istediye de Allah Musa’ya şöyle vahyetti: “Onun istediği şeyi kendisine ver. Zira bu senden bir şeyi azaltmaz” Bunun üzerine Musa yaşlı kadının isteğini kabul etti. Yaşlı kadın da mezarı ona gösterdi. Daha sonra kemikleri getirip denizden geçtiler.”¹

*bak. ed-Dua, 1199.
Bölüm*

¹ Kenz'ul-Ummal , 32412

4029. Bölüm Himmeti Karnı Olan Kimse

21355. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin tek derdi karnına giren şey olursa değeri de karnında çıkan şey kadar olur.”¹

21356. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin yiyeceği himmeti olursa değeri de yediği şey ölçüsünce olur.”²

21357. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Münezzeh olan Allah’ın kullarından en nefret ettiği kimse tek derdi karnı ve cinsel organı olan kimsedir.”³

21358. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tek derdi karnı ve cinsel organı olan kimse hayır ve iyilikten ne kadar da uzaktır.”⁴

Bak. El-Ekl, 99. Bölüm

4030. Bölüm Himmeti Dünya Olan Kimse

21359. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin himmeti dünya olursa,

dünyadan ayrılınca çok hasret yer.”⁵

21360. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Himmeti dünya olan kimse kaybettiği şeyler yerine hiçbir şey elde edemez ve hiçbir farzı eda edemez.”⁶

21361. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tek derdi dünya olan kimsenin kıyamet günü mutsuzluğu ve hüznü uzar.”⁷

21362. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin himmeti münezzeh olan Allah nezdindeki şeyler olmazsa arzularına ulaşamaz.”⁸

21363. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kalp üç çeşittir: Dünyaya mübtela olan kalp, ahirete mübtela olan kalp ve mevlaya mübtela olan kalp. Dünyaya mübtela olan kalbin nasibi zorluk ve sıkıntıdır. Ahirete mübtela olan kimsenin nasibi yüce derecelerdir. Mevlaya mübtela olan kalbin ise hem dünyası, hem

¹ Gurer'ul-Hikem , 8830

² Tenbih'ul-Havatir , 1/48

³ Gurer'ul-Hikem , 3294

⁴ a. g. e. 9642

⁵ Bihar , 77/376/1

⁶ Gurer'ul-Hikem , 7542

⁷ a. g. e. 9110

⁸ a. g. e. 8970

ahireti hem de mevlası
vardır.”¹

bak. ed-Dünya, 1243.
Bölüm

¹ el-Mevaiz’ul-Adediye , 146

537. Konu

el-Heva

Heva ve Heves

- *Bihar*, 70/73, 46. Bölüm; *Terk'uş-Şehavat ve'l-Ehva*
- *Bihar*, 71/358, 88. Bölüm; *Men melike nefsihi inde'r-Rağbet*
- *Vesail'uş-Şia*, 11/220, 32. Bölüm; *Vucub'ul-İsar Rızâ Allah ala beva'in-Nefs*
- *el-Mübeccet'ül-Beyza*, 5/87, *Kitab-u Riyazet'un-Nefs*

bak.

• 81. Konu, *el-Cihad* (2); 246. Konu, *el-Marifet* (2); 519. Konu, *en-Nefs*; 404. Konu, *el-Fitne*; 445. Konu, *el-Kalb*; 360. Konu, *el-İffet*; *el-Hikmet*, 923-927. Bölümler; *el-Haram*, 805. Bölüm; *el-İhlas*, 1039. Bölüm; *el-Adavet*, 2561. Bölüm; *el-İffet*, 2759. Bölüm; *el-Akl*, 2794, 2819, 2825. Bölümler; *el-Mal*, 3749. Bölüm; *el-Kalb*, 3392. Bölüm; *el-Murakıbet*, 1544. Bölüm

4031. Bölüm Heva ve Heves Tehlikesi

Kur'an :

“Hayır; zulmedenler, körü körüne kendi heveslerine uymuşlardır. Allah’ın saptırdığı kimseleri kim doğru yola eristirebilir? Onların yardımcıları da yoktur.”¹

“Rabbinin katından bir belgesi olan kimse, kötü işi kendisine güzel gösterilen kimseye benzer mi? Bunlar heveslerine uymuşlardır.”²

21364. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve heves mihnetlerin esasıdır.”³

21365. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz nefse itaat ve heva ve heveslere uymak her mihnetin esası ve her sapıklığın başıdır.”⁴

21366. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heves fitnenin merkebidir.”⁵

21367. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz fitnelerin başlangıç noktası hakikatte uyulan istekler ve bidat olarak çıkarılan hükümlerdir...”⁶

21368. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve heves aşağılıkların en aşağılığına yuvarlanmaktır.”⁷

21369. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz heva sahibini yere serdiği için heva olarak adlandırılmıştır.”⁸

21370. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve heves iki düşmandan en büyüğüdür.”⁹

21371. *İmam Ali (a.s) “Sultanların en galibi ve en güçlüsü sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Heva ve heves.”¹⁰

21372. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve heves helak edici bir arkadaştır.”¹¹

21373. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve heves gençlik cehaletidir.”¹²

¹ Rum , 29

² Muhammed , 14

³ Gurer'ul-Hikem , 1048

⁴ a. g. e. 3486

⁵ a. g. e. 1098

⁶ Nehc'ül-Belağa , 50. hutbe

⁷ Gurer'ul-Hikem , 1326

⁸ Sünen-i ed-Derimi , 401

⁹ Gurer'ul-Hikem , 1678

¹⁰ Bihar , 70/76/6

¹¹ Gurer'ul-Hikem , 957

¹² a. g. e. 142

21374. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heves insanı yok eder.”¹

21375. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve hevesten Allah’a sığınınız.”²

21376. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aklın afeti hevestir.”³

21377. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En helak edici şey hevestir.”⁴

21378. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İblis şöyle dedi: Ben günahlarla onları helak edeceğim ve onlar mağfaret dilemekle beni helak edeceklerdir. Dolayısıyla böyle gördüğüm için onları hevesleri vasıtasıyla helak ettim, zira bu taktirde kurtuluşa erdiklerini sanıyorlar ve bu yüzden de mağfaret dilemiyorlar.”⁵

21379. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Nefsine eziyet etmekten çekin ve Allah’a isyan hususunda heva ve hevesine uyma. Zira aksi takdirde kıyamet günü

nefsin seninle düşmanlığa kalkışır, birbirinizle lanetleşirsiniz. Meğer ki Allah-u Teala rahmetiyle bağışlasın ve örtsün.”⁶

4032. Bölüm Şehvetlerin Tehlikesi

Kur'an :

“Onların ardından, namazı bırakan, şehvetlerine uyan bir nesil geldi. İşte bunlar azgınlıklarının karşılığını göreceklerdir.”⁷

“Allah sizin tövbenizi kabul etmek ister, şehvetlerine uyanlar ise sizin büyük bir sapıklığa girmenizi isterler.”⁸

21380. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetler öldürücü zehirlerdir.”⁹

21381. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetler şeytanın tuzaklarıdır.”¹⁰

21382. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvet iki saptırandan biridir.”¹¹

¹ a. g. e. 28

² Kenz'ul-Ummal , 6160

³ Gurer'ul-Hikem , 3925

⁴ a. g. e. 2853

⁵ et-Terğib ve't-Terhib , 1/87/13

⁶ el-Müheccet'ül-Beyza , 5/115

⁷ Meryem , 59

⁸ Nisa , 27

⁹ Gurer'ul-Hikem , 876

¹⁰ a. g. e. 2121

¹¹ a. g. e. 1661

21383. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetlerden uzak durun, şüphesiz şehvetler sizleri günah işlemeye ve kötülüklere akın etmeye sürükler.”¹

21384. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetler afetlerdir.”²

21385. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim şehvetlere koşarsa afetler de ona doğru koşar.”³

21386. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsini şehvetlerden alıkoy ki afetlerden salim kalasın.”⁴

21387. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvet ve gazabın hususunda aşırı gitme ki adını kötüye çıkarır.”⁵

21388. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetin tatlılığını rezaletin utancı karartır.”⁶

21389. *Allah-u Teala İsa'ya (a.s) şöyle öğüt vermiştir:* “Ey İsa! Sakın uyanıkken günah işlemeyi, farkındayken gafil olma, nefsinin helak edici

şehvetlerden ayır ve seni benden uzak tutan her istekten uzaklaş.”⁷

21390. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bilin ki Allah’a itaat zorluk ve isteksizlikle, Allah’a isyan ise, lezzet ve isteklerle iç içedir.”⁸

21391. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Cennet hoşagitmeyen şeylerle sarılmıştır, cehennem ise isteklerle örtülmüştür.”⁹

4033. Bölüm Lezzetlerin Tehlikesi

21392. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Lezzetler fesat çıkarıcılarıdır.”¹⁰

21393. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Lezzetler gaflet ettirirler.”¹¹

21394. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Afetlerin başı lezzetlere tutkunluktur.”¹²

21395. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Lezzetlere ihtiras duyduğu halde

¹ a. g. e. 2505

² a. g. e. 49

³ a. g. e. 8589

⁴ a. g. e. 2440

⁵ a. g. e. 10212

⁶ a. g. e. 4885

⁷ el-Kafi , 8/136/103

⁸ Nehc'ül-Belağa , 176. hutbe

⁹ a. g. e.

¹⁰ Gurer'ul-Hikem , 50

¹¹ a. g. e. 27

¹² a. g. e. 5244

lezzetler vasıtasıyla helak olmayan kimse çok azdır.”¹

21396. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her lezzet miktarınca hüznün vardır.”²

21397. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bir çok lezzette ölüm vardır.”³

21398. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah’a karşı işlenen günahlardan lezzet alırsa Allah onu hor kılar.”⁴

4034. Bölüm Heva ve Heves İbadet Edilen Bir İlahtır

Kur'an:

“Hevesini kendine ilah edineni gördün mü? Ona sen mi vekil olacaksın?”⁵

“Heva ve hevesini ilah edinen, bilgisi olduğu halde Allah’ın şaşırttığı, kulağını ve kalbini mühürlediği, gözünü perdelediği kimseyi gördün mü? Onu Allah’tan başka kim

**doğru yola eriştirebilir?
Ey insanlar! Anlamaz mısınız?”⁶**

21399. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve heves ibadet edilen bir ilah, akıl ise beğenilmiş bir dosttur.”⁷

21400. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Bu göğün altında Allah’ın yerine kendine ibadet edilen hiçbir ilah Allah nezdinde, tabi olunan nefsin isteklerinden daha büyük (nefret edilen) değildir.”⁸

21401. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Cahil kimse şehvetinin kölesidir.”⁹

bak. ed-Dunya, 1239, 1240. Bölüm

4035. Bölüm Heva ve Heves Basireti Kör Eder

Kur'an :

“Ey Davud! Seni şüphesiz yeryüzünde hükümrân kıldık, o halde insanlar arasında adaletle hükmet, hevese uyma yoksa seni Allah’ın

¹ a. g. e. 6813

² Gurer'ul-Hikem , 4254

³ a. g. e. 5323

⁴ a. g. e. 8823

⁵ Furkan , 43

⁶ Casiye , 23

⁷ Gurer'ul-Hikem , 2217 , 2218

⁸ Dur’ul-Mensur , 6/261

⁹ Gurer'ul-Hikem , 449

yolundan saptırır.
Doğrusu, Allah'ın
yolundan sapanlara,
onlara, hesap gününü
unutmalarına karşılık
çetin azâb vardır.”¹

21402. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Sizlere heva ve
hevesten uzak durmayı
tavsiye ediyorum. Zira heva
ve heves insanı körlüğe
çağırır ve heva ve heves
dünya ve ahirette sapma
sebebidir.”²

21403. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Heves
körlüğün ortağıdır.”³

21404. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Eğer sen heva
ve hevesine uyarsan heva ve
heves seni sağır ve kör
yapar. Ahiretini mahveder
ve seni yok eder.”⁴

21405. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Şüphesiz heva
ve hevesinizi kendinize
egemen kılacak olursanız
sizi kör ve dilsiz kılar ve sizi
yok eder.”⁵

21406. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Her kim heva
ve hevesine uyarsa heva ve

hevesi onu; kör, sağır, hor
ve sapık yapar.”⁶

21407. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Ey Allah'ın
kulları! Allah'ın kullarından
en sevdiği, nefesine karşı
Allah'ın kendisine yardım
ettiği kişidir... Şehvet
elbiselerinden soyunmuş,
bütün üzüntü ve
kederlerinden kurtulmuş da,
tek bir üzüntüyle baş başa
kalmıştır. Körlük sıfatından
çıkışmış, heva ve heves
ehlinden ayrılmıştır.”⁷

*bak. el-Muhabbet (1),
653. Bölüm; ed-Delalet, 2380.
Bölüm*

4036. Bölüm Heva ve Hevesin Başlangıcı ve Sonu

21408. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Heva ve
hevesin sizlere galip
gelmesinden sakının.
Şüphesiz bunun evveli fitne,
sonu ise mihnettir.”⁸

21409. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Şehvetin

¹ Sad , 26

² Müstedrek'ül-Vesail ,
12/113/1366

³ Nehc'ül-Belağa , 31. mektup

⁴ Gurer'ul-Hikem , 3807

⁵ a. g. e. 3849

⁶ a. g. e. 9168

⁷ Nehc'ül-Belağa , 87. hutbe

⁸ Gurer'ul-Hikem , 2745

başlangıcı mestlik, sonu ise yok olmaktır.”¹

21410. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetlerin kalplerinize üstün gelmesinden sakının, zira şehvetlerin başlangıcı kulluk, sonu ise helak olmaktır.”²

4037. Bölüm Şehvetle Arkadaş Olanın, Nefsi Hasta Olur

21411. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetle arkadaş olanın ruhu hasta, aklı ayıplı olur.”³

21412. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetini, terk etmekle tedavi etmeyen kimse sürekli hasta olur.”⁴

21413. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetler öldürücü hastalıklardır. En üstün ilaç ise şehvetler karşısında sabretmektir.”⁵

21414. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvete uymak en kötü hastalıktır.”⁶

*bak. el-Kalb, 3403.
Bölüm*

4038. Bölüm Şehvete Kulluktan Sakınmak

21415. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetler cahili köle eder.”⁷

21416. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetin kulu insana kul olan kimseden daha zelildir.”⁸

21417. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetinin kendisine galip geldiği ve tamahlara köle olmuş kimse nefsini lekelemiş olur.”⁹

21418. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetin kulu esaretten çıkmayan bir esirdir.”¹⁰

21419. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nice akıl, emir olan heva ve hevesin emri altında esirdir.”¹¹

*bak. el-Hurriye, 782.
Bölüm*

¹ a. g. e. 3133

² a. g. e. 2746

³ a. g. e. 6790

⁴ a. g. e. 8999

⁵ a. g. e. 1789

⁶ a. g. e. 1458

⁷ a. g. e. 922

⁸ a. g. e. 6298

⁹ a. g. e. 3176

¹⁰ a. g. e. 6300

¹¹ Nehc’ul Belağa, 211. hikmet

4039. Bölüm Gizli Şehvetlerden Sakındırmak

21420. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Gizli şehvetten sakınınız. Tıpkı alimin mecliste (halkın) oturmasını sevmesi gibi.”¹

21421. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Allah’ım gözlerimin işaretlerini, faydasız sözlerimi, kalbimin yersiz isteklerini ve dilimin sürçmelerini bağışlamanı diliyorum.”²

bak. Eş-Şirk, 1992. Bölüm; en-Nezer, 3886. Bölüm

4040. Bölüm Heva ve Hevese Uymak

Kur'an :

“Onlara, şeytanın peşine taktığı ve kendisine verdiğimiz ayetlerden sıyrılarak azgınlıklardan olan kişinin olayını anlat.”

“Dileseydik, onu ayetlerimizle üstün kılardık; fakat o, dünyaya meyletti ve hevesine

uydu. Durumu, üstüne varsan da, kendi haline bıraksan da, dilini sarkıtıp soluyan köpeğin durumu gibidir. İşte ayetlerimizi yalan sayan kimselerin hali böyledir. Sen onlara bu kıssayı anlat, belki üzerinde düşünürler.”³

bak. Kehf, 28, Ta-Ha, 16, Muhammed, 16, Rum, 29, Sad, 26, Kamer, 3

21422. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Her kim nefesine şehvetler hususunda uyarsa ona helak olma hususunda yardım etmiş olur.”⁴

21423. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Her kim heva ve hevesine tabi olursa ahiretini dünyasına satmış olur.”⁵

21424. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Heve ve hevesine tabi olmaktan sakın. Zira bu seni her türlü sıkıntıya düşürür.”⁶

21425. *İmam Rıza (a.s)*, şöyle buyurmuştur: “Çıkışı kolay, inişi zor olan yükseklikten sakın. Nefsinin heva ve hevesine uymaktan

¹ Kenz'ul-Ummal , 28965

² Nehc'ül-Belağa , 78. hutbe

³ A'raf , 175 , 176

⁴ Gurur'ul-Hikem , 8794

⁵ a. g. e. 8354

⁶ a. g. e. 2671

sakın. Zira nefsinin hevası onun helak olmasına sebep olur.”¹

21426. İmam Kaşım (a.s)
Abdurrahman b. Haccac’a şöyle buyurmuştur: “Çıkışı kolay, inişi zor olan yükseklikten sakın.” Abdurrahman şöyle diyor: “İmam Sadık (a.s) şöyle buyururdu: “Nefsini heva ve hevesine bırakma. Zira nefsinin hevası, nefsinin helak olmasına sebep olur ve nefsinin heves ettiği şeye terk etmen, nefis için sıkıntı sebebi olur. Nefsini heves ettiği şeyden alı koyman ise, onun için derman olur.”²

21427. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Bu nefisleri eziniz. Şüphesiz nefisler şehvetlere meyleder; eğer onlara itaat ederseniz sizi en kötü akıbete sürüklerler.”³

21428. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Düşmanınızdan sakındığınız gibi heva ve heveslerinizden de sakınınız. Zira insan için heva ve hevesine uymaktan ve dilinin biçtiklerinden

daha kötü bir düşman yoktur.”⁴

21429. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Nice şehvet bir an bile sürmediği halde çok uzun hüznülere sebep olur.”⁵

21430. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Nice bir anlık şehvetin uzun hüznülere meydana getirir”⁶

bak. el-Ummet, 127, 128.
Bölümler

4041. Bölüm **Heva ve Hevese** **Muhalefet Göstermek**

Kur'an:

“Ama kim Rabbinin azametinden korkup da kendini kötülükten alıkoymuşsa, varacağı yer şüphesiz cennettir.”⁷

21431. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Heva ve hevese muhalefet aklın şifasıdır.”⁸

21432. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Heva ve

¹ Mişkat’ul-Envar , 260

² el-Kafi , 2/336/4

³ Gurer’ul-Hikem , 2559

⁴ el-Kafi , 2/335/1

⁵ Bihar , 77/82/3

⁶ Vesail’uş-Şia , 11/164/4

⁷ Naziat , 40 , 41

⁸ Gurer’ul-Hikem , 9791

hevesine muhalefet eden kimse ilme itaat eder.”¹

21433. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aklı korumak heva ve hevese muhalefet ve dünyadan yüz çevirmektedir.”²

21434. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dinin başı heva ve hevese muhalefet etmektir.”³

21435. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dinin esası heva ve hevese muhalefet etmektir.”⁴

21436. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aklın başı nefisle mücadele etmektir.”⁵

21437. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “.Nefsine muhalefet et ki güvenlikte olasın”⁶

21438. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsine muhalefet et ki doğru yolda karar kılasın.”⁷

21439. *İmam Sadık (a.s) kendisine, “rabathık yolu nerededir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Heva ve heveslere muhalefet

etmektedir.”Kendisine şöyle arzedildi: “O halde kul ne zaman rahatlığa erişebilir?” İmam (a.s) şöyle buyurdu: “Cennete girdiği ilk gün.”⁸

21440. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Akıldan kılavuzluk dile ve isteklerine muhalefet et ki kurtuluşa erişesin.”⁹

21441. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsi isteklerinden alıkoymak en büyük cihattır.”¹⁰

21442. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Peşin olan şehveti görmediği vaad sebebiyle terk eden kimseye ne mutlu!”¹¹

21443. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “O halde nefsinin arzularından kaçan, nefsinin hevasını kökünden söküp atan kimseye Allah rahmet etsin. Çünkü nefsini heveslerden ayırmak en zor işlerdendir. Gerçekten de nefis insanı sürekli günaha ve heveslere sürükler.”¹²

¹ a. g. e. 8179

² a. g. e. 4921

³ a. g. e. 5257

⁴ a. g. e. 9722

⁵ a. g. e. 5263

⁶ a. g. e. 5061

⁷ a. g. e. 5090

⁸ Tuhef'ul-Ukul , 370

⁹ Gurer'ul-Hikem , 2310

¹⁰ a. g. e. 5393

¹¹ Bihar , 77/153/119

¹² Nehc'ül-Belağa , 176. hutbe

21444. *İmam Ali (a.s), dini kardeşini nitelendirirken şöyle buyurmuştur:* “İki işle karşılaşınca, hangisinin nefesine daha yakın olduğuna bakar, ona muhalefet ederdi.”¹

21445. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Akıllı kimse şehvetini öldürendir.”²

21446. *İmam Ali (a.s) takva sahiplerinin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Şehveti ölmüştür.”³

21447. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz Allah nezdinde insanların en üstünü aklını ihya eden, şehvetini öldüren ve nefsinin ahireti için sıkıntıya sokandır.”⁴

21448. *İmam Ali (a.s), münezzeh olan Allah'ın yolunu kat eden kimsenin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “O, (seyr-u süluk ehli ilim ve fikirle donarak) aklını diriltmiş, şehvetlerini öldürmüş, böylece cismi incelmış ve bir deri bir kemik kalmıştır.”⁵

21449. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetini

öldürmeyen kimse zühdün gerçeğine nasıl ersin.”⁶

21450. *İmam Zeyn'ül-Abidin (a.s), bir duasında şöyle buyurmuştur:* “Allah'ım! Muhammed'e ve Al-i Muhammed'e selam gönder ve bizi kalplerini şehvet kapısının yüzüne kapatan, kendilerini gafletten kurtaran, hayatın acılığını kendilerine tatlandıran, yeryüzünü kendilerine yumuşak yatak kılan ve kurtuluş ipine ve esenlik kulpuna tutunan kimselerden kıl.”⁷

21451. *İmam Zeyn'ül-Abidin (a.s), bir münacaatında şöyle buyurmuştur:* “Allah'ım! Kalbim ve dilim sana aittir, kurtuluşum ve emanım senin elindedir. Gizli ve açığımı bilen sensin. O halde kalbimin sayfasını düşmanlık ve kinden temiz kıl, dilimi çirkin şey söylemekten suskun kıl. İçimi heveslere bağılıktan temizle, beni emanınla tatsızlıklardan koru, içimi seni gözetici kıl. Dışımı sana itaat ile uyumlu kıl, bana

¹ a. g. e. 289. hikmet

² Gurer'ul-Hikem , 1194

³ Nehc'ül-Belağa , 193. hutbe

⁴ Gurer'ul-Hikem , 3579

⁵ Nehc'ül-Belağa , 220. hutbe

⁶ Gurer'ul-Hikem , 7000

⁷ Bihar , 94/126/19

ruhani bir beden, semavi bir kalp ve sana bağı bir himmet bağışla.”¹

4042. Bölüm Heva ve Hevesle Savaşmak

21452. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İki zıddın bir biriyle zıtlaştığı gibi şehvet ile zıtlaşın ve düşmanın düşmanla savaştığı gibi şehvet ile savaşın.”²

21453. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Rakibin rakibine galip geldiği gibi heva ve hevesine galip gel ve düşmanın düşmanı ile savaştığı gibi onunla savaş.”³

21454. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Düşmanından önce isteklerine galip gelmesi akıllı kimse üzerinde bir haktır.”⁴

21455. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsinize adetleri terketme hususunda üstün gelmeye çalışın ki adetlere galip gelesiniz ve nefsani isteklere karşı savaş

açın ki onlara musallat olasınız.”⁵

21456. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İsteklerine galip gelen ve arzularını yalanlayan kimseye Allah rahmet etsin.”⁶

21457. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve hevesine galip olan ve dünyanın kandırıcı iplerinden kaçan kimseye Allah rahmet etsin.”⁷

21458. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve heveslerinize galebe çalın ve onlarla savaşın. Şüphesiz onlar sizi esir edecek olursa en uzak yok oluş yerlerine sokar.”⁸

21459. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İştiağı güçlenmeden önce şehvetine üstün gel. Zira eğer kudret elde ederse sana musallat olur, seni ardından sürükler ve artık onun karşısında direnc gösteremezsin.”⁹

bak. 81. Konu, el-Cihad,
(2)

¹ a. g. e. s. 156/22

² Gurer'ul-Hikem , 5934

³ a. g. e. 6421

⁴ a. g. e. 4939

⁵ Gurer'ul-Hikem , 6418

⁶ Nehc'ül-Belağa , 76. hutbe

⁷ Gurer'ul-Hikem , 5212

⁸ Gurer'ul-Hikem , 2560

⁹ Gurer'ul-Hikem , 6444

4043. Bölüm Kurtuluş Şehvetlere Muhalefettedir

21460. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsine, ona sırt çevirerek yönel.”¹

21461. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefse hizmet etmek, onu lezzetlerden ve azıklardan korumak, ilim ve hikmetler vesilesiyle nefsini ram etmek, ibadet ve itaatler vesilesiyle çaba göstermektir. Nefsin kurtuluşu işte bundadır.”²

21462. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim nefsine isteklerini vesmezse kurtuluşuna ulaşmış olur.”³

21463. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kurtuluş, şehvete muhalefettedir.”⁴

21464. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsin kurtuluşu, nefse muhalefettedir.”⁵

21465. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Senin için iki iş ortaya çıkar ve hangisinin daha iyi ve doğru

olduğunu bilmezsen onlardan hangisinin heva ve hevesine daha yakın olduğuna bir bak ve ona muhalefet et. Zira bir çok doğrular nefsin heva ve hevesine muhalefet etmekte gizlidir.”⁶

4044. Bölüm Heva ve Hevesin Akla Galebe Çalması

21466. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin nefsani istekleri güçlenirse iradesi zayıflar.”⁷

21467. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve hevesin galebe çalması, din ve akli bozar.”⁸

21468. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kötülüğün sebebi, şehvetin galebesidir.”⁹

21469. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim dizginini isteklerinin eline verirse şeytan ona musallat olur.”¹⁰

21470. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kime

¹ a. g. e. 2434

² Gurer'ul-Hikem , 5098

³ el-Fakih , 4/391/5834

⁴ Bihar , 78/53/87

⁵ a. g. e. 77/239/1

⁶ Tuhef'ul-Ukul , 398

⁷ Gurer'ul-Hikem , 7959

⁸ a. g. e. 6414

⁹ a. g. e. 5533

¹⁰ Gurer'ul-Hikem , 9197

şehveti galebe çalarsa nefsi salim kalmaz.”¹

21471. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ateşten kurtulanlar çok azdır. Çünkü heva ve dalalet galebe çalar.”²

21472. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetlere vurulan her kalpte takva ve sakınmanın yer etmesi haramdır.”³

21473. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvet zincirine vurulmuş her aklın hikmetten nasiplenmesi haramdır.”⁴

21474. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetlerle huzur bulan bir kalbin göklerin melekutunda gezmesi haramdır.”⁵

21475. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin aklına hevası üstün gelirse rüşva olur.”⁶

21476. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkim şehvetine tabi olursa istekleri ona üstün gelir.”⁷

21477. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetin üstün gelişi günahıtan korunmayı ortadan kaldırır ve insanı helake sürükler.”⁸

21478. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetin alevlenmesi canın helak olmasına neden olur.”⁹

21479. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetlerin hakimiyetinden sakının. Şüphesiz şehvetlerin hazır olanı kınanmış, geleceği ise vahimdir.”¹⁰

21480. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takva sadece şehvetin galebesiyle bozulur.”¹¹

21481. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en mutsuzu istekleri kendisine galebe çalan, böylece dünyasını helak eden, ahiretini ise bozan kimsedir.”¹²

21482. *İmam Ali (a.s) Peygamberin gönderilişi hakkında şöyle buyurmuştur:* “Allah onu insanlar şaşkınlık içinde delaletle

¹ a. g. e. 8140

² a. g. e. 1720

³ Tenbih'ul-Havatir , 2/122

⁴ Gurer'ul-Hikem , 4902

⁵ Tenbih'ul-Havatir , 2/122

⁶ Gurer'ul-Hikem , 8358

⁷ a. g. e. 6050

⁸ a. g. e. 6412

⁹ a. g. e. 5899

¹⁰ Gurer'ul-Hikem , 2741

¹¹ a. g. e. 10606

¹² a. g. e. 3237

düşmüşken gönderdi. Fitneye dalmışlar, heva ve hevesleri onları azdırmıştı.”¹

21483. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “İzzet ve celalime andolsun ki kul isteğini benim isteğime tercih ederse işini perişan eder, dünyasını kendisine karmaşık kılar, kalbini onunla meşgul ederim ve ona dünyadan sadece kendisine taktir ettiğim şeyi veririm.”²

bak. el-İnsan, 313. Bölüm, 1553. Hadis

4045. Bölüm Aklın Heva ve Hevese Galebe Çalması

21484. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hilim, örten bir perdedir. Akıl, keskin bir kılıçtır. Öyleyse ahlakî ayıplarını hilimle ört; heva ve hevesini ise aklınla öldür.”³

21485. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “İsteklerine

galip gelen kimse kurtuluşa ermiş ve nefsani güdülerine malik olmuştur.”⁴

21486. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Yüce derecelere ermek isteyen kimse isteklerine galebe çalmalıdır.”⁵

21487. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Aklın kılavuzluğuyla kendini isteklerin tehlikesinden koru ve istekler galebe çalınca da ilmin kılavuzluğu ile durup dayan.”⁶

21488. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kul dinini şehvetine tercih etmedikçe asla imanının hakikati kemale ermez ve şehvetini dinine tercih etmedikçe de asla helak olmaz.”⁷

21489. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey Allah’ın kulları! Nefsine sahip olan, şehvetini yenen ve akıllarıyla bakanların sakındığı gibi sakının.”⁸

21490. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Fakat heyhat! Nefsimin beni yenmesi, lezzetli yemekler yemeye

¹ Nehc'ül-Belağa , 95. hutbe

² el-Kafi , 2/335/2

³ Nehc'ül-Belağa , 424. hikmet

⁴ Gurer'ul-Hikem , 6541

⁵ a. g. e. 8907

⁶ Bihar , 78/163/1

⁷ a. g. e. s. 81/67

⁸ Nehc'ül-Belağa , 161. hutbe

götürmesi nasıl mümkün olabilir!”¹

21491. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey Allah’ın kulları! Allah’ın kullarından en sevdiği, nefesine karşı Allah’ın kendisine yardım ettiği kişidir. O, Allah’ın dininin madenlerinden, arzının direklerindendir. Adaleti kendisine farz kılmıştır. Adaletin ilk uygulaması, kendisini heva ve heveslerinden uzaklaştırmasıdır.”²

bak. el-İnsan, 313. Bölüm;1553. Hadis

4046. Bölüm İnsanların En Güçlüsü Heva ve Hevesine Galip Gelendir

21492. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim nefesine karşı güçlü olursa güçlülüğün zirvesine ulaşmış olur.”³

21493. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “İnsanların en cesuru isteklerine üstün gelen kimsedir.”⁴

21494. Süleyman (a.s) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz nefsinin isteklerine galip gelen kimse tek başına bir şehri fetheden kimseden daha güçlüdür.”⁵

21495. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “İnsanların en güçlüsü, ilmiyle isteklerine karşı üstün gelen kimsedir.”⁶

21496. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz güçlü kimse insanlara galip gelen kimse değildir. Asıl güçlü kimse nefesine galip gelen kimsedir.”⁷

21497. Resulullah (s.a.a), aralarında, “pehlivanlar taşı” adındaki bir taşı kaldırmakta olanın bulunduğu ve kendilerinin de şaşkınlıkla izlediği bir gruba rastlayınca şöyle buyurmuştur: “Sizlere bu şahıstan daha pehlivan olanının kim olduğunu söyleyeyim mi? O kimse birisi kendisine sövdüğünde hilim gösterip, nefesine galebe çalan ve kendi şeytanına ve karşı tarafın şeytanına üstün gelen kimsedir.”⁸

¹ a. g. e. 45. mektup

² a. g. e. 87. hutbe

³ Gurer'ul-Hikem , 8223

⁴ Mean'il-Ahbar , 195/1

⁵ Tenbih'ul-Havatir , 1/60

⁶ Gurer'ul-Hikem , 3181

⁷ Tenbih'ul-Havatir , 2/10

⁸ a. g. e.

bak. el-Gazab, 3074.
Bölüm

4047. Bölüm **Şehveti Gücsüz** **Kılan Şey**

21498. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hikmet (akıl) ne kadar güçlü olursa şehvet de o kadar zayıf olur.”¹

21499. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Akıllı kamil olan kimse şehvetleri hor ve hakir sayar.”²

21500. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “(Bir şeyi yapabilme hususunda) kudret çoğaldıkça (o şeye karşı) şehvet azalır.”³

21501. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Akıl kemale erince şehvet azalır.”⁴

21502. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İffet şehveti zayıflatır.”⁵

21503. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim nefsini yüce tutarsa şehvetler gözünde küçülür.”⁶

21504. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah’ın kulları! Allah’tan düşüncesiyle kalbini (korku) saran, akıllı kişinin korktuğu gibi korkun. Zühd ile şehvetlerini öldürmüş...”⁷

21505. *Allah-u Teala Musa’ya (a.s) şöyle vahyetmiştir:* “Sonunda kabirde sukûnet edeceğini hatırla. Bu hatırlama seni bir çok şehvetlerden alıkoyar.”⁸

21506. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim kalıcı yurdu severse lezzetleri unuttur.”⁹

21507. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim cennete iştîyak duyarsa şehvetlere gözünü kapar.”¹⁰

21508. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her lezzet ile zail oluşunu, her nimet ile intikal edişini, her bela ile kalkışını hatırla! Şüphesiz bu, nimet için daha kalıcı, şehveti kaldıracı, yersiz sevinçleri giderici, kurtuluşa en yakın, hüznüleri

¹ Gurer'ul-Hikem , 7205

² Gurer'ul-Hikem , 8226

³ Nehc'ül-Belağa , 245. hikmet ; Bihar , 72/68/28

⁴ Gurer'ul-Hikem , 4054

⁵ Gurer'ul-Hikem , 2148

⁶ Nehc'ül-Belağa , 449. hikmet

⁷ Nehc'ül-Belağa , 83. hutbe

⁸ el-Müheccet'ül-Beyza , 5/169

⁹ Gurer'ul-Hikem , 8593

¹⁰ Nehc'ül-Belağa , 31. hikmet

dağıtmaya ve hedefe ulaştırmaya en layıktır.”¹
bak. el-Mevt, 3728,
3729. Bölümler

4048. Bölüm Akı Güçlendiren Şey

21509. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsi ezerek şehvete karşı dayan ki zafere erişsin.”²

21510. *İmam Ali (a.s), Şam’a doğru gönderdiği orduya komutan tayin ettiği Şureyh b. Hani’ye şöyle buyurmuştur:* “Bil ki eğer nefsini sevdiğin pek çok şeyden alıkoymazsan, arzuların seni pek çok zarara sokar. Nefsine engel ol, onu (hatalara karşı) kontrol et...”³

21511. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsini aldat ki sana itaat etsin.”⁴

21512. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İsmetin yardımcı olmadığı kimse şehvete karşı nasıl sabredebilir?”⁵

bak. el-Akl, 2814, 2820.
Bölümler

4049. Bölüm İtaatlerin En Üstünü Şehvetleri Terk Etmektir

21513. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün sakınma şehvetlerden uzak durmaktır.”⁶

21514. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehveti terk etmek takvanın başıdır.”⁷

21515. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün itaat lezzetlerden uzak durmaktır.”⁸

21516. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetleri terk etmek en üstün ibadet ve en güzel adettir.”⁹

21517. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim öfkелendiğinde veya bir şeye rağbet gösterdiğinde veya korktuğunda veya bir şeye heveslendiğinde bundan sakınırsa Allah bedenini ateşe haram kılar.”¹⁰

¹ Gurer'ul-Hikem , 2449

² a. g. e. 6803

³ Nehc'ül-Belağ , 56. mektup

⁴ Gurer'ul-Hikem , 4107

⁵ a. g. e. 6992

⁶ Gurer'ul-Hikem , 3134

⁷ a. g. e. 5236

⁸ a. g. e. 3135

⁹ a. g. e. 4527

¹⁰ Bihar , 78/243/42

21518. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ruhunu şehvetlerin kirliliğinden temiz tut ki yüce derecelere ulaşasın.”¹

21519. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en iyisi ruhunu şehvetlerden koruyan, öfkesini ezen ve Rabbini hoşnut eden kimsedir.”²

4050. Bölüm **Her kim** **Şehvetine Galebe** **Çalarsa, Aklı Aşık Olur**

21520. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim şehvetine galip gelirse aklı zahir olur.”³

21521. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve heves karşısında akla yardım et ki akla sahip olasın.”⁴

21522. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin ilmi, nefsinin heva ve hevesine üstün gelirse, bu ilim faydalıdır. Her kim de şehvetini ayaklar altına

alırsa, şeytan onun gölgesinden kaçır.”⁵

21523. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim şehvetine malik olmazsa aklına da malik olamaz.”⁶

21524. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetine üstün gel ki hikmet senin için kemale ersin.”⁷

21525. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetle akıl olmaz.”⁸

21526. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hiçbir kalpte hikmet şehvetle birlikte yer etmez.”⁹

21527. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvet ve hikmet bir araya gelmez.”¹⁰
bak. en-Nübüvvet (1), 3770. Bölüm

4051. Bölüm **Her kim** **Şehvetine Galip** **Gelirse Nefsine Sahip** **Olur**

21528. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsini lezzetlerin güdülerinden

¹ Gurer'ul-Hikem , 6020

² a. g. e. 5026

³ a. g. e. 7953

⁴ a. g. e. 5849

⁵ Bihar , 70/71/21

⁶ Gurer'ul-Hikem , 8995

⁷ a. g. e. 2272

⁸ a. g. e. 10526

⁹ a. g. e. 10915

¹⁰ a. g. e. 10573

koruyan kimse nefsinin malikidir ve onu ihmal eden kimse ise helak olucudur.”¹

21529. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehvetlerin galebesi en büyük helak ve şehvetlere egemen olmak ise en yüce egemenliktir.”²

21530. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En büyük egemenlik nefse egemen olmaktır.”³

21531. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Emirlerin en yücresi isteklerinin kendisine emir olmadığı kimsedir.”⁴

21532. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim nefsine hakim olursa işi yücelir ve herkime de nefsi malik olursa makamı alçalır.”⁵

21533. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsine galebe çalan, nefsinin kendisine üstün gelmediği, nefsine malik olan ve isteklerinin kendisine malik olmadığı kimseye ne mutlu!”⁶

21534. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her ayıptan münezzeh olmak, şehvete hakim olmakla hasıl olur.”⁷

4052. Bölüm Her Kim Heva ve Hevesine Üstün Gelirse Dünya Mecburen Ona Yönelir

21535. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “İzzet ve celalime andolsun ki... Kul kendi heva ve hevesini benim heva ve hevesime tercih etmeyinceye kadar meleklerimi ona koruyucu kılarım. Gökleri ve yeri onun rızkına kefil kılarım. Her tacirin ticaretinin ardından onu düşünürüm ve dünya isteyerek (veya zelilane) bir şekilde ona yönelir”⁸

21536. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “İzzetime andolsun ki kul heva ve hevesini benim hevesime tercih etmediği taktirde ecelini gözünün önünde tutar, gök ve yerleri rızkına vekil kılar ve her

¹ a. g. e. 5930

² a. g. e. 6411

³ a. g. e. 2966

⁴ a. g. e. 3202

⁵ a. g. e. 7870-7871

⁶ a. g. e. 5952

⁷ a. g. e. 4354

⁸ el-Kafi , 2/335/2

tüccarın ticaretinin ardından onun düşüncesinde olurum.”¹

21537. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “İzzetime andolsun ki kul heva ve hevesini benim hevesime tercih etmediği takdirde himmetini ahirete yöneltir, kalbini güçlü kılar, gök ve yerleri kendine kefil kılarım ve dünya isteyerek (veya zelil bir şekilde) ona yönelir.”²

21538. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “İzzet, celal, azamet, büyüklük ve makam yüceliğime andolsun ki kul, dünyalık bir iş hususunda benim isteklerimi kendi isteklerinden öne geçirirse, ona nefis zenginliği bağışlarım, himmetini ahirete yöneltirim, gökleri ve yeri rızkına kefil kılarım ve her tacirin ticaretinin ardından onu düşünürüm.”³

21539. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve

celil olan Allah şöyle buyurmuştur: İzzet, celal, azamet ve makam yüceliğime andolsun ki kul benim isteğimi kendi isteğine tercih ettiği takdirde işini ve hayatını düzene koyarım. Gökleri ve yeri rızkına kefil kılarım ve her tacirin ticaretinin ardından onu düşünürüm.”⁴

21540. *İmam Kazım (a.s), Hişam b. Hakem’e yaptığı öğütlerinden birinde şöyle buyurmuştur:* “Ey Hişam! Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “İzzet ve celalime andolsun ki kul benim isteklerimi kendi isteklerine tercih edince ona nefis zenginliği bağışlarım, himmetini ahirete yöneltirim, işini düzene sokarım, gökleri ve yeri rızkına kefil kılarım ve her tüccarın ticaretinin ardından onu düşünürüm.”⁵

21541. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şehveti reddetmek şehvet için yok edicidir. Şehveti gidermek ise onun daha güçlü kılar.”⁶

¹ Kenz’ul ummal, 1161

² Nehc’üs-Saade , 3/128

³ el-Kafi, 2/137/2 ve 1. hadis

⁴ a.g.e

⁵ Bihar, 78/310/1

⁶ Gurer’ul-Hikem , 5390

bak. et-Ticaret, 445.
Bölüm, ed-Dünya, 1217.
Bölüm

538. Konu

el-Vedia Emanet

• *Bihar, 103/174, 12. Bölüm; el-Vedie*

• *Vesail'uş-Şia, 13/218; Kenz'ul-Ummal, 16/631, Kitab'ul-Vedie*

bak.

• *24. Konu, el-Emanet; 154. Konu, el-Hıyanet*

4053. Bölüm Emanet

Kur'an :

Kitab ehli arasında kantarla emanet bıraksan onu sana ödeyen ve bir dinar emanet etsen tepesine dikilmedikçe onu sana ödemeyen vardır. Bu, onların, “kitapsızlara (Yahudi olmayanlara) karşı üzerimize bir yol (isteme hakkı) yoktur” demelerindendir. Onlar bile bile Allah’a karşı yalan söylemektedirler.”¹

bak. Bakara, 283, Nisa, 58, Mü'minin, -8, Mearic, 32

21542. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kulun emaneti eda etme hususunda hırslı olduğu bilince Allah-u Teala onun adına emaneti eda eder. O halde eğer ölürse ve emanet geri çevrilmemişse, Allah-u Teala onun emaneti eda etme hususunda hırslı olduğunu bildiğinden, ölümünden sonra emaneti

onun adına eda edecek birini tayin eder.”²

21543. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Sana hıyanet eden birine sen de hıyanet etme. Aksi taktirde onun gibi olursun.”³

21544. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kendisine emanet verilen kimse ve ticaret için kendisine sermaye teslim edilen kimse emindir. (Zarar gördükleri taktirde sorumlulukları yoktur.)”⁴

21545. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Emanet olarak bırakılan (ve altın ve gümüş cinsinden olmayan) bir şeyin zarar gördüğü taktirde kefareti yoktur.”⁵

21546. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Emin olarak görülen kimsenin zemaneti yoktur. Sorumluluğu yoktur.”⁶

21547. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kendisine bir emanet verilen kimsenin o mala hıyanet etmedikçe sorumluluğu yoktur. Hakeza emanet alan kimse

¹ Al-i İmran , 75

² Kenz'ul-Ummal , 46134

³ Bihar , 103/175/3

⁴ el-Kafi , 5/238/1

⁵ Vesail'uş-Şia , 13/228/4

⁶ Kenz'ul-Ummal , 46133

de hıyanet etmediği takdirde bir sorumluluk taşımaz.”¹

bak. el-Kaŕi, 5/238,

4054. Bölüm Allah’ın Emanetleri

21548. *İmam Ali (a.s), meleklerin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Allah, onları vahyin eminleri olarak yaratmış, onlara peygamberleri için emir ve nehiy emanetleri yüklemiştir...”²

21549. *İmam Ali (a.s), peygamberlerin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Birbiri ardınca her dönemde peygamberlerin velisiyle mesajlarını insanlara ulaştırmış ve insanlarla ahitlemiştir. Peygamberimiz Muhammed (s.a.a) vesilesiyle de hüccet tamam olmuş...”³

21550. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey insanlar! Allah için olsun, korumasını emrettiği kitabını ve size

emanet ettiği hakları korumaya çalışın. Çünkü şanı yüce olan Allah sizi boş yere yaratmadığı gibi, başıboş bırakıp atmadı.”⁴

21551. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ım nefsimi; bahsettiğin nimetlerden alacaklarının ilki, bana verdiğin emanetlerden geri alacaklarının evveli karar kıl!”⁵

21552. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah , kendine akli emanet ettiği bir kimseyi, bir gün onunla kurtarır.”⁶

21553. *İmam Ali (a.s), oğlu Hasan’a (a.s) yaptığı vasiyetinin sonunda şöyle buyurmuştur:* “Dinini, dünyanı Allah’a emanet et. Şu tez geçen dünyada da, az zaman sonra gelecek ahirette de akibetinin hayırlı olmasını dile. ve’s-Selam.”⁷

bak. el-Emanet, 305. Bölüm

¹ a. g. e. 46136

² Nehc’ül-Belağa , 91. hutbe

³ a. g. e.

⁴ a. g. e. 86

⁵ a. g. e. 215. hutbe

⁶ a. g. e. 407. hikmet

⁷ a. g. e. 31. mektup

539. Konu

el-İrs Miras

- *Bihar, 104/326, Ebbab'ul-Miras*
- *Vesail'uş-Şia, 17/373, Kitab'ul-Feraiz ve'l-Mevaris*
- *Kenż'ul-Ummal, 11/3-82; Kitab'ul-Feraiz*
- *Kenż'ul-Ummal, 5/625, İrs'ul-Enbiya*

4055. Bölüm Miras

Kur'an :

“Allah çocuklarınız hakkında, erkeğe iki kızın hissesi kadar tavsiye eder. Eğer kadınlar ikinin üstünde ise, bırakılanın üçte ikisi onlarıdır. Eğer bir ise yarısı onundur. Ölenin çocuğu varsa ana babadan her birine altıda biri; çocuğu yoksa ve anası babası ona varis olursa anasına üçte bir düşer. Ölenin kardeşleri varsa, altıda biri annesinindir. (Bütün bunlar ölenin) yapacağı vasiyetten ve borçtan sonradır. Babalarınız ve oğullarınızdan menfaatçe hangisinin size daha yakın olduğunu siz bilmezsiniz. Bunlar Allah tarafından tespit edilmiştir. Doğrusu Allah bilendir, hikmet sahibi olandır.”¹

Bak. Nisa, 7-12, 32-33, 127,176; Meryem, 6, Neml, 16, Fecr, 19

21554. *Tebersi Mecme'ul-Beyan'da şöyle diyor:* “Cabir b. Abdillâh'dan şöyle dediği nakledilmiştir: “Ben hastalandım, Resululullah (s.a.a) ve Ebu Bekir yaya olarak beni ziyarete geldiler. Bu esnada ben kendimden geçtim. Peygamber bir miktar su istedi, abdest aldı, ondan bir miktarını üzerine serpti, ben kendime geldim ve şöyle arzettim: “Ey Allah'ın Resulü! Malıma ne yapayım?” Resulullah (s.a.a) sustu, bu esnada benim hakkımda mevaris (miraslar) ayeti nazil oldu.”

Bazıları şöyle demişlerdir: “Bu ayet şair Hassan'ın kardeşi Abdurrahman hakkında nazil olmuştur. Sebebi de şuydu: O vefat etti ve geriye bir eş ve beş kardeşi kaldı. Varisleri gelip malını kendileri için aldılar, eşine bir şey kalmadı. Abdurrahman'ın eşi, bu konuyu Allah Resulüne (s.a.a) şikayet etti. Bu esnada Allah mevaris (miraslar) ayetini nazil buyurdu. Bu görüş, Sediyy'den nakledilmiştir.

Bazıları ise şöyle demişlerdir: “Miras ölen

¹ Nisa , 11

kimsenin çocuklarına ait idi, vasiyet ise baba, anne ve akrabalara özgüydü. (Yani ölen kimse malından anne babasına ve akrabalarına bir şeyin ulaşmasını istiyorsa, vasiyet etmeliydi) Ama Allah bu kanunu iptal etti ve mevaris (miraslar) ayetini nazil buyurdu. Daha sonra Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: “Allah miras tayini işini mukarreb bir meleğe veya mürsel bir peygambere bırakmak istemedi. Aksine şahsın geriye bıraktığı malların bölüştürülmesini bizzat üstlendi. Her haklının hakkını ona eda etti.”Bu görüş İbn-i Abbas’tan nakledilmiştir.”¹

21555. *Cabir b. Abdillab şöyle diyor:* “Resulullah ve Ebu Bekir Beni Seleme ile birlikte yaya olarak beni ziyarete geldiler. Peygamber benim bir şey derk etmediğimi anlayınca, bir miktar su istedi, abdest aldı,

daha sonra onu yüzüme serpti. Ben kendime geldim ve şöyle arzettim: “Ey Resulullah! Malıma ne yapmamı emredersiniz?” Bu esnada şu ayet nazil oldu: **“Yusikumullah...”**² (Allah size vasiyet eder.)”³

21556. *İmam Sadık (a.s), “neden erkek çocuğunun miras hakekı kız çocuğunun iki katıdır?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Çünkü kadına ne savaş cephelerine gitmek farzdır, ne bir nafaka vermek, ne de diye ödemek. Bütün bunlar erkeklerin sorumluluğuna bırakılmıştır.”⁴

21557. *İmam Askeri (a.s), hakeza aynı soruya cevap olarak şöyle buyurmuştur:* “Kadının boynunda ne cihat vardır, ne nafaka, ne de diye. Aksine bu görevler erkeğin sorumluluğuna bırakılmıştır.”

Ravi şöyle diyor: “İçimden şöyle dedim:

¹ Mecme’ul-Beyan , 3/23

² Merhum Allame Tabatabai Mizan , c. 4 , s. 217 de bu hadisin açıklamasında şöyle yazmaktadır:“ Daha önce defalarca dediğimiz gibi rivayetlerde yer alan nüzul sebeplerinin farklı olmasının

sakıncası yoktur. Bir ayetin birden fazla nüzul sebebi olabilir. Bu sebepler ayetin belli bir hususta nazil olduğu hususuyla çelişmemektedir.

³ Dur’ul-Mensur , 2/444

⁴ el-Kafi , 7/85/3

“Daha önce bana söylendiği üzere İbn-i Ebi'l-Evca da bu soruyu İmam Sadık'a (a.s) sormuş, o da aynı cevabı vermişti.”Ebu Muhammed (a.s) bana yöneldi ve şöyle buyurdu: “Doğrudur, bu soru İbn-i Ebi'l-Evca'nın sorusudur ve hepimizin cevabı da birdir.”¹

21558. *İmam Rıza (a.s), aynı soruya cevap olarak şöyle buyurmuştur:* “Kadınlara kalan mirasın erkeklerin payının yarısı oluşunun sebebi şudur ki, kadın evlenince alıcı, ama erkek vericidir. Bu sebeple de erkeklerin payı fazladır. Erkeğin payının kadının payının iki katı oluşunun bir diğer sebebi de şudur ki kadın eğer ihtiyacı olursa, erkeğin kefaleti altındadır ve erkek onun işlerinin giderini temin etmek ve nafakasını ödemekle mükelleftir. Ama kadın ne erkeğin geçimini temin etmekle mükelleftir, ne de erkeğin ihtiyacı olduğu takdirde ona nafaka verme görevi vardır. İşte bu sebeplerden dolayı Allah-u

Teala erkeklerin payını arttırmıştır. Nitekim Aziz ve celil olan Allah da şöyle buyurmuştur: **“Allah'ın kimini kimine üstün kılmasından ötürü ve erkeklerin, mallarından infak etmelerinden dolayı erkekler kadınlar üzerine hakimdirler”**²

21559. *İmam Sadık (a.s) aynı soruya cevap olarak şöyle buyurmuştur:* “Allah'ın kadınlar için taktir ettiği mehir için...”³

21560. *Hışam b. Salim şöyle diyor:* “İbn-i Ebi'l Evca, Muhammed b. Ebi Nu'man-i Ehvel'e şöyle dedi: “Bu zayıf ve çaresiz ne suç işlemiştir ki sadece (mirastan) bir payı vardır, ama güçlü ve zengin olan erkeğin iki payı vardır?” Ehvel şöyle diyor: “Ben bu sözü İmam Sadık (a.s) için naklettim. İmam şöyle buyurdu: “Zira kadın ne diyet ödemekle mükelleftir, (kadının) ne nafaka vermesi farzdır, ne de cihat etmesi. İmam başka hususlarda sıraladı. Bütün bu görevler erkeğin sorumluluğundadır.

¹ a. g. e. h. 2

² Uyun-u Ahbar'ir-Rıza , 2/98/1

³ İlel'uş-Şerayi' , 570/2

Bu sebeple erkek için iki pay, kadın için ise bir pay göz önünde bulundurulmuştur.”¹

Birkaç Bölümde İlmî İnceleme

1-Mirasın Ortaya Çıkışı

Miras, yani hayattaki bazı kimselerin ölünün bıraktığı mala sahip olmaları, insan toplumlarında geçerli olan en eski geleneklerden biridir. Ümmetlerin ve milletlerin elimizdeki tarihleri bu geleneğin ne zaman başladığını göstermekten acizdir.

Miras olayının bir gelenek olmasının yanı sıra işin tabiatı da bunu gerektiriyor. Çünkü toplum halinde yaşayan insanın tabiatını dikkatle incelediğimizde görüyoruz ki o, sahipsiz malı kendi ihtiyaçları için kullanma konusunda istekli ve arzuludur. Engelsiz olarak sahip olabildiği malı kullanmak onun en köklü adetlerindendir. Yine şunu görüyoruz ki, gerek ilkel toplumları, gerekse uygar toplumları icat eden insan, toplumdaki fertler hakkında (akrabalık ve öncelikle sonuçlanan) yakınlık ve velayeti

geçerli tanır. Akrabalığı ve veliliği ortaya çıkaran bu geçerlilik aile, oymak, aşiret ve kabile gibi gruplaşmaların temel dayanağını oluşturur.

Buna göre toplumda bazı fertlerin kendilerini birbirlerine yakın saymaları kaçınılmazdır. Evladın ana babasını, akrabanın akrabasını, arkadaşın arkadaşını, efendinin kölesini, eşlerin birbirlerini, yönetenin yönetileni, hatta güçlüünün zayıfı kendine yakın hissetmesi gibi. Gerçi toplumlarda bu yakınlığın ölçüsü kimi zaman neredeyse belirlenemeyecek derecede farklılık gösterir. Fakat her toplumun fertleri arasında bu ilişki vardır. Bu iki olgu mirasın en eski sosyal geleneklerden biri olmasını gerektirmiştir.

2-Mirasın Tedrici Değişimi

Miras, toplumun diğer gelenekleri gibi ortaya çıktığından beri çeşitli değişmelere uğramış, birçok gelişmeler göstermiştir. Fakat ilkel toplumlarda istikrar olmadığı için onların tarihlerinde bu gelişimin düzenli aşamalarını

¹ a. g. e. h. 3

güvenilir biçimde belirlemek zordur.

O toplumlar hakkında kesin olarak söyleyebileceğimiz şudur: Onlar kadınları ve zayıfları mirastan mahrum tutuyorlardı. Onlarda miras güçlülere mahsus bir imtiyazdı. Bunun tek sebebi o toplumların kadınlara ve köle, çocuk gibi zayıf fertlere evcil hayvan ve esya muamelesi yapmaları idi. Onlara göre bunlar insanların kendilerinden yararlanmaları için vardılar. Yoksa onların insanlardan, insanların elindeki imkanlardan ve insana mahsus sosyal haklardan yararlanmaları söz konusu değildir.

Bununla birlikte bu toplumlarda güçlüünün kim olduğu konusu dönemden döneme değişiklik göstermiştir. Kimi zaman oymak veya aşiret reisi, kimi zaman aile reisi, başka bir dönem kavmin en yiğit, en kabadayı kişisi güçlü sayıldı. Bu farklılıklar doğal olarak miras geleneğinde köklü değişikliklerin görülmesini gerektirmiştir.

Fakat bu gelenekler insan fitratının aradığı mutluluğun temin edemedikleri için sık sık değişikliklere uğruyorlardı. Hatta Romalılar ve Eski Yunanlılar

gibi kanunlara veya kanunların yerini tutan oturmuş milli geleneklere sahip toplumlarda bile durum böyle idi. Milletler arasında egemen olan hiç bir miras kanunu, İslam'ın miras kanunu gibi günümüze kadar yaşayamamıştır. İslam'ın (miras) kanunu ortaya çıkışından günümüze kadar yaklaşık on dört yüz yıldan beri İslam milletleri arasında yürürlükte kalmıştır.

3-Uygar Milletlerde Miras

Romalıların özelliklerinden biri de aileye bağımsızlık tanınmaları idi. Bu bağımsızlık aileyi toplumun genelinden ayırıyor, fertlerine ilişkin sosyal hakların çoğunda onu hükümetin nüfuzundan koruyordu. Böylece aile emirler, yasaklar, cezalar ve siyaset gibi alanlarda bağımsız yaşıyordu. Aile reisine eşten, çocuklardan ve kölelerden oluşan ev halkı tapardı. Ev halkı içinde tek mülk sahibi oydu. O sağ oldukça ondan başka hiçbir aile ferdi mülk sahibi olamazdı. O aile fertlerinin velisi, hayatlarının düzenleyicisi idi. Onlara ilişkin iradesi mutlak anlamda geçerli idi. O da atası olan eski bir aile reisine tapardı.

Eğer bir aile miras elde ederse; örneğin aile reisinin izni ile dışarıda mal kazanan oğullardan biri ölürse veya aile reisinin izni ile evlenen kızlardan veya akrabalarından biri ölür de başlık olarak geriye mal bırakırsa, bu miras aileye kalır ve bu mirasın maliki aile reisi olurdu. Çünkü bu durum onun aile reisliğinin, aile ve ev halkına yönelik mutlak mülkiyetinin gereği sayılıyordu.

Aile reisi ölünce, oğullarından veya kardeşlerinden biri ona mirasçı olurdu. Bunun için yeni aile reisinin bu göreve layık olması ve ölen reisin oğulları tarafından mirasçılığının tanınması gerekirdi. Eğer oğullar aileden ayrılarak yeni bir aile kurarlarsa, kurdukları ailenin reisi olurlardı. Eğer eski ailelerinde kalırlarsa yeni aile reisi ile (mesela kardeşlerinden biri ile) aralarındaki münasebetleri, babaları ile aralarındaki eski münasebetleri gibi olurdu. Yani yeni aile reisinin yönetimi, mutlak veliliği altına girerlerdi.

Romalı aile reislerine üvey oğulları da varis olabilirdi. Çünkü cabiliyye dönemi Araplarında olduğu gibi

Romalılar arasında da evlat edinme geleneği geçerli idi.

Kadınlara yani eşlere, kızlara ve annelere gelince onlar mirasçı olmazlardı. Gerekçe de onların evlenerek başka bir aileye gitmeleri ile aile malının dışarıya gitmemesi idi. Romalılar servetin bir aileden başka bir aileye geçmesini caiz görmüyorlardı.

Araştırmacılardan biri bu olguyu belirledikten sonra "Romalılar bireysel mülkiyeti değil, sosyal mülkiyeti benimsiyorlardı." diyor. Kanaatime göre bu mülkiyet tarzının kaynağı sosyalist mülkiyetten farklı bir şeydir. Çünkü ilkel toplumlar en eski çağlardan beri sahibi oldukları meralara ve verimli topraklara başka toplumların ortak olmalarına karşı çıkarlar, söz konusu arazilerini korurlardı. Bu uğurda savaşır, koruluklarına başkalarını sokmazlardı. Bu mülkiyet bir tür sosyal mülkiyet idi. Söz konusu mülkün sahibi toplumun fertleri değil, toplumun kendisi idi. Bununla birlikte bu mülkiyet tarzı toplumdaki her ferdin bu kamu mülküniün bir bölümüne özel olarak sahip olmasına engel sayılmıyordu.

Bu mülkiyet biçimi sağlıklı bir geçerliliğe dayanıyor. Fakat ilkel toplumlar onu dengeli ve yarar sağlayıcı biçimde kullanamadılar. İslam bu mülkiyet anlayışını daha önce belirtildiği gibi muhterem saydı. Yüce Allah, “O yeryüzündeki varlıkların tümünü sizin için yarattı”

¹ buyuruyor. Buna göre Müslümanlardan ve (Müslümanların) zimmeti altında bulunan gayri Müslimlerden oluşan insan toplumu bu anlamda yeryüzünün servetinin malikidir. Bundan dolayı İslam, kafirin Müslüman’a mirasçı olmasını caiz görmez.

Bu bakış açısının izlerini ve örneklerini günümüzün bazı milletlerinde görebiliriz. Bu milletler topraklarının ve gayri menkullerin yabancıların eline geçmesini ve onların bunlara malik olmasını caiz görmezler.

Eski Romalılarda aile, bağımsız ve kendine yeterli bir birim kabul edildiği için bağımsız toplumlarda ve ülkelerde geçerli olan bu eski gelenek onlarda da geçerli olmuştur. Roma ailelerinde bu geleneğin yakınlarla evlenmeyi yasaklayan gelenekle birlikte

uygulamasının sonucunda iki akrabalık türü ortaya çıktı. Biri kan ortaklığına dayanan doğal akrabalıktı. Bu akrabalığın gerektirdiği sonuç, yakınlar arasında evliliğin yasak ve yakınların dışında kalanlar arasında serbest oluşu idi. İkinci tür akrabalık resmi ve yasal akrabalık idi. Bu akrabalığın gerektirdiği sonuç, mirasçı olup olmama, nafaka, velilik vb. şeyler idi. Oğlanlar aile reisine ve birbirlerine nispetle hem doğal hem de resmi akrabalığa sahip idiler. Bütün kadınlar ise sadece doğal akrabalığa sahiptiler, yasal akrabalığa sahip değillerdi. Bunun sonucu olarak kadın ne babasının, ne oğlunun, ne kardeşinin, ne eşinin ve ne başkasının mirasçısı olabiliyordu. Eski Romalıların geleneği bu idi.

Eski Yunanlılardaki aile yapısının durumu, yaklaşık olarak eski Romalılardaki gibi idi. Eski Yunanlılarda en büyük erkek evlat mirasın tümünü alırdı. Kadınlar eş, kız ve kız kardeş olarak mirastan mahrum tutulurdu. Küçük erkek evlatlar ile diğer küçükler mirastan pay alamazlardı. Fakat eski Yunanlılar tıpkı Romalıları gibi küçük yaştaki

¹ Bakara suresi , 29. ayet

erkek evlatların, sevdikleri eşleri ile kızların ve kız kardeşlerini miraslarından az ya da çok yararlandırabilmek için vasiyet ve benzeri formülleri kullanırlardı. Vasiyet konusunu ileride ele alacağız.

Hintliler, Mısırlılar ve Çinlilere gelince, kadınların kayıtsız şartsız biçimde mirastan mahrum tutmaları, küçük yaştaki erkek çocuklarının miras dışı tutulmaları veya velilik ve gözetim altında tutulmalarına ilişkin gelenek yaklaşık olarak eski Yunanlılar ile Romalılarda olduğu gibi idi.

Eski İranlılara (Perslere) gelince, onlar daha önce belirtildiği üzere yakınlar arasında evliliği, çok eşliliği ve evlat edinmeyi caiz görüyorlardı. Kimi zaman erkeğin en sevdiği eş, erkek evlat yerine geçer ve bir erkek evlatlık gibi kocanın mirasını alırdı. Böyle bir durumda böyle bir eş, kocanın diğer eşlerini miras dışı bırakırdı. Ailenin malı dışarıya gitmesin diye evli kız, babasından miras alamazdı. Evlenmemiş kızlar ise, oğulların yarıya kadar miras payı alırlardı. Yaşça küçük eşler ile evli kızlar mirastan mahrum tutulurken büyük yaşta olan eş,

erkek evlat, evlatlık ve evlenmemiş kız çocuğu mirastan pay alırdı.

Araplarda ise, kadınlar ve küçük yaştaki erkek evlatlar kesinlikle miras dışı tutulurdu. Ata binmeyi beceren, aşiret ve aile savunmasında görev yapabilen yetişkin erkek evlatlar mirasçı olurlardı. Yoksa miras uzak akrabalara geçerdi.

İşte miras ayetleri indiğinde dünyanın durumu bu idi. Bu durum çeşitli milletlerin adetlerini, geleneklerini ele alan tarih kitapları ile seyahat ve hukuk eserlerinde anlatılıyor. Daha geniş bilgi edinmek isteyenler bu kaynaklara başvurabilirler.

Yukarıdan beri anlatılanların özeti şudur: O günkü dünyanın yerleşik geleneğine göre kadınlar eş, anne, kız evlat ve kız kardeş sıfatı ile miras dışı tutulmuştu. Kadınlar ancak başka değişik sıfatlarla mirasçı olabiliyorlardı. Küçük yaştaki erkek çocuklar ile yetimler de ancak bazı durumlarda ve bir velinin sürekli gözetimi altında tutulmak kaydı ile mirasçı olabiliyorlardı.

4-Bu Ortamda İslam Ne Yaptı?

Defalarca tekrarladığımız gibi İslam kanunlarda ve hükümlerde hakkın temelini insanın onun üzerine yaratıldığı fitrata dayandırır. Allah'ın yaratışını hiç kimse değiştiremez. İslam mirasçı olmayı fitrat ve değişmez hilkat olan akrabalık esasına dayandırdı. Evlatlıklara mirasçı olma hakkı tanımadı. Bu konuda yüce Allah şöyle buyuruyor:

“Allah evlatlıklarınızı öz oğullarınız gibi saymanızı meşru kılmadı. Bunlar sizin dillerinize doladığınız boş sözlerdir. Allah gerçeği söyler ve O doğru yola iletir. Evlatlıkları öz babalarına nispet ederek çağırın. Bu Allah katında en doğru olanıdır. Eğer babalarının kim olduğunu bilmiyorsanız, onlar sizin din kardeşleriniz ve dostlarınızdır.”¹

İslam bunun arkasından vasiyeti miras kapsamı dışına çıkararak, mal alıp vermeye gerekece olan bağımsız ve ayrı bir hüküm olarak adlandırıyor. Bu

uygulama sadece bir isimlendirme farklılığından ibaret değildir. Çünkü miras ile vasiyetin her birinin ayrı bir kriteri, bağımsız bir fitri dayanağı vardır. Mirasın kriteri akrabalıktır. Ölen kimsenin iradesinin bunda hiç bir rolü yoktur. Vasiyetin dayanağı ise, ölünün hayattayken sahibi olduğu mal üzerinde öldükten sonra (vasiyet yaptığı anda diyebiliriz) iradesinin geçerli olması ve bu tercihinin geçerli sayılmasıdır. Vasiyeti miras kapsamı içine almakla vasiyet, sadece bir adlandırmadan ibaret kalır, temel hükümde değişikliğe yol açmaz.

İnsanların, mesela eski Romalıların miras adını verdikleri uygulamaya gelince, bu adlandırma akrabalık veya ölünün iradesinden birine dayanmıyordu. Aslında onlar mirasta irade tercihinin geçerli sayıyorlardı. Yani miras konusu malın bulunduğu ailede, o ailenin reisinin elinde kalması veya aile reisinin ölümünden sonra malının sevdiği kimseye geçmesi yolundaki iradesine uyuluyordu. Bu iki şıktan hangisi gerçekleşirse gerçekleşsin miras, iradenin geçerli sayılması esasına dayanmış oluyordu. Eğer

¹ Ahzab suresi , 4-5. ayetler

akrabalığa ve kan bağı ortaklığına dayandırılıyorsa birçok miras dışı bırakılanlar mirasçı olurken mirasçı sayılanların bir çoğu mirastan mahrum kalırlardı.

Bu iki kriteri birbirinden ayırdıktan sonra İslam mirasa yöneldi ve bu konuda şu iki ana temeli ölçü olarak aldı.

Bu iki temelden biri akrabalık temelidir. Bu temel insanın akrabaları ile arasında ortak olan unsurdur. Bu unsur açısından kadın-erkek veya küçük-büyük arasında fark yoktur. Hatta ana rahmindeki doğmamış çocuklar bile bu unsur açısından diğer akrabalar ile aynıdır. Yalnız bu unsurun etkileri farklıdır. Bu farklı etki yüzünden kimi akraba öne çıkarken kimi akraba arka planda kalır. Kimi akraba başka bir akrabayı miras dışı bırakır. Buna ölüye yakın veya uzak olma dolayısıyla akrabalığın güçlü ya da zayıf oluşu yol açar. Aracıların az ya da çok varolmaları ile yok olmaları da bu konuda bir başka sebeptir. Ölüünün oğlu, erkek kardeşi ve amcası gibi. Bu ana dayanak mirasçı olmayı hakketmenin temel gereğesidir. Yalnız akrabaların ilk ve son

derecede yer alan kesimlerini göz önünde bulundurmak gerekir.

İslam'ın mirastaki ikinci temel ilkesi, erkek ve kadın farklılığıdır. Bu farklılık bu türlerden birinin akılla, öbürünün duygularla donanmış olmasının doğurduğu yapısal farklılıktan kaynaklanır. Erkek, doğası gereğince düşünce ve akıl yeteneği ağır basan bir insanken kadın heyecan ve ince duyguların mazharıdır. Bu temel ilke kadın ile erkeğin hayatlarında bariz bir etkiye sahiptir. Onların malları yönetmelerinde, onun ihtiyaçları için kullanılmasında bu etkinin ağırlığı görülür. Bu temel ilke kadın ile erkeğin miras paylarının farklı olmasını gerektirir. Erkek evlat ile kız evlat, erkek kardeş ile kız kardeş gibi aynı derecede akrabalar olsalar dahi bu farklılık geçerlidir. İleride bu konuyu ayrıntılarıyla anlatacağız.

Birinci ilke, akraba kesimlerinin derecelerini belirler. Bunun için ölüye yakınlık ve uzaklık faktörü ölçü olarak alınır. Yakınlığı ve uzaklığı belirlerken aracıların yokluğuna, varsa azlığına ve çokluğuna bakılır. Buna göre ilk dereceden miras alan akraba tabakası,

ölünün aracılarıdır. Ölünün oğlu, kızı, babası, annesi gibi. İkinci dereceden miras alan akraba tabakası, erkek kardeş, kız kardeş, dede ve ninedir. Bu tabaka ile ölü arasında bağlantı kuran bir aracı vardır ki, o da ya anne ya baba veya her ikisidir. Üçüncü dereceden miras alan tabaka, amca, teyze, dayı ve haladır. Bu tabakayı ölüye iki aracı bağlar. Bunlar ölünün annesi, babası ile dedesi ve ninesidir. Kısacası miras derecelerinde ölçü bu şekildedir. Bu ölçüye göre her tabakadaki evlatlar babalarının yerini tutarlar ve bir sonraki tabakanın miras almasına engel olurlar. Karı ile kocanın kanları evlilik yolu ile birbirine karıştığı için her tabaka ile birlikte mirasçı sayılmışlardır. Hiç bir tabaka onları miras dışı bırakmadığı gibi onlar da hiç bir tabakayı miras dışı bırakmaz.

Sonra İslam ikinci ilkedden, yani kadın ile erkeğin farklılığı ilkesinden erkeğin miras payının kadınının iki katı olması sonucunu çıkarmıştır. Yalnız anne ile, anne yoluyla bağlantı kurulan kelale bu kuralın dışındadır.

İslam'da belirlenen miras gerçi farklılık gösterir, ama altı şekilde belirlenir ki, bunlar

yarım, üçte iki, üçte bir, dörtte bir, altıda bir ve sekizde birdir. Aynı şekilde varislerden birinin eline geçen miras da öyledir. Gerçi bu varisin payı da kalanın kendisine verilmesi veya payının karpılması suretiyle çoğunlukla farklılık gösterir. Baba, ana ve ana yolu ile bağlantılı kelale de böyledir. Gerçi bunların payları da erkeğe kadının iki katı kadar pay verilmesi kuralına göre sapma gösterir. Bu yüzden miras konusunda genel ve kapsamlı bir inceleme yapmak zordur. Yalnız bütün örneklerde kategorik olarak önceki tabakanın (ölünün) arkadaki tabakayı kendi yerine bırakması, eşlerden birinin diğerini yerine geçirmesi ve doğuran kuşak olan analar ve babaların da yerlerine doğan kuşak olan evlatları geçirmesi demektir. Her iki kesimin, yani eşler ile evlatların İslam'daki miras payları ise erkeğin payının kadınının iki katı olması ilkesine göre belirlenir.

Bu genel bakıştan şu sonuca varıyoruz: İslam, dünyadaki mevcut servetin üçte bir ve üçte ikiye bölünmesini öngörür. Servetin üçte biri kadınlar, üçte ikisi ise erkekler içindir. Bu bölüşüm, mülkiyet açısından böyledir. Fakat bu

görüŖ servetin ihtiyaçlar için kullanılması alanında geçerli değildir. Çünkü İslam kadının geçimini sağlama görevini erkeğin omuzlarına yükler ve bu görevin adil bir biçimde yerine getirilmesini emreder. Bu emir harcamalarda erkek ile kadın arasında eşitliği gerektirir. Bunun yanı sıra kadına sahip olduğu mal konusunda irade bağımsızlığı tanır. Erkek, kadının malını istediği biçimde kullanmasına karışamaz. Bu üç ilkedен şu sonuç çıkar: Dünya servetinin üçte ikisini kadın tasarruf eder. (Üçte biri kendi malı ve diğer üçte biri ise erkeğni üçte ikilik payının yarısıdır.) Buna karşılık dünya malının sadece üçte biri erkeğin tasarrufu altındadır.

5-İslam’a Göre Kadınların ve Yetimlerin Durumu

Yetimler, güçlü erkekler gibi mirastan pay alırlar. Onlar büyüdükçe malları, baba ve dede gibi velilerin veya müminlerden oluşan bir kurulun ya da İslam hükümetinin gözetimi altında gelişir. Yetimler evlilik çağına girdiğinde olgunlaştıkları izlenimi edilince, malları kendilerine verilir ve bağımsız bir hayat düzeyine erdirilirler. Bu

uygulama yetimler hakkında düşünülecek en adil sistemdir.

Kadınlara gelince, onlar genel bakışa göre dünya servetinin üçte birine sahip olurlar, ama az önce anlatıldığı üzere dünya malının üçte ikisi üzerinde tasarrufta bulunurlar. Onlar kendi malları konusunda özgür ve bağımsızdırlar. Sürekli veya geçici denetim altına alınamazlar. Kendileriyle ilgili meşru tasarruflarından erkekler sorumlu değildir.

İslam’da kadın, irade ve davranış özgürlüğü alanında her yönden erkek ile eşit şahsiyete sahiptir. Kendine özgü ve erkek psikolojisinden farklı psikolojik nitelikleri dışında erkeğin durumundan ayrı bir durumda değildir. Bu psikolojik farklılık şudur. Kadının hayatı duygu ağırlıklı iken erkeğin hayatı düşünce ve akıl ağırlıklıdır. İslam’ın erkeğe daha çok mülkiyet hakkı tanımamasının gerekçesi dünyada akla dayalı düzenlemelerin duygulara ve heyecanlara dayalı düzenlemelere baskın gelmesidir. Bu konuda kadının uğradığı eksiklik, kendisine tasarruf ve harcama alanında üstünlük sağlanarak telafi edilmiştir. Kadın yatakta erkeğin isteğine itaat etmekle yükümlü tutulmuş, ama bu

yükümlülük erkeğin kendisine mehir vermek zorunda tutulması ile telafi edilmiştir. Kadın yargılama, hükümet görevi yüklenme ve bizzat savaşa katılmak işlerinden uzak tutuldu. Çünkü bu işler duygulara değil, akla dayandırılması gereken işlerdir. Bunların telafisi olarak, kadının güvenliğini korumak ve namusunu savunmak erkeğin görevi sayıldı. Kazanç peşinde koşup kadının, çocukların ve ana-babanın geçimini sağlama yükümlülüğü de erkeğin omuzlarına yüklenmiştir.

Kadın çocuklara bakma ücretini alma hakkına sahiptir. Ama bu zorunlu değildir, kadın istediği taktirdedir. Bütün bu hükümlerin dengelenmesi babında, kadınlar örtünmeye, erkekler arasına fazla girmemeye, ev işlerini düzenlemeye ve çocukları büyütmeye çağırılmıştır.

İslam savunma, yargı ve hükümet etme gibi kamu faaliyetlerini duyguların ve heyecanların etki alanı dışında tuttu. Çağımızda duyguların akla baskın çıkması sonucunda ortaya çıkan acı sonuçları insanlık tanıdıkça bu tutumun ne kadar baklı olduğu görüldü. Çağdaş uygarlığın

armağanlarından olan büyük dünya savaşlarını göz önüne getir ve dünyaya egemen olan şartları düşün. Bütün bu olayları bir defa aklın ve bir defa da duygusal heyecanların ölçüleri ile değerlendir. O zaman sapmanın başlangıç noktasının neresi olduğunu ve doğrunun kaynağının nerede olduğunu kolayca belirleyebilirsin. Hidayet ancak Allah'tandır.

Batılı milletler yüzyıllardan beri ellerinden gelen her gayreti göstererek kızlara erkeklere verdikleri eğitimin aynısını vermekte, onlardaki potansiyel yetenekleri ortaya çıkarmaya çalışmaktadırlar. Buna rağmen eğer siyaset, yargı, yasama alanlarında ön plana çıkan isimler gözden geçirilirse, savaş komutanlarının adları incelenirse, yasama, yargı ve savaş alanlarında yüzlerce, binlerce sivrilmiş erkek ile karşılaştırılacak sayıda kadına rastlanılmadığı görülür. Bu sonuç, kadının tabiatının bu alanlarda gelişmeye yatkın olmadığının en doğru şabididir. Çünkü bu alanlar, özelliklerinin gereği olarak aklın ve düşüncenin egemenliği altında olmak zorundadırlar. Duygular bu alanlara sızdıkaça hayal

kırılgılığı ve hüsrarla karşılaşma ihtimali artar.

Bu ve benzeri gerçekler şu ünlü nazariyeyi çürüten en kesin cevaptır. Bu nazariye şöyle diyor: Kadınların toplumda erkeklerin gerisinde kalmalarının tek sebebi, onlara yönelik yapıcı eğitimin yetersizliğidir. Bu yetersizlik eski çağlardan beri geçerlidir. Eğer kadınlar sürekli biçimde yapıcı eğitim görselerdi, sahip oldukları ince duyguların ve heyecanların da desteği ile erkeklere yetişirler veya onların önüne geçerlerdi.

Bu mantık, varılmak istenen sonucun zıddını kanıtlıyor. Çünkü ince duyguların kadınlara mahsus olması veya bunların onlarda fazla oluşu, onların aklın güçlü olmasını ve ince psikolojik duygulara baskın gelmesini isteyen hükümet ve yargı işleri gibi alanlarda geri kalmalarının ve akıl gücü bakımından onlardan üstün olan erkeklerin bu konularda öne geçmelerinin gerekçesidir. Kesin tecrübeler şunu gösteriyor. Herhangi bir psikolojik yeteneğe sahip olan kimsenin eğitiminde başarıya ulaşabilmesi için o yetenekle uyuşan bir amaç uğrunda eğitilmesi gerekir. Bu ilkenin sonucu şudur :

Erkeklerle hükümet ve yargı konularında verilecek eğitim başarılı olur ve onlar bu alanlarda kadınlardan daha üstün derecelere ulaşırlar. Buna karşılık kadınlara ince duygularla uyuşan, bu özellikle bağlantılı alanlarda verilecek eğitim başarılı olacaktır. Tıbbın bazı dalları, fotoğrafçılık, müzik, dokumacılık, aşçılık, çocuk bakımı, hasta bakıcılığı ve süslemecilik gibi. Bunlar dışında kalan alanlarda kadın ile erkek eşittir.

Bazıları kadınların söz konusu alanlardaki geri kalmışlıklarını tesadüfle izah etmek isterler. Eğer böyle olsaydı, milyonlarca yıl olarak tahmin edilen insanlık tarihi boyunca bazı dönemlerde bunun tersinin görülmesi gerekirdi. Bunun yanı sıra erkeklerin kadınlara mahsus işlerdeki geri kalmışlıkları da tersine dönmeliydi. Eğer erkek ile kadının ayrılmaz özellikleri olan iç güdüsel özellikleri tesadüfî şeyler saymamız doğru ise, insanda hiç bir fitri özelliğin varlığını ileri süremeyiz. Mesela insanın uygarlaşmaya, kültürel gelişmeye eğilimli olması gibi. Bu sıfatları insanın ayrılmaz nitelikleridir ve fertlerin bünyelerinde bu sıfatlarla uyuşan

yetenekler vardır. Bu yüzden bu sıfatlar fitri sıfatlar sayıyoruz. Tıpkı bunun gibi kadınların ince ve duyguyu yükümlü işlerde önde olduklarını, buna karşılık akla dayalı işlerde, dehşetli ve çok zor faaliyetlerde erkeklerden geride olduklarını ve bunun onların psikolojik yeteneklerinin gereği olduğunu ve erkeklerin bu konularda önde ve bunlar dışındaki konularda geride olduklarını söylüyoruz. Eğer erkekler ile kadınlar arasındaki yetenek farklılıklarını fitri değil de tesadüfî kabul edersek insana has hiçbir özelliği fitri kabul edemeyiz.

Bütün bunlardan sonra geride şu mesele kalıyor: Erkekler akılcı üstün sayılırken kadınların duyguya ve heyecana yatkın kabul edilmeleri kadınlarda alınganlık doğurabilir. Fakat bu tepki yersizdir. Çünkü İslam'a göre akılcılık ve duygusallık iki ilahi armağandır. Bunlar ilahi maksada dayalı olarak insan bünyesine yerleştirilmiş hayatta fonksiyonu olan yeteneklerdir. Birinin öbürüne karşı üstünlüğü yoktur. Üstünlük sadece takvadan kaynaklanır. Ne olurlarsa olsunlar diğer yetenekler takva yolunda gidildiğinde gelişip serpilebilirler.

Aksi halde omuzlara binen kötü bir yükten başka bir şey değildirler.

6-Yeni Miras Kanunları

Yeni miras kanunları aşağıda kısaca anlatılacağı üzere her ne kadar İslam'ın miras kanunlarına ters iseler de ortaya çıkışlarında ve yerleşmelerinde İslam'ın miras hukukundan yararlanmışlardır. Dünyada kadınların mirasçılığını yasallaştırdığında İslam'ın durumu ile yeni miras kanunlarının durumu arasında ne kadar fark vardır!

İslam öyle bir sistem orta koydu ki, ne dünya onu tanıyordu, ne insanların kulakları onu işitmişti ve ne de yeni kuşaklar onu eski kuşaklardan, önceki atalarından onu hatırlıyorlardı. Bu yeni kanunlara gelince bunlar, İslam'ın miras sistemi milyonlarca insan arasında yerleşmişken ortaya atılmış ve bazı milletler arasında uygulamaya başlamıştır. Bu uygulama başladığında İslam hukuku on yüzyılı aşkın bir zamandan beri nesilden nesle aktarılıyordu. Psikolojik araştırmalar şunu kesinlikle ispat etmiştir ki, bir şeyin dış

dünyada meydana gelmesi, sonra yerleşip kökleşmesi, o şeyin benzerinin meydana gelmesine en iyi bir destek olur. Her eski sosyal sistem, bir sonraki benzer sosyal sistemin fikir malzemesidir. Hatta o sistem, ikincisine dönüşen malzemedir. Dolayısıyla hiç bir sosyal araştırmacı, yeni miras kanunlarının İslam'ın miras hukuku alanındaki birikiminden yararlandığını, İslam miras hukukunun doğru ya da yanlış biçimde bu yeni sistemlere dönüştüğünü inkar edemez.

Zaman zaman şöyle garip bir iddia –Allah ilk cabiliye taassubunu yok etsin- ileri sürülür: “Modern kanunlar eski Roma hukukundan alınmıştır.” Oysa yukarıda eski Roma'nın miras hukukunun ana noktalarını ve İslam'ın bu alanda insan toplumuna sunduğu yenilikleri anlatmıştık. İslam'ın miras hukuku ortaya çıkışında ve uygulamasında eski Roma sistemi ile batının yeni miras kanunlarının ortasında yer alır. Bu sistem milyonlarca toplum tarafından bilinen ve yüz milyonlarca insanın vicdanında yüzyıllardan beri sürekli biçimde yer tutmuş bir sistemdir. Bu yüzden batıdaki kanun

koyucuların düşüncelerini etkilememiş olarak bir kenarda kalması düşünülemez.

Bundan daha garip olanı şudur. Bu iddiayı ileri sürenler, İslam'ın miras hukukunun eski Roma'nın miras hukukundan alınmış olduğunu söylüyorlar!

Fransız miras hukukuna göre, mirasçı tabakalar şöyle sıralanır: 1-Oğullar ve kızlar 2-Babalar, anneler, oğlan kardeşler, kız kardeşler 3-Dedeler ve nineler 4-Amcalar ve halalar ve dayılar ve teyzeler. Bu kanunlarda karı-koca ilişkisi bu tabakalar dışında tutulmuş ve gönül ilişkisi ve sevgi esasına dayandırılmıştır. Bunun ve diğer tabakaların ayrıntılarına değinmek bizi ilgilendirmez. İsteyen o kanunlara başvursun.

Bizi, uygulanmakta olan bu sistemin sonuçlarını irdelemek ilgilendiriyor. Bu irdelemede gördüğümüz şudur: Dünya malı daha önce sözünü ettiğimiz genel bakış gereğince kadın ile erkek arasında eşit olarak bölüştürülüyor. Fakat batılılar kadını kocasının denetimi altına koydular. Kadının kendine miras kalan malları üzerinde tasarruf hakkı yoktur. Bunun için kocasından izin alması gerekir. Böylece dünya malı mülk olarak erkek

ile kadın arasında eşit biçimde bölüştürüldü, ama düzenleme ve irade bakımından tümü ile erkeğin denetimine verildi! Batı toplumlarında faaliyet gösteren bazı devrimci dernekler kadınlara mali bağımsızlık sağlayarak onları bu konuda erkeklerin denetiminden kurtarmak için çalışıyorlar. Eğer isteklerinde başarılı olurlarsa, kadınlar ile erkekler hem mülkiyet hem de düzenleme ve tasarruf yetkisi bakımından eşit duruma gelirler.

7-Miras Sistemlerinin Karşılaştırılması

Biz, eski milletler ve geçmiş çağlarda geçerli olan miras sistemlerini özetledikten sonra işi eleştirci araştırmacılara havale ediyoruz. Bu sistemleri birbirleri ile mukayese etsinler. Bu sistemlerin hangisinin yeterli, hangisinin eksik olduğuna, insan toplumu için hangisinin faydalı, hangisinin zararlı olduğuna, hangisinin mutluluğa götüren yol üzerinde olduğuna hüküm versinler. Sonra da bu sistemler ile İslam'ın bu alandaki kanunlarını

kararlaştırarak verilmesi gereken hükümü versinler.

İslam sistemi ile diğer sistemler arasındaki en köklü fark, hedefte ve maksattadır. İslam sisteminin maksadı dünyanın buzura ve mutluluğa ermesi iken, onun dışındakilerin maksadı arzı ettiğini elde etmektir. Bütün ayrıntılar ve sonuçlar, bu iki temel şeyden kaynaklanır: Yüce Allah şöyle buyuruyor:

“Bazen hoşunuza gitmeyen bir şey hakkınızda hayırlı olabilir. Buna karşılık hoşunuza giden bir şey de hakkınızda kötü olabilir. Allah bilir, fakat siz bilmezsiniz.”¹ “Onlarla iyi geçinin. Eğer onlardan hoşlanmıyorsanız, bilin ki, bir şeyden hoşlanmayabilirsiniz de Allah onda birçok hayır koymuş olabilir.”²

8-Vasiyet

Daba önce söylediğimiz gibi İslam, vasiyeti miras kapsamı dışına çıkararak onu bağımsız bir hüküm olarak ele almıştır. Çünkü onun bağımsız bir dayanağı vardır. Bu dayanak, mal sahibi

¹ Bakara suresi , 216. ayet

² Nisa suresi , 19. ayet

hayattayken onun malı üzerindeki iradesini tanımaktır. Vasiyet gelişmiş milletlerde bir hile yolu idi. Baba aile reisi gibi vasiyet eden kimsenin malını veya malının bir bölümünü, yürürlükteki miras kanununun vermeyi uygun gördükleri dışındaki kimselere vermek için başvurulan bir formül olarak kullanılırdı. Bu yüzden söz konusu toplumlar vasiyetin kapsamını daraltmak ve miras hükümlerini geçersiz kılmaya yol açan bu yolu şu ya da bu şekilde kesmek maksadı taşıyan kanunlar çıkarıyorlardı. Bu alandaki sınırlama girişimleri günümüze kadar hep devam etmiştir.

İslam, vasiyetin kapsamını malın üçte biri ile sınırlamıştır. Buna göre vasiyet malın üçte birinden fazlası için geçerli değildir. Bazı yeni kanunlar bu konuda İslam'ın yöntemini izlemişlerdir. Fransız kanunu gibi. Fakat iki kanun arasında bakış açısı farklılığı vardır. Nitekim İslam vasiyeti teşvik ederken söz konusu kanunlar ya onu engelliyor veya sessizce geçiştiriyorlar.

Vasiyet, sadakalar, zekat, humus ve mutlak infak

bakındaki ayetlerin incelenmesi şunu ortaya koyuyor: Bu düzenlemeler, yaklaşık olarak malların yarısının ve bu malların gelirinin üçte ikisinin iyilikler ve yoksul kesiminin ihtiyaçları için kullanılmasını yolunu kolaylaştırıyor. Böylece toplumun değişik kesimleri birbirine yaklaşıyor, aralarındaki büyük farklar kaldırılıyor ve fakir kesimin ayakları üzerinde durabilmesi sağlanıyor. Bu kanunların bir amacı da zenginlerin harcama biçimlerini düzenleyerek fakir kesim ile aralarının açılmasını frenlemektir. Bu konu inşallah ileride ayrıca ele alınıp incelenecektir.”¹

4056. Bölüm Mirasın Engelleri

21561. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Katil miras almaz.”²

21562. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Mirastan hiçbir şey katile ulaşmaz.”³

21563. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Katil için bir miras yoktur.”⁴

21564. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kim

¹ Tefsir’ul-Mizan , 4/212

² Kenz'ul-Ummal , 30422

³ a. g. e. 30423

⁴ el-Kafi , 7/141/5

birini öldürürse her ne kadar öldürülenin katilden başka bir varisi olmasa ve her ne kadar çocuğu ve babası da olsa miras alamaz.”¹

21565. İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Biri diğerini öldüren iki kişi miras alamaz.”²

21566. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Katil öldürdüğü kimsenin diyetinden miras alamaz.”³

21567. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Zinazade olan birisi ne miras alır, ne de kimse onun varisi olur.”⁴

21568. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Her kim bir topluluğun cariyesiyle veya özgür bir kadınla fuhuş ederse, dünyaya gelen çocuğu zinazadedir, ne miras alır ne de kimse ona varis olur.”⁵

21569. İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Müslüman kafirin (kendisinden) miras almasına engel olur ama ondan miras alır. Kafir ise ne müminin miras almasına

engel teşkil eder ve ne de ondan miras alabilir”⁶

21570. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Ne kafir müslümandan miras alır ne de müslüman kafirden”⁷

bak. Vesail’uş Şia, 17/374, 413, Ebrabu mevanii’l irs, Kenz’ul Ummal, 11/15, 72, Fi mevanii’l İrsi

4057. Bölüm Peygamberlerin Mirası

Kur’an :

“Süleyman Davud’a varis oldu: “Ey insanlar! Bize kuş dili öğretildi ve bize her şeyden bolca verildi. Doğrusu bu apaçık bir lütuftur” dedi.”⁸

Doğrusu, benden sonra yerime geçecek yakınlarımın iyi hareket etmeyeceklerinden korkuyorum. Karım da kısırdır. Katından bana bir oğul bağışla ki, bana ve Yakup oğullarına mirasçı olsun. Rabbim!

¹ Kenz’ul-Ummal , 30432

² el-Kafi , 7/140/1

³ Kenz’ul-Ummal , 30435

⁴ a. g. e. 30447

⁵ a. g. e. 30446

⁶ el-Kafi , 7/143/5

⁷ Kenz’ul-Ummal , 30428

⁸ Neml , 16

Onun, rızanı kazanmasını da sağla.”¹

21571. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Peygamber miras bırakmaz, aksine onun mirası fakir ve yoksul müslümanlar içindir.”²

21572. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Biz miras bırakmayız, bıraktığımız şey sadakadır.”³

21573. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Fatıma (a.s) ve Abbas bin Abdulmuttalib miraslarını talep etmek için Ebubekir’in yanına geldiler. Ali de onlar ile birlikte gitti. Ebubekir şöyle dedi: “Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyurdu: “Biz miras bırakmayız. Bıraktığımız her şey sadakadır.”Ebubekir daha sonra şöyle dedi:

“Peygamberin ailesinden olanların geçimi benim sorumluluğumdadır.”Ali (a.s) şöyle buyurdu: **“Süleyman Davud’a varis oldu ve Zekeriyya şöyle dedi: “Bana ve Yakup ailesine varis olsun.”**Ebu Bekir şöyle dedi: “Benim dediğim geçerlidir. (Olay benim dediğim gibidir. Ben Peygamberin sözlerini sizlere aktardım.) Allah’a yemin olsun ki sen de benim bildiğim şeyi biliyorsun.”Ali (a.s) şöyle buyurdu: “Ama Allah’ın kitabı (Önceki peygamberlerin miras bıraktığı hususunda açık bir şekilde) açıklamada bulunmaktadır.”Onlar (Ali, Fatıma Abbas) artık bir şey demeden geri döndüler.”⁴

¹ Meryem, 5,6

² Kenz'ul-Ummal , 30454

³ a. g. e. 30458

⁴ a. g. e. 14101

540. Konu

el-Vera' Vera-Sakınma

- Bihar, 70/296, 57. Bölüm; el-Vere' ve'l-İctinab'ış-Şubehat
- Kenz'ul-Ummal, 3/426, 797; el-Vere'e
- Kenz'ul-Ummal, 3/436; Vere'ul-Mezmum
- Kenz'ul-Ummal, 3/799; Rabs'ul-Vere'

bak.

• 256. Konu, eş-Şubhe; 556. Konu, et-Takva; et-Tama', 2420. Bölüm; el-İffet, 2757, 2762, 2760. Bölümler; el-Amel, 2947. Bölüm; eş-Şükür, 2071. Bölüm

4058. Bölüm Vera (Sakinma)

21574. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Her şeyin
bir temeli vardır; imanin
temeli ise günahattan
sakınmadır.”¹

21575. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Sakinma,
amelin efendisidir.”²

21576. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Dinin
temeli sakınmadır.”³

21577. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Vera
dinin başıdır.”⁴

21578. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “İnsanın
günahattan sakınması dini
miktarıncadır.”⁵

21579. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Dininizin
en hayırlısı sakınmadır.”⁶

21580. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Din işlerinden
en iyisi sakınmadır.”⁷

21581. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur:

“Dininizin en üstünü
sakınmadır.”⁸

21582. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “İman,
sakınmayla doruğa erişir.
Her kim, Allah’ın kendisine
nasip ettiği rızka kanaat
ederse, cennete gider. Her
kim de şüphe olmayan
cenneti isterse, Allah
yolunda hiç bir kınayıcının
kınamasından
korkmamalıdır.”⁹

21583. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Hiç bir kale
sakınmadan daha sağlam
değildir.”¹⁰

21584. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Hiç bir şiper
sakınmadan daha iyi
değildir.”¹¹

21585. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Sakinma bir
kalkandır.”¹²

21586. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “İşe koyulun
işe! İşin sonu, işin sonu!
Direniş, direniş! Sabır, sabır!
Takva, takva!”¹³

¹ Kenz'ul-Ummal , 7284

² a. g. e. 7299

³ a. g. e. 7300

⁴ a. g. e. 7281

⁵ Gurer'ul-Hikem , 10067

⁶ Kenz'ul-Ummal , 7280

⁷ Gurer'ul-Hikem , 4972

⁸ Bihar , 70/304/18

⁹ Kenz'ul-Ummal , 7275

¹⁰ Bihar , 70/305/24

¹¹ Nehc'ül-Belağa , 371. hikmet

¹² a. g. e. 4

¹³ a. g. e. 1746. hutbe

21587. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Veradan (sakinmaktan) ayrılma. Zira vera (günahlardan) en iyi korunma sebebidir.”¹

21588. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Veradan ayrılma. Şüphesiz vera dinin yardımcısı ve ihlas sahibi kimselerin hasletidir.”²

21589. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Veradan ayrılma, tamaha aldanma. Şüphesiz ki tamahlanmanın otlağı kirlidir.”³

21590. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakinmaktan ayrılmayın zira sakınmak bizim tabi olduğumuz, kendisiyle Allah’a itaat ve kulluk ettiğimiz ve dostlarımızdan istediğimiz dindir.”⁴

21591. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Veradan ayrılmayınız. Şüphesiz ki Allah nezdinde olan şeylere vera (sakinma) ile ulaşılabilir.”⁵

21592. *Mirac hadisinde şöyle yer almıştır:* “Ey Ahmet! Sakınmadan ayrılma! Zira ki

sakinma dinin evveli, dinin ortası ve dinin sonudur... Sakınmak süsler arasında bir küpe gibi ve diğer yiyecekler arasında bir ekmek gibidir. Sakınma imanının başı ve dinin dayanağıdır. Sakınmanın misali bir gemi gibidir. Şüphesiz denizde sadece gemide olanlar kurtulur. Züht ehli kimseler de sadece sakınmayla kurtuluşa ererler.”⁶

21593. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim bizi severse bizim amel ettiğimiz gibi amel etmeli ve sakınmadan yardım almalıdır. Zira sakınmak dünya ve ahiret işinde en iyi yardımcıdır.”⁷

21594. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En zor ibadet sakınmadır.”⁸

21595. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakinmak en iyi arkadaşır.”⁹

21596. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakinmak en iyi elbisedir.”¹⁰

21597. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İzzet sebebi

¹ Gurer'ul-Hikem , 6108

² a. g. e. 6133

³ a. g. e. 6143

⁴ Emali’et-Tusi , 281/544

⁵ el-Kafi , 2/76/3

⁶ Bihar , 77/26/6

⁷ a. g. e. 70/306/30

⁸ el-Kafi , 2/77/5

⁹ Gurer'ul-Hikem , 493

¹⁰ a. g. e. 476

olan sakınmak (insanı) hor kılan tamahtan daha iyidir.”¹

21598. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakınmanın afeti kanaatin azlığıdır.”²

21599. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yüz bin kişilik veya daha fazla nüfuslu bir şehirde yaşadığı halde kendisinden daha çok sakınan birinin bulunduğu kimse bizden değildir ve yüceliğe sahip değildir.”³

21600. *İmam Bakır (a.s), kendisiyle vedalaşmak için yanına gelen Hayseme’ye şöyle buyurmuştur:* “Bizden taraf dostlarımıza selam söyle! Onlara, yüce Allah’tan korkmayı tavsiye et. Ey Hayseme! Onlara bildir ki, amel etmedikçe biz Allah katında onlar için hiç bir şey yapamayız ve bizim velayetimize sadece sakınma ile ulaşabilirler.”⁴

bak. el-Kalb, 3406. Bölüm, 17028. Hadis, eş-Şia, 2149. Bölüm, el-İman, 279. Bölüm, et-Tema’ 2420. Bölüm

4059. Bölüm Sakınmanın Neticesi

21601. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakınmanın neticesi nefis ve dinin düzelmesidir.”⁵

21602. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Amel, sakınma ile ürün verir.”⁶

21603. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakınmak haramlara bulaşmaya engel olur.”⁷

21604. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakınma takvanın temelidir.”⁸

21605. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakınma ile aşağılıklardan uzaklaşma mümkündür.”⁹

21606. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın sakınması onu, her türlü aşağılıktan uzak tutar.”¹⁰

21607. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakınma dini düzeltir, nefsi korur, insanı süsler.”¹¹

¹ a. g. e. 10079

² a. g. e. 3935

³ el-Kafi , 2/78/10

⁴ Bihar , 70/309/38

⁵ Gurer'ul-Hikem , 4636

⁶ a. g. e. 9739

⁷ a. g. e. 1436

⁸ a. g. e. 1107

⁹ a. g. e. 4280

¹⁰ a. g. e. 10081

¹¹ a. g. e. 1867

21608. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İlim sakınma olmaksızın temizlemez.”¹

21609. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dinin düzelme sebebi sakınmadır.”²

21610. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Nefsin düzelme sebebi sakınmadır.”³

21611. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’tan sakınınız ve dininizi sakınarak koruyunuz.”⁴

21612. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakınma kurtuluşun meşalesidir.”⁵

21613. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin sakınması çoğalırsa günahı azalır.”⁶

4060. Bölüm Sakınmanın İbadetteki Rolü

21614. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakınmakla birlikte olmayan bir ibadette hayır yoktur.”⁷

21615. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “(İbadetlerde) çaba göstermek sakınmakla birlikte olmazsa faydalı değildir.”⁸

21616. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kemanın ipi gibi inceliş zayıflayınca kadar namaz da kılsanız ve keman gibi eğrilinceye⁹ kadar oruç da tutsanız, Allah sizden sadece sakınmayla kabul eder.”¹⁰

21617. *İmam Sadık (a.s) Amr bin Said’e yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* “Sana ilahi takvayı, sakınmayı ve ibadet için çalışmayı tavsiye ediyorum. Bil ki sakınmanın olmadığı bir çaba fayda vermez.”¹¹

¹ a. g. e. 10689

² a. g. e. 5512

³ a. g. e. 5547

⁴ el-Kafi , 2/76/2

⁵ Gurer'ul-Hikem , 750

⁶ a. g. e. 8331

⁷ el-Mehasin , 1/65/9

⁸ el-Kafi , 2/77/4

⁹ Ehl-i Sünnet rivayetlerinde ise şöyle yer almıştır:“ Eğer

kemanlar gibi eğrilinceye kadar oruç da tutsanız ve kemanın ipleri gibi oluncaya kadar namaz da kılsanız , “ Bu teşbih açısından daha iyidir. (Biharın dipnotundan naklen)

¹⁰ Bihar , 84/258/56

¹¹ a. g. e. 70/296/1

21618. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakinmadan soyunan (sakinmayan) kimse dinini bozar.”¹

21619. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakinmak ibadetin düzenidir, eğer bu düzen bozulursa ilk bozulduğunda düzen bozulduğu gibi dindarlık da bozulur.”²

bak. el-İbadet, 2491. Bölüm

4061. Bölüm Veranın Anlamı

21620. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Vera ictinab etmektir (sakinmadır)”³

21621. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Veranın kökü günahlardan uzak durmak ve haramlardan sakınmaktır.”⁴

21622. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Vera, hakikatte helal gelirler talep etmek ve başkalarından bir ihtiyacını dilemekten sakınmaktır.”⁵

21623. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakinmak, hakikatte günahlardan temizlenmektir.”⁶

21624. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakinmak takvaya bağlıdır.”⁷

21625. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sakinmak amellerin efendisidir. Her kim halvette Allah ile karşı karşıya kaldığında kendisini sakındıracak bir takvaya sahip değilse Allah artık amellerine teveccüh etmez. Zira sakınmak Allah’tan gizli ve açıkta korkmak, varlık ve yoklukta iktisatlı olmak, hoşnutluk ve gazap halinde adalete riayet etmektir.”⁸

21626. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakinmak şüphelerle karşılaştığında durmaktır (ihtiyat etmektir.)”⁹

21627. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sakınan kimse şüphe ortaya çıktığında duraklayan kimsedir.”¹⁰

¹ Gurer'ul-Hikem , 3137

² Tenbih'ul-Havatir , 2/88

³ Gurer'ul-Hikem , 86

⁴ a. g. e. 3097

⁵ a. g. e. 3888

⁶ a. g. e. 3871

⁷ a. g. e. 6720

⁸ Kenz'ul-Ummal , 7299

⁹ Gurer'ul-Hikem , 2161

¹⁰ Kenz'ul-Ummal , 7289

21628. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur:
“Şüphelerle amel eden kimse şarabı nebiz, rüşveti hediye ve haracı zekat olarak helal sayar.”¹

21629. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Helal açıktır, haram da açıktır. Bu ikisinin arasında halktan bir çoğunun bilmediği şüpheli işler vardır. O halde her kim şüpheden sakınırsa, dinini ve haysiyetini korumuş olur. Her kim de şüphelere girerse harama düşer. Tıpkı korunun etrafında otlatan ve koruya girmek üzere olan çoban gibi.”²

21630. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur:
“Kendinizle haram arasında helalden bir perde çekiniz. Her kim böyle yaparsa, dinini ve haysiyetini korumuş olur. Her kim de onda otlatırsa, tıpkı korunun etrafında otlatan ve içine girmeye yakın olan kimse gibidir.”³

21631. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Helal açıktır, haram da açıktır. O

halde şüphe olan şeyi terk et ve içinde şüphe olmayan şeye sarıl.”⁴

21632. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “İçinde şek olan şeyi terk et ve içinde şek olmayan şeye sarıl. Zira Allah için terk ettiğin şeyin yokluğunu asla hissetmezsin.”⁵

21633. Resulullah (s.a.a), Ebu Ruffaa'ya
şöyle buyurmuştur: “Allah için terk ettiğin bir şeyin yerine Allah mutlaka sana daha iyisini verir.”⁶

21634. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Seni şekke düşüren şeyi terk et, seni şekke atmayan şeye sarıl. Zira doğruluk ruhun huzur sebebi ve yalan ise perişanlık sebebidir.”⁷

21635. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Hakkında şek ettiğin şeyi terk et, şek olmayan şeye sarıl. Zira iyilik huzur sebebidir, kötülük ise perişanlık ve rahatsızlık sebebidir.”⁸

21636. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “İyilik göğse yerleşen ve kalbin

¹ Kenz'ul-Ummal , 7276

² a. g. e. 7291

³ a. g. e. 7274

⁴ a. g. e. 7292

⁵ a. g. e. 7297

⁶ a. g. e. 8795

⁷ a. g. e. 7296

⁸ a. g. e. 7308

itminan ettiği şeydir. Şek ise göğüse yerleşmeyen ve kalbin kendisine itimat etmediği şeydir. O halde, her ne kadar müftüler (aksine) fetva verseler de seni şekke düşüren şeyi, (seni şekke düşürmeyen şeye bırak.)”¹

21637. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “İyilik göğüste karar kılan ve kalbin kendisiyle güvene erdiği şeydir. Şek ise göğüste karar kılmayan ve kalbin kendisiyle güvene ermediği şeydir. O halde her ne kadar müftüler sana fetva verse desen şekke düşüren şeyleri seni şekke düşürmeyen şeylere bırak.”²

21638. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Senin nefsin sana fetva verir, elini göğsünün üzerine bırak, helal karşısında huzur bulur, haram karşısında ise ızdırıp ve kararsızlık içinde çırpınır. Seni şüpheyi düşüren şeyi terk et ve her ne kadar müftüler (aksine) hüküm verseler de seni şüpheyi düşürmeyen şeylere sarıl. Mümin daha büyük bir

zorluğa düşmemek için küçüğü terk eder.”³

21639. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Ey Vabise! Kalbinden ve nefsinden fetva dile. İyilik kalbin huzur bulduğu canın, sükuna erdiği şeydir. Günah ise her ne kadar insanlar caiz olduğuna dair hüküm ve fetva verseler bile ruhta yer etmeyen ve göğüste tahammül gösteremeyen şeydir.”⁴

21640. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Günah kalbi üzer, ve her bakışa şeytan mutlaka tamah gözünü diker.”⁵

21641. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Kalbinin inkar edip beğenmediği şeyi terk et.”⁶

bak. Eş-Şubhe, 1951. Bölüm, et-Takva, 4173. Bölüm

4062. Bölüm Vera Sahibi

21642. İmam Sadık (a.s)
sakınan kimse hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah’ın

¹ a. g. e. 7278

² a. g. e. 7304

³ a. g. e. 7306

⁴ a. g. e. 7312

⁵ a. g. e. 7320

⁶ a. g. e. 7286

haramlarından sakınan kimsedir.”¹

21643. İmam Sadık (a.s)
aynı soruya cevap olarak şöyle buyurmuştur: “Sakınan kimse Allah’ın haramlarından sakınan ve onlardan içtinap eden kimsedir. Eğer şüphelerden sakınmazsa bilmeden harama düşer.”²

21644. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Sakınan kimse ruhu temiz, hasletleri yüce olan kimsedir.”³

21645. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Yarın Allah ile oturanlar, sakınanlar ve dünyaya rağbet göstermeyenlerdir.”⁴

21646. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Sakınan kimsenin iki rekat namazı, helal ve haramı birbirine karıştıran kimsenin bin rekat namazından daha üstündür.”⁵

21647. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Sakınan kimsenin arkasında kılınan namaz kabul edilir. Takva sahibi kimseye verilen hediye kabul edilir. Takva sahibiyle oturup kalkmak

ibadettir, onunla bilgi alışverişinde bulunmak sadakadır.”⁶

21648. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “Ey Musa! Bir kul kıyamet gününde beni görünce sakınma ehli olmadığı taktirde, elinde olan şeyleri inceden inceye hesaplarım. Zira ben onlardan (sakınanlardan) utanırım. Onları büyük ve yüce sayarım ve hesaplarını görmeden cennete götürürüm.”⁷

4063. Bölüm İnsanların En Çok Sakınanı

21649. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Allah’ın haramlarından sakın ki insanların en çok sakınanı olasın.”⁸

21650. İmam Bakır (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “Ey Ademoğlu! Sana haram kıldığım şeylerden uzak dur

¹ el-Kafi , 2/77/8

² Bihar , 70/303/15

³ Gurer'ul-Hikem , 1712

⁴ Kenz'ul-Ummal , 7279

⁵ Kenz'ul-Ummal , 7282

⁶ a. g. e. 7283

⁷ a. g. e. 7322

⁸ Bihar , 69/368/4

ki insanların en çok sakınanı olasıdır.”¹

21651. *İmam Sadık (a.s)*, “İnsanların en çok sakınanı kimdir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur: “Allah’ın haramlarından uzak duran kimse!”²

21652. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Hiç bir sakınma, aziz ve celil olan Allah’ın haramlarından uzak durmaktan, müminlere eziyet etmek ve onların gıybetini yapmaktan sakınmaktan daha faydalı değildir.”³

21653. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Sakınma gibi bir vera yoktur.”⁴

21654. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Şüpheler nezdinde durma gibi bir sakınma yoktur.”⁵

21655. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “İnsanların en çok sakınanı şüpheler anında durandır.”⁶

21656. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “İnsanların en çok sakınanı istek ve yakarışlardan en uzak olanıdır.”⁷

21657. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Sizin en zeki olanınız en çok sakınanızdır.”⁸

¹ el-Kafi , 2/77/7

² Bihar , 70/308/38

³ el-İhtisas , 227

⁴ Mean’il-Ahbar , 335

⁵ Nehc'ül-Belağa , 113. hikmet

⁶ Bihar , 70/305/25

⁷ Gurer'ul-Hikem , 3368

⁸ a. g. e. 2839

541. Konu

el-Vezaret

Vezirlik

bak.

• 251. Konu, *es-Siyaset*; 19. Bölüm, *el-İmaret*; 494. Konu, *el-Mülk*; 560. Konu, *el-Velayet* (1)

4064. Bölüm Vezir

Kur'an :

“Ehlimden olan kardeşim Harun’u bana vezir yap, beni onunla destekle, onu görevimde ortak kıl ki”¹

“And olsun ki Mûsa’ya kitab verdik, kardeşi Harun’u da kendisine vezir yaptık.”²

Tefsir

“Ehlimden olan kardeşim Harun’u bana vezir yap, beni onunla destekle, onu görevimde ortak kıl ki...” ayeti Musa tarafından ifade edilen başka bir istektir ve bu Musa’nın dördüncü ve son isteğidir. Ayette geçen “vezir” kelimesi “feil” vezninde olup, “vizr” kökünden türemiştir ki ağır yük anlamındadır. Vezir de hükümet ve padişahlığın ağır yükünü yüklendiği hasebiyle, vezir olarak adlandırılmıştır. Bazıları şöyle demişlerdir: “Vezir” kökünden türemiş olup, sığınan dağ anlamındadır ve vezire de padişahın görüş ve hükümlerinde kendisine

sığındığı hasebiyle vezir denmiştir.

Evet, Musa rabbinden ehlinden birini kendisine vezir ve yardımcı kalmasını istemektedir ve bu iş için de kardeşi Harun’u önermektedir. Musa’nın böyle bir istekte bulunmasının sebebi, çok boyutlu ve geniş bir sorumluluğu sebebiyleydi ve Musa tek başına bu görevi yerine getiremezdi. Dolayısıyla da bu işte kendisine ortaklık edecek işlerinden bir bölümünü yapacak, böylece o ağır yükün bir miktarını omuzlayacak ve Musa’nın bizzat yaptığı işlerde de kendisine yardımcı olacak bir vezire ihtiyacı vardı. Musa’nın beyan ettiği “Beni onunla destekle. Onu işimde ortak kıl” cümlesinin anlamı da budur. Yani bu cümle gerçekte Harun’un vezir olarak karar kalınmasının anlamı ve açıklaması mesabesindedir.

O halde “işimde onu ortak kıl” cümlesinden maksat Harun’un kendisine özgü olan işlerde ortak kalınmasıydı ve o da aslında dine davette ve davetin daha ilk gününden itibaren Harun’un Musa’ya işinde ortak olmasından ibaretti. O halde bu ortaklık Harun’a özgüdür ve ondan başka hiç kimse onun

¹ Ta-Ha , 29-32

² Furkan , 35

ortağı değildir. Musa da bu işte artık Harun'dan başkasını onun yerine geçiremezdi. Ama dinin tebliği veya Peygamber tarafından davetin tamamlanışından sonra bir parçasının veya bir bölümünün tebliği Peygambere özgü değildir. Aksine o dine iman eden, din hakkında bir bilgiye sahip olan herkesin görevidir. Böyle bir alimin dini öğretiler hususunda bilgisi olmayan kimseleri eğitmesi görevi vardır. Orada hazır bulunanlar hazır bulunmayanlara onu tebliğ etmelidir. Dolayısıyla da Musa'nın kendisine ve kardeşine özgü olmayan bir işte, kardeşinin kendisine ortak kılınmasını istemesinin bir anlamı yoktur. Aksine bu tüm iman eden herkesin, irşad, tebliğ, talim ve o dinin açıklamasıyla görevli olmasıdır. Dolayısıyla da açıklığa kavuştuğu gibi Harun'un işlerde Musa'ya ortak kılınışı, Harun'un Allah'ın Musa'ya vahyettiklerinden bir bölümünü ve Allah tarafından kendisine özgü olan şeylerin bazısını (örneğin itaatin farz oluşu ve sözün hücciyeti gibi) Musa adına tebliğ etmesi anlamındadır.

Harun'un Musa hususundaki ortaklığı ise, yani münezzeh olan Allah'tan vahiy algılaması, Musa'nın o işte yalnız olmaktan korkacağı ve endişeye kapılacağı bir şey değildi ve neticede de Allah'tan ortak dilemesi bu konuyla ilgili değildi. Aksine, Musa'yı endişelendiren ve korkutan şey, sadece ilahi mesaj, dinin tebliği, İsrailoğullarını kurtarmak için işlerin düzenlenmesi ve benzeri işler hususundaki yalnızlığı idi. Bu konu bizât Musa'nın dilinden de şöyle nakledilmiştir: **"Kardeşim Harun'un dili benimkinden daha düzgündür. Onu, beni destekleyen bir yardımcı olarak benimle gönder."**¹

Bunun yanı sıra, Şia ve Sünni yoluyla nakledilen sahib rivayetlere göre de Peygamber bu duayı Peygamber olmadığı halde Ali (a.s) hakkında da yapmıştır."²

21658. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: "İlim aklı artırır, kendisini öğrenen kimseye beğenilmiş sıfatlar kazandırır. O halde halim kimseyi emir sahibi kılar ve düşünce sahibini ise vezir kılar."³

¹ Kasas suresi , 34. ayet

² Tefsir'ul-Mizan , 14/146

³ Bihar , 78/6/57

21659. Resulullah (s.a.a), İbn-i Abbas'a şöyle buyurmuştur: "Aziz ve celil olan Allah'ın mirac gecesinde bana buyurduğu ilk şey buydu: "Ey Muhammed! Ayağının altına bak" Daha sonra perdelerin yırtıldığını, gök kapılarının açıldığını gördüm ve Ali'nin başını bana doğru kaldırdığını müşahade ettim. Daha sonra benimle konuştu ve ben de onunla konuştum. Aziz ve celil olan rabbim de benimle konuştu." Ben (İbn-i Abbas) şöyle arzettim: "Ey Resulullah! Rabbim sana ne dedi?" Peygamber şöyle buyurdu: "Ey Muhammed! Ben Ali'yi senin vasi, vezirin ve senden sonraki halifen karar kıldım. Bunu ona bildir."¹

21660. Resulullah (s.a.a) Ali'ye şöyle buyurmuştur: "Benim işittiğim şeyi sen de işitiyor ve benim gördüğüm şeyi sen de görüyorsun. Ama sen Peygamber değilsin, aksine sen vezirsin ve hayır üzeresin."²

21661. İbn-i İshk şöyle diyor: "Hatice İslam için gerçek bir vezir (veya yardımcı) idi. Resulullah (s.a.a) onun varlığıyla huzura eriyordu."³

21662. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "İnsanlardan hiç kimsenin sevabı, yöneticiye Allah hakkında tavsiyede bulunan ve yöneticinin de tavsiyeler ile amel ettiği salih bir vezirin mükafatından daha büyük değildir."⁴

21663. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "Sizden her kim bir işi üstlenir ve Allah da onun hayrını dilerse, kendisi için temiz ve salih bir vezir karar kılar, unuttuğu zaman bu vezir ona hatırlatır, hatırladığı zaman da ona yardımcı olur."⁵

21664. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "Allah bir yöneticinin hayrını dilediğinde onun için doğru ve salih bir vezir karar kılar. O unuttuğunda vezir ona hatırlatır, hatırında olduğunda da ona yardımcı olur. Ama Allah ona

¹ a. g. e. 16/318/7

² Nehc'ül-Belağa , 192. hutbe

³ Bihar , 16/11/12

⁴ Kenz'ul-Ummal , 14933

⁵ a. g. e. 14630

hayırdan başka bir şey dilerse ona kötü bir vezir nasip eder, o unuttuğunda ona hatırlatmaz. Eğer hatırında olursa ona yardım etmez.”¹

21665. Resulullah (s.a.a) *şöyle buyurmuştur:* “Allah kendisinden sonra yerine geçecek birisinin olmadığı hiç bir Peygamber göndermemiştir ve etrafındakiler iki gruba ayrılmıştır: Bir grubu ona iyi işleri tavsiye etmiş, onu kötülüklerden sakındırmıştır. Diğer bir grubu ise hakkında hiç bir kötülüğü yapmaktan el çekmemiştir. Böylece her kim bu grubun şerrinden güvende olursa, şüphesiz ki korunmuş olur.”²

21666. İmam Ali (a.s) *şöyle buyurmuştur:* “Her kimin veziri kendisine hıyanet ederse, işinin tedbiri bozulur.”³

21667. İmam Ali (a.s) *şöyle buyurmuştur:* “Kötü vezirler, zalim yardımcıları ve günahkar kardeşlerdir.”⁴

21668. İmam Ali (a.s) *şöyle buyurmuştur:* “İnsanlar

namazı öldüğünde hakkıyla eda etmediğinde) hilim zayıflık, zulüm kıvanç sayıldığında, emirler kötü ve vezirler yalancı olduğunda dünyadan sakın.”⁵

4065. Bölüm Vezirlerin En Kötüsü

21669. İmam Ali (a.s) *Malik Eşter'i Mısır'a vali tayin ettiğinde yazdığı mektupta şöyle buyurmuştur:* “Vezirlerinin en kötüsü, senden önceki kötülere vezirlik edenler, suçlarına ortak olanlardır. Sana sırdaş olmasınlar; çünkü onlar günahkarların yardımcıları, zalimlerin kardeşleridir. Sen, bunların yerine görüşleri en az onlarınki kadar isabetli, fakat onlar gibi günahkar olmayan, zalime zulmünde, günah işleyene günahında yardımcı olmayan daha hayırlı kişiler bulabilirsin. Bunların yükü daha hafif, yardımları daha güzeldir. Besledikleri sevgi daha içten, başkalarıyla yakınlıkları, daha azdır.

¹ Sünen-i Ebi Davud , 2932

² et-Terğib ve't-Terhib , 3/220/3

³ Gurer'ul-Hikem , 8054

⁴ Gurer'ul-Hikem , 10121

⁵ Bihar , 78/22/86

Yalnızken bunlarla bulun, meclislerinde de bunları bulundur. Allah'ın, dostlarında bulunmasından hoşlanmadığı şeylerde sana en az yardım eden, acı da olsa sana hakkı söyleyen kişileri seç; her ne kadar sana hoş gelmese de..."¹

4066. Bölüm Ahlak Vezirleri

21670. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "İman için ilim, ne de güzel vezirdir. Hilim için idare etmek ne de iyi bir vezirdir ve idare etmek için yumuşaklık ne de güzel bir vezirdir."²

21671. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: "Güzel görüş

ilim için ne de güzel vezirdir."³

21672. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: "Aziz ve celil olan Allah akıllı yarattı ve o ilk ruhani yaratık idi... Daha sonra akıl için yetmiş beş asker karar kıldı. Akıl için karar kıldığı o yetmiş beş asker arasından biri aklın veziri olan iyiliktir, onun karşısında da kötülüğü karar kılmıştır ki cehaletin veziridir. Diğeri de küfrün düşman olduğu imandır, diğeri ise karşısında inkarın karar kılındığı tasdik ve onaylamadır ve diğeri ise karşısında ümitsizliğin yer aldığı ümittir."⁴

¹ Nehc'ül-Belağ , 53. mektup

² Kurb'ul-Esnad , 68/217

³ Sünen-i ed-Darimi , 318

⁴ el-Kafi , 1/21/14

542. Konu

el-Mizan Mizan-Ölçü

• Bihar, 7/242, 10. Bölüm; el-Mizan

• Kenz'ul-Ummal, 14/380, 644; el-Mizan

bak.

• et-Ticaret, 432. Bölüm; el-mal, 3757. Bölüm; el-Hulke, 1101. Bölüm

4067. Bölüm Amellerin Terazileri

Kur'an :

“Tartı kıyamet gününde haktır. Tartıları ağır gelenler, işte onlar kurtulanlardır. Tartıları hafif gelenler, ayetlerimize yaptıkları haksızlıklardan ötürü kendilerini mahvetmiş olanlardır.”¹

“Kıyamet günü doğru teraziler kurarız; hiç bir kimse hiç bir haksızlığa uğratılmaz. Hardal tanesi kadar olsa bile yapılanı ortaya koyarız. Hesap gören olarak biz yeteriz.”²

bak. Kehf, 105, Mü'minun, 102, 103, Karia, 6-11

Tefsir

“Tartı kıyamet gününde haktır. Tartıları ağır gelenler, işte onlar kurtulanlardır...”*Bu iki ayet (a'raf suresi, 8 ve 9. Ayetler) tartmaktan yani amellerin tartılmasından veya bizat*

insanların ameller açısından tartılmasından söz etmektedir. Bu konunun delili ise Allah-u Teala'nın şu sözüdür: “Kıyamet günü doğru teraziler kurarız...Hesap gören olarak biz yeteriz.” Bu ayet de tartmanın ve değerlendirmenin amellerin hesabının görülmesinin bir kolu olduğuna delalet etmektedir. Bu ayetten daha açığı ise şu ayetlerdir: “O gün insanlar işlerinin kendilerine gösterilmesi için bölük bölük dönerler. Kim zerre kadar iyilik yapmışsa onu görür. Kim de zerre kadar kötülük yapmışsa onu görür.”³ Bu ayet iyi ve kötü amelleri genel anlamda zikretmiş ve bu amellere ağırlığı isnat etmiştir.

Evet, tartmak genelde amel ile ilgilidir, ameli yapan kimseyle ilgili değil. Zira ayeti şerife, iyi veya kötü her amelin ağırlığı olduğunu buyurmaktadır. Ama “Bunlar, Rablerinin ayetlerini ve O'na kavuşmayı küfredenleredir. Bu yüzden işleri boşa gitmiştir. Kıyamet günü biz onlara değer

¹ A'raf , 8-9

² Enbiya , 47

³ Zilzal suresi , 6-8. ayetler

vermeyeceğiz”¹ ayeti ise batıl olan amellerin –amellerin batıl oluşu konusunu, el-Mizân kitabının ikinci cildinde açıkladık-aslında ağırlığı olmadığına ve sadece batıl olmayan amellerin ağırlığı olduğuna delalet etmektedir. Zira batıl olmayan iyi ve kötü her amelin bir ağırlığı vardır ve o ağırlık sebebiyle de tartılmaktadır.

Ama bu ayetler, iyi veya kötü her iki amelin de bir ağırlığı olduğunu beyan etmekle birlikte hakikatte bu hususta rülatif bir ağırlığı göz önünde bulundurmuştur ve nihayi hüküm verme olayı da bu esas üzere gerçekleşmektedir. Yani ayetlerin zahiri de iyi amellerin ameller terazisinin ağırlığına sebep olduğunu, günahların ise ameller terazisinin hafifliğine neden olduğunu bildirmektedir. Yoksa iyi veya kötü her iki amelin de tartıldığı ve ağırlığının belli olduğu, sonra da bu ağırlık esasınca birbirleriyle değerlendirildiği, birinin ağırlığının diğerinden üstün gelmesi halinde o esas üzere hükmedildiği, dolayısıyla iyilikler ağır olduğu takdirde cennet hükmünün verildiği,

günahlar ağır geldiğinde ise cehennem ateşi hükmünün verildiği anlamında değildir. Zira böyle bir tartma ameller terazisinin iki kefesinin de eşit olmasının mümkün olduğu farzına dayanmaktadır. Tıpkı biz insanlar arasında yaygın olan terazî, kantar ve benzeri tartma aletleri gibi.

Ama konu böyle değildir. Ayetlerin zahiri iyi amelin terazinin ağırlığına neden olduğunu, kötü amelin ise terazinin hafiflemesine neden olduğunu beyan etmektedir. Nitekim şu ayetin zahiri de bu nüktayı beyan etmektedir: **“Tartıları ağır gelenler, işte onlar kurtulanlardır. Tartıları hafif gelenler, ayetlerimize yaptıkları haksızlıklardan ötürü kendilerini mahvetmiş olanlardır.”** Hakeza bir ayette de şöyle buyurmaktadır: **“Tartıları ağır gelenler, işte onlar kurtuluşa ermiş olanlardır. Tartıları hafif gelenler, işte onlar, kendilerine yazık edenlerdir, cehennemde temellidirler.”²** hakeza şöyle buyurmaktadır: **“Ama tartıları ağır gelen kimse**

¹ Kehf suresi , 105. ayet

² Müminun suresi , 102-103. ayetler

hoş bir hayat içinde olacaktır. Tartıları hafif gelenler ise, onların yeri bir çukurdur. O çukurun ne olduğunu sen bilir misin? O, kızgın bir ateştir.”¹ Gördüğümüz gibi bu ayetler, sürekli ağırlığı iyi işlerin bulunduğu terazî kefesine isnat etmektedir, hafifliği ise günahların ve kötülüklerin kefesine isnat etmektedir. İşte bu yüzden amellerin tartılması ağırlığı ve değerlendirilmesi için başka ölçülerin var olduğu görüşünü teyit etmektedir. Öyle ki eğer ameller iyi olursa, onunla mutabık kalmakta ve tartılmaktadır ve o ölçü terazinin ağırlığıdır. Ama eğer ameller kötü olursa, onunla mutabık kalmamak da tartılmamaktadır ve o da terazinin hafifliğidir. Tıpkı bizim var olan ölçülerimizle terazilerimiz gibi. Zira bu tartma aletlerinde de bir takım ölçüler vardır. Örneğin bir ağırlık ölçümü birimi olan miskal iki kefedenden birine bırakılmakta, diğer kefesine ise o mal ve cins bırakılmaktadır. Malın ağırlığı o ölçme birimiyle eşit olduğu takdirde mesele olmamakta, aksi takdirde ise onu bir kenara bırakmak

zorunda kalmaktayız. Burada miskal hakikatte malın tartıldığı ölçüdür ve bizzet terazî, kantar ve benzeri şeyler ise miskali veya ağırlık miktarını ölçme birimini belirten bir iş aleti konumundadır. Ölçme aleti de aynen böyledir. Yani metre ve benzeri ölçme birimleri, eşyaların uzunluğunu ölçmeye yarayan bir ölçü birimidir. Eğer eşyaların uzunluğu ölçü birimine mutabık olursa kabul edilir, aksi takdirde kabul edilmez. O halde amellerde de bir ölçü birimi vardır ve o ameller onunla tartılmaktadır. Örneğin namaz için, namazın tartıldığı bir ölçü vardır ve bu ölçü gerçek ve kamil olan namazdır. Hakeza zekat, infak ve benzeri şeyler hususunda da ölçü aynıdır. Sözün ölçüsü tümüyle hak olan ve hiç bir batılın sızamadığı sözdür. Bu esas üzere şu ayet de bu anlamı ifade etmektedir: **“Ey iman edenler! Allah’tan, sakınılması gerektiği gibi sakının.”**²

O halde açıkladığımız bu bilgiler ışığında doğru olan görüş şudur ki, “el-veznu yevmeizin el hekku” cümlesinden maksat, kıyamet günü amellerin tartıldığı ölçünün bizzet hak olduğudur.

¹ Karia suresi , 6-11. ayetler

² Al-i İmran suresi , 102. ayet

Yani amel her ne kadar hak olursa, aynı ölçüde hak ve değer kazanır. İyi amel hakkı kapsadığı hasebiyle de bir ağırlığa sahiptir ve tam aksine günahlar ve kötü ameller de hakkı kapsamadığı ve salt batıl olduğu hasebiyle hiçbir ağırlığa sahip değildir. O halde münezzeh olan Allah kıyamet günü amelleri hak ölçüsüyle ölçer ve ameller hakkı kapsadığı ölçüde bir ağırlığa ve ölçüye sebep olurlar.”¹

21673. İmam Sadık (a.s) kendisine, “Ameller tartılmayacak mı?” diye soran bir zındıka şöyle buyurmuştur: “Hayır, şüphesiz ameller cisim değildir. Gerçekte o insanların yaptığı şeyin sıfatıdır. Ayrıca bir şeyi tartmaya muhtaç olan kimse eşyanın sayısını ağırlığını ve hafifliğini bilmeyen kimsedir ama Allah için bunların hiç biri örtülü değildir.” Zındık şöyle dedi: O halde terazinin anlamı nedir?” İmam şöyle buyurdu: “Adalettir.” Zındık şöyle dedi: “O halde kitapta şöyle yazılmıştır: **“Her kimin terazisi ağır**

gelirse” bunun anlamı nedir?” İmam şöyle

¹ Tefsir’ul-Mizan , 8/10 ; Allame Tabatabai’nin tüm sözüne bakınız.

buyurdu: “Yani her kimin ameli üstün gelirse...”¹“²

21674. İmam Sadık (a.s), Allah-u Teala’nın, “ve adalet terazilerini kurarız” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur: “Bu terazilerden maksat Peygamberler ve onların vasileridir.”³“⁴

21675. Resulullah (s.a.a), İbn-i Mes’ud’a yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur: “Ey İbn-i Mes’ud! Defterlerin açıldığı ve

rezaletlerin aşıkâr olduğu günden kork. Zira Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: **“Kıyamet günü adalet terazilerini kurarız.”**⁵

21676. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah iyi işi dünya ehline kıyamet günü terazilerinde ağır olduğu gibi ağır kılmıştır. Aziz ve celil olan Allah kötülüğü de kıyamet günün

¹ Bu rivayet de amellerin tartılması hususunda söylediklerimizi teyit etmektedir. Yani bu rivayette yer alan ince nüktelerden biri de İmam’ın şöyle buyurmasıdır:“ Ameller hakikatte insanların yaptığı işin bir sıfatıdır” İmam bu cümlede şöyle buyurmaktadır:“ Bu hususlardaki amellerden maksat , insandan ortaya çıkan doğal hareketler değildir. Zira bu hareketler hem itaat hem de günah yolunda gerçekleşmektedir. Aksine amellerden maksat , insanın amellerine isnat edilen ve dini ve toplumsal kanunların ameller için muteber saydığı sıfatlardır. Örneğin cinsel ilişkide yapılan hareketler , eğer toplumsal bir kanuna veya şer’i bir izne dayanıyorsa , bu nikah olarak adlandırılır. Eğer

bunlara mutabık değilse zina sayılır. Oysa insanın uyguladığı hareketlerin tabiat ve mahiyeti her iki halde de aynıdır. İmam (a.s) da kendi görüşünü iki delille ortaya koymaktadır. Birincisi amellerin sıfat olduğu ve bir ağırlığının olmadığıdır. İkincisi de Allah-u Teala’nın eşyayı tartmaya ihtiyacının bulunmadığıdır. Çünkü Allah cehalet sıfatıyla muttasıf değildir. (el-Mizan , c. 8 , s. 16)

² el-İhticac , 2/247/223

³ Verdiğimiz bu bilgiler ışığında bu hadisin anlamı da açıklığa kavuşmaktadır. Zira ölçü , amel ve hak inançlardır. Böyle bir amel ve inanç da Peygamberler ve vasilerinin yanındadır.”(el-Mizan , a. g. e)

⁴ Bihar , 7/249/6

⁵ Bihar , 77/109/1

terazilerinde hafif olduğu gibi kolay kılmıştır.”¹

21677. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “İyi iş kıyamet günündeki terazilerindeki ağırlık miktarınca, dünya ehline ağırdır ve kötü iş de terazilerindeki hafifliği miktarınca, dünya ehline hafiftir.”²

21678. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Şahadet ederiz ki Allah’tan başka hiç bir ilah yoktur. Tektir ve O’nun ortağı da yoktur. Hakeza (Şahadet ederiz ki) Muhammed (s.a.a) onun kulu ve Resulüdür. Bu iki şahadet; sözü yüceltir, ameli yükseltir. Bu ikisinin konulduğu terazi hafiflemeyiz, kaldırıldığı terazi da ağır gelmez.”³

21679. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kıyamet günü olduğunda Allah Adem’e şöyle buyurur: “Terazinin yanında dur ve sana doğru yükselen amellere bir bak, iyilikleri zerre miktarınca kötülüklerine ağır gelen kimselere cennet vardır.

Böylece bil ki ben onlardan hiç kimseyi haksız yere ve zulüm üzere cehenneme asla götürmem.”⁴

21680. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kıyamet günü kul getirilir, iyi işleri terazinin bir kefesine konur, günahları ise diğer kefesine. Bu esnada günahlar kefesi ağırlık eder. Böylece bir sayfa getirilir ve iyilikler kefesine konur. Neticede bu kefe ağır olur ve şöyle arzeder: “Ey rabbim! Bu sayfa nedir? Ben gece veya gündüz yaptığım her amellerle karşılaştım.” Şöyle buyrulur: “Bu senin hakkında söylenen ama senin ondan münezzeh olduğun şeydir.” Böylece kul kurtuluşa erer.”⁵

bak. el-Gıybet, 3133. Bölüm, 15497. Hadis,

4068. Bölüm Kendilerine Terazilerin Kurulmadığı Kimse

Kur’an :
“Bunlar, Rablerinin
ayetlerini ve O’na

¹ el-Kafi , 2/143/10

² Bihar , 71/215/13

³ Nehc’ül-Belağa , 114. hutbe

⁴ Kenz’ul-Ummal , 39768

⁵ a. g. e. 39024

kavuşmayı küfredenleredir. Bu yüzden işleri boşa gitmiştir. Kıyamet günü biz onlara değer vermeyeceğiz.”¹

21681. *İmam Zeyn’ül-Abidin (a.s), Said b. Museyyib’e öğüt vermiş, daha sonra Allah’ın Kur’an’da günahkarlar ile isyankarlar hakkındaki sözüne geri dönmüş ve şöyle buyurmuştur: “Rabbinin azabından onlara bir esinti dokunsa: “Vah bize! Doğrusu biz zalimlerdik” derler.”*Ey halk! Eğer Allah’ın bu ayetteki maksadının müşrikler olduğunu

söylerseniz, bu nasıl mümkün olabilir? Oysa Allah şöyle buyurmuştur: “Kıyamet günü doğru teraziler kurarız; hiç bir kimse hiç bir haksızlığa uğratılmaz. Hardal tanesi kadar olsa bile yapılanı ortaya koyarız. Hesap gören olarak biz yeteriz.”Ey Allah’ın kulları! Biliniz ki müşrikler için terazi kurulmaz, amel sayfaları açılmaz. Hakikatte amel defterleri müslümanlar için açılır.”²

Bak. 94. konu, el-Hubt, el-Hesab, 843 ve 842. bölümler

¹ Kehf , 105

² Emali’es-Seduk , 409/1

543. Konu

el-Vesvese Vesvese

- *Bihar*, 72/123, 100. Bölüm; *el-Vesvese ve Hadis'un-Nefs*
- *Bihar*, 95/136, 98. Bölüm; *ed-Dua li def'il-Vesvas'ış-Şeytan*
- *Kenz'ul-Ummal*, 1/244, 298; *fi Şeytan ve vesvesatibi*
- *el-Mühaccet'ül-Beyza*, 5/47; *Me'ne'l-Vesvese ve Sebeb-u Galebatibi*

bak.

- 276. Konu, eş-Şek; 267. Konu, eş-Şeytan; *er-Riya*, 1418. Bölüm

4069. Bölüm İnançlarda Vesvese

Kur'an :

“And olsun ki insanı biz yarattık; nefsinin kendisine fısıldadıklarını biliriz; biz ona şah damarından daha yakınız.”¹

“De ki: “İnsanlardan ve cinlerden olan ve insanların gönüllerine vesvese veren o sinsi vesvesecinin şerrinden, insanların ilahı, insanların hükümranı ve insanların Rabbi olan Allah’a sığınırım.”²

21682. *Resulullah (s.a.a)* kendisine, “Bazen insanın zihnine öyle şeyler geliyor ki eğer insan gökten yere düşecek, göğün ortasında kuşlar kendisini kapacak olursa bu onun için zihninden geçen şeyleri dile getirmekten daha sevimlidir” diye sorulunca şöyle buyurmuştur: “Bu salt imandır veya apaçık bir imandır.”³

21683. *Resulullah (s.a.a)* ashabından birinin, “(bazen)

göğüslerimizde şeytanın vesvesesini görmekteyiz ki bizden biri süreyya yıldızına düşecek olursa bu kendisi için o vesveseyi dile getirmekten daha sevimlidir” diye arz etmesi üzerine şöyle buyurmuştur: “Gerçekten böyle bir duyguya (ızhar etme korkusuna) kapılıyor musunuz?” Onlar şöyle arzettiler: “Evet” Bunun üzerine Peygamber şöyle buyurdu: “Bu halis imandır. Şeytan bu şeylerden daha büyük şeylerle kulu saptırmaya çalışır. Kul onun tehlikesinden korunursa bu tür vesveselere kapılır.”⁴

21684. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Bir şahıs Peygamberin (s.a.a) huzuruna geldi ve şöyle arzetti: “Ey Allah’ın Resülü! Helak oldum” Peygamber (s.a.a) ona şöyle buyurdu: “O aşağılık şeytan senin yanına geldi ve şöyle dedi: “Kim seni yarattı?” Ve sen şöyle dedin: “Allah” o şöyle dedi: “Allah’ı kim yarattı?” O şahıs şöyle arzetti: “Evet! Seni hak üzere gönderene yemin olsun ki buyurduğunuz

¹ Kaf , 16

² Nas , 1-6

³ Kenz'ul-Ummal , 1709

⁴ a. g. e. 1715

gibidir.”Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Allah’a yemin olsun ki bu halis imandır.”

İbn-i Ebi Umeyr şöyle diyor: “Ben bu hadisi Abdurrahman b. Haccac’a söyledim, o şöyle dedi: “Babam bana İmam Sadık’ın (a.s) şöyle buyurduğunu söyledi: “Resulullah’ın “Allah’a yemin olsun ki bu halis imandır” diye buyurmasındaki bu maksadı, insanın zihninde bu düşüncelerin geçmesiyle helak olmaktan korkmasıdır.”¹

21685. *İmam Bakır (a.s), kendisine zihninden geçen vesveseleri şikayette bulunan birisinin yazdığı mektuba cevaben şöyle yazmıştır:* “Eğer aziz ve celil olan Allah isterse, seni inancında sabit kılar, şeytanın etkileme yolunu kapatır. Peygamber’e (s.a.a) de bir grup, “zihni vesveselerinden şikayette bulundular. Onlar bu vesvelerin kendilerini uzak yerlere savurmasını veya parça parça olmalarını, o şeyleri ifade etmekten daha

çok seviyorlardı, ama Resulullah (s.a.a) onlara şöyle buyurdu: Kendi içinizde böyle bir duyguya kapılıyor musunuz? Onlar: “Evet” deyince Resulullah (s.a.s) şöyle buyurdu: “Canım elinde olana yemin olsun ki o halis imandır. Bu vesvelerle karşı karşıya kaldığınızda şöyle deyiniz: “Amenna billah ve resulihi vela hevle vela kuvvete illa billah” (Allah’a ve resulüne iman ettik ve Allah’tan başka bir güç ve kuvvet yoktur.)”²

21686. *Resulullah (s.a.a), kendisine gelip, “Ben nifaka düşer oldum” diyen birisine şöyle buyurmuştur:* “Allah’a yemin olsun ki sen münafık değilsin, eğer münafık olsaydın, benim yanıma gelip beni durumdan haberdar kılmazdım. Seni hangi şey şüpheye düşürmüştür?

Zannediyorum ki o (her yerde) hazır düşman senin yanına gelip sana şöyle demiştir: “Seni kim yaratmıştır?” Ve sen de şöyle dedin: “Beni Allah yaratmıştır.” O sana şöyle dedi: “Allah’ı kim

¹ el-Kafi , 2/425/3

² el-Kafi , 2/425/4

yaratmıştır?” O şöyle arzetti: “Evet, seni hak üzere göndere yemin olsun ki aynı dediğin gibidir.” Peygamber şöyle buyurdu: “Şeytan amelleriniz ve yaptıklarınız yoluyla yanınıza gelip sizlere üstün gelememiştir. Şimdi de bu (inançlar) yoluyla yanınıza gelip sizin ayağınızı kaydırmaya çalışmaktadır. Sizden biri böyle bir duruma geldiğinde, Allah’ın birliğini hatırlasın.”¹

21687. İmam Ali (a.s), meleklerin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur: “Vesveseler, aralarında amacına erememiştir ki, kötülüğünü onların düşüncesi üzerinde deneyebilsin.”²

bak. el-Me’rifet (3), 2632, 2652. Bölümler

4070. Bölüm Abdest ve Namazda Vesveseden Sakınmak

21688. İmam Sadık (a.s)
*akıllı olduğunu iddia ettiği halde
abdest ve namazında vesveseye*

düçar olan birini anan Abdullah bin Sinan’a şöyle buyurmuştur: “Akıllı olduğu için mi şeytanın emrine itaat ediyor.” Ben (ravî) şöyle arzettim: “Nasıl şeytana itaat ediyor?” İmam şöyle buyurdu: “Ona düçar olduğu vesvesenin kimden olduğunu bir sor. Şüphesiz ki sana şeytanın işidir” diyecektir.”³

21689. İmam Sadık (a.s)
kendisine namazın rekaat sayısı hakkında çok şüpheye düşen kaç rekaat kaldığını bilmeyen kimse hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur: “Namazını iade etmelidir.” Biz (Zürare ve Ebu Basir) şöyle arzettik: “Çok şüphe etmektedir her ne kadar da iade etse de yine de şüpheye kapılmaktadır.” İmam şöyle buyurdu: “Şüphesine itina etmemelidir (ve namazına devam etmelidir.) imam daha sonra şöyle buyurdu: “Namazını yarıda kesmekle aşağılık şeytanı kendinize alıştırmayın. Bu iş onu tamaha düşürür. Zira şeytan aşağılıktır ve adet ettirildiği şeye adet edinir. O halde sizden her biriniz şüphesine

¹ el-Kafi , 2/425/5

² Nehc'ül-Belağa , 91. hutbe

³ el-Kafi , 1/12/10

aldırış etmemeli ve namazını çok kesmemelidir. Çünkü birkaç defa şüphesine itina etmediği takdirde artık şüpheyi kapılmayacaktır.”Zürare şöyle diyor: “İmam dada sonra şöyle buyurdu: “Aşağılık şeytan kendisine itaat edilmesini ister bu yüzden eğer isyan edilirse artık sizden birinin yanına gelmez.”¹

4071. Bölüm Vesvesenin İlacı

Kur'an :

“De ki: “Rabbim!

Şeytanların
kışkırtmalarından sana
sığınırım.”“Rabbim!
Yanımda
bulunmalarından da sana
sığınırım.”²

“Rahman olan
Allah’ı anmayı
görmezlikten gelene,
yanından ayrılmayacak
bir şeytanı arkadaş
veririz.”³

21690. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Vesvese
edenin kuşun gagasına

benzer bir gagası vardır. İnsan gaflete düşünce o gagasını insanın kalp kulağına dayar ve vesvese eder. Bu esnada eğer insan aziz ve celil olan Allah’ı hatırlarsa, vesvese yok olur ve uzaklaşır. Bu yüzden de şeytana vesvas demişlerdir.”⁴

21691. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Şeytanın köpeğin burnuna benzer bir burnu vardır ve onu insanın kalbinin üzerine koyar. Ona şehvetleri, lezzetleri hatırlatır, arzular yanına gelir ve kalbine vesvese eder. Böylece onu rabbi hakkında şüpheyi düşürmeye çalışır. Eğer bu esnada kul, “Euzubillah’is-Semi’il Alim mineşşeytanirracim ve euzu billah en yehzuruni, innallahe huve semiul alim” (Taşlanmış şeytandan duyan ve bilen Allah’a sığınırım! Yanımda bulunmalarından da Allah’a sığınırım. Şüphesiz Allah bilen ve işitendir) derse şeytan burnunu onun kalbinin üzerinden kaldırır.”⁵

¹ a. g. e. 3/358/2

² Mü’minun , 97 , 98

³ Zuhruf , 36

⁴ Kenz'ul-Ummal , 1267

⁵ a. g. e. 1266

21692. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Her kim kendisinden böyle bir vesvese görürse, üç defa şöyle desin: “Amentu billah ve resulihi (Allah’a ve Resulüne iman ettim.” Böylece vesvese ortadan kalkar.”¹

21693. *İmam Sadık (a.s)* fazla vesvese hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur: “Sakıncası yoktur (aldırma) ve şöyle de: “lailahe illallah” (Allah’tan başka ilah yoktur.)”²

21694. *İmam Sadık (a.s)*, aynı soruya cevap olarak *Cemil b. Derrac’a* şöyle buyurmuştur: “De ki: La ilahe illallah” Cemil şöyle diyor: “Kalbime bir şey geldiğinde, “la ilahe illallah” diyordum. O şey kalbimden dışarı çıkıyordu.”³

21695. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Her ay üç gün -(ayın ilk perşembe günü, ayın son Perşembe günü, ortasındaki çarşamba günü- ve Şaban orucunu tutmak göğsün vesvesesini ve kalbin perişanlığını ortadan kaldırır.”⁴

21696. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ramazan ayının ve her ay tutulan üç gün oruç göğüsten vesveseleri kaldırır.”⁵

21697. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Biz Ehl-i Beyt’i zikretmek her tatsızlığın, hastalığın ve şüpheye düşürücü şeyin şifasıdır.”⁶

21698. *Resulullah (s.a.a)* vesveseye düşen, muhtaç, borçlu ve ailesi olan birisine şöyle buyurmuştur: “Şu cümleleri tekrarla: “Tevekkeltu ala’l hayyil lezi la yemut vel hamdu lillahillezi lem yettehiz sahibeten vela veleden ve lem yekun lehu şerikun fil mulk ve lem yekun lehu veliyyun min’ez zulli ve kebbirhu tekbira” (ölmeyen ve diri olan Allah’a sığınırım, bir arkadaş ve çocuk edinmeyen Allah’a hamd olsun, onun mülkünde ortağı yoktur onun acizlikten dolayı bir dostu da yoktur, Allah’ı büyük say.) Çok geçmeden o şahıs Peygamber’e (s.a.a) geri döndü ve şöyle dedi: “Ey

¹ a. g. e. 1245

² el-Kafi , 2/424/1

³ a. g. e. h. 2

⁴ el-Hisal , 612/10

⁵ Bihar , 97/100/24

⁶ a. g. e. 81/203/5

Resulullah! Allah göğsümün vesvesesini ortadan kaldırdı, borcumu eda etti, rızkımı genişletti.”¹

bak. Ez-Zikr, 1340. Bölüm, eş-Şeytan, 2019. Bölüm, el-Vesvese, 4070. Bölüm

4072. Bölüm Allah’ın Vesveseyi Affetmesi

21699. Resulullah (s.a.a) *şöyle buyurmuştur:* “Allah, dile veya amel aşamasına getirmedikçe ümmetimin zihni şüphelerini ve vesveselerini affetmiştir.”²

21700. Fıkıh’ur-Rızq’a *(a.s) şöyle yer almıştır:* “Rivayet ediyorum ki Alim’den (a.s) nefsin hadisi (insanın zihninden geçen düşünce ve fikirler) sorulduğunda şöyle buyurmuştur: “Zihninden bu tür düşünceler geçmeyen kimdir? .”

Hakeza Resulullah’tan şöyle buyurduğunu rivayet ediyorum: “Allah Tebareke ve Teala ümmetimin göğüslerindeki vesveseleri görmezlikten gelmiştir.”

Hakeza Peygamber’in şöyle buyurduğunu rivayet ediyorum: “Allah inanç haline dönüşmediği müddetçe ümmetimin zihninden geçenleri affetmiştir.”³

21701. Resulullah (s.a.a) *şöyle buyurmuştur:* “Dokuz şeyin sorumluluğu ümmetimden kaldırılmıştır: Hata, unutkanlık, bilmedikleri şey, yapamadıkları şey, mecbur kaldıkları şey, zorla mecbur bırakıldıkları şey, kötüye yorumlama, yaratılış hakkındaki düşüncede vesvese, dil veya elle aşıkarak olmadığı takdirde haset.”⁴

21702. Resulullah (s.a.a) *şöyle buyurmuştur:* “Her kalbin vesvası vardır, o halde bu vesvas kalbin perdesini yırtıp dile getirilince, kul bu sebeple sorguya çekilir. Ama eğer kalbin perdesini yırtmaz ve dil onu ifade etmezse, bir günah işlemiş sayılmaz.”⁵

bak. et-Teklif, 3508. Bölüm

¹ el-Fakih , 1/339/986

² Tenbih’ul-Havatir , 2/120

³ Bihar , 72/127/13

⁴ el-Kafi , 2/463/2

⁵ Kenz’ul-Ummal , 1268

544. Konu

el-Muvasat Yardımlaşmak

• Bihar, 74/390, 28. Bölüm; et-Terahim ve'l-Muvasat

• Vesail'uş-Şia, 8/414, 14. Bölüm; İstibbab'ul-Muvasat'il-İhvan

bak.

• 1. Konu, el-İsar; ez-Zikr, 1342. Bölüm; Hadis, 6454, 6454. Bölümler;
ez-Zekat, 1586. Bölüm

4073. Bölüm Yardımlaşmak¹

21703. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yardımlaşmak en üstün işlerdendir.”²

21704. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Senin kardeşin, zorluklarındaki ortağıdır.”³

21705. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En iyi ihsan kardeşlerin dertlerini paylaşmaktır.”⁴

21706. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kardeşlik yardımlaşmak gibi başka bir şeyle korunmamıştır.”⁵

21707. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dostlarla yardımlaşmak soy yüceliğindendir.”⁶

21708. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sana maliyla yardım etmeyeni dost sayma.”⁷

21709. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dini

kardeşlerle dert ortağı olmak rızkı artırır.”⁸

21710. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kardeşlerinin en iyisi maliyla sana yardım edendir. Ondan daha iyisi de seni diğerlerinden ihtiyaçsız kılandır.”⁹

21711. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kardeşlerinize yardım etmekle Allah-u Teala’ya yakınlaşın.”¹⁰

21712. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Fakire yardım eden ve insanlara insafli davranan kimse gerçek mümindir.”¹¹

21713. *İmam Kazım (a.s) Cafer bin Muhammed bin Asimiy’e şöyle buyurmuştur:* “Ey Asım! Birbirinizle ilişki kurma ve yardımlaşma hususunda nasıl davranıyorsunuz?” ben (Cafer bin Muhammed bin Asimî) şöyle arzettim. “Bir kişinin olması mümkün olabilecek en üstün şekliyle”

¹ Hadisin metninde geçen muvasat kelimesi başkalarını geçimine ve rızkına ortak kılmak ve sıkıntı ve sorunlarda yardımlaşmak anlamındadır.

² Gurer'ul-Hikem , 1312

³ a. g. e. 420

⁴ a. g. e. 3023

⁵ a. g. e. 9578

⁶ a. g. e. 3405

⁷ a. g. e. 10276

⁸ Bihar , 74/395/22

⁹ Gurer'ul-Hikem , 5013

¹⁰ el-Hisal , 8/26

¹¹ a. g. e. 47/48

İmam şöyle buyurdu: “Sizden biri fakirlik anında kardeşinin dükkanına veya evine gidip para kesesini çıkarıp ihtiyacı olanı aldığı halde kardeşi kendisine itiraz etmez mi?” Asım şöyle arzetti: “Hayır” imam şöyle buyurdu: “O halde birbirinizle ilişki hususunda benim istediğim şey üzere değilsiniz.”¹

Bak. El-Eh, 59. Bölüm, 301. hadis

21714. *İmam Bakır (a.s), Vessafi'ye şöyle buyurmuştur:* “De bakayım, sizin aranızda birinin (ridası) elbisesi olmadığında kardeşlerinden biri sahip olduğu elbiseyi ona verir mi?” Vessafi şöyle diyor: “Ben şöyle arzettim: “Hayır” İmam şöyle buyurdu: “Eğer kardeşinin bir giyeceği olmazsa kardeşlerinden biri elbise sahibi olması için kendi elbisesinden birini ona verir mi? O şöyle diyor: “Ben şöyle arzettim: “Hayır” Vessafi şöyle diyor: “İmam elleriyle dizine vurdu ve şöyle dedi: “Onlar kardeş degillerdir.”²

21715. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Uhud

savaşında müslümanlar Resulullah'ın (s.a.a) etrafından dağıldılar, Peygamber de bunun üzerine çok öfkeleni... Bu esnada, gözü kenarında bulunan Ali'ye ilişti ve şöyle dedi: “Sen de Allah Resulü'nün etrafından dağılan kimseler ile birlikte babanın çocuklarına katıl.” Ali (a.s) şöyle arzetti: “Ey Allah'ın Resulü! Ben size uyuyuyorum.” Peygamber şöyle buyurdu: “O halde bunların kötülüğünü benden uzaklaştır.” Ali (a.s) saldırdı ve karşılaştığı ilk kimseye bir darbe indirdi. Cebail şöyle buyurdu: “Ey

¹ Bihar , 74/231/28

² Vesail'uş-Şia , 8/414/1

Muhammed! İşte bu yardımlaşmadır.”¹“²

21716. *İmam Ali (a.s), insanların kendi sözünü kabullenmesi için faziletlerini sıraladığı bir hutbesinde şöyle buyurmuştur:* “Muhammed’in ashabından olup O’nu ve dinini koruyanlar, benim bir an bile Allah’ın ve Resulünün emrini reddetmediğini bilirler. Cesur yiğitlerin dayanamayıp geriledikleri tehlikeli anlarda bile, Allah’ın bana ihsan ettiği cesaretle canımı yoluna koydum.”³

21717. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şiilerimizi namaz vakitlerini gözetlemekte, sırlarımızı düşmanlardan gizlemekte ve mallarıyla kardeşlerinin elini tutmada deneyin.”⁴

¹ Bu rivayetin anlamı şii ve sünni arasında meşru konulardan biridir. İbn-i Ebi'l-Hadid şöyle diyor:“ Ebu Amr , Muhammed b. Abdulvahid , Zahid Lugavi , Sa’leb’in kölesi ve hakeza Muhammed b. Habib kendi Emalisinde şöyle nakletmişlerdir:“ Uhud günü Allah Resulü’nün (s.a.a) dostlarından çoğu kaçınca , müşrik gruplar Peygambere karşı saldırıya geçti. Resulullah şöyle buyurdu:“ Ey Ali! Bu

21718. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şu iki özellik her kimde olmazsa ondan uzak dur, uzak dur, uzak dur!” Kendisine, “O iki halet nedir?” diye sorulunca da şöyle buyurmuştur: “Namazı vaktinde kılma, namaz hususunda dikkatli olmak ve (kardeşlere) yardımcı olmak.”⁵

21719. *İmam Sadık (a.s), Rubun alınması hususunda şöyle buyurmuştur:* “Ölüm meleği, ruhunu almak için insanın yanına gelir, ruh ona seslenir, ruh bedenden dışarı çıkar, mümin onun dışarı çıkışını hissetmez. Allah-u Teala’nın şu buyruğu da buna işaret etmektedir: **“Ey itminana ermiş nefis...”**”İmam Sadık

toplulukları benden uzaklaştır.”Ali onlara saldırdı. Cebrail Resulullah’a şöyle dedi:“ İşte bu yardımlaşma ve dert ortağı olmadır. Melekler bu gencin yardımlaşmasına ve dert ortaklığına şaşırmıştır.”(Kafi’nin dipnotundan naklen)

² el-Kafi , 8/110/90

³ Nehc'ül-Belağa , 197. hutbe

⁴ Kurb'ul-Esnad , 78/253

⁵ el-Hisal , 47/50

(a.s) daha sonra şöyle buyurmuştur: “Bu takvalı olan kardeşlerinin elinden tutan ve onlara bakan kimse içindir. Ama eğer takvalı olmaz, kardeşlerine yardımcı olmazsa, ona şöyle denir: “Seni hangi şey, takvadan ve kardeşlerine yardımcı olmaktan alıkoymuştur? Sen dilinle dostluktan bahsediyor, ama amelinde bunu göstermiyorsun.”Böyle bir kimse, Allah Resulü (s.a.a) ve Müminlerin Emiri (a.s) ile karşılaşınca o ikisi asık bir yüzle ondan yüz çevirirler.”¹

21720. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kimin iki gömleği varsa birisini giymeli, diğerini de kardeşine giydirmelidir.”²

21721. İmam Sadık (a.s), insanın kardeşleri karşısındaki görevlerini dile getirdiğinde bu konu İshak b. Ammar’a çok ağır gelince şöyle buyurmuştur: “Elbette bunlar Kaim’imiz zuhur ettiği zaman geçerlidir. O zaman kardeşlerini mücehhez kılması ve onları ağırlaması farzdır.”³

21722. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “İnsanlardan Allah’a en uzak olanı iki kişidir: Sultanlarla oturup kalkan, onların haksız ve zalimce söylediği sözleri onaylayan kimse ile çocuklar arasında eşitliğe rivayet etmeyen ve yetim hakkında Allah’ı göz önünde bulundurmayan öğretmendir.”⁴

¹ el-mehasin , 1/283/558

² Mekarim'ul-Ahlak ,
2/380/2661

³ Vesail'uş-Şia , 8/414/2

⁴ Kenz'ul-Ummal , 43761

545. Konu

el-Vasiyyet (1)

Tavsiye

Münezzeh Olan

Allah'ın, Peygamberlerin
ve İmamların Vasiyetleri

• Bihar, 77 ve 78

bak.

• 551. Konu, el-Mevîze

4074. Bölüm Allah'ın İnsana Tavsiyetleri

Kur'an :

“Allah Nuh'a buyurduğu şeyleri size de din olarak buyurmuştur. Sana vahyettik; İbrahim'e, Mûsa'ya ve İsa'ya da tavsiyede bulunduk ki: “Dine bağlı kalın, onda ayrılığa düşmeyin.”Şirk koşanlar çağırıldığı şey onların gözünde büyümektedir. Allah dilediğini kendine seçer, kendisine yöneleni de doğru yola eriştirir.”¹

“Göklerde olanlar da, yerde olanlar da Allah'ındır. And olsun ki, sizden önce kitab verilenlere ve size, Allah'tan sakınmanızı tavsiye ettik. Küfrederseniz bilin ki, göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Allah sınırsız zengindir ve övgüye layıktır.”²

“Biz, insana, ana ve babasına karşı iyi

davranmasını tavsiye etmişizdir. Eğer ana baban, seni bir şeyi körü körüne bana ortak koşman için zorlarlarsa, o zaman onlara itaat etme. Dönüşünüz Banadır. Yaptıklarınızı size bildiririm.”³

“Biz insana, ana ve babasına karşı iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Annesi onu, güçsüzlükten güçsüzlüğe uğrayarak karnında taşımıştı. Çocuğun sütten kesilmesi iki yıl içinde olur. Bana ve ana babana şükret diye tavsiyede bulunmuşuzdur. Dönüş banadır.”⁴

“Biz insana, anne ve babasına karşı iyi davranmasını tavsiye etmişizdir.”⁵

“De ki: “Gelin size Rabbinizin haram kıldığı şeyleri söyleyeyim...Allah bunları size düşünesiniz diye tavsiyede bulunmaktadır.”

“Yetim malına, erginlik çağına erişene

¹ Şura , 13

² Nisa , 131

³ Ankebut , 8

⁴ Lokman , 14

⁵ Ahkaf , 15

kadar en iyi şeklin dışında yaklaşmayın; ölçüyü ve tartıyı doğru yapın. Biz kişiye ancak gücünün yeteceği kadar yükleriz.

Konuştüğunuzda, akraba bile olsa sözünüzde adil olun. Allah'ın ahdini yerine getirin. Allah size bunları öğüt almanız için buyurmaktadır.”

“Bu, dosdoğru olan yoluma uyun. Sizi Allah yolundan ayrı düşürecek yollara uymayın. Allah size bunları sakınasınız diye buyurmaktadır.”¹

bak. et-Takva, 4157. Bölüm, el-Bihar, 77/1, 1. Bölüm ve s. 18, 2. Bölüm

4075. Bölüm Allah'ın Musa'ya (a.s) Tavsiyeleri

21723. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Tebareke ve Teala Musa'ya (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey Musa! Sana dört şey hakkında yaptığım bu tavsiyeme kulak ver: Evvela günahının bağışlandığını bilmedikçe başkalarının

ayıplarına koyulma. İkinci olarak hazinelerimin tamamlandığını bilmediğin müddetçe rızkın hakkında üzülme. Üçüncü olarak hükümdarlığımın bittiğini görmedikçe benden başka hiç kimseye ümit etme ve dördüncü olarak da şeytanın öldüğünü görmedikçe, onun hile ve kandırmasından güvende olma.”²

21724. *Ali b. İsa'nın naklettiği merfu' bir hadiste şöyle yer almıştır:* “Allah Tebareke ve Teala Musa'yla yaptığı münacatında şöyle buyurmuştur: “Ey Musa! Sana tavsiyede bulunuyorum: Merhametli ve şefkatli bir şekilde merkeb ve bornoz sahibi İbn-i Betul, İsa b. Meryem, yağ, zeytin ve mihrab sahibi hakkında tavsiyede bulunuyorum. Ondan sonra da o kırmızı tüylü Dece sahibi hakkında sana tavsiyede bulunuyorum. Onun adı Ahmet'tir, Muhammed Emin ve o nübüvvet silsilesinden geriye kalanlardır.”³

¹ En'am , 151 , 152 , 153

² el-Hisal , 217/41

³ Bihar , 77/32/7

*bak. el-Bihar, 77/31,
Tuhef'ul Ukul, 490-496*

4076. Bölüm Allah'ın İsa'ya (a.s) Tavsiyeleri

Kur'an :

**“Nerede olursam
olayım beni mübarek
kıldı. Yaşadığım
müddetçe namaz
kılmamı, zekât vermemi
ve anneme iyi
davranmamı tavsiye etti.
Beni bedbaht bir zorba
kılmadı.”¹**

**21725. Allah-u Teala
münacatında İsa'ya (a.s) şöyle
buyurmuştur: “Ey İsa!
Merhametli bir kimse gibi,
hoşnutluğumu talep ederek
dostluğuma layık olman için
sana merhametli olmanı
tavsiye ediyorum. Sana
küçükken ve büyükken
bereket verilmiştir ve sen
nerede olduysan hep
bereketli oldun. Şehadette
bulunurum ki sen benim
kulum, cariyemin
çocuğusun. Nafilelerle bana
yaklaş ve bana tevekkül et
ki, sana kifayet edeyim.
Benden başkasını dost**

seçme ki seni yardımsız ve
yalnız bırakırım. Sana ey
Beyt'ul Bakire Meryem'in
oğlu! Kırmızı tüylü dece
sahibi ve nur yüzlü
peygamberlerin efendisi
habibim olan Ahmed'i sana
tavsiyede bulunuyorum.”²

*bak. el-Bihar, 14/283,
21. Bölüm*

4077. Bölüm Hızır'ın (a.s) Musa'ya (a.s) Tavsiyeleri

**21726. Hızır (a.s),
kendisine, “bana tavsiyede
bulun” diyen Musa'ya şöyle
 demiştir: “Sana varlığın
sebebiye zarar
veremeyecekve o
olmaksızın hiç bir fayda
ulaşmayacak bir şeye sarıl.
Dik kafalıktan, ihtiyacın
olmayan bir şeyin peşice
gitmekten ve sebepsiz
gülmekten uzak dur. Ey
İbn-i İmran, hiç kimseyi
hata ve günahı sebebiyle
kınama vek kendi günahına
ağla.”³**

**21727. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Kardeşim**

¹ Meryem , 31 , 32

² Tuhef'ul-Ukul , 496 , 499

³ Kises'ul-Enbiya , 157/171

Musa (a.s) şöyle buyurdu: “Ey rabbim! Bana gemide gösterdiğin kimseyi, bana göster.”Allah ona şöyle vahyetti: “Ey Musa! Çok geçmeden onu göreceksin.”Çok geçmeden Hızır, güzel kokulu ve güzel elbiseler giymiş bir genç şeklinde onun yanına geldi ve şöyle dedi: “Allah’ın selamı ve rahmeti senin üzerine olsun ey Musa b. İmran! Rabbin sana rahmetini ve selamını göndermektedir” Musa şöyle buyurdu: “Selam odur, selam ondandır, selam onadır, övgü ve hamd nimetleri sayılmayan ve yardımı olmaksızın şükrü eda edilemeyen Allah’ın rabbi Allah’a mahsustur. Bana kendisi sebebiyle Allah’ın beni bağışlayacağı bir takım tavsiyelerde bulun.”Hızır şöyle buyurdu: “Ey ilim talibi! Söyleyen kimse, işiten kimseden daha az yorulur. Arkadaşlarıyla konuşmaya oturunca, onları yorma ve bil ki senin kalbin bir tabak gibidir. O halde tabağını neyle doldurduğuna iyi bak.

¹ Hadiste geçen “ mihzar” kelimesi çok konuşan

Dünyadan yüz çevir ve onu arkana at. Zira dünya senin yurdun değildir ve orası senin için bir huzur yeri değildir. Dünya, kullara ahiretlerine bir azık almaları için geçici bir vesile kılınmıştır.

Ey Musa! Kendini sabra alıştır ki hilme erişesin, kalbine takvayı giydire ki ilme ulaşasın ve nefsinin sabra alıştır ki günahlardan kaçınasın.

Ey Musa! Eğer ilim ehli isen kendini ona vakfet. Zira ilim kendini ona vakfeden kimse içindir. Çok konuşan ve boş sözler söyleyen kimse olma. ¹ Zira çok konuşmak ilim sahiplerinin utanç sebebidir, cahillerin kötülüğünü aşıkarak kılar, aksine orta yolu takip et, zira ki o ilahi yardımdandır. Cahil ve batıla yönelen kimselerden uzak dur ve beyinsizler karşısında sabırlı ol. Zira bu iş akıllı kimselerin işidir ve alimlerin süsüdür. Cahil seninle alay ettiğinde sabır, şefkat ve ihtiram ile

anlamındadır. (en-Nihaye , 5/256

karşısında suskun dur.¹ Zira sana karşı yaptığı cahilce hareketlerinden ve sana dediği kötü sözden sana kalan şey daha yüce ve daha büyüktür.

Ey İmran oğlu! Düşün ki ilimden sana çok az bir miktarı verilmiştir. Zira bilmeden bir işe kalkışmak, ayağını yorgandan fazla uzatmak, sıkıntı ve helak sebebidir.

Ey İmran oğlu! Asla nasıl kapanacağını bilmediğin kapıyı açma ve hiç bir zaman nasıl açılacağını bilmediğin bir kapıyı kapama.

Ey İmran oğlu! Dünyaya doymayan ve dünyaya olan rağbeti bitmeyen kimse nasıl abit olabilir? Kendi halinden razı olmayan ve Allah'ı kaza ve kader hususunda itham eden kimse nasıl zahit olabilir?! Heva ve hevese mağlub olan kişi, heva ve hevesten nasıl uzak durabilir?! Her tarafını cehaletin kapladığı bir kişiye ilim nasıl fayda verir? Zira yolculuğu ahirete doğrudur,

oysa bu haliyle dünyaya yönelmiştir.

Ey Musa! Öğrendiğin şeyleri amel etmek için öğren. Başkalarına aktarmak için öğrenme, aksi taktirde bu senin için helak sebebi olur ve aydınlığı ise başkasına nasip olur.

Ey İbn-i İmran! Züht ve takvayı örtü edin, sözün ise ilim ve Allah'ın zikri olsun. İyi işlerde bulun, zira sen günah ve kötü işlerle karşılaşsın. Kalbini Allah'ın korkusuyla sabırsız kıl. Zira bu iş rabbini senden hoşnut eder. İyilik et, zira sen ister istemez kötü bir şey yaparsın. şu anda eğer kulak verirsen, sana öğüt verildi."Bu esnada Hızır yüz çevirip gitti, Musa yalnız kaldı, hüznün ve üzüntü dolu bir şekilde ağlamaya başladı."²

21728.Hızır (a.s) Musa'ya (a.s) yaptığı son tavsiyesinde şöyle buyurmuştur: "Hiç kimseyi günahından dolayı kınama. Bil ki aziz ve celil olan Allah nezdinde en sevimli şey üç şeydir: Genişlik halinde iktisatlı olmak, kudret

¹ Kaynakta da aynı şekilde yer almıştır , ama doğru olanı Herimen değil , " Hezmen" dir.

² Kenz'ul-Ummal , 44176

halinde affedeci olmak ve Allah'ın kullarına yumuşak davranmak. Dünyada birine karşı yumuşak davranan kimseye mutlaka aziz ve celil olan Allah da kıyamet günü yumuşak davranacaktır. Allah Tebareke ve Teala'dan korkmak hikmetin başıdır.”¹

bak. en-Nübüvvet (2), 3794. Bölüm

4078. Bölüm Allah'ın (c. C) Muhammed'e (s.a.a) Tavsiyeleri

21729. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Rabbim bana dokuz şeyi tavsiyede bulunmuştur: Gizli ve açıkta ihlaslı olmayı, hoşnutluk ve gazap halinde adalete riayet etmeyi, zenginlik ve fakirlik halinde iktisatlı olmayı, bana zulmedenı bağışlamamı, beni mahrum kılana bağışta bulunmamı, benden kopan kimseyle ilişki kurmamı, suskunluğumda düşünmemi sözümün zikir olmasını ve bakışımın ibret

olmasını tavsiyede bulunmuştur.”²

21730. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Peygamber (s.a.a) mirac gecesi rabbine sordu ve şöyle arzetti: “Ey rabbim! Hangi amel daha üstündür?” Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “Benim nezdimde, hiç bir şey, bana tevekkül etmekten ve benim bölüştürdüğüm şeyden hoşnut olmaktan daha üstün değildir.”³

4079. Bölüm Resulullah'ın (s.a.a) Tavsiyeleri

21731. Resulullah (s.a.a), kendisine, “Bana ezberlemem için kısa tavsiyelerde bulununuz” diye arzeden Ebi Eyyub Halid b. Zeyd'e şöyle buyurmuştur: “Sana beş şeyi tavsiye ediyorum: İnsanların elinde olan şeylerden ümidini kes. Zira bu zenginliktir, tamahtan sakın. Zira tamah peşin fakirliktir, namazı kendisiyle vedalaşan kimse gibi kıl, özür dileyeceğin bir işten uzak

¹ el-Hisal , 111/83

² Tuhef'ul-Ukul , 36

³ İrşad'ul-Kulub , 199

dur ve kendin için sevdiğin şeyi kardeşin için de sev.”¹

21732. Resulullah (s.a.a), kendisine, “Bana kısaca tavsiyede bulun” diyen birine şöyle buyurmuştur: “İnsanların sahip olduğu şeyden ümidini kes ve tamahtan sakın. Zira tamah peşin fakirliktir ve namazını da adeta kendisiyle vedalaşan kimse gibi kıl ve sonunda özür dilemene sebep olan işlerden sakın.”²

21733. Resulullah (s.a.a), Esved b. Esrem’e şöyle buyurmuştur: “Acaba sen eline sahip misin?” Ben (Esved b. Es’em) şöyle arzettim: “Evet” Peygamber şöyle buyurdu: “Diline malik misin?” Ben, “Evet” diye arzettim. Peygamber şöyle buyurdu: “O halde elini sadece hayırlı işlere uzat ve dilini de sadece hayırlı şeylerde kullan.”³

21734. Resulullah (s.a.a), Enes’in annesine şöyle buyurmuştur: “Günahlardan (hicret et) uzak dur ki bu en üstün hicrettir, farzları gözet ki bu da en üstün

cihattır. Allah’ı çok zikret. Zira yarın kıyamet gününe Allah’ın zikrinden daha sevimli bir şey götüremezsin.”⁴

21735. Resulullah (s.a.a), Yemen ehlinden bir şahsa şöyle buyurmuştur: “Sana parça parça olsan veya ateşte yakılsan bile hiç bir şeyi Allah’a ortak koşmamamı tavsiye ediyorum. Hakeza anne babana isyan edip kötü davranma, eğer senden dünyadan çıkmanı isterse çık. (ölmeni isterse öl) İnsanlara sövme, kardeşlerinle karşılaştığın zaman güler yüzlü davran ve kovandaki suyun fazlasını onun için dök. (fazla şeylerinden kardeşine ihsanda bulun.)”⁵

21736. Sirgame b. Uleybe b. Hermele şöyle diyor: “Babam, babasından şöyle nakletmiştir: “Bir kervanla birlikte Peygamber’in (s.a.a) huzuruna vardım. Geri dönmek istediğimde şöyle arzettim: “Ey Allah’ın Resulü! Bana tavsiyede bulun.”Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Allah’tan

¹ Emali’et-Tusi , 508/1111

² Kenz'ul-Ummal , 44156

³ ed-Deavat , Ravendi , 98/231

⁴ Kenz'ul-Ummal , 3935

⁵ a. g. e. 44361

kork. Bir toplulukla oturup, oradan kalkmak istediğinde güzel sözler söylediklerini işittiğin taktirde yeniden o meclise gel, ama kötü şeyler söylediklerini işittiğinde oraya adım atma.”¹

21737. *Resulullah (s.a.a)*

“Bana tavsiyede bulun” diye arzeden birisine şöyle buyurmuştur: “Dilini koru.” O şahıs yeniden şöyle arzetti: “Ey Allah’ın Resulü! Bana tavsiyede bulun!” Peygamber şöyle buyurdu: “Dilini koru.” O şahıs yeniden şöyle arzetti: “Ey Allah’ın Resulü! Bana tavsiyede bulun.” Peygamber şöyle buyurdu: “Eyvahlar olsun sana! İnsanları cehennem ateşine dillerinin biçtiklerinden başka bir şey mi yüz üstü düşürmektedir?!”²

21738. *Resulullah (s.a.a)*

mescitte Ali (a.s) ile birlikte oturmuşken, bu esnada Ebu Zer içeri girip, halveti ganimet sayarak Allah Resulünden faydalı tavsiyede bulunmasını isteyince Resulullah şöyle buyurmuştur: “Sana tavsiyede bulunacağım ey Ebuzer!

Sen biz Ehl-i Beyttensin. Sana tavsiyede bulunuyorum ve bu tavsiyelere kulak ver. Zira bütün hayırlı ve iyi yolları kapsamaktadır. Eğer kulak verirsen bu sebeple iki nasibin olur.”³

21739. *Resulullah (s.a.a)*

şöyle buyurmuştur: “Ey Ebuzer! Allah’a onu görüyormuşsun gibi ibadet et. Zira eğer sen onu görmüyorsan da o seni görmektedir ve bil ki Allah’a ibadetin ilk adımı onu tanımaktır, o evveldir ve herşeyden öncedir. O halde hiç bir şey ondan önce değildir, tek ve yeganedir, ikincisi yoktur, bakidir, belli bir zamana kadar değil, göklerin, yerin ve bu ikisinin arasında olan herşeyin yaratıcısıdır. Allah incelikleri bilir, ilim sahibidir, haberdardır, o herşeye kadirdir. Bu aşamadan sonra bana iman et, Allah-u Teala’nın beni bütün insanlara gönderdiğine inan ki onun izniyle, sana müjde vereyim, tehlikeyi haber vereyim, Allah’a doğru çağırayım ve parlak bir nur

¹ a. g. e. 44152

² Tuhef’ul-Ukul , 56

³ Mekarim’ul-Ahlak , 2/363-364/2661

olayım. Daha sonra ise Ehl-i Beyt'imi sevmektir. Allah onlardan, her türlü pislği gidermiş, tümüyle tertemiz kılmıştır. Bil ki ey Ebu Zer! Aziz ve celil olan Allah Ehl-i Beyt'imi ümmetim arasında Nuh'un gemisi gibi kılmıştır. Her kim o gemiye binerse kurtulur ve her kim de o gemiye binmekten çekinirse boğulur. Hakeza (Allah Ehl-i Beyt'imi) İsrailoğulları arasında hitte kapısı gibi kılmıştır. Her kim o kapıdan girerse güvenlik içinde olur.”¹

21740. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Ey Ebuzer! Sana bir takım tavsiyelerde bulunacağım, buna kulak ver ki dünya ve ahirette saadete erişesin.”²

21741. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Ey Ebu Zer! İki nimet vardır ki insanların çoğu onlar hakkında aldanmıştır: “Sıhhat ve feragat (boş vakit.)”³

21742. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Ey Ebu Zer! Beş şeyden önce beş

şeyi ganimet bil: Yaşlılıktan önce gençliği, hastalıktan önce sıhhati, fakirlikten önce zenginliği, meşguliyetinden önce boş vaktini ve ölümünden önce hayatını ganimet bil.”⁴

21743. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Ey Ebuzer! Arzuların sebebiyle bugünün işini yarına bırakma. Zira sen bu gününle yaşıyorsun, yarınınla değil. Eğer senin için bir yarın olursa, o yarınında da bu gün olduğun gibi ol. Eğer yarın olmazsa pişman olmazsın ve bugünkü işinde kusur etmiş sayılmazsın.”⁵

21744. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Ey Ebuzer! Bir çok kimseler güne başlar ve onu sona eristiremez. Yarını bekler ama ona ulaşamaz.”⁶

21745. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Ey Ebuzer! Eğer ecele ve ecelin hareketine bakacak olursan, şüphesiz ki arzu ve hilelerine düşman kesilirsin.”⁷

¹ a. g. e.

² a. g. e.

³ a. g. e.

⁴ a. g. e.

⁵ a. g. e.

⁶ a. g. e.

⁷ a. g. e.

21746. *Resulullah* (s.a.a) *şöyle buyurmuştur:* “Ey Ebuzer! Dünyada garipmişsin veya yolcuymuşsun gibi ol ve kendini mezarlarda uyuyan kimselerden say.”¹

21747. *Resulullah* (s.a.a) *şöyle buyurmuştur:* “Ey Ebuzer! Sabaha başladığın zaman kendine akşamı vaad etme, akşama ulaştığın zaman da kendine yarını vaad etme. Hastalanmadan önce sağlıklı döneminden ve ölmeden önce hayatından nasiplen. Zira ki sen adının yarın ne olacağını bilmezsin.”²

21748. *Resulullah* (s.a.a) *şöyle buyurmuştur:* “Ey Ebuzer! Düştüğün zaman baş aşağı düşmekten sakın. Zira sürçme affedilmez. Senin için geri dönüş imkanı yoktur. Geride kalanların, geriye bıraktıkların hususunda seni övmeyiz. Huzuruna vardığın kimse (Allah) meşguliyetlerin sebebiyle seni mazur görmez.”³

21749. *Ebu zerr* *şöyle diyor:* “Dostum Resulullah (s.a.a) bana kendimden

aşağıdakilere bakmamı, kendimden üstündekilere bakmamamı, fakirleri sevmemi, onlara yakın olmamı ve benden kopsalar ve beni sevmeseler dahi sıla-i rahimde bulunmayı, her ne kadar acı da olsa hakkı söylememi, Allah yolunda hiç bir kınayıcının kınamasından korkmamamı, hiç kimseden bir şey istemememi, “la havle ve la kuvvete illa billah” cümlesini çok söylememi tavsiye etmiştir. Zira ki bu (la havle ve la kuvvete illa billah) cennet hazinelerinden bir hazinedir.”⁴

21750. *Hakeza Ebu zerr* *şöyle diyor:* “Dostum Resulullah (s.a.a) bana yedi şeyi tavsiyede bulunmuştur: “Fakirleri sevmek, onlara yakın olmak, benden aşağıdakilere bakmak, benden üsttekilere bakmamak, her ne kadar benden uzaklaşsalar dahi sıla-i rahimde bulunmak, la havle vela kuvvete illa billah cümlesini çok söylemek, acı hakikatleri söylemek, Allah yolunda hiç bir kınayıcının

¹ a. g. e.

² a. g. e.

³ a. g. e.

⁴ *Kenz'ul-Ummal* , 44319

kınamasından korkmamak ve insanlardan hiç bir şey istememek.”¹

21751. *Ebu Zer şöyle diyor:*
“Resulullah (s.a.a) bana yedi şeyi tavsiye etti: Benden aşağıdakilere bakmamı, benden üstün olanlara bakmamamı, fakirleri sevmemi ve onlara yakın olmamı, her ne kadar acı da olsa hakikati söylememi, her ne kadar bana sırt çevirseler de akrabalarım ile ilişki kurmamı, Allah yolunda hiç bir kınayıcının kınamasından korkmamamı, la havle vela kuvvete illa billahil aliyyil azim cümlesini çok söylememi tavsiye etmiştir. Çünkü bu (la havle vela kuvvete illa billahil aliyyil azim) cümlesi, cennet hazinelerinden bir hazinedir.”²

21752. *Resulullah (s.a.a), Vuhbeyb’e şöyle buyurmuştur:*
“Sen tavsiye kabul eder misin? Sen tavsiye kabul eder misin? Bir iş yapmak istediğin zaman onun akıbetini düşün. Eğer sonunda kurtuluş olursa

onu yap. Eğer bunun dışında bir şey olursa onu terk et.”³

21753. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bir şahıs Peygamberin (s.a.a) huzuruna geldi ve şöyle arzetti: “Ey Resulullah! Bana tavsiyede bulun.” Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: “Eğer sana tavsiyede bulunursam, kulak asar mısın?” Peygamber bu cümleyi üç defa buyurdu ve her defasında o şahıs şöyle dedi: “Evet, ey Allah’ın Resülü!” Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: “Bir işi yapmak istediğinde o işin sonucunu düşünmeni, eğer kurtuluş varsa onu yapmanı, sapıklık varsa onu terk etmeni tavsiye ediyorum.”⁴

21754. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sana kavminin temiz ve salih ferdinden utandığın gibi Allah-u Teala’dan da utanmanı tavsiye ederim.”⁵

21755. *Resulullah (s.a.a), kendisine tavsiye etmesini isteyen Muaz’a şöyle buyurmuştur:*
“Allah’a onu

¹ a. g. e. 44320

² el-Hisal , 345/12

³ Kenz’ul-Ummal , 43150

⁴ el-Kafi , 8/150/130

⁵ Kenz’ul-Ummal , 5770

görüyormuşsun gibi ibadet et ve kendini ölümlerden say. Her taş ve ağacın yanında Allah'ı hatırla, günah işlediğin zaman bunun yanısıra iyi bir iş de yap. Gizlilik gizliliğe ve açıklık da açıklığa karşıdır (gizli sevap, gizli günaha, açık sevap da açık günaha karşıdır.)”¹

21756. Resulullah (s.a.a), *Muaz'ın elinden tutarak bir miktar yürümüş ve daha sonra şöyle buyurmuştur:* “Sana Allah'tan korkmayı, doğru söylemeyi, ahde vefa göstermeyi, emaneti sahibine eda etmeyi, hıyaneti terk etmeyi, yetime sevgi göstermeyi, komşu hakkına riayet etmeyi, öfkeni yutmayı, yumuşak bir şekilde konuşmayı, selam vermeyi ve imama uymayı tavsiye ediyorum.”²

21757. Resulullah (s.a.a), *kendisine nasihat ve öğüt vermesini isteyen Muaz'a şöyle buyurmuştur:* “Allah'a onu görüyormuş gibi ibadet et, kendini ölümler zümresinden say, eğer seni bütün bu şeylerden daha çok koruyacak bir şeyden haberdar kılmamı

istiyorsan, -peygamber eliyle diline işaret ederek şöyle buyurdu: Şu.”³

21758. Resulullah (s.a.a), *kendisine tavsiyede bulunmasını isteyen bir şahsa şöyle buyurmuştur:* “Asla

öfkelenme, zira öfkelenmede rabbinle çekişme gizlidir.”O şöyle arzetti: “Bana başka tavsiyede bulun.”

Peygamber şöyle buyurdu: “Özür dileyeceğin bir işi yapma. Zira onda da gizli şirk vardır.”O şöyle arzetti: “Yine bana tavsiyede bulun.

Peygamber şöyle buyurdu: “Namazını vedalaşan kimse gibi kıl. Zira bu tür namaz kılmakta (Allah'a) birleşme ve yakınlık vardır.”O şöyle arzetti: “Yine bana tavsiyede bulun.”

Peygamber şöyle buyurdu: “Salih komşularından utandığın gibi Allah'tan utan. Zira bu işte yakının artması vardır. Allah-u Teala ilk ve son tavsiyede bulunanların tavsiyesini bir tek haslette bir araya getirmiştir ve o da takvadır. Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “**And**

¹ et-Terğib ve't-Terhib , 4/106/39

² a. g. e. s. 107/39

³ a. g. e. 3/532/30

olsun ki, sizden önce Kitab verilenlere ve size, Al-lah'tan sakınmanızı tavsiye ettik.”Takva bütün salih ibadetlerin toplandığı yerdir. Her kim yüce derecelere ulaşmışsa takva sebebiyle ulaşmıştır ve her kim temiz ve Allah ile sürekli bir ünsiyet içinde yaşamışsa, takva vesilesiyle yaşamıştır. Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz takva sahipleri, güçlü hükümdar (olan Allah) katında, doğruluk yerinde, cennetler ve nehirler içinde-dirler.”**¹

21759. *Ebu Said şöyle diyor:* “Bir kimse Allah Resulü’nün yanına geldi ve şöyle arzetti: “Ey Allah’ın Resulü bana tavsiyede bulun!” Peygamber şöyle buyurdu: “Allah’tan sakın. Zira ki Allah’tan sakınmak, bütün iyiliklerin toplamıdır. Allah yolunda cihat et, zira ki cihat müslümanların ruhbanıyetidir. Allah’ı zikret ve kitabını tilavet buyur. Zira bu iş senin için yeryüzünde bir aydınlık,

göklerde ise ün ve şöhrettir. Dilini hayır dışındaki şeylerden koru. Zira bu işle şeytana üstün gelirsın.”²

21760. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah için, Allah için komşularınızın hakkına riayet e-din. Onlar, size nebinizin vasiyetidirler. O, komşular hakkında öylesine tavsiyelerde bulunurdu ki biz mirasa da da-hil olacaklar sandık.”³

Bak. El-Vasiyyet (2), 4091. Bölüm

21761. *Resulullah (s.a.a), Ali’ye (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Ali! Seni üç hasletten sakındırıyorum: Haset, hırs ve yalan.”⁴

21762. *Resulullah (s.a.a), Ali’ye bir takım tavsiyelerde bulunmuştur ki başlangıcı şöyledir:* “Ey Ali! Her kim şu üç şeyle Allah ile görüşürse, insanların en üstünüdür...”⁵

21763. *Resulullah (s.a.a), Ali’ye (a.s) bir takım tavsiyelerde bulunmuştur ki başlangıcı şöyledir:* “Ey Ali! Sana tavsiye ettiğim, üç şeyin ilki şudur, ona kulak ver. Zira tavsiyeme kulak

¹ Bihar , 78/200/28

² et-Terğib ve't-Terhib , 3/532/29

³ Nehc'ül-Belağa , 47. mektup

⁴ Bihar , 77/4/1

⁵ Bihar , 77/45/2

verdiğin müddetçe hayır ve iyilik üzere olursun.”¹

21764. *Resulullah (s.a.a), hakeza Ali'ye (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Ali! Allah’ı gazaplandırarak hiç kimseyi hoşnut etmemen yakinin nişanelerindendir.”²

21765. *Resulullah (s.a.a), hakeza Ali'ye (a.s) bir takım tavsiyelerde bulunmuştur ki başlangıcı şöyledir:* “Ey Ali! Senin hakkında bir kaç şey tavsiye ediyorum. Onları benden öğren ve bana kulak ver.”³

21766. *Resulullah (s.a.a), Ali'yi (a.s) Yemen’e gönderince kendisine şöyle buyurmuştur:* “Sana duayı tavsiye ediyorum, zira dua icabet ile birliktedir.”⁴

21767. *Resulullah (s.a.a), Ali'ye (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Ali! Müminin üç nişanesi vardır. Oruç, namaz ve zekat.”⁵

4080. Bölüm **İmam Ali’nin** **(a.s) Tavsiyeleri** **1-Hz. Ali’nin** **Oğlu Hasan’a (a.s)** **Tavsiyeleri**

21768. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey oğlum! Allah’tan korkup sakınmanı, emrine sürekli itaat etmeni, kalbini zikriyle imar etmeni, onun ipine sımsıkı sarılmanı tavsiye ederim. Eğer Allah’la arandaki bağa sımsıkı sarılacak olursan, bu bağdan daha sağlam bir bağ var mıdır? Kalbine öğütle hayat ver, züht ile onu öldür, yakınle kuvvetlendir, hikmetle nurlandır; ölümü zikrederek zelil kıl, yok olacağını ikrar ettir, dünyanın feci olaylarıyla basiret sahibi kıl...Ey oğlum! Şunu bil; vasiyetimden alacağın şeylerden benim için en sevimli olanı, Allah’tan korkman, sadece farz ettiği şeylerle yetinmen, senden önce gelip geçen atalarının

¹ a. g. e. s. 46/3

² Tuhef'ul-Ukul , 6

³ el-Kafi , 8/79/33

⁴ Bihar , 77/69/9

⁵ Tuhef'ul-Ukul , 10

ve hanedanından salih olanlarının yolundan gitmelidir.”¹

bak. el-Bihar, 77/196, 8. Bölüm, Tuhef'ul Ukul, 68. Bölüm

2-Oğlu Hüseyin’e (a.s) Tavsiyeleri

21769. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Oğulcağızım! Zenginlik ve fakirlikte Allah’tan sakınmanı, hoşnutluk ve gazap halinde hak söz söylemeni, fakirlik ve zenginlik halinde iktisatlı olmanı, dost ve düşmanına adaletli davranmanı, neşat ve bitkinlik halinde amel etmeni, zorluk ve kolaylık halinde Allah’tan hoşnut olmanı sana tavsiye ediyorum.”²

bak. el-Bihar, 236/77, 9. Bölüm

3-Oğlu Hasan ve Hüseyin’e (a.s) Vasıyetleri

21770. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’tan korkmanızı, dünya sizi

istese bile onu istememenizi vasiyet ederim. Ona ait bir şeye ulaşmadığınız veya kaybettiğiniz için üzülmeysin. Hakkı söyleyin; ahiret ecri için çalışın. Zalime düşman, mazluma yardımcı olun. Siz ikinize, bütün evlatlarıma, ehlime ve bu vasiyetin ulaştığı kimselere Allah’tan korkmayı, işlerinizde intizamlı olmayı vasiyet ederim”³

4-Müslümanlara Tavsiyeleri

21771. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ölümü çokça hatırlamanızı ve O’ndan gafletinizi a-zaltmanızı tavsiye ederim. Sizden gaflet etmeyen bir şeyden nasıl gafil olabiliyorsunuz.”⁴

21772. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sizi terk edecek olan bu dünyayı her ne kadar terk etmeyi istemesiniz de terk etmenizi tavsiye ederim.”⁵

21773. *İmam Ali (a.s), savaşta hazır olduğunda müslümanlara bir takım*

¹ Nehc'ül-Belağa , 31. mektup

² Tuhef'ul-Ukul , 88

³ Nehc'ül-Belağa , 47. mektup

⁴ a. g. e. 188. hutbe

⁵ a. g. e. 99

tavsiyelerde bulunuyordu. Bunlardan biri şudur:
“Namazı gözetiniz, ona dikkat ediniz ve çok namaz kılınız.”¹

21774. İmam Ali (a.s), kendisine nasihat etmesini isteyen birine şöyle buyurmuştur:
“Kendine ne fakirliği telkin et ne de uzun ömrü.”²

21775. İmam Ali (a.s), kendisinden öğüt isteyen birine şöyle buyurmuştur: “Sana hayır işleri için nezdinde bir çokluk sınırının ve kötü iş içinde bir azlık sınırının olmamasını tavsiye ediyorum.”³

21776. İmam Ali (a.s), dostlarından birine şöyle yazmıştır: “Sana ve kendime kendisine isyanın helal olmadığı, kendisinden başkasına ümit bağlanılmadığı ve kendisinden başka zenginliğin olmadığı kimseden sakınmayı tavsiye ediyorum.”⁴

bak. et-Tekva, 4158. Bölüm, el-İslam, 1872. Bölüm, el-Mevîze, 4125. Bölüm

4081. Bölüm Vefat Anındaki Tavsiyeleri

21777. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Sizlere vasiyetim: Allah’a hiçbir şeyle şirk koşmayın ve Muhammed’in (s.a.a) sünnetini kaybetmeyin. Bu iki direği ayakta tutun ve bu iki lambayı yakıp aydınlatın. Böylece kınanmaktan uzak olursunuz.”⁵

21778. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey oğulcağızım! Sana namazı vaktinde kılmanı, zekatı zamanında ehline ulaştırmanı ve şüpheler anında susmanı tavsiye ediyorum. Seni söz ve amelinde acele etmekten sakındırıyorum ve sus ki esenlik içinde kalasın.”⁶

21779. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Müminlere Allah’tan başka ilah olmadığına, onun eşi ve benzeri bulunmadığına ve şüphesiz Muhammed’in Allah’ın kulu ve elçisi olduğuna dair tavsiyede bulunuyorum. Sonra

¹ el-Kafi , 5/36/1

² Bihar , 78/77/48

³ Tuhef’ul-Ukul , 211

⁴ el-Kafi , 2/136/23

⁵ Nehc’ül-Belağa , 23. mektup

⁶ Vesail’uş-Şia , 18/123/42

şüphesiz ben ey Hasan! Sana bütün evlatlarıma, Ehl-i Beyt'ime ve müminlerden bu mektubun kendisine ulaştığı kimselere rabbimiz olan Allah'tan sakınmalarını ve sadece Müslüman olarak ölmelerini tavsiye ediyorum. Hepiniz Allah'ın ipine sarılınız, dağılmayınız, şüphesiz ben Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu işittim: "İki kişinin arasını düzeltmek, bir yıllık namaz ve oruçtan daha üstündür. Dini bozan şey ise şüphesiz ihtilaf ve birbirine düşmanlıktır." Allah'tan başka güç ve kuvvet yoktur."¹

21780. *İmam Ali (a.s), oğlu Hasan'a yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* "Oğulcağızım! Sana ilahi takvayı ve namaz kılmayı tavsiye ediyorum. Sana insanların günah ve hatalarını görmezlikten gelmeyi, gazabını dindirmeyi, sıla-i rahimde bulunmayı, cahiller karşısında halim olmayı, din hususunda bilinçli olmayı, işlerinde yavaş davranmanı,

Kur'an'a yönelmeyi, güzel komşuluk etmeyi, iyiliği emretmeyi, kötülükten sakındırmayı, Allah'a isyan sayılan her türlü çirkinlikten uzak durmayı tavsiye ediyorum."²

bak. en-Necat, 3856. Bölüm, 20077. Hadis, el-Bihar, 78/98, 18. Bölüm

4082. Bölüm İmam Zeyn'ül- Abidin'in (a.s) Vasiyetleri

21781. *İmam Zeyn'ül-Abidin (a.s), vefat esnasında, oğlu Bakır'ı (a.s) kucığına aldı ve şöyle buyurdu:* "Oğulcağızım! Sana babamın vefat anında bana yaptığı vasiyetleri tavsiye ediyorum: -İmam Zeyn'ül-Abidin daha sonra babasının kendisine şöyle tavsiye ettiğini beyan etmiştir : "-Ey oğulcağızım! Senin karşında Allah'tan başka yardımcısı olmayan birine zulmetmekten sakın."³

21782. *İmam Zeyn'ül-Abidin (a.s) şöyle buyurmuştur:*

¹ Tuhef'ul-Ukul , 197

² Nehc'üs-Saade , 2/435

³ el-Kafi , 2/331/5

“Allah’tan senin üzerindeki kudreti sebebiyle kork ve sana yakınlığı sebebiyle ondan utan. Her ne kadar sana zarar verdiğini bilsen de asla bir kimseye düşman olma ve her ne kadar sana faydalı olmadığını bilsen dahi hiç bir dostuna kaba davranma. Zira dostuna ne zaman muhtaç olacağını bilemezsin ve düşmanını ne zaman korkutacağını da bilemezsin. Her kim senden özür dilerse yalan söylediğini bilsen dahi övrünü kabul et. İnsanların aybını dile getirme.”¹

*bak. el-Mevîze, 4128.
Bölüm, el-Bihar, 78/128, 21.
Bölüm*

4083. Bölüm İmam Bakır’ın (a.s) Tavsiyeleri

*21783. İmam Bakır (a.s),
kendisine tavsiyede bulunmasını*

¹ ed-Durret’ul-Bahire , 26
² Müstetrafat’is-Serair , 144/13
³ Cu’fi , kürsi vezninde olup Yemen’de bir kabilenin başkanı olan Cu’f b. Sa’d b. Aşire b. Mizhec’e mensuptur. O Cabir b. Yezid b. Hers b. Abdi Yeğud Cu’fi olup , İmam Bakır ve İmam Sadık’ın (a.s)

isteyen birine şöyle buyurmuştur:
“Sana Allah’tan korkmayı tavsiye ediyorum. Hakeza şaka etmekten sakın. Zira şaka insanın azametini ve yüz suyunu götürür. Hakeza sana kardeşlerin için gıyaplarında dua etmeni tavsiye ediyorum. Zira bu iş rızkı akıtır. –İmam bu cümleyi üç defa buyurdular.”²

*21784. İmam Bakır (a.s),
Cabir b. Yezid Cu’fiye³ şöyle
buyurmuştur: “Beş şeyi sana
tavsiye ediyorum: Zulme
uğradığında zulüm yapma;
hıyanet edilişen hıyanet
etme; tekzip edildiğinde
sinirlenme; methedildiğinde
sevinme; ve kınandığında
sabırsızlanma. Hakkında
söylenen sözler hususunda
düşün; söyledikleri şeyleri
kendinde bulursan, (bil ki)
söylenen hak söze karşı
öfkelenildiğinde Allah’ın
gözünden düşmenin*

ashabındandır. Bir kaç yıl sürekli İmam Bakır’ın (a.s) huzurundan istifade etmiştir. 128 yılında İmam Sadık’ın (a.s) zamanında dünyadan göçmüştür. Allah ona rahmet etsin. (Tuhef’ul-Ukul’un haşiyesinden naklen)

musibeti, seni kaygılandıran halkın gözünden düşmek musibetinden daha büyüktür. Ama eğer sende olanın aksini söylerlerse, (o zaman) zahmetsiz sevap elde etmiş olursun.

(Yine) bil ki, yaşadığın şehrin bütün halkı sana: "Sen kötü insansın" derlerse, bu, seni üzmemeli; "Sen iyi insansın" derlerse de, bu, seni sevindirmemeli; böyle olmadıkça bizlerin dostu olamazsın. (Her halukârda) sen kendini Allah'ın kitabına sunmalısın; eğer onun yolunda gidiyor, onun küçümsediğini küçümsüyor, sevdirdiğini seviyor ve korkuttuğundan da korkuyorsan, o zaman sebat göster ve hakkında söylenen sözlerin sana bir zararı olmadığı için de kendini müjdele. Ama eğer Kur'ân'dan uzak isen, (o zaman) neden kendini aldatasın? Mü'min heva ve heveslerine galip gelmesi için daima nefsine karşı cihad halindedir; bazen nefsin eğriliklerini düzeltip Allah rızası için heva ve hevesine muhalefet eder;

bazen de nefsi, onu mağlub eder ve kendi heva ve hevesine uydurur; ama Allah-u Teâla hemen onun elinden tutar ve o da kendine gelir. Allah onun sürçmesine göz yumar; o da Allah'ı anar, tövbe ve korkuya yönelir; (azap ve cezadan) korkusu arttığı için basiret ve marifeti de artar. Nitekim Allah-u Teâla şöyle buyuruyor: **"Allah'tan korkanlara Şeytan'dan bir vesvese eriştiğinde (önce) iyice düşünürler (Allah'ı zikredip-anarlar), sonra hemen bakarsın ki doğru yolu görüp bilmişlerdir."**¹

Ey Cabir! Allah'ın sana verdiği rızkın şükrünü yerine getirebilmen için az rızkı çok say. Nefsinin ayıplarını görebilmen ve affolunman için Allah'a olan ibadet ve itaatini az bil. Karşılaştığın kötülüğü, edindiğin bilgiyle kendinden uzaklaştır; bilgiyi de halis amelle çalıştır; halis ameli de, tam bir uyanıklıkla büyük gafletlerden koru; kâmil olan uyanıklığı da, gerçek korkuyla elde et. Mevcut yaşantıya razı olarak

¹ A'raf, 201

gösteriştten kaçın. Akla uyarak heva ve heves tehlikesinden kendini korus. Nefsani istekler galip geldiğinde ilmin irşadıyla kendini kontrol et. Halis amelleri mükâfat günü için korus.”¹

4084. Bölüm İmam Sadık’ın (a.s) Vasiyetleri

21785. *Yahya b. Ala ve İshak b. Ammar İmam Sadık’tan (a.s) şöyle buyurduğunu nakletmiştir:* “İmam Sadık (a.s) asla bizlere bu iki tavsiyede bulunmadan vedalaşmamıştır: “Sizlere doğru konuşmayı, iyi ve kötü herkese emaneti geri çevirmeyi tavsiye ediyorum. Zira ki bu iki haslet rızkın anahtarıdır.”²

21786. *İmam Sadık (a.s), tavsiyede bulunmasını isteyen birisine şöyle buyurmuştur:* “Sana Allah’tan sakınmayı, takvayı ve çok ibadette bulunmayı tavsiye ediyorum. Bil ki çok ibadet etmek, eğer takvayla birlikte

olmazsa, hiç bir fayda vermez.”³

21787. *İmam Sadık (a.s), şöyle buyurmuştur:* “En üstün ve gerekli tavsiyelerden biri de rabbini unutmaman, sürekli onu anman, ona isyan etmemen, otururken ve ayakta iken, Allah’a ibadet ve kulluk etmendir.”⁴

21788. *Süfyan-i Sevrî şöyle diyor:* “İmam Sadık (a.s)’ın huzuruna varıp: “Bana sizden sonra sarılacağım (amel edeceğim) bir tavsiyede bulunun” diye arzettim.

İmam Sadık (a.s) şöyle buyurdu: “Ey Süfyan, amel edecek misin?” buyurdu. Ben: “Evet, ey Resulullah’ın kızının torunu, amel edeceğim” dedim. İmam Sadık (a.s) buyurdular ki: “Ey Süfyan, yalancının yığıtlığı, kiskancın rahatlığı, sultanların kardeşliği, mütekebbirin dostluğu ve kötü ahlaklının da efendiliği olmaz.” İmam (a.s) bunları buyurduktan sonra sustu. “Ey Resulullah’ın kızının torunu, biraz daha nasihat edin.” dedim.

¹ Tuhef’ul-Ukul , 284

² Emali’et-Tusi , 676/1429

³ Emali’el-Müfid , 194/25

⁴ Bihar , 78/200/27

İ m a m buyurdu ki:
“Ey S ü f y a n , arif olman için Allah’a güven. Zengin olman için kismete razı ol. İmanının artması için halkın sana davrandığı gibi, onlara davran. Günahkârla dost olma. Çünkü, kötü işlerinden sana da öğretir. İşlerinde Allah’tan korkan kimselerle istişare et.”İ m a m (a.s) bunları buyurduktan sonra yine sustu. “Ey P e y g a m b e r ’ i n kızının torunu, biraz daha nasihat edin” dedim. İ m a m (a.s) şöyle buyurdu: “Ey S ü f y a n , kim kudretsiz izzet, arkadaşsız çokluk ve malsız heybet istiyorsa, günah zilletinden itaat izzetine geçmelidir.”İ m a m (a.s), bunları buyurduktan sonra yine sustu. “Ey P e y g a m b e r ’ i n kızının torunu, biraz daha nasihat edin” dedim. İ m a m (a.s) buyurdular ki: Ey S ü f y a n , babam bana üç tane öğütte bulundu ve üç şeyden de sakındırdı. Buyurduğu üç öğüt şunlardır: “Ey oğlum, kötü arkadaşla arkadaş olan salim kalmaz. Sözüne dikkat

etmeyen pişman olur. Kötü yerlere giren suçlanır.”Ey R e s u l u l l a h ’ ı n kızının torunu, seni sakındırdığı üç şey nelerdir? diye sorunca İ m a m (a.s) şöyle buyurdu: “Babam beni, nimete haset eden, başa gelen musibete gülen ve söz taşıyan kimseyle arkadaş olmaktan sakındırdı.”¹

21789. *İmam Sadık (a.s), oğlu Musa’ya (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Oğulcağızım! Tavsiyemi kabul et, sözlerime kulak ver. Zira eğer ona kulak verirsen mutlu yaşarsın ve övülmüş olarak ölürsün. Oğulcağızım! Her kim Allah’ın kendisine kismet ettiğinden hoşnut olursa, müstağni olur ve her kim de başkasının elinde olana göz dikerse, muhtaç olarak ölür. Her kim Allah’ın kendisine kismet ettiğinden hoşnut olmazsa Allah’ı kaza ve kader hususunda itham etmiş olur. Her kim başkasının sürçmesini küçük görürse, kendi sürçmesini büyük görür. Her kim de kendi sürçmesini küçük sayarsa,

¹ Tuhef’ul-Ukul , 376

başkalarının sürçmesini büyük sayar.

Oğulcağızım! Her kim başkasının perdesini yırtarsa, kendi evinin çirkinlikleri ortaya çıkar. Her kim zulüm kılıcını çekerse, kendisi de o kılıçla öldürülür. Her kim kardeşi için bir kuyu kazarsa, o kuyuya kendisi düşer. Her kim cahillerle oturursa, küçülür. Her kim alimlerle kaynaşırsa, saygınlık kazanır. Her kim adı kötü bilinen yerlere gidip gelirse ithama uğrar.

Oğulcağızım! Halkı aşağılamaktan sakın. Aksi taktirde sen de aşağılanırsın. Boş ve faydasız işlere koyulma ki sürçersin.

Oğulcağızım! Kendi lehine veya zararına da olsa hakikati söyle ki arkadaşların arasında seninle meşveret edilsin.

Oğulcağızım! Allah'ın kitabına uy, İslam'ı tebliğ et, iyiliğe davetçi ol, kötülüklerden sakındır, senden kopan ile ilişki kur, senden küsenle barış, senden bir şey isteye bağışta bulun. İnsanların kalbine kin tohumunu eken

dedikoduculuktan ve insanların ayıplarını araştırmaktan uzak dur. Zira insanların aybını araştıran kimse, hedef mesabesinde olur.

Oğulcağızım! Bağışlamak istediğinde, kaynaklarına müracaat et. Zira ki cömertlik ve bağışın madenleri vardır. Ve madenlerin kökleri vardır, köklerinin dalları vardır, dallarının meyveleri vardır ve hiç bir meyve dal olmaksızın ve hiç bir dal da kök olmaksızın ve hiç bir kök de temiz bir maden olmaksızın yetişmez.

Oğulcağızım! Birini görmeye gidince, iyileri gör, kötülerle görüşmekten sakın. Zira bunlar, kendilerinden çeşmenin akmadığı kayalar, yaprakları yeşermeyen ağaçlar ve bitkileri bitmeyen topraklardır.”

Ali b. Musa (a.s) şöyle buyurmuştur: “Babam hayatta olduğum sürece bu tavsiyeleri asla terk etmedi.”¹

21790. İmam Sadık (a.s), ashabına bir mektup yazdı, onlardan (bu mektubu) süreklili

¹ Keşf'ul-Gumme , 2/396

okumalarına dikkat etmelerini, anlamlarının içeriği ile amel etmelerini istedi. Ashabı da bu mektubu evlerindeki namaz kılınan yerlere bırakıp namazdan sonra onu mütalaa ediyorlardı. Bu mektubun metni işte şöyledir: “Rahman ve rahim olan Allah’ın adıyla. Rabbinizden afiyet ve esenlik dileyin, ağır, vakarlı, sakın ve hayalî olun. Sizden önceki iyilerin uzaklaştığı şeylerden, siz de uzaklaşın. Batıl ehline karşı iyi davranın. Onların sizin hakkınızdaki zulmüne tahammül edin, fazla çekişmekten sakının. Zira onlarla oturmaktan, onlarla kaynaşmaktan ve tartışmaktan başka çarenin olmadığı zaman da onlarla oturup kaynaştığınızda ve aranızda tartışma ortaya çıktığında Allah’ın sizlere riayet etmenizi emrettiği takiiyyeye riayet edin. Zira eğer onların kötülüğüne düşer olursanız, sizlere eziyet ederler, onların yüzünde kötümserlik ve kin görürsünüz. Eğer Allah onların şerrini sizden uzaklaştırmasaydı, şüphesiz sizlere şiddetle saldırırlardı.

Göğüslerinde sizlere karşı taşıdıkları kin ve düşmanlık gösterdiklerinden daha fazladır. Sizin yaşadığınız yer onlarla birdir, ama sizin ve onların canları farklıdır. Birbiriyle ünsiyet edinmezler. Sizler asla onları sevmezsiniz ve onlar da asla sizleri sevmez. Ama Allah-u Teala sizi hak ile yüceltmış ve sizlere basiret vermiştir. Lakin onları hak ehlinde karar kılmamıştır. Bu sebeple de sizler onlara iyi davranır, onlar karşısında sabredersiniz. Ama onlar size güzel davranmaktan uzaktırlar ve hiç bir şey karşısında sabır ve tahammül içinde olmazlar. Aksine birbirlerine komplolarını ve hilelerini telkin ederler. Zira Allah’ın düşmanları yapabildikleri taktirde sizi hak ve hakikatten alıkoyarlar. Oysa Allah sizleri, bütün bunlardan korumuştur.”¹

21791. İmam Sadık (a.s), Mufazzal’a şöyle buyurmuştur: “Sana Şiilerime ulaştırman için şu altı şeyi tavsiyede bulunuyorum.” Ben (Mufazzal) şöyle arzettim: “Ey efendim! O tavsiyeler

¹ el-Kafi , 8/2/1

nedir?” İmam şöyle buyurdu: “Emaneti sana emanet veren kimseye eda etmek, kendin için beğendiğin şeyi kardeşin için de beğenmek, bil ki şüphesiz işlerin sonuçları vardır ve sonuçlarından sakın ve şüphesiz işler bazen aniden ortaya çıkabilir. O halde sürekli sakın. Çıkması kolay, ama inmesi zor olan dağa tırmanmaktan sakın ve asla yapamayacağın bir şeyi kardeşine vaad etme.”¹

21792. İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Sana Allah’tan korkmayı tavsiye ediyorum. Zira Allah kendisinden korkan kimseyi hoşlanmadığı durumdan hoşlandığı duruma çıkarmaya ve hiç hesaba katmadığı yerden rızkını vermeye kefil olmuştur.”²

bak. el-İlm, 2875. Bölüm, el-Vesiyet (2), 4091. Bölüm, el-Bihar, 78/190, 23. Bölüm

4085. Bölüm İmam Kazım’ın (a.s) Tavsiyeleri

21793. İmam Kazım (a.s), kendisinden öğüt dileyen, Ali b. Süveyd-i Sai’ye şöyle buyurmuştur: “Sana Allah’tan sakınmayı tavsiye ediyorum.” İmam daha sonra sustu ve ben (Ali b. Süveyd-i Sai) fakirliğim hususunda kendisine şikayette bulunarak şöyle dedim: “Allah’a yemin olsun ki üzerimde elbise bile yoktu. Falan kimse üzerindeki iki elbiseden birini çıkarıp bana giydirdi.” İmam daha sonra şöyle buyurdu: “Oruç tut ve sadaka ver” Ben şöyle arzettim: “Kardeşlerimin bana yaptığı az yardımı da sadaka mı vereyim?” İmam şöyle buyurdu: “Allah’ın sana verdiği rızıktan her ne kadar kendin ona muhtaç olsan da sadaka ver.”³

bak. el-Mevîze, 4131. Bölüm, el-Bihar, 78/296, 25. Bölüm

4086. Bölüm İmam Cevad’ın (a.s) Tavsiyeleri

21794. Tuhef’ul-Ukul’da şöyle yer almıştır: “Bir şahıs

¹ Tuhef’ul-Ukul , 367

² el-Kafi , 8/49/9

³ a. g. e. 4/18/2

İmam Cevad'a (a.s) şöyle arzetti: "Bana tavsiyede bulun." İmam şöyle buyurdu: "Kabul edecek misin?" O şöyle arzetti: "Evet! İmam şöyle buyurdu: "Sabrı yastık edin, fakirliği kucağına al, şehvetleri uzağa at, isteklerle savaş ve bil ki sen Allah'ın gözünden gizli değilsin. O halde nasıl olduğuna dikkat et."¹

21795. *İmam Cevad (a.s), Sa'd'ul-Hayr'a yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Sana Allah'tan korkmayı tavsiye ediyorum. Zira takva insanı helak olmaktan esenliğe çıkarır ve ahirette kendisine fayda verir. Aziz ve celil olan Allah takva sebebiyle kulunu aklının ulaşmasından uzakta bulunan şeylerden korur ve takva vasıtasıyla onun körlüğünü ve cehaletini ortadan kaldırır. Takvanın bereketiyle Nuh ve onunla gemide olanlar kurtuluşa erdiler, Salih ve onunla bulunanlar yıldırımdan kurtuldular ve takva sebebiyle sabredenler

galibiyete eriştiler ve o grup (Nuh, Salih ve kendilerine iman edenler) kurtuluşa eriştiler. Bunların aynı yolu ve metodu (yani takvayı) kateden ve aynı fazileti arayan kardeşleri vardır. Bunlar öncekilerin başına gelen ve Allah'ın kitabında beyan edilen cezaları ve belaları işitmekle şehvetlerinin tuğyanını engellemektedirler.

Rablerine kendilerine rızık olarak verdiklerine karşılık hamdeder ve şükrederler. Şüphesiz Allah hamd ve övgüye layıktır. Onlar kendilerini eksiklikleri sebebiyle kınarlar ve kendileri de kınanmaya layıktır. Allah Tebareke ve Teala'nın, hilim ve ilim ehli olduğunu bildiler. Hakikatte Allah'ın gazabı hoşnutluğunu elde etmeye çalışmayanların üzerinedir ve Allah sadece bağışını kabullenmeyen kimseden esirger ve sadece hidayeti istemeyen kimseyi sapıklığa terkeder.

Allah günahkarlara tövbe imkanı vermiştir ki kötülüklerini iyiliklere çevirsinler ve Kur'an'da

¹ Tuhef'ul-Ukul , 455

yüksek ve kesilmez bir sesle kullarını tövbe etmeye çağırır, kullarının duasını engellememiştir. O halde Allah'ın indirdiği şeyleri gizleyen kimselere Allah lanet etsin.

O rahmeti kendisine farz kılmış bu yüzden de rahmeti gazabını geçmiştir ve de doğruluk ve adaletle sona ermiştir. O halde kulları kendisini gazaplandırmadığı müddetçe o, kendiliğinden kullara gazaplanmaz ve bu yakinden kaynaklanan bir ilimden ve takvadan hasıl olan bir bilgidendir. Allah her ümmetten kitabın ilim ve marifetini, onların kitabı uzağa attığı bir zamanda almıştır ve onlar hükümdarlığa teslim olduğu zaman, düşmanları ona hükümdar kılmıştır. Kitaplarını uzağa atmalarının örneklerinin biri de harf ve kelimelerine riayet etmeleri, ama hudud ve hükümlerini tahrif etmeleridir. Bu yüzden sadece onun nakil ve rivayetiyle uğraşır, anlayış ve amelinden uzak olurlar. Cahiller rivayetleri ezberledikleri sebebiyle

mutludurlar, ama alimler, anlamıyla amel etmedikleri hasebiyle üzüntü içindedirler. Kitabı uzağa atmalarının bir diğer örneği de yöneticilerinin bilmeyen kimselerden karar kılınmasıdır. Bu yüzden yöneticiler onları heva ve heves kaynağına götürmüş, helak olmaya sürüklemiş, dinin kulplarını değiştirmiş ve onu (dini) bir avuç sefih ve çocuğa miras bırakmışlardır.. Dolayısıyla da ümmet Allah Tebarek ve Teala'dan emir almak yerine halktan emir almaktadır. İnsanların dostluğunu Allah'ın dostluğu ve velayetine tercih eden zalimlerin bu yanlış tercihileri ne de kötüdür?! Bunlar insanların mükafatını Allah'ın mükafatının yerine ve insanların rızayetini Allah'ın rızayetinin yerine geçirmişlerdir. Ümmet, böyle bir duruma düşmüştür. Onlardan ibadet edenler de bu sapıklık içinde yaşamaktadır. Gurura kapılmış ve aldanmışlardır. İbadetleri kendilerinin ve takipçilerinin fitne ve sapıklık sebebidir. Oysa

ilahi elçiler arasında ibadet ehli için ibretler ve öğütler vardır. Peygamberlerden biri (Allah'a) itaat hususunda kemale eriştiğinde¹ Allah Tebarek ve Teala'ya bir hususta itaatsizlik etmiş ve o itaatsizlik sebebiyle cennetten dışarı çıkarılmıştır.² Balinanın karnına atılmış ve onu hatalarını itiraf etmek ve tövbeye yönelmekten başka

¹ Burada Yunus'a (a.s) işaret edilmektir. İtaatsizlikten maksadı ise , kavmine gazaplanması ve rabbinin izni olmaksızın onlardan kaçmasıdır. Rivayet edildiği üzere Yunus (a.s) kavmine azap vaad edince , Allah dışarı çıkmasını emretmeden önce kavminden ayrıldı. Söylemek gerekir ki buradaki isyan ve itaatsizlik de mutlak en üstün ve en evla olan bir işi terk etmek anlamındadır. Zira burada henüz Allah'tan bir emir gelmemiştir ve sonuç olarak da Yunus bunu yapmamak suretiyle , isyan etmiş sayılmazdı. Hakeza bir işten sakındırma da yoktu ki netice olarak onu istemekle rabbe muhalefet edilmiş olsun. Dolayısıyla isyan ve itaatsizlik kelimesinin itlakı mecazi ve evla ve en üstünü terk etmek

hiç bir şey kurtaramamıştır. O halde Yahudi ve Hristiyan din alimlerini tanı. Onlar kitabı gizlediler, tahrife uzandılar. Ama bu ticaretleri onlara bir fayda vermedi. Onlar hidayete ermiş kimseler değildir. Onların bu ümmet arasındaki misalini tanı. Şüphesiz onlar Allah'ın kitabının kelime ve harflerini alaşağı ettiler³, hududlarını altüst ettiler.

anlamındadır. Bu iş Peygamberlerin kemal derecelerine kıyasen isyan ve itaatsizlik sayılmaktadır. (Kafi'nin dipnotundan naklen)

² Dünya hakkında cennet denilmesi Feyz'in (r. a) buyurduğu gibi belki de balığın karnıyla mukayesedir. (Kaynağın haşiyesinden naklen)

³ İmam (a.s) kulları ve dünyanın debdebesine aldanan alimleri , ruhban ve ahbara (yahudi din adamlarına) teşbih etmesinin sebebi de ilim ve hakikati gizlemek , Allah'ın sözlerini tahrif etmek , haksız yere insanların malını yemek , onları Allah yolundan alıkoymak , ahireti dünyaya satmak idi. Nitekim ahbar ve ruhbanlar da böyleydiler. Kur'an bir çok yerde onları böyle anmıştır.

Zira bunlar yöneticilerin¹ dostudur. Heva ve heve önderleri dağılınca onlar da dünyadan daha çok nasiplenen kimseye doğru giderler.² Kalplerine mühür vurulmuş, tamah onlara galip gelmiş, sürekli dillerinden İblis'in sesi işitilmekte ve bir çok batılları ifade etmektedirler. Alimler onların eziyetlerine ve kabalıklarına sabrederler. Bu yüzden de alimler, onları teklife ve hakkı göz önünde bulundurmaya davet etmektedir. Alimleri onları teklife ve hakkı göz önünde bulundurmaya çağırdıkları için de onları kınarlar. Oysa alimleri, eğer irşad ve nasihat etselerdi, bir sapık gördüklerinde onlara hidayette bulunmasalardı, bir ölü gördüklerinde ona hayat vermeselerdi, şüphesiz hain sayılırlardı ve (eğer böyle yapsalardı) ne de kötü yapmış olurlardı! Zira Allah Tebarek ve Teala Kur'an'da onlardan iyilikleri ve emredildikleri şeyleri söyleyeceklerine ve

nehyedildikleri şeylerden de sakındıracaklarına dair söz almış, itaat ve sakınma yolunda birbiriyle yardımlaşmalarını söylemiş, günah ve tecavüz yolunda birbirine yardım etmemelerini istemiştir. Alimlerin cahil insanların elinden sıkıntıda oluşu da işte bu yüzdendir. Eğer öğüt verirlerse, cahiller şöyle derler: “Onlar isyankar olmuşlardır.” Eğer terk ettikleri hak ve hakikatle amele derlerse şöyle derler: “Onlar muhalefet etmeye koyulmuşlardır.” Onlardan uzaklaşmak istediklerinde ise şöyle derler: “Müslümanlar cemaatinden ayrıldılar” Eğer “sözlerinize bir delil getirin” diye söyleyecek olurlarsa şöyle derler: “Bunlar münafık oldular.” Eğer onlara uyarlarsa şöyle derler: “Aziz ve celil olan Allah'a isyan etmektedirler” Onlar, helak uçurumuna yuvarlanmışlardır. Onlar ise bilmediklerini bilmemektedirler. Allah'ın

¹ Yöneticilerden maksat , padişahlar , halkı idare edenler ile onların zalim yardımcılarıdır.

² Necm suresi , 31. ayete işarettir.

kitabında okudukları şeylere oranla da okumamış kimselerdirler. Halka öğrettikleri Kur'an'ı Kerim'i ve lafızlarını kabul etmekte, ama içeriğini tahrif ederek Kur'an'ın hakikatini yalanlamaktadırlar. Hiç kimse de onlara itiraz etmemektedir. Bunlar ahbar ve ruhban görünümlü kimselerdir. Hevese uyarlar, helak ve yok oluş önderidirler. Var olan diğer bir grubu ise, sapıklık ve hidayet ortasına oturmuş ve şaşkınlık içindedirler. Bu iki grubu (ahbar ve ruhban görünümlü kimseler ile gerçek alimleri) birbirinden ayıramaz ve derler ki: Peygamber (s.a.a) zamanındaki halk böyle bir durumla karşı karşıya olmamış ve dolayısıyla da onu tanımamaktaydılar.”Doğru da söylüyorlar. Zira Resulullah (s.a.a) onları terk edince, kendileri için aydın ve aşikar bir din bıraktı ki gece ve gündüzleri (zahir ve batın veya hak ve batıl) belli idi. Aralarında ne bir bidat görülüyordu ne de sünnette bir değişiklik. Ne de aralarında uyumsuzluk ve

ihtilaf göze çarpıyordu. Ama ümmetlerin hatalarının karanlığı onları kuşatınca, iki gruba ve iki öndere ayrıldılar: Allah-u Teala'nın yoluna davet eden kimse ile ateşe davet eden kimse. İşte böylece şeytan dile geldi, sesini dostlarının ve takipçilerinin dilinden yükseltti. Ordu, süvari ve piyade birlikleri çoğaldı, mallarının ortakları ve kendisini ortak kılan kimselerin çocukları oldular. Böylece bidatler ile amel edildiği gibi kitap ve sünnet bırakıldı. Ama Allah'ın veli kulları hücceti dile getirdiler, Allah'ın kitabına ve hikmete sarıldılar. Bu yüzden de hakkın takipçileri ile batıla uyanlar birbirinden ayrıldı. Hidayet ehli birbirini yalnız bıraktılar, birbirinin yardımına koşmadılar. Ama sapıklık ve delalet ehli kimseler birbiriyle yardımlaştılar. Sonunda cemaatleri falan kimseyi de kapsadı. Bu desiseyi iyi tanı. Soylu olan diğer grubu ise basiret gözüyle tanı, onların takipçisi ol, onlardan ayrılma ki kendi ehline katılasın. Zira ki hakikatte

yenilenler, kendisini ve ehlini kıyamet gününde hüsrana uğratanlardır. Şüphesiz ki bu da apaçık bir hüsrandır.”

Şeyh Kuleyni (r.a) şöyle diyor: “Hüseyin’in rivayeti de işte burada sona ermektedir. Ama Muhammed b. Yahya’nın rivayetinde İmam’ın mektubu şöyle devam etmektedir: “Bu hak ehli yolu tanımaktadır. O halde eğer onları sıkıntıda görürsen ona bakma (onların mazlumiyeti hak olduklarının delilidir.) Zira her ne kadar zulüm ve zalimlerin saygısızlığına düçar olmasalarda ve her ne kadar sıkıntılar ve belalar içinde yaşıyor olsalar da, er, geç bütün bunlar bitecek, huzur ve rahatlığa dönüşecektir. Bil ki güvenilir kardeşler birbirileri için stokturlar. Zira eğer şüphelerin tahrifine düşmekten ve seni kaybetmekten korkmasaydım şüphesiz örttüğüm hakikatlerin aynasını senin için aşıkâr kılardım ve gizlediğim marifetleri sana gösterirdim.

Ama ben senin hakkında korkuyorum (ve takiyye ediyorum). Seni korumayı istiyorum. Korkması gereken yerde korkmayan kimse, halim değildir. Halim olmak ise müminin elbisesidir. O halde asla onu soyma. Ve’s-Selam.”¹

bak. el-Bihar, 78/358, 27. Bölüm

4087. Bölüm İmam Askeri’nin (a.s) Tavsiyeleri

21796. İmam Askeri (a.s), şüilerine şöyle Şüilerine buyurmuştur: “Sizlere Allah’tan korkmayı, dininiz hususunda vera’lı (şüpheli şeylerden kaçınan) olmayı, Allah için çaba göstermeyi, doğru konuşmayı, size güvenip yanınızda emanet bırakan kimseye ister iyi olsun, ister kötü emanetini iade etmeyi, secdeleri uzatmayı ve iyi komşuluk yapmayı tavsiye ediyorum; işte Muhammed sallâ’llâhu aleyhi ve alihi bunlarla gönderilmiştir. Onların (Ehl-i sünnet’in) namazlarına katılın, cenaze

¹ el-Kafi , 8/52-55

merasimlerine katılın, hastalarını ziyaret edin, haklarını ödeyin. Sizden biri, dininde vera'lı, doğru konuşan, emaneti sahibine veren ve halka karşı güzel ahlaklı olduğunda “Bu Şiidir” denilir. Bu ise bizi hoşnut eder. Allah'tan korkun, bizlere süs olun, utanç vesilesi olmayın. Muhabbetleri bize doğru çekin; her çeşit kötülüğü bizden uzaklaştırın. Çünkü biz, hakkımızda söylenen her iyiliğin ehliyiz ve hakkımızda söylenen her kötülükten uzağız. Allah'ın kitabında, bizim hakkımız, Hz. Resulullah'a yakınlığımız ve Allah

tarafından da tertemiz (masum) kılındığımız açıklanmıştır. Bizden başka ancak yalancı bu makamı iddia edebilir. Allah'ı ve ölümü çok anın. Kur'an'ı çok tilavet edin. Peygamber sallâ'llâhu aleyhi ve alih'e çok salavat getirin. Çünkü Peygamber'e salavat getirmenin on hasenesi (sevabı) vardır. Size yaptığım tavsiyeleri unutmayın. Selamımı size ileterek sizi Allah'a emanet ediyorum.”¹

bak. el-Bihar, 78/370, 29. Bölüm

¹ Tuhef'ul-Ukul , 487

546. Konu

el-Vasiyyet Vasiyyet Ölümden Sonrası İçin Vasiyet

- *Kenẓ'ul-Ummal*, 16/612, *Kitab'ul-Vasiyyet*
- *Bihar*, 103/193, 1. Bölüm; *Faẓl'ul-Vasiyyet ve Adabuha*
- *Vesail'uş-Şia*, 2/657, 29 ve 30. Bölümler, *el-Vasiyyet*
- *Vesail'uş-Şia*, 13/351, *Kitab'ul-Vesaya*

4088. Bölüm Vasiyet

Kur'an :

“Birinize ölüm geldiği zaman, eğer hayır (mal) bırakıyorsa, ana babaya, yakınlara, uygun bir tarzda vasiyet etmesi muttakilere bir hak olarak size yazıldı/takdir edildi.”¹

21797. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Vasiyet etmek her Müslümanın görevidir.”²

21798. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “(Allah’ın rahmetinden) mahrum kimse vasiyetten mahrum olan kimsedir.”³

21799. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Malı olan ve bu malını vasiyet etmek isteyen bir müslümanın yanında yazdığı vasiyeti olmaksızın iki geceyi geçirmeye hakkı yoktur.”⁴

21800. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Hiçbir Müslümana velayeti başının

altında olmaksızın bir geceyi geçirmesi yakışmaz.”⁵

21801. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Her kim vasiyet ile ölürse (Peygamberin) yolu ve sünneti, takva ve şehadet ve bağışlanmış olarak ölmüş sayılır.”⁶

21802. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah amellerinize ilaveten mallarınızın üçte birini sizlere bağışta bulunmuştur.”⁷

21803. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Allah-u Teala mallarınızdan üçte birini vefat anında sizlere sadaka vermiştir ki bu vesileyle amellerinizi artırsın.”⁸

21804. İmam Bakır (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Her kim ölüm anında kendisinden miras almayan akrabalarına vasiyette bulunmazsa amelini günahla sonuçlandırmış olur.”⁹

bak. Vesail’uş Şia, 13/354, 4. Bölüm

¹ Bakara , 180

² Vesail’uş-Şia , 13/352/6

³ Kenz'ul-Ummal , 46051

⁴ a. g. e. 46052

⁵ Bihar , 103/194/3

⁶ Kenz'ul-Ummal , 46050

⁷ a. g. e. 46055

⁸ a. g. e. 46064

⁹ Tehzib’ul-Ahkam , 9/174/708

4089. Bölüm Vasiyyet Adabı

Kur'an :

“İbrahim bunu oğullarına vasiyet etti. Yakup da, “Oğullarım! Allah dini size seçti, siz de ancak O’na Müslüman (olarak) can verin” dedi.”

Yoksa Yakup can verirken sizler yanında mı idiniz? Hani O, oğullarına, “Benden sonra kime ibadet edeceksiniz?” diye sormuştu, onlar da: “Senin ilahına ve ataların İbrahim, İsmail, İshak’ın ilahı olan tek ilaha ibadet edeceğiz, bizler O’na teslim olmuşuzdur” demişlerdi.”¹

21805. *İmam Sadık (a.s), babasından naklen şöyle buyurmuştur:* “Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kim vefat anında vasiyet etmezse, bu işi aklında ve mürüvvetinde noksanlık sayılır.” Ashap şöyle arzetti: “Ey Resulullah! Vasiyet nasıldır?” Peygamber şöyle buyurdu: “Eceli geldiğinde insanlar, etrafına toplanınca

şöyle der: “Ey göklerin ve yerin yaratıcısı! Gizliyi ve aşikarı bilen, rahman ve rahim Allah! Ben bu dünya yurdunda ve senin huzurunda senden başka ilah olmadığına tanıklık ettiğimi itiraf ediyorum. Şüphesiz sen tek ve eşsizsin. Muhammed senin kulun ve elçindir ve kıyamet mutlaka gelecektir. Bunda hiç şüphe yoktur. Sen mezarlarda yatanları dirilteceksin, hesap da haktır, cennet de haktır. Allah’ın vaad ettiği cennet meyvelerinden yemek, içmek ve nikah da haktır. Ve şüphesiz cehennem de haktır, iman da haktır, din, senin nitelendirdiğin gibidir ve İslam senin teşri buyurduğun gibidir. Söz senin dediğin gibidir, Kur’an senin nazil buyurduğun gibidir ve sen gerçek ve aşikar olan mabudsun.

Bu dünya yurdunda ve senin huzurunda seni rab olarak, İslam’ı din olarak, Muhammed’i Peygamber olarak, Ali’yi imam olarak, Kur’an’ı semavi kitabın olarak ve Peygamberi’nin Ehl-i Beyt’ini imamlar

¹ Bakara , 132 , 133

olarak kabul ettiğimi itiraf ediyorum. Ey Allah'ım! Zorluklar anında benim dayanağım sensin, gam ve hüznün anında ümidim sensin, zorluklar bana saldırıya geçince benim karşı koyma gücüm sensin, velinimetim sensin. Benim ve babalarımın mabudu sensin. Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine selam gönder, göz açıp kapatıncaya dair beni kendi halime bırakma. Sen mezarın korkunç yalnızlığında benim dostum ol. Seninle görüştüğüm gün kendinden bana eman ver.”

Bu vasiyet ettiği zaman ölünün ahdidir. Vasiyet her müslümanın yapması gereken bir görevdir.”

İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Bu vasiyeti teyit eden şey ise, Allah Tebarek ve Teala'nın Meryem suresinde buyurduğu şu sözüdür: **“Rahmandan bir ahit (söz) almış kimse dışında hiç kimsenin şefaati yoktur.”**Ve bu vasiyet ayette geçen ahittir.

Peygamber (s.a.a)
Ali'ye (a.s) şöyle

buyurmuştur: “Bu vasiyeti öğren, onu Ehl-i Beyt'ine ve şiihlerine öğret.”İmam şöyle buyurdu: “Peygamber daha sonra şöyle buyurmuştur: “Bunu bana Cebrail öğretmiştir.”¹

bak. Vesail'uş Şia, 13/353, 3. Bölüm

4090. Bölüm **Vasiyette** **Zulümden Ve Hakkı** **Çığnemekten** **Sakınmak**

21806. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Vasiyette varise zarar vermek büyük günahlardandır.”²

21807. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “(Varise) vasiyetinde zarar vermek büyük günahlardandır.”³

21808. İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Herkim malının üçte birini vasiyet ederse varislere zarar vermiş olur. Malın beşte birini ve dörtte birini vasiyet etmek, üçte birini vasiyet etmekten daha üstündür. Herkim üçte birini vasiyet ederse geriye bir mal bırakmamıştır.”⁴

¹ Felah'us-Sail , 66

² Kenz'ul-Ummal , 46069

³ a. g. e. 46081

⁴ el-Kafi , 7/11/5

21809. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Çocuklarıma (vasiyette) zarar vermem ile o malı çalmam arasında bence hiç fark yoktur.”¹

21810. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim vasiyet eder, zulmetmez ve varise zarar vermezse (onu) vasiyet edeceği malı hayattayken sadaka vermiş kimse gibidir.”²

21811. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Müminlerin Emiri (a.s) ölen ve tüm malını veya çoğunu vasiyet eden birisi hakkında şu hükümde bulunmuştur: Vasiyet, iyilik üzere (şeriatte yer aldığı üzere) geri çevrilmelidir. O halde her kim kendisine zulmeder ve vasiyette zulme ve aykırılığa düşer olursa, o vasiyet iyiliğe (şer’i ölçülere) çevrilir. Varislerin mirası da onlara bırakılır.”³

21812. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Vasiyet hususunda zulüm ve haksızlık büyük günahlardandır.”⁴

bak. Vesail’uş Şia, 13/356, 5. Bölüm, s. 358, 8. Bölüm

4091. Bölüm Kendi Vasisi Olan Kimse

21813. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Ademoğlu! Malında kendi vasin ol; kendi malında senden sonra yapmalarını vasiyet edeceğin işi kendin yap.”⁵

21814. *Resulullah (s.a.a), kendisine tavsiyede bulunmasını isteyen birine şöyle buyurmuştur:* “Yükünü hazırla, azığınızı düzelt ve kendi vasin ol. Zira hiç bir şey Allah’ın (sevabının) yerini tutamaz. Allah’ın sözü için de geri dönüş yolu yoktur.”⁶

21815. *İmam Sadık (a.s), hakeza kendisine tavsiye bulunmasını isteyen birine şöyle buyurmuştur:* “Yükünü hazırla, azığınızı önceden gönder ve kendi vasin ol. Kendinden başkasına senin işine yarayan şeyleri senin için göndermesini söyleme.”⁷

¹ Vesail’uş-Şia , 13/356/1

² el-Kafi , 7/62/18

³ Vesail’uş-Şia , 13/358/1

⁴ el-Fakih , 4/184/5420

⁵ Nehc’ül-Belağa , 254. hikmet

⁶ Kenz’ul-Ummal , 44164

⁷ Bihar , 78/270/111

547. Konu

et-Tevazu'

Alçak Gönüllülük- Tevazu

- Bihar, 75/117, 51. Bölüm, *et-Tevazu'*
- Kenz'ul-Ummal, 3/110, 701; *et-Tevazu'*
- Bihar, 41/54, 105. Bölüm, *Tevazu-u Emir'el-Müminin*

bak.

• 453. Konu, *el-Kibir*; 408. Konu, *el-Fabr*; *el-İlim*, 2871. Bölüm; *en-Nuburvet (1)*, 3840. Bölüm

4092. Bölüm Tevazu

Kur'an :

“Ey iman edenler! Aranızda dininden kim dönerse bilsin ki, Allah, sevdiği ve onların da O’nu sevdiği, iman edenlere karşı alçak gönüllü, küfredenlere karşı güçlü, Allah yolunda cihat eden, yerenin yermesinden korkmayan bir topluluk getirir. Bu, Allah’ın dilediğine verdiği bol nimetidir. Doğrusu Allah vasî (vücut, kudret ve rahmet açısından geniş) ve her şeyi bilendir.”¹

21816. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Aile şerafeti sadece tevazu iledir.”²

21817. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hiç bir aile şerafeti tevazu gibi değildir.”³

21818. *İmam Zeyn’ül-Abidin (a.s) şöyle buyurmuştur:*

“Kureyşli ve Arap için tevazudan başka bir soy şerafeti yoktur.”⁴

21819. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevazu soy şerafetinin süsüsüdür.”⁵

21820. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şerafetli insanın süsü tevazudur.”⁶

21821. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevazu şerafetin zekatıdır.”⁷

21822. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevazu en üstün iki şerafetten biridir.”⁸

21823. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevazu faziletlerin yayılmasına sebep olur.”⁹

21824. *İmam Askeri (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevazu haset edilmeyen bir nimettir.”¹⁰

21825. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Size ne oluyor da ibadetin tatlılığını sizde göremiyorum?” şöyle arzettiler: “İbadetin tatlılığı nedir?” peygamber (s.a.a)

¹ Maide , 54

² Bihar , 77/168/6

³ Nehc’ül-Belağa , 113. hikmet

⁴ el-Hisal , 118/62

⁵ Bihar , 78/80/65

⁶ a. g. e. 75/120/11

⁷ Gurer’ul-Hikem , 939

⁸ a. g. e. 1643

⁹ a. g. e. 5220

¹⁰ Tuhef’ul-Ukul , 489

şöyle buyurdu:
“Tevazudur.”¹

21826. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Mütevazî ol! Zira ki tevazu en büyük ibadetlerdendir.”²

21827. *İmam Ali (a.s) geçmiştekilerden ibret almak hususunda şöyle buyurmuştur:* “Fakat münezzeh olan Allah onlara büyüklük taslamayı kötü gördü, onlar için tevazuya razı oldu. Onlar da yanaklarıyla yere kapandılar, yüzlerini toprağa sürdüler ve (tevazu) kanatlarını müminler için yaydılar.”³

21828. *İmam Ali (a.s) takva sahiplerinin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Giyimleri iktisatlı ve yürüyüşleri alçak gönüllüdür.”⁴

21829. *İmam Ali (a.s) meleklerin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Allah, onları vahyin eminleri olarak yaratmış, onlara peygamberleri için emir ve nehiy emanetleri yüklemiştir. Kalplerine

huşu, tevazu ve sekine hissettirmiştir.”⁵

21830. *İmam Ali (a.s), ibadetin felsefesi hakkında şöyle buyurmuştur:* “Çünkü namazda, gönül alçaklığıyla yüzleri ve en değerli azaları toprağa koyup tevazu göstermek; oruçta, karınları açlıkla terbiye ederek kibir yok etmek ve tevazuya alıştırmak vardır.”⁶

21831. *İmam Ali (a.s), hacca anarken şöyle buyurmuştur:* “Münezzeh olan Allah Beyt’ul Haram’ı kendi azameti karşısında insanların tevazu ve alçak gönüllülüğüne bir işaret ve izzetini (yüceliğini) kabul için bir gösterge kıldı.”⁷

21832. *İmam Askeri (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kardeşlerinin hakkını daha iyi bilen, o hakları eda etmek hususunda daha çok çaba gösteren kimsenin Allah katındaki makamı, diğerlerinden daha büyüktür. Her kim dünyada kardeşleri için tevazu gösterirse, Allah nezdinde sıddıklardandır ve Ali b. Ebi

¹ Tenbih'ul-Havatir , 1/201

² Bihar , 75/119/5

³ Nehc'ül-Belağa , 192. hutbe

⁴ a. g. e. 193

⁵ a. g. e. 91

⁶ a. g. e. 192. hutbe

⁷ a. g. e. 1

Talib'in gerçek
şuilerindendir. Müminlerin
Emirinin mümin
kardeşlerinden bir baba ve
oğul Müminlerin Emirinin
huzuruna vardılar.
Müminlerin Emiri onlar için
ayağa kalktı. Saygıyla o
ikisini meclisin üst tarafına
oturttu, kendisi de onların
karşısına oturdu, daha sonra
yemek getirmelerini emretti,
yemekten sonra Kanber
onlar için tahtadan bir
leğen, ibirk ve ellerini
kurutmak için bir havlu
getirdi ve Kanber o şahsın
eline su dökmek için yanına
yaklaştı. Müminlerin Emiri
(a.s) yerinden kalkarak o
şahsın eline su dökmek için
ibirği aldı, ama o şahıs
kendini yere attı ve şöyle
dedi: "Ey Müminlerin
Emiri! Allah beni siz elime
su dökerken mi görsün?"
İmam şöyle buyurdu: "Otur
ve yıka. Zira aziz ve celil
olan Allah senden
üstünlüğü ve fazileti
olmayan kardeşinin sana
hizmet ettiğini görmektedir
ve onun bu hizmetten
maksadı da Allah'ın
cennette kendisine dünya
nüfusunun on katını ve o
kadar nüfusu da alacak

yurtları bağışta
bulunmasıdır."

O şahıs oturdu ve Ali
(a.s) ona şöyle buyurdu:
"Tanıdığın, saygınlığını
yerine getirdiğin ve Allah
için tevazu ettiğin –öyle ki
Allah ona karşılık sana bu
mükafatı vermiştir ki beni
sana yüce hizmet elbisesini
bedenine giydirmemle
görevlendirmiştir-hakkımın
büyüklüğüne ant içiriyorum
ki, ellerini yıkadığın zaman,
tıpkı Kanber'in ellerine su
döktüğü zaman rahat
olacağın gibi huzurlu ol."O
şahıs da itaat etti.
Müminlerin Emiri ellerini
yıkadığı zaman ibirği
Muhammed b. Hanefiye'ye
verdi ve şöyle buyurdu:
"Oğulcağzım! Eğer bu
çocuk babası yanında
olmaksızın yanıma gelseydi,
kendim ellerini yıkardım.
Ama aziz ve celil olan Allah
baba ve evladın bir yere
toplandığı zaman,
kendilerine eşit
davranılmasını hoş görmez.
Dolayısıyla baba, babasının
eline su dökmeli, oğul da
oğlunun eline su
dökmelidir. Muhammed b.
Hanefiye de o şahsın
çocuğunun eline su döktü."

İmam Hasan b. Ali Askeri (a.s) daha sonra şöyle buyurmuştur: “Bu konuda Ali’ye (a.s) uyan kimse gerçek şiidir.”¹

21833. *Ebu Nasr şöyle diyor:* “Abdullah b. Muhammed b. Halid’e Muhammed b. Müslim hakkında bir soru sordum, şöyle buyurdu: “O saygın ve zengin biridir. İmam Bakır (a.s) ona şöyle buyurmuştur: “Ey Muhammed! Mütevazi ol.” O da Kufe’ye dönünce teraziyle birlikte hurma dolu bir sepet alıp, merkez caminin önüne oturdu ve hurmaları satmaya başladı. Akrabaları gelip şöyle dediler: “Sen bizim yüz suyumuzu döktün.” Muhammed şöyle dedi: “Efendim bana emretmiş, ben de asla isyan etmem. Sepetteki bütün hurmaları satmadıkça burayı terk etmeyeceğim.” Akrabaları şöyle dediler: “Alış-veriştin el çekmediğine göre o halde en azından değirmencilik işini yap.” Muhammed bir değirmen ve bir de deve

aldı. Böylece değirmencilığe başladı.”²

4093. Bölüm Tevazunun Anlamı

21834. *İmam Rıza (a.s), kendisine, “Tevazu nedir?” diye sorulunca cevap olarak şöyle buyurmuştur:* “Sana nasıl davranılmasını istiyorsan, insanlara da o şekilde davranmandır.”³

21835. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevazu insanların sana davranmasını istediğin şekilde onlara davranmandır.”⁴

21836. *İmam Ali (a.s), kendisine, “Kulun yaptığı taktirde mütevazî sayılacağı tevazunun anlamı nedir?” diye soran İbn-i Cehm’e şöyle buyurmuştur:* “Tevazunun dereceleri vardır, derecelerinden biri insanın kendi değerini bilmesi, huzur dolu bir kalple onu yerli yerine koymasındır, kendisine davranılmasını beklediği gibi insanlara da öyle davranmayı

¹ Bihar , 75/117/1

² a. g. e. s. 121/13

³ Uyun-u Ahbar’ir-Rıza , 2/50/192

⁴ el-Kafi-2/124/13

istemesidir. Kötülük gördüğünde ona iyilikle cevap vermesi, öfkesini dindirmesi, insanları affetmesidir. Zira Allah, şüphesiz iyilik sahiplerini sever.”¹

21837. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsana tevazu olarak kendi ölçüsünü bilmesi yeter.”²

21838. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevazu bir mecliste makamından daha düşük bir yere razı olman ve karşılaştığın herkese selam vermen, her ne kadar haklı da olsan tartışmayı terk etmendir. Tevazu bütün iyiliklerin başıdır.”³

21839. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevazu meclisin alt tarafında oturmaya razı olman, rastladığın herkese selam vermen ve haklı bile olsan çekişmeyi terk etmendir.”⁴

21840. *İmam Sadık (a.s), tevazu hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Tevazu bir mecliste makamından daha düşük bir yerde oturmana

razı olmandır. Karşılaştığın herkese selam vermen ve haklı dahi olsan tartışmayı terk etmendir.”⁵

bak. et-Tevazu, 4097.
Bölüm

4094. Bölüm Yüceliğinden Dolayı Mütevazi Olan Kimse

21841. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların Allah’a kullukta en üstün olanı büyük olduğu halde tevazu gösteren kimsedir.”⁶

21842. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yüce makamı olduğu halde mütevazi olmak, kudrete sahip olduğu halde affetmek gibidir.”⁷

21843. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim güzel bir elbise giyebildiği halde, tevazudan bu işi yapmazsa, Allah ona yücelik elbisesini giydirir.”⁸

21844. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah için süsten istifade etmez ve Allah karşısında

¹ a. g. e.

² Bihar , 78/80/66

³ a. g. e. 75/123/20

⁴ Tuhef'ul-Ukul , 296

⁵ Bihar , 78/277/113

⁶ a. g. e. 77/179/10

⁷ Gurer'ul-Hikem , 1952

⁸ Bihar , 71/425/68

tevazu ve rızayetini talep için güzel elbise giymekten sakınırsa, Allah'ın da ona yakuttan dolaplarda koruduğu değerli cennet elbiselerini giydirmesi bir haktır.”¹

4095. Bölüm Tevazunun Adabı

Kur'an :

“Müminlere karşı alçak gönüllüdürler, küfredenlere karşı ise aziz (güçlü).”²

21845. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Bir noksanlığı veya eksikliği olmaksızın Allah-u Teala'ya tevazu gösteren ve bir horluk ve sefaleti olmaksızın nefsinin zelil kılan kimseye ne mutlul!”³

21846. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ayıpları kendisini başkalarının ayıplarını araştırmaktan alıkoyan ve kusuru ve eksikliği olmaksızın mütevazi olan kimseye ne mutlul!”⁴

21847. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Açlık çekmek,

zillet ve huzu izharında bulunmaktan daha iyidir.”⁵

4096. Bölüm Zengine Zenginliği Sebebiyle Tevazu Gösteren Kimse

21848. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kim bir zengin yanına gider ve sahip olduğu şeyi talep ederek karşısında eğilirse, dininin üçte ikisi gider.

Resulullah (s.a.a) daha sonra şöyle buyurmuştur: “Acele etme, her kim zenginden bir şey elde eder ve bu sebeple de ona saygı gösterirse, dininin üçte ikisi gitmiş olmaz, aksine bu saygıdan kastinin ilahi mükafat mı yoksa onu aldatıp sahip olduğu şeyi elinden alması mıdır ona bak.”⁶

21849. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: ““Her kim bir zengin yanına gider ve zenginliği sebebiyle ona

¹ Kenz'ul-Ummal , 5749

² Maide , 54

³ Tenbih'ul-Havatir , 2/66

⁴ Bihar , 75/119/4

⁵ Gurer'ul-Hikem , 1447

⁶ Bihar , 73/169/5

tevazu gösterirse dininin
üçte ikisi ortadan kalkar.”¹

21850. İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Her kim
bir zenginin yanına gider ve
ondan bir şey elde etmek
için karşısında eğilirse,
dininin üçte ikisi gider.”²

21851. İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Bir
mümin bir devlet yöneticisi
veya dinine muhalif olan
kimse karşısında ondan bir
şey elde etmek için eğilirse,
Allah onu aşağılık kılar, ona
gazap eder, onu kendi
haline bırakır. Eğer onun
dünyasından bir şey elde
ederse Allah ondan bereketi
alır ve eğer elde ettiği şeyi,
hac, umre veya köle azad
etme yolunda harcarsa ona
bir mükafat vermez.”³

**21852. İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:** “Allah'ın
mükafatını elde etmek için,
zenginin fakire gösterdiği
tevazu ne kadar da güzeldir.
Bundan daha güzeli ise,
fakirlerin Allah'a dayanarak
zenginlere karşı
alçalmamalarıdır.”⁴

*bak. ed-Dünya, 1248.
Bölüm*

4097. Bölüm Tevazunun Alametleri

21853. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Allah için
tevazunun nişanelerinden
biri de meclisin en alt
tarafında oturmaya rızayet
göstermektir.”⁵

**21854. İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:** “Şu üç şey
tevazunun başında yer alır:
İnsanın gördüğü herkese
selam vermesi, meclisin alt
tarafında oturmaya rızayet
göstermesi ve riya
(gösterişi) ve desinler diye
bir şey yapmayı hoş
görmemesi”⁶

21855. İmam Sadık (a.s)
*babalarından naklen şöyle
buyurmuştur:* “Şüphesiz
insanın, meclisin alt
tarafında oturmaya razı
olması, karşılaştığı kimseye
selam vermesi, haklı bile
olsa cedelleşmeyi terketmesi
ve takva üzere övülmeyi

¹ Nehc'ül-Belağa , 228. hikmet

² Bihar , 77/43/13

³ Sevab'ul-A'mal , 294/1

⁴ Nehc'ül-Belağa , 406. hikmet

⁵ Kenz'ul-Ummal , 5724

⁶ a. g. e. 8506

sevmemesi insanın tevazusundandır.”¹

21856. İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Gördüğün herkese selam vermen, tevazudandır.”²

21857. İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur: “İnsanın bir mecliste makamından daha aşağısında bir yerde oturması onun tevazusundandır.”³

21858. İmam Askeri (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Yanından geçtiğin herkese selam vermen ve meclisin en alt tarafında oturman tevazudandır.”⁴

21859. İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Resulullah (s.a.a) bir Perşembe gecesi iftar için Küba mescidinde iken şöyle buyurmuştur: “İçecek bir şey var mıdır?” Evs b. Hevli Ensari Peygambere balla karışık bir bardak süt getirdi. Peygamber onu ağzına koyup tadınca içmekten sakındı ve şöyle buyurdu: “Bunlar birinin olmasıyla diğerine ihtiyaç duyulmayan

iki içecektir. Ben onu içmiyorum, ama haram da kılmıyorum. Aksine Allah için tevazu gösteriyorum.”⁵

4098. Bölüm Tevazunun Meyvesi

21860. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tevazunun semeresi dostluktur. Tekebbürün semeresi ise kötü söz işitmektir.”⁶

21861. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tevazu sana esenlik kazandırır.”⁷

21862. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tevazu sana azamet elbisesini giydirebilir.”⁸

21863. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kimin kalbi Allah için tevazu gösterirse, bedeni de Allah’a itaatten yorulmaz.”⁹

21864. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tevazu ile işler düzene girer.”¹⁰

21865. İmam Kazım (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Lokman oğluna şöyle buyurmuştur: “Hak karşısında mütevazi ol

¹ Bihar , 75/118/3

² Bihar , 75/120/9

³ el-Kafi , 2/123/9

⁴ Bihar , 78/372/9

⁵ el-Kafi , 2/122/3

⁶ Gurer'ul-Hikem , 4613 , 4614

⁷ Bihar , 75/120/11

⁸ Bihar , 77/287/1

⁹ a. g. e. 78/90/95

¹⁰ Gurer'ul-Hikem , 4302

ki insanların en akıllısı olasıdır.”¹

21866. İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz ekin toprakta biter, kaya parçası üzerinde bitmez. Hikmette işte böyledir. Mütevazi kimsenin kalbinde bayındır olur. Kibirli ve zorba kimsenin kalbinde bayındır olmaz. Zira Allah tevazuyu aklın aracı, tekebbürü ise cehaletin aracı kılmıştır.”²

21867. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tevazu ile nimet tamamlanır.”³

21868. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tevazu fazileti yayar tekebbür ise rezaleti açığa çıkarır.”⁴

21869. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Hiç kimse bir diğerine tecavüzde bulunmasın diye birbirinize karışı mütevazi olunuz.”⁵

21870. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Allah-u Teala bana şöyle vahyetmiştir: “Mütevazi olunuz ki, hiç kimse bir diğerine üstünlük

taslamasın, hiç kimse bir diğerine zorbalık ve tecavüzde bulunmasın.”⁶

21871. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tevazuyu kendiniz ile düşmanınız olan İblis ve askerleri arasında bir sığınak edinin. Çünkü, onun her ümmetten orduları ve yardımcıları vardır.”⁷

4099. Bölüm Tevazu ve Yücelik

21872. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz tevazu sahibinin yüceliğini artırır. O halde mütevazi olun ki Allah sizlere yücelik bağışlasın.”⁸

21873. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Tevazu sadece kulun yüceliğini artırır. O halde mütevazi olunuz ki Allah da sizlere yücelik bağışlasın.”⁹

21874. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Tevazu eden herkesi mutlaka Allah yüceltmıştır.”¹⁰

¹ Tuhef'ul-Ukul , 386

² Bihar , 78/312/1

³ Nehc'ül-Belağa , 224. hikmet

⁴ Gurer'ul-Hikem , 522 , 523

⁵ Tenbih'ul-Havatir , 2/120

⁶ Kenz'ul-Ummal , 5722

⁷ Nehc'ül-Belağa , 192. hutbe

⁸ el-Kafi , 2/121/1

⁹ Kenz'ul-Ummal , 5719

¹⁰ Bihar , 75/120/7

21875. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah için tevazu gösterirse, Allah onu yüceltir.”¹

21876. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah için aşağı inerse, Allah onu bir basamak yukarı çıkarır ve sonunda ona illiyyin’de (cennetin en yüce katında) yer verir.”²

21877. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kul mütevazi olunca, Allah onu göğün yedinci katına yükseltir.”³

21878. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah mütevazi kimseleri tevazuları ölçüsünce yüceltir hatta kendi azameti ve yüceliği ölçüsünce onlara yücelik bağışlar.”⁴

21879. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah üç şey vasıtasıyla sadece iyiliği artırır: Tevazu vasıtasıyla Allah insanın yüceliğini artırır, nefsin zilleti ve horluğu sebebiyle Allah izzeti artırır ve nefsin iffeti sebebiyle de sadece zenginliği artırır.”⁵

21880. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ey Ali! Allah’a yemin olsun ki mütevazi bir şahıs, kuyunun dibinde de olsa, aziz ve celil olan Allah ona bir rüzgar gönderir ve onu kötülerin devletinde, iyilerin başında karar kılar.”⁶

21881. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:*

“Ademoğlundan herkesin perçemi bir meleğin elindedir. Eğer kibre düşerse, perçemini aşağıya doğru çeker ve ona şöyle der: “Aşağılık ol, Allah seni aşağılık kıldı.” Eğer tevazu gösterirse, perçemini yukarı kaldırır ve ona şöyle der: “Başını yukarı tut, Allah senin başını yüce kılmıştır ve Allah için tevazu göstermen sebebiyle seni aşağılık kılmamıştır.”⁷

21882. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her insanın başında, meleğin elinde bulunan bir makam (yer) vardır. Kul tevazu gösterince o meleğe şöyle denir: “Makamını yükselt” üstünlük tasladığı zaman ise

¹ Kenz'ul-Ummal , 5730

² a. g. e. 5721

³ a. g. e. 5720

⁴ Tuhef'ul-Ukul , 399

⁵ Bihar , 75/123/22

⁶ a. g. e. 77/53/3

⁷ a. g. e. 75/120/11

o meleğe şöyle denir:
“Makamını aşağı çek.”¹

21883. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kim Allah için mütevazi olursa Allah onu yüceltir. O halde o kendi gözünde küçük ama insanların gözünde büyük olur. Her kim de büyüklük taslarsa Allah onu küçültür, böylece insanların gözünde küçük ve kendi gözünde büyük olur. İnsanların gözünde köpek ve domuzdan daha aşağı olur.”²

21884. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Gökte kullara iki melek tayin edilmiştir. O halde her kim Allah için tevazu gösterirse onu yüceltirler ve her kim de tekebbüre kapılırsa onu aşağılık kılarlar.”³

21885. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “(Allah karşısında) aşağılık ol ki yücelesin.”⁴

21886. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Yüce insan anlayış ve ilme ulaşınca mütevazi olur.”⁵

21887. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tevazu yücelik bağışlar ve tekebbür insanı aşağılık kılar.”⁶

21888. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tevazu gösteren insanın makamı mutlaka yücelir.”⁷

21889. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Akıllı kimse, kendini küçültür ve neticede yüce mertebeye ulaşır. Cahil ise kendisini yüce tutar ve neticede aşağılık olur.”⁸

21890. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tevazu düşük insanı yüce mertebelere ulaştırır. Tekebbür ise makamı yüce kimseyi aşağılık kılar.”⁹

21891. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “İnsanlardan makamı en yüce olan kimse kendisini küçülten kimsedir. İnsanlardan en aşağılık kimse ise kendisini büyük sanan kimsedir.”¹⁰

21892. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tevazu büyük

¹ Kenz'ul-Ummal , 5729

² a. g. e. 5737

³ el-Kafi , 2/122/2

⁴ Gurer'ul-Hikem , 2250

⁵ a. g. e. 4048

⁶ a. g. e. 11

⁷ a. g. e. 9468

⁸ a. g. e. 677-678

⁹ a. g. e. 310-311

¹⁰ a. g. e. 3179-3180

bir merdivendir. Tekebbür ise helak oluş temelidir.”¹

21893. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevazu yüce mertebeyi avlama aletlerindendir.”²

21894. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendini küçük gör ve Allah için tevazu göster ki (Allah da) seni yüceltsin.”³

bak. el-Kibr, 3443. Bölüm

4100. Bölüm Tevazu Sahibi Olmaya Yardımcı Olan Şey

21895. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevazu

ulaşmak hususunda sadece göğüs esenliğinden yardım almak mümkündür.”⁴

21896. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevazu ilmin meyvesidir.”⁵

21897. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın azametini bilenlerin büyüklük taslamamaları gerekir. O’nun büyüklüğünü tanıyanların yücelmeleri, ancak ona karşı tevazu göstermeleriyle mümkün olur.”⁶

bak. el-Kibr, 3438, 3440, 3441. Bölümler

¹ a. g. e. 1051-1052

² a. g. e. 1505

³ a. g. e. 2361

⁴ Bihar , 78/7/59

⁵ Gurer'ul-Hikem , 301

⁶ Nehc'ül-Belağa , 147. hutbe

548. Konu

el-Vuzu

Abdest

- *Vesail'uş-Şia*, 1/256-345; *Ebvab'ul-Vuzu*
- *Vesail'uş-Şia*, 1/174-211; *Nevakiz'ul-Vuzu*
- *Bihar*, 80/212-375; *Ebvab'ul-Vuzu*
- *Kenẓ'ul-Ummal*, 9/280-343; *fi'l-Vuzu*

bak.

- 322. Konu, *et-Tabaret; en-Nevm*, 3978. Bölüm

4101. Bölüm Abdest

Kur'an :

“Ey iman edenler! Namaza kalktığınızda yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi yıkayın. Başlarınızı ve topuk kemiklerine kadar ayaklarınızı meshedin. Allah sizi zorlamak istemez, Allah şükredesiniz diye sizi arıtıp üzerinize olan nimetini tamamlamak ister.”¹

21898. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Abdest, imanın yarısıdır.”²

21899. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Abdest, imanın bir parçasıdır.”³

21900. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Abdest imanın yarısıdır.”⁴

21901. *İmam Bakır (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Abdest bir farizedir.”⁵

21902. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Her kim doğru

bir şekilde abdest alır ve sonra camiye giderse abdesti bozulmadığı müddetçe sürekli namaz halinde sayılır.”⁶

21903. *İmam Bakır (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Abdestsiz namaz yoktur.”⁷

21904. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Yemekten önce ve sonra abdest almak fakirliği ortadan kaldırır.”⁸

21905. *Resulullah (s.a.a)*, *Ali'ye yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* “Ey Ali! Üç şey derecedir, üç şey keffaredir, üç şey helak edicidir, üç şey de kurtarıcıdır. Derece olan o üç şeyin biri, çok soğuk havada kamil bir şekilde abdest almaktır. İkincisi ise namazdan sonra, (sonraki) namaz için beklenti içinde olmaktır. Üçüncüsü ise gece gündüz cemaat namazlarına katılmaktır.”⁹

21906. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Her kim şiddetli soğukta kamil bir abdest alırsa sevaptan iki nasibi vardır. Her kim de şiddetli sıcakta kamil bir

¹ Maide , 6

² Bihar , 80/238/12

³ el-Kafi , 3/72/8

⁴ Bihar , 80/237/11

⁵ Vesail'uş-Şia , 1/256/2

⁶ Bihar , 80/237/11

⁷ el-Fakih , 1/58/129

⁸ İlel'uş-Şerayi' , 283/1

⁹ Bihar , 77/52/3

şekilde abdest alırsa sevaptan bir nasibi vardır.”¹

21907. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Her kim çok soğuk bir havada kamil bir abdest alırsa, onun ecirden iki nasibi vardır.”²

21908. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Abdesti zor durumlarda kamil bir şekilde almak, mescide doğru adım atmak ve namazdan sonra diğer namazı gözetlemek, günahları tümüyle siler.”³

21909. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Müslüman bir kimse abdest alırsa günahları kulağından, gözünden, ellerinden ve ayaklarından dışarı dökülür. O halde oturduğu zaman bağışlanmış bir halde oturur.”⁴

21910. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Kul abdest alınca günahları şu ağacın yaprakları gibi dökülür.”⁵

bak. et-Teharet, 2423. Bölüm

4102. Bölüm Abdestin Hikmeti

21911. İmam Bakır (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Abdest gerçekte Allah’ın kimin itaat ettiğini ve kimin de kendisine isyan ettiğini bilmesi için ilahi hadlerden bir haddir.”⁶

21912. İmam Rıza (a.s)
abdestin hikmeti hakkında şöyle buyurmuştur: “Böylece kul cebbar olan Allah karşısında münacat için durduğunda temiz olması emrine itaat etmiş olması, pislik ve necasetten temizlenmiş olması içindir. Ayrıca abdest bitkinlik haletinin ortadan kalkmasına, uyku haletinin giderilmesine ve cebbar olan Allah’ın karşısına durmak için kalbin temizlenmesine sebep olur.”⁷

4103. Bölüm Abdestin Etkileri

21913. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah kıyamet

¹ Kenz'ul-Ummal , 26059

² a. g. e. 26039

³ a. g. e. 26027

⁴ a. g. e. 26031

⁵ a. g. e. 26030

⁶ İlel’uş-Şerayi’ , 279/1

⁷ a. g. e. 257/9

günü ümmetimi abdest sebebiyle güzel bir yüz ve beyaz bir el ve ayaklarla haşreder.”¹

21914. İmam Hadi (a.s) şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah Musa b. İmran (a.s) ile konuşunca, Musa b. İmran (a.s) şöyle arzetti: “Ey Allah’ım! Senin azametinden dolayı, abdesti kamil bir şekilde alan kimsenin sevabı nedir?” Allah şöyle buyurdu: “Kıyamet günü alnında bir nur parlar bir halde onu diriltirim.”²

21915. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “(Kıyamet günü) Abdest sebebiyle, alnı, eli ve ayağı ak bir şekilde huzuruma gelirsiniz ve sizden başka hiç kimse bu hususiyete sahip olmaz.”³

21916. Resulullah (s.a.a), kendisine, “Ümmetin, Nuh’tan kendi ümmetine kadar diğer tüm ümmetler arasında nasıl tanınır?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur: “Onların abdest sebebiyle, alnı, eli ve ayakları aktır. Onlardan başka hiç kimse bu

hususiyete sahip değildir. Hakeza onları amel kitaplarının sağ ellerine verilmesiyle tanırım.”⁴

bak. en-Nur, 3962, 3963. Bölümler

4104. Bölüm Cefa

21917. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “Her kimin abdesti bozulur da abdest almazsa, bana cefa etmiş olur, her kimin de abdesti bozulur ve abdest alırsa (ve iki rekat namaz kılmazsa bana cefa etmiş olur ve her kimin de abdesti bozulur ve abdest alırsa) iki rekat namaz kılar ve bana dua eder ve benden istediği din ve dünya işlerine icabet etmezsem, ona cefa etmiş olurum. Elbette ben cefa eden bir rab değilim.”⁵

4105. Bölüm Sürekli Abdestli Olmanın Fazileti

Kur’an :

¹ Bihar , 80/237/11

² Emali’es-Seduk , 174/8

³ Sahih-i Müslim , 248

⁴ et-Terğib ve’t-Terhib , 1/151/6

⁵ Bihar , 80/308/18

“Sana, kadınların aybaşı hali hakkında da sorarlar. De ki: “O bir ezadır.”Aybaşı halinde iken kadınlardan el çekin, temizlenmelerine kadar onlara yaklaşmayın.

Temizlendikleri zaman, Allah’ın size buyurduğu yoldan yaklaşın. Allah şüphesiz daima tövbe edenleri sever, temizlenenleri de sever.”¹

“Sadece arınmış olanlar ona dokunabilir.”²

21918. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Çok abdest al ki Allah ömrünü uzun kılsın. Eğer gece gündüz abdest alabilirsen bu işi yap. Zira abdestli halde ölecek olursan şehit olursun.”³

21919. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Eğer yapabiliyorsan, sürekli abdestli ol. Zira her kimin ölümü abdest halinde gelip çatarsa, şehadet ona nasib olmuş olur.”⁴

21920. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Eğer sürekli abdestli olabiliyorsan öyle yap. Zira ölüm meleği kulun canını aldığı anda o abdestli olursa, kendisine şehadet yazılır.”⁵

21921. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Her kim abdestli uyursa, geceyi ibadetle geçiren oruçlu gibidir.”⁶

bak. en-Nevm, 3978. Bölüm

4106. Bölüm Abdesti Yenilemek

21922. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Her kim taharetli olur ve bu hal üzere abdest alırsa kendisi için on sevap yazılır.”⁷

21923. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Her kim abdestini bozmaksızın yeniden abdest alırsa Allah da tövbesini istiğfarda bulunmadan yeniler (mağfiret eder).”⁸

21924. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Abdest

¹ Bakara , 222

² Vakia , 79

³ Emali’el-Müfid , 60/5

⁴ Kenz’ul-Ummal , 26066

⁵ a. g. e. 26065

⁶ a. g. e. 25999

⁷ a. g. e. 26042

⁸ Vesail’uş-Şia , 1/264/7

üstüne abdest almak nur
üzere nurdur.”¹
bak. Vesail’uş Sia,
1/263, 8. Bölüm

4107. Bölüm **Allah Resulü’nün** **(s.a.a) Abdesti**

21925. İmam Bakır (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Sizlere
Allah Resulü’nün (s.a.a)
nasıl abdest aldığını
göstermeyeyim mi?” Onlar
şöyle dediler:
“Göster.” İmam içinde bir
miktar su bulunan bir kap
istedi, onu karşısına koydu,
daha sonra kollarını sıvadı,
sağ elini suya sokarak şöyle
buyurdu: “Bu şekilde, eller
tertemiz olmak şartıyla”
Daha sonra avucuna su alıp

elini alınının üzerine koydu
ve şöyle dedi: “Bismillah”
Sonra suyu sakalına doğru
salıverdi. Daha sonra elini
bir defa yüzüne ve alın
yukarisına çekti, daha sonra
sol elini suya daldırdı, bir
miktar su aldı, sağ dirseğinin
üzerine döktü ve elinin
içiyle dirseğinden aşağıyı
sıvazladı. Öyle ki su
parmaklarının ucuna doğru
aktı, daha sonra sağ eliyle bir
miktar su alıp onu sol
dirseğine döktü. Eliyle
dirseğinden aşağısını
sıvazladı. Öyle ki su parmak
uçlarından aktı, başının ön
tarafını ve iki ayağının
üzerini, sol elinin ıslaklığıyla
ve sağ elinin kalan
ıslaklığıyla mesh etti.”²

¹ a. g. e. 1/265/8 ; Avail’ul-Lai
, 1/23/2

² el-Kafi , 3/25/4

549. Konu

el-Vatan Vatan

• Bihar, 60/201, 36. Bölüm; *el-Memduh min'el-Bildan ve'l-Mezmum minha*

• Bihar, 75/392, 86. Bölüm; *ed-Dubul fi Bilad'il-Muhallifin*

bak.

• 45. Konu, *el-Beled*

4108. Bölüm Vatan Sevgisi

21926. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ülkeler vatan sevgiyle bayındır olur.”¹

21927. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zamanından geçene ağlamak, vatanına ilgi duymak ve eski dostlarını korumak insanın yüceliğindendir.”²

21928. *Şöyle rivayet edilmiştir:* “Vatan sevgisi imandandır.”³

21929. *Tenbih’ul-Havatir’de şöyle yer almıştır:* “Eban b. Said Resulullah’ın (s.a.a) yanına geldi. Peygamber ona şöyle buyurdu: “Ey Eban! Geldiğin zaman Mekkeliler nasıl idiler?” O şöyle arzetti: “Geldiğim zaman onların üzerine sağanak yağmur yağıyordu. İzhir⁴ ve Sumam⁵ bitkileri yeşermiş idi.” Bu sözleri işitince Resulullah

(s.a.a) ve ashabının gözleri doldu.”⁶

21930. *Resulullah (s.a.a), Hizre denen bölgede devesinin üzerinde Mekke’ye hitap ederek şöyle buyurmuştur:* “Allah’a yemin olsun ki sen Allah’ın yeryüzünün en iyisisin. Sen Allah nezdinde en sevimli yersin. Eğer beni buradan dışarı çıkarmasalardı, ben kendi ayağımla dışarı çıkmazdım.”⁷

21931. *İmam Ali (a.s), ölülerin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Güya onlar dünyada yaşlanmamışlar, adeta ahiret onların sürekli yurdu olmuştur, ikamet ettikleri yeri terk ettiler ve korktukları yere yerleştiler.”⁸

21932. *İmam Ali (a.s), ölülerin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Vatanlarla ünsiyet edinmezler ve komşular gibi birbirine gidip gelmezler.”⁹

21933. *İmam Ali (a.s), dünyanın sıfatı hakkında şöyle*

¹ Bihar , 78/45/50

² a. g. e. 74/264/3

³ Sefinet’ul-Bihar , 8/525

⁴ Buğdaygillerden güzel kokusu olan bir bitkidir.

⁵ Çadırın etrafına bir badikart oluşturmak için istifade edilen dikenli bir bitki çeşidi.

⁶ Tenbih’ul-Havatir , 1/38

⁷ Dur’ul-Mensur , 1/300

⁸ Nehc’ül-Belağa , 188. hutbe

⁹ a. g. e. 226.hutbe

buyurmuştur: “Dünya kendisini yurt edinmeye razı olmayan kimse için güzel bir yurttur ve kendine yer edinmeyen kimseye güzel bir yerdir! Şüphesiz yarın dünya ile mutlu olacak kimseler, bugün kendisinden kaçan kimselerdir.”¹

İslam Devletinin Sınırları

Allame Tabatabai (r.a) İslam ülkelerinin sınırlarını izah ederken şöyle buyurmaktadır: İslam ülkelerinin sınırları inanca dayalıdır, coğrafi ve itibari sınırlara değil. İslam, ırk esasına dayalı bölünmenin toplumu oluşturmada etkili olması düşüncesini ortadan kaldırdı. Bu bölünmenin temel faktörleri bedevilik, kabile ve oymak biçimindeki hayat veya yaşanan bölgenin, yurdun farklılığıdır. Bu iki faktör yani bedevilik ile yaşanan yerlerin farklılığı, sıcak iklim, sıkık iklim, çorak arazi, verimli toprak gibi doğal sebeplerin ikinci derecede etkili olmaları yanında insan türünün halklara, kabilelere ayrılmasının, dillerinin ve renklerinin değişik olmasının iki

temel faktörüdür. Bu konu yerinde açıklanmıştır.

Sonra bu iki faktör her kavmin yeryüzünün bir parçasını sahiplenmesine yol açtı. Bu sahiplenme kavimlerin hayata ilişkin çalışmalarına, güçlerine ve şiddetlerine göre gerçekleşti. Kavimler bu yeryüzü parçasını kendilerine tahsis ederek onu yurt diye adlandırdılar. Kavimler bu toprak parçası üzerinde yaşamaya alıştılar ve onu bütün güçleri ile başkalarına karşı savunuyorlar.

Gerçi kavimleri bu duruma iten faktör, fitratın giderilmesini istediği bir takım doğal ihtiyaçlardır. Yalnız bu bölünmede, insan türünün tek toplum halinde yaşama isteği biçimindeki fitri arzu ile çelişen bir özellik vardır. Tabiat dağınık güçlerin bir araya gelmesini, uyuşmalarını, birikerek ve birleşerek güçlenmelerini ister. Bu kaçınılmazdır. Tabiat, bunu arzuladığı faydalı gayeye tam ve elverişli biçimde ermek için ister. Bu kural, maddenin temel halinde görülür. Madde element halinden...bitkiye, daha sonra bitkiden canlıya ve sonra canlıdan insana geçiyor.

¹ a. g. e. 223.hutbe

Oysa yurtlar bazındaki bölünmeler, milletleri, diğer yurtlarda yaşayan toplumlardan ayrılma esası üzerinde birleşmeye sevk eder. O zaman herhangi bir yurt üzerinde yaşayan toplum, diğer yurtlarda yaşayan birimlerden ruh ve bedende ayrılmış bir toplumsal birime dönüşür. Böylece insanlık birleşmeden ve bir araya gelme idealinden uzaklaşarak, parçalanmanın ve dağınıklığın aslında kaçındığı sıkıntılarına katlanmak zorunda kalır.

Ortaya yeni çıkan bir toplum birimi, ortada olan diğer toplum birimlerine karşı insanın diğer doğal nesnelere davrandığı gibi davranır. Yani o insan birimlerini istihdam eder, sömürür. Dünyanın başlangıcından bugüne dek asırlar boyu edinilen tecrübeler bunun şahididir. Daha önceki incelemeler sırasında aktardığımız ayetler, bu konuyu Kur'an'dan yeteri derecede yararlanmamızı sağlayacak düzeydedir.

İşte İslam'ın bu ayrılıkları, dağılmaları ve farklılaşmaları ortadan kaldırmasının sebebi budur. İslam aynı gerekçe ile toplumu tabiiyet, ırk ve yurt temeli üzerine değil, inanç temeli üzerine kurmuştur. Hatta

yararlanmayı beraberinde getiren evlilikte ve miras almada göz önünde bulundurulacak akrabalıkta bile inanç bağı esas kabul edilmiştir. Bu iki alandaki temel gerekçe, ev ve yurt birliği değil, tevhit inancı ortaklığıdır.

Bunun en güzel örneklerinden birini bu dinin yasal sistemini incelerken görürüz. Bu din hiç bir durumda yasalarda bu ilkesini göz ardı etmiş değildir. İslam toplumu, yerine getirmekle ve ayrılığa düşmemekle yükümlü olduğu gibi, baskı altında ve mağlup durumda olduğu dönemlerde de elinden geldiği kadar bu dini ihya etmekle ve onun sözünü yüceltmekle yükümlüdür. Bu ölçüye göre tek bir Müslüman bile bu ilkeyi benimseyip elinden geldiği kadar gereklerini yerine getirmekle yükümlüdür. Elinden gelen şey, sadece inançlara kalpten bağlanmaktan ve üzerine farz olan amellere işaret etmekten ibaret olsa da, bu görevi yerine getirmekle mükelleftir.

Bundan da anlaşılıyor ki, İslam toplumu öyle bir model oluşturmuş ki, bu modelin egemenlik, bağımlılık, galibiyet, mağlubiyet, gelişmişlik, geri kalmışlık, meydana çıkma, gizli

kalma, güçlülük ve zayıflık gibi durumların ve farazi konumların hepsinde yaşaması mümkündür. Kur'an'ın özellikle takkiye konusundaki ayetleri bunun delilidir. Yüce Allah şöyle buyuruyor: “Kalbi iman ile dolu olduğu halde inkarcılığa zorlanan kimse müstesna olmak üzere kim iman ettikten sonra Allah'ı inkar ederse...”¹ “Ancak onlardan (kafirlerden) korunma gayesiyle sakınmanız başka...”² “Gücünüzün yettiği kadar Allah'tan korkun.”³ “Ey iman edenler, Allah'tan nasıl korkup sakınmak gerekiyorsa öyle korkup sakının ve ancak Müslümanlar olarak ölün.”^{4 5}

4109. Bölüm Vatanı Savunmak

Kur'an :

“Kanınızı dökmeyin, birbirinizi yurdunuzdan sürmeyin diye sizden söz almıştık, sonra bunu

böylece kabul etmiştiniz, buna siz şahitsiniz.”⁶

“Allah, din uğrunda sizinle savaşmayan, sizi yurdunuzdan çıkarmayan kimselere iyilik yapmanızı ve onlara karşı adil davranmanızı yasak kılma; doğrusu Allah adil olanları sever. Allah, ancak sizinle din uğrunda savaşanları, sizi yurtlarınızdan çıkaranları ve çıkarılmanıza yardım edenleri dost edinmenizi yasak eder; kim onları dost edinirse, işte onlar zalimdir.”⁷

Bak. Al-İmran, 195

21934. İmam Ali (a.s), Muaviye ordusunun Enbar şehrine saldırdığını işittiğinde halkı kıyama davet etti. Ama onlar harekete geçmeyince şöyle buyurmuştur: “Bildığınız gibi ben sizi, bu toplulukla geç-gündüz, gizli-aşık savaşa çağırdım ve size şöyle dedim: “Onlar, sizle savaşmaya gelmeden, siz onlarla savaşmaya gidin. Allah’a andolsun ki kendi yurtlarında/vatanlarında

¹ Nahl suresi , 106. ayet

² Al-i İmran suresi , 28. ayet

³ Teğabün suresi , 16. ayet

⁴ Al-i İmran suresi , 102. ayet

⁵ Tefsir’ul Mizan, 4/125

⁶ Bakara , 84

⁷ Mümtetine , 8 , 9

savaşılan bir toplum zillete/aşağılığa düşer. Ama sizler (bu önemli işi) birbirinize havale ettiniz-bıraktınız, birbirinize yardım etmediniz. Sonunda her yandan üzerinize saldırılıp yağmalandınız, yurdunuzda yenik düştünüz, alt edildiniz.”¹

21935. İmam Ali (a.s), Muaviye'nin komutanı, Zehbake b. Kays'ın hakemiyet olayından sonra hacılara saldırması üzerine etraftaki olaylara karşı koymaları için ashabını harekete geçirmek için şöyle buyurmuştur: “Evinizden başka hangi eve düşmanın girmesine engel olacaksınız? Benden sonra hangi imamla (birlikte düşmana karşı) savaşacaksınız?”²

21936. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah evinde kendisine saldırıldığı halde savaşmayan kimseden nefret eder.”³

4110. Bölüm Gurbet ve Vatan

21937. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Gurbette zenginlik vatan ve vatanda fakirlik gurbettir.”⁴

21938. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Gurbette utanç yoktur, aksine vatanda utanç fakirliktir.”⁵

21939. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Akıllılık gurbette yakınlık, ahmaklık ise vatanda gurbettir.”⁶

21940. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “İnsanın doğduğu yere yapışıp kalması yerin utancındandır (ve himmetin küçüklüğündendir.)”⁷

21941. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hiçbir şehir senin için diğer şehirden daha uygun değildir. Şehirlerin en iyisi seni omuzlayan (hayatını temin edip refah içinde yaşamayı sağlayan) şehirdir.”⁸

¹ Nehc'ül-Belağa , 27. hutbe

² a. g. e. 29

³ Uyun-u Ahbar'ir-Rıza , 2/28/24

⁴ Nehc'ül-Belağa , 56. hikmet

⁵ Gurer'ul-Hikem , 7517

⁶ a. g. e. 1291-1292

⁷ a. g. e. 9276

⁸ Nehc'ül-Belağa , 442. hikmet

4111. Bölüm Vatanların En Kötüsü

21942. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Vatanların en kötüsü sakinlerinin emniyet ve huzurunun olmadığı vatandır.”¹

21943. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Emniyet ve sevinç olmadıkça vatanda hayır yoktur.”²

21944. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Emniyet ve sevinç olmadıkça vatanda hayır yoktur.”³

21945. *İmam Ali (a.s), bi'setten önce Arapların durumunu nitelendirirken şöyle buyurmuştur:* “Allah Muhammed'i (s.a.a) alemleri için bir uyarıcı ve vahyinin emini olarak gönderdi. Siz arap topluluğu dinlerin en kötüsüne sahiptiniz ve en kötü yerde yaşıyordunuz.”⁴

21946. *İmam Ali (a.s), Cemel savaşından sonra*

Basrahıları kınayarak şöyle buyurmuştur: “Allah'ın toprakları arasında sizin topraklarınız en pis kokan toprağa sahiptir. Suya en yakın ve göğe en uzak topraklardır. Kötülüğün onda dokuzu sizin topraklarınızdadır.”⁵

21947. *İmam Ali (a.s), kıyameti nitelendirdiği bir hutbesinde şöyle buyurmuştur:* “Günahkarların cezası ise onları en kötü yurda indirmesi, ellerini boyunlarına bağlaması, perçemlerini ayaklarına düğümlemesi, katran ve ateşten elbiseler giydirmesi ve çok yakıcı sıcak bir azaba sokmasıdır.”⁶

21948. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Derinliği uzak, sıcaklığı zor, azabı yenilene ateşten sakının. Orada hiç acıma yoktur, orada duaya icabet edilmez ve hiçbir hüznü giderilmez.”⁷

¹ Gurer'ul-Hikem , 5712

² el-İhtisas , 243 , 244

³ Bihar , 77/58/3

⁴ Nehc'ül-Belağa , 26. hutbe

⁵ a. g. e. 13

⁶ a. g. e. 109. hutbe

⁷ a. g. e. 27. mektup

550. Konu

el-**Ve'd** Söz Verme-Vaad Etme

- *Kenẓ'ul-Ummal*, 3/347, 771; *Sıdk'ul-**Ve'd***
- *Bihar*, 5/331, 18. Bölüm; *el-**Ve'd** ve'l-**Veid***
- *Vesail'us-Şia*, 8/515, 109. Bölüm; *İstibbab'us-Sıdk fi'l-**Ve'd***

bak.

- 373. Konu, *el-Abd*; 553. Konu, *el-Vefa*

4112. Bölüm Allah'ın Vaadi Haktır

Kur'an :

“Sabret ki, Allah'ın sözü şüphesiz gerçektir kesin olarak inanmayanlar seni hafife almasınlar.”¹

Sabret; şüphesiz Allah'ın verdiği söz gerçektir. Onlara söz verdiğimiz azabın bir kısmını sana gösteririz veya seni öldürürüz, nasıl olsa onların dönüşü bizedir.”²

“Rabbimiz! Doğrusu geleceği şüphe götürmeyen günde, insanları toplayacak olan sensin. Şüphesiz ki Allah verdiği sözden caymaz.”³

“Eğer Kur'an ile dağlar yürütülmüş veya yeryüzü parçalanmış yahut ölümler konuşturulmuş olsaydı, kâfirler yine de iman etmezlerdi. Oysa bütün işler Allah'a aittir. İman edenlerin, “Allah dilese

bütün insanları doğru yola eriştirebilir” gerçeğini akılları kesmedi mi? Allah'ın sözü yerine gelinceye kadar, yaptıkları işler sebebiyle küfredenlere bir belanın dokunması veya evlerinin yakınına inmesi devam eder durur. Allah, verdiği sözden şüphesiz caymaz.”⁴

21949. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Allah herkime bir iş karşılığında mükafat vaad etmişse, kesin o vaadini gerçekleştirir ve herkime de azap vaad etmişse, o vaad hususunda (gerçekleştirip gerçekleştirmeyeceği hususunda) irade sahibidir.”⁵

21950. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Allah her kime bir iş sebebiyle mükafat vaad etmişse, mutlaka o vaadi gerçekleştirecektir. Her kime de bir amel karşılığında ceza vaad etmişse, o vaad hususunda kendisi (amel edip etmemek

¹ Rum , 60

² Gafir , 77

³ Al-i İmran , 9

⁴ Ra'd , 21

⁵ et-Tevhid , 406/3

hususunda) irade sahibidir.”¹

21951. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah’ı zikredin ki şüphesiz Allah’ı zikretmek en güzel zikirdir. Allah’ın takva sahiplerine vaad ettiği şeye yönelin. Zira Allah’ın vaadi, vaatlerin en doğrusudur.”²

21952. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey Allah’ın kulları! Allah’ın vaad ettiği hayır ve iyiliğin terk edilecek bir yeri yoktur ve Allah’ın sakındırdığı azabın istenilecek bir yeri yoktur.”³

21953. İmam Ali (a.s), münezzeh olan Allah’ın sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur: “O vaadinde doğrudur, kullarına zulüm etmekten münezzehdir ve kulları arasında adaletle davranmıştır.”⁴

bak. 94. Konu, el-Habt

4113. Bölüm Vaad (Söz Vermek) Bir Borçtur

21954. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Vaad etmek bir borçtur.”⁵

21955. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Vaad borçtur, vaad ettiği halde vaadinde durmayan kimseye eyvahlar olsun! Vaad ettiği halde vaadinde durmayan kimseye eyvahlar olsun! Vaad ettiği halde vaadinde durmayan kimseye eyvahlar olsun!”⁶

21956. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Müminin vaadi (boynunda taşıdığı) bir borçtur. Müminin vaadi elle almak gibidir.”⁷

21957. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Müminin vaadi peşindir.”⁸

21958. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Verilen vaad borç gibi veya ondan daha önemlidir.”⁹

21959. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Sabah olup muradına ulaşacak olan kendisine söz verdiğim bir kimsenin gece yatağında taşıdığı ızdırıp sabah olup kendisine verdiğim vaadi

¹ Kenz'ul-Ummal , 10416

² Nehc'ül-Belağa , 110. hutbe

³ a. g. e. 157

⁴ a. g. e. 185

⁵ Kenz'ul-Ummal , 6866

⁶ a. g. e. 6865

⁷ a. g. e. 6870

⁸ Bihar , 75/96/18

⁹ Kenz'ul-Ummal , 6876

yerine getirmek endişesini taşıyan benim yatağımdaki çektiğim ızdıraptan daha çok değildir. Sözümde durmama bir engel çıkmaması endişesi içindeyim. Zira sözünde durmamak, yücelerin hasletinden değildir.”¹

21960. İmam Rıza (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Biz de tıpkı Resulullah (s.a.a) gibi sözümüzü boynumuzda bir borç olarak gören Ehl-i Beyt’iz.”²

21961. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Müminin vaadi (boynunda) vacip bir haktır.”³

21962. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Vaad bir bağıştır.”⁴

21963. İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur: “Yüce insanın vaadi peşin ve acildir. Aşağılık insanın vaadi ise ertelemek ve bahane peşinde koşmaktır.”⁵

21964. İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur: “Birinden güzel bir şekilde esirgemek, geç

yapılan vaaddan daha güzeldir.”⁶

21965. İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur: “Vaadini (sürekli olarak) hatırında tut.”⁷

4114. Bölüm Vaad Etmek İki Kölelikten Biridir

21966. İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur: “Kendisinden bir şey istenen kimse, vaad etmedikçe özgürdür.”⁸

21967. İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur: “Vaad etmek iki kölelikten biri ve o vaadi yerine getirmek de iki özgürlükten biridir.”⁹

21968. İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur: “Vaad etmek bir hastalıktır. Bu hastalıktan kurtuluş ise o vaadi yerine getirmektir.”¹⁰

21969. Abdullah b. Ebi'l-
Hemsa şöyle diyor: “Resulullah (s.a.a) ile Peygamber olmadan önce muamele ettim ve kendisine vermek istediğim bir miktarı baki

¹ Gurer'ul-Hikem , 9692

² Bihar , 75/97/20

³ Kenz'ul-Ummal , 6872

⁴ a. g. e. 6868

⁵ Gurer'ul-Hikem , 10063 ,
10064

⁶ a. g. e. 2183

⁷ a. g. e. 2249

⁸ Nehc'ül-Belağa , 336. hikmet

⁹ Gurer'ul-Hikem , 1646 , 1647

¹⁰ a. g. e. 1134

kaldı. Ben o geriye kalanı olduğu yerde kendisine götüreceğime dair söz verdim. Ama verdiğim sözü unuttum. Üç gün sonra hatırıma geldi. Geldiğimde Peygamberin (s.a.a) orada olduğunu gördüm. Bana şöyle buyurdu: “Ey genç! Beni sıkıntıya soktun. Üç gündür ben seni burada bekliyorum.”¹

21970. Ebu'l Humeysa şöyle diyor: “Peygamber (s.a.a) ile bisetinden öncemuamele ettim ve onunla bir yeri kararlaştırdık. Ama o gün ve ertesi gün sözleştiğimi unuttum ve üçüncü gün Peygamber’in yanına vardığımda Peygamber şöyle buyurdu: “Ey genç! Beni zahmete soktun. Üç gündür burada bekliyorum.”²

21971. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Resulullah (s.a.a) bir şahıs ile karanlık bir yerde buluşmak üzere sözleşti ve şöyle buyurdu: “Ben burada sen gelinceye kadar bekleyeceğim.” Peygamber’in başına sıcak bir güneş

vuruyordu. Ashap şöyle arzettiler: “Ey Resulullah! Gölgeye gitseniz daha iyi olur.” Peygamber şöyle buyurdu: “Ben burada sözleştim. Eğer gelmezse kıyamete kadar burada duracağım.”³

21972. İmam Rıza (a.s) Ca’feri’ye şöyle buyurmuştur: “Neden İsmail’in “sözünde duran kimse” olarak adlandırıldığını biliyor musun?” imam şöyle buyurdu: “Biriyle sözleşti ve tam bir yıl onu bekledi.”⁴
bak. en-Nübüvvet (2), 3795. Bölüm

4115. Bölüm Verilmemesi Gereken Vaadler

21973. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kesin olarak yapacağın hususunda kendine güvenmediğin bir vaadde bulunma.”⁵

21974. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Yerine getirilmesi elinde olmayan bir şeyi kardeşine vaadetme.”⁶

¹ et-Terğib ve't-Terhib , 4/9/12

² Mekarim'ul-Ahlak , 1/57/39

³ a. g. e. s. 64/63

⁴ Bihar , 75/94/10

⁵ Gurer'ul-Hikem , 10297

⁶ Bihar , 78/250/94

21975. *İmam Kazım (a.s)*
“Bana vaatte bulun” diyen
birisine şöyle buyurmuştur:
“Sana nasıl vaadde
bulunayım. Oysa ben umut
etmediğim şeyden umut
ettiğim şeye oranla daha
umutluyum.”¹
bak. er-Rica, 1449.
Bölüm

4116. Bölüm Sözünde Durmamayı Kınama

Kur'an :

“Ey iman edenler!
Yapmadığınız şeyi niçin
söylersiniz? Allah katında
büyük gazaba sebep
olur.”²

21976. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Müminin
kardeşine verdiği sözü
keffaresi olmayan bir
adaktır.”³

21977. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Müminin
vadi keffaresi olmayan bir
adaktır. Zira sözünde
durmayan kimse her şeyden
önce Allah’a karşı sözünde
durmamıştır ve kendisini
Allah’ın gazabına maruz

bırakmıştır. Nitekim Allah-
u Teala bu konuda şöyle
buyurmuştur: **“Ey iman
edenler neden
yapmadığınız şeyi
söylüyorsunuz?”**⁴

21978. *İmam Ali (a.s)*,
Mısır’a vali tayin ettiğinde
Malik-i Eşter’e şöyle
buyurmuştur: “Halka karşı
yaptığın iyiliği başlarına
kaktıktan, onları minnet
altında bırakmaktan ve
yaptığını olduğundan çok
gösterip övünmeye
kalkışmaktan sakın.
Vaadedince vaadinden
dönme. Yaptığınla kişiyi
minnet altında bırakmak,
ihsanını yok eder. Yaptığını
çok görüp onunla
övünmek, hakkın nurunu
götürür. Vaadinden
dönmek, insanların
nefretini, Allah’ın azabını
gerektirir. Allah-u Teala:
**“Allah katında en büyük
azaba sebep olan şey,
yapmadığınız şeyi
söylemenizdir”**
buyurmuştur.”⁵

21979. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “İnsan
kardeşine bir söz verir ve

¹ el-Fakih , 3/165/3610

² Saf , 2 , 3

³ Bihar , 75/96/17

⁴ el-Kafi , 2/363/1

⁵ Nehc’ül-Belağa , 53. mektup

niyeti de o söze vefa göstermek olur da vefa gösteremezse üzerine bir günah yoktur.”¹

21980. Resulullah (s.a.a) *şöyle buyurmuştur:* “Sözünde durmamak insanın söz vermesi ve bu söze vefa göstermeye niyetlenmesi değildir. Aksine sözünde durmamak insanın söz vermesi ve onu yerine getirmemeyi kastetmesidir.”²

21981. İmam Kazım (a.s) *şöyle buyurmuştur:* “Çocuklara bir şeyi söz verdiğiniz zaman onunla amel ediniz.

Çocuklar sizin kendilerine rızık verdiğinizi sanır ve Allah kadınlar ve çocuklar için gazaplandığı gibi başka hiçbir şey hakkında gazap etmemektedir.”³

21982. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Eskiden ilahi bir kardeşim vardı.... Söylediği şeyi yapar, yapmadığı şeyi söylemezdi.”⁴

bak. el-Ehi, 54. Bölüm; en-Nifak, 3931. Bölüm; el-Ma'ruf (2), 2697. Bölüm

¹ Kenz'ul-Ummal , 6869

² a. g. e. 6871

³ Bihar , 104/73/23

⁴ Nehc'ül-Belağa , 289. hikmet

551. Konu

el-Mev'ize Öğüt

- *Bihar, 77/1; Ebnab'ul-Mevaiẓ ve'l-Hikem*
- *Bihar, 77/1, 1. Bölüm; s. 18, 2. Bölüm; Mevaiẓ-u Allah Subhane*
- *Bihar, 14/283, 21. Bölüm; Mevaiẓ-u Allah Subhanehu le İsa (a.s)*
- *Kenz'ul-Ummal, 15/768-954, 16/3, 262; Kitab'ul-Mevaiẓ ve'l-Hikem*
- *Bihar, 71/314, 80. Bölüm; et-Tefakkür ve'l-i'tibar ve'l-İttiaẓ bi'l-İbar*
- *Kenz'ul-Ummal, 16/21, 98, 251, 260; et-Terhibat ve'l-Sunniyat ile'l-Uşara*
- *Kenz'ul-Ummal, 16/228-246; et-Terğibat'us-Sunai ile'us-Sumani*

♦—————♦

bak.

• 332. Konu, *el-İbret*; 393. Konu, *el-Gafllet*; 424. Konu, *el-Fikr*; 545. Konu, *el-Vasiyyet (1)*; 245. Konu, *el-İstima'*; *el-İbret*, 2508. Bölüm; *ed-Din*, 1323. Bölüm

4117. Bölüm Öğütün Kalp Hayatındaki Rolü

Kur'an :

“Ey insanlar!
Rabbinizden size bir öğüt
ve kalplerde olana şifa,
iman edenlere doğruyu
gösteren bir rehber ve
rahmet gelmiştir.”¹

21983. *İmam Ali (a.s) öğüt
makamında oğluna şöyle
buyurmuştur:* “Kalbini öğüt
ile ihya et.”²

21984. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Öğütler kalbin
hayatıdır.”³

21985. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Öğütler
canların parlatıcısı ve
kalplerin cilasısıdır.”⁴

4118. Bölüm Öğüt Dilemek

21986. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Gaflet perdesi
öğütlerle ortadan kalkar.”⁵

21987. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Öğüdün
meyvesi uyanmaktır.”⁶
*Bak. El-Kalb, 2407.
Bölüm*

4118. Bölüm Öğüt Dilemek

21988. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Öğüt ne güzel
bir hediyedir.”⁷

21989. *Resulullah (s.a.a)
kendisinden öğüt dileyen birine
şöyle buyurmuştur:* “Namaz
kıldığın vakit namazla
vedalaşan kimse gibi namaz
kıl, özür dilemene sebep
olacak bir işten sakın ve
insanların elinde olan
şeylerden ümidini kes.”⁸

21990. *İmam Ali (a.s),
kendisine, “Bana öğüt ver” diyen
Ömer’e şöyle buyurmuştur:*
“Yakinini şekke ve ilmini
cehaletе çevirme ve zannını
hak karar kılma. Ve bil
dünyadan nasibin, sadece
bağışlayıp, görmezlikten
geldiğin, bölüştürüp, eşit
davrandığın, örtünüp de
unuttuğun şeydir.”⁹

¹ Yunus , 57

² Nehc'ül-Belağa , 31. mektup

³ Gurer'ul-Hikem , 321

⁴ a. g. e. 1354

⁵ a. g. e. 4191

⁶ a. g. e. 4588

⁷ a. g. e. 9884

⁸ Kenz'ul-Ummal , 44155

⁹ a. g. e. 44232

21991. *İmam Ali (a.s)*, kendisine, “Biz’e kısaca öğüt ver” diyen birisine şöyle buyurmuştur: “Dünyanın helalinin hesabı vardır, haramının ise cezası. Henüz Peygamberinizin metoduna uymadığınız halde, nasıl olur da sizler için rahatlıkla huzur olabilir. Sizleri isyana sevk eden şeyler arıyor ve size yeten şeylerden hoşnut oluyorsunuz.”¹

bak. en-Nübüvvet (2), 3806. Bölüm, 19708. Hadis

4119. Bölüm Öğüt Verenlerin Çeşitleri

21992. *İmam Kaşım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Öğüdünü zamandan ve zamanın ehlinde al. Zira ki zaman hem uzundur hem de kısa. O halde amelinin mükafatını görüyormuşsun gibi amel et ki, bu mükafat hususunda daha çok tamahlı olasın.”²

21993. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Öğütçü olarak ölüm yeter.”³

21994. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Öğüt veren olarak, yaya olarak mezarlarına götürüldüğünü gördüğünüz ölümler yeterlidir.”⁴

21995. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Akıllı kimse tecrübelerin kendisine öğüt verdiği kimsedir.”⁵

21996. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “En iyi tecrübe sana öğüt verendir.”⁶

21997. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Her bakışta bir ibret vardır ve her tecrübede bir öğüt vardır.”⁷

21998. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Akıl sahipleri için öğüt olarak tecrübeleri yeter.”⁸

21999. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Her kim ibretlerden öğüt alırsa, sakınır.”⁹

22000. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Allah bir

¹ el-Kafi , 2/459/23

² Bihar , 78/306/1

³ Tuhef'ul-Ukul , 35

⁴ Şerh-i Nehc'ül-Belağ-i İbn-i Ebi'l-Hadid , 13/99

⁵ Tuhef'ul-Ukul , 85

⁶ a. g. e. 80

⁷ Gurur'ul-Hikem , 6459-6460

⁸ a. g. e. 7059

⁹ a. g. e. 8306

kulunu severse ona ibretlerle öğüt verir.”¹

22001. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Nihai hedef kıyamettir ve bu bilen kimse için en iyi vaizdir. Cahil ve habersiz olan kimse için ise en iyi ibret vesilesidir.”²

22002. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey Allah’ın kulları! Faydalı ibretlerden ve parlak nişanelerden ibret alınız. Açık uyarılar karşısında durunuz. Hatırlatmalardan ve öğütlerden nasipleniniz. Zira adeta ölümün pençeleri sizlere takılmış, sizleri yakalamış, arzu ipleri sizlerden kopmuş, korkunç olaylar sizlere karşı saldırıya geçmiştir.”³

22003. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim zamanın öğütlerini anlarsa zamana karşı iyimser olmaz.”⁴

22004. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Zamana karşı iyimser olan kimse zamanın öğütlerini anlamamıştır.”⁵

22005. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Malından

(gittiği halde) sana öğüt vereni gerçekte elden gitmemiştir.”⁶

22006. İmam Ali (a.s), dünyanın niteliği hakkında şöyle buyurmuştur: “Dünya, onunla öğüt alana öğüt yurdudur. (Zira) dünya, (ahireti) onlara hatırlatmış, onlar da onu hatırlamışlardır (düşünüp öğüt almışlardır); dünya onlara haber vermiş, onlar da tasdik etmişlerdir; dünya onlara öğüt vermiş, onlar da öğüt almışlardır.”⁷

22007. İmam Ali (a.s), İslam’ın niteliği hakkında şöyle buyurmuştur: “Azmedene basiret, öğüt almak isteyene ibrettir.”⁸

bak. el-İbret, 2508. Bölüm

4120. Bölüm Herşeyde Bir Öğüt Vardır

22008. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz herşeyde akıl sahipleri ve

¹ a. g. e. 4032

² a. g. e. 3630

³ Bihar , 77/430/44

⁴ Gurer'ul-Hikem , 8938

⁵ a. g. e. 7549

⁶ Nehc'ül-Belağa , 196. hikmet

⁷ a. g. e. 131

⁸ a. g. e. 106. hutbe

öğüt alanlar için bir öğüt ve ibret vardır.”¹

22009. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Zeki insan her şeyden öğüt alır.”²

22010. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kimin düşüncesi olursa, onun için herşeyde bir ibret vardır.”³

22011. İmam Kazım (a.s) kendisinden öğüt dileyen Harun Reşid’e yazdığı bir mektubunda şöyle buyurmuştur: “Gözünün gördüğü her şeyde bir öğüt ve ibret vardır.”⁴

4121. Bölüm En Yetkin Öğüt

22012. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “En doğru söz, en yetkin öğüt ve en güzel kıssa Allah’ın kitabıdır.”⁵

22013. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “En etkili öğüt ölülerin yattığı yerlere bakmak ve anne ile babaların dönüş yerlerinden ibret almaktır.”⁶

22014. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “En açık ve

yetkin öğüt ölülerin mezarlarından ibret almaktır.”⁷

22015. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Senin için en yetkin nasihatçi dünyadır. Elbette eğer sana gösterdiği değişik hallerden ve sana haber verdiği aydınlık ve dağınıklıklardan öğüt alırsan.”⁸

22016. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz münezzeh olan Allah hiç kimseye Kur’an gibi (başka) bir şeyle öğüt vermemiştir.”⁹

22017. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hiç bir öğütçü nasihatten daha etkili değildir.”¹⁰

22018. İmam Ali (a.s), şehadetinden önce şöyle buyurmuştur: “Pek yakında benden size ancak hareketten sonra sakinleşmiş, konuştuktan sonra susmuş cansız bir beden kalacak. Cansız bedenim, yumulmuş gözlerim, hareket edemeyen azalarım, size öğüt verecek. Bu öğüt, ibret alanlar

¹ Gurer'ul-Hikem , 3460

² a. g. e. 7338

³ a. g. e. 9236

⁴ Bihar , 71/324/14

⁵ Emali’es-Seduk , 394/1

⁶ Gurer'ul-Hikem , 3361

⁷ a. g. e. 3123

⁸ a. g. e. 3362

⁹ Nehc’ül-Belağa , 176. hutbe

¹⁰ Gurer'ul-Hikem , 10622

içindir. Bu, tesirli konuşma-
dan, dinlenen sözden daha
çok etkileyicidir.”¹

4122. Bölüm Allah’ın Öğütleri

Kur’an :

“And olsun ki, size
apaçık ayetler, sizden
önce geçenlerden misal
ve sakınanlara öğüt
indirdik.”²

*bak. Bakara, 66, 275,
Al-i İmran, 138, Maide, 46,
a’raf, 145, Hud, 120, Yunus,
57*

22019. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Öğütleriyle
size fayda veren, risaletiyle
size öğüt veren ve
nimetleriyle size ikram eden
Allah’tan korkun. Kendinizi
onun ibadetine adayın ve
onun huzuruna gerçek bir
itaatle çıkın.”³

22020. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Allah’ın
açıkladıklarından
faydalanın, öğüdüyü
öğütlenin, nasihatını kabul
edin.”⁴

¹ Nehc’ül-Belağa , 149. hutbe

² Nur , 34

³ Nehc’ül-Belağa , 198. hutbe

⁴ a. g. e. 176

*bak. el-Vasiyyet (1),
4074, 4075,4976 ve 4078.
Bölümler*

4123. Bölüm İsa’nın (a.s) Öğütleri

Kur’an :

“Ben onlara sadece
Rabbim ve Rabbiniz olan
Allah’a kulluk edin diye
bana emrettiğini
söyledim. Aralarında
bulunduğum müddetçe
onlar hakkında şahidim
beni aralarından
aldığında onları sen
gözlüyordun. Sen her
şeye şahitsin.”⁵

22021. *Hz. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur:* “Ne mutlu
merhametli kimselere: onlar
kıyamet günü rahmete nail
olacak kimselerin ta
kendileridir.”⁶

22022. *Hz. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur:* “Ne mutlu
halkın arasını ıslah eden
(arasını bulan) kimselere:
Onlar kıyamet günü
Allah’ın dergahına yakın
olan kimselerdir.”⁷

⁵ Maide , 117

⁶ Tuhef’ul-Ukul , 501

⁷ a. g. e.

22023. Hk. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ne mutlu kalpleri temiz olan kimselere, onlar kıyamet günü Allah’la mülakat ederler.”¹

22024. Hk. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ne mutlu dünyada alçak gönüllü olan kimselere, onlar kıyamet günü padişahlık tahtlarına sahip olurlar.”²

22025. Hk. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey kötü kullar! Halkı zan yüzünden kınıyorsunuz, fakat kendinizi hakkında yakın (ettiğiniz) ayıplar için kinamiyorsunuz?!”³

22026. Hk. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey dünya kulları! (zahit görünmeniz için) başınızı tıraş ediyorsunuz, gömleklerinizi kısaltıyorsunuz ve başlarınızı aşağı eğiyorsunuz. Ama kin ve hasedi kalbinizden çıkarmıyorsunuz.”⁴

22027. Hk. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey dünya kulları! Siz, dışarıdan bakanı şaşırtan, içerisinde ise

günahlarla dolu ölülerin kemikleri bulunan sıvalı kabirlere benziyorsunuz.”⁵

22028. Hk. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey dünya kulları! Siz halkı aydınlatan, kendisini ise yakan çiralara benziyorsunuz.”⁶

22029. Hk. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey İsrail oğulları! Dizleriniz üzere sürtünmeye mecbur olsanız bile alimlerin meclisini izdihamla doldurun. Çünkü Allah-u Teala sağanak yağmurla ölü toprağı dirilttiği gibi ölü kalpleri de hikmet ışığıyla diriltir.”⁷

22030. Hk. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey İsrailoğulları! Az konuşmak, büyük hikmettir. Öyleyse susun. Çünkü susmak güzel bir rahatlık olduğu gibi suçun azalmasına ve günahın da hafiflemesine sebep olur. İlim kapısını sağlamlaştırın. İlmin kapısı sabırdır. Allah boş yere gülen edep ve eğitim için yararı olmayan şeye doğru yürüyen kimseye buğzeder. Sürüsünden gafil olmayan

¹ a. g. e.

² a. g. e.

³ a. g. e.

⁴ a. g. e.

⁵ a. g. e.

⁶ a. g. e.

⁷ a. g. e.

bir çoban gibi kendi raiyetinden gafil olmayan valiyi de sever. Açıkta insanlardan utandığınız gibi gizlide de Allah'tan utanın. Bilin ki hikmetli sözler elden çıkmadan onları alın. Hikmetli sözlerin elden çıkması da ravilerinin gitmesi (ölmesi) iledir.”¹

22031. Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey ilim sahibi! Alimlere ilimleri için hürmet et ve onlarla tartışmayı terket. Cahilleri cahilliklerinden dolayı hakir say, ama onları kovma. Onları kendine yaklaştır ve bilmedikleri şeyleri onlara öğret.”²

22032. Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey ilim sahibi! Bil ki şükründen aciz kaldığın her nimet ona karşı ceza göreceğin günah mesabesindedir.”³

22033. Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey ilim sahibi! Bil ki tevbesinden aciz kaldığın her günah cezalanacağın azap gibidir.”⁴

22034. Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey ilim

sahibi! Ne zaman seni saracağını bilmediğin keder ve üzüntülerin, ansızın saldırısından önce onlara karşı hazırlıklı olman gerektiğini bil.”⁵

22035. Hz. İsa Mesih (a.s) ashabına şöyle buyurmuştur: “Söyleyin bakalım. Eğer bir kimse kardeşinin yanından geçtiğinde onun avret mahallinin açıldığını görürse acaba o açılmayan tarafını da açar mı? Yoksa açılmış olan yeri örter mi? Ashab: “Elbette onu örter” dediler. Hz. İsa (a.s) “Hayır siz onun açılmayan tarafını da açarsınız” diye buyurdular. Ashab Hz. İsa’nın (a.s) sorusunun bir misal olduğunu anlayınca: “Ey Allah’ın elçisi bunu bize açıklayın” dediler. Haz. İsa (a.s) “İşte bu; kardeşinin aybını görüp de onu gizlemeyen bir kimsenin misalidir” diye buyurdu.”⁶

22036. Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum: öğrenmeniz için öğretiyorum; bencil olmanız için değil. Siz

¹ a. g. e. 502

² a. g. e.

³ a. g. e.

⁴ a. g. e.

⁵ a. g. e.

⁶ Tuhef’ul-Ukul , 502

hoşlandıklarınızı
teketmedikçe dilediklerinize
ulaşamazsınız ve
sevmediğiniz şeylere karşı
sabretmedikçe
umduklarınızı elde
edemezsiniz.”¹

22037. Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Sakın namahreme bakmayın. Çünkü bu bakış, kalplere şehvet tohumu saçar ve bu da bakan kimseyi aldatmak için yeterli bir fitnedir.”²

22038. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ne mutlu bakışı kalbinde yer alan kalbi bakışında yer almayan kimseye. Halkın ayıplarına efendiler gibi değil, köleler gibi bakın. İnsanlar iki kısımdır: (belalara) duçar olanlar ve afiyette olanlar. Çaresiz olana acıyın ve afiyete karşılık da Allah’a şükredin.”³

22039. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey israil oğulları! Allah’tan utanmıyor musunuz? Suyu çer çöpten arıtmadıkça onu rahatlıkla içemiyorsunuz. Ama fil büyüklüğündeki haram maldan çekinmiyorsunuz. Tevrat’ta

size söylenen şu sözleri duymamış mısınız? “Akrabınıza sıla-i rahimde bulunun, onlara iyilik yapın.” Ben de şöyle diyorum: İlişkisini kesenle ilişki kurun. Esirgeyene bağışta bulunun. Kötülük yapana iyilik edin. Sövene selam verin. Sizinle çekişene insafli davranın. Zulmedenı affedin; nitekim siz de kötülüklerinizin affedilmesini istiyorsunuz. Öyleyse Allah’ın sizi affetmesinden ibret alın. Güneşinin iyi ve kötülere ışık saçtığını, yağmurunun salih ve suçlulara yaptığını görmüyor musunuz? Eğer sizi sevenlerden başkasını sevmezseniz, iyilik edenlerden başkasına iyilikte bulunmaz ve bağışta bulunanlardan başkasına bağışta bulunmazsanız o zaman sizin diğer kimselere karşı ne üstünlüğünüz olabilir? Bu işi fazilet ve aklı olmayan sefih kimseler de yapıyor. Ama Allah’ın dostu ve seçkin kulu olmak istiyorsanız, kötülük edene iyilik edin. Size zulmedenin suçundan geçin. Sizden yüz

¹ a. g. e.

² a. g. e.

³ a. g. e.

çevirene selam verin. Sözümlü dinleyin. Vasiyetimi koruyun; alim ve fakih olmanız için tavsiyelerime riayet edin.”¹

22040. Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, kalpleriniz, hazinelerinizin olduğu yere yönelir. İşte bunun içindir ki insanlar mallarını seviyor ve nefisleri onları arzuluyor öyleyse hazinelerinizi, güvenin yiyemeyeceği ve hırsızın çalamayacağı gökte biriktirin.”²

22041. Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki bir kul iki efendiye hizmet edemez, zorunlu olarak birini diğerine tercih edecektir. İşte böylece siz hem Allah hem de dünya sevgisine bir arada sahip olamazsınız.”³

22042. Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, insanların en kötüsü dünyayı ilmine tercih eden, onu seven, onu talep eden ve bu talebinde gayret gösteren alimdir. Öyle ki insanları şaşkınlıkta

bırakmayı başarabilse onu da mutlaka yapar. Güneşin bu aydınlatan ışığı, kör adamın gören gözü olmadıktan sonra neye yarar? Böylece bu alimin ilmi de, onunla amel etmedikten sonra neye yarar? Ağaçların meyveleri ne kadar da çoktur. Fakat hepsi yararlı olmaz ve yenilmez. Alimler de çoktur, fakat hepsi ilminden yararlanmıyor. Yeryüzü ne kadar da geniştir ama her yerinde ikame edilmemektedir.

Konuşanlar da çoktur ama hepsinin sözleri tastik edilmez. Öyleyse yünlü elbise giyip de hatalarını sahtekarlıkla gizlemek için başlarını aşağıya eğen, kurdun bakışı gibi kaşları altından bakan ve sözleri amellerine ters düşen yalancı alimlerden kendinizi koruyunuz. Topalaktan (bir çeşit ağaç) üzüm ve Ebucehil karpuzunun dalından da incir toplamak mümkün müdür? Böylece yalancı alimin sözü de batıl ve yalandan başka bir eser

¹ a. g. e. 503

² a. g. e.

³ a. g. e.

bırakmaz. Her konuşan da doğru konuşmaz.”¹

22043. Hz. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki ekin yumuşak (ve düz) yerde biter; kayanın üzerinde değil. Böylece hikmet de mütevazı olan kimsenin kalbinde gelişir; serkeş ve kibirli kimsenin kalbinde değil. Bilmiyor musunuz ki kim başını dik tutarsa tavan başını yarar. Kim de başını aşağı eğerse onun gölgesinden yararlanır. Böylece kim Allah için tevazu etmezse Allah onu alçaltır, kim de Allah için tevazu ederse Allah onu yüceltir. Balın her tulumda salim kalmaması gibi hikmet de her kalpte gelişmez. Tulum delinmediği, kuruyup bozulmadığı müddetçe bal, için bir kab olabilir. Böylece kalpler de, şehvetler onu delmediği, tamah onu kirletmediği ve nimet onu katılaştırmadığı sürece hikmet için bir yer olabilir.”²

22044. Hz. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, bir

evde yangın çıkarsa o yangın evden eve sirayet ederek bir çok evi yakar kül eder. Ama yangın çıkan ilk eve yetişilir ve o ev temelden tahrip edilirse o zaman ateş, yakacak bir yer bulamaz. İlk zalim de böyledir, önü alınırsa artık ondan sonra halkın kendisine uyacağı zalim bir imam bulunmaz. Nitekim ateş, ilk evde odun ve tahta bulamazsa o zaman hiç bir şeyi yakmaz.”³

22045. Hz. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, kim bir yılanın kardeşine sokmak için onu hedef aldığını görüp de kardeşini ikaz etmez, yılan da onu öldürürse, onun ölümünde ortak olmaktan beri olmaz. Böylece kim de kardeşinin günah işlediğini görür de onu o günahın sonucundan korkutmaz ve o adamı günah sararsa, onun suçuna ortak olmaktan güven içerisinde olamaz. Kim de bir zalimi zülmünden vazgeçirmeye gücü yeter de onu vazgeçirmezse o zülmü işleyen kimse gibi olur. Zalim nasıl korkar? Oysa ki

¹ a. g. e.

² a. g. e. 504

³ a. g. e.

sizin aranızda güven içinde yaşamaktadır. Nehyedilmiyor, itirazda bulunulmuyor ve önü alınmıyor. (Sizin bu gevşeklik ve sorumsuzluğunuzu gördükleri halde) neden zulümlerinden vazgeçsinler ve azmasınlar ki? Sizden herhangi birinizin: “Ben zulmetmiyorum, zulmetmek isteyen etsin” demesi ve zulmü görüp önünü almaması acaba yeterli midir? Eğer dediğiniz gibi olsaydı o zaman neden zalimlere azap indiğinde, onların yaptığı işi yapmadığınız halde sizler de onlarla beraber cezalandırılıyorsunuz?”¹

22046.Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Yazıklar olsun size ey kötü kullar! Allah’ın kıyamet gününün korkusundan size güvence vermesini nasıl ümit ediyorsunuz? Oysa ki siz Allah’a itaatte halktan korkuyorsunuz, O’na karşı itaatsizlik etmekle onlara itaat ediyorsunuz ve Allah’ın ahbine aykırı olarak halk ile olan ahitlerinizi

yerine getiriyorsunuz. Hak olarak söylüyorum ki Allah-u Teala kulları Rab edinen kimseleri, kıyamet gününün korkusundan emin kılmaz.”²

22047.Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Yazıklar olsun size ey kötü kullar! Hakir dünya ve geçici şehvetler için cennet mülkü hakkında kusur edip kıyamet gününün vahşetini unutuyor musunuz?”³

22048.Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Yazıklar olsun size ey dünya kulları! Zevale uğrayan nimet ve kısa bir hayat için Allah’tan kaçıyorsunuz ve O’na kavuşmaktan hoşlanmıyorsunuz. Allah’ın huzuruna çıkmaktan hoşlanmadığınız halde Allah sizi huzuruna kabul etmeyi nasıl sever? Allah kendisiyle görüşmeyi seven kimse ile görüşmeyi sever ve kendisiyle görüşmekten hoşlanmayan kimseyle görüşmek istemez. Siz nasıl sadece kendinizi Allah’ın dostu sanıyorsunuz? Oysa ki siz ölümden kaçıyorsunuz ve dünyaya

¹ a. g. e.

² a. g. e. 505

³ a. g. e.

sarıyorsunuz. Ölünün kafurunun güzel kokusu ve kefeninin beyazlığı ona hiç bir yarar sağlamayıp hepsi toprak altında kalacağı gibi, nazarınızda güzel ve süslü görünen dünya güzellikleri de size fayda vermeyecektir. Çünkü bunların hepsi zevale mahkumdur. Bedenlerinizin tertemiz ve renklerinin de açık ve parlak olması size ne fayda sağlar? Oysa, ölüme doğru gidiyorsunuz. Toprakta unutulup kalacaksınız ve kabirn karanlığına gömüleceksiniz.”¹

22049. Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey dünya kulları! Yazıklar olsun size, güneş ışığı altındayken چراغ taşıyorsunuz; oysa ki güneşin ışığı size yeter. Karanlıkta ise چراغın ışığından yararlanmayı terkediyorsunuz. Oysa ki چراغ bunun için yapılmıştır. Böylece ilim ışığından da dünya işleri için faydalanıyorsunuz. Oysa dünyadan size ulaşacak pay bellidir. Ama ahiret işlerinde ilimden faydalanmıyorsunuz. Oysa

size ilim bunun için verilmiştir. “Ahiret haktır” diyorsunuz; oysa ki siz dünyayı düzene koyuyorsunuz. Ölüm haktır diyorsunuz oysa ki siz ondan kaçuyorsunuz. Allah duyuyor, görüyor diyorsunuz, ama amellerinizi yazmasından korkmuyorsunuz. Duyan bir kimse sizi nasıl tastik eder? Bilmeyerek yalan söyleyen kimsenin, bilerek yalan söyleyen kimseden mazereti daha çoktur. Gerçi hiç bir yalana özür yoktur.”²

22050. Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, binek binilmediğinde ve çalıştırılıp uysallaştırılmadığında inatlaşır ve huyu değişir. Böylece kalpler de ölümü anmakla yumuşatılmadığında ve sürekli yapılan ibadetlerle yorulup zahmete düşürülmediğinde sert ve katı olur.”³

22051. Hz. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “İçerisi karanlık ve ürkütücü olan bir evin damında lamba yakmanın faydası olmadığı

¹ a. g. e.

² a. g. e. 506

³ a. g. e.

gibi kalplerinizin o ışıktan yoksun olduğu bir halde ilim ışığının ağızlarınızda olmasının, size bir faydası olmaz. Öyleyse karanlık evlerinize doğru koşup onları aydınlatın. Böylece katı kalplerinizi de, günahlar onları paslatmadan ve taştan daha sert bir hale getirmeden önce çabukça hikmetle yumuşatın.”¹

22052. Hı. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ağır yükleri taşımaya yardımcı aramayan kişi, onları taşımaya nasıl güç yetirir? Allah’tan mağfiredilemeyen kimsenin günahları nasıl dökölür? Günahları tevbe ile gidermeyen kimse onlardan nasıl kurtulabilir? Gemisiz denizden geçen kimse, boğulmaktan nasıl kurtulabilir? Çaba ve gayret göstererek çare yolu aramayan kimse, dünya fitnelerinden nasıl kurtulabilir? Kılavuzsuz yolculuk yapan kimse cennete nasıl ulaşabilir? Malından bir kısmını dostuna bağışlamayan kimse dostunun

muhabbetine nasıl karşılık verebilir? Allah’ın verdiği rızıktan bir miktarını O’na borç vermeyen kimse Rabbinin sevgisini nasıl kamil kılabilir?”²

22053. Hı. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, bir geminin denizde gark olması denize bir noksanlık getirmediği ve ona bir zarar vermediği gibi sizin Allah’a karşı yaptığınız günahlar da O’na en küçük bir noksanlık ve en ufak bir zarar veremez. Aksine kendinize zarar verir ve kendinizi noksanlaştırırsınız. Güneşin ışığı, istifade edenlerin çok olmasıyla eksilmez. Canlılar onun ışığı vesilesiyle yaşayıp hayatlarını sürdürüyorlar. Allah-u Teala’nın hazinesi de size çok bağışta bulunmak ve rızık vermekle eksilmez. İnsanlar O’nun rızkıyla yaşamaktalar. Allah şükredenin rızkını çoğaltır. şüphesiz O, şakir (şükrü kabul eden) ve alimdir.”³

22054. Hı. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Yazıklar olsun size ey kötü işçiler! İşinizin karşılığını

¹ a. g. e. 506

² a. g. e.

³ a. g. e. 507

alıyorsunuz, rızkı
yıyorsunuz elbiseyi
giyorsunuz, evler
yapıyorsunuz; fakat size iş
veren işini bozuyorsunuz.
Çok geçmeden işin sahibi
sizi isteyecek, bozduğunuz
işe bakacak, sizi aşağılatıcı
bir azba uğratacak ve
boyunlarınızın kökten
kesilmesini, ellerinizin
eklemlerinden ayrılmasını
ve daha sonra
bedenlerinizin yeryüzünde
sürüklenmesinizemredecek.
Sonra da bedenleriniz
takvalılara öğüt, zalimlere
de ibret olsun diye yolun
ortasında bırakılacaktır.”¹

22055.Hz. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey kötü
alimler! Yazıklar olsun size,
ölümün şimdilik sizi
yakalamadığından dolayı
ertelendiğini sanmayın;
ölüm o kadar yakın ki sanki
ölüm ulaşmış sizi göç
ettirmiştir bile. Öyleyse
şimdiden, hak olan daveti
kulaklarınıza yerleştirin,
kendi halinize ve
günahlarınıza ağlayın,
gerekeni hazırlayın,
hazırlığınızı yapın ve tevbe

ederek Rabbinize doğru
yönelin.”²

22056.Hz. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Hak
olarak söylüyorum ki
hastanın acının şiddetinden
dolayı lezzetli bir yemeğin
tadını alamaması gibi
dünyaya sahip olan kimse de
mal sevgisinden dolayı
ibadetin tadını alamaz.
Hasta adam, şifa verici
ilaçların vasfını bir tabipten
duymakla haz duyar. Ama
ilaçların acılığını
hatırladığında ilaç
kullanarak şifa bulma
arzusu nazarında kararır,
dünya ehli kimseler de
dünyanın çeşitli
güzelliklerinden tat alırlar.
Ama ölümün ansızın
gelişini hatırlamaları onların
yaşantılarını karartıp
mahveder.”³

22057.Hz. İsa Mesih (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Hak
olarak söylüyorum ki bütün
insanlar yıldızlara
bakıyorlar, ama yalnızca
onların rotasını ve
menzillerini tanıyan
kimseler onlar vasıtasıyla
(karanlık gecelerde) kendi
yollarını bulabiliyorlar.

¹ a. g. e. 507

² a. g. e. 507

³ Tuhef'ul-Ukul , 507

Sizler de hikmet öğreniyorsunuz ama yalnızca onunla amel eden kimseler hidayete kavuşabilirler. Ey dünya kulları! Yazıklar olsun size. Buğdayın tadını almak, hoş ve hazımlı olması için onu (çerçöpten) temizleyip dövüyorsunuz. İmanın da tadını almanız ve size fayda vermesi için onu da halis etmeniz gerekir.”¹

22058. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki eğer karanlık gecede katran yağıyla yanan bir çerağ bulursanız mutlaka onun ışığından yararlanırsınız; onun kötü kokusu sizi ondan yararlanmaktan menetmez. Böylece hikmeti de kimde bulursanız alın. Onun o hikmete rağbetsiz kalması onu almanıza engel olmaz.”²

22059. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey dünyaya tapanlar! Yazıklar olsun size, sizler ne hekimler gibi düşünüyorsunuz, ne akıllılar gibi anlıyorsunuz, ne kötülüklerden çekinen kullar gibisiniz ve ne de

değerli hür kişilere benziyorsunuz. Çok geçmeden dünya sizi kökten kazıyacak ve sizi yüzüstü yere serecektir. Daha sonra günahlarınız, saçlarınızın önünden tutarak sizi sürükleyecek, (kendisiyle amel etmediğiniz) ilim de arkanızdan sizi itecek; çıplak, tek ve تنها olarak size ceza veren sultana teslim edeceklerdir ve O, kötü amelleriniz karşılığında sizi cezalandıracaktır.”³

22060. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Yazıklar olsun size ey dünya kulları! Acaba ilim vesilesiyle bütün mahlukata egemen olmadınız mı? Ama o ilmi uzağa atıp onunla amel etmediniz dünyaya yöneldiniz; dünya için hükmediyorsunuz, onun için hazırlık görüyorsunuz, onu ahirete tercih ediyorsunuz ve onu bayındır kılıyorsunuz, artık ne zamana kadar dünyaya yöneleceksiniz? Allah’ın sizin vücudunuzda hiç payı yok mudur?”⁴

22061. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak

¹ a. g. e.

² a. g. e. 508

³ a. g. e.

⁴ a. g. e.

söylüyorum ki sevdiğiniz şeyleri terketmedikçe ahirette şeref kazanamazsınız. Tevbe etmek için yarını beklemeyin. Çünkü yarının önünde bir gece ve bir gündüz vardır bu arada Allah'ın kaza ve kaderi caridir (geçerlidir).”¹

22062. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki küçük günahlar şeytanın tuzaklarındandır, onları sizin nazarınızda pek küçük gösteriyor; derken o günahlar toplanıp çoğalır ve sizi kuşatır.”²

22063. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, yalanı methetmek ve din hususunda kendini övmek bilinen bütün şerlerin başı olduğu gibi dünya sevgisi de her hatanın kaynağıdır.”³

22064. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki ahiret şerefine ulaşmak ve dünya olaylarına karşı kendini koruyabilmek için her zaman kılınan namazdan

daha iyi hiç bir şey yoktur ve hiç bir şey namaz gibi insanı Rahman’a yaklaştıramaz. Öyleyse sürekli olarak namaz kılın; namaz, insanı Allah’a yakınlaştıran her salih amelden Allah’a daha yakın ve O’nun katında her şeyden daha sevimlidir.”⁴

22065. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki sözle, eylemle veya kinle intikam almayan mazlumin her ameli göklerde (melekut aliminde) çok büyüktür. Sizlerden hanginiz, ismi karanlık olan bir nur veya ismi nur olan bir karanlık görmüştür? Böylece hiç bir kul da mümin olduğu halde kafır, ahirete rağbet ettiği halde dünyayı tercih eden olamaz. Acaba arpa eken buğday ve buğday eken de arpa biçer mi? Böylece her kul, dünyada ektiği şeyi ahirette biçer ve yaptığı her amelin karşılığını orada görür.”⁵

22066. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, insanlar hikmet konusunda iki

¹ a. g. e.

² a. g. e.

³ a. g. e.

⁴ a. g. e.

⁵ a. g. e.

kısımdır: Bir kısmı onu sözüyle sağlamlaştırır, kötü ameliyle zayı eder, diğeri ise sözüyle sağlamlaştırır, ameliyle tastik eder, bunların arasında oldukça fark vardır. Öyleyse ilmiyle amel eden alimlere ne mutlu ve ilmiyle amel etmeyip de sadece dilde alim olanlara da yazıklar olsun.”¹

22067. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, kim ekinini, sürekli her tarafı saran zararlı otlardan temizlemezse, zararlı otlar o ekini yok eder. Kim de dünya sevgisini kalbinden çıkarmazsa bu sevgi onu öyle sarar ki artık ahiret muhabbetinin tadını alamaz. Ey dünya kulları! Yazıklar olsun size Rabbinizin camilerini bedenlerinize zindan edinin

(sürekli camilerde bulunun), kalplerinizi takva evleri yapın ve onları şehvetlere mesken kılmayın.”²

22068. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki belaya daha çok tahammülsüz olanınız, dünyayı daha çok seveninizdir. Belaya karşı daha çok sabırlı olanınız da dünyada daha zahid olanınızdır.”³

22069. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey kötü alimler! Yazıklar olsun size, siz Allah’ın dirilttiği ölüler değil miydiniz? Sizi dirilttiğinde tekrar öldünüz.”⁴ Yazıklar olsun size, siz Allah’ın ilim öğrettiği cahiller değil miydiniz? Size ilim öğrettiğinde onu unuttunuz.”⁵ Yazıklar olsun size, siz Allah’ın fakih kıldığı bilgisizler değil miydiniz?

¹ a. g. e. 509

² a. g. e.

³ a. g. e.

⁴ Dünyaya ve nefsanî isteklere dalmak ve ahiret için çalışmayı terk etmekle öldünüz. Zira sizler ahiret, ahiret nimtleri ve ahirette ebedi yaşamak üzere yaşatıldınız ama ondan yüz çevirdiniz ve dünyaya yöneldiniz. Dolayısıyla da bu

yüzden ölümlere dönüştünüz hatta onlardan daha kötü bir hale geldiniz. Zira ahirette azaba düçar olacaksınız ve nimetlerinden mahrum kalacaksınız. (Bihar’ın dipnotundan naklen, 14/312)

⁵ Zira bildiğiniz şeylerle amel etmediniz. Adeta ilminizi unuttunuz, (Bihar’ın dipnotundan naklen, 14/312)

Sizi fakih kıldığında cahil oldunuz.¹ Yazıklar olsun size, siz Allah'ın hidayet ettiği sapıklar değil miydiniz? Sizi hidayet ettiğinde tekrar sapıklığa düştünüz. Yazıklar olsun size siz Allah'ın görme kudreti verdiği körler değil miydiniz? ² Size görme kudreti verdiğinde tekrar kör oldunuz. Yazıklar olsun size! Siz Allah'ın konuşma gücü verdiği dilsizler değil miydiniz? Size konuşma gücü verdiğinde tekrar dilsiz oldunuz.³ Yazıklar olsun size siz Allah'tan zafer dilemiyor muydunuz? Size zafer nasip ettiğinde tekrar geriye döndünüz. Yazıklar olsun size, siz Allah'ın aziz kıldığı zeliller değil miydiniz? Aziz olduğunuzda, tecavüz ve isyan ettiniz. Yazıklar olsun size, siz Allah'ın yardım ettiği ve düşmanların

saldırısından korkan yeryüzündeki mustazaflar değil miydiniz? Size yardım ettiğinde kibirlendiniz, zulüm ve isyan ettiniz. Öyleyse kıyamet gününün zilletinden dolayı size yazıklar olsun. O gün sizi nasıl da hakir edecektir. Ey kötü alimler! Yazıklar olsun size, siz mühlitlerin amelini yapıyor, varislerin (cennet ehlinin) arzularını arzuluyor ve ateşe atılmayacağına dair güvencesi olan kimse gibi huzur buluyorsunuz. Halbuki Allah'ın işi, sizin dilediğinize uygun değildir. Sizler ölüm için türüyor, harap olmak için yapıyor, bayındır kılıyor ve varisler için de toplayıp hazırlıyorsunuz.”⁴

22070. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki Musa (a.s) size, “Allah’a yalan yere yemin etmeyin” diye

¹ İlim ve bilginizle amel etmediğinizden dolayı cahil oldunuz. (Bihar'ın dipnotundan naklen 14/312)

² Yani Allah sizlere basiret verdi ama, siz basireti kabul etmediniz ve basiret sizlere fayda vermedi. Zira sizler tıpkı basiretsiz kimseler gibi amel

etmektedir. (Bihar'ın dipnotundan naklen, 14/312)

³ Zira Allah'ın dilinize cari kıldığı şeyleri (hakikat ve bilgileri) açıklamaktan sakındınız. (Bihar'ın dipnotundan naklen, 14/312)

⁴ a. g. e. 509

emrediyordu. Ben de “Allah’a ne yalan ve ne de doğru olarak yemin etmeyin fakat hayır veya evet deyin” diyorum.”¹

22071. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki dışı sağlam, içi bozuk olan beden neye yarar ki? Kalpleriniz bozuk olduğu halde bedenleriniz ne kadar hoşunuza gitse de hiç bir faydası olmaz. Kalpleriniz kirli olduğu halde bedenlerinizi temizlemeniz ne yarar sağlar ki?”²

22072. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, yumuşak unu geçiren ve kepeği tutan elek gibi olmayın, böylece siz, hikmeti ağzınızdan çıkarıyorsunuz, ama kin kalbinizde baki kalıyor.”³

22073. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, ilk önce şerri terkedin. Daha sonra fayda vermesi için hayrı talep edin. Hayırla şerri bir araya topladığınızda, hayrın size bir yararı olmaz.”⁴

22074. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, nehre dalanın elbisesi ne kadar çaba gösterirse göstereceği mutlaka ıslanır. Böylece dünyayı seven kimse de günahlardan kurtulamaz.”⁵

22075. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki ne mutlu gece uyumayıp ibadetle meşgul olanlara; onlar ebedi bir nura sahip olan kimselerdir. Çünkü onlar gecenin karanlıklarında ibadetgahda ibadet için ayağa kalkıyorlar ve Rablerine yarının (kıyamet gününün) zorluğundan kendilerini kurtarması için yalvarıp yakarıyorlar.”⁶

22076. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, dünya bir tarla olarak yaratılmıştır, kullar orada tatlı, acı, şer ve hayır ekerler. İyi ekenin hesap günü yararlı bir neticesi olur, şer ekenin de biçme günü zorluk ve meşakkat olur.”⁷

¹ a. g. e.

² a. g. e. 510

³ a. g. e.

⁴ a. g. e.

⁵ a. g. e.

⁶ a. g. e.

⁷ a. g. e. 510

22077. *İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hak olarak söylüyorum ki hekim, cahil ile, cahil de heva ve hevesiyle denenir. Ağzınızdan caiz olmayan çirkin sözlerin çıkmaması için onu mühürlemenizi tavsiye ediyorum.”¹

22078. *İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hak olarak söylüyorum ki, sevmediğiniz şeylere sabretmedikçe umduğunuza ulaşamazsınız, hoşlanmadığınız şeyleri terketmedikçe de dilediğiniz şeylere erişemezsiniz.”²

22079. *İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hak olarak söylüyorum ki, ey dünya kulları! Dünya isteklerini azaltmayan, rağbetini ondan kesmeyen kimse ahireti nasıl idrak edebilir?”³

22080. *İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hak olarak söylüyorum ki, ey dünya kulları! Sizler ne dünyayı seviyorsunuz ve ne de ahireti. Eğer dünyayı sevseydiniz ona ulaşmaya vesile olan işe değer verirdiniz ve ahireti

sevseydiniz onu ümit eden kimselerin amelini yapardınız.”⁴

22081. *İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hak olarak söylüyorum ki, ey dünya kulları! Sizlerden bazıları arkadaşından zan üzerine nefret ediyor, fakat kendi nefsinden yakın üzerine nefret etmiyor. Hak olarak söylüyorum ki, sizlerden bazıları, bazı ayıpları söylendiğinde kızıyor, oysa onlar bir gerçektir. Ama kendisinde olmayan bir şeyle medhedildiğinde ise seviniyor.”⁵

22082. *İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hak olarak söylüyorum ki, şeytanların ruhları, kalplerinizde yaşadıkları gibi hiç bir yerde uzun süre yaşamamamışlardır. Allah dünyayı ahiret için çalışmanızdan dolayı size vermiştir. Sizi ahiretten alıkoymasına için değil. Allah dünyayı ibadetinize yardımcı olması için size yapıp açmıştır. Günah işlemenize yardımcı olması için değil. Dünyada

¹ a. g. e. 511

² a. g. e.

³ a. g. e.

⁴ a. g. e.

⁵ a. g. e.

kendisine itaat etmeyi size emretmiştir, isyan etmeyi değil. Onu size helale ulaşma vesilesi kılmıştır, harama değil. Onu birbirinizle ilişki kurmanız için yaymıştır. İlişkiyi kesmeniz için değil.”¹

22083. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, sevaba ulaşmayı herkes arzu eder, ama yalnız amel eden kimse ona ulaşır.”²

22084. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, ağacın, güzel meyvesi olmadıkça kamil olmayacağı gibi din de günahlardan kaçınmadıkça kemale erişmez.”³

22085. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki ziraat, ancak toprak ve suyla hasıl olur; iman da ancak ilim ve amelle doğrulur.”⁴

22086. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, su ateşi söndürdüğü gibi hilim de gazabı söndürür.”⁵

22087. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki suyla ateş bir kapta toplanmadığı gibi fıkıh ve körlük de bir kalpte toplanmaz.”⁶

22088. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki bulutsuz yağmur yağmaz, temiz bir kalp olmadıkça da Allah’ın rızası olan bir iş yapılmaz.”⁷

22089. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki her şey aydınlığını güneşten aldığı gibi, kalp de hikmetle nur kazanır. Takva da her hikmetin başıdır. Hak her hayrın kapısıdır. Allah’ın rahmeti de her hakkın kapısıdır, bu kapıların anahtarı da dua, yalvarıp yakarmak ve amel etmektir. Anahtar olmaksızın kapı nasıl açılabilir?”⁸

22090. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki, hekim bir adam sevmediği bir ağacı ekmez ve sevmediği bir ata binmez. Mümin bir alim de

¹ a. g. e.

² a. g. e.

³ a. g. e.

⁴ a. g. e. 512

⁵ a. g. e.

⁶ a. g. e. 512

⁷ a. g. e.

⁸ a. g. e.

Rabbinin sevmediği bir iş yapmaz.”¹

22091. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyom ki saykal kılıcı düzeltip cilaladığı gibi hikmet de kalbi cilalar, aydınlatır. Hikmet hekimin kalbinde, ölü topraktaki su gibidir. Suyun ölü toprağı diriltmesi gibi hikmet de kalbi diriltir. Hikmet hekimin kalbinde, karanlıktaki bir ışığa benzer ki hekim onun ışığıyla halk arasında yürür.”²

22092. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki dağların tepesinden taş taşımak, sözünü anlamayan kimseyle konuşmaktan daha iyidir. (Böyle bir adam) taşı, yumuşaması için suya koyan veya ölüler için yemek yapan kimseye benzer. Ne mutlu gereksiz sözlerinin önünü, Rabbinin gazabına sebep olacağı korkusuyla alan, anlayacağı sözden başka bir şey söylemeyen ve ameli kendisine belirlenmeyinceye kadar da hiç kimsenin sözüne gıpta etmeyen kişiye. Ne mutlu

bilmediğini alimlerden öğrenen ve öğrendiğini de cahillere öğreten kimseye. Ne mutlu alimlere ilimlerinden dolayı saygı gösteren, onlarla tartışmayan, cahilleri cehaletlerinden dolayı küçük gören, fakat onları kendisinden kovmayan, onları kendi yanına çağıran ve bilmedikleri şeyleri onlara öğreten kimseye.”³

22093. İsa Mesih (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hak olarak söylüyorum ki ey Havariler! Bugün siz, halk arasında ölülerin arasındaki diriler gibisiniz; öyleyse (bu) dirilerin ölümüyle ölmeyin.” Yine Hz. İsa (a.s) Allah-u Tebarek ve Teala’nın şöyle buyurduğunu söylemiştir: “Mümin kulum, dünyayı kendisinden aldığımda mahzun oluyor. Halbuki bu durumda bana her zamankinden daha sevimli ve daha yakındır. Dünyada, ona bolluk ve genişlik verdiğimde ise seviniyor; halbuki bu durumda benim indimde her zamankinden daha kötüdür. Ve bu

¹ a. g. e. 512

² a. g. e.

³ a. g. e.

durumda benden daha uzaktır.”¹

bak. el-Bihar, 14/283, 21. Bölüm

4124. Bölüm Peygamber’in (s.a.a) Öğütleri

Kur’an :

“De ki: “Size tek bir öğüdüm vardır: Allah için ikiye ikiye ve tek tek kalkınız, sonra düşününüz, göreceksiniz ki arkadaşınızda bir delilik yoktur. O yalnız çetin bir azabın öncesinde sizi uyarmaktadır.”²

22094. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Ne olmuş ki dünya sevgisinin insanlardan çoğuna üstün geldiğini ve adeta ölümün dünyada başkaları için yazıldığını görür gibiyim... Acaba kalanlar gidenlerden öğüt almıyorlar mı? Onlar cahillik ettiler ve Allah’ın kitabındaki bütün öğütleri unuttular ve her kötü akıbetin kötülüğünde (sanki) güvende oldular.”³

22095. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Dünyada bir garip veya yolcuymuşsun gibi ol, kendini ölümlerden say, sabaha başlayınca kendine geceyi vaad etme ve geceye çatınca kendine sabahı vaad etme. Sağlık zamanından hastalık zamanların için (nasip), gençliğinden yaşlılığın için ve hayatından ölümün için (nasip) al. Zira yarın adının ne olacağını bilemezsin.”⁴

22096. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Ey insanlar! Adeta ölüm bu dünyada bizden başkaları için yazılmış ve adeta dünyada hak, bizlerden başkaları için farz kılınmıştır. Adeta teşyii olan ölümler bir an önce, bize doğru geri dönecek misafirler gibidirler. Onların evleri mezarlarıdır ve miraslarını adeta onlardan sonra ebediymişiz gibi yiyoruz. Her şiddetli beladan kendimizi güvende zannediyoruz, her öğüdü unuttur olduk, aybı halkın ayıbını araştırmaktan kendisini alıkoyan, günah yolunda olmayan helal bir

¹ a. g. e. 513

² Sebe , 46

³ Bihar , 77/125/32

⁴ A’lam’ud-Din , 339

yolda elde ettiği malı harcayan, yetim ve fakirlere acıyan, anlayışlı ve akıllı kimselerle kaynaşan, sünnete uyan, sünneti bidate çekmeyen, malının fazlasını infak eden, dilini çok konuşmaktan koruyan kimseye ne mutlu! İçi iyi ve tabiatı temiz olan kimseye ne mutlu!”¹

22097. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “İbretlerle uyanın, yolculuk için hazırlanın, az ile kanaat edinin ve harekete hazır bulunun.”²

bak. el-Vesiyet (1), 4079. Bölüm el-Bihar, 77/195-44

4125. Bölüm İmam Ali’nin (a.s) Öğütleri

22098. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey insanlar! Biliniz ki sizler, kılavuzun öne sürdüğü, kervancıbaşının dünyanın viran olduğunu seslendiği ve münadinin ölüme çağırdığı bir kervansınız. O halde dünyanın sizi

aldatmasından ve şeytanın sizleri Allah hakkında kandırmasından sakının.”³

22099. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Başına feryat edilen, uyanan ve sakınan kimseler gibi olunuz. Zira ki sizinle cennet ve cehennem arasında sadece ölüm vardır. Her lahzanın azalttığı ve her saatin yok ettiği ömrün kısa olması gerekir. Gece ve gündüzün sürdüğü yolculuğa gitmiş gaip kimsenin bir an önce dönmesi gerekir.”⁴

22100. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her ne kadar uzun da olsa ömrün müddeti yine de kısadır. Giden, kalan kimse için ibrettir. Ölü diri kimse için öğüt vesilesidir. Giden dün artık geri dönmez. İnsan ise hiç bir yarına itminan edemez. Evveli ortancasının yol bilen, ortancası ise sonuncunun önderidir ve hepsi birbirlerinden ayrılacaklardır.”⁵

22101. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her ne kadar uzun da olsa ömür müddeti yine de kısadır. Giden şey

¹ Kenz'ul-Ummal , 44175

² Tenbih'ul-Havatir , 2/120

³ Bihar , 77/374/36

⁴ a. g. e. 78/70/31

⁵ Emali'es-Seduk , 96/5

kalan şey için ibrettir, ölü diri için ibret vesilesidir. Dün artık geri dönmez, hiç bir yarına da itminan edemezsin. Herkes bir diğerinden ayrılır ve ona katılır. O halde Allah’a salim ve temiz bir kalp götüren kimse dışında ne bir servetin ve ne evlatların fayda vermediği bir güne hazırlanınız.”¹

22102. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Acaba sizden daha uzun yaşayan, daha kalıcı etkileri olan, daha kalabalık orduları ve daha çok gücü bulunan kimselerin evlerinde değil misiniz? Onlar dünyaya taptılar, hem de nasıl taptılar, dünyayı tercih ettiler, hem de nasıl tercih ettiler, ama sonunda horluk içinde ondan göç ettiler.”²

22103. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ordular toplayan, kaleler inşa eden ve tahtalarda oturanlar nerede? Evler yapan, saraylar yükselten, binlercesini seferber kılanlar nerede? Dünya günleri onları elden ele gezdirmiş, yıllar onları yutmuştur. O

halde ölümlere dönüşmüşler, mezarlarında parça parça olmuşlardır. Geride bıraktıkları şeylerden ümitlerini kesmişler, önceden gönderdikleri şeylerden haberdar olmuşlardır. Böylece gerçek mevlaları olan Allah’a geri döndürülmüşlerdir. Biliniz ki hüküm Allah’a aittir ve o hesabı en çabuk görendir.”³

22104. İmam Ali (a.s), çoğu zaman minbere çıkıyor ve hutbeden önce şöyle buyuruyordu: “Ey insanlar! Allah’tan korkunuz. Zira hiç bir insan boş yere yaratılmamıştır ki neticede ömrünü boş şeylerde geçirsın ve kendi haline bırakılmamıştır ki istediği her faydasız işi yapsın. Bu dünya kendisini insanın gözünde süslemiştir. Bu dünya insanın kötümserlikle çirkin gördüğü ahiretin yerini tutamaz. Dünyaya aldanan kimse her ne kadar bu dünyada en üstün galibiyete de erişse, ahiretten en az nasibi olan kimse gibi değildir.”⁴

22105. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Adeta ölümlerin

¹ Bihar , 78/69/24

² a. g. e. s. 16/73

³ Bihar , 77/374/36

⁴ Tenbih'ul-Havatir , 1/79

gitmesinden işittiğimiz çok yakında bizlere dönecek olan misafirlerdir. Onları mezarlarına koyuyur ve adeta ebediymişiz gibi miraslarını yiyoruz. Öğüt veren herkesi unuttuk. Oysa herşeyi söküp atan belanın hedefleri halindeyiz.”¹

22106. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “O halde ey duyan kimse! Kendi sarhoşluğundan ayıl, gaflet uykundan uyan, hızını azalt. Allah Tebareke ve Teala tarafından gelen, kesin olan, kendisinden kaçmanın mümkün olmadığı şey hakkında düşün. Ardından kendini övmeleri terk et, kibir ve gururu bırak, zihnini hazırlıklı kıl, mezarını ve varacağın yeri hatırla. Zira geçeceğin yer mezardır ve akıbetin orasıdır. O halde sana öğüt verilen şeyler hakkında düşünmek sana fayda verir. Kulağına söylenen ve sana vaad edilen şeyi hatırla.”²

22107. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah’ın kulları! Allah için, Allah için kendi nezdinizde en aziz ve en sevimli şey hususunda

dikkatli olun. Şüphesiz Allah, size hak yolu göstermiş ve O’nun yolları sizin için aydınlanmıştır: Kötü bir akıbet veya ebedi bir saadet!”³

22108. İmam Ali (a.s) kendisine öğüt vermesini isteyen birisine şöyle buyurmuştur: “Amelsiz ahiretten ümidi olan ve uzun arzularla tövbeyi geciktiren kimseden olma; o kimse, dünya hakkında za-hitler gibi konuşur; fakat dünyayı isteyenlerin yaptığını yapar; ondan ne kadar verilse doymaz, men edildiğinde kanaat etmez.”⁴

22109. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kurtlara terk edilen ve onlara doğru götürülen kimse! Duyduğun ve gördüğün şeylerden ibret al, gözüne uyku lezzetinden uzak durmasını, göz yaşı dökmesini söyle. Senin mezar evin, korkuların ve çürümüşlüklerin evidir. Senin akıbetin ölümdür. Ey hayasız! değişikliklere uğrayan habersiz kimse!

¹ Bihar , 77/395/14

² a. g. e. s 408/38

³ Nehc’ül-Belağa , 157. hutbe

⁴ a. g. e. 150. hikmet

Öğüt verenlerin ve marifet öğretenlerin sözünü dinle.”¹

22110. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ben sizin kulağınıza öğüt veriyorum, sizler ise ondan yüz çeviriyorsunuz. Sizlere yetkin öğütler veriyorum, sizler ondan kaçırıyorsunuz. Aslandan kaçan ürkek merkeblere benziyorsunuz.”²

22111. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah’ı göz önünde bulundurun, ey Allah’ın kulları! Kalemler kurumadan, ömür tükenmeden, günahlar yerleşmeden ve hasrete davetten önce Allah’ı düşünün.”³

bak. es-Suk, 1936. Bölüm, el-Vesiyet (1), 4080. Bölüm, el-Bihar, 77/376, 15. Bölüm

4126. Bölüm İmam Hasan’ın Öğütleri

22112. İmam Hasan (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey insanlar! Her kim Allah için halis olur ve O’nun sözünü

kılavuz edinirse, daha doğru olan yola hidayet edilir. Allah ilerleme hususunda ona başarı verir, iyi işlerde ona yardımcı olur. Zira Allah’ın komşusu (veya Allah’a sığınan kimse) güvendedir ve korunmuştur.”⁴

22113. İmam Hasan (a.s) şöyle buyurmuştur: “Biliniz ki, Allah sizi boşuna yaratmadı. Sizi kendi başınıza bırakacak da değildir. Ecellerinizi yazdı, rızıklarınızı aranızda paylaştırdı ki, her akıl sahibi mevkisini tanısin ve bilsin ki, ancak mukadder olan şeyler kendisine ulaşır ve ondan çevrilen hiçbir şey ona ulaşmaz”⁵

bak. el-Bihar, 101/77, 19. Bölüm

4127. Bölüm İmam Hüseyin’in (a.s) Öğütleri

22114. İmam Hüseyin (a.s) Kerbela’ya doğru giderken şöyle buyurmuştur: “Doğrusu bu dünya değişip tanınmaz olmuş ve iyilikleri sırt çevirmiş; ondan geriye

¹ Nehc’üs-Saade , 2/40

² a. g. e. s. 566

³ a. g. e. s. 3/129

⁴ Bihar , 78/104/3

⁵ Tuhef’ul-Ukul , 232

kabın dibindeki azıcık kalıntı sudan ve havası ağır olan otlaktaki gibi alçak yaşıttan başka bir şey kalmamıştır. Hakka amel edilmediğini ve batıldan da kaçınılmadığını görmüyor musunuz? Böyle bir durumda mü'minin ölümü arzulanması haktır. Ben ölümü saadet, zalimlerle yaşamayı ise alçaklık biliyorum.”¹

22115. İmam Hüseyin (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Sizlere Allah’tan korkmayı tavsiye ediyorum ve sizleri Allah’ın günlerinden sakındırıyorum. Sizlere Allah’ın bayraklarını ve nişanelerini kaldırıyorum. Adeta korkunç olan şey korkunç bir girişle bilinmeyen bir inişle ve acı bir tatla gelmiştir.”²

22116. İmam Hüseyin (a.s),
kendisine, “Ben isyankar bir kimseyim, günahlar karşısında sabredemiyorum. O halde bana öğüt ver” diyen birisine şöyle buyurmuştur: “Beş işi yap, ondan sonra istediğin günahı işle: Evvela Allah’ın rızkını yeme ve istediğin günahı yap, ikinci olarak

Allah’ın hakimiyetinden dışarı çık ve istediğin günahı işle, üçüncü olarak Allah’ın seni görmediği bir yere git ve istediğin günahı yap, dördüncüsü ise ölüm meleği senin canını almak için geldiğinde onu kendinden uzak kıl ve istediğin günahı işle. Beşinci olarak da cehennemin maliki seni ateşe götürdüğünde, ateşe girme ve istediğin günahı yap.”³

bak. el-Bihar, 116/77, 20. Bölüm

4128. Bölüm İmam Zeyn’ül- Abidin’in (a.s) Öğütleri

**22117. İmam Zeyn’ül-
Abidin (a.s), her Cuma
Resulullah’ın (s.a.a) mescidinde
şu cümlelerle insanlara öğüt
veriyor, dünyadan yüz çevirmeye
ve abirete rağbet etmeye
çağırarak şöyle buyuruyordu:**
“Ey insanlar! Allah’tan
korkunuz ve biliniz ki siz
Allah’a geri döneceksiniz.
Herkes bu dünyada yaptığı
her işi orada görecektir.”⁴

¹ a. g. e. 245

² Bihar , 78/120/3

³ a. g. e. s. 126/7

⁴ Emali’es-Seduk , 407/1

22118. *İmam Zeyn'ül-Abidin (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Ademoğlu! Eyvahlar olsun sana! Bil ki karnın dolu oluşu (ahirete) meyil ve rağbetin gevşekliği, tokluğun mestliği ve kudretin azameti insanı amelden alıkoyan ve yavaşlatan sebeplerdendir. Allah’ı zikretmeyi insanı unutturur, ecelin yakın oluşundan gafil kılar. Öyle ki dünya sevgisine yakalanan kimse adeta şarap sarhoşluğundan deli gibi olur.”¹

22119. *İmam Zeyn'ül-Abidin (a.s), Muhammed b. Müslim Zuberi’ye yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Yarın kıyamet günü Allah’ın huzurunda durduğunda nasıl birisi olacağına bak. Sana nimetlerine nasıl riayet ettiğini, üzerindeki hüccetlere ne yaptığını sorduğu zaman Allah’ın senin bir özrünü kabul edeceğini ve kusurlarına rızayet göstereceğini zannetme. Heyhat! Heyhat! Böyle değildir.”²

22120. *İmam Zeyn'ül-Abidin (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah, bizi ve sizi zalimlerin hilesinden, kıskançların zulmünden ve zorbaların zorbalığından korusun. Ey mü’minler! Dünyaya ve onun yarın çürüyüp yok olacak mal ve solup gidecek otlarına meyleden tağutlar ve onların yandaşları, sakın sizleri aldatmasınlar.”³

22121. *İmam Zeyn'ül-Abidin (a.s), “Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğrulardan olun” ayetini her okuduğu zaman şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah’ım! Beni bu davetinin en üstün mertebelerinde karar kıl, irade gücüme yardım et ve bana başarı ver ki nefsimi güzel bir hesaba çekeyim ve beni nefsimden kurtar ki senin korkundan ve haşyetinden dünyevi hatıralar kalbimden dışarı çıksın.”⁴

bak. el-Bihar, 128/78, 21. Bölüm

¹ Bihar , 78/129/1

² a. g. e. s. 132/2

³ Tuhef'ul-Ukul , 252

⁴ Bihar , 78/153/18

4129. Bölüm İmam Bakır'ın (a.s) Öğütleri

22122. İmam Bakır (a.s) *buğurunda bulunan bir grup Şii'ye öğüt vermiş ve sakındırmışken onlar önemsemeyip kendileriyle meşgul olunca öfkelenmiş, bir müddet başını önüne eğmiş ve daha sonra başını onlara doğru kaldırarak şöyle buyurmuştur:* “Eğer sözlerimin az bir kısmı bile, sizlerden birinin kalbine otursaydı, hemen ölüverirdi. Ey cansız bedenler! Ey kandilsiz sinekler!¹ Sanki siz, duvara dayatılmış kuru odun ve yontulmuş cilalı putlarsınız... Ey güzel yüz sahipleri! Ey su kenarına çökmüş susamış develer! Niçin vücutlarınızı bayındır, kalplerinizi helak olmuş görüyorum.”²

22123. İmam Bakır (a.s) *şöyle buyurmuştur:* “Ey insanlar! Siz bu dünyada ölüm oklarının hedefisiniz. Sizden hiç kimse ömründen bir gün geçmedikçe

ömrünün yeni bir gününü karşılayamaz.”³

bak. el-Vesiyet (1), 4083. Bölüm, el-Bihar, 162/78, 22. Bölüm

4130. Bölüm İmam Sadık'ın (a.s) Öğütleri

22124. İmam Sadık (a.s), *kendisinden öğüt dileyen birine şöyle buyurmuştur:* “Eğer Allah Tebareke ve Teala rızık vermeyi üstlenmişse o halde, rızık için üzülmünün sebebi nedir ve eğer rızık bölüştürülmüşse, o halde tamahlanmanın anlamı nedir? Eğer hesap doğruysa o halde (mal ve servet) biriktirmek nedendir?”⁴

22125. İmam Sadık (a.s) *şöyle buyurmuştur:* “Benden bir söz işitin ki o sizin için kül renkli, el ve ayakları siyah çizgili atlardan daha hayırlıdır. Sizden hiç kimse boş ve ilgisiz sözler söylemesin, faydalı sözlerin çoğunu söylemekten de sakınsın.”⁵

¹ El-Vafi kitabında, "Ey fitilsiz kandiller" diye zikredilmiştir; bu nakil daha uygundur.

² Tuhef'ul-Ukul , 291

³ Bihar , 78/179/59

⁴ a. g. e. s. 190/1

⁵ Emali't-Tusi , 225/391

22126. *İmam Sadık (a.s), kendisinden öğüt dileyen Cabir'e şöyle buyurmuştur:* “Ey Cabir! Dünyayı uyku aleminde elde ettiğin ve uyanınca yanında ondan bir şey görmediğin bir mal olarak düşün. Acaba dünyada nasibin, giydiğin ve eskittiğin elbiseden veya (yeddiğin ve sonra da) neye dönüştüğünü bildiğin yiyecekten başka bir şey midir? O halde ilkleri sonlarından alınmış olan (ve giden) ve sonra aralarında göç sesi yükseltilen, lakin (buna rağmen) habersizce oyunla oynayan topluluğa hayret doğrusu.”¹

bak. el-Vesîyyet, 4084. Bölüm, el-Bihar, 190/78, 23. Bölüm, s. 279, 24. Bölüm

4131. Bölüm İmam Kazım'ın (a.s) Öğütleri

22127. *İmam Kazım (a.s), Hişam b. Hakem'e şöyle buyurmuştur:* “Ey Hişam! Allah Tebarek ve Teala akıllı ve anlayışlı kullarına, kendi kitabında müjde vermiş ve şöyle buyurmuştur: “Dinleyip de, en güzel

söze uyan kullarımı müjdele. İşte Allah'ın doğru yola erıştirdiği onlardır. İşte onlar akıl sahipleridir.”²

22128. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Hişam! Allah Tebarek ve Teala akıllar vesilesiyle, hüccetini insanlara tamamlamış, Peygamberlere beyan vesilesiyle yardım etmiş, delillerle onlara rububiyetini göstermiş ve şöyle buyurmuştur: “İlahınız bir tek ilâhtır. O, Rahman ve Rahim'den başka ilah yoktur. Göklerin ve yerin yaratılmasında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelmesinde, insanlara yararlı şeylerle denizde süzülen gemilerde, Allah'ın gökten indirip yeri ölümünden sonra dirilttiği suda, her türlü canlıyı orada yaymasında, rüzgarları ve yerle gök arasında emre amade duran bulutları döndürmesinde akleden topluluklar için deliller vardır.”³

¹ Tenbih'ul-Havatir , 2/30

² el-Kafi , 1/13/12

³ a. g. e.

22129. *İmam Kazım (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Ey
Hişam! Allah onları kendini
tanımak için delil kılmıştır ki
bütün bu şeylerin bir
müdebbiri olduğunu
anlasınlar ve hakeza şöyle
buyurmuştur: “Geceyi
gündüzü, güneşi ve ayı
sizin istifadenize
vermiştir. Yıldızlar da
O’nun buyruğuna boyun
eğmiştir. Bunlarda, akıl
eden topluluklar için
dersler vardır.” Hakeza
şöyle buyurmuştur: “Sizi
topraktan, sonra
nutfeden, sonra kan
pıhtısından yaratan;
sonra erginlik çağına
ulaşmanız, sonra da
yaşlanmanız için sizi
bebek olarak dünyaya
çıkaran O’dur. Kiminiz
daha önce öldürülür,
kiminiz de, belirtilmiş bir
süreye ulaşırsınız. Belki
artık düşünürsünüz.” Ve
hakeza şöyle buyurmuştur:
“Şüphesiz gece ve
gündüzün birbiri ardınca
gelişinde, Allah’ın gökten
indirdiği rızıkta bu
vesileyle ölü yeryüzüne

hayat verişinde,
rüzgarların bir yerden bir
yere götürülüşünde
(gökle yer arasında duran
bulutlarda) şüphesiz ki
düşünen kimseler için
apaçık nişaneler vardır.”¹
Ve Hakeza şöyle
buyurmuştur: “Allah’ın,
yeryüzünü ölümünden
sonra dirilttiğini bilin;
size, akıl edesiniz diye
açık açık deliller
anlattık.”ve hakeza şöyle
buyurmuştur:
“Yeryüzünde, hepsi de
aynı su ile sulanan,
birbirine komşu toprak
parçaları, tek ve çok
köklü üzüm bağları,
ekinler, hurma ağaçları
vardır. Fakat onları şekil
ve lezzetçe birbirinden
farklı kılmışsındır.
Düşünen kimseler için
bun-da ibretler
vardır.”Hakeza şöyle
buyurmuştur: “Korku ve
ümide düşürmek için size
şimşegi gösteren,
yağmurla yüklü bulutları
meydana getiren
O’dur.”ve hakeza şöyle
buyurmuştur: “De ki:

¹ Bu bölüm Casiye suresinin
beşinci ayetinin muhtevasıdır ,
aynı ifadesi değil.

“Gelin size Rabbinizin haram kıldığı şeyleri söyleyeyim: O’na hiç bir şeyi ortak koşmayın, anaya babaya iyilik yapın, yoksulluk korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin sizin ve onların rızkını veren biziz, gizli ve açık kötülüklere yaklaşmayın, Allah’ın haram kıldığı cana haksız yere kıymayın.”Allah bunları size düşünesiniz diye buyurmaktadır.”Hakeza şöyle buyurmuştur: “Emrinizde bulunan kölelerinizin de eşit surette hak sahibi olmalarına razı olur ve birbirinizi saydığınız gibi bu ortaklarınızı sayar mısınız? Düşünen topluluğa ayetleri böylece uzun uzadıya açıklarız.”¹

22130. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Allah daha sonra akıl sahiplerine öğüt vermiş, onları ahirete rağbet ettirmiş ve şöyle buyurmuştur: “Dünya hayatı bir oyun ve eğlenceden başka bir şey değildir. Takva sahibi olanlar için ahiret yurdu

muhakkak ki daha hayırlıdır. Hala akıl erdiremiyor musunuz?”²

22131. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Allah cezalarını düşünmeyen kimseleri korkutmuş ve şöyle buyurmuştur: “Sonra diğerlerini yok etmiştik. Sabah akşam, onların yerleri üzerinden geçersiniz. Akıl etmez misiniz?” Hakeza şöyle buyurmuştur: “Bu kasaba halkına yaptıkları yolsuzluklardan ötürü gökten, elbette bir azâb indireceğiz” dediler. Ve şüphesiz düşünen bir topluluğa nişane olsun diye o kasabadan açık bir nişane bıraktık.”³

22132. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Akıl, ilim ile birlikte. Allah şöyle buyurmuştur: “Biz bu misalleri insanlara veriyoruz, onları ancak alimler anlayabilir.”Ey Hişam! Allah daha sonra aklını kullanmayanları kınamış ve şöyle buyurmuştur: “Hani

¹ el-Kafi , 1/13/12

² a. g. e. 1/14/12

³ a. g. e.

onlara: “Allah’ın
indirdiğine uyun”
denilince, “hayır,
atalarımızı yapar
bulduğumuz şeye uyarız”
derler; ataları bir şey akıl
edemeyen ve hidayeti
bulamayan kimseler
olsalar da mı (onlara
uyacaklar)?” ve hakeza
şöyle buyurmuştur:
“Küfredenlerin (hidayete
davet edilme
hususundaki) misali,
bağırıp çağırmadan
başkasını iştıme
(hayvanlara tehlikeyi
haber vermek için)
seslenen kimsenin
(çobanın) misalidir. (Bu
sesin kendilerine bir
tehlikeyi haber verdiğini
anlamazlar.) Sağırırlar,
dilsizdirler, kördürler; bu
yüzden onlar akıl
edemezler.”ve hakeza
şöyle buyurmuştur:
“Aralarında sana kulak
veren vardır. Sen,
sağırlara, üstelik akılları
da almazsa, iştıtebilir
misin?” ve hakeza şöyle
buyurmuştur: “Yoksa
çoklarının söz
dinlediklerini veya akıl
ettiklerini mi sanırsın?

Onlar şüphesiz davarlar
gibidir, belki daha da
sapık yolludurlar.”ve
hakeza şöyle buyurmuştur:
“Onlar sizinle toplu
olarak, ancak surla
çevrilmiş kasabalar
içinde veya duvarlar
arkasından savaşı kabul
edebilirler. Kendi
aralarındaki çekişmeleri
ise serttir; onları birlik
sanırsın, oysa kalpleri
birbirinden ayırdır. Bu,
akıl etmeyen bir topluluk
olmalarındandır.”¹

22133. *İmam Kazım (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Ey
Hişam! Allah çoğunluğu
kınamış ve şöyle
buyurmuştur:

“Yeryüzündekilerin
çoğunluğuna itaat
edersen seni Allah
yolundan saptırırlar.”ve
hakeza şöyle buyurmuştur:
“And olsun ki onlara:
“Gökleri ve yeri yaratan
kimdir?” diye sorsan,
“Allah’tır” derler. De ki:
“hamt Allah’a
mahsustur” , ama çoğu
bilmezler.”ve hakeza şöyle
buyurmuştur: “And olsun
ki onlara: “Gökten su
indirip onunla,

¹ a. g. e.

ölümünden sonra yeri diriltlen kimdir?” diye sorarsan, şüphesiz, “Allah’tır” derler. De ki: “Övülmek Allah içindir”, fakat çoğu bunu akıl etmezler.”¹

22134. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Allah azınlığı övmüş ve şöyle buyurmuştur: “Kullarımdan şükredenler pek azdır.”hakeza şöyle buyurmuştur: “sayıları da ne kadar azdır.”hakeza şöyle buyurmuştur: “Firavun tairesinden olup da, inandığını gizleyen bir adam dedi ki: “Rabbim Allah’tır diyen bir adamı mı öldüreceksiniz?” Hakeza şöyle buyurmuştur: “Pek az kimse onunla berâber iman etmişti.”Hakeza şöyle buyurmuştur: “Lakin çoğu bilmezler.”Hakeza şöyle buyurmuştur: “Ve çoğu akıl etmezler.”Hakeza şöyle buyurmuştur: “Ve çoğu farkında değillerdir.”²

22135. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Allah akıl sahiplerini

en güzel şekilde anmış, onları en güzel süsle süslemiş ve şöyle buyurmuştur: “Hikmeti dilediğine verir. Kime hikmet verilmişse şüphesiz ona çokça hayır verilmiştir. Bundan ancak akıl sahipleri ibret alır.”Hakeza şöyle buyurmuştur: “(İlimde derinleşmiş olanlar da) “Ona inandık, (muhkem ve müteşabih) hepsi Rabbimizin katındandır” derler. Bunu ancak akıl sahipleri düşünebilirler.”Hakeza şöyle buyurmuştur: “Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelmesinde akıl sahiplerine şüphesiz deliller vardır.”hakeza şöyle buyurmuştur: “Sana Rabbinden indirilenin gerçek olduğunu bilen kimse, onu bilmeyen köre benzer mi? Ancak akıl sahipleri ibret alırlar.”Hakeza şöyle buyurmuştur: “Geceleyin secde ederek ve ayakta durarak boyun bükten, ahiretten çekinen,

¹ a. g. e. 1/15/12

² a. g. e.

Rabbinin rahmetini dileyen kimse küfreden kimse gibi olur mu? De ki: **“Bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak akıl sahipleri öğüt alırlar.”**Hakeza şöyle buyurmuştur: **“Sana indirdiğimiz bu Kitab mübarektir; ayetlerini düşünsünler, akılı olanlar da öğüt alsınlar.”**Hakeza şöyle buyurmuştur: **“And olsun ki biz Mûsa’ya doğruluk rehberi verdik. İsrailoğullarını da, akıl sahipleri için bir öğüt ve doğruluk rehberi olan Kitab’a, Tevrat’a varis kıldık.”**Hakeza şöyle buyurmuştur: **“Öğüt ver; doğrusu öğüt iman edenlere fayda verir.”**¹

22136. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Allah-u Teala kendi kitabında şöyle buyurmuştur: **“Doğrusu bunda, kalbi olana ders vardır.”**Yani akıllı olana. Ve hakeza şöyle buyurmuştur: **“And olsun ki, Lokman’a hikmet verdik.”**Yani anlayış ve akıl.”²

22137. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Lokman çocuğuna şöyle demiştir: “Hak karşısında mütevazî ol ki, insanların en akıllısı olasın. Uyanık kimse hak karşısında değersizdir. Ey oğulcağızım! Dünya bir çok kimsenin boğulduğu derin bir denizdir. O halde senin bu denizdeki gemin ilahi takva, yükü iman, yelkeni tevekkül, kaptanı akıl, kılavuzu ilim ve dümeni sabır olmalıdır.”³

22138. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Herşeyin bir kılavuzu vardır. Aklın kılavuzu da düşünmektir. Düşünmenin kılavuzu ise susmaktır. Herşeyin bir bineği vardır. Aklın bineği tevazudur. Sakındırıldığın bir işi yapman sana cehalet olarak yeter.”⁴

22139. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Allah Peygamberlerini ve Resullerini kullarına sadece Allah hakkında düşünmeleri için gönderdi. O halde her kimin marifeti daha iyi olursa, bu daveti daha iyi

¹ a. g. e.

² a. g. e. s. 16/12

³ a. g. e.

⁴ a. g. e.

kabullenir. Her kim daha akıllı ise Allah'ın emrini daha iyi bilir ve her kimin de akli kamil ise dünya ve ahiretteki makamı daha yüce olur.”¹

22140. İmam Kazım (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Allah'ın insanlar üzerinde iki hücceti vardır, aşikar hücceti ve gizli hücceti. Aşikar hücceti, Resuller, Peygamberler ve imamlardır. Gizli hücceti ise akıllardır.”²

22141. İmam Kazım (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Akıllı kimse, helalin kendisini şükründen alıkoymadığı ve haramın sabır iplerini elinden kapmadığı kimsedir.”³

22142. İmam Kazım (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Her kim üç şeyi üç

şeye musallat kılarsa, kendi helak oluşuna yardım etmiş gibi olur: Her kim düşüncesinin aydınlığını uzun arzularıyla karartır, hikmet inceliklerini çok konuşmakla yok eder⁴, ibret alma ışığını nefsinin şehvetiyle söndürürse, heva ve hevesine aklını viran etme yolunda yardım etmiş olur ve her kim de aklını viran ederse din ve dünyasını bozmuş olur.”⁵

22143. İmam Kazım (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Kalbini rabbinin işinden alı koyduğun ve sana galip gelmesi hususunda heva ve hevesine itaat ettiğin halde Allah

¹ a. g. e.

² a. g. e.

³ a. g. e.

⁴ Bu konunun sebebi; (insan) uzun arzular sebebiyle dünyaya ve dünya lezzetlerine yönelmekte, neticede tefekkürden geri kalmaktadır veya bütün arzuların gerektirdiği şey, düşüncenin gereği olan bir şeyi yok etme sebebidir. Hikmet inceliklerini

çok konuşmakla ortadan kaldırmak ise, insanın çok konuştuğu sırada hikmetten geri kalması, veya insanlar onun çok konuştuğunu işitince de onun hikmetli sözlerine kulak asmazlar, teveccüh etmezler veya çok konuşmaya başlayınca Allah hikmeti kalbinden temizler. (Kafi'nin dipnotundan naklen)

⁵ a. g. e. 1/17/12

katında amelin nasıl da temiz¹ kalabilir.”²

22144. İmam Kazım (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Yalnızlığa tahammül etmek aklın güçlü oluşunun nişanesidir. Allah’ı düşünen³ kimse dünyadan ve dünya ehlinde kenara çekilir ve Allah nezdinde olan şeye yönelir. Allah onun yalnızlığının dostu olur, halvetteki yarı olur, fakirlik anında ihtiyaçsızlık sebebi olur⁴ ve hiç bir aşireti ve kabilesi olmaksızın ona izzet ve kudret bağışlayıcı olur.”⁵

22145. İmam Kazım (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Hakkın bayrağı

Allah’a itaat için dikilmiştir, kurtuluş itaat ile, itaat ise ilim ve marifet ile. İlim ise öğrenmekle elde edilir, öğrenmek akılla güçlenir, ilim sadece rabbani alimlerden elde edilir ve ilmin marifeti akılla hasıl olur.”⁶

22146. İmam Kazım (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Alimin az ameli bir kaç kat (sayılır) ve kabul edilir. Heva ve hevesine düşkünlerin ve cahillerin çok ameli ise kabul edilmez.”⁷

22147. İmam Kazım (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Akıllı kimse hikmete sahip olmakla dünyanın yokluğuna da razı olur,

¹ Metinde yer alan zekat bazen büyüme ve bazen de temizlik anlamındadır. Burada her ikisi de muhtemeldir. (kaynağın dipnotunda yer aldığı üzere)

² a. g. e. 1/17/12

³ Yani Allah’ın zatının ve sıfatlarının , hükümlerinin ve şeraitlerinin marifeti kendisine hasıl olur veya şu anlamdadır ki Allah ona akıl ihsan eder veya işleri Allah’a varacak birilimle tanır. Direkt veya endirekt o ilmi Peygamberlerden ve ilahi hüccetlerden alır veya akli öyle

bir dereceye ulaşır ki Allah ilmini bir insan öğretmeksizin ona ihsan eder. (Kafi’nin dipnotundan naklen.)

⁴ Yani Allah onu müstağni kılar veya şu anlamdadır ki dünya perestler mal ve servetle zengin olduğu gibi onun da zenginliği Allah , Allah’a yakınlık ve hak ile münacaatla hasıl olur. (Kafi’nin dipnotundan naklen)

⁵ a. g. e. 1/17/12

⁶ a. g. e. 1/17/12

⁷ a. g. e.

hikmetsiz olduğu taktirde ise tüm dünyaya bile razı olmaz. Bu yüzden (akıl sahiplerinin) ticaretleri kazançlı olmuştur.”¹

22148. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Akıllı kimseler, dünyanın fazlalığını da terk etmişlerdir, nerede kaldı ki günahlarını (terk etmesinler), zira dünyayı terk etmek fazilet, günahları terk etmek ise farizedir (veciptir.)”²

22149. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Akıllı kimse

dünyaya ve dünyaya tapanlara bakmış ve dünyanın sadece sıkıntıyla elde edilebildiğini anlamış, sonra ahirete bakmış ve ahiretin de zahmet ve sıkıntıyla elde edildiğini anlamış, böylece sıkıntı ve meşakkatleriyle daha kalıcı olanı talep etmiştir.”³

22150. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Akıllı kimseler, dünyaya rağbet etmez, ahirete iştiaak duyarlar. Zira dünyanın talib ve metlub olduğunu, ahiretin de talib ve metlub⁴ olduğunu

¹ a. g. e.

² a. g. e.

³ a. g. e. 1/18/12

⁴ Dünyanın talib oluşu şu anlamdadır ki dünya mukadder olan rızkı dünyada yaşanlara mukadder ecelleri gelip çatıncaya kadar ulaştırır. Dünyanın metlub oluşu ise şu anlamdadır ki dünyayı isteyenlerin bütün çabası ve gayreti dünyayı elde etmek ve kendileri için en iyi hayatı temin etmek yönündedir. Ahiretin talib oluşu ise dünya ehlinin ölümünün ve ecelinin gelip çatması , onları ahiret yurduna sürmesidir. Ahiretin metlub oluşu ise ahireti talep edenlerin çaba ve gayretleri

uhrevi nimetlere erişmek ve böylece o alemde en iyi hal ve güne sahip olmak içindir. Dünyanın talip oluşu , söylendiği anlamda herkesin bildiği bir şeydir. Zira dünya ehlinin rızkı herkes için taktir edilmiş , garantilenmiş ve mutlaka insana ulaşacaktır. İnsan ister istesin, ister istemesin , bu kendisine gelip çatacaktır. Yeryüzündeki bütün canlıların rızkı , Allah’ın elindedir , ahiret de taliptir. Zira ecel de taktir edilmiş rızık gibidir: **“De ki:“ Eğer ölümden ve öldürülmekten kaçarsanız , asla bu kaçışınızın size bir faydası olmaz ve o durumda çok az**

bilirler. Zira her kim ahireti taleb ederse, ondaki rızkını tümüyle ve kamil bir şekilde elde edinceye kadar dünya da onu taleb eder. Her kim de dünyayı taleb ederse, ahiret de onu taleb eder. Hızla ölümü gelip çatar, dünya ve ahireti bozulur.”¹

22151. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Hişam! Her kim malsız zenginlik diler, hasetten arınmış bir kalp ister ve din selametini dilerse, Allah’ın dergahına yalvarıp yakarmalı, ondan aklını kamil kılmasını istemelidir. Zira her kimin aklı olursa, kendisine yeten şeyle kanaat eder. Her kim de kendisine yeten şeye kanaat ederse, müstağni olur. Her kim de kendisine yeten şeye kanaat etmezse, asla müstağni olamaz.”²

22152. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Hişam! Allah iyilik yapan bir topluluğun dilinden şöyle dediklerini nakletmiştir: “**Rabbimiz! Bizi doğru yola erdirdikten sonra kalplerimizi eğiltme,**

katından bize rahmet bağışla; şüphesiz sen sonsuz bağışta bulunansın.”Onlar

kalplerin saptığını, körlük ve sapıklığa geri döndüğünü biliyorlardı. Her kim Allah hakkında düşünmezse Allah’tan korkamaz. Her kim de ilahi düşünmezse kalbi, görebileceği ve hakikatini kalbinde hissedebileceği bir marifete ulaşamaz. Sözü ve ameli uyuşmayan, batınıyla zahiri örtüşmeyen bir kimse, bu makama ulaşamaz. Zira adı yüce olan Allah aklın gizli batınına sadece ondan görüneni ve onu ifade edeni vasıtasıyla kılavuzluk etmiştir.”³

22153. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Hişam! Müminlerin Emiri (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah’a akıldan daha iyi bir şeyle ibadet edilmemiştir. İnsanın aklı, içinde çeşitli hasletler olmaksızın kemale eremez: Ondakı küfür ve kötülük çıkmamalı, hidayet ve iyiliği ümit edinmeli, malının fazlasını

faydalanacaksınız.” (Kafi’nin dipnotundan naklen)

¹ a. g. e. 1/18/12

² a. g. e.

³ a. g. e. 1/18/12

bağışlamalı, fazla konuşmaktan sakınmalı, dünyadan nasibi günlük yiyeceği olmalı, ömrü oldukça ilme doymamalı, Allah ile horluk, onun nezdinde Allah'tan gayrisiyle izzetten daha güzel olmalı, Allah nezdindeki tevazu kendisine şerafet ve yücelikten daha sevimli olmalı, başkalarının az ihsanını çok görmeli, kendisinin çok ihsanını az kabul etmeli, bütün insanları kendisinden iyi görmeli, kendisini bütün insanlardan daha kötü

saymalıdır ve bu bütün iştir.^{1,2}

22154. İmam Kazım (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Akıllı (kşmse), her ne kadar heva ve hevesi olsa da yalan söylemez.”³

22155. İmam Kazım (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Mürüvveti olmayan kimsenin dini olmaz. ⁴ Akıl olmayan kimsenin de insanlığı olmaz. İnsanlardan en değerli kimse dünyayı kendisi için bir değer ve makam bilmeyen kimsedir. Biliniz ki bedenlerinizin cennet dışında bir pahası yoktur. ⁵ O halde onları

¹ Yani dinin tüm işleri bununla kemale ermektedir veya buna sahip olmakla din bütün işlerine erişmiş sayılır. (Şayet maksat , aklın bu işlerle kemal ve tamamiyete erdiğiidir.) – Kafi'nin dipnotundan naklen

² a. g. e.

³ a. g. e. s. 19/12

⁴ Sebebi de şudur ki akıllı olmayan kimse , hangi işlerin kendine layık olduğunu ve hangi işlerin de kendisine yakışmadığını bilemez. Bu yüzden de kendine yakışan şeyleri terk eder , kendisine yakışmayan şeyleri ise yerine getirir. Böyle bir kimse de dinden nasipsiz olur. Mürüvvet

ise insanlık ve mertliğin kemali anlamındadır. Bu sıfat bir çok yüce hasletleri ve güzel adabı da ihtiva etmektedir. (Kafi'nin dipnotundan naklen)

⁵ Yani cennet dışında hiç bir şey insanın bedeninin pahası olmaya layık değildir. İmam (a.s) bedeni kalıcı ve ebedi hususlarda kullanmayı , cennete satmaya benzetmiştir. Sebebi de şudur ki bedenler nefsin diğer aleme teveccühü sebebiyle günden güne eksilme ve eskime halindedir. Eğer nefis , saadete erişmiş bir nefis olursa tüm çabası bu dünyadaki tüm çabasının nihayeti ve bedensel hayatın kesilmesi ,

cennet dışında bir pahaya satmayın.”¹

22156. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Müminlerin Emiri (a.s) şöyle buyurmuştur: “Akıllı kimsenin nişanelerinden biri de onda şu üç hasletin olmasıdır: Ona sorulduğunda cevap verir, insanlar konuşmaktan aciz kalınca o konuşur ve meclis ehlinin hayır ve salahının olduğu görüşü belirtir. Kendisinde bu üç hasletin olmadığı kimse ise ahmaktır.”

Müminlerin Emiri (a.s) hakeza şöyle buyurmuştur: “Meclisin baş tarafında da bu üç hasletten birine sahip olan kimse oturmalıdır. Bu

hasletten birine sahip olmadığı halde meclisin baş tarafına oturan kimse ahmaktır.”²

22157. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Hasan b. Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Bir isteğiniz olduğunda onu ehlinden isteyiniz. Kendisine şöyle arzedildi: “Ey İbn-i Resulillah! Ehli kimlerdir?” İmam şöyle buyurdu: “Allah’ın kitabında beyan ettiği ve onları anarak şöyle buyurduğu kimselerdir: **“Bundan ancak akıl sahipleri ibret alır.”** İmam daha sonra şöyle

münezzeh olan Allah ve cennet nimetlerine doğru olur. Zira hidayet ve doğruluk yolunda yürür. O halde adeta Allah-u Teala ile yaptığı bir muamelede bedenini cennet karşısında satmaktadır ve Allah da onu bu yüzden yaratmıştır. Ama eğer nefis şekavet ehli olursa , tüm çabası ve ecelinin gelip çatması , şeytanla ve ateş azabıyla iç içe olmaktır. Çünkü sapıklık yolunda yürür. O halde adeta bedenini şeytanla yaptığı muamelede yok olan şehvetlere ve hayvani

lezzetlere satmıştır. Şehvet ve lezzetler de çok geçmeden acı ve yakıcı bir ateşe dönüşecektir. Bu ateş bugün insanların duyu organlarından gizli ve örtülüdür. Yarın kıyamet günü ortaya çıkacaktır: **“ Gören kimseye cehennem aşikar olur”** Bu şeytanla yapılan alışveriştir. İşte burada batıla yönelenler , zarar görürler. (Sadr’ul-Müteellihin’den naklen , Kafi’nin dipnotu)

¹ a. g. e. 1/19/12

² a. g. e.

buyurmuştur: “Onlar akıl sahipleridir.”¹

22158. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ali b. Hüseyin (a.s)² şöyle buyurmuştur: “Salihler ile oturup kalkmak, salah ve temizliğe sebep olur. Alimlerin adabı (veya alimlerin yanından ayrılmamak) aklı artırır, adil hükümdarlara itaat etmek, izzet ve kudretin kemal sebebidir. Varlıktan istifade etmek, insanlığın ve mertliğin kemalidir. ³ İrşad ve meşveret dilemek de nimetin hakkını eda etmektir. Eziyet etmekten

sakınmak, aklın kemal nişanesi ve dünya ve ahirette bedeninin rahatlığıdır.”⁴

22159. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey Hişam! Akıllı kimse, kendisini yalanlamasından korktuğu kimseye bir söz söylemez, kendisinden esirgeyeceğinden korktuğu kimseden bir şey istemez, yapamadığı şeyi vaad etmez, ümit bağladığı taktirde utanacağı bir şeye ümit bağlamaz, kınanacağı bir şeye ümit bağlamaz, ⁵ içinde

¹ a. g. e.

² İmam’ın (a.s) bu sözü insanlarla muaşerete, onlarla ünsiyet edinmeye, fazilet ehlinin faziletlerinden nasiplenmeye teşviktir ve aynı zamanda da uzlete çekilmekten ve insanlardan uzak durmaktan sakındırmaktır. Zira uzlet ve insanlardan uzak durmak , nifakın , vesvesenin , Muhammed’i kamil yoldan mahrumiyetin ve makam-i mahmuttan mahrumiyetin , bir çok faziletlerin ve iyiliklerin terk edilişinin, şer’i sünnetlerin, toplu adapların, kapsamlı adapların ve cemaatin terk edilişinin ahlaki yücelikler

kapısını kapamasının ve insani yüce hasletlerin ortadan kalkışının sebepleridir.

(Kafi’nin dipnotundan naklen)

³ Yani sermayeyi , ticaret , kazanç ve iş yoluyla geliştirmek ve büyütme , insanlığın kemalinin nişanesidir. Zira bu durumda insan , diğerlerine muhtaç olmaz. Ayrıca kendisine layık olan işleri yapma imkanına kavuşur. (Kafi’nin dipnotundan naklen)

⁴ a. g. e. 1/20/12

⁵ Yani akıllı kimse , salahiyetini ve liyakatini aşan şeylere ümit bağlamaz. (Kafi’nin dipnotundan naklen)

kalacağından korktuğu bir işe teşebüsste bulunmaz.”¹ ²

4132. Bölüm İmam Rıza’nın (a.s) Öğütleri

22160. *İmam Rıza (a.s), bir grup ashabın arasında şöyle buyurmuştur:*

“İsrailoğullarının abidi, yirmi yıl susmadıkça, abit olmazdı. Yirmi yıl sustuktan sonra abit olurdu.” İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kötülüksüz hayır ve dikensiz yaprak ol.”³

22161. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim nefsnı hesaba çekerse fayda görür. Her kim (Allah’tan ve kıyamet azabından) korkarsa güvende olur. Her kim ibret alırsa basiret sahibi olur. Her kim basiret sahibi olursa anlayış elde eder. Her kim anlayışlı olursa, alim olur. Cahil kimsenin dostu sıkıntıya düşer. En iyi mal ve varlık insanın yüz suyunu

koruyanıdır. En üstün akıl ise kendini tanımaktır.”⁴

*bak. el-Bihar, 334/78,
26. Bölüm*

4133. Bölüm İmam Cevad’ın (a.s) Öğütleri

22162. *İmam Cevad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Mü’min, Allah’tan olan bir başarıya, nefsinden olan bir öğütçüye ve nasihatçının da nasihatını kabul etmeye muhtaçtır.”⁵

22163. *İmam Cevad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın kefil olduğu kimse nasıl zayı olabilir. Allah’ın talip olduğu kimse nasıl kaçabilir? Her kim Allah’tan başkasına yönelirse, Allah onu kendisine havale eder. Her kim de bilmeden bir işe kalkışırsa, bozgunculuğu düzeltilmesinden daha çok olur. Kalbiyle Allah’a yönelmek, insanı amel vesilesiyle sıkıntıya düşürmekten daha çabuk hedefe ulaştırır. Her kim heva ve hevesine itaat ederse, düşmanını arzusuna

¹ Yani hiç bir şeyi vakti gelmeden yerine getirmez. (Kafi’nin dipnotundan naklen)

² a. g. e.

³ Kises’ul-Enbiya , 160/176

⁴ Bihar , 78/352/9

⁵ Tuhef’ul-Ukul , 457

ulaştırmış olur. Her kim güzel geinmekten uzaklaşırsa, tatsız olaylar kendisine yaklaşır. Her kim giriş yollarını bilmezse, çıkış yolları kendisini sıkıntıya düşürür. Her kim denemeden önce güvenirse yokluğa, sıkıntı ve sona maruz kalır. Her kim sebebsiz yere birini kınarsa, ayıbı olmadığı halde kınanır. Her kim şehvet merkebine binerse, baş aşağı düştüğünde Allah elinden tutmaz ve onu kaldırmaz. Allah’a itimat etmek, her pahalı ve değerli şeyin kıymetidir ve her yüceliğe çıkmanın merdivenidir. Kötü ve şerli kimselerle oturup kalkmaktan sakın. Zira böyle bir şahıs, kınından çekilmiş bir kılıç gibi güzel görünümlü ama kötü yaralayıcıdır. İşlerinde düşünerek hareket et ki hedefine ulaşasın veya ona yakın olasın. Allah’ın kaza ve taktiri nazil olunca (insana) yer daralır, hıyanetkarların emini olmak, insana hıyanetkar olması için yeterlidir. Müminin izzeti insanlardan

ihtiyaçsız olmasındadır, şükrü edilmeyen her nimet, bağışlanmayan bir günah gibidir. Zulmün hoşnut ettiği kimsenin gazabı, sana zarar vermez. Kardeşinin iyi niyetine razı olmayan kimse, onun bağış ve ihsanına da razı olmaz.”¹

bak. el-Bihar, 358/78, 27. Bölüm

4134. Bölüm İmam Hadi’nin (a.s) ğtleri

22164. İmam Hadi (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Allah dünyayı musibet, ahireti ise mükâfat evi kılmuştur. Dünya musibetini, ahiret sevabının sebebi ve ahiret sevabını da, dünya musibetinin bedeli kılmuştur.”²

22165. İmam Hadi (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Ailenin içinde ölüm dşğinde yattığın, hiç bir tabibin gitmene engel olamadığı, hiç bir dostun da senin için bir şey yapamadığı zamanı düşün.”³

22166. İmam Hadi (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Kusur

¹ ed-Durret’ul-Bahire , 39

² Tuhef’ul-Ukul , 483

³ A’lam’ud-Din , 311

etmenin pişmanlıklarını hatırla ki ihtiyat ve uzak görüşlülüğü edinesin.”¹

22167. İmam Hadi (a.s)

şöyle buyurmuştur: “Her kim sana sevgi ve görüşünü bir arada sunarsa, sen de ona itaatini bir arada sun.”²

bak. El-Bihar 365/78, 28. Bölüm, s. 370, 380 ve 30. Bölümler

4135. Bölüm Her kim Bir Konuşmacıya Kulak Verirse Ona İbadet Etmiş Olur

22168. İmam Sadık (a.s)

şöyle buyurmuştur: “Her kim bir konuşmacıya kulak verirse hakikatte ona ibadet etmiş olur. O halde eğer konuşmacı Allah’tan söz ederse, işiten kimse Allah’a tapmış olur. Eğer şeytandan söz ederse şeytana tapmış olur.”³

bak. 446. Konu, et-Teklid, el-İbadet, 2496. Bölüm, el-İstima’, 1902. Bölüm

4136. Bölüm Öğüt Vermenin Adabı

Kur’an :

“Rabbinin yoluna, hikmetle ve güzel öğütte çağır; onlarla en güzel şekilde tartış; doğrusu Rabbin, kendi yolundan sapanları daha iyi bilir. O, doğru yolda olanları da en iyi bilir.”⁴

22169. Cabir bin Semere

şöyle diyor: “Allah Resulü (s.a.a) Cuma günü öğüdünü uzatmıyordu. Sadece birkaç kısa cümleyle yetiniyordu”⁵

22170. İmam Askeri (a.s)

şöyle buyurmuştur: “Her kim kardeşine gizlice öğüt verirse onu süslemiş olur. Herkim de başkalarının yanında öğüt verirse onu lekelemiş olur.”⁶

22171. İmam Ali (a.s) şöyle

buyurmuştur: “Bir topluluğun önünde nasihat etmen (gerçekte) dövmendir.”⁷

bak. 4141-4143.

Bölümler, et-Tebliğ, 392. Bölüm

¹ a. g. e.

² Tuhef'ul-Ukul , 483

³ Bihar , 72/264/1

⁴ Nahl , 125

⁵ Sünen-i Ebi Davud , 1107

⁶ Tuhef'ul-Ukul , 489

⁷ Gurer'ul-Hikem , 9968

4137. Bölüm Nefsi Vaiz

22172. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendi nefsinden nefsine bir gözetleyici kıl.”¹

22173. *İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Adem oğlu! Şüphesiz nefsinden bir vaizin var olduğu, (kendini) hesaba çekmeye önem verdiğin, korku iç ve takva dış giysin olduğu müddetçe sürekli hayır ve salah üzere olursun.”²

22174. *İmam Zeyn’ül-Abidin (a.s), defalarca şöyle buyurmuştur:* “Ey Ademoğlu! Nefsinden bir vaizin olduğu, nefsinin hesaba çekmeye önem verdiğin, korkuyu iç elbisen ve hüznü dış elbisen kıldığın taktirde sürekli hayır ve salah üzere olursun. Ey Ademoğlu! Sen öleceksin ve diriltileceksin. Aziz ve celil olan Allah’ın huzurunda duracaksın ve hesaba çekileceksin. O halde bir cevap hazırla.”³

bak. 4133. Bölüm, 22162. Hadis, 193. Konu, el-Murakabe

4138. Bölüm Batını Vaizi Olan Kimse

22175. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Herkimin nefsinden bir vaizi varsa onun Allah tarafından bir koruyucusu vardır”⁴

22176. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin deruni bir uyanıklığı olursa, Allah tarafından da ona koruyucular olur.”⁵

4139. Bölüm Her kimin Nefsi Vaizi Olmazsa

22177. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Biliniz ki her kimin nefsi bir vaizi olmazsa, Allah tarafından kendisi için koruyucular da olmaz.”⁶

22178. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bilin ki kendisine yardım etmeyen, nefsinin sakındırıp öğüt vermeyen kimseye, başka

¹ a. g. e. 2429

² Tuhef'ul-Ukul , 280

³ Emali’et-Tusi , 115/176

⁴ Bihar , 78/67/11

⁵ Gurer'ul-Hikem , 8747

⁶ Bihar , 41/133/45

bir kimsenin öğüdü ve sakındırması fayda etmez.”¹

22179. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kime Allah nefsinden bir vaiz karar kılmamışsa insanların vaazı ona fayda vermez.”²

22180. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kimin kalbi bir vaizi, deruni bir alıkoyucusu ve irşad edici bir arkadaşı olmazsa, düşmanı kendi boynuna bindirmiş olur.”³

4140. Bölüm Kendisine Öğüdün Fayda Vermediği Kimse

22181. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kendisine en çok malik olan şeyin aklının olmadığı kimse, hiç bir öğütten fayda görmez.”⁴

22182. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kime münezzeh olan Allah anlayış nimetini vermezse, hiç bir vaizin öğütü kendisine fayda vermez.”⁵

22183. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Cahil kimse sakınmaz ve hiçbir öğüt ona fayda vermez.”⁶

22184. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

“Değişikliklerden ve dünya olaylarından ibret almayan kimseye öğütler fayda vermez.”⁷

22185. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah’ın nefesine karşı yardımcı olmadığı bir kimse hiçbir vaizin vaazından istifade edemez.”⁸

22186. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah’ın deneme ve tecrübelerle kendisine fayda vermediği kimse hiçbir öğütten faydalanmaz ve sürekli eksiklikle karşı karşıya olur. Böylece inkar ettiği şeyi tanır ve tanıdığı şeyi ise inkar eder.”⁹

22187. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Sizinle öğüt arasına bilgisizlikten bir perde gerilmiştir.”¹⁰

22188. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Sizinle öğüt

¹ Nehc’ül-Belağa , 90. hutbe

² Tuhef’ul-Ukul , 294

³ Emali’es-Seduk , 358/2

⁴ Gurer’ul-Hikem , 8992

⁵ a. g. e. 8945

⁶ a. g. e. 1729

⁷ a. g. e. 9011

⁸ a. g. e. 9010

⁹ Nehc’ül-Belağa , 176. hutbe

¹⁰ a. g. e. 282. hikmet

arasında gafletten ve habersizlikten bir perde vardır.”¹

22189. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Zamana iyimser olan kimse, zamanın öğütlerini anlamamıştır.”²

22190. İmam Ali (a.s) oğlu Hasan’a (a.s) yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur: “Sakın musibete uğramadıkça nasihatten faydalanmayanlardan olma. Akıllı olan, nasihatten öğüt alır ve yola gelir; hayvanlar (ve cahil) ise ancak dayakla uslanırlar.”³

Başka bir rivayette ise şöyle yer almıştır: “Mecbur kalmadıkça öğütten faydalanmayan kimse olma. Zira akıllı insan edep (ve nasihatten) öğüt alır ve hayvanlar ise sadece kırbaç darbeleriyle yola gelir.”⁴

22191. İmam Ali (a.s), ashabını kınarken şöyle buyurmuştur: “Size hikmeti okudum, kaçtınız, yeterli öğüt verdim, tutmadınız. İsyân edenlerle savaşa çağırdım, sözüm bitmeden Sebe kavmi gibi dağıldınız!

Meclislerinize dönüp birbirlerinizi öğütlerinizle kandırıyorsunuz.”⁵

22192. İmam Ali (a.s), dünya ehlinin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur: “Hevesleri, akıllarını çelmiş; dünya kalplerini öldürmüştür... Allah’tan sakındıran bir vicdanı ve öğüt alacağı bir vaizi yoktur.”⁶

bak. en-Nesihet, 3872. Bölüm, el-Hikmet, 926. Bölüm, es-Sıffe, 1835. Bölüm, 8652. Hadis

4141. Bölüm Öğüt Kabul Etmeyen Öğütçü

Kur’an :

“Ey iman edenler! Yapmadığınız şeyi niçin söylersiniz?

Yapmadığınız şeyi yaptık demeniz, Allah katında büyük gazaba sebep olur.”⁷

22193. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Allah İsa b. Meryem’e (a.s) şöyle vahyetmiştir: “Hikmetimle kendine öğüt ver, eğer

¹ Gurer'ul-Hikem , 4450

² a. g. e. 7549

³ Nehc'ül-Belağa , 31. mektup

⁴ Tuhef'ul-Ukul , 83

⁵ Nehc'ül-Belağa , 97. hutbe

⁶ a. g. e. 109

⁷ Saf , 2 , 3

ondan fayda görürsen o zaman insanlara da öğüt ver, aksi taktirde benden utan.”¹

22194. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Al-i Davud’un hikmetinde şöyle yer almıştır: “Ey Ademoğlu! Kendin, helak olmaktan kurtulamadığın halde, nasıl hidayetten söz ediyorsun?”²

22195. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Bu insanlardan olma: Çok öğüt verir; fakat kendisi öğüt almaz. O, sözle yol gösterendir; (ama) ameli pek azdır. Fani olacak şeylerde yarışır; baki kalacak şeylerde müsamaha (ihmal) eder. Ganimeti (Allah’a kulluğu) zarar sayar; zararı (günahı) ise ganimet bilir.”³

22196. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Nice sakındırıcı vardır ki kendisi sakınmaz ve öğüt veren nice kimse vardır ki kendisi öğüt almaz.”⁴

22197. İmam Ali (a.s) Muaviye’ye yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur: “...Kendi tarafından göndermiş

olduğun gösterişli, sapıklığınla bezediğin, kötü görüşünle imzaladığın süslenmiş, malum öğütlerinin tekrarlandığı mektubun bana geldi.”⁵

bak. el-Ma'ruf (2), 3697.

Bölüm

4142. Bölüm Öğüt Dinleyen Vaizin Sözlerinden Nurlanmaya Teşvik

22198. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey İnsanlar! Işığınızı, öğüt veren, öğüdünü tutanın ışığından yakın. Suyu, bulanık olmayan duru kaynaktan alın.”⁶

22199. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Öğüt dinleyen öğütçünün (varlık) alevinden aydınlık alın. Hayır dileyen uyanık kimsenin nasihatini kabul edin, size öğrettiği şeyle amel edin.”⁷

22200. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Alim ilmiyle amel etmezse, verdiği öğüt kalbinden

¹ Kenz'ul-Ummal , 43156

² Emali’et-Tusi , 203/346

³ Nehc'ül-Belağa , 150. hikmet

⁴ Gurer'ul-Hikem , 5630-5361

⁵ Nehc'ül-Belağa , 7. mektup

⁶ a. g. e. 105. hutbe

⁷ Gurer'ul-Hikem , 2545

yağmurun kaya parçasından
döküldüğü gibi dökülür.”¹
bak. el-İlm, 2868. Bölüm

4143. Bölüm Ameli Davet

22201. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “İnsanları
dillerinizden başka bir şeyle
davet ediniz ki sizden
sakınma, ibadet hususunda
çaba, namaz ve hayır
görsünler. Zira bunlar da
davetçidir.”²

22202. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “İnsanları
dillerinizden gayrisiyle
kendinize davet ediniz, süs
olunuz ve utanç vesilesi
olmayınız.”³

22203. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Ey
Mufazzal! Şiilerimize şöyle
de: “Allah’ın haramlarından
sakınarak, isyandan uzak
durarak, Allah’ın hoşnutluk
yolunu katederek, bizlere
doğru davetçi olunuz. Zira
eğer böyle olurlarsa,
insanlar, kendiliğinden
bizlere doğru koşarlar.”⁴

22204. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Hiçbir kulağın
kenara itmediği ve hiçbir
faydanın kendisine denk
olmadığı öğüt, konuşma
dilinin sustuğu ve amel
dilinin konuştuğu öğüttür.”⁵
*bak. el-Edeb, 66. Bölüm,
en-Nefs, 3919. Bölüm*

4144. Bölüm Öğüt Almaya Layık Olan Şey

22205. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Sizden
sonrakiler sizden ibret
almadan, siz sizden
öncekilerden ibret alın.”⁶

22206. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Allah’ın azaba
ve belaya uğrattığı sizden
önceki büyüklenen
ümmetlerin başlarına
gelenlerden ve uğradıkları
cezadan ibret alın. Toprağa
değen yanaklarından ve
toprağa uzanmış
yanlarından ibret alın.”⁷

22207. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Dünyada
“Kuvvet bakımından

¹ Münyet’ül-Mürid , 146 ve
181

² el-Kafi , 2/78/14

³ a. g. e. s. 77/9

⁴ Müstedrek’ül-Vesail ,
12/206/13893

⁵ Gurer’ul-Hikem , 3538

⁶ Nehc’ül-Belağa , 32. hutbe

⁷ a. g. e. 192

bizden kuvvetli olan kimdir?”¹ diyenlerden öğüt alın. İstemedikleri bineklere bindirilerek kabirlere indirildiler, misafirliğe çağrılmadan mezarlarına kondular.”²

22208. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim insanlardan ibret almazsa Allah onu insanlara ibret kılar.”³

22209. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Başkasından öğüt al, başkasının ibret ve öğüt sebebi olma.”⁴

22210. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Zeka ve öğütleri anlama gücü, insanları hatalardan korumaya davet eden etkenlerdendir.”⁵

22211. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Mutlu insan, her ne kadar muhatabı başka birisi de olsa takva öğüdünden öğüt alan kimsedir.”⁶

22212. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Saadetli kimse, başkalarından öğüt alan kimsedir.”⁷

22213. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Akıllı kimse başkalarından öğüt alan kimsedir.”⁸

22214. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Sana öğüt veren kimse sana iyilik etmiştir.”⁹

22215. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Sana öğüt veren kimseyi kendinden ürkütme.”¹⁰

22216. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Musa b. İmran dostlarına öğüt verirken aniden birisi kalkıp gömleğini yırttı. Aziz ve celil olan Allah Musa b. İmran’a şöyle vahyetti: “Ey Musa! Ona şöyle de: “Gömleğini yırtma, aksine benim için kalbini aç.”¹¹

¹ - Fussilet/15

² a. g. e. 111

³ Gurer'ul-Hikem , 8931

⁴ Kenz'ul-Fevaid , Keraceki , 1/279

⁵ Nehc'üs-Saade , 1/56

⁶ el-Kafi , 8/151/132

⁷ Emali'es-Seduk , 395/1

⁸ Gurer'ul-Hikem , 1284

⁹ a. g. e. 7924

¹⁰ a. g. e. 7828

¹¹ el-Kafi , 8/129/98

552. Konu

et-Tevfik

Başarı-Tevfik

• Bihar, 5/162, 7. Bölüm; el-Hidayet ve'l-İzhal ve't-Tevfik ve'l-Hizlan

bak.

• 532. Konu, el-Hidayet; 214. Konu, ez-Zalalet; 60. Konu, el-Cebir; 222. Konu, es-Saadet; 272. Konu, eş-Şakavet; el-Cihad (3), 594. Bölüm; en-Niyet, 3982. Bölüm; el-İmtihan, 3642. Bölüm

4145. Bölüm Başarı

Kur'an :

“Ey Kavmim! Rabbimden benim bir belgem olduğu ve bana güzel bir rızık da verdiği halde, O’na karşı gelebilir miyim? Söylesenize! Size yasak ettiğim şeylerde, aykırı hareket etmek istemem; gücümün yettiği kadar ıslah etmekten başka bir dileğim yoktur. Başarım ancak Allah’tandır, O’na güvendim; O’na yöneliyorum” dedi.”¹

22217. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başarı ilahi inayettir.”²

22218. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başarı ilahi rahmettir.”³

22219. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başarı rabbın cezberleridir.”⁴

22220. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başarı Rahman olan Allah’ın inayetidir.”⁵

22221. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başarı ilk nimettir.”⁶

22222. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başarı insanı temizliğe ve salaha çekendir.”⁷

22223. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başarı en değerli iki nasipten biridir.”⁸

22224. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başarı kurtuluşun başıdır.”⁹

22225. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başarı mutluluğun başıdır.”¹⁰

22226. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başarı ile mutluluk elde edilir.”¹¹

22227. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başarı yumuşaklığın anahtarıdır.”¹²

22228. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kime başarı yardımcı olursa güzel amelde bulunur.”¹³

¹ Hud , 88

² Gurer'ul-Hikem , 73

³ a. g. e. 162

⁴ a. g. e. 539

⁵ a. g. e. 952

⁶ a. g. e. 545

⁷ a. g. e. 295

⁸ a. g. e. 1642

⁹ a. g. e. 942

¹⁰ a. g. e. 858

¹¹ a. g. e. 4196

¹² a. g. e. 273

¹³ a. g. e. 8470

22229. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kime başarı yardımcı olmazsa, hakka yönelemez.”¹

22230. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başarının yardım etmediği kimse ibadetinden nasıl faydalanabilir?”²

22231. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başarı olmaksızın hiçbir çaba fayda vermez.”³

22232. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En hayırlı çaba başarıyla birlikte olan çabadır.”⁴

22233. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hiç bir ilim başarı olmadığı takdirde fayda vermez.”⁵

22234. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Başarıdan daha üstün bir nimet yoktur.”⁶

22235. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hiçbir önder, başarı gibi değildir.”⁷

22236. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Afiyet gibi

bir nimet ve başarı yardımı gibi bir afiyet yoktur.”⁸

22237. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bilin ki münezzeh olan Allah hayır için ehil insanlar, hak için ayakta tutucu direkler, itaat için de koruyucular tayin etmiştir. Her itaatte sizin için Allah katından bir yardım vardır; dillere hükmeder, kalplere sebat verir. Onda yetinenler için kıfayet ve şifa isteyenlere için şifa vardır.”⁹

22238. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah’ın kulları, Allah’tan yakın dileyin; çünkü yakın dinin başıdır... Allah’tan başarı talep edin; çünkü başarı sağlam bir temeldir.”¹⁰

22239. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz münezzeh olan Allah bir kul için hayır dileyince ömrünü en güzel amelde kullanması hususunda onu başarılı kılar ve ölümden önce kendisine itaatinde fırsatı

¹ a. g. e. 9246

² a. g. e. 7005

³ a. g. e. 10802

⁴ a. g. e. 5008

⁵ a. g. e. 10680

⁶ a. g. e. 10637

⁷ Nehc'ül-Belağa , 113. hikmet

⁸ Tuhef'ul-Ukul , 286

⁹ Nehc'ül-Belağa , 214. hutbe ; Şerh-i Nehc'ül-Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid , 11/65

¹⁰ Tuhef'ul-Ukul , 150

değerlendirmekle onu rızıklandırır.”¹

22240. *İmam Kazım (a.s), kendisine, “ben mükellef olduğum şey hakkında istitaat (güç) sahibi değil miyim?” Diye soran birisine şöyle buyurmuştur: “Sana göre istitaat nedir?” O şöyle arzetti: “İşi yapabilme gücüdür.”* İmam şöyle buyurdu: “Elbette eğer sana yardım edilmişse, güç de verilmiştir” O şahıs şöyle arzetti: “Meded (yardım) nedir?” İmam şöyle buyurdu: “Başarıdır.” O şöyle arzetti: “Başarı verilmek de nedir?” İmam şöyle buyurdu: “Eğer sana başarı verilmişse, amel edersin, (aksi taktirde) kafır senden daha güçlü olabilir, ama ona başarı verilmediği için amel edemez.” İmam daha sonra şöyle buyurdu: “Bana sende gücü yaratanın kim olduğunu söyle.” O şahıs şöyle arzetti: “Allah Tebareke ve Teala’dır.” Daha sonra da Alim (İmam Kazım -a.s-) şöyle buyurdu: Allah Tebarek ve Teala’nın yardımı olmadan sen bu güçle kendine oranla, zararı

def edip menfaat elde edebilir misin?” O, “hayır” diye arzetti. İmam şöyle buyurdu: “O halde neden sende olmayan güç ve iradeyi kendine isnat ediyorsun?” İmam daha sonra şöyle buyurdu: “O salih şahsın şu sözünü hatırla: **“Başarım sadece Allah iledir.”**”²

22241. *İmam Bakır (a.s), “La havle ve la kuvvete illa billah” (Allah’tan başka güç ve kudret yoktur) cümlesinin anlamını soran birine şöyle buyurmuştur: “Bu bizim sadece Allah’ın yardımıyla günahlardan yüz çevirme gücüne sahip olduğumuz ve aziz ve celil olan Allah’ın başarısıyla itaatine güç yetirdiğimiz anlamındadır.”*³

22242. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Münezzeh olan Allah emrettiği her işte (kula) yardım da etmiştir.”*⁴

22243. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Resulullah (s.a.a) Cebrail’in aziz ve celil olan Allah tarafından geldiğini, sadece tevfik (başarı) ile bilmıştır.”*⁵

¹ Gurer'ul-Hikem , 3587

² Bihar , 5/42/68

³ et-Tevhit , 242/3

⁴ Gurer'ul-Hikem , 9572

⁵ et-Tevhid , 242/2

22244. *İmam Kazım (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Eyyüp Peygamber (a.s) şöyle buyurdu: “Ey Allah’ım Ben senden dünyevi hiç bir şeyi istemedim. –böylece gurura kapıldım (kapıldı.) Bu esnada kendisine doğru bir parça bulut geldi ve ona şöyle seslendi: “Ey Eyyüp! Bu işin başarısını sana kim vermiştir?” O şöyle arzetti: “Sen ey Rabbim!”¹

22245. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Bizi kendisine itaate muvaffak ettiğinden ve günahattan koruduğundan dolayı Allah’a hamd ederiz.”²

22246. *İmam Ali (a.s), oğlu Hasan’a şüphelerden kaçınma hususunda şöyle buyurmuştur:* “Bu yola girmeden önce, Allah’ın yardımını iste; başarı elde etmek için O’na yönel; seni şüpheye düşüren ve sapıklığa sürükleyen her şeyden sakın.”³

22247. *İmam Zeyn’ül-Abidin (a.s) ve İmam Bakır (a.s) Ramazan ayında bergün şu duayı okuyorlardı:* “Ey Allah’ım! Muhammed’e ve

Ehl-i Beyt’ine selam gönder ve bana başarı ver ki kadir gecesinde dostlarından her birinin sahip olmasını istediğin ve her haletten daha çok hoşnut olduğun bir halete sahip olayım.”⁴

22248. *İmam Zeyn’ül-Abidin (a.s), Mekarim’ul-Ahlak duasında şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah’ım! Dilimi hidayet ile konuştur, bana takva ilham et, daha temiz olan işte bana başarı ver ve beni (senin nezdinde) daha çok beğenilen yola koy.”⁵

22249. *İmam Ali (a.s), Malik-i Eşter’e yazdığı mektubun sonunda şöyle buyurmuştur:* “Rahmetinin genişliğine, yüce kudretine ve her isteneni vermesine dayanarak, Allah’ın beni ve seni hoşnut olduğu işleri başarmaya, kendisine ve halkına yaptıklarımız için açık özürler getirmeye, muvaffak kılmasını diliyorum.”⁶

22250. *İmam Ali (a.s), Kusem b. Abbas’a yazdığı mektubunun sonunda şöyle*

¹ Zühd , Hüseyin b. Said , 69/183

² Nehc’ül-Belağa , 194. hutbe

³ Nehc’ül-Belağa , 31. mektup

⁴ İkbāl’ul-A’mal , 1/204

⁵ Sahifet’us-Seccadiye , 85 , 20. dua

⁶ Nehc’ül-Belağa , 53. mektup

buyurmuştur: “Allah bize ve size sevdiği işlerde başarı ihsan etsin.”¹

*bak. es-Seadet, 1817.
Bölüm, el-İmtihan, 3642.
Bölüm*

4146. Bölüm Başarı ve Yardımdan Mahrumiyet

Kur'an :

“Allah size yardım ederse, sizi yenecek yoktur; eğer sizi yardımsız bırakırsa, o’ndan başka size yardım edecek kimdir? İnananlar yalnızca Allah’a tevekkül etsinler.”²

22251. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Başarı ve yardımdan mahrumiyetin her biri nefsi kendine doğru çeker. Hangisi üstün gelirse nefis onun tarafında yer alır.”³

22252. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Başarı aklın ve başarısızlık da cehaletin yardımcısıdır.”⁴

22253. İmam Sadık (a.s), Allah-u Teala’nın, “Başarı

sadece Allah’tandır” ayeti ile “Allah size yardım ederse, size galip kimse yoktur ve sizi yardımsız bırakırsa...” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur: “Kul aziz ve celil olan Allah’ın emrettiği bir itaati yerine getirirse onun ameli aziz ve celil olan Allah’ın emrine uygun olur. Bu sebeple kulu başarılı saymışlardır. Ve yine kul bir hususta Allah’a isyan etmeyi irade eder, Allah Tebarek ve Teala da onunla günah arasına engel olursa ve neticede kul o günahı yapmazsa bu günahı terk etmesi de Allah Tebarek ve Teala’nın başarısıyladır. Ama Allah onu günahtan alıkoymaz ve günah işlemesi için kendi haline bırakırsa, gerçekte Allah onu kendisine bırakmış, yardım etmemiş ve başarı vermemiştir.”⁵

22254. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Günahlar vesilesiyle günahkara başarısızlık hakim olur ve sonunda onu daha büyük günahlara düşürür.”⁶

¹ a. g. e. 67

² Al-i İmran , 160

³ Gurer'ul-Hikem , 1781

⁴ a. g. e. 718-719

⁵ et-Tevhid , 242/1

⁶ Tenbih'ul-Havatir , 2/102

4147. Bölüm Başarı Sayılan Şey

22255. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tecrübeyi korumak başarıdandır.”¹

22256. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hayret ve şaşkınlık esnasında durmak da başarılarından biridir.”²

22257. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Günah işleme imkanını bulmamak da nimetlerden biridir.”³

4148. Bölüm Başarıya Sebep Olan Şey

22258. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Cisim ve gölge birbirinden ayrılmadığı gibi dindarlık ve başarı da birbirinden ayrılmaz.”⁴

22259. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey insanlar, sizden kim Allah’tan öğüt isteyip kabul ederse, başarıya ermiştir. Onun sözünü delil/kılavuz kabul eden “en doğru yola

hidayet”⁵ olmuştur. Zira Allah’a sığınan emin olur; düşmanlık eden, korku içinde yaşar.”⁶

22260. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah’ı kendisine mürşid ve hayrını dileyen kılarsa, başarı elde eder.”⁷

22261. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim deruni bir uyanıklığa sahip olursa, Allah tarafından kendisine koruyucular olur.”⁸

22262. *İmam Ali (a.s), Osman b. Huneyfe yazdığı mektubunda dünyaya hitaben şöyle buyurmuştur:* “Heyhat! Senin sürçme yerlerine ayak basan kayarak düşer. Dalgalarına düşen boğulur; (ama) senin tuzaklarından uzaklaşan başarıya ermiştir.”⁹

bak. el-Cihad (3), 594. Bölüm, es-Seadet, 1809. Bölüm, eş-Şekavet, 2057. Bölüm, en-Niyyet, 2982. Bölüm

¹ Nehc'ül-Belağa , 211. hikmet

² Tuhef'ul-Ukul , 83

³ Gurer'ul-Hikem , 3395

⁴ a. g. e. 7218

⁵ - İsrâ/9

⁶ Nehc'ül-Belağa , 147. hutbe

⁷ Gurer'ul-Hikem , 8477

⁸ a. g. e. 8747

⁹ Nehc'ül-Belağa , 45. mektup

553. Konu

el-Vefa Vefa

- Bihar, 75/91, 47. Bölüm; *Luzum'ul-Vefa bi'l-Va'd*
- Kenz'ul-Ummal, 3/436; *Vefa'ul-Abd*
- Bihar, 71/260; 74. Bölüm; *Vefa-u Bima Ce'ele Allah al'en-Nefs*

bak.

• 373. Konu, *el-Abd*; 550. Konu, *el-Va'd*; *el-Adl*, 2551. Bölüm; *el-Gadir*, 3036. Bölüm; *eş-Zenb*, 1384. Bölüm; *el-Hadis*, 665. Bölüm; *en-Nifak*, 3931. Bölüm; *el-Cennet*, 552. Bölüm; *el-Hadis*, 2577. Bölüm

4149. Bölüm Vefa

Kur'an :

“Ey iman edenler!

Akitleri yerine getirin. İhramda iken avlanmayı helal görmeksizin, size bildirilecek olanlar dışında, hayvanlar helal kılındı; Allah dilediği hükmü verir.”¹

“Yetimin malına ergin çağa ulaşana kadar en güzel şeklin dışında yaklaşmayın. Ahdi de yerine getirin, doğrusu verilen ahitte sorumluluk vardır.”²

“Onlar ahdettiklerinde ahitlerine vefa ederler.”³

Tefsir

“Akitleri yerine getirin” ifadesinin zahirinden de anlaşılacağı gibi, Kur'an akitlere uymayı emretmektedir. İfade, zahiri itibarıyla geneldir ve geleneksel olarak akit denilebilecek ve yerine getirilmesi söz konusu olabilecek her muameleyi kapsar. Akit, bu kavramın sözlük anlamını temsil eden her türlü eylem ve

söze denir. Sözlükte, bir şeyin diğer bir şeye yapışıp ayrılmayacak şekilde bir çeşit bağlanması anlamına gelir. Satış muamelesini buna örnek gösterebiliriz. Çünkü bu akit, satılan şeyi satın alana mülk olmak suretiyle bağlar. Artık satın alan satın alınan şey üzerinde dilediği gibi tasarrufta bulunabilir. Satış işleminden sonra satıcının satılan şey üzerinde ne sahipliği, ne de tasarruf yetkisi söz konusudur. Kadını erkeğe bağlayan nikah akdini de buna örnek gösterebiliriz. Bu akdin gerçekleşmesinden sonra erkek nikah bağı uyarınca kadından yararlanır. Kadın bundan sonra, akit yaptığı kişiden başkasını kendinden yararlanılamaz. Ahd-söz verme de bunun gibidir. Söz veren kişi, üzerine aldığı sözle ilgili olarak söz verilen şahıs için kendi üzerinde bir hak doğurur ve üzerine aldığı sözü çiğneme hakkına sahip değildir.

Kur'an bütün anlamlarıyla bütün akitlerin ve sözlerin tutulmasını, her anlamıyla, her türüyle ve her objesiyle yerine getirilmesini vurgulamış; büyük önem vermiştir. Antlaşmalarını çiğneyenleri sert bir dille yermiş,

¹ Maide , 1

² İsra , 34

³ Bakara, 177

onları sert bir şekilde tehdit etmiştir. Buna karşılık, burada sıralama gereğini duymadığımız birçok ayette, söz verdiklerinde abitlerini yerine getirenleri ve abitlerini tutanları övmüştür.

Konuyla ilgili ayetlerin ifade tarzları ve konunun doğal bir akıcılıkla sunulması, insanların fitri akıllarıyla bunu kavrayabileceklerini göstermektedir. Ki öyledir de. Bunun nedeni şudur: Söz verme ve sözünü tutma, insanın yaşamı boyunca onusuz edemeyeceği bir realitedir. Bu hususta birey ve toplum arasında herhangi bir fark yoktur. İnsanın toplumsal hayatı üzerinde düşündüğümüz zaman, istifade ettiğimiz bütün meşiyetlerin ve güvenip dayandığımız bütün toplumsal hakların genel toplumsal sözleşme, akitleşme esasına ve bu genel sözleşmeden kaynaklanan ayrıntı nitelikli sözleşmeler esasına dayandığını görürüz. Bizler topluma kendi üzerimizde bir hak verirse veya kendimiz toplum üzerinde bir hakka sahip olursak, bu, ancak sözlü olmasa bile pratikte bir akdin gereği olabilir. Sözlü ifade, açıklamaya gerek duyulan yerde devreye girer. Bir insanın güç veya otorite sahibi olması ya

da zorbalık yapması yahut bir mazaretinin bulunması durumunda, kendi serbest iradesiyle gerçekleştirdiği bu akdi bozabilmesi ve çiğnemesi doğru olursa, onun akdini çiğnemesiyle birlikte ilk önce zarar gören şey, sosyal adalet olacaktır. Fakat sömürü ve emeğin çalınması karşısında insanın tek sığınağı da sosyal adalet ilkesidir. Bundan dolayıdır ki, yüce Allah verilen sözlerin tutulmasını, yapılan akitlelerin yerine getirilmesini ısrarla vurgulamıştır. Nitekim bir ayette şöyle buyurmuştur: **“Ahdi yerine getirin, çünkü ahitten sorulacaktır.”**¹ Bu ayet, ahde vefayı öven ve verilen sözden dönmeyi (ahde vefasızlık etmeyi) yeren ayetlerin genelinde olduğu gibi, bir bireyin diğer bir bireye verdiği sözü kapsadığı gibi, uluslar ve ümmetler arası sözleşmeleri de kapsar. Hatta dinsel açıdan toplumsal sözleşmelere uymak, bireysel sözleşmelere göre daha önemlidir. Çünkü toplumsal sözleşmenin yerine getirilmesi ile gerçekleşen adalet daha kuşatıcı ve eksiksiz, böyle bir sözleşmenin çiğnenmesinin doğurduğu felaket daha genel ve yıkıcı olur.

¹ İsrâ suresi , 34. ayet

Bu yüzden Kur'an-ı Kerim, göze gelmeyen en ufak ve çiğnenmesi en kolay bir düzeyde olan ahitlerde bile son derece açık ve kesin bir ifadeyle ahitlerin çiğnenmemesinin emretmiş, bu tarz tutumları yasaklamıştır :

“(Bu, Allah ve elçisinden, anlatışma yaptığınız müşriklere uzaklaşma (ihtarı)dır. Dört ay daha yeryüzünde dolaşın, bilin ki siz Allah’ı aciz bırakmazsınız ve Allah, kafirleri rezil edecektir! En büyük hac günü, Allah ve elçisinden insanlara bir duyurudur: Allah ve elçisi puta tapanlardan uzaktır. Eğer tövbe ederseniz bu sizin için daha iyidir. Ve eğer dönerseniz bilin ki siz Allah’ı aciz bırakacak değilsiniz! Kafirleri acı bir azap ile müjdele. Ancak antlaşma yaptığınız müşriklerden anlaşma şartlarından hiç bir şeyi size eksik bırakmayan ve size karşı hiç kimseye arka çıkmayanlar bu hükmün dışındadırlar. Onların antlaşmalarını, süreleri bitinceye kadar

tamamlayın. Çünkü Allah sakınanları sever. Haram aylar çıkınca, Allah’a ortak koşanları nerede bulursanız öldürün, onları yakalayın, hapsedin ve her gözetleme yerinde oturup onları bekleyin.”¹

Bu ayetler, akışlarından da anlaşılacağı gibi Mekke’nin fethinden sonra inmişlerdir. Allah müşrikleri alçaltmış, güçlerini yok etmiş, otoritelerini ortadan kaldırmıştır. Bu arada Müslümanları, egemen oldukları ve ele geçirdikleri toprakları şirk pisliğinden temizlemeye teşvik ediyor. İman etmeleri durumu dışında, hiçbir kayda ve şarta bağlı olmaksızın müşriklerin kanlarını dökebileceklerini dile getiriyor. Buna rağmen müşriklerden bir grubunu bunun dışında tutuyor. Bunlar, Müslümanlarla aralarında antlaşma ve saldırmazlık sözleşmesi bulunan kimselerdir. Zayıf ve zelim düştüler diye Müslümanların bunlara kötülük etmelerine izin vermiyor. Onların caydırıcı ve savunucu bir güçleri yoktur diye Müslümanlar onlara zarar verici davranışlar içine giremezler. Bütün bunlar,

¹ Tevbe suresi , 1-5. ayetler

ahitlerin dokunulmazlığını koruma ve takvayı güçlendirme amaçlı önlemlerdir.

Kuşkusuz, karşı taraf yaptığı akdi bozarsa, Müslümanlar da bu akitlerini bozar ve uğradıkları saldırıya misliyle karşılık verirler. Nitekim yüce Allah şöyle buyurmuştur :

“Ortak koşanların, Allah’ın yanında ve elçinin yanında nasıl antlaşması olabilir? Ancak Mescid-i Haram’da antlaştıklarınız hariç. Onlar size dürüst davrandıkça siz de onlara dürüst davranın. Çünkü Allah (ahdi bozmaktan) sakınanları sever... Bir mümine karşı ne and, ne de antlaşma gözetmezler. İşte saldırganlar onlardı. Eğer tövbe ederler, namazı kılarlar ve zekatı verirlerse, dinde sizin kardeşlerinizdirler. Biz bilen bir kavme ayetleri böyle açıklıyoruz. Eğer antlaşma yaptıktan sonra antlarını bozarlar ve dininize dil uzatırlarsa, o küfür önderleriyle

savaşın. Çünkü onların antları yoktur, belki vazgeçerler.”¹

“Kim size saldırırsa, onun size saldırdığı kadar siz de ona saldırın ve Allah’tan korkun...”²
“Sizi Mescid-i Haram’dan alıkoyduklarından dolayı bir topluma olan kininiz sizi haddi aşmaya sürüklemesin. İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın. Günah ve haddi aşma üzerinde yardımlaşmayın. Allah’tan korkun.”³

İşin özü şudur: İslam’a göre ahdi gözetmek, gereğini yapmak her zaman için bir zorunluluktur. Karşılıklı sözler verildikten sonra bu ahdin taraflardan birine zarar veya yarar sağlıyor olması bir şeyi değiştirmez. Çünkü ilişkilerde sosyal adaleti gözetmek, özel ya da kişisel çıkarları gözetmekten daha geçerli ve daha zorunludur. Fakat ahitleşen taraflardan birinin tek taraflı olarak antlaşmayı bozması başka. Bu durumda diğer tarafın da antlaşmayı bozması, uğradığı saldırıya misliyle karşılık

¹ Tevbe suresi , 7-12. ayetler

² Bakara suresi , 194. ayet

³ Maide suresi , 2. ayet

vermesi kaçınılmazdır. Böyle yapılması zillet, tutsaklaştırılmaya ve yersiz büyülenmeye karşı bir başkaldırıdır. Ki dini hareketin hedefi, özgürlük hareketini destekleyip zorbalığı bertaraf etmektir.

Andolsun ki bu husus, İslam dininin insanları öz yaratılışının gerektirdiği hükme uygun davranmaya yöneltme bağlamında ve yine toplumsal hayatın ancak uygulayışıyla düzene girdiği zulmün, sömürünün ve emek istismarının ortadan kaldırılmasının bağlı olduğu sosyal adaletin korunması bağlamında getirmiş olduğu yüce öğretilerden ve temel ilkelerden biridir. Kur'an-ı Kerim, bu gerçeği açık bir dille vurgulamış ve Hz. Peygamber (s.a.a) de bunun kusursuz uygulayıcısı olmuştur. Konu Kur'an eksenli olmasaydı, Peygamberimizin (ona en üstün salat ve selam olsun) hayatında yaşanan olayların bir kısmını örnek olarak sunacaktık. Okuyucuların siyer kitaplarına ve Peygamberimizin (s.a.a) hayatına ilişkin eserlere müracaat etmesini salık veriyoruz.

Antlaşmalara bağlılık hususunda İslam'ın fiili uygulaması ile uygar ya da geri

kalmış ulusların uygulamalarını karşılaştırır, özellikle her gün tanık olduğumuz ve duyduğumuz güçlü uluslarla zayıf uluslar arasında gerçekleştirilen antlaşmaları, kurulan ilişkileri, güçlü ulusların kendi lehlerine, devletlerinin çıkarlarına uygun olanları korumada gösterdikleri duyarlılığı, buna karşın çıkarlarına uygun olmayan antlaşmaları da sudan bahanelerle tek taraflı olarak feshettiklerini göz önünde bulundurursak, bu iki uygulamanın hakkı gözetme, hakkın hizmetinde olma açısından taşıdıkları farkı iyice anlarız.

İslam'a bu, sözde uygar uluslara da o tavır yakıştır. Çünkü ortada iki mantık vardır. Mantıklardan biri diyor ki: "Her ne şekilde olursa olsun, hakkı gözetmek gerekir. Hakkın gözetilmesi toplumun yararınadır." Diğer mantık ise diyor ki: "Hangi yöntemle olursa olsun, hakkın zedelenmesi pahasına bile olsa, ulusun çıkarlarını gözetmek gerekir." Bunların ilki dinin (İslam'ın) mantığıdır. İkinci ise, diktatörlük, demokrasi, sosyalizm, komünizm gibi ilkel

ve uygar toplumsal ideolojilerin mantığıdır.

Şunu da biliyoruz ki, İslam bu kararlılığı salt kavramsal olarak abit sayılan muameleler için göstermez. Bilakis bu hükmünü herhangi bir şeye dayanak oluşturan her olguyu kapsayacak şekilde genelleştirir ve gözetilmesini tavsiye eder. Bu konunun devamı sayılabilecek bazı açıklamaları, inşallah konunun akışı içinde sunacağız.”¹

22263. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Yarın kıyamet durağında bana en yakın olanınız en doğru sözlü olanınız, emanete en çok riayet edeniniz, ahbine en bağlı olanınız, ahlakı en güzel olanınız ve insanlara en yakın olanınızdır.”²

22264. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Herkim Allah’a ve kıyamet gününe iman etmişse vaad ettiğine vefa gösterebilir.”³

22265. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Huyların en yücesi vefadır.”⁴

22266. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Vefa ölçüdür.”⁵

22267. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Vefa efendilik kalesidir.”⁶

22268. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Vefa ahitleri (veya insanların hak ve saygınlığını) korumaktır.”⁷

22269. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Vefa aklın süsü ve şerafetin göstergesidir.”⁸

22270. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Vefa fazla dindarlığın ve güçlü bir emanetin nişanesidir.”⁹

22271. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Vefa emanetin ikizi ve kardeşliğin süsüdür.”¹⁰

22272. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Vefa emanet için iyi bir arkadaştır.”¹¹

22273. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Vefa sadakat için iyi bir arkadaştır.”¹²

¹ Tefsir-i el-Mizan , 5/158-161

² Bihar , 75/94/12

³ a. g. e. 77/149/77

⁴ Gurer'ul-Hikem , 2859

⁵ Bihar , 75/94/9

⁶ Gurer'ul-Hikem , 1044

⁷ a. g. e. 2132

⁸ a. g. e. 1601

⁹ a. g. e. 1430

¹⁰ a. g. e. 1865

¹¹ a. g. e. 9933

¹² a. g. e. 9931

22274. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Vefa sadakatin ikizidir.”¹

22275. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey insanlar! Şüphesiz ki vefa doğrulukla beraberdir. Vefadan daha koruyucu bir kalkan yoktur. (Kıyamette) dönüşün nasıl olacağını (nasıl hesaba çekileceğini) bilen kimse asla hıyanet etmez. Öyle bir zamanda yaşıyoruz ki hile düzenini (vefasızlığı) uyanıklık sayıyorlar, cahiller onları (vefasızları) uyanık addediyorlar.”²

22276. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yücelik sahibi olmak bir fazilettir, vefa ise şerafettir.”³

22277. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün emanet, ahbine bağlı kalmaktır.”⁴

22278. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En üstün sadakat, ahitlerine vefa göstermektir.”⁵

22279. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En iyi sadakat ahde vefadır.”⁶

22280. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dinin kökü, emanete riayet etmek ve ahitlerine bağlı kalmaktır.”⁷

22281. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Güzel vefa göstermekle iyiler tanınır.”⁸

22282. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ahbine vefa gösteren kimse, yüceliğini göstermiş olur.”⁹

22283. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim sözünde durursa, (dostluk için) seçilmeye layıktır.”¹⁰

22284. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Verdiği sözde durmak, yüceliğin nişanesindendir.”¹¹

22285. *İmam Seccad (a.s), kendisine, “dinin şeriatlerinin özeti nedir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Hak söz söylemek, adil bir hüküm ve ahde vefa göstermektir.”¹²

22286. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hiç kimse şu üç şey hususunda mazur

¹ a. g. e. 271

² Nehc'ül-Belağa , 41. hutbe

³ Gurer'ul-Hikem , 13

⁴ a. g. e. 3018

⁵ a. g. e. 3020

⁶ a. g. e. 3327

⁷ a. g. e. 1762

⁸ a. g. e. 4331

⁹ a. g. e. 8281

¹⁰ a. g. e. 8690

¹¹ a. g. e. 2193

¹² el-Hisal , 113/90

değildir: “Emaneti iyi veya kötü olsun herkese geri çevirmek, iyi ve kötüye verilen ahde vefa göstermek, anne babaya iyi olsun veya kötü olsun iyi davranmak.”¹

22287. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Biriyle sözleştiğin zaman vefalı ol.”²

22288. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İslam’ın yüceliklerinden biri de ahde vefa göstermektir.”³

22289. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İmanın nişanelerinden biri de ahde vefa göstermektir.”⁴

22290. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ahbine vefa göstermeyen kimsenin sevgisine itina etme.”⁵

22291. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ım söz

verip vefa görmediğin ahitlerim için beni bağışla.”⁶

4150. Bölüm İnsanların En Vefasız

22292. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en vefasız hükümdarlarıdır.”⁷

22293. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şu beş şey benim dediğim gibidir: Cimri bir kimsenin rahatlığı, haset eden kimsenin lezzeti, padişahın vefası, yalancının mürüvveti ve beyinsiz kimsenin efendiliği olmaz.”⁸

22294. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hıyanet eden kimsenin vefası olmaz.”⁹

22295. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bezip usanmış kimsenin vefası olmaz.”¹⁰

¹ a. g. e. 123/118

² Bihar , 75/94/11

³ Gurer'ul-Hikem , 9432

⁴ a. g. e. 9414

⁵ a. g. e. 10260

⁶ Nehc'ül-Belağa , 78. hutbe

⁷ Bihar , 77/112/2

⁸ Bihar , 78/194/10

⁹ Gurer'ul-Hikem , 888

¹⁰ Maet'ul-Kelimet'ul-Licahiz , 41

554. Konu

el-Vekar

Vakar-

Ağırbaşlılık

- *Bihar*, 71/337, 82. Bölüm; *es-Sekine ve'l-Vekar ve Gaẖẖ'is-Sevt*
- *Kenẖ'ul-Ummal*, 3/252, *es-Sekinet-i ve'l-Vekar*

4151. Bölüm

Vakar

Kur'an :

“Rahman kulları yeryüzünde mütevazî yürürler. Bilgisizler kendilerine takıldıkları zaman onlara güzel ve yumuşak söz söylerler.”¹

“Yürüyüşünde tabî ol; sesini kış. Seslerin en çirkini şüphesiz merkeplerin sesidir.”²

22296. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Vakar ve metanetten ayrılmayın.”³

22297. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İyilik elbise ve şekil güzelliği ile değildir; iyilik sükunet ve vakar iledir.”⁴

22298. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Vakar aklın süsüdür.”⁵

22299. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sükunet aklın göstergesi, vakar ise şerafetin delilidir.”⁶

22300. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Senin ahlakın vakar olmalıdır. Zira herkimin kabalığı fazla olursa aşağılık sayılır.”⁷

22301. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Erkeğin güzelliği vakardır.”⁸

22302. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Vakara riayet (insanı) hafifliğin aşağılığından güvende kılar.”⁹

22303. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hilmin vakarı ilmin süsüdür.”¹⁰

22304. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yaşlılığın vakarı, aydınlık ve süstür.”¹¹

22305. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın vakarı onu süsler, kabalığı ve hafifliği ise onu ayıplı kılar.”¹²

22306. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Topluluk arasında vakarlı ol, halvette ise Allah’ı zikredici ol.”¹³

22307. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zorluklarda

¹ Furkan , 63

² Lokman, 19

³ Kenz'ul-Ummal , 6402

⁴ a. g. e. 6401

⁵ Gurer'ul-Hikem , 270

⁶ a. g. e. 785-786

⁷ a. g. e. 7397

⁸ a. g. e. 4744

⁹ a. g. e. 9800

¹⁰ a. g. e. 10073

¹¹ a. g. e. 10076

¹² a. g. e. 10068

¹³ a. g. e. 7145

sabırlı ol ve sürçmelerde vakarlı ol.”¹

22308. *İmam Sadık (a.s), kendisine, “İnsanın hasletlerinin en güzeli hangisidir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur: “Heybetsiz vakar, karşılık beklemeden yapılan bağış ve dünya metasından başkasıyla meşgul olmak.”*²

22309. *İmam Ali (a.s), zekat memuru olarak tayin ettiği birine şöyle buyurmuştur: “Sonra vakar ve metanetle onlara doğru hareket et, yanlarına varınca da selam ver ve selam vermekte kusur etme.”*³

bak. 283. Konu, Eş-Şeyb,

4152. Bölüm Mümin Vakarlıdır

Kur'an :

“İman edenlerin, imanlarını kat kat artırmaları için, kalplerine huzur indiren o'dur. Göklerdeki ve yerdeki ordular Allah'ındır. Allah

bilendir, hikmet sahibi olandır.”⁴

22310. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Erkeğin en güzel süsü imanla birlikte olan metanetidir.”*⁵

22311. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Mümin sarsıcı olaylarda vakarlı, istenmeyen olaylarda sebatlı ve belalar anında sabırlı olur.”*⁶

22312. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Mümin sekiz haslete sahip olmalıdır: Sarsıcı olaylar karşısında vakarlı, zorluklarda sabırlı, hoşluk zamanlarında şükredici, Allah'ın kendisine verdiği rızıklara kanaatkar olmalıdır. Düşmana zulmetmemeli, dostlarına kasıtlı davranmamalı, bedeni ondan sıkıntı ve zahmette, insanlar ondan rahatlıkta olmalıdır.”*⁷

22313. *İmam Ali (a.s), takva sahiplerinin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur: “Zor işlerde vakarlıdır, tatsız işlerde sabırlıdır,lar,*

¹ a. g. e. 7147

² Bihar , 71/337/1

³ Nehc'ül-Belağa , 25. mektup

⁴ Fetih , 4

⁵ Emali'es-Seduk , 395/1

⁶ Bihar , 78/27/94

⁷ el-Kafi , 2/47/1

Rahatlıkta ise
şükredenlerdendir.”¹
bak. el-İzzet, 2707.
Bölüm

4153. Bölüm Vakara Sebep Olan Şey

22314. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Vakarın
sebebi, hilimdir.”²

22315. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Vakar hilime
yardım eder.”³

22316. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Suskunlukla
vakar çoğalır.”⁴

22317. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Herkim
vakarlı olursa saygın olur.”⁵

22318. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “İlmin nihayeti
sükunet ve hilimdir.”⁶

22319. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Vakar için
sadece heybetten yardım
alınır”⁷

22320. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Vakar
sebebiyle heybet çoğalır.”⁸

4154. Bölüm Metanetten Kaynaklanan Hasletler

22321. *Resulullah (s.a.a)*
Hz. İsa'nın aleyhi's-selam'ın
bavarilerinden olan Yahuda'nın
torunlarından, Şem'un ibn-i
Lavi ismiyle meşhur bir rahibin
“vakardan kaynaklana şeyler”
hakkındaki sorusunun
cevabında şöyle buyurmuştur:
“Vakarın (ağır başlılığın)
semerelei lütufta
bulunmak, tedbirli olmak,
emaneti eda etmek, hıyaneti
terk etmek, doğru
konuşmak, namuslu olmak
(fuhuştan korunmak),
malını ıslah etmek (mal ve
servetini iyice koruyup
yerinde harcamak),
düşmana karşı hazırlıklı
olmak, kötülükten
sakındırmak ve başıboşluğu
terk etmektir. Bunlar, vakar
vasıtasıyla akıllıya nasip olan
şeylerdir. Vakarlı olan, cahil
ve hafif olmayan, affedip
bağışlayan ve (başkalarının

¹ Nehc'ül-Belağa , 193. hutbe

² Gurer'ul-Hikem , 5534

³ a. g. e. 300

⁴ a. g. e. 4182

⁵ a. g. e. 7666

⁶ a. g. e. 6380

⁷ Bihar , 78/7/59

⁸ Gurer'ul-Hikem , 4184

hatasını) görmezlikten gelen
kimseye ne mutlu.”¹

¹ Tuhef'ul-Ukul , 17

555. Konu

el-Vakf

Vakfetmek

- *Bihar*, 103/181; *Ebvab'ul-Vukuf ve's-Sadakat ve'l-Hebat*
- *Vesail'uş-Şia*, 13/292; *Kitab'ul-Vukuf ve's-Sadakat*
- *Kenẓ'ul-Ummal*, 16/634; *Kitab'ul-Vakf*

bak.

- 292. Konu, *es-Sadaka*; 521. Konu, *el-İnfak*; 500. Konu, *el-Mal*

4155. Bölüm Vakfetmek

Kur'an :

“Elinde bulunandan verenin, Allah’a karşı gelmekten sakınanın, en güzel söz olan Allah’ın birliğini doğrulayanın işlerini kolaylaştırırız.”¹

22322. *Resulullah (s.a.a), bahçesinde bir fidan ekmeye çalışan birinin yanından geçince ona şöyle buyurmuştur: “Sana kökleri daha sağlam, çabuk meyve veren ve meyveleri daha tatlı ve temiz olan bir fidanı göstereyim mi?” O şöyle arzetti: “Evet, babam ve annem sana feda olsun ey Allah’ın Resulü!”* Peygamber şöyle buyurdu: “Her sabah ve gece başladığında şöyle de: “Subhanallah velhemdulillah, ve la ilahe illallahu vellahu ekber” (Allah münezzehitr, hamd Allah’a mahsustur, Allah’tan başka ilah yoktur ve Allah vasfedilenden daha büyüktür) Zira bu cümleyi

söyleyecek olursan, her tesbihin için çeşitli meyvelerden cennette sana on ağaç verilir ve onlar geriye kalan salih işlerdendir.”

O şahıs şöyle arzetti: “Ey Allah’ın Resulü! Şahit ol ki ben bu bağımı, Suffe ehli olan fakir müslümanlara vakfediyorum.” Bu esnada Allah Tebarek ve Teala bu ayeti nazil buyurdu: **“Elinde bulunandan verenin, Allah’a karşı gelmekten sakınanın, en güzel söz olan Allah’ın birliğini doğrulayanın işlerini kolaylaştırırız.”²**

22323. *Resulullah (s.a.a), Simğ mülkünden bir toprak hakkında soru sorulunca şöyle buyurmuştur: “Aslını vakfet, meyvesini ise (vakfettiğin kimselere) bırak.”⁴*

22324. *Aval’il-Leali’de Peygamber’in (s.a.a) şöyle buyurduğu yer almıştır: “Aslını vakfet, meyvesini bırak.” Durer’ul-Leali’de ise Peygamber’den şöyle buyurduğu yer almıştır:*

Hattab’ın Medine’de vakfettiği mülktür.

⁴ Kenz’ul-Ummal , 46150

¹ Leyl , 5-7

² Bihar , 103/182/4

³ Lisan’ul-Arab’da şöyle yer almıştır: Semğ Ömer b.

“Eğer istersen aslını vakfet
meyvesini bırak.”¹

22325. *Cabir şöyle diyor:*
“Zengin olan sahabelerden
herkes bir şeyi
vakfetmiştir.”²

22326. *İmam Ali (a.s),*
Sıffin’den dönerken malları
hakkında nasıl davranılması
gerektiği hususunda yazdığı
vasiyetnamesinde şöyle
bıyurmuştur: “Bu; Allah’ın
kulu Müminlerin Emiri
Mü’minin Ali b. Ebu
Talib’in Allah’ın rızasını
kazanmak için, kendinden
sonra malları hakkında nasıl
davranılacağı konusundaki
emridir; Allah bundan
dolayı onu cennetinde karar
kılsın ve orada rahatlığa
kavuştursun.

...Hasan b. Ali, bu
vasiyeti yerine getirir, iyi bir
şekilde bunlardan faydalanır
ve yine iyi bir şekilde
harcamalarda bulunur.
Eğer, Hasan’a bir şey olursa,
o zaman Hüseyin yaşıyorsa
ondan sonra da bu işi o
üstlenir. Hasan’ın yaptığı
gibi işleri aynı şekilde
yürütür. Ali’nin bıraktığı
malda, Fatıma’nın iki oğlu
ile Ali’nin (diğer) oğulları

eşittirler. Ben Fatıma’nın iki
oğlundan vasiyetimi
uygulamalarını; sadece
Allah’ın rızasına erişmek,
Resulullah’a yaklaşmak,
onun makamını yüceltmek
ve yakınlığının şerafetinden
dolayı istedim. Mallarımın
üzerinde tasarruf hakkına
sahip olan kimseye; bu
malları aldığı gibi
korumasını ve onun (hurma
ağaçlarının) meyvelerinden
emrolunduğu gibi infak
etmesini ve bu köylerdeki
hurma ağaçlarının
fidanlarından birini dahi
satmamasını, böylece bu
fidanların bütün hurmalığı
kaplamasını şart
koşuyorum.”

Seyyid Ra’î ise şöyle diyor:
“Hz. Ali’nin bu vasiyetindeki
“ella yebie min nebliha
vediyeten” cümlesinde yer alan
el-Vediyye kelimesi “hurma
fidanı” anlamındadır ve çoğulu
da “vediyun”dur. Aynı
zamanda “hatta tuşkele erzuba
girasen” cümlesi de sözün en
fasih ve açık olanıdır. Maksad
ise içinde hurma fidanlıklarının
çok olduğu yer anlamındadır.
Öyle ki gören kimse onu
tanıdığından başka bir şekilde

¹ Müstedrek’ül-Vesail ,
14/47/16074 ve h. 16075

² a. g. e. h. 16073

*bulur, tanımakta zorlanır ve onun başka yer olduğunu sanır.”*¹

22327. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Resulullah (s.a.a) ganimetleri bölüştürdü, bir parça arsa da Ali’ye verildi. Ali (a.s) o toprakta bir çeşme kazılmasını emretti. O çeşme kazılınca suya ulaştı ve deve boynu kadar içinden göğe su fışkırdı. Bu yüzden İmam onu Ayn-u Yenbu (fışkıran çeşme) olarak adlandırdı. Birisi hemen gelerek durumu Hz. Ali’ye müjdelemek istedi. O şöyle buyudu: “Git, varisi müjdele. Bu Allah’ın evini hac için gelen ve yoldaki yolcular için bir sadakadır. Ne satılır, ne bağışlanır, ne de miras alınır. O halde her kim onu satar veya bağışlarsa, Allah’ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun. Allah ondan ne bir müstehabı kabul eder ne de bir farzı (veya ne tövbesi kabul olur nede fidyesi.)”²

22328. *İmam Bakır (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Resulullah (s.a.a) bir orduyla birlikte

dışarı çıktı. Öğlen vakti Yenbu’ bölgesine yaklaştı, öğlenin şiddetli sıcaklığı Peygambere eziyet ediyordu. Böylece Peygamber akasya ağacına varınca, silahlarını ağaca astı Allah (bu savaşta) onlara fetih ve galibiyet nasip buyurdu. Resulullah (s.a.a) o ağacın yerini (ganimetten olarak) Ali’nin payı olarak ayırdı.” İmam Bakır (a.s) daha sonra şöyle buyurmuştur: “Ali (a.s) daha sonra o topraktan bir miktar daha satın aldı, kendi payına ekledi ve kölelerine o araziler için bir su kuyusu kazmasını emretti. Su tıpkı bir devenin boyu gibi yerden fışkırdı. Bir kişi Ali’ye doğru koştu ve bu haber ona müjdeledi, Ali (a.s) onu sadaka kıldı ve şöyle yazdı: “Bu Allah-u Teala için bir grubun yüzünün ak olduğu, bir grubun ise yüzünün karardığı gün için verilmiş bir sadakadır. Allah bu sadaka vesilesiyle yüzümü ateşten uzak kılsın. Bu Allah-u Teala yolunda yakın ve uzak için savaş ve barış zamanlarında yetimler,

¹ Nehc’ül-Belağa , 24. mektup

² et-Tehzib , 9/148/609

fakirler ve köleleri azad etme yolunda verilmiş kesin bir sadakadır.”¹

22329. *Ebu'l-Abbas, Muhammed b. Yezid Muberrid el-Kamil'de şöyle yazmaktadır:* “Ebu Muhalle Muhammed b. Hişam zikrettiği ve sonunda da Ebu Neyzer’in yer aldığı –ki o Acem şehzadelerinden biriydi-senet silsilesinde benim için şöyle demiştir: “Daha sonra anladım ki Ebu Neyzer Necaşi evlatlarından idi ve küçükken İslam’a meyletmış, Resulullah’ın (s.a.a) yanına gelmiş, müslüman olmuş, Peygamberin evinde kendisiyle yaşamış, Resulullah vefat edince de o Fatıma’nın (a.s) ve evlatlarının yanına gitmiştir.”

Ebu Neyzer şöyle diyor: “Ben biri Ebu Neyzer çeşmesi ve diğeri de Buğeybuğey olan iki mülkün idaresini üstlenmiştim. Ali b. Ebi Talib (a.s) yanıma geldi... Daha sonra kazmayı eline alıp, kuyunun içine girdi, kazmaya başladı. Bir müddet geçti, ama suya

ulaşamadı. İmam alnından ter dökülür bir halde dışarı çıktı. Alnındaki teri temizledi, yeniden kazmayı alarak kuyunun içine girdi, kazmaya ve ses çıkarmaya başladı. Aniden deve boynu gibi bir su fışkırdı, Ali süratle yukarı çıkıp şöyle buyurdu: “Allah’ı şahit tutuyorum ki bu bir sadakadır, benim için hokka ve kalem getiriniz.” Ebu Neyzer şöyle diyor: “Ben süratle hokka ve kalem getirdim. Ali (a.s) şöyle yazdı: “Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla! Bu vesileyle Allah’ın kulu Müminlerin Emiri Ebi Neyzer çeşmesi ve Buğeybuğey diye meşhur olan iki mülkü Medine fakirlerine ve yolda kalanlara sadaka karar kılmıştır. Bu iki sadaka vesilesiyle Allah kıyamet günü onun yüzünü ateşin sıcaklığından korusun. Bu ne satılıktır, ne de bağışlanacak bir mülktür. Böylece Allah onu miras alır ve o varislerin en iyisidir, şüphesiz Hasan ve Hüseyin onlara ihtiyaç duyacak olursa bu surette onların

¹ Kenz'ul-Ummal , 46158

elindedir. Bu ikisi dışında hiç kimsenin değildir.”

Muhammed b. Hişam şöyle diyor: “Hüseyin’in (a.s) bir borcu vardı. Muaviye Ebu Neyzer çeşmesini kendisine satması için ona ikiyüz bin dinar gönderdi, ama Hüseyin onu satmaktan sakındı ve şöyle

buyurdu: “Onu babam, sadaka vermiş ve bu vesileyle Allah’ın yüzünü cehennemden ateşinden korumasını dilemiştir. Ben o iki çeşmeyi hiç bir değere satmam.”¹

*bak. el-Mevt, 3748.
Bölüm*

¹ Müstedrek’ül-Vesail ,
14/62/16110

556. Konu

et-Tekva

Takva

- *Biha, r 70/257, 56. Bölüm; et-Ta'et ve't-Tekva ve'l-Ver'e*
- *Kenẓ'ul-Ummal, 3/89, 697; et-Tekva*

bak.

- 540. Konu, *el-Vere'*; *el-Ment, 3732. Bölüm; el-Bereket, 352. Bölüm; el-Havf, 1141. Bölüm; el-Mead (3), 2988. Bölüm*

4156. Bölüm Takva

Kur'an :

“Eğer kasabaların halkı iman etmiş ve bize karşı gelmekten sakınmış olsalardı, onlara göğün ve yerin bolluklarını verirdik. Ama yalanladılar; bu yüzden onları, yaptıklarına karşılık yakalayiverdik.”¹

“Bu kitap (Kur'an), onda asla şüphe yoktur. O, muttakiler (takva sahipleri) için bir hidayettir... İşte Rablerinden bir hidayet üzere olanlar ve kurtuluşa erenler de onlardır.”²

“And olsun ki, siz düşkün bir durumda iken, Bedir’de, Allah size yardım etmişti; Allah’tan sakının ki şükredebilesiniz.”³

“Sakınmanızı ve böylece merhamete uğramanızı sağlamak üzere sizi uyarmak için

aranızdan biri vasıtasıyla Rabbinizden size haber gelmesine mi şaşıyorsunuz?” Dedi.”⁴

“Hürmetli ay, hürmetli aya mukabildir, hürmetler karşılıklıdır; o halde, size tecavüz edene, size tecavüz ettikleri gibi tecavüz edin. Allah’tan sakının ve Allah’ın muttakilerle berâber olduğunu bilin.”⁵

22330. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Takva huyların reisidir.”⁶

22331. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Takvalı ol, şüphesiz ki takva Peygamberlerin ahlakıdır.”⁷

22332. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kim takva ile rızıklanmışsa, şüphesiz dünya ve ahiret hayrıyla rızıklanmıştır.”⁸

22333. Resulullah (s.a.a) Ebu Zer’e yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur: “Allah’tan sakın. Şüphesiz ki takva bütün işlerin başıdır.”⁹

22334. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Takva en

¹ A’raf , 96

² Bakara , 2 , 3

³ Al-i İmran, 123

⁴ A’raf , 63

⁵ Bakara , 194

⁶ Nehc'ül-Belağa , 410. hikmet

⁷ Gurer'ul-Hikem , 6086

⁸ Kenz'ul-Ummal , 5641

⁹ Bihar , 70/289/21

sağlam temeldir ve sabır en sağlam elbisedir.”¹

22335. *İmam Ali (a.s), kendisine, “En üstün amel nedir?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur: “Takva.”*²

22336. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Takva üzere (kurulu) sağlam temel/kök çürümez, oraya ekin ekenlerin ekini asla susuz kalmaz.”*³

22337. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Takvanın hiç bir bedeli ve halefi yoktur.”*⁴

22338. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz takva en iyi hazine, en sağlam sığınak, en güçlü izzet ve iktidardır. Her kaçan kimsenin kurtuluşu, her arayan kimsenin buluşu ve her üstünlük arayanın zaferi takvadadır.”*⁵

22339. *İmam Ebu Cafer (a.s) Said’ul Hayr’a şöyle buyurmuştur: “Sana Allah’tan sakınmayı tavsiye ediyorum. Zira takva yok olmaktan kurtuluş sebebi ve dönüş yerinden (ahiretten) faydalanma vesilesidir.”*⁶

22340. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Takva takip eden herkesin helak olmadığı ve amel eden herkesin pişman olmadığı bir hedeftir. Zira kurtuluşa erenler, takvayla kurtuluşa ermiş ve ziyan edenler, günah ile ziyana ermişlerdir.”*⁷

22341. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Az da olsa Allah’tan sakın; kendinle Allah arasında her ne kadar ince de olsa bir perde bırak.”*⁸

22342. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim takvadan ayrılırsa, şehvet ve lezzetlere vurulur. Günahların şaşırtıcı çölüne düşer, tatsız olaylara maruz kalır.”*⁹

22343. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah’ın galip olan hizbinden olmayı sever misin? Münezzeh olan Allah’tan sakın, işlerinde iyi amel et. Şüphesiz Allah takva ve iyilik sahipleriyle beraberdir.”*¹⁰

¹ Gurer’ul-Hikem , 822 , 823

² Bihar , 70/288/16

³ Nehc’ül-Belağa , 16. hutbe

⁴ Gurer’ul-Hikem , 2154

⁵ Bihar , 77/374/36

⁶ el-Kafi , 8/52/16

⁷ Kenz’ul-Ummal , 44216

⁸ Nehc’ül-Belağa , 242. hikmet

⁹ Gurer’ul-Hikem , 3625

¹⁰ a. g. e. 2828

bak. el-Kalb, 3403. Bölüm, el-Mert, 3732. Bölüm, en-Nefs, 3915. Bölüm

4157. Bölüm Allah'ın Takvayı Tavsiyesi

Kur'an :

“Göklerde olanlar da, yerde olanlar da Allah'ındır. And olsun ki, sizden önce kitap verilenlere ve size, Allah'tan sakınmanızı tavsiye ettik. Küfrederseniz bilin ki, göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Allah sınırsız zengindir ve övgüye layıktır.”¹

22344. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah size takvayı tavsiye eder. Takvayı rızasının zirvesi, mahlukata da bir ihtiyaç kılmıştır. Asla kendisinden gizlenemeyeceğiniz ve dizginleriniz ile tüm değişen durumlarınızı elinde tutan Allah'tan sakının.”²

22345. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takva Allah'ın kullarından hoşnutluğunun

nihayeti ve kullarından istediği şeydir.”³

bak. el-Vesiyet (1), 4074-4076, 4078. Bölümler

4158. Bölüm İmam Ali'nin (a.s) Takvayı Tavsiyeleri

22346. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah'ın kulları, Allah'tan sakınmanızı tavsiye ederim; çünkü bu, kullara tavsiye edilecek en hayırlı şeydir. Allah katında işlerin en hayırlı sonu takvadır.”⁴

22347. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah'ın kulları! Size örnekler getiren, ecellerinize vakit tayin eden, Allah'tan sakının.”⁵

22348. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah'ın kulları! Sizi hedefe götürecek azık ve sığındığınızda sizi kurtaracak bir sığınak olan ilahi takvaya sarılmayı tavsiye ediyorum. Azık ve sığınak odur.”⁶

¹ Nisa , 131

² Nehc'ül-Belağa , 183. hutbe

³ Gurer'ul-Hikem , 3620

⁴ Nehc'ül-Belağa , 173. hutbe

⁵ Nehc'ül-Belağa , 83. hutbe

⁶ a. g. e. 114

22349. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey oğlum! Allah’tan korkup sakınmanı, emrine sürekli itaat etmeni, kalbini (O’nun) zikriyle imar etmeni tavsiye ederim.”¹

22350. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah’ın kulları! Sizi güzel elbiselere bürüten, genişçe bir yaşayış sebepleri ihsan eden Allah’tan sakınmanızı tavsiye ederim.”²

22351. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah’ın kulları, Allah’tan korkup sakınmanızı ve mü-nafıklardan çekinmenizi tavsiye ederim.”³

22352. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın kulları, size Allah’tan sakınmanızı tavsiye ediyorum. Çünkü takva kontrol edici ve ayakta duruş sebebidir. Bu yüzden onun iplerine sımsıkı tutunun ve hakikatlerine sıkıca yapışın.”⁴

22353. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah’ın kulları! Size Allah’tan

korkmanızı tavsiye ederim. Sizi dünyadan sakındırırım.”⁵

22354. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sizlere Allah’tan sakınmayı tavsiye ediyorum. Zira ki takva her ümitli arayanın ülküsü, her sığınak arayan kaçanın güvendiğidir. Takvayı iç elbiseniz edinin.”⁶

22355. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “...Sizi ilk olarak yaratan, dönüşünüzün kendisine olduğu, arzuınıza kavuşmanızın kendisiyle sağlandığı, amacınızın en son mercii olan, yolunuzun hedefinin kendisine yöneldiği Allah’tan korkmanızı size tavsiye ederim.”⁷

22356. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey insanlar Allah’tan korkmanızı, O’nun size bağışladığı nimetlere çokca hamd etmenizi tavsiye ediyorum.”⁸

22357. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sizi özür getirmenize fırsat

¹ a. g. e. 31. mektup

² a. g. e. 182. hutbe

³ a. g. e. 194

⁴ a. g. e. 195

⁵ a. g. e. 196

⁶ el-Kafi , 8/17/3

⁷ Nehc’ül-Belağa , 198. hutbe

⁸ Nehc’ül-Belağa , 188. hutbe

vermeyecek şekilde uyaran ve apaçık yolu göstererek sizlere hücceti tamamlayan Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim.”¹

22358. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Size Allah’tan korkmayı tavsiye ediyorum. Çünkü takva, Allah’ın sizin üzerinizdeki hakkıdır ve Allah’ın yanında hak sahibi olmanıza neden olur. Takvaya erişmek için Allah’tan yardım dileyin ve Allah’ın mükafatına ermek için de takvadan yardım isteyin. Dikkat edin! Takvayı koruyun ve takvayla korunun.”²

22359. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Sizlere ilahi takvayı tavsiye ediyorum. Şüphesiz takva ümitli talep eden kimsenin gıbtası ve sığınan kaçağın güvendiği sığınaktır.”³

22360. İmam Ali (a.s), ashabından birine yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur: “Sana ve kendime, kendisine isyanın helal olmadığı, kendisinden başka bir zenginliğin olmadığı

kimseden sakınmayı tavsiye ediyorum. Zira Allah’tan korkan kimse izzetli, güçlü, tok ve suya kanmış olur, aklı dünya insanlarının aklından üstün olur ve neticede cismi dünya halkıyla birlikte olduğu halde kalbi ve aklı ahireti görür, kalb nuruyla dünya sevgisinden gözlerinin gördüğü şeyleri söndürür.”⁴

bak. el-Vesiyet (1), 4080. Bölüm

4159. Bölüm Takva Elbiselerin En Şerafetlisidir

Kur'an :

“Ey Adem oğulları! Ayıp yerlerinizi örtecek giyimlikle sizi süsleyecek elbiseler gönderdik. Takva örtüsü ise bunlardan daha hayırlıdır. Allah’ın bu ayetleri öğüt almanız içindir.”⁵

22361. İmam Bakır (a.s), bu ayetin (a’raf suresi, 26. Ayet) tefsirinde şöyle buyurmuştur: “Ayette geçen libas

¹ a. g. e. 83

² Nehc'ül-Belağa , 191. hutbe ; Şerh-i Nehc'ül-Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid , 13/115

³ Bihar , 78/39/16

⁴ Tenbih'ul-Havatir , 2/195

⁵ A’raf , 26

kelimesi, giyilen elbisedir. “Riyaş” kelimesi ise, mal ve metadır. Takva elbisesi iffettir. Zira iffetli kimseden, elbisesi olmasa dahi ondan bir ayıp aşikar olmaz. İffetsiz kimse ise her ne kadar elbise giymiş olsa dahi ayıpları aşikar olur. Nitekim Allah da şöyle buyurmuştur: **“Ve takva elbisesidir hayırlı olan”** İmam daha sonra şöyle buyurmuştur: “İffet, daha hayırlıdır.”¹

22362. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takva elbisesi elbiselerin en şerefetlisidir.”²

22363. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim takva elbisesini giyinirse, elbisesi eskimez.”³

22364. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takvayı iç elbiseniz edinin.”⁴

22365. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kim takva elbisesini kalbine giyerse, hayırdan başkalarını geçmiş ve amelleri kurtuluşuna neden olmuştur. Takvadan

elde ettiğiniz hayrı ganimet bilin. Cennete girmek için ona yakışan amellerde bulunun.”⁵

22366. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sizlere Allah’tan sakınmanızı tavsiye ederim... Takvayı kalbinize giydirin ve takva ile günahlarınızı yıkayın... Dikkat edin! Takvayı koruyun ve kendinizi de takva vesilesiyle koruyun.”⁶

22367. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz ki cihad cennet kapılarından bir kapıdır ki Allah-u Teala onu dostlarına açmıştır. Cihad takvanın elbisesi, Allah’ın koruyucu muhkem bir zırhı ve sağlam bir kalkandır.”⁷

22368. *Allah-u Teala’nın Musa’yla yaptığı münacaatında şöyle yer almıştır:* “Elbisen eski ama kalbin yeni olsun.”⁸

22369. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim takva elbisesinden soyunursa, hiç bir elbise onu örtemez.”⁹

¹ Tefsir-i Kummi , 1/226

² Gurer'ul-Hikem , 4686

³ a. g. e. 9019

⁴ Bihar , 78/39/16

⁵ Nehc'ül-Belağa , 132. hutbe

⁶ Nehc'ül-Belağa , 191. hutbe

⁷ a. g. e. 27

⁸ Bihar , 77/31/7

⁹ Tuhef'ul-Ukul , 88

22370. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim takva elbisesinden soyunursa, dünya örtülerinden hiç bir örtüyle örtünemez.”¹

bak. 4160. Bölüm, el-Afiyet, 2771. Bölüm, 12946, 12947. hadisler

4160. Bölüm Takva Fethedilemez Bir Kaledir

22371. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takva (kendisine) sığınan kimse için fethedilmez sağlam bir kaledir.”²

22372. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takva, müminin kalesidir.”³

22373. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takva kendisiyle amel eden kimse için sağlam bir kaledir.”⁴

22374. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takva en sağlam kale, en koruyucu sığınaktır.”⁵

22375. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dinin en sağlam kaleleri takvadır.”⁶

22376. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takvaya sığınan. Şüphesiz takva koruyucu bir kalkandır, kendisine sığınanı ve sarılanı korur.”⁷

22377. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takvadan daha iyi bir sığınak yoktur.”⁸

22378. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İlahi takvaya bağlanın; çünkü takva, halkası sağlam bir ip, yüceliklerine varılmaz bir sığınaktır.”⁹

22379. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah’ın kulları, biliniz ki takva sapasağlam bir kaledir. Sapıklık ise hor ve gevşek bir kaledir; ehlini koruyamaz, kendisine sığınanları saklayıp, barındıramaz.”¹⁰

22380. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Çünkü takva bugün bir sığınak ve kalkan, yarın ise cennete bir yoldur.

¹ Gurer'ul-Hikem , 8946

² a. g. e. 1558

³ a. g. e. 1046

⁴ a. g. e. 1128

⁵ a. g. e. 1330

⁶ a. g. e. 2952

⁷ Gurer'ul-Hikem , 2553

⁸ Nehc'ül-Belağa , 371. hikmet

⁹ a. g. e. 190. hutbe

¹⁰ a. g. e. 157

Takvanın yolu açık, yolcusu kârlıdır.”¹

22381. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Her kim Allah’tan sakınırsa, güçlü yaşar. Düşman topraklarında güvenlik içinde gezer.”²

22382. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Her kim Allah’tan sakınırsa, Allah onu korur.”³

bak. *el-İslam*, 1866. Bölüm

4161. Bölüm Doğruluğun Anahtarı Takvadır

Kur’an :

“Allah’a karşı gelmekten sakınanlar, şeytan tarafından bir vesveseye uğrayınca, Allah’ı anarlar ve hemen gerçeği görürler.”⁴

“Bu, Allah’ın size indirmiş olduğu buyruğudur. Kim Allah’ın buyruğuna karşı gelmekten sakınırsa, O,

onun kötülüklerini örter, ecini büyültür.”⁵

22383. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Takva salah ve doğruluğun anahtarıdır.”⁶

22384. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Hiç bir şey takva kadar dini doğrultmamıştır.”⁷

22385. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz takva dinin bayındırlığı, yakının dayanağıdır, ve şüphesiz takva salahın anahtarı ve kurtuluşun meşalesidir.”⁸

22386. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “İlahi takva, doğruluk ve istikametın anahtarı, ahiretin yegane azığıdır. İnsanın her türlü kölelikten kurtuluş ve helak oluştan korunma sebebidir. İsteyen, onunla başarıya ulaşır, ona sığınan kurtulur ve arzulara onunla ulaşılır.”⁹

22387. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “İmanın salah sebebi takvadır.”¹⁰

22388. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Allah korkusu (takva), Allah’ın dostlarını O’nun koymuş olduğu

¹ a. g. e. 191

² Bihar , 70/283/5

³ a. g. e. 78/199/24

⁴ A’raf , 201

⁵ Talak , 5

⁶ Gurer’ul-Hikem , 941

⁷ a. g. e. 9474

⁸ a. g. e. 3623

⁹ Nehc’ül-Belağa , 230. hutbe

¹⁰ Gurer’ul-Hikem , 5514

haramlarını çiğnemekten alı-koyar, dostlarının kalplerini, O'nun korkusuna bağlar. Öyle ki onları şehirler kadar ayakta tutar, kavurucu bir günde (oruç tutarak) susuz bırakır da gene onlarda yorgunluk yerine rahatlık, susuzluk yerine suya kanmışlık görülür. Ölümün yakın olduğunu gördüklerinden salih amele koşarlar.”¹

22389. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ben sözüme kefilim, söylediklerimi yapacağım. Önündeki bela ve olaylardan ibret alan kimseyi şüpheli şeylere düşmekten takva alıkoyar... Bilin ki günahlar, dizginleri kopmuş azgın atlara benzer. Onlara binenler günahkardır ve binicilerini ateşe atarlar. Bilin ki takva ise itaatkar/ram olan bir deve gibidir ki dizginleri/yuları binicilerinin elindedir ve onları cennete götürür.”²

22390. *İmam Sadık (a.s) kendisine, Allah-u Teala'nın, “Allah’a karşı gelmekten sakınanlar... uğrayınca”*

ayeti hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur: “Kulun yapmak istediği, ama Allah’ı hatırlayınca ondan vazgeçtiği günahdır.”³

22391. *İmam Sadık (a.s), söz konusu ayette geçen “taif” kelimesinin anlamı hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Maksat kulun yapmak istediği, ama Allah’ı hatırlayınca gözünü açıp ondan vazgeçtiği günahdır.”⁴

22392. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bilin ki takva ile hataların zehirli iğnesi sökülür, yakın ile de yüce hedefe ulaşılır.”⁵

bak. en-Nefs, 3921. Bölüm, ez-Zikr, 1340. Bölüm, el-Kalb, 3388, 3403, 3412. Bölümler

4162. Bölüm Takva Hidayetin Anahtarıdır

Kur'an :

“Bu kitap (Kur'an), onda asla şüphe yoktur. O, muttakiler (takva sahipleri) için bir hidayettir.”⁶

¹ Nehc'ül-Belağa , 114. hutbe

² a. g. e. 16

³ Bihar , 70/287/13

⁴ a. g. e. h. 14

⁵ Nehc'ül-Belağa , 157. hutbe

⁶ Bakara , 2

“Ey iman edenler! Allah’tan sakınırsanız, O size iyiyi kötüden ayırt edecek bir anlayış verir, kötülüklerinizi örter, sizi bağışlar. Allah büyük, bol nimet sahibidir.”¹

bak. Bakara, 66, Al-i İmran, 138, Maide, 46, Yunus, 6

22393. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Herkim takva ağaçlarını ekerse, hidayet meyvelerini toplar.”²

22394. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Doğru yola hidayet olmak, fesattan uzaklaşmak ve ahiretini ıslah etme yolunda ihtirash olmak takvalı insanın özelliklerindendir.”³

22395. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hidayet ışıklarıyla aydınlanan akıllar ve takva meşalelerine bakan gözler nerede?”⁴

bak. el-Hidayet, 4002. Bölüm

4163. Bölüm Takva Yüceliğın Anahtarındır

Kur’an :

¹ Enfal , 29

² Bihar , 78/90/95

³ Gurer'ul-Hikem , 7357

“Ey insanlar! Doğrusu biz sizleri bir erkekle bir dışıden yarattık. Sizi milletler ve kabileler haline koyduk ki birbirinizi kolayca tanıyasınız. Şüphesiz, Allah katında en değerliniz, O’na karşı gelmekten en çok sakınmanızdır. Allah bilendir, haberdardır.”⁵

22396. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz rabbiniz birdir, babanız bir, dininiz bir, Peygamberiniz de birdir. Hiç bir arabın aceme üstünlüğü yoktur, hiç bir acemin de araba, hiç bir beyazın siyaha, hiç bir siyahın da beyaza takva dışında bir üstünlüğü yoktur.”⁶

22397. Resulullah (s.a.a), Mekke’nin fethedildiği yılda, Fazl b. Abbas ve Üsame b. Zeyd ile birlikte Allah’ın evine girdi, daha sonra dışarı çıktı, kapının kolundan tutup şöyle buyurdu: “Hamd kulunu onaylayan, vaadini yerine getiren, tek başına bütün hiziplere galip gelen Allah’a mahsustur. Allah arabın

⁴ Nehc'ül-Belağa , 144. hutbe

⁵ Hucurat , 13

⁶ Kenz'ul-Ummal , 5655

böbürlenmesini ve tekebbürünü babalarıyla birlikte ortadan kaldırdı. Hepiniz Ademdensiniz, Adem de topraktandır. Sizin Allah nezdinde en yüce olanınız en takvalı olanınızdır.”¹

22398. Resulullah (s.a.a), veda hutbesinde şöyle buyurmuştur: “Ey insanlar! Rabbiniz birdir, babanız birdir. Biliniz ki hiç bir arabin aceme, hiç bir acemin araba, hiç bir beyazın siyaha ve hiç bir siyahın da beyaza takva dışında bir üstünlüğü yoktur. Sizin Allah nezdinde en yüce olanınız en takvalı olanınızdır. “Size ilettim mi?” Hepsi şöyle dediler: “Evet, ey Allah’ın Resulü!” Daha sonra Peygamber şöyle buyurdu: “O halde burada hazır olanlar, burada olmayanlara bildirsın.”²

22399. Şeyh Mufid şöyle diyor: “İşittiğime göre bir gün Selman-i Farsî Resulullah’ın mescidine girmiş ve insanlar ona sahip olduğu hakkı, saçının aklığı ve Peygamber ve Ehl-i

Beyt’i (a.s) nezdindeki özel konumu sebebiyle saygı göstermiş, onu meclisin üst yerinde bir yere oturtmuşlardır. Ömer de mescide girince, gözü Selman’a ilişti ve şöyle dedi: “Araplar arasında baş köşede oturan bu Acem de kimdir?” Resulullah (s.a.a) minbere çıktı, bir hutbe okudu ve şöyle buyurdu: “İnsanlar Adem’in zamanından bugüne kadar bir tarağın dişleri gibidirler, arabin aceme, beyazın siyaha takva dışında bir üstünlüğü yoktur.”³

22400. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Ey insanlar! Arap olmak baba ve soy ile değildir, belki dil iledir. Her kim arapça konuşursa, araptır. Biliniz ki sizler Adem’in çocuklarısınız, Adem de topraktan yaratılmıştır. Sizin Allah nezdinde en yüce olanınız, en takvalı olanınızdır.”⁴

22401. İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hiçbir Kureyşli’nin ve hiçbir Arab’ın tevazu dışında soy

¹ Bihar , 70/287/10

² et-Terğib ve't-Terhib , 3/612/9

³ Müstedrek’ül-Vesail , 12/89/13598

⁴ Bihar , 70/288/17

üstünlüğü yoktur ve takva dışında bir yücelik söz konusu değildir.”¹

22402. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Övünmek amel iledir, şerafet ve büyüklük ise mal ile, yücelik ise takva iledir.”²

22403. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Dünya yüceliği zenginliktir, ahiret yüceliği ise takvadır.”³

22404. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Dünya şerafeti zenginlik iledir, ahiret şerafeti ise takva iledir.”⁴

22405. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Takvanın zahiri dünya şerafeti, batını ise ahiret şerafetidir.”⁵

22406. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hiç bir yücelik takvadan daha aziz değildir.”⁶

22407. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Yüceliğin anahtarı takvadır.”⁷

22408. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim takvalı olursa...kuraklıktan sonra üzerine fazilet

yağmurları yağar. Kendisinden uzaklaşıp kaçmış olan rahmet geri gelir, Yerin dibine çekildikten sonra nimetler onun için fışkırır, azalıp kıtlaşmasından sonra üzerine şiddetli ve bol bereket yağmurları yağar.”⁸

22409. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah bir kulunu günahların zilletinden takvanın izzetine ulaştırınca onu hiç bir mal olmaksızın zengin kılmış, hiç bir aşireti olmaksızın güçlü kılmış, yanında hiç bir insan olmadan onu yalnızlıktan kurtarmıştır.”⁹

22410. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Takvanın yücelttiği kimseyi aşağılamayın, dünyanın yücelttiğini yüceltmeyin.”¹⁰

bak. el-İman, 298. Bölüm, el-Ma'rifet (1), 2585. Bölüm, el-Fazilet, 3217. Bölüm, el-Kerem, 3480. Bölüm, el-Febr, 3174. Bölüm, 3174. Bölüm, en-Nas, 3966. Bölüm

¹ a. g. e. h. 19

² Mean'il-Ahbar , 405/76

³ Kenz'ul-Ummal , 5649

⁴ a. g. e. 5650

⁵ Gurer'ul-Hikem , 1990

⁶ Bihar , 70/288/16

⁷ a. g. e. 78/9/65

⁸ Nehc'ül-Belağa , 198. hutbe

⁹ Bihar , 70/282/1

¹⁰ Nehc'ül-Belağa , 191. hutbe

4164. Bölüm Takva Kalplerin İlacıdır

22411. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’tan korkmak kalplerinizin hastalığının devası, akıllarınızın körlüğünün basireti, bedenlerinizin hastalıklarının şifası, göğüslerinizin fesadının salahı, nefislerinizin kirleninin temizleyicisi, görmeyen gözlerinizin aydınlığı, kalbinizin her korkudan güvenliği ve karanlıklarınızın ışığıdır.”¹

22412. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hastalıkları takva ile tedavi edin ve ölüm gelip çatmadan takvaya yönelin.”²

22413. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hastalıkları takva ile tedavi ediniz ve ölüp gelip çatmadan önce takvaya yöneliniz.”³

bak. el-Kalb, 3405. Bölüm, el-Kur’an, 3295. Bölüm, ed-Deva, 1290. Bölüm

4165. Bölüm Takva Sağlam Bir Kulptur

22414. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takva, tutunacak olursan seninle Allah arasından en sağlam vesile ve Allah’ın elim azabından koruyucu bir kalkandır.”⁴

22415. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz ilahi takvanın kulpu sağlam bir ipi ve zirvesi yüce bir sığınağı vardır.”⁵

22416. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İlahi takvaya sarılın. Zira takva halkası sağlam bir ip ve zirvesi yüce bir sığınaktır.”⁶

22417. *İmam Ali (a.s) takva sahiplerinin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın kullarından en sevdiği, nefesine karşı Allah’ın kendisine yardım ettiği kişidir... Doğru yolu görmüş ve onu izlemiştir. İşaretleri bilmiş, darboğazları geçmiştir. Yapışılması gereken kulpların en sağlamına yapışmış, tutunulacak

¹ Nehc'ül-Belağa , 198. hutbe

² Gurer'ul-Hikem , 5154

³ Nehc'ül-Belağa , 191. hutbe

⁴ Gurer'ul-Hikem , 2079

⁵ a. g. e. 3619

⁶ Nehc'ül-Belağa , 190. hutbe

iplerin en kuvvetlisine sarılmıştır.”¹

bak. 91. Konu, el-Mehabbet (3), 92, el-Mehabbet (4), es-Sebeb, 1726. Bölüm, el-İman, 277. Bölüm

4166. Bölüm Takvanın Amellerin Kabulundeki Rolü

Kur'an :

“Onlara, Adem’in iki oğlunun kıssasını doğru olarak anlat: ikisi birer kurban sunmuşlar, birininki kabul edilmiş, diğerininki edilmemişti. Kabul edilmeyen, “And olsun seni öldüreceğim” deyince, kardeşi: “Allah ancak takva sahiplerinden kabul eder” demişti.”²

22418. *Resulullah (s.a.a), Ebu Zer’e yaptığı vasiyetinde şöyle buyurmuştur: “Ey Ebuzer! Takva ile olan amele daha çok önem ver.”*³

22419. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Takvasız amelden daha çok takva ile*

amel etmeye önem ver. Zira takva ile iç içe olan bir amel az değildir. Kabul edilen bir amel nasıl az olsun ki! Çünkü aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah sadece takva sahiplerinden kabul eder.”**⁴

22420. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Amelin kabul olmasına amelin kendisinden daha çok önem veriniz. Zira takva ile birlikte olan bir amel, asla az değildir. Kabul olan bir amel nasıl az olsun ki?”*⁵

22421. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Takva ile birlikte olan hiç bir amel az değildir, kabul olan amel nasıl az olsun?”*⁶

22422. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Münezzeh olan Allah amelleri sadece şu iki sıfatla kabul eder: Takva ve ihlas.”*⁷

22423. *İmam Zeyn’ül-Abidin (a.s), kendisine, “Ey eba Muhammed! Ben kadın esiriyim, bu yüzden de bir gün zina ediyorum, bir gün de oruç tutuyorum, acaba bu ona kefarete*

¹ Nehc’ül-Belağa , 87. hutbe

² Maide , 27

³ Kenz’ul-Ummal , 8501

⁴ Bihar , 70/286/8

⁵ Kenz’ul-Ummal , 8496

⁶ el-Kafi , 2/75/5

⁷ Gurer’ul-Hikem , 5887

olabilir mi?” Diye soran birisine İmam şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah nezdinde hiç bir şey itaat edilmesinden ve isyan edilmemesinden daha sevimli değildir. O halde ne zina et, ne de (kefarete olarak) oruç tut!” Ebu Ca’fer o şahsı kendine doğru çekti, elini tuttu ve şöyle buyurdu: “Ey Maymun!¹ Cehennem ehlinin işlerini yapıyor ve cenneti mi ümit ediyorsun?”²

22424. Masum (a.s) şöyle buyurmuştur: “Çabalayın ve gayret gösterin. Eğer amel etmezseniz, (en azından) isyan etmeyiniz. Zira yapan kimse viran etmez, az da olsa binası yükselir, ama yapıp viran eden kimsenin binası asla yükselmez.”³

bak. el-Amel (1), 2946, 2948. Bölümler

4167. Bölüm

Her kim Allah’tan Sakınırsa, Allah Ona

¹ Hadisin metninde “Ebu Zenne” olarak yer almıştır ki maymunun künyesidir.

² el-Kafi , 5/541/5

Bir Çıkış Yolu Taktir Eder

Kur’an :

“Allah, kendisine karşı gelmekten sakınan kimseye kurtuluş yolu sağlar, ona beklemediği yerden rızık verir.”⁴ Kadınlarınızdan ay hali görmekten kesilenler ile henüz ay hali görmemiş olanların iddetleri hususunda şüpheye düşerseniz, bilin ki, onların iddet beklemesi üç aydır; gebe olanların iddeti, doğurmaları ile tamamlanır. Allah, buyruğuna karşı gelmekten sakınan kimseye işinde kolaylık verir.”⁵

22425. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Bir haslet vardır ki her kim bu hasletten ayrı düşmese dünya ve ahiret ona itaat eder ve cenneti elde eder.” Kendisine şöyle arzedildi: “O haslet nedir ey Allah’ın Resulü!” Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu:

³ Bihar , 70/286/8

⁴ Talak, 2,3

⁵ Talak, 4

“takvadır. Her kim insanların en izzetlisi olmak istiyorsa Allah’tan sakınmalıdır” Peygamber (s.a.a) daha sonra şu ayeti tilavet buyurdu: **“Her kim Allah’tan sakınırsa Allah onun için bir çıkış yolu taktir eder ve onu hiç hesaba katmadığı yerden rızıklandırır.”**¹

22426. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Eğer gök ve yeryüzü bir kula başkaldırırsa ve o kul, Allah’tan çok sakınırsa, şüphesiz Allah o ikisi arasında kendisi için yarık ve çıkış yolu taktir eder.”²

22427. *Resulullah (s.a.a), “her kim Allah’tan sakınırsa, Allah ona bir çıkış yolu taktir eder” ayetini okudu ve şöyle buyurdu:* “Yani dünya şüphelerinden, ölümün zorluklarından ve kıyamet gününün sıkıntılarından çıkış yolu.”³

22428. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Ey insanlar! Takva ticaretine koyulun ki hiç bir sermayeniz ve ticaretiniz olmadan size rızka

ulaşasınız.” Peygamber daha sonra şu ayeti tilavet buyurdu: **“Her kim Allah’tan korkarsa, Allah onun için bir çıkış yolu taktir eder ve onu hiç hesaba katmadığı yerden rızıklandırır.”**⁴

22429. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sizden biri Allah için birşeyi terk edince, Allah ona hiç hesaba katmadığı bir yerden daha iyisini verir. Sizden biri Allah’a itinasızlık eder ve bilmeden bir şey söylerse, Allah da ona hiç düşünmediği yerden ona daha kötüsünü nasip eder.”⁵

22430. *İmam Ali (a.s), Rebeze’ye sürgüne gönderildiğinde Ebuzer’e şöyle buyurmuştur:* “Ey Ebuzer! Sen Allah için kızdın. Kendisi için gazablandığın kimseye ümit bağla. Gökler ve yerler bir kula kapansa, eğer o kul Allah’tan sakındıysa, Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder. Sana ancak hak arkadaş olur, senden yalnız batıl kaçır.”⁶

22431. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Münezzeh

¹ Bihar , 70/285/7

² a. g. e. h. 8

³ Mecme’ul-Beyan , 10/460

⁴ Kenz'ul-Ummal , 5666

⁵ a. g. e. 8499

⁶ Nehc'ül-Belağa , 130. hutbe

olan Allah'tan korkan kimse için Allah, her hüzünden bir çıkış, her darlıktan bir kurtuluş yolu takdir eder.”¹

22432. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kim takvaya yapışırsa; bütün zorluklar yaklaşmış olsalar bile kendisinden uzaklaşır, bütün acı işler tatlılaşır, önüne yığılmış dağ gibi dalgalar aralanır, yorgunluklardan sonraki bütün zorluklar kolaylaşır.”²

22433. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim ilahi bir takvayla Allah’a sığınacak olursa Allah onu korur, her kime de Allah yönelir ve onu korursa o gökten yere düşmekten korkmamalıdır. Eğer yeryüzü ehline bir bela inerse ve hepsini çepeçevre kuşatırsa o takva vasıtasıyla her türlü beladan güvende kalır. Nitekim Allah-u Teala da şöyle buyurmuyor mu? **“Gerçekten de takva sahipleri bir güvenlik yerindedirler.”**³

22434. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah kendisinden korkan

kimseye, sevmediği şeyleri sevdiği şeylere çevireceğine ve onu hesaba katmadığı yerden rızıklandıracağına dair garanti vermiştir.”⁴

22435. İmam Ebu Ca’fer (a.s) Sa’d’ul Hayr’a yazdığı bir mektubunda şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah takva vasıtasıyla kulun aklının erişemediği şeyi kendisinden uzaklaştırır. Takva vesilesiyle körlük ve cehaleti ondan giderir. Nuh ve kendisiyle gemide olanlar da takva sebebiyle kurtuluşa erdiler, salih ve takipçileri yıldırımdan kurtuldular. Takva vesilesiyle sabredenler kurtuluşa erdi ve o gruplar helak olmaktan kurtuldular.”⁵

22436. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Biliniz ki, **“Kim Allah’tan sakınırsa Allah, onun için fitnelerden bir çıkış yolu”** ve karanlıklarda bir nur verir. Gölgesi Allah’ın arşı, nuru O’nun cemali, ziyaretçileri melekler, arkadaşları peygamberler olur ve (Allah) kendisi için özel hazırlanmış ve canının

¹ Gurer’ul-Hikem , 8847

² Nehc’ül-Belağa , 198. hutbe

³ Bihar , 70/285/8

⁴ a. g. e.

⁵ el-Kafi , 8/52/16

istediği her şeyi elde edebileceği bir yurttan onu ebedi kılar.”¹

bak. ed-Dünya, 1263. Bölüm, er-Rızık, 1488. Bölüm

4168. Bölüm Takva Sahipleri

Kur'an :

“Şüphesiz takva sahipleri, güçlü hükümdar (olan Allah) katında, doğruluk yerinde, cennetler ve nehirler içinde-dirler.”²

22437. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Takva sahipleri efendi, fakihler liderdirler. Onların nezdinde oturmak ise ibadettir.”³

22438. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Takva sahipleri efendi, alimler ve fakihler önderdir. Onlardan ilmin sorumluluklarını yerine getireceklerine dair söz alınmıştır. Onların huzuru bereket sebebidir ve onlara bakmak aydınlıktır.”⁴

22439. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Alimler

emindirler, takva sahipleri kaledirler ve yöneticiler ise efendidirler.”⁵

22440. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey Allah'ın kulları! Şunu bilin ki muttakiler, hem dünyanın geçici faydalarını, hem de bir müddet sonra gelecek olan ahiretin faydalarını elde ettiler. Onlar dünya ehlinin dünyadaki nimetlerine ortak oldular, fakat dünya ehli onların ahiretteki nimetlerine ortak olamadılar.”⁶

22441. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kıyamet, takva sahiplerinin gelinleridir.”⁷

bak. el-Miad (3), 2988. Bölüm

4169. Bölüm Takva Sahiplerinin Özellikleri

Kur'an :

“Gerçeği getiren ve onu doğrulayanlar, işte onlar, Allah'a karşı

¹ Nehc'ül-Belağa , 183. hutbe

² Kamer, 54,55

³ Emali'et-Tusi , 225/392

⁴ Kenz'ul-Ummal , 5653

⁵ Bihar , 70/287/11

⁶ Nehc'ül-Belağa , 27. mektup

⁷ Bihar , 70/288/18

gelmekten sakınmış olanlardır.”¹

“Yüzlerinizi doğudan yana ve batıdan yana çevirmeniz iyilik değildir; lakin iyilik, Allah’a, ahiret gününe, meleklerle, kitab’a, peygamberlere iman eden; yakınlarına, yetimlere, düşkünlere, yolda kalmışlara, yoksullara ve kölelere sevdiği halde mal veren; namaz kılan, zekât veren ve ahitleştiklerinde ahitlerine vefa gösterenler, zorda, darda ve savaş alanında sabredenlerdir. İşte onlar doğru olanlardır ve takva sahipleri ancak onlardır.”²

“Doğrusu, Allah’a karşı gelmekten sakınanlar, Rablerinin kendilerine verdiğini almış olarak bahçelerde ve pınar başlarındadırlar. Çünkü onlar, bundan önce iyi davrananlardı. Onlar, geceleri az uyuyanlardı. Seher vakitlerinde bağışlanma

dilerlerdi. Onların mallarında muhtaç ve yoksullar için bir hak vardı, onu verirlerdi.”³

“Bağışlamanız Allah’tan sakınmaya daha uygundur.”⁴

“Ey iman edenler! Allah için adaleti ayakta tutup gözeten şahitler olun. Bir topluluğa olan öfkeniz sizi adaletsizliğe sürüklemesin; adil olun; bu, Allah’a karşı gelmekten sakınmaya daha yakındır. Allah’tan sakının, doğrusu Allah işlediklerinizden haberdardır.”⁵

Bak. Bakara, 2-5, Al-i İmran, 133-136

22442. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz ki gerçek zenginler takva sahipleriidir. Dünyanın azlığı onları müstağni kılmıştır. Masrafları ve zahmetleri azdır. Eğer hayır ve iyiliği unutursan, sana hatırlatırlar, eğer onunla amel edersen, sana yardımcı olurlar. Şehvet ve lezzetlerini arkalarına atmışlardır, rablerine itaat etmeyi

¹ Zümer , 33

² Bakara , 177

³ Zariyat , 15-19

⁴ Bakara , 237

⁵ Maide , 8

önlerine koymuşlardır. Hayır yoluna ve Allah dostlarının dostluğuna göz dikmişlerdir. Onları seviniz, onları veli edininiz ve onlara uyunuz.”¹

22443. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Takva sahipleri dünya ehlinin en az masraflısı ve sana en çok yardım edenleridir. Onları anınca sana yardım ederler. Eğer unutursan sana hatırlatırlar. Sürekli Allah’ın işini ayakta tutarlar. Şüphesiz Allah’ın dostluğu için, her türlü muhabbetten koparlar. Kendi hükümdarına (Allah’a) itaat etmek için dünyadan kaçmışlardır. Büyük bir samimiyetle aziz ve celil olan Allah’a ve onun dostluk ve sevgisine yönelmişlerdir. Asıl maksadın da o olduğunu bilmişlerdir. Çünkü onun yüce bir makamı vardır.”²

22444. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Müminlerin Emiri Ali (a.s) sürekli şöyle buyururdu: “Takva sahiplerinin kendileriyle tanındığı bir

takım alametleri vardır: Doğruluk, emanettarlık, ahde vefa, kadınların arasına az karışmak, esirgemedi ihsanda bulunmak, güzel davranmak, çok sabretmek, kendisini aziz ve celil olan Allah’a yaklaştıracak bir ilme tabi olmak.”³

22445. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Takva sahibinin üç nişanesi vardır: Amelde ihlas, arzusun kısalığı ve fırsatlardan istifade etmek.”⁴

22446. Rivayete göre Hz. Ali’nin ashabından muttaki olan Hemmam adlı biri: “Ey Müminlerin Emiri bana muttakileri anlat. Hem öyle anlat ki, anları görür gibi olayım” dedi. **Müminlerin Emiri:** **“Allah’tan sakın ve iyi amelde bulun; şüphesiz Allah muttakilerle ve ihsanda bulunanlara beraberdir.”**⁵ diyerek geçiştirmek istedi. Hemmam bu sözü yeterli bulmadı. İsteğinde diretti. Bunun üzerine Hz. Ali Allah’a hamd-u senadan ve Peygamber’e salavat gönderdikten sonra şöyle buyurdu:

¹ Bihar , 78/166/2

² el-Kafi , 2/133/16

³ el-Hisal , 483/56

⁴ Gurer'ul-Hikem , 7370

⁵ - (Nahl/128

“Münezzeh ve yüce olan Allah, mahlukatı yarattı; yarattığı zaman onların itaatlerinden müstağni ve günahlarından da güvende idi. Çünkü isyan edenin isyanı ona zarar vermediği gibi, itaat edenin itaati de ona fayda vermez. Aralarında geçimliklerini taksim etmiş, dünyadaki yerlerine yerleştirmiştir. Ama muttakiler fazilet sahibidirler, konuşmalarında doğrudurlar, tarzları ılımlıdır, davranışları tevazu iledir. Gözlerini Allah’ın kendilerine haram kıldığı şeyden sakınırlar, kulaklarını kendilerine faydalı olan ilme vakfederler. Huzur ve bela durumlarında halleri aynıdır, (değişiklik arzetmez.) Allah’ın onlara tayin ettiği ecel olmasaydı, ruhları göz kırpacak bir an bile olsun; azaptan korkmak, sevabı arzulamak sebebiyle bedenleriyle durmazdı. Gözlerinde yaratıcı büyük ve bundan dolayı da onun dışındakiler gözlerinde küçüktür. Cennete oranla orayı görüp nimetler içinde yaşayan ve cehenneme oranla da orayı

görüp azab çeken kimse gibidirler. Kalpleri mahzundur. Kötülüklerinden herkes emindir, bedenleri zayıf, ihtiyaçları az ve iffetlidirler. Çarçabuk geçen günlerde sabrettiler, sonunda uzun bir rahata erdiler. Rableri onlara bu karlı alış verişini kolaylaştırmıştır. Dünya onları ister, onlar dünyayı istemezler; dünyanın esaretinden canlarını fidyeye vererek kurtulurlar.

Geceleri ayakları üzerinde durup Kur’an ayetlerini, anlamını düşünerek ağır ağır (tertil üzere) okurlar, Onunla hüznülere dalar, dertlerinin çaresini onda bulurlar. O sırada müjdeleyen bir ayet geçtiği zaman, o sevabı elde etmeyi umarlar, şevkle ona yönelirler; (mükafatını) gözlerinin önünde zannederler. Korkutucu bir ayet geçtiği zaman, can kulaklarını ona verirler. Cehennem alevlerinin uğultusu adeta kulaklarında yankılanmaktadır. Onlar (rükûda) iki büklüm olurlar; alınları, elleri, dizleri ve ayak parmakları ile yerlere (secdeye) kapanırlar.

Böylece Allah'ın azabından kurtulmayı dilerler.

Gündüzleri ise halim, alim, iyi ve muttaki olurlar. Korku onları okçunun yonttuğu ok gibi inceltmiştir. Onlara bakan hasta zanneder; oysa onlarda hiç bir hastalık yoktur ve “halk yanlış düşünüyor” der.

Şüphesiz onlar büyük bir iş ile meşguldürler. Az amellerine razı olmazlar, fazlasını da çok görmezler. Kendilerini itham eder, amellerinden korkarlar. Bir kimse içlerinden birini överse, o övülmekten korkar ve “Kendimi başkalarından daha iyi bilirim, Rabbim ise beni benden daha iyi bilir” der. “Allah'ım söyledikleri sözlerden beni sorumlu tutma, beni zannettiklerinden daha üstün kıl, onların bilmedikleri suçlarımı da bağışla” diye söylenirler.

Onlardan birinin alametleri; senin onu dini işlerde güçlü, uzak görüşlülükte yumuşak, imanda şeksiz şüphesiz, ilimde hırslı, bilgisi hilimle içiçe, zenginlikte kanaatkar,

ibadetinde huşu içinde, fakirlikte muhteşem, zorlukta sabırlı, helal peşinde, hidayette neşat, tamahtan kurtulmuş ve salih amel işlediği halde korku içinde yaşayan biri olarak görmendir. Gündüz akşama kadar düşüncesi şükür, gece sabaha kadar işi zikirdir. Korkuyla geceler, neşayle sabahlar, gaflete düşmekten çekinerek korkar, rahmet ve fazilete nail olduğundan sevinir. Nefsi, onu istemediği bir şeye zorlarsa, sevip istediğini ona vermez. Sevdigi şey, zevali olmayan nimettir. Sakındığı, baki olmayan (geçici) şeylerdir. Hilmini ilimle, sözünü amelle birleştirip pekiştirmiştir. Onu emeli yakın, hatası az, kalbi huşu içinde, nefsi kanaatkar, yemesi az, işi kolay, dini korunmuş, şehveti ölmüş, öfkesi yenilmiş, hayır umulan, şerrinden emin olunan biri olarak görürsün.

Eğer, gafiller içinde de olsa, zikredenlerden yazılır; zikredenlerin içinde olsa, gafillerden sayılmaz. Zulmedeni bağışlar, kendisine vermeyene verir. Kendisine gelmeyi kesene

gider, kötü sözden uzak, sözü yumuşak, kötü olarak kınanacak işi yok, iyiliği her an mevcuttur. Hayrı (insanlara) yönelmiş, şerri (insanlardan) yüz çevirmiştir.

Zor işlerde vakarlıdır, tatsız işlerde sabırlıdır, rahatlıkta ise şükredenlerdendir.

Kendisine buğz edene zulmetmez, birini sevdiğinden günaha girmez. Aleyhine şahadet edilmeden hakkı itiraf eder, emaneti zayı etmez, söyleneni unutmaz, kimseye lakap takmaz, komşusuna zarar vermez, başkalarının musibetine sevinmez, batıla girmez, haktan ayrılmaz. Susarsa sustuğuna üzülmez, güldüğünde sesini yükseltmez. (Dostları tarafından) isyan ve zulme uğradığı zaman, Allah kendisine yapılanı cezalandırıncaya kadar sabreder (onu Allah'a havale eder.)

Kendisini zorluğa salar, oysa insanlar ondan rahattadır. Kendisini ahireti için yorar, insanları ise rahata erdirir. Bir kimseden

uzaklaşması, temizliğinden ve zühdündendir. Bir kimseye yaklaşması, yumuşaklığı ve acımasındandır. Uzaklaşması büyüklükten ve kibirden; yaklaşması da hile ve tuzaktan değildir.

Ravi diyor ki: "Söz buraya geldiğinde Hemmam feryad edip düştü ve hemen oracıkta can verdi. Bunun üzerine Ali (a.s) şöyle buyurdu:

"Vallahi ben de bunun olmasından korkuyordum." *Sonra ekledi:* "Yerinde, tam ve olgun öğütler, ehline işte böyle tesir etmeli, değil mi?"

Birisi ona: "Öyleyse sana neden böyle tesir etmedi ey Müminlerin Emiri?" dedi. O da şöyle buyurdu:

"Yazıklar olsun sana. Her ecel için aşamayacağı bir vakit ve geçemeyeceği bir sebep vardır! Dur, sakın bunun gibi bir şeyi bir daha söyleme! Bu, şeytanın senin dilinle söylediği bir sözdü!" dedi."¹

bak. ed-Din, 1319. Bölüm, el-İman, 291-297. Bölümler

¹ Nehc'ül-Belağa , 193. hutbe

4170. Bölüm Takvaya Sebep Olan Şey

Kur'an :

“Bu, dosdoğru olan yoluma uyun. Sizi Allah yolundan ayrı düşürecek yollara uymayın. Allah size bunları sakınasınız diye buyurmaktadır.”¹

“Ey iman edenler! Oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, takva sahibi olasınız diye, size de farz kılındı.”²

Bak. Bakara, 63, A'raf, 63

22447. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takva dinin meyvesi ve yakının nişanesidir.”³

22448. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Kul sakıncası olmayan bir şeyi sakıncalı olan bir şeye düşeceği korkusuyla terk etmedikçe, takva sahiplerinin derecesine ulaşamaz.”⁴

22449. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Takva sahipleri şüpheye düşme

korkusuyla sakınmaması gereken şeyler hususunda bile Allah'tan sakınan kimselerdir.”⁵

22450. *Resulullah (s.a.a) Ebuzer'e yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* “Ey Ebuzer! İnsanın nefsini hesaba çekmesi, nereden içtiğini,- nereden yediğini ve nereden giyindiğini hesaba çekmesi ve neticede bunların helal yoldan mı veya haram yoldan mı olduğunu bilmedikçe oratağını hesaba çekmesinden daha şiddetli olmadıkça takva sahiplerinden sayılmaz.”⁶

22451. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herşeyin bir madeni vardır, takvanın madeni ise ariflerin (Allah'ı tanıyanların) kalbidir.”⁷

22452. *İmam Ali (a.s), şu duayı çok okurdu:* “Hükmedilen bir kul olarak, nefsimi zulmederek sabahladım. Allah'ım benim üzerimde hüccetin var; benim sana karşı bir hüccetim yok. Ancak bana verdiğini almaya, beni

¹ En'am , 153

² Bakara , 183

³ Gurer'ul-Hikem , 1714

⁴ Kenz'ul-Ummal , 5642

⁵ Tenbih'ul-Havatir , 2/62

⁶ Kenz'ul-Ummal , 8501

⁷ a. g. e. 5638

koruduğundan korunmaya güç yetirebiliyorum.”¹

bak. 200. Konu, er-Riyazet, 256, eş-Şehadet, el-İsmet 275. Bölüm, el-İman, 287. Bölüm, ez-Zuhd, 1618. Bölüm

4171. Bölüm Takvaya Engel Olan Şey

22453. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dünyaya bağlanmış bir kalpte takvanın yer etmesi haramdır.”²

22454. *İmam Askeri (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim insanların yüzünden sakınmazsa Allah’tan da sakınmaz.”³

22455. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a yemin olsun ki dilini tutmadıkça hiç kimseye takvanın fayda verdiğini bilmiyorum.”⁴

22456. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim düşmanlık ederse şüphesiz Allah’tan sakınamaz.”⁵

bak. el-Hikmet, 924, 925, el-İman, 286. Bölüm, et-

Tema’, 2420. Bölüm, el-Heva, 4044. Bölüm, ez-Zuhd, 1619. Bölüm

4172. Bölüm Takva Hakkı

Kur’an :

“Ey iman edenler! Allah’tan, sakınılması gerektiği gibi sakının ve sizler ancak Müslüman olarak can verin.”⁶

22457. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah’tan hakkıyla korkunuz. Yani O’na itaat edilmeli, isyan edilmemeli, sürekli zikredilmeli ve unutulmamalıdır.”⁷

22458. *İmam Sadık (a.s) kendisine, “Allah’tan hakkıyla sakının” ayeti sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Gerçek takva) Allah’a itaat edilmesi isyan edilmemesi, sürekli Allah’ın zikredilmesi, asla unutulmaması, teşekkür edilmesi ve nankörlük edilmemesidir.”⁸

22459. *Ebu Basir şöyle buyurmuştur:* “İmam Sadık’a

¹ Nehc’ül-Belağa , 215. hutbe

² Gurer’ul-Hikem , 4904

³ Bihar , 78/377/3

⁴ Nehc’ül-Belağa , 176. hutbe

⁵ a. g. e. 298. hikmet

⁶ Al-i İmran , 102

⁷ Dur’ul-Mensur , 2/282

⁸ Bihar , 70/291/31

(a.s) **“Allah’tan hakkıyla sakınınız”** ayetini sordum şöyle buyurdu: “Bu ayet neshedilmiştir.” Ben şöyle arzettim: “Bu ayetin nasihi nedir?” İmam şöyle buyurdu: **“Allah’tan gücünüz yettiğinde sakının.”**”¹

22460. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah’tan hakkıyla korkun, rızayetini elde etmek yolunda çalışın ve sizleri uyardığı elim azabından sakının”²

22461. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz ilahi takva sürekli olarak kendisini geçmiş ve gelecek ümmetlere sunmuştur. Zira Allah yarın başlattığı şeyi iade ettiği ve verdiği şeyi geri aldığı anda insanlar takvaya ihtiyaç duyarlar Takvayı hakkıyla yüklenenler ne de azdır.”³

22462. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Size Allah’tan korkmayı tavsiye ediyorum. Çünkü takva Allah’ın sizin üzerinizdeki hakkıdır...Takva; yarın duyacakları ihtiyaçları sebebiyle geçip gitmiş ve

kalmış milletler için sürekli kendini takdim etmiştir. O gün Allah her şeyi ilk haline döndürecek, verdiği alacak ve verdiklerinin de hesabını soracaktır. Takvayı kabullenmiş ve onu gereği gibi yüklenmiş kimseler ne kadar da azdır! İşte bunlar sayıca azdır.”⁴

22463. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kollarını sıvayan, kendini ilgi ve bağlardan soyutlayan, çaba gösteren, çabuk davranan, var olan süresinde boş durmayan, korkarak yola koyulan, gitmekte olduğu hedefine ve dönüş yeri olan yere doğru bakan kimse gibi Allah’tan sakının.”⁵

22464. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ey Allah’ın kulları! Allah’tan gönlünü O’na veren, düşüncesiyle bedenini korku saran, gece namazlarıyla uykusuz kalan, geceyi ümitle, gündüzleri de susuzlukla geçiren akıllı kişinin korktuğu gibi korkun. Zühd ile şehvetlerini öldürmüştür.”⁶

22465. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “O halde

¹ a. g. e. s. 287/12

² Gurer’ul-Hikem , 2521

³ a. g. e. 3618

⁴ Nehc’ül-Belağa , 191. hutbe

⁵ a. g. e. 210. hutbe

⁶ Nehc’ül-Belağa , 83. hutbe

Allah'tan o kimse gibi korkun ki, duydu ve boyun eğdi, günah işledi ve itiraf etti, korktu ve amel etti, sakındı ve itaate koştu, yakın etti ve iyiliğe yöneldi, ibret verildi ve ibret aldı.”¹

22466. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’tan o kimse gibi korkun ki, yakın etti ve iyiliğe yöneldi, ibret verildi ve ibret aldı, korkutuldu ve korktu, günden günden men edildi ve men oldu, basiret verildi ve basiretli kılındı, cezadan korktu ve hesap günü için amel etti.”²

22467. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah’ın kulları! Allah’tan kalbi fikir ve düşünceyle meşgul olan, dili Allah’ı zikir ile hareket eden ve Allah korkusunu güvende olmak için önceden gönderen kimse gibi (Allah’tan) korkun”³

4173. Bölüm Takvanın Anlamı

22468. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takva (Allah’a isyandan) sakınmaktır.”⁴

22469. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İsmet (günden günden korunma) takvaya bağlıdır.”⁵

22470. *İmam Sadık (a.s) kendisine, takvanın anlamı sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Takva Allah’ın sana emrettiği yerde yok olmaman ve Allah’ın seni sakındırdığı yerde de hazır bulunmamandır.”⁶

22471. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takva insanın kendisini günaha sürüklediği her şeyden sakınmasıdır.”⁷

22472. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takvalı kimse günahlardan sakınan kimsedir.”⁸

22473. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takvanın esası şehveti terk etmektir.”⁹

22474. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim şehvetine musallat olursa, takvalıdır.”¹⁰

¹ a. g. e.

² Gurer'ul-Hikem , 6598

³ a. g. e. 6600

⁴ Gurer'ul-Hikem , 188

⁵ a. g. e. 4316

⁶ Bihar , 70/285/8

⁷ Gurer'ul-Hikem , 2162

⁸ a. g. e. 1871

⁹ a. g. e. 5236

¹⁰ a. g. e. 8284

22475. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takva sahiplerinin sakınması şehvet ve lezzetlerin varlığında ortaya çıkar.”¹

22476. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takvanın esası dünyayı terk etmektir.”²

22477. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takva imanın temelidir.”³

22478. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sakin onların ağlaması seni kandırmasın. Zira takva kalplerededir.”⁴

22479. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Takvanın tümü bilmediğin şeyi öğrenmen ve bildiğin şeyle amel etmendir.”⁵

22480. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takvanın çıkışının sonları sakınmanın girişinin başlarıdır.”⁶

bak. 4170. Bölüm, el-Vera', 4061. Bölüm

Takva ve Dereceleri Hakkında

Bir Kaç Bölümde Bir Çift Söz 1-Kanun, Yüce Ahlak ve Tevhit

Hiç bir kanun iman olmaksızın gerçekleşmez iman da yüce buyular ve ahlak vesilesiyle korunur ve o ahlak da tevhit vasıtasıyla icra garantisini elde eder. O halde tevhit, insanın saadet ağacının köklerini geliştirir, yüce ahlakın dal ve yapraklarını onda büyütür ve temiz meyvelerini toplumda yetiştiren de bu dallardır. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “Allah’ın, hoş bir söz; kökü sağlam, dalları göğe doğru olan Rabbinin izniyle her zaman meyve veren hoş bir ağaca benzeterek nasıl misal verdiğini görmüyor musun? İnsanlar ibret alsın diye Allah onlara misal gösteriyor. Çirkin bir söz de, yerden koparılmış, kökü olmayan kötü bir ağaca benzer.”⁷ Allah, Allah’a imanı köklü bir ağaca benzetmiştir ve bu ağaçtan maksadı da şüphesiz ki

¹ a. g. e. 6224

² a. g. e. 9721

³ Tuhef'ul-Ukul , 217

⁴ Bihar , 70/286/9

⁵ Tenbih'ul-Havatir , 2/120

⁶ Gurer'ul-Hikem , 1812

⁷ İbrahim suresi , 24-26. ayetler

tevhittir. Bu ağacın meyveleri olduğunu, bu meyvelerin de her an rabbiniğin izniyle yetiştiğini ve bu tevhit ağacın meyvesinin de salih amel olduğunu ve hakeza takva, iffet, marifet, cesaret, adalet, rahmet ve benzeri yüce ahlaklardan bu ağacın bir takım dalları olduğunu belirtmiştir.

Allah başka bir yerde ise şöyle buyurmuştur: **“Güzel sözler O’na yükselir, o sözleri de salih amel yükseltir.”**¹ Allah bu ayette Allah’a doğru yükselme saadetini –ki bu Allah’a yakınlaşmadır–temiz söze özgün kalmıştır ve bu temiz söz de hak ve doğru olan inanıştır ve o inançla uyumlu olan amel ise o inancı yukarı götüren ve yükselişine yardım edendir.

Hepinizin de bildiği gibi insan birçok ve çeşitli hayat işlerinde birbiriyle yardımlaşan bireyler topluluğu vasıtasıyla, türsel kemale ulaşabilir ve hayatında saadete –yani hayatın en büyük hedefini teşkil eden şeye–ulaşabilir. Zira bir insan tek başına bütün bu işleri yapamaz. Bu da insanı, yani bu toplumsal varlığı bir takım kanun ve kaideler yaşamaya muhtaç kalmıştır. Bu vesileyle

bireylerin haklarının çiğnenmesi önlenmiş, toplum bireylerinden her biri gücü oranında çalışmış, daha sonra da işlerinin sonuçlarını mübadele etmeye kalkışmış, her birisi, amelinin değeri miktarınca başkalarının amelinin neticesinden istifade etmiştir. Aynı zamanda güçlü ve muktedir bir şahsın zulüm etmesine, zayıf bireylerin haklarının çiğnenmesine ve zulme maruz kalmasına da engel olunmuştur.

Şüphesiz bu kanun ve kurallar da bu kanun ve kurallarla aynı ölçüde olan cezalar olduğu taktirde icra edilebilir. Böylece bu kanun ve kurallar kanunlardan ve hukuki ilkelerden sapanları ve insanların hakkına tecavüz edenleri tehdit etmeli, onların kötülüğünü cezalandırmalıdır. Aynı zamanda onları iyi işlere teşvik eden bir takım kanun ve kurallar da olmalıdır ve hakeza insanlar üzerinde adilane ve doğru bir hakimiyetle bu kanunların icrasını garantileyen hakim bir güç de gereklidir.

Bu arzunun gerçekleşmesi de kanunları uygulayan gücün, suçları tanınması ve suçlular üzerinde tasallutu olduğu taktirde mümkündür. Ama eğer

¹ Fatır suresi , 10. ayet

suçu tanımaz veya bilgisizliği, ya da gafleti sebebiyle bir suç işlenirse –ki böylesi durumlar elbette çoktur-bu durumda hiç bir şey suçun gerçekleşmesine engel olamaz. Kanunlar ise kendi kendine suçu önleyecek bir ele sahip değildir. Hakeza eğer icra gücü, gerekli güçlerin yokluğu veya siyaset ve ameldeki ihmalkarlık sebebiyle güçsüz kalırsa ve sonuçta da güçlü kimseler topluma hakim olur veya suçlunun gücü icra gücünden daha çok olursa, kanunlar çiğnenir, insanların hakkına tecavüz yaygınlaşır. İnsan da – önceki konularda da defalarca dediğimiz gibi- tabiatıyla menfaatçi olduğu ve menfaatleri kendine doğru çekmek istediği için başkalarına zarar verir.

Bu musibet, sapma gücünün bizzet icra gücünde yoğunlaştığı durumda daha da büyür veya işleri yöneten kimsenin varlığında toplanması durumunda daha da korkunç bir hal alır. Bu taktirde ise insanları zayıflık ve zilletle sürükler, onu adalet çizgisine çekme ve hak yola döndürmek gücünden yoksun hale düşürür. Sonuç olarak da böyle bir durumda icra gücü veya hakim şahıs istediğini yapan biri konumuna gelir, hiç bir güç de

ona karşı koyamaz ve onun istediği herşey olacaktır.

İnsanlık tarihi bu zalimlerin, isyankarların halk üzerindeki acımasız zorbalıklarının kıssası ile doludur. Şu anda da dünyanın bir çok yerinde bunu aynen müşabade etmekteyiz. O halde toplumsal kanun ve kurallar, her ne kadar adil kavramlar içerse de ve ceza hükümleri her ne kadar katı olsa da kendiliğinden toplumda icra edilemez ve sapkınlıkları önleyemez. İnsan, sadece yüce insani ahlak ile zulüm ve fesadın köklerini kazıyabilir. Örneğin hakeza nyma hasleti, insanlığa saygı göstermek, adalet, yücelik, hayat, acıma ve merhamet duygusunu yaygınlaştırma ve benzeri hasletler...

Dolayısıyla da kanunlarını ahlaki temellere oturtmayan gelişmiş ülkelerin, kudretini, gücünü ve adaletini görünce aldanmamak gerekir. Çünkü bu işlerin icra garantisi yoktur. Zira onlar, toplumsal düşünceye sahip bir topluluktur, onların her bireyi sadece kendi milletinin hayrını ve faydasını istemekte, halkından zarar ve ziyana uzaklaştırmayı düşünmektedir. Onların halkının diğer zayıf milletleri köleleştirmek, onları

sömürmek, ülkelerini yağmalamak, can ve namuslarını mübah görmek dışında bir hedefleri yoktur. Bu ilerleme ve terakki ise sadece geçmiş zalimlerin ve cebbarların bireylere yüklediği zorbalıkları, bunların toplumlara reva görmesidir. O halde bugünkü millet, çünkü bireyin yerini almıştır, kelimeler asıl manasından uzaklaştırılmış ve karşıt kavramlar onların yerine geçirilmiştir. Özgürlük, şerafet, adalet ve faziletten söz edilmekte, ama aşağılık, zulüm ve rezâlet kastedilmektedir.

Kısaca kanun ve kurallar sadece insani yüce ahlak temelleri üzerine kurulduğu ve dayanakları bu ahlak olduğu durumda, güvende olabilir.

Bu ahlaki ilkeler ise sadece terhîde dayandığı durumda toplumun saadetini temin edebilir, insanı layık ve doğru amellere sürükleyebilir. Yani âlemin –ve bu cümleden insanın- yaratıcısının tek, ebedi ve ezeli olduğuna ve hiç bir şeyin onun ilminin dışında olmadığına, hiç kimsenin ona galip gelme gücüne sahip bulunmadığına ve herşeyi en kamil düzen üzere yarattığına, bütün esyayı onlara hiç bir ihtiyacı olmaksızın yarattığına, çok geçmeden

herşeyin ona döneceğine, amellerinin hesabının görüleceğine, iyinin iyi işi sebebiyle mükafat göreceğine, kötünün ise kötü ameli sebebiyle cezalandırılacağına, onların ise ya cennette ve nimette, ya da cehennem ve ebedi azapta olacağına iman ile mümkündür.

Açıkça görüldüğü gibi ahlak, böyle bir inanca dayandığı takdirde insana sadece amelleriyle Allah'ın rızâyetini elde etmesi için çalışması kalmaktadır. Takva ve Allah'tan korkmak ise onu her türlü suçu işlemekten alıkoyan bir engeldir. Eğer ahlakın çocuğu böyle bir inancın –terhît akidesinin-memesinden süt emmezse şüphesiz insan için hayat işlerinde, bu fani dünyanın metasından istifade etmek ve maddi hayatın lezzetlerinden lezzetlenmek dışında bir hedef kalmamaktadır. Hayatlarını dengeleyen ve toplumsal hayat kanunlarını koruyan tek şey ise toplumun dağılmasını ve bozulmasını önlemek için aralarında bir takım kanunlara bağlı kalmaları ve toplumu korumak, bu yolla diğer isteklerine ulaşmak için bir takım isteklerinden mahrum kalmaları düşüncesidir. Böyle bir insanın yegane hedefi, hayatı

zamanında insanların kendisini övmesi, ölümünden sonra da adının altın satırlarla tarih sayfalarına yazılmasıdır.

Elbette halkın insanın işlerini övmesi de bir yere kadar teşvik edicidir. Ama bu konu sadece halkın haberdar olduğu önemli işlerde ortaya çıkmaktadır. Halkın haberdar olmadığı cüzi veya gizli işlerde böyle bir engel söz konusudur. Ama insanın ününü, güzel adının ve hatırasının diri kalması –genellikle bazı hususlarda etkilidir, özellikle içinde fedakarlığın olduğu bazı hususlarda etkilidir. Tıpkı vatan yolunda öldürülmek, mal bağışlamak, ülkenin ilerlemesi ve hükümet temellerini güçlenmesi için vakit harcamak ve benzeri şeyler -hem bunlara inanan hem de uhrevi hayatın boş bir inanç olduğunu bilen kimselerden ortaya çıkamaz. Zira böyle bir inanca göre öldükten ve dünyadan göçtükten sonra kendisi olmadığından artık insanların övgüsünün veya iyi adının kendisine bir faydası yoktur. Hangi akıllı insan, başkaları faydalansın diye kendisini mahrum kılar veya başkaları yaşasın diye kendini ölüme atar. Zira ona göre ölümden sonra sadece yokluk

vardır, hurafe inançlarda en küçük bir iltifatla temelden yıkılmakta, yerle bir olmaktadır.

O halde açıklığa kavuştuğu gibi bu etkenlerden hiç biri tevbidin yerini tutamaz ve insanı günahlardan kanun ve kuralları çiğnemekten alı koyamaz. Özellikle eğer amel tabiatıyla açığa çıkmayan, özellikle açıklandığı zaman, kendisini gerektiren bir takım delillerle tam tersini ifşa eden hususlardan olursa bu durum daha da vahimleşir. Tıpkı Mısır Aziz'inin eşi ile Yusuf'un daha önce de söylediğimiz macerası gibi. Yusuf iki yolun başında yer aldı: Mısır Aziz'ine eşi hakkında bryanette bulunmak ve Aziz nezdinde Züleyha tarafından kendisini kastettiğine dair ithama uğramak. İşte burada Hz. Yusuf'u (a.s) günahıtan ve bryanetten alıkoyan şey, hiç bir başka engel olmadığı halde sadece rabbinin makamı hakkındaki marifet ve ilmi idi.

2-Dini Takva Şu Üç Şeyle Hasıl Olur :

İsterseniz şöyle deyin ki münezzeh olan Allah'a bu üç yoldan biriyle ibadet edilir: Korku, ümit ve sevgi. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

“Ahirette çetin azâb da vardır. Allah’ın hoşnutluğu ve bağışlaması da vardır; dünya hayatı ise sadece aldatici bir geçinmedir.”¹

O halde imanlı şahıs, dünyanın mahiyetine teveccüh etmelidir ve dünya metasının bir kandırıcı olduğunu, susuz insanın sandığı çöldeki bir serap gibi olduğunu, ama yakınlaştıkça ondan hiç bir şeyin kalmadığını bilmelidir. O dünyayı, hayat işlerinin hedefi kalmamalı ve bu dünyanın ardından başka bir alemin de olduğuna inanmalıdır. Orada insan amellerinin neticesine ulaşacak ve bu sonuç ya kötü işleri karşısında göreceği acı azap, ya da iyi ve layık amelleri karşısında göreceği ilahi mağfirettir. Dolayısıyla da o azaptan korkmalı ve o mağfirete ümit bağlamalıdır. Ayrıca Allah’ın hoşnutluğu da vardır ve insan Allah’ın hoşnutluğunu kendi hoşnutluğuna tercih etmelidir.

Elbette insanlar, bu üç yoldan birini tercih noktasında farklıdır. Çoğunluğu teşkil eden bazısına korku galiptir, Allah’ın zalimlere, isyankarlara ve günahkarlara vaad ettiği azabı düşününce içlerindeki

korku artar, bedenleri daha çok titrer bu esas üzere Allah’ın azabının korkusundan ibadetine doğru yönelir.

Diğer bazısının ise tamah ve ümidi daha çoktur. Allah’ın vaadlerine, sevaplarına ve salih kulları için hazırladığı derecelere teveccüh ettiklerinde ümit ve tamahları daha da artmakta, Allah’ın rahmet ve mağfiretine tamahlanarak, takvalarını artırmaya çalışmakta, salih amele daha çok bağlılık göstermektedirler.

Üçüncü grup ise, Allah’ı tanıyan ve ilahi makama arif olan kimselerdir. Allah’a ne cezasının korkusundan ibadet ederler, ne de sevap ümidiyle, aksine ona ibadete layık olduğu hasebiyle ibadet ederler. Çünkü Allah’ı güzel isimlerin ve üstün sıfatların sahibi olarak tanımışlardır ve Allah’ı rableri, faydalarının maliki, kendilerinin ve başkalarının iradesinin hakimi bilmektedirler. İşleri yöneten sadece odur, onlar sadece Allah’ın kullarıdır. Kulun rabbine ibadetten hoşnutluğunu, kendi hoşnutluğundan öne geçirmesinden başka bir görevi yoktur. Bu yüzden Allah’a ibadet eder, yaptıkları her işte ve

¹ Hadid suresi , 20. ayet

terk ettikleri her hususta onun rızayetine talep ederler. Onlar ne azaba teveccüh eder, ne de korkudan ibadete yönelirler. Onlar azaba teveccüh etmez ve korkudan ibadete yönelmezler. Hakeza tamah ile de ibadet etmez ve mükaşafata iltifat etmezler. Gerçi Allah'ın azabından korkar ve rahmetini ümit ederler. Müminlerin Emiri bu konuya işaret ederek şöyle buyurmuştur: "Ben sana ateşinin korkusundan veya cennetine tamahlanarak ibadet etmiyorum. Aksine seni badete layık buldum ve bu yüzden sana ibadet ediyorum."

Bu grup bütün isteklerini ve çeşitli arzularını Allah'ın hoşnutluğuna yönelttiklerini ve amellerini tümüyle rablerine ibadet olan tek bir hedefe doğrulttukları sebebiyle kalplerinde ilahi muhabbet zühur eder. Çünkü bunlar Allah'ı, kendilerine tamittiği şekilde tanımışlardır. Allah ise kendini güzel isimle adlandırmış, zâtını her türlü güzel sıfatla nitelendirmiştir. İnsanın özelliklerinden biri de güzelliğe çekilmesidir. Hele bu bir de mutlak güzellik olursa! Allah şöyle buyurmaktadır:

"İşte Rabbiniz Allah O'dur. O'ndan başka ilah yoktur. O her şeyin yaratıcısıdır"¹ ve hakeza şöyle buyurmuştur: **"Yarattığı her şeyi güzel yaratan..."**² Burada yaratılışın güzellik esasınca döndüğünü ve bu yaratılış ve güzelliğin birbiriyle bağli olduğunu, her birinin diğerinin örneği olduğunu ifade edilmektedir. Bir çok ayetlerde de hatırlatıldığı üzere Allah'ın yarattığı herşey onun varlığının nişanesidir. Gökte ve yerde olan herşeyde akıl sahipleri için bir nişane vardır. O halde varlık aleminde Allah-u Teala'nın varlığına delalet etmeyen, onun cemal ve celalini ifade etmeyen hiç bir şey yoktur. Dolayısıyla eşya ve varlıklar sahip oldukları yaratılış türü ve güzellikleriyle Allah'ın sonsuz cemalinin nişanesidir ve Allah'a bitmeyen güzelliği sebebiyle hamdederler. Kendilerinde var olan çeşitli eksiklikler sebebiyle de Allah'ın mutlak zenginliğinin göstergesidirler. Onlar mukaddes ve yüce Allah'ı tesbih ve tenzih ederler. Allah nitekim şöyle buyurmuştur: **"O'nu hamd ile tesbih etmeyen hiç bir şey yoktur."**³ O halde balkın

¹ En'am suresi , 102. ayet

² Secde suresi , 7. ayet

³ İsra suresi , 44. ayet

bu grubu varlıkları tanıma
hususunda rablerinin
kendilerine gösterdiği ve onları
kendilerine tanıttığı yoldan
giderler. O yol da şudur ki
varlıklar Allah'ın nişaneleridir.
Hakkın cemal ve celal
sıfatlarının birer alametidir.
Varlıkların kendiliğinden bir
asalet ve özgürlüğü yoktur.
Sadece kendi güzellikleriyle
kendileri dışındaki sonsuz
güzelliği tecelli ettiren bir ayna
konumundadırlar. Onlar
fakirlik ve yoksulluklarıyla
kendilerini ihata eden mutlak
zenginlik sahibini
göstermektedirler. Sahip
oldukları borluk ve düşüklükle
üstlerindeki yüce Allah'ın izzet
ve kibiryasını beyan
etmektedirler. Bu bakışla varlık
alemine bakan kimsenin çok
geçmeden ruhu izzet ve azamet
dergahına cezb olacak, kalbi
ilahi muhabbet ve aşkla
dolacak, kendisini ve herşeyi
unutacak, nefsani arzuları ve
istekleri içinden temizleyecektir.
Sonuçta bu kimse kalbini içinde
Allah'tan başka hiç bir şeyin
olmadığı selim bir kalbe
dönüştürecektir. Nitekim
Allah-u Teala şöyle
buyurmuştur: **‘İman
edenlerin Allah'ı sevmesi**

**ise hepsinden
kuvvetlidir.”¹**

Bu delil üzere bu yolu
arayanlar diğer iki yolu yani
korkudan ibadet ve ümit ve
tamah üzere ibadet yolunu
şirkten uzak bir yol olarak
görmemektedirler. Zira
korkudan Allah'a tapan kimse
hakikatte kendilerinden azabı
uzaklaştırmak için ona
sarılmaktadırlar. Tıpkı tamah
ve sevap üzere Allah'a ibadet
eden kimseler gibi. Zira bunlar
da hakikatte onu nimet ve
yüceliğe ulaşma vesilesi
kılmaktadırlar. Eğer Allah'a
ibadet etmeksizin hedeflerine
ulaşabilselerdi, Allah'a ibadet
etmez, onu tanımazlardı.
Nitekim daha önce de İmam
Sadık'ın (a.s) şöyle
buyurduğunu nakletmiştik:
“Din muhabbetten başka bir şey
midir?” Başka bir hadiste ise
şöyle yer almıştır: “Ben Allah'a
aşk ve muhabbet üzere ibadet
ediyorum. Bu makam temiz
insanlardan başka hiç kimsenin
ulaşamadığı gizli bir
makamdır...” Allah'a aşk ve
sevgi duyanları temizler olarak
adlandırmasının sebebi de
onların nefsani heva ve
heveslerden ve maddi isteklerden
uzak olmalarıdır. O halde

¹ Bakara suresi , 165. ayet

ibadette iblas, sadece sevgi ve aşk ile kemale erer.

3-Muhabbet Nasıl İhlasa Sebep Olur?

Allah-u Teala'ya azap korkusundan ibadet etmek, insanı bir takım şeyleri terk etmeye zorlamaktadır. Yani ahirette kurtuluş için zühde ve dünyaya rağbet göstermemeye. O halde zabidin işi, haram olan şeylerden veya haram anlamını taşıyan işlerden, yani vacipleri terk etmekten uzak durmasıdır. Allah'a sevap ve mükafat üzere ibadet etmek de insanı bir takım amellere zorlamaktadır. Yani dünyada, cennet ve ahiret nimetlerine ulaşmak için bir takım salih amellerle ibadet etmeye zorlamaktadır. O halde abid olan kimsenin işi de farzları veya farz anlamını taşıyan şeyleri, yani haramı terk etmeyi gerçekleştirmektir. Bu her iki yolda hakikatte insanı din için ihlase sürüklemektir, dinin Rabbi için ihlase değil. Ama münezzehten olan Allah'ın sevgisi kalbi, Allah'tan başkasına örneğin evlat, eş, mal, servet, makam gibi bağlılıktan batta insanın kendisini lezzetler ve

nefsani arzulardan koparıp almakta, temizlemektedir. Kalbi sadece Allah'a, din, Peygamber ve bir şekilde Allah'la irtibatı olan bir şeye özgü kalmaktadır. Zira bir şeyi sevmek, onun etkilerini de sevmeyi gerektirir. O halde böyle bir insan, işler arasında sadece Allah'ın sevdiği işleri sever ve düşman olduğu işlere düşman kesilir. Allah'ın hoşnutluğu ile ve Allah'ın hoşnutluğu için hoşnut olur. Allah'ın gazabı için gazaplanır. Bu sevgi, insan için amel yolunu aydınlatan bir nurdur. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “Ölü iken kalbini diriltip, insanlar arasında yürürken önünü aydınlatacak bir nur verdiğimiz kimsenin durumu...”¹ Bu muhabbet, onu iyiliklere ve salih amellere hidayet ettiren ruhtur. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “Katından bir ruh ile onları desteklemiştir.”²

Böyle bir insandan güzellik dışında bir şeyin çıkmamasının ve her türlü boş olmayan işten uzak durmasının hikmeti de işte budur. Alemdeki varlıklardan herhangi birine ve alemde ortaya çıkan olaylardan birine önemli olsun veya olmasın, az veya çok

¹ En'am suresi , 122. ayet

² Mücadele suresi , 22. ayet

baktığı zaman onu sevmekte ve güzelliğini görmektedir. Zira onları salt nişaneler olarak görmektedir ve bu nişaneleri de her türlü çirkinlikten ve kötü işlerden uzak ve bu eşyaların ardında olan mutlak güzellik ve cemalın, tecelli ettirdiğini bilmektedir.

Bu sebeple böyle bir insan rabbinin nimetlerinden sevinç içindedir. Bu sevincinde hiç bir hüznün yoktur. Hiç bir dert ve hüznün olmadığı lezzetler içindedir. İçinde hiç bir korku ve endişenin olmadığı güvenlik içinde yüzmektedir. Çünkü kötü etkiler, insanın kötülüğünü derke ettiği ve şer ve kötülüğü gördüğü zaman ortaya çıkar. Güzellikten başka bir şey görmeyen ve olayları da kendi rızayeti ve kalbinin meramıyla örtüşme içinde gören bir insanın, hüznün korku, kötü görülen ve kendisine eziyet eden herhangi bir şeyi görmesi söz konusu değildir. Aksine münezzeb olan Allah'tan başka hiçkimsenin bilmediği bir sevinç içindedir. Bu da sıradan nefislerin derkedebileceği ve künhüne varabileceği bir aşama değildir. Sıradan insanlar sadece nakıs

düşünceleriyle belli bir şekilde onu idrak edebilirler.

“İyi bilin ki, Allah’ın dostlarına korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir. Onlar Allah’a iman etmiş ve O’na karşı gelmekten sakınmışlardır”¹ gibi ayetler bu manaya işaret etmektedir. Hakeza şöyle buyurmuştur: **“İşte güven; onlara, iman edip haksızlık karıştırmayanlardır. Onlar doğru yoldadırlar.”²**

Bunlar Allah’a yakınlaştırılmış olan kimselerdir. Zira onlar ile rableri arasında hiç bir hissedilir, vehmedilir şeyler, nefsani arzular ve şeytani vesveseler engel olamaz. Çünkü gördükleri herşey, Allah-u Teala’yı aşıkarak kalmaktadır, örten bir perde değildir! Bu yüzden de Allah onlara ilmi yakini vermiş, kendisi ile onlar arasındaki perdeyi kenara çekerek, nezdindeki maddi kör gözlerden gizli olan hakikatleri onlar için aşıkarak kalmıştır. Allah-u Teala bu anlama işaret ederek şöyle buyurmuştur: **“Ama iyilerin defteri yüksek katlardadır. O yüksek katların ne olduğunu sen**

¹ Yunus suresi , 62 ve 63. ayetler

² En’am suresi , 82. ayet

bilir misin? O, gözde meleklerin gördüğü, yazılı bir Kitaptır.”¹
*Hakeza Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: ‘Dikkat edin, eğer kesin olarak bir bilseniz, and olsun ki, cehennemi görürdünüz.’*²

Bu konuda bu kitabın altıncı cildinde ‘Ey iman edenler! Siz kendinize bakın’³ ayetinin tefsirinde gerekli açıklamayı yapmış bulunmaktayız.

Özetle bu grup hakikatte Allah’a tevekkül eden, işlerini Allah’a havale eden, Allah’ın kaza ve kaderinden hoşnut olan, emrine teslim olan kimselerdir. Zira onlar iyilikten başka bir şey görmemiş, güzellikten başka bir şey müşahade etmemişlerdir. Bu anlam da, bu tevhibi inançla uyumlu olan yüce ahlaki ilkelerin ve üstün melekelerin ruhlarında kökleşmesine ve neticede de amellerinde iblas sabibi oldukları gibi ahlaklarında da iblas sabibi olmalarına sebep olmuştur. Allah için din iblasının anlamı da budur. Nitekim Allah şöyle buyurmuştur: ‘O diridir,

*O’ndan başka ilah yoktur. Dini yalnız O’na has kılarak O’na yalvarın.’*⁴

4-Kulun Allah Vesilesiyle Halis Olması

İşte bu da kulun deruni iblasını Allah’a mensup bilmesi anlamındadır. Zira kul kendisinde gördüğü herşeyi Allah’tan bilmektedir, O’nu herşeyin maliki saymaktadır, Allah’ın mülkiyetine çıkardığı herşeyin gerçek maliki Allah’tır. O halde eğer kul dinini –veya deyiniz ki kendisini-Allah için halis kılarsa, bu hakikatte onu kendisine halis kılan Allah’tır.

Burada varolan bir nükte de münezzeç olan Allah’ın bazı kullarını doğru bir fıtrat ve mutedil bir yaratılışla icat etmiş olmasıdır. Bu delil sebebiyle de bu grup baştan keskin zihinleri,doğru algılayışları, temiz ruhları ve selim kalpleriyle yetişmişlerdir. Fıtrat sefası ve nefsin selametiyle de iblas nimetine ulaşmışlardır. Oysa diğerleri büyük bir çaba ve gayretle buna ulaşmaktadırlar. Hatta onların ulaştığı iblas

¹ Mutaffifin suresi , 18-20. ayetler

² Tekasür suresi , 5-6. ayetler

³ Maide suresi , 105. ayet

⁴ Gafir suresi , 65. ayet

bundan daha da yücedir. Zira derunları engelleyici her türlü pisliklerden temizlenmiştir. Zahiren Kur'an örfünde Allah'ın iblas sahibi olarak nitelendirdiği kimseler de bunlardır.

Bunlar peygamberler ve masum imamlardır. Kur'an-ı Kerim açık bir şekilde Allah'ın bu grubu seçtiğini, kendisi için topladığını ve kendisi için halis kıldığını beyan etmektedir ve şöyle buyurmaktadır: **“Bir kısmını seçtik ve doğru yola erdirdik.”**¹

Hakeza şöyle buyurmuştur: **“O, sizi seçmiş ve dinde sizin için bir zorluk kılmamıştır.”**²

Allah bu gruba öyle bir ilim ve marifet vermiştir ki onları her türlü günah işlemekten ve isyana bulaşmaktan alı koymaktadır. Bu marifet ve ilim sayesinde küçük veya büyük her türlü günahın ortaya çıkışı mümkün olmamaktadır. İsmet ve adalet melekesinin farkı da budur. Zira her ikisi de günah ve masiyetin meydana gelmesine engel olmaktadır. Ama şahıstaki ismet varlığı, artık masiyetin ve günahın ortaya

çıkışını imkansız kılmaktadır. Aksine adalet melekesi bu işi imkansız kılmamaktadır.

Önceden de dediğimiz gibi bu grubun özelliklerinden biri de rableri hakkında başkalarının sahip olmadığı bir marifete sahip olmalarıdır. Münezzeh olan Allah bu manayı tekit ederek şöyle buyurmuştur: **“Allah onların**

vasıflandırmalarından münezzehtir. Allah'ın içten bağlı kulları bunların dışındadır.”³

Daha önce de dediğimiz gibi ilahi sevgi bu grubun sadece Allah'ın istediği şeyi istemesine ve Allah'a isyana yüz çevirmelerine sebep olmaktadır. Allah bu konuyu sözünün bir kaç yerinde iblisin sözünden naklen beyan etmiştir. Tıpkı şu ayet gibi: **“İblis: “Senin kudretine and olsun ki, onlardan, sana içten bağlı olan kulların bir yana, hepsini azdıracağım” dedi.”**⁴

İsmetin ilim zümresinden olduğunun delillerinden biri de Peygambere hitap eden şu ayettir. **“Eğer sana Allah'ın bol nimeti ve rahmeti olmasaydı, onlardan bir**

¹ En'am , 87

² Hac , 78

³ Saffat , 159 , 160

⁴ Sad , 82 , 83

takımı seni sapıtmağa çalışırdı. Halbuki onlar kendilerinden başkasını saptıramazlar, sana da bir zarar vermezler. Allah sana Kitab ve hikmet indirmiş, sana bilmediğini öğretmiştir. Allah'ın sana olan nimeti büyüktür.”¹ Biz Nisa suresinin tefsirinde de bu ayetin açıklanmasını geniş bir şekilde yapmış bulunmaktayız. Hakeza Allah-u Teala Yusuf'un dilinden de şöyle buyurmaktadır: Yusuf: “Rabbim! Hapis benim için, bunların istediklerini yapmaktan daha iyidir. Eğer tuzaklarını benden uzaklaştırmazsan onlara meyleder ve bilmeyenlerden olurum.” dedi.”²

İsmetin ilim ve marifet türünden bir şey olduğu konusu bir kaç nüktede açıklığa kavuşmaktadır. Evvela bu ilmin diğer marifetlerle farklılığı ameli etkilerinin yani insanı uygun olmayan işlerden alıkoymasının ve uygun olan işlere teşvik etmesinin sürekli

sapmaz ve kesin bir tesir oluşudur. Diğer ilim ve marifetler ise bunun aksinedir. Yani bu, tesirlerinin ekseriyetini ve sürekli olmayışını ifade etmektedir. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “Gönülleri kesin olarak kabul ettiği halde, haksızlık ve büyüklenmelerinden ötürü onları bile bile küfrettiler”³ Hakeza başka bir ayete ise şöyle buyurmuştur: “Heva ve hevesini ilah edinen ve bilgisi olduğu halde Allah'ın şaşırttığı kimseyi gördün mü?”⁴ Hakeza başka bir ayete ise şöyle buyurmuştur: “Ancak, kendilerine ilim geldikten sonra birbirini çekememezlikten ayrılığa düştüler.”⁵

Hakeza buna Allah-u Teala'nın şu sözü de delalet etmektedir: “Allah, Allah'ın halis kulları dışında nitelendirenlerin nitelendirdiği şeylerden münezzehtir.” Zira halis olanlar yani peygamberler ve imamlar Allah-u Teala'nın sıfat ve isimleri ilgili marifetleri

¹ Nisa , 113

² Yusuf , 33

³ Neml , 14

⁴ Casiye , 23

⁵ Casiye , 17

bizlere beyan ettikleri halde ve biz de Kur'an yoluyla bu ilim ve marifetleri elde etmemiŶe rağmen bu ayeti Ŷerife Allah'ı bizim onun hakkında yaptığımız nitelendirmelerden münezzeh kabul etmektedir. Ama bu ihlas sahibi kimselerin nitelendirmelerini doğru saymaktadır. Bu da onların ilim ve marifetinin bizim ilim ve marifetimizden baŶka oluŶunu ifade etmektedir. Gerçi bir açağan her iki ilmin de taalluk ettiği Ŷey birdir.

İkinci nükte de Ŷudur ki bu ilim ve marifet yani ismet melekesi insanı iradi fillerinde özgür olmaktan alıkoymamaktadır. Ve onu icbara, mecburiyet ve çaresizliğe sürüklememektedir. İlim ve marifet özgür iradenin temellerinden biri olduğu halde nasıl böyle bir etkiye sahip olabilsin ki? Hatta ilim ve marifet gücü irade diye bir gücün ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Örneğin esenlik dileyen bir kimse, sıbhat ve selamet dileyen bir kimse falan sıvının hemen öldüren bir zehir olduğuna yakın ederse kesinlikle kendi iradesiyle onu içmekten sakınacaktır. Bir fülin faili de cebir ve mecburiyetin yapma veya

terketme taraflarından birini imkan haletinden imkansızlık haline dönüŶtürmesiyle mecbur olmaktadır.

Bu konunun Ŷabidi de Ŷu ayeti Ŷerifedir. "...bir kısmını seçtik ve doğru yola eriŶtirdik. Bu, Allah'ın kullarından dilediğini eriŶtirdiđi yoludur. Ŷirk koŶarlarsa amelleri boŶa çıkar.”¹ Bu ayette onların (peygamberlerin) Allah'a Ŷirk koŶabildikleri halde ilahi hidayetin onlara engel olduğunu beyan etmektedir. Bu dediğimiz Ŷeylerin baŶka bir delili de Ŷu ayettir. "Ey Peygamber! Rabbinden sana indirileni tebliğ et, eğer bunu yapmazsan O'nun elçiliğini yapmamış olursun.”² Ve bu konuda benzeri bir çok ayetler vardır.

O halde masum insan kendi iradesiyle günabtan uzak durmaktadır. Onların günablardan uzak duruŶunun ismet ve Allah'ın korumasına isnat edilmesi, masum olmayan insanların günablardan uzak durmasının ilahi başarıya isnadı gibidir.

Bu konunun, peygamberlerin ve imamların ismetinin Ruh'ul Kudus'un

¹ En'am , 87 , 88

² Maide , 67

teyidiyle gerçekleştiğini ifade eden haberler ve rivayetler ve Kur’ani ifadelerle bir çelişkisi yoktur. Zira Ruh’ul Kudus’e isnadı müminin iman ruhuyla teyit edilmesi gibidir. Sapıklığın ve delaletin şeytana ve şeytani vesveselere isnadı gibidir. Bu isnatlardan bi birisi filin irade ve ihtiya sahibi bir failden ortaya ıkmyş bir fil olma haletinden çıkmasına sebep olmamaktadır. Bu konuya dikkat edin.

Evet bir grup ise şöyle diyor: ‘Mnezzeħ olan Allah insanı gnabtan korumaktadır ama irade ve ihtiya rını ortadan kaldırmakla değil, sebepler ve etkilerle savaşarak ve onlara üstün gelerek bu işi yapmaktadır. Örneğin bir irade yaratarak veya bir melek göndererek şahsın iradesine karşı koymaktadır ve onun iradesinin etkilenmesine engel olmaktadır veya onun yolunu değiştirmekte ve kastettiği şeye ters bir hedefe yönlendirmektedir. Tıpkı zayıf bir insanı istediği gibi davranmaktan alıkoyan güçlü bir insan gibi.

Gerçi bu gruptan bazıları cebirye mezhebine girer, ama bu görüşün tüm takipçileri arasında ortak olan bu ve benzeri görüşlerin dayandığı temel ilke

varlıkların yaratıcıya ihtiya rının sadece vücuda gelmesinde olduğu, vücuda geldikten sonra kendi bekaları için artık Allah’a ihtiya ları olmadığı inancıdır. Zira mnezzeħ olan Allah da diğer sebeplerin yanı sıra bir sebeptir. Ama Allah daha güçlü olduğu için varlıkların beka haletinde de istediği bir tasarrufta bulunabilir, engelleyebilir veya zgr bırakabilir, diriltebilir ve öldürebilir. Afyet verebilir veya hasta kılabilir. Rızkını genişletebilir ve daraltabilir. Ve benzeri işler... Örneğin eğer bir kulu kötülükten alıkoymak isterse bir melek yaratarak onunla tabiatının gerektirdiği hususunda savaşır, iradesini kötülük yönünden hayır yönüne değiştirir. Veya bir kulu da sapıklığa layık olduğu için saptırırsa iblisi ona musallat eder iblis de onu iyiliklerden kötülüğe yöneltir. Ve bu tasarruflar da icbar ve zorlamaya varacak lde bir tasarruf değildir.

Vicdani mşahadelerimiz de bu görüşü reddetmektedir. Zira iyi veya kötü yaptığımız işlerde açıkça müşahade ettiğimiz gibi bize aykırı olan, bizimle çekişen ve bize galip gelen başka bir sebep mevcut

değildir. Varolan tek şey nefsimizdir ve şuur ve bilinçle irtibat halinde olan bir irade üzere ve bu ikisi de (bilinç ve irade) nefisle irtibat olduğu halde amellerini yapmaktadır. Nefsimizin dışında olduğunu akli ve nakli delillerin de isbat ettiği melek ve şeytan insandan sonra yer alan etkenlerdir yanı sıra değil.

Ayrıca tevhibi marifetler, Kur'an ve tevhibi ifade eden tüm öğretiler bu görüşü tümüyle reddetmektedir ki geçen konular arasında bu konuda pek çok açıklamalarda bulunduk.¹

4174. Bölüm Takvanın Üsaresi Kur'an :

“Allah şüphesiz adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla bakmayı emreder; hayasızlığı, fenalığı ve haddi aşmayı yasak eder. Tutasınız diye size öğüt verir.”²

22481. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Takvanın üsaresi **“Şüphesiz Allah adaleti ve iyiliği emreder”** ayetindedir.”³

22482. Mecme'ul Beyan'da şöyle yer almaktadır: “Abdullah b. Mes'ud şöyle demiştir: “Bu ayet iyilik ve kötülük hakkında Allah'ın kitabında yer alan en kapsamlı ayettir... Rivayette de yer aldığına göre Osman b. Mez'un şöyle demiştir: “Resulullah (s.a.a) bizlere islamı kabul etmeyi teklif edince biz utanarak müslüman olduk. İslam kalbime yerleştiğinde bir gün resulullah düşünceye dalmışken hizmetine vardım, aniden gözlerini göğze dikti adeta bir şeyler anlatmak istiyordu. Kendine gelince o haletini sordum ve şöyle buyurdu: “Evet seninle sohbet edince aniden Cebrail'i havada gördüm bana şu ayeti nazil buyurdu: **“Şüphesiz Allah adaleti ve iyiliği emreder”** Peygamber bu ayeti sonuna kadar benim içime okudu işte o an İslam kalbimde kökleşti amcası Ebu Talib'in yanına gittim, konuyu ona anlattım. Ebu Talib şöyle dedi: “Ey Kureyş ailesi Muhammed'e uyunuz ki kurtuluşa eresiniz. Çünkü o

¹ Tefsir'ul Mizan 11/155 , 164

² Nahl suresi , 90. ayet

³ Nur'us-Sakaleyn , 3/78/197

sizlere sadece yüce insani hasletleri emretmektedir...

*İkrime'den şöyle nekledilmektedir: Peygamber (s.a.a) bu ayeti Velid b. Muğire için okudu ve Velid şöyle dedi: "Ey kardeşimin oğlu tekrarlar" Resulullah (s.a.a) ayeti tekrar okudu Velid şöyle dedi: "Bu sözün bir tatlılığı vardır ve özel bir güzelliğe sahiptir. Üstü meyve doludur altı yemyeşil ve nimet doludur. Bu beşerin sözü değildir."*¹

bak. el-Adl, 2547. Bölüm, eş-Şeria, 1981. Bölüm, el-İslam, 1872. Bölüm

4175. Bölüm İnsanların en Takvalısı

*22483. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "İnsanlardan en takvalı olanı lehine ve aleyhine olan şeylerde hakkı söyleyen kimsedir."*²

*22484. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "Allah'ın farzlarıyla amel et ki insanların en takvalısı olasın."*³

*22485. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "Her kim insanların en takvalısı olmayı severse Allah'a tevekkül etmelidir."*⁴

bak. el-Vera', 4063. Bölüm

4176. Bölüm Takva Sahiplerinin İmamı

Kur'an :

"Onlar: "Rabbimiz! Bize eşlerimizden ve çocuklarımızdan gözümüzün aydınlığı olacak insanlar ihsan et ve bizi, Allah'a karşı gelmekten sakınanlara önder yap" derler."⁵

*22486. İmam Ali (a.s) Peygamberin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur: "Muttakilerin imamı, hidayete erenlerin gözüdür."*⁶

22487. Resulullah (s.a.a) Ali'ye (a.s) şöyle buyurmuştur: "Ey Müslümanların efendisi

¹ Mecme'ul-Beyan , 6/587

² Emali'es-Seduk , 27/4

³ Bihar , 71/196/4

⁴ Mean'il-Ahbar , 196/2

⁵ Furkan , 74

⁶ Nehc'ül-Belağa , 116. hutbe

ve takva sahiplerinin imamı hoş geldin.”¹

22488. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Göğe götürüldüğüm zaman... Allah bana Ali hakkında üç haslet vahyetti: O müslümanların efendisi, takva sahiplerinin imamı ve yüzü, eli ve ayağı ak olanların lideridir.”²

4177. Bölüm Akibet Takva Sahiplerinindir

Kur'an :

“Ehline namaz kılmalarını emret, kendin de onda devamlı ol. Biz senden rızık istemiyoruz, sana rızık veren biziz. Sonuç Allah’a karşı gelmekten sakınanındır.”³

“Bu ahiret yurdunu, yeryüzünde böbürlenmeyi ve bozgunculuğu istemeyen kimselere veririz. Sonuç Allah’a karşı gelmekten sakınanlarındır.”⁴

“Bunlar sana vahyettiğimiz bilinmeyen olaylardır. Sen de, milletin de daha önce bunları bilmezsiniz. Sabret, sonuç, takva sahiplerinindir.”⁵

22489. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Allah size afiyet ve selametlik verirse ona yönelin, derde, belaya uğrarsanız sabredin.”⁶

22490. *İmam Ali (a.s)* takva hakkında öğüt verirken şöyle buyurmuştur: “(Muttakilere gelince...) “Rablerinden sakınanlar bölük bölük cennete sevk edilirler.”⁷ Onlar azaptan güvende, kınanmaktan kurtulmuş, ateşten pek uzakta, güvenli evlerde yer almış, yerlerinden hoşnut olmuşlardır. Onlar öyle kimselerdir ki işleri dünyada tertemizdir, gözleri ağlar, dünyada huşu ile boyun eğmek ve bağışlanma dilemekle, geceleri gündüz; insanlardan çekinip korkmakla da gündüzleri gecedir. Allah da onlara

¹ Tarih-i Dimeşki (İmam Ali’nin biyografisinde) 2/440/949

² a. g. e. s. 258/774

³ Ta-Ha , 132

⁴ Kasas , 83

⁵ Hud , 49

⁶ Nehc'ül-Belağa , 98. hutbe

⁷ - Zümer/73

cenneti konak kıldı, yaptıklarının karşılığını verdi. **“Onlar buna ehil ve layık kimselerdir.”**¹ Orada mülkleri devamlı, nimetleri kalıcıdır.”²

Allame Tabatabai (Allah kendisinden razı olsun) İslamda toplumsal ilişkiler hakkındaki sözünün onbeşinci bölümünde şöyle buyurmaktadır:

Hak Din Sonunda Tüm Dünyaya Galip Gelecektir

Akibet Takva Sahiplerininindir

İnsan türü, kendisine armağan edilen fitri yapısı sebebi ile gerçek mutluluğu ister. Bu da ancak toplumsal hayat başında nefesine dünyevi ve uhrevi hayattan pay sağlayarak organik ve rubi hayatının tahtına oturmasıyla gerçekleşir. Daha önce belirtildiği üzere bu, İslam’ın ve tevhit dininin ta kendisidir.

İnsanlığın, amacı doğrultusunda ilerlemesi ve kemalinin doruğuna yükselmesi sürecinde görülen sapmalara gelince, bunlar fitratın hükmünün geçersiz oluşundan

değil, uygulamadaki hatalardan kaynaklanmıştır. Yaratılışın güttüğü gaye ise, er veya geç kesinlikle gerçekleşecektir.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

“Ey Muhammed, Allah’ı bir bilici olarak yüzünü doğruca dine çevir, fitrata uygun olarak dine dön ki, O insanları ona göre yarattı. İşte doğru din budur. Fakat insanların çoğu bunu bilmez.” Allah demek istiyor ki, gerçi çoğu insanların fitratları bu gerçeği özet halinde biliyor, ama insanları onu ayrıntılı ve net olarak bilmiyorlar. **“Böyle yaparlar ki, kendilerine verdiğimiz nimete nankörlük etsinler. Haydi biraz maddi yarar sağlayıp eğlenin bakalım. Yakında sonunuzun ne olduğunu öğreneceksiniz...”**

İnsanların elleri ile işledikleri kötülükler yüzünden karada ve denizde fesat çıktı. Allah belki dönerler diye onlara yaptıklarının bir bölümünün cezasını

¹ - Fetih/26

² Nehc’ul Belağa, 190. hutbe

tattırıyor.”¹ Bir başka ayetlerde de şöyle buyuruyor: “Allah öyle bir topluluk ortaya çıkaracak ki, Allah onları sevdiği gibi onlar da O’nu severler. Onlar müminlere karşı alçak gönüllü, kafirlere karşı onurlu davranırlar. Allah yolunda cihad ederler. Hiç kimsenin yergisinden ve kınamasından çekinmezler.”² “Andolsun biz zikirden (Tevrat’tan) sonra Zebur’da da yeryüzüne mutlaka salih kullarım varis olacaktır” diye yazdık.”³ “Sonuç, takvanındır.”⁴

Gerek bunlar gerekse benzeri anlama gelen ayetler, bize İslam’ın tam bir üstünlük kuracağını ve dünyaya tamamen egemen olacağını haber veriyor.

Şöyle diyenlerin sözlerine kulak asma: Efendim İslam tarihte belirli bir üstünlük kurdu. Onun günleri tarih zincirinin bir halkası idi. Tarihin sonraki halkaları üzerinde belirli oranda etkili oldu. Şimdiki uygarlık farkında olarak veya olmayarak ona

dayandı. Fakat bir daha tam bir üstünlük kurması, yani bütün maddeleri, şekilleri ve amaçları ile bir din hükümeti oluşturması, insan tabiatının kabul edemeyeceği ve asla kabul etmeyeceği bir ihtimaldir. Bu nitelikte bir tecrübesi hiç olmamıştır ki, dış dünyada meydana geleceğine ve insan türü üzerinde tam bir hakimiyet kuracağına güvenilsin.

Onlar öyle diyor; ama sen biliyorsun ki, bizim üzerinde konuştuğumuz anlamı ile İslam, insan türünün gayesi ve kemal noktasıdır. İnsan farkında olarak ya da olmayarak içgüdüüsü ile o gayeye yönelmiştir. Birçok varlık türlerinden elde edilen kesin tecrübeler, onların varoluşları ile uyumlu gayelere yönelmiş olduklarını kendilerini bu gayelere yaratılış düzeninin sevkettiğini kanıtlıyorlar. İnsan bu yaratıkların bütününden ayrı ve kopuk değildir.

Üstelik, günümüz dünyasının insan toplumlarında geçerli olan hiç bir sistem, hiçbir yol, meydana çıkışında, varlığını sürdürmesinde ve egemenliğinde kesin bir geçmiş tecrübeye dayanmamıştır. İşte Hz. Nuh’un, Hz. İbrahim’in, Hz.

¹ Rum sures , 30-41. ayetler

² Maide suresi , 54. ayet

³ Enbiya suresi , 105. ayet

⁴ Taha suresi , 132. ayet

Musa'nın ve Hz. İsa'nın şeriatları. Bunlar zamanlarında ortaya çıkmış ve insanlar arasında geçerli olmuşlardır. Brahma'nın, Buda'nın, Mani'nin ve diğer önderlerin getirdikleri sistemler de öyledir.

Demokrasi ve Komünizm gibi diğer maddi uygarlık sistemleri de böyledir. Bunların hepsi hiç bir geçmiş tecrübeye dayanmaksızın çeşitli insan toplumlarına, çeşitli uygulama biçimleri ile geçerli ve egemen olmuşlardır.

Yalnız sosyal sistemlerin ortaya çıkabilmeleri ve toplumda

kökleşebilmeleri için, amaçlarına ulaşma yolunda yorgunluğa ve bıkkınlığa yenik düşmeyecek düzeyde güçlü taraftarlar, kesin kararlar ve yüce gayretler gereklidir. Zamanın insan iradesini frenleyebileceğini, gayretlerin boşa gideceğini sakın sanma. Bu bakımdan Rahmani ayetler ve idealler ile şeytani olanlar arasında fark yoktur.¹

bak. el-Hatime, 1002, 1003. Bölümler, el-Bihar, 36/292/70, 37

¹ Tefsir'ul Mizan , 4/131

557. Konu

et-Tekiyye

Takiye

- *Bihar*, 75/393, 87. Bölüm; *et-Tekiyye ve'l-Mudarat*
- *Vesail'uş-Şia*, 11/459-498, 24-36. Bölüm; *et-Tekiyye*

bak.

- 227. Konu, *es-Sırr*; 159. Konu, *el-Mudarat*; 456. Konu, *el-Kitman*

4178. Bölüm Takiyye

Kur'an :

“Müminler,

müminleri bırakıp
kâfirleri veli (dost ve
yönetici) edinmesinler;
kim böyle yaparsa Allah
katında bir değeri yoktur,
ancak, onlardan
sakınmanız hali
müstesnadır. Allah sizi
kendisiyle korkutur,
dönüş Allah'adır.”¹

“Gönlü imanla dolu
olduğu halde, zor altında
olan kimse müstesna,
inandıktan sonra Allah'ı
inkar edip, gönlünü
kâfirliğe açanlara Allah
katından bir gazâb vardır;
büyük azâb da onlar
içindir.”²

“Firavun taifesinden
olup da, inandığını
gizleyen bir adam dedi ki:
“Rabbim Allah'tır diyen
bir adamı mı
öldüreceksiniz? Oysa
size Rabbinizden
belgelerle gelmiştir.”³

22491. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Takiyye

müminin kalkanıdır. Her
kimin takiyesi yoksa imanı
da yoktur. (Ravi şöyle diyor:
ben şöyle arzettim: “Fedan
olayım! Allah Tebarek ve
Teala'nın “**Gönlü imanla
dolu olduğu halde, zor
altında olan kimse
müstesna**” ayeti hakkında
ne diyorsunuz?” İmam
şöyle buyurdu: “Takiyye
bundan başka bir şey
midir?”⁴

22492. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Takiyye
Allah'ın kendisiyle
yaratıkları arasında
(koyduğu) bir kalkandır.”⁵

22493. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Allah'tan
sakının ve dininizi sakınarak
koruyun ve dininizi takiyye
ederek güçlendirin.”⁶

22494. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Dininiz
hususunda takvalı olunuz ve
onu takiyye ile gizleyiniz.
Zira takiyyesi olmayan
kimsenin imanı yoktur.
Sizler insanlar arasında,
kuşlar arasındaki bal arıları
gibisiniz. Eğer kuşlar bal
arısının içinde ne olduğunu
bilecek olurlarsa bunların

¹ Al-i İmran , 28

² Nahl , 106

³ Gafir , 28

⁴ Kurb'ul-Esnad , 35/114

⁵ el-Kafi , 2/220/19

⁶ Emali'el-Müfid , 100/2

tümünü yer ve geriye hiçbir şey bırakmazlar.”¹

22495. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Allah’a yemin olsun ki Allah kendi katında “hab” dan daha sevimli bir şeyle ibadet edilmemiştir” Ben (ravi) şöyle arzettim: “Hab nedir?” İmam şöyle buyurdu: “Takiyye.”²

22496. *İmam Bakır (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Hükümet dikdatör ve zorba bir hükümet olursa zahirde onlarla kaynaşın ve batında onlara muhalif olun.”³

22497. *İmam Sadık (a.s)* *Allah-u Teala’nın “İyilikle kötülüğü defederler” ayeti hakkında* şöyle buyurmuştur: “İyilik takiyyedir kötülük ise ifşa etmektir.”⁴

22498. *İmam Sadık (a.s)* **“Sizinle onların arasına sağlam bir sed yapayım”** ayeti hakkında şöyle buyurmuştur: “Bu (sed) takiyyedir.” *İmam daha sonra* **“Onu ne aşabildiler ve ne de delip geçebildiler”** ayeti hakkında da şöyle buyurmuştur: “Bundan maksat da takiyyedir.”⁵

22499. *İmam Sadık (a.s)* *Allah-u Tealanın* **“Sizinle onların arasına sağlam bir sed yapayım”** ayeti hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur: “Maksat takiyyedir. **“onu ne aşabildiler ve ne de delip geçebildiler”** ayeti hakkında ise şöyle buyurmuştur: “Onda bir delik açamadılar takiyye ile amel edildiği zaman ona hiç bir şey yapamazlar. Takiyye güçlü bir kaledir. Seninle Allah’ın düşmanları arasında bir gedik açamayacakları sağlam bir seddir.

Ravi şöyle diyor: “İmam’a (a.s) **“Rabbimin tayin ettiği zaman gelince onu yerle bir eder”** ayetini sordum, şöyle buyurdu: “Maksat aşikar olduğunda takiyyeyi ortadan kaldırmaktır. Bu esnada Allah düşmanlarından intikam alır.”⁶

22500. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Bizleri kalbiyle seven, bizlere (takiyyeden dolayı) diliyle buğzeden

¹ el-Kafi , 2/218/5

² a. g. e. s. 219/11

³ a. g. e. s. 220/20

⁴ Mehasin , 1/400/900

⁵ Tefsir-i Ayyaşi , 2/351/85

⁶ a. g. e. 2/381/86

bizimle birlikte cennettir.”¹

22501. İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Mümin sürekli mücahittir. Çünkü batıl devletinde takiiyesi sebebiyle Allah’ın düşmanlarına karşı savaşı, hak devletinde ise kılıcı vesilesiyle!”²

22502. İmam Sadık (a.s)
Ebu Cafer Muhammed b. Nu'man Ehval'e yaprığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur: “Ey İbn-i Nu'man zalim bir devlet iş başına geçince yolda yürü ve takiiye ettiğin kimseyi selam ile karşıla. Zira devlete itiraz eden kimse kendini helak eder ve öldürür. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: **“Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayınız.”**”³

4179. Bölüm Takiyyenin Caiz Olduğu Hususlar

22503. İmam Bakır (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Takiyye zaruretin icap ettiği her hususta geçerlidir.”⁴

22504. İmam Bakır (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Takiyye insanın mecbur olduğu her husustadır. Zira Allah bu halette onu insana helal kılmıştır.”⁵

22505. İmam Bakır (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Takiyye zaruret ortaya çıktığı yerdedir. Takiyye eden kimse ne zaman takiiye yapılması gerektiğini daha iyi bilir.”⁶

22506. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah’a yemin olsun ki Allah’ın Peygamberine nazil buyurduğu hakikati bu ordum arasında feryat edecek olsaydım ve onu Allah’ın Peygamber’inden işittiğim esasınca açık kılacak, ona davet edecek ve tefsir edecek olsaydım bu orduda (ordunun) en zayıfları ve en düşükleri dışında hiç kimse baki kalmaz ve hepsi ürker ve etrafımdan dağılırlardı. Eğer Resulullah’ın (s.a.a) bana tavsiyesi, ondan işittiklerim ve hakkımda bana emrettikleri olmasaydı şüphesiz bu işi yapardım;

¹ Gurer'ul-Hikem , 8173

² İlel’uş-Şerayi , 467/22

³ Bihar , 78/288/2

⁴ a. g. e. 75/399/33

⁵ el-Kafi , 2/220/18

⁶ el-Kafi , 2/219/13

lakin Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Kulun mecbur olduğu şeyi Allah kendisine helal ve mübah kılmıştır.”¹

bak. Vesail’uş Şia, 11/467, 25. Bölüm

4180. Bölüm Takiyyeyi Aşmaktan Sakınmak

22507. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Takiyyenin bir takım yerleri vardır. Herkim onları yerlerinden uzaklaştırırsa onu sağlamlaştırmamıştır. Takiyenin yerleri, kötü bir kavmin zahiri hüküm ve amellerinin, hak hüküm ve amellere aykırı olduğu durumlardır. Bu yerde mümine insanlar arasında takiyye üzere yaptığı her amel dinini yok etmekle sonuçlanmaması şartıyla caizdir.”²

22508. İmam Rıza (a.s) kendisini görmeye gelen Şiilerinden uzak durdu ve onları huzuruna kabul etmedi. Sebebini sorduklarında da şöyle buyurmuştur: “Çünkü sizler Müminlerin Emiri’nin (a.s)

şiiileri olduğunuzu iddia ediyorsunuz. Oysa bir çok amelleriniz bu iddianın aksinedir. Bir çok farzlarda kusur ediyorsunuz, dini kardeşlerinizin büyük haklarına riayet hususunda gevşeklik gösteriyorsunuz. Takiyyenin gerekli olmadığı yerde takiyye ediyorsunuz ve takiyye edilmesi gereken yerde de takiyye etmiyorsunuz.”³

22509. Meysemi Nebrevani şöyle diyor: “Müminlerin Emiri Ali b. Ebi Talib (a.s) bana seslendi ve şöyle buyurdu: “Ey Meysem! Ben-i Ümeyye’nin soysuzu Ubeydullah b. Ziyad seni benden beri olmaya davet ettiğinde nasıl olacaksın?” Ben şöyle arzettim: “Ey Müminlerin Emiri! Allah’a yemin olsun ki asla sizden beri olmam.” İmam Ali (a.s) şöyle buyurdu: “Bu taktirde Allah’a yemin olsun ki seni öldürür ve darağacına asar.” Ben şöyle arzettim: “Sabrederim, ve bu Allah yolunda bir şey değildir.” İmam şöyle buyurdu: “Ey Meysem! Bu

¹ Bihar , 75/413/64

² el-Kafi , 2/168/1

³ Vesail’uş-Şia , 11/470/9

taktirde benimle aynı derecede olursun.”¹

22510. *Şöyle rivayet edilmiştir:* “Müseylemet’ül Kezzab iki müslümanı yakaladı ve onlardan birine şöyle dedi: “Muhammed hakkında ne diyorsun?” O da şöyle dedi: “O Allah’ın Resulüdür.”Müseylemet’ül Kezzab şöyle dedi: “Benim hakkımda ne diyorsun?” şöyle dedi: Sen de Allah’ın elçisisin.”Müseyleme onu serbest bıraktı ve diğer birine şöyle dedi: Muhammed hakkında ne diyorsun?” O şöyle dedi: “O Allah’ın Resulüdür. Müseyleme şöyle dedi: “Benim hakkımda görüşün nedir?” O şöyle dedi: “Kulağım ağır duyuyor.” Müseyleme üç defa sorusunu sordu ve o Müslüman da her defasında aynı cevabı verdi. Müseyleme onu öldürdü ve bu haber Resulullah’a ulaştığında şöyle buyurdu: “O birincisi Allah’ın ruhsatı ile hareket etmiştir. İkincisi ise hakkı aşıkarak kılmıştır. Ne mutlu ona.”²

22511. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Çok yakında bana kötü söz söylemeniz emredilecektir. Kötü söz söylerseniz sakıncası yoktur. Ayrıca sizden benden beri olduğunuzu ilan etmenizi isteyeceklerdir,

boyunlarınızı uzatınız ama asla beri olduğunuzu ilan etmeyiniz. Zira ben fitrat (tevhit ve islam) üzereyim.”³

bak. Vesail’u’ Şia, 11/478, 1009. Bölüm ve s. 12/13, ve s. 481/21

22512. *İmam Ebu Cafer (a.s) Sa’dul Hayr’a yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Eğer benim hakkımda zanlara kapılmandan korkmasaydım şüphesiz senin için gizlediğim hakikatleri aşıkarak kılardım. Ve gizlediğim bir takım gerçekleri sana söyledim. Lakin ben sana karşı takiyye ediyorum ve senin baki kalmanı istiyorum. Korkması ve takiyye edilmesi gereken bir yerde hiç kimseden takiyye etmeyen kimse akıllı değildir. Hilim alimin

¹ a. g. e. 11/477/7

² Müstedrek’ül-Vesail , 12/274/14082

³ Emali’et-Tusi , 210/362

elbisesidir. O halde asla ondan soyunma.”¹

4181. Bölüm Takiyyenin Caiz Olmadığı Hususlar

22513. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Takiyye gerçekte kan dökülmesini önlemek içindir. O halde takiyye kan dökmeye sebep olursa artık takiyye değildir. Allah’a yemin olsun ki eğer sizleri bizlere yardım etmeye davet ederlerse, “Biz bu işi yapmayız, aksine biz takiyye ediyoruz” dersiniz. Takiyyeyi anne ve babanızdan daha çok seveceksiniz. Kaim kıyam edince bu konuda size sormaya ihtiyaç duymaz.

Size bir çok nifak ehli hususunda Allah’ın haddini cari kılar.”²

22514. *İmam Bakır (a.s)* veya *İmam Sadık (a.s)* mest üzerine mesbetme hususunda takiyyenin hükmünü soran Zürrare’ye şöyle buyurmuştur: “Üç şey hususunda ben takiyye etmiyorum: Şarap içmek, mest üzerine meshetmek ve temettu hacı.”³

bak. 4180. Bölüm, 22507, 22508. Hadisler, el-İmamet (1), 157, 158. Bölümler, el-Bid’at, 334. Bölüm, Vesail’uş Şia, 11/483, 31. Bölüm

¹ el-Kafi , 8/55/16

² Vesail’uş-Şia , 11/483/2

³ el-Kafi , 3/32/2

558. Konu

et-Tevekkul Tevekkül

- Bihar, 71/98, 63. Bölüm; et-Tevekkol ve't-Tefviz
- Kenz'ul-Ummal, 3/100, 703, et-Tevekkol

♦—————♦
bak.

- 190. Konu, er-Rıza (1); 426. Konu, et-Tefviz; 243. Konu, et-Teslim; 431. Konu, el-Keder; 443. Konu, el-Kaşa (1); 283. Konu, el-Meşyyet
- Ez-Zann, 2482 ve 2483. Bölümler; ed-Dünya, 1268. Bölüm; el-Gazve, 3049. Bölüm; el-Yakin, 4258. Bölüm

4182. Bölüm Tevekkül

Kur'an :

“Allah’ın rahmetinden dolayı, sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı kalpli olsaydın, şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet, onlara mağfiret dile, iş hakkında onlara danış, fakat karar verdin mi Allah’a güven, doğrusu Allah tevekkül edenleri sever.”¹

“Ölümsüz, diri olan Allah’a güven, O’nu överek tespih et. Kullarının günahlarından haberdar olarak kendisi yeter.”²

“Güçlü ve merhametli olan Allah’a güven.”³

22515. *İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İmanın dört rüknü vardır. Aziz ve celil olan Allah’a tevekkül etmek, Allah’ın kaza ve kaderine razı olmak, Allah’ın emrine teslim

olmak ve işleri Allah’a havale etmek.”⁴

22516. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İmanın dört rüknü vardır: Allah’a tevekkül, işleri Allah’a havale etmek, Allah’ın kazasından hoşnut olmak, aziz ve celil olan Allah’ın emri karşısında teslimiyette bulunmak.”⁵

22517. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevekkül en iyi dayanaktır.”⁶

22518. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevekkül sermayedir.”⁷

22519. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevekkül hikmetin kalesidir.”⁸

22520. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a tevekkül her türlü kötülükten kurtulma ve her türlü düşmandan korunma vesilesidir.”⁹

22521. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İbadetin doğruluğu tevekkül ile dir.”¹⁰

22522. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakinin hakikati tevekküldedir.”¹¹

¹ Al-i İmran , 159

² Furkan , 58

³ Şuara , 217

⁴ Kurban’ul-Esnad , 354/1268

⁵ el-Kafi , 2/47/2

⁶ Gurer’ul-Hikem , 492

⁷ a. g. e. 249

⁸ a. g. e. 544

⁹ Bihar , 78/79/56

¹⁰ Gurer’ul-Hikem , 5802

¹¹ a. g. e. 6484

*bak. el-İman, 276. Bölüm,
et-Tekva, 4175. Bölüm*

4183. Bölüm Tevekkülün Anlamı

Kur'an :

“Allah size yardım ederse, sizi yenecek yoktur; eğer sizi yardımsız bırakıverirse, o’ndan başka size yardım edecek kimdir? İnananlar yalnızca Allah’a tevekkül etsinler.”¹

“Allah sana bir sıkıntı verirse, o’ndan başkası gideremez. Sana bir iyilik verirse başkası onu engelleyemez. O, her şeye kadirdir.”²

“Sana fayda da zarar da veremeyecek, Allah’tan başkasına yalvarma; öyle yaparsan şüphesiz, zalimlerden olursun. Allah sana bir sıkıntı verirse, onu o’ndan başkası gideremez. Sana bir iyilik dilerse O’nun nimetini engelleyecek yoktur. O’nu kullarından dilediğine verir. O, bağışlayandır, merhametlidir.”³

“De ki: “Allah’ın bize yazdığından başkası başımıza gelmez. O bizim mevlamızdır, iman edenler Allah’a güvensin.”⁴

bak. Fatır, 2, 10, Zümer, 38, Şura, 10, Fetih, 11, Teğabiün, 13, Cin, 22, En’am, 80, Ahzab, 17

22523. *Cebrail kendisine Allah’ı tevekkülü soran Peygambere şöyle buyurmuştur:* “Bir yaratığın sana ne zarar ne de fayda veremeyeceğini, sana engel olamayacağını bilmen ve yaratıktan ümidini kesmendir. Kul böyle olunca artık Allah’tan başka hiç kimse için çalışmaz. Ümidi ve korkusu Allah’tan başkası için olmaz. Allah’tan başka hiç kimseye tamah gözüyle bakmaz. İşte tevekkül budur.”⁵

22524. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevekkül kendi gücünden beri olmak ve ilahi kaza ve kaderin getireceği şeyi beklemektir.”⁶

22525. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sana rızık verenin münezzeh olan Allah’tan başkası olmadığını

¹ Al-i İmran , 160

² En’am , 17

³ En’am , 106 , 107

⁴ Tevbe , 51

⁵ Mean’il-Ahbar , 261/1

⁶ Gurer’ul-Hikem , 1916

bilmen, sana tevekkül olarak yeter.”¹

22526. *İmam Sadık (a.s) kendisine tevekkülün tarifi hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur: “Allah’tan başka hiç bir şeyden korkmamandır.”*²

22527. *Ebu Basir İmam Sadık’tan (a.s) şöyle nakletmiştir: “Her şeyin bir haddi ve sınırı vardır.” Ben (Ebu Basir) şöyle arzettim: “Fedan olayım! Tevekkülün had ve sınırı nedir?” İmam şöyle buyurdu: “Yakindir.” Ben şöyle arzettim: “Yakinin haddi ve sınırı nedir?” İmam şöyle buyurdu: “Allah’tan başka hiçbir şeyden korkmamandır.”*³

22528. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tevekkülün nişanelerinden biri de Allah’tan başka hiç kimseden korkmamandır.”*⁴

22529. *İmam Rıza (a.s) kendisine tevekkülün haddi nedir? diye sorulunca şöyle buyurmuştur: “Allah’tan başka hiç bir kimseden korkmamandır.”*⁵

22530. *İmam Rıza (a.s) hakeza bu soru hakkında şöyle*

*buyurmuştur: “Allah’tan başka hiç kimseden korkmamandır.”*⁶

22531. *Misbabu’s Şeria’da şöyle yer almıştır: “Tevekkülün en küçük mertebesi senin için taktir edilen şeyden öne geçmeye çalışmaman, sana nasip kılınan şeye koşmaman sana ulaşmayacak şeye tamahlanmamandır ki böylece sonuçta bu işlerden biriyle bilmeden imanının iplerini çözmüş olursun.”*⁷

Tevekkül Hakkında Bir Çift Söz

Gerçek şu ki, insan madde âleminde iradesini gerçekleştirmek ve muradına erebilmek için bir bölümü tabii (doğal) ve diğer bir bölümü ruhî olan bazı sebeplere muhtaçtır. İnsan önem verdiği bir işe girmek isteyip de muhtaç olduğu tabii sebepleri hazırladığında, kendisi ile hedefi arasında ruhî (psikolojik) sebeplerden başka bir engel kalmaz. Bu ruhî sebepler irade zayıflığı, korku, üzüntü, taşkınlık, hırs, sefiblik, suiizan ve benzeri genel ve önemli faktörlerdir. Bu durumda insan Allah’a tevekkül ettiği takdirde -ki bu

¹ a. g. e. 4895

² Bihar , 71/156/74

³ el-Kafi , 2/57/1

⁴ Bihar , 71/158

⁵ Uyun-u Ahbar’ir-Rıza , 2/50/192

⁶ Bihar , 78/338/24

⁷ Misbah’u’s-Şeria , 416

kesinlikle mağlup edilemez olan bir sebeple ilişki kurmaktır ve bütün sebeplerin üzerinde olan bir sebeptir- iradesi öylesine güçlenir ki, hiçbir karşıt ve yıkıcı ruhî sebep onu mağlup edemez ve sonuç mutlaka başarı ve mutluluk olur.

Allah'a tevekkül etmenin, güvenip dayanmanın bir başka yönü de vardır ki, bu yönü etki bakımından onu olağan üstülüklerin (mucizelerin) arasına katar. Aşağıdaki ayette bu açıkça görülür: "Kim Allah'a tevekkül ederse (güvenirse), O ona yeter. Allah yapacağı işi mutlaka yerine getirir." (Talâk, 3) Daha önce mucize konusunu incelerken bu meselenin bir bölümüne değinmiştik.¹²

bak. el-Havf, 1144. Bölüm, el-Yakin, 4252. Bölüm, es-Sebr, 2171. Bölüm, er-Rıza (1), 1514. Bölüm, eş-Şirk, 1992. Bölüm, ed-Dua, 1200. Bölüm

4184. Bölüm Tevekkül Edenler

Kur'an :

**"İnsanlar onlara,
"düşmanınız olan insanlar**

size karşı bir ordu topladılar, onlardan korkun" dediler. Bu, onların imanını artırdı da: "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir" dediler.

Bu yüzden kendilerine bir fenalık dokunmadan, Allah'tan nimet ve bollukla geri döndüler; Allah'ın rızasına uydular. Allah büyük, bol nimet sahibidir."³

"Onlara Nuh'un başından geçenleri anlat! Kavmine, "Ey kavmim! Eğer durumum, Allah'ın ayetlerini hatırlatmam size ağır geliyorsa ki ben Allah'a güvenmişimdir; siz ve koştüğünüz ortaklar elbirliği edin; yapacağınız iş sonra size bir tasa vermesin. Sonra onu bana uygulayın ve beni ertelemeyin" demişti."⁴

"Ben, ancak benim de sizin de Rabbiniz olan Allah'a güvenirim. Hiç bir canlı yoktur ki Allah ona el koymamış bulunsun.

¹- [bk. el-Mizan, c.1, Bakara suresi, 23-24. ayetlerin tefsiri, Mucize ve Mahiyeti]

² Tefsir'ul Mizan , 4/60 ve hakeza 1/58 , 88

³ Al-i İmran , 173 , 174

⁴ Yunus , 71

Rabbim elbette doğru yoldadır.”¹

“Ey Milletim! Rabbimden benim bir belgem olduğu ve bana güzel bir rızık da verdiği halde, O'na karşı gelebilir miyim? Söylesenize! Size yasak ettiğim şeylerde, aykırı hareket etmek istemem; gücümün yettiği kadar islah etmekten başka bir dileğim yoktur. Başarım ancak Allah'tandır, O'na güvendim; O'na yöneliyorum dedi.”²

“İman edip salih amel işleyenleri, içlerinden ırmaklar akan, içinde temelli kalacakları cennetteki köşklere yerleştiririz. Sabredip, Rablerine güvenerek iş görenlerin ecri ne güzeldir!”³

bak. Yunus, 84, 85, Yusuf, 67, İbraahim, 11, 12, Şuara, 14, 15, 61, 62

22532. İbn-i Şebraşub şöyle diyor: “Nemrut, Kufe'nin etrafında Kusa nehri yakınlarında Katnana beldesinden odun toplamalarını emretti. Ve bir ateş yaktı ama İbrahim'i o

ateşe atamadı. İblis onlar için bir mancınık yaptı ve o vesileyle İbrahim'i ateşe attılar. Cebrail de havada olan İbrtahir'in yanına vardı ve şöyle dedi: “Bir hacetin var mıdır?” İbrahim şöyle buyurdu: “Sana yoktur bana Allah yeter o en iyi koruyucudur.” Mikail onun yanına geldi ve şöyle buyurdu: “Eğer istersen senin için ateşi söndürürüm. Zira yağmur ve suların hazinesi benim elimdedir.” İbrahim şöyle buyurdu: “İstemiyorum.” Rüzgar meleği yanına geldi ve şöyle buyurdu: Eğer istersen ateşi havaya savururum.” İbrahim şöyle buyurdu: “İstemiyorum.” Cebrail şöyle buyurdu: “O halde Allah'tan dile: “İbrahim şöyle buyurdu: “O kendisi halimi bilmektedir ve bir şey istemeye hacet yoktur.”⁴

22533. Ali b. İbrahim şöyle diyor: “İbrahim'i (a.s) mancınıkla ateşe attıklarında Cebrail havada İbrahim'in yanına vardı ve şöyle dedi: “Ey İbrahim! Senin benden bir hacetin var mıdır?” İbrahim şöyle buyurdu: “Sana hayır ama Alemlerin Rabbine bir

¹ Hud , 56

² a. g. s , 88

³ Ankebut , 58 , 59

⁴ Bihar , 71/155/70

hacetim vardır.”Bunun üzerine Cebrail ona üzerine şöyle yazılan bir yüzük verdi: “Allah’tan başka mabud yoktur ve Muhammed Allah’ın elçisidir. Sırtımı Allah’a dayadım, işimi Allah’a dayandırdım ve emrimi Allah’a bıraktım. Bunun üzerine Allah ateşe şöyle vahyetti: **“Soğuk ve esenlik ol.”**¹

Bak. En-Nübüvvet (2), 3787. Bölüm

22534. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Ümmetimden yetmiş bin kişi sorgusuz ve hesapsız cennete girer. Onlar kendilerini dağlamayanlar², başkalarını dağlamayanlar, muska takmayanlar, kötüye yorumlamayanlar ve rablerine tevekkül edenlerdir.”³

22535. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kim kendini dağlar ve muska takarsa tevekkülünden nasipsizdir.”⁴

4185. Bölüm Tevekküle Sebep Olan Şey

Kur’an :

“Sizden iki takım bozulmaya yüz tutmuş idi; oysa Allah onların dostu idi. İman edenler yalnız Allah’a tevekkül etsinler.”⁵

Bak. Maide, 11,23, Tevbe, 52

22536. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tevekkül yakinin güçlülüğündendir.”⁶

22537. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Güzel tevekkülden güzel yakın anlaşılır.”⁷

22538. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Güzel tevekkül şüphesiz güzel yakinin doğruluğundandır.”⁸

22539. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Yakinin hakikati tevekküldedir.”⁹

22540. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “İnsanlardan imanını en güçlü olan kimse münezzeh olan Allah’a en çok tevekkül edendir.”¹⁰

¹ Tefsir-i Kummi , 2/73

² Cahiliye döneminin hurafelerinden birisidir. Kötülüklerden korunmak için böyle bir işe başvuruyorlardı.

³ Kenz'ul-Ummal , 5683

⁴ Sünen-i Ebi Mace , 3489

⁵ Al-i İmran , 122

⁶ Gurer'ul-Hikem , 699

⁷ a. g. e. 4286

⁸ a. g. e. 3380

⁹ a. g. e. 6484

¹⁰ a. g. e. 3150

22541. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a itminan eden kimse ona tevekkül eder.”¹

22542. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kulun Allah’a güzel tevekkül etmesi Allah’a itminanı miktarıncadır.”²

22543. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a itimat et ki mümin olasın.”³

22544. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah’ın kaza ve kaderinden razı olursa ona tevekkül etmesi gerekir.”⁴

bak. 4183. Bölüm, el-Yakin, 4252, 4258. Bölümler

4186. Bölüm Tevekkülün Neticesi

22545. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların en güçlüsü olmaktan sevinç duyan kimse Allah’a tevekkül etmelidir”⁵

22546. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Herkim insanların en güçlüsü olmayı

severse Allah’a tevekkül etmelidir.”⁶

22547. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a tevekkül eden kimse asla mağlup olmaz ve Allah’a sarılan (tevessül eden) kimse de yenilmez.”⁷

22548. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kalbin kuvvet kaynağı Allah’a tevekküldür.”⁸

22549. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zenginlik ve izzet müminin kalbinde dönerler ve tevekkül olan bir noktaya ulaştığında orada ikamet ederler.”⁹

22550. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zenginlik ve izzet her tarafta gezerler ve tevekkül yerini bulduklarında ise orayı vatan edinirler.”¹⁰

22551. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Eğer bir kimse doğru bir niyetle Allah’a tevekkül ederse başkalarının işlerinin ihtiyacı ona düşer. Zira mevlası ihtiyaçsız ve öğülmüş olduğu halde onun (başkalarına) muhtaç olması nasıl mümkündür?”¹¹

¹ a. g. e. 8069

² a. g. e. 4832

³ Bihar , 71/135/15

⁴ Gurer'ul-Hikem , 10936

⁵ Kenz'ul-Ummal , 5686

⁶ Cami'ul-Ahba , r 321/904

⁷ a. g. e. 322/907

⁸ Gurer'ul-Hikem , 3082

⁹ Bihar , 78/186/17

¹⁰ el-Kafi , 2/65/3

¹¹ Müstedrek'ül-Vesail , 11/217/12786

22552. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a tevekkül eden kimse hiçbir zaman ilahi yardımdan mahrum olmaz.”¹

22553. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah’a tevekkül ederse zorluklar kendisine boyun eğere ve sebepler kendisine kolaylaşır.”²

22554. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a tevekkül eden kimsede şüpheler aydınlığa kavuşur.”³

22555. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevekkül eden kimse hiçbir sıkıntıya düşmez.”⁴

22556. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevekkülü doğru olmayan kimse nasıl hırs sıkıntısından kurtulabilir?!”⁵

22557. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kaza ve kadere tevekkül daha rahat edicidir.”⁶

22558. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Uğursuz saymak da bir tür şirktir. Bizden bir kimse de bir şekilde uğursuz yorumlamaya düşer olabilir ama tevekkül etmekle onu ortadan kaldırır.”⁷

22559. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey insanlar! Allah’a tevekkül ve itimat ediniz. Zira ki O (insanı) başkalarından müstağni kılar.”⁸

22560. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’tan istediği halde Allah’ın kendisine vermediği kimdir? Hakeza Allah’a tevekkül ettiği halde Allah’ın kendisine kifayet etmediği kimdir? Hakeza Allah’a itimat ettiği halde Allah’ın kendisini kurtarmadığı kimdir?”⁹

22561. *Lokman (a.s) oğluna şöyle öğüt vermiştir:* “Ey oğulcağızım! Aziz ve celil olan Allah’a itimat et ve ardından insanlar arasında araştır, bak; Allah’a itimat ettiği halde Allah’ın kendisini kurtarmadığı birisi var mıdır? Oğulcağızım! Allah’a tevekkül et ve insanlar arasında araştırıp bir bak ki Allah’a tevekkül ettiği halde Allah’ın kendisine kifayet etmediği kimse kimdir?”¹⁰

22562. *İmam Cevad (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah-u Teala’ya

¹ Gurer'ul-Hikem , 8128

² a. g. e. 9028

³ a. g. e. 8985

⁴ a. g. e. 7451

⁵ a. g. e. 7007

⁶ a. g. e. 1318

⁷ Sünen-i Ebi Mace , 3538

⁸ Kenz'ul-Ummal , 8513

⁹ Bihar , 78/183/8

¹⁰ a. g. e. 71/156/73

itimat etmek her değerli şeyin pahasıdır ve her yüce şeye ulaşmanın merdivenidir.”¹

22563. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a itimat emin müminden başka hiç kimsenin sığınmadığı bir kaledir.”²

22564. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a itimat etmek en güçlü ümittir.”³

22565. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah’a itimat ederse Allah ona sevinç gösterir ve her kim de Allah’a tevekkül ederse Allah işleri hususunda kendisine kifayet eder.”⁴

22566. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah’ itimat ederse yakini korunmuş olur.”⁵

bak. el-Gina, 3113. Bölüm, eş-Şeytan, 2016. Bölüm, el-Velayet (2), 4234. Bölüm, 22852. Hadis

4187. Bölüm Tevekkül ve İşlerin Kifayeti

Kur’an :

¹ a. g. e. 78/364/5

² Bihar , 78/79/56

³ Gurer'ul-Hikem , 605

⁴ Cami’ul-Ahbar , 322/905

“Allah, ona beklemediği yerden rızık verir. Allah’a güvenen kimseye O yeter. Allah, buyruğunu yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü var etmiştir.”⁶

“Peki” derler, fakat senin yanından çıktıklarında, içlerinden bir takımı, geceleyin senin dediklerinden başka bir şey kurarlar. Allah gece tasarladıklarını yazıyor, onlara aldırış etme. Allah’a güven, vekil olarak Allah yeter.”⁷

“Allah, düşmanlarınızı çok iyi bilir. Allah size dost olarak da yeter, yardımcı olarak da yeter.”⁸

“Seni aldatmak isterlerse, bil ki şüphesiz Allah sana kafidir, seni ve iman edenleri yardımıyla destekleyendir. Ve (Allah) kalplerini uzlaştırmıştır. Eğer yeryüzünde olan her şeyi infak etsen bile, sen onların kalplerini uzlaştıramazdın, ama Allah onları uzlaştırdı. Doğrusu

⁵ Gurer'ul-Hikem , 8264

⁶ Talak , 3

⁷ Nisa, 81

⁸ Nisa , 45

O güçlüdür, hikmet sahibidir.

Ey Peygamber! Allah sana ve sana uyan müminlere yeter.”¹

“Eğer yüz çevirirlerse de ki: “Allah bana yeter; o’ndan başka ilah yoktur, yalnız O’na güveniyorum ve O büyük arşın Rabbidir.”²

bak. Tevbe, 59

22567. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah’a tevekkül ederse Allah geçimine kifayet eder ve hiç hesaba katmadığı yerden ona rızık verir.”³

22568. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Eğer bütün insanlar şu ayete sarılsalardı o onlara yeterdi : **“Allah’a güvenen kimseye O yeter. Şüphesiz Allah, buyruğunu yerine getirendir.”**⁴

22569. *İmam Sadık (a.s), Muaviye b. Veb’e şöyle buyurmuştur:* “Herkime tevekkül verilirse ona yeterlilik verilmiştir.” *Sonra şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah’ın kitabını okudun mu:

“Herkim Allah’a tevekkül ederse O kendisine yeter.”⁵

22570. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Eğer sizler hakkıyla Allah’a tevekkül etseydiniz Allah da boş bir mide ile gidip dolu bir mide ile geri dönen kuşlara rızık verdiği gibi size de rızık verirdi.”⁶

22571. *İmam Ali (a.s) Kufe’den Huririye (Hariciler) ile savaşmak için dışarı çıkmak isteyince bir müneccim ona bu saatte hareket etmemesi gerektiğini tavsiye etmesi üzerine imam gitti ve Haricilerle savaştı ve onlara galip geldi ve şöyle buyurdu:* “Biliniz ki Hz. Muhammed’in (s.a.a) bir müneccimi yoktu ve bundan sonra da bizim bir müneccimimiz olmayacaktır. (Allah) Kisra ve Kayser’in topraklarını yüzümüze açtı. Ey insanlar! Allah’a tevekkül ediniz ve Allah’a itimat ediniz. Zira ki o her şeyden müstağnidir.”⁷

22572. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a tevekkül bütün işlerin kifayet edenidir.”⁸

¹ Enfal , 62 , 64

² Tevbe , 129

³ Kenz'ul-Ummal , 5693

⁴ Bihar , 77/87/3

⁵ el-Kafi , 2/65/6

⁶ Kenz'ul-Ummal , 5684

⁷ Şerh-i Nehc'ül-Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid , 2/270

⁸ Gurer'ul-Hikem , 72

22573. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’a tevekkül, Allah’a dayanan kimse için değerli bir kifayettir.”¹

22574. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Münezzeh olan Allah’a tevekkül et zira ki o kendine tevekkül edenlere kifayet edeceğini garantilemiştir.”²

22575. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim tevekkül ve kanaat eder ve razı olursa isteklerine kifayet edilir.”³

22576. *İmam Ali (a.s) bir duasında şöyle buyurmuştur:* “Allah’ım! Sen dostları için en çok ünsiyet edilen ve sana tevekkül edenlere tek başına yetensin.”⁴

bak. er-Rızık, 1488. Bölüm, et-Tekva, 4167. Bölüm

4188. Bölüm Tevekkülün Adabı

22577. *Resulullah (s.a.a) kendisine, “Devemin dizini bağlayıp sonra mı Allah’a tevekkül edeyim yoksa onu bırakıp da öyle mi tevekkül edeyim? diyen birisine*

şöyle buyurmuştur: “Dizlerini bağla ve tevekkül et.”⁵

22578. *Resulullah (s.a.a) devemi salı veriyorum ve tevekkül ediyorum” diyen birisine şöyle buyurmuştur:* “Onu bağla ve öyle tevekkül et.”⁶

22579. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Helal rızık elde etmeyi talep etmeyi terketme. Zira helal rızık sana dinin hususunda daha çok yardımcı olur. Devenin ayaklarını bağla sonra da tevekkül et.”⁷

22580. *İmam Ali (a.s) Cemel savaşında sancağı verdiği oğlu Muhammed b. Hanefiye’ye şöyle buyurmuştur:* “Dağlar yerinden ayrılrsa sen yerinden ayrılma, dişini sık, başını Allah’a emanet et, ayağını yere bas ve diren, gözünü ordunun ta sonuna dik, gözünü kıs ve bil ki yardım ve zafer ancak şanı yüce olan Allah katındandır.”⁸

22581. *İmam Sadık (a.s) Allah-u Teala’nın Müminler sadece Allah’a tevekkül etmelidir” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Müminlerden maksat çiftçilerdir.”⁹

¹ a. g. e. 1559

² a. g. e. 4504

³ Bihar , 71/154/66

⁴ Nehc’ül-Belağa , 227. hutbe

⁵ Sünen-i Tirmizi , 2517

⁶ Kenz’ul-Ummal , 5698

⁷ Emali’et-Tusi , 193/326

⁸ Nehc’ül-Belağa , 11. hutbe

⁹ Tefsir-i Ayyaşı , 2/222/6

22582. *Resulullah (s.a.a) ekin ekmediklerini gördüğü bir topluluğa şöyle buyurmuştur:* “Sizler ne yapıyorsunuz?” onlar şöyle arzettiler: “Biz tevekkül edenleriz.” Peygamber şöyle buyurdu: “Hayır sizler (mütevekkil) tevekkül edenler değil, (müttekil) yük olanlarısınız.”¹

22583. *İmam Ali (a.s) salim oldukları halde caminin bir köşesinde oturduklarını gördüğü bir topluluğa şöyle buyurmuştur:* “Sizler kimselersiniz?” Onlar şöyle arzettiler: “Biz tevekkül edenleriz.” İmam (a.s) şöyle buyurdu: “Hayır sizler asalaklırsınız. Eğer gerçekten tevekkül eden kimselerseniz tevekkülünüz sizleri nereye ulaştırmıştır?” Onlar şöyle arzettiler: “Eğer bir şey bulursak yeriz eğer bulamazsak sabrederiz.” İmam şöyle buyurdu: “Bizim köpeklerimiz de aynı şeyi yapıyorlar.” Onlar şöyle dediler: “O halde ne yapalım?” İmam şöyle buyurdu: “Bizim yaptığımızı yapın.” Onlar şöyle dediler: “Sen ne yapıyorsun?”

İmam şöyle buyurdu: “Eğer bir şey bulursak onu bağışlarız ve bulamazsak şükrederiz.”²

22584. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Aklını kullandıktan sonra (Allah’a) tevekkül etmek bir öğüttür.”³

22585. *Allah-u Tealanın* **“Kim Allah’tan sakınırsa Allah ona bir çıkış yolu açar ve hiç hesaba katmadığı yerden rızıklandırır”** ayeti nazil olduğunda ashabtan bir grub evlerinde oturdular ve ibadetlerine koyuldular. Çünkü Allah’ın rızıklarını garantilediğinden emin oldular. Peygamber bu durumdan haberdar olunca onların işini kınadı ve şöyle buyurdu: “Ben işini gücünü terkedip ağzını Rabbine doğru açan ve “Allahım! Rızıkımı ver” diyen kimseden nefret ederim.”⁴

22586. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* **“Her kim Allah’tan sakınırsa Allah ona bir çıkış yolu taktir eder ve onu hesaba katmadığı yerden rızıklandırır”** ayeti nazil olduğunda Allah Resulünün bir grup ashabı kapılarını kapadılar ve ibadete koyularak şöyle dediler: “Bize

¹ Müstedrek’ül-Vesail , 11/217/12789

² Müstedrek’ül-Vesail , 11/220/12798

³ Kenz’ul-Ummal , 5696

⁴ Nur’us-Sakaleyn , 5/357/49

kifayet edilmiştir (rızkımız garantilenmiştir.)” Peygamber (s.a.a) bu olayı işittiğinde onlara birini gönderdi ve şöyle buyurdu: “Sizleri bu işi yapmaya hangi şey yönlendirmiştir?” Onlar şöyle dediler: “Ey Allah’ın Resulü rızkımız garantilenmiştir. Bu yüzden ibadete yönelidik.” Peygamber şöyle buyurdu: “Bilin ki her kim böyle yaparsa duası müstecap olmaz. Rızkınızı talep etmeye koyulun.”¹

bak. er-Rızk, 1479. Bölüm

4189. Bölüm Allah’a Yönelmek

Kur’an :

“Rabbini an; her şeyi bırakıp yalnız O’na yönel. O, doğunun ve batının Rabbidir; o’ndan başka ilah yoktur. Öyleyse O’nu vekil tut.”²

“Allah’a sarılın. O sizin sahibinizdir. Ne güzel sahip ve ne güzel yardımcıdır.”³

“Allah’ın ayetleri size okunur, aranızda da

Peygamber’i bulunurken nasıl küfredersiniz? Kim Allah’ın Kitab’ına sarılırsa şüphesiz doğru yola hidayete olur.”⁴

“Çünkü benim dostum, Kitab’ı indiren Allah’tır. O, iyilerin sahibidir.” “O’nu bırakıp da taptıklarınız, kendilerine yardım edemezler ki size yardım etsinler.”⁵

“Gökleri ve yeri yaratan, beslenmeyip besleyen Allah’tan başka bir veli mi edinirim? De. “Doğrusu ben ilk Müslüman olmakla emrolundum” ve sen asla şirk koşanlardan olma”⁶

“Sakın şirk koşanların, “ona bir hazine indirilmeli veya yanında bir melek gelmeli değil miydi?” demelerinden ötürü kalbin daralmasın ve sana vahyolunanın bir kısmını terk etmeyesin? Sen ancak bir uyarıcısın, Allah her şeye vekildir.”⁷

bak. Neml, 62, Fâtır, 10, Zümer, 62, 63

¹ el-Kafi , 5/84/5

² Müzzemmil , 8 , 9

³ Hac , 78

⁴ Al-i İmran , 101

⁵ A’raf , 196 , 197

⁶ En’am , 14

⁷ Hud , 12

22587. *Müminlerin Emiri'nin ve onun neslinden olanların İmamların Şaban ayında okudukları Şabaniye münacatında şöyle yer almaktadır: Ey Mabudum! Sana yönelmenin kemalini bana ihsan et. Kalbimizin gözlerini sana bakmak nuruyla aydınlat.*"¹

22588. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "Her kim Allah'a yönelirse Allah onun omuzlarından her zahmeti kaldırır ve her kim de dünyaya yönelirse Allah onu kendi haline bırakır."*²

22589. *İmam Ali (a.s) oğlu İmam Hasan'a (a.s) şöyle buyurmuştur: "Bütün işlerinde rabbine sığın; böylece, tam bir sığınağa, güçlü bir koruyucuya sığınmış olursun."*³

bak. el-İsmet, 2750. Bölüm, 13709. Hadis, elvelayet (2), 4234. Bölüm, 22853. Hadis

4190. Bölüm Allah'tan Gayrisine Yönelmek

Kur'an :

"Gerçek dua ve ibadet ancak O'nadır. O'ndan başka çağırdıkları putlar

kendilerine hiç bir cevap vermezler. Durumları, suyun ağzına gelmesi için avuçlarını ona açmış bekleyen adamın durumu gibidir. Hiç bir zaman suya kavuşamaz. İşte kâfirlerin yalvarışı da böyle, boşunadır. De ki: "Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?" , "Allah'tır" de. Onu bırakıp, kendilerine bir fayda ve zararı olmayan dostlar mı edindiniz?"⁴

"Allah'ın peygambere dünyada ve ahirette yardım etmeyeceğini sanan kimse, yukarı bağladığı bir ipe kendini asıp, boğsun; bir düşünsün bakalım, bu hilesi kendisini öfkeliendiren şeye engel olabilir mi?"⁵

bak. Nahl, 73, İsra, 2, 56, Kehf, 26, Hac, 12, Secde, 4

22590. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "Her kim dünyaya yönelirse Allah onu kendi haline bırakır."*⁶

22591. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "Allah'tan başka hiç kimseye dayanma, aksi*

¹ Bihar , 94/99/13

² a. g. e. 77/178/10

³ Nehc'ül-Belağa , 31. mektup

⁴ Ra'd , 14 , 16

⁵ Hac , 15

⁶ Kenz'ul-Ummal , 5693

taktirde Allah seni o kimseye havale eder.”¹

22592. İmam Cevad (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim Allah’tan gayrisine yönelirse Allah onu kendisine (o kimseye) havale eder.”²

22593. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “Bir yaratık benim yerime başka bir yaratığa sarılırsa gök ve yerin kapılarını yüzüne kaparım. Böylece beni çağırdığında ona icabet etmem ve benden dilerse ona ihsanda bulunmam.”³

22594. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: Benden başkasına sığınan her yaratığın elini göklerin ve yerin iplerinden ve sebeplerinden mahrum kıları. O halde eğer benden dilerse ona bağışta bulunmam ve beni çağırsa ona icabet etmem.”⁴

22595. Aziz ve celil olan Allah’ın Davud’a şöyle vahyettiği rivayet edilmiştir: “Kullarımdan bir kul benim yerime yaratıklarımın birine sarılır bende bunu niyetinden

anlarsam elini semavi nimetlerden mahrum kılarım. Yeryüzünü ayağının altından çekerim ve hangi vadide helak olacağını önemsemem.”⁵

22596. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Allah Davud’a şöyle vahyetmiştir: ... Her kul benim yerime bir başka yaratığa sığınır ve ben de bunu niyetinden bilirim elini semavi nimetlerden keser havayı ayaklarının altından çekerim.”⁶

22597. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: Aziz ve celil olan Allah Davud’a şöyle vahyetmiştir: “Kullarımdan bir kul yaratıklarımın birine yönelir ve ben de bunu niyetinden anlarsam elini göklerin ve yerlerin sebeplerinden keser ve yeryüzünü ayaklarının altından çekerim ve hangi vadide helak olacağını önemsemem.”⁷

22598. Muahamed b. Aclan şöyle diyor: “Şiddetli bir fakirliğe düştüm. Perişanlık zamanında elimden tutacak bir dostum yoktu. Boynumda büyük bir borç vardı ve alacaklı alacağını alma hususunda ısrar

¹ Müstedrek’ül-Vesail , 11/217/12790

² ed-Durret’ul-Bahire , 39

³ Kenz’ul-Ummal , 8512

⁴ Emali’et-Tusi , 585/12010

⁵ Bihar , 71/144/42

⁶ Kenz’ul-Ummal , 5690

⁷ el-Kafi , 2/63/1

ediyordu. Sonunda o zaman Medine'nin valisi olan ve birbirini tanıdığımız Hasan b. Yezid'in evine doğru yola koyuldum. Eskiden tanıştığımız ve halimden haberdar olan Muhamemd b. Abdullah b. Ali bin Hüseyin'i yolda gördüm. Elimden tuttu ve bana şöyle buyurdu: "Senin durumundan haberdar oldum. Şimdi sıkıntılardan kurtulman için kime ümit bağladın." Ben şöyle dedim: "Hasan b. Zeyd'e" o şöyle buyurdu: "Bu taktirde bil ki hacetin verilmeyecektir ve isteğine ulaşamayacaksın. Bu işi yapabilecek ve bağışlayanların en çok bağışlayanına yönel, isteklerini ondan iste. Zira ben amcam oğlu Cafer b. Muhamemd'in babasından, onun da ceddinden, onun da babası Hüseyin b. Ali'den, onun babası Ali'den, onun da Peygamberden şöyle buyurduğunu işittim: "Aziz ve celil olan Allah Peygamberine yaptığı vahiylerinden birinde şöyle buyurmuştur: İzzet ve celalime yemin olsun ki her kim benden başkasına ümit bağlarsa ümidini ümitsizliğe çeviririm, ona ateşten zillet elbisesi giydiririm ve onu

genişliğimden ve ihsanımdan uzak kılarım. Acaba kulum zorluklar ve sıkıntılar elimde olduğu halde zorluklarda ve sıkıntılarda acaba benden başkasına mı umut bağlar. Acaba ben zengin ve bağışlayan bir kimse olduğum halde benden başkasına mı gözünü diker. Oysa kapalı kapıların anahtarları benim yanımdadır. Ve benim kapım bana dua edenlere açıktır. Her sıkıntı ve müşkülâtın benim elimde olduğunu ve benden başka hiç kimsenin bu sıkıntıları gideremeyeceğini bilmiyor mu? O halde ne olmuş da ümidini benden çevirmiş bulunmaktadır. Oysa ben yüceliğim ve keremimden dolayı ona istemediği şeyleri de verdim. Şimdi benden yüzçevirmiş ve benden istememektedir. Sıkıntılarda ellerini benden başkasına uzatmaktadır. Ben istenmeden bağışta bulunan bir Allah olduğum halde benden istendiği halde icabet etmez miyim? Asla. (Muhakkak icabet ederim.) Bağış ve keremim bana ait değil midir? Dünya ve ahiret benim elimde değil midir? Eğer yedi gök ve yerin ehli tümüyle benden isterse isteklerinin tümünü

gideririm. Bütün bunlar mülkünden sivri sineğin kanadı kadarını bile eksiltmez. Malikinın ben olduğu bu mülk nasıl azalır? Bana isyan eden ve beni gözetlemeyen kimse ne de çaresizdir.

Ben (Muhamed bin Aclan) ona şöyle arzettim: “Ey İbn-i Resulillah! Bu hadisi benim için yeniden söyle.” O üç defa bana tekrarladı. Ben şöyle dedim: “Allah’a yemin olsun ki bundan sonra ihtiyacımı hiç kimseden istemeyeceğim.” Çok geçmeden Allah kendi nezdinden bana rızık verdi ve bağışta bulundu.”¹

bak. el-Bihar, 7/130/71

4191. Bölüm Tevekkülün Dereceleri

22599. İmam Kazım (a.s) Allah-u Teala’nın “Her kim Allah’a tevekkül ederse o kendisine yeter” ayeti hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur: “Allah’a tevekkül etmenin dereceleri vardır. Onlardan biri tüm işlerinde Allah’a tevekkül etmen, sana yaptığı her şeyden hoşnut olman ve senin hakkında hiç

bir hayrı ve lütfu esirgemediğini bilmen ve bu konuda hükmün onun hükmü olduğunu bilmendir. O halde işlerini Allah’a havale ederek ona tevekkül et. O ve diğer işlerinde ona itimat et.”²

22600. İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tevekkülün dereceleri vardır. Bir derecesi; bütün işlerinde O’na güvenmen, O’dan tüm işlerinde razı olman, hiçbir hayır ve hiçbir hususta senin hakkında kusur (haksızlık) etmediğini ve hükmün de O’nun elinde olduğunu bilmendir. Öyleyse O’na tevekkül et ve işleri O’na bırak. Diğer bir derecesi de; ilminin kuşatmadığı gayb-ı ilahî’ye iman etmendir; o gaybın ilmini Allah’a ve O’nun eminlerine bırakman, gayb ve gayb olmayan her şeyde Allah’a güvenmendir”³

bak. el-İman, 273. Bölüm

4192. Bölüm Kendine Güven

22601. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kendine itminan etmek şeytan için en güvenilir fırsatlardan biridir.”⁴

¹ Bihar , 71/154/67

² el-Kafi , 2/65/5

³ Tuhef'ul-Ukul , 443

⁴ Gurer'ul-Hikem , 1466

22602. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kendine itminan etmenden sakın; zira o şeytanın en büyük tuzaklarından biridir.”¹

22603. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın yaratıklarından en fazla buğzettiği/sevmediği iki kişidir. Birincisi Allah’ın (günahları sebebiyle) kendi başına bıraktığı ve dolayısıyla doğru yoldan çıkan kimsedir...İkinci kimse ise bilgisizlikleri kendinde toplayıp ümmetin bilgisizleri

arasında kendine bir yer edinmiş kimsedir.”²

22604. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın en hoşlanmadığı kişi, kendi başına bıraktığı kimsedir. O, doğru yoldan sapar, delilsiz, kılavuzsuz olarak gider. Dünya nimetini devşirmeye çağrılrsa çalışır; ahiret ekinini biçmeye çağrılrsa tembellik eder.”³

bak. 33. Konu, el-Ucub, el-Gurur, 3042. Bölüm, en-Nübüvvet (4), 3847. Bölüm, el-Amel (1), 2952, 2953. Bölümler

¹ a. g. e. 2678

² Nehc'ül-Belağa , 17. hutbe

³ a. g. e. 103

559. Konu

el-Valid ve'l- Veled Baba ve Oğul

- *Bihar*, 74/22, 2. Bölüm; *Birr'il-Valideyn ve'l-Evlad*
- *Bihar*, 104/77-106; *Ebrab-u Evlad ve Ahkamuhum*
- *Vesail'uş-Şia*, 15/204, 92. Bölüm; *Vucub-u Birr'il-Valideyn*
- *Kenż'ul-Ummal*, 16/417, 583; *fî Birr'il-Ev kad ve Hukukihim*
- *Kenż'ul-Ummal*, 16/461, 557; *fî Birr'il-Valideyn*

bak.

• *el-Edeb*, 70, 71. Bölümler; *el-Kazâ* (2), 3377. Bölüm; *en-Nazar*, 3884. Bölüm

4193. Bölüm Doğum

Kur'an :

**“Doğurana ve
doğurduğuna and olsun
ki”¹**

22605. *İmam Zeyn'ül-
Abidin (a.s) şöyle buyurmuştur:*
“İnsan için en büyük gün,
annesinden doğduğu
gündür.”²

22606. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “İnsan için
en büyük gün doğduğu
gündür. İnsan için en küçük
gün ise öldüğü gündür.”³

22607. *İmam Rıza (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Bu yaratık
için en korkunç zaman üç
yerdur: Doğup, annesinin
karnından çıkıpta dünyayı
gördüğü gün, öldüğü ahiret
ve ehlini gördüğü gün ve
dirildiği ve dünyada
görmediği hükümleri
gördüğü gün.”⁴

4194. Bölüm Evladın Değeri

22608. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Her
ağacın bir meyvesi vardır,
kalbin meyvesi ise
çocuktur.”⁵

22609. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Evlat (insanın)
iki düşmanından biridir.”⁶

22610. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Çocuğunu
kaybetmek ciğer yakıcıdır
(içler acısıdır).”⁷

22611. *İmam Bakır (a.s)*
şöyle buyurmuştur:
“Çocuğunun yaratılışının,
ahlakının ve davranışlarının
kendine benzemesi insanın
mutluluğundandır.”⁸

22612. *İmam Seccad (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “İnsanın
mutluluklarından biri de
kendisine yardımcı olacak
bir çocuğunun olmasıdır.”⁹

22613. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz
falan kimse -ki İmam adını
da zikretmiştir- şöyle
 demiştir: “Ben çocuk sahibi
 olmaya ilgi duymuyordum,
 sonunda bir gün Arefe’de
 dua eden, ağlayan ve şöyle
 diyen bir genç gördüm:

¹ Beled , 3

² el-İhtisas , 342

³ el-Fakih , 1/194/595

⁴ el-Hisal , 107/71

⁵ Kenz'ul-Ummal , 45415

⁶ Gurer'ul-Hikem , 1668

⁷ a. g. e. 6542

⁸ el-Kafi , 6/4/2

⁹ a. g. e. s. 2/2

“Allah’ım! Babam ve annem! Babam ve annem!” Onu işittiğim zamandan beri çocuk sahibi olmaya ilgi duydum.”¹

bak. Vesail’uş Şia, 15/94, 1. Bölüm

4195. Bölüm Evlat İmtihan Sebebidir

Kur’an :

“Mallarınızın ve çocuklarınızın, aslında bir sınama olduğunu ve büyük ecrin Allah katında bulunduğunu bilin.”²

“Ey iman edenler! Sizi, mallarınız ve çocuklarınız Allah’ı anmaktan alıkoymasın; böyle olanlar hüsrana uğrayanlardır.”³

“Ey iman edenler! Eşleriniz ve çocuklarınızdan size düşmanlık edenler olur, onlardan sakının; ama, siz affeder, suçlarını örter ve bağışlarsanız bilin ki Allah da bağışlar ve acır. Doğrusu mallarınız ve

çocuklarınız bir imtihandır. Büyük ecir ise Allah katındadır.”⁴

22614. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:*

“Çocuklarımız ciğerlerimizdir, küçüklerimiz emirlerimizdir, büyüklerimiz ise düşmanlarımızdır, eğer yaşarlarsa bize imtihan olurlar ve eğer ölürlerse bizi üzerler.”⁵

22615. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Evlat imtihan sebebidir.”⁶

22616. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Çocuklarımız korkutucu, eritici ve hüznün vericidir.”⁷

22617. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İşlerinin çoğunu eşine ve çocuklarına ayırma. Zira ehlin ve çocukların Allah’ın dostları ise Allah onları zayi etmez, yok eğer Allah’ın düşmanları ise o halde neden Allah’ın düşmanlarına üzülyor ve çalışıyorsun?”⁸

¹ a. g. e. s. 3/5

² Enfal , 28

³ Münafikun , 9

⁴ Teğabün , 14 , 15

⁵ Cami’ul-Ahbar , 283/755

⁶ el-Kafi , 6/50/9

⁷ Cami’ul-Ahbar , 284/758

⁸ Nehc’ül-Belağa , 352. hikmet

22618. *Abdullah b. Bureyde* şöyle diyor: “Babamdan şöyle dediğini işittim: “Resulullah (s.a.a) minberde hutbe okuyordu, Hasan ve Hüseyin kırmızı renkli bir gömlek giymiş bir halde, düşüp kalkarak geliyorlardı. Resulullah (s.a.a) minberden indi, onları kaldırdı, önüne oturttu ve şöyle buyurdu: **“Hakikatte mallarınız ve evlatlarınız imtihandır.”**¹

22619. *İmam Ali (a.s), Mesib'in sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Ne onu imtihana düşürecek bir hanımı, ne hüznölendirecek bir çocuğu vardı.”²
bak. el-Fitne, 3150. Bölüm

4196. Bölüm Evlat Sevgisi

22620. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Çocukları seviniz ve onlara karşı merhametli olunuz”³

22621. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Musa b. İmran (a.s) şöyle arzetti: “Ey Rabbim! Senin

nezdinde hangi amel daha üstündür?” Allah şöyle buyurdu: “Çocukları sevmek. Zira onların tabiatı tevhidim üzeredir. Eğer onlar ölürlerse, onları rahmetimle cennete götürürüm.”⁴

22622. *Resulullah (s.a.a), yanında bir çocuk olan ve onu öpen Osman b. Ma'z'un'a şöyle buyurmuştur:* “Bu çocuk senin midir?” O şöyle dedi: “Evet.” Peygamber şöyle buyurdu: “Onu seviyor musun ey Osman?” O şöyle arzetti: “Evet ey Allah'ın Resulü! Onu seviyorum” Peygamber şöyle buyurdu: “Senin ona olan sevgini arttırmayayım mı?” O şöyle arzetti: “Artır, babam ve annem sana feda olsun.” Peygamber şöyle buyurdu: “Her kim, kendi nefsinden bir genci sevindirirse, Allah da kıyamet günü onu sevindirir...”⁵

22623. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Aziz ve celil olan Allah kula çocuğuna karşı beslediği

¹ Bihar , 43/284/50

² Nehc'ül-Belağa , 160. hutbe

³ el-Kafi , 6/49/3

⁴ Bihar , 104/105/103

⁵ Kenz'ul-Ummal , 45958

aşırı sevgi dolayısıyla merhamet eder.”¹

22624. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kim evladını öperse, aziz ve celil olan Allah ona bir sevap yazar. Her kim evladını sevindirirse, Allah da kıyamet günü onu sevindirir, her kim ona Kur’an öğretirse (kıyamet gününde) anne ve babası çağrılır ve onlara öyle bir elbise giydirilir ki parıltısından cennet ehlinin yüzü aydınlanır.”²

22625. Resulullah (s.a.a) kendisine, “Ben asla bir çocuğu öpmedim” diyen ve sonra da giden birisi hakkında şöyle buyurmuştur: “Bu adam benim nezdimde ateş ehlidir.”³

22626. Resulullah (s.a.a), Hasan ve Hüseyin’i (a.s) öpünce Ekre’ b. Habis’in, “Benim on çocuğum var, şu ana kadar birini dahi öpmedim” demesi üzerine şöyle buyurmuştur: “Eğer Allah merhametini senden almışsa bu beni ilgilendirmez—veya buna benzer bir söz söyledi-!”⁴

22627. Ebu Hureyre şöyle diyor: “Resulullah (s.a.a) Hasan ve Hüseyin’i öpüyordu, Uyeyne —başka bir rivayete göre ise Ekre’ b. Habis—şöyle dedi: “Ben on çocuğum arasından birini dahi öpmedim.” Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Her kim merhamet etmezse, ona da merhamet edilmez.”

Hafs-i Ferra’nın rivayetinde ise şöyle yer almıştır: “Resulullah (s.a.a) öyle bir kızdı ki, rengi değişti ve o şahsa şöyle buyurdu: “Eğer Allah kalbinden merhametini çekip almışsa, ben sana ne yapayım? Küçüklerimize merhamet etmeyen ve büyüklerimize saygı göstermeyen kimse bizden değildir.”⁵

bak. el-Halik, 1070. Bölüm, Vesail’uş Şia, 15/201, 88. Bölüm ve s. 202, 89. Bölüm

4197. Bölüm Çocuklarla Çocuk Olmak

22628. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kimin

¹ el-Kafi , 6/50/5

² a. g. e. s. 49/1

³ a. g. e. s. 50/7

⁴ Mekarim'ul-Ahlak , 1/474/1625

⁵ Bihar , 43/2872/49

çocuğu varsa ona çocukça davranmalıdır.”¹

22629. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kimin çocuğu olursa, onunla çocuk olsun.”²

22630. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kimin çocuğu varsa, çocukluk etsin.”³

22631. Cabir şöyle diyor: “Resulullah (s.a.a)’ın huzuruna vardım. Hasan ve Hüseyin’in Peygamberin sırtına bindiğini ve peygamberin de onlar için diz çöküp eğildiğini ve onlara şöyle buyurduğunu gördüm: “Ne de iyi bineğiniz var ve sizler ne de iyi binicilersiniz.”⁴

22632. Ömer b. Hattab şöyle diyor: “Hasan ve Hüseyin’i Peygamber’in (s.a.a) omuzuna binerken gördüm, şöyle dedim: “Sizlerin ne de iyi bir atı var.” Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: “Bu ikisi ne de iyi süvaridir.”⁵

22633. Ebu Hureyre şöyle diyor: “Bu iki kulağımla işittim ve bu iki gözümle de gördüm ki Resulullah (s.a.a) her iki eliyle Hasan ve Hüseyin’i (a.s) omuzlarından tutmuştu, ayakları, Resulullah’ın (s.a.a) ayakları üzerindeydi ve Peygamber (s.a.a) şöyle buyuruyordu: “Terakka ayne bekka” (yukarı çık.) Ebu Hureyre şöyle diyor: “Çocuk Peygamber’in bedeninden yukarı çıktı, ayaklarını Resulullah’ın (s.a.a) göğsüne bıraktı, Peygamber şöyle buyurdu: “Ağzını aç.” Onu öptü ve şöyle buyurdu: “Allah’ım! Ben bunu seviyorum, sen de onu sev.”

Allame Meclisi bu hadisin altında şöyle diyor: “İbn-i Beyyi, İbn-i Mehdi ve Zemahşeri’nin kitabında ise şöyle buyurduğu yer almıştır: “Huzukkete, Huzukkete terekke eyne bekke”⁶ Allah’ım ben bunu

¹ el-Fakih , 3/483/4707

² Kenz'ul-Ummal , 45413

³ el-Kafi , 6/50/4

⁴ Bihar , 43/285/50

⁵ a. g. e.

⁶ “ Huzukkete” küçük olan ve küçük adımlar atan kimse anlamındadır. Eyne bekke ise , küçük gözler anlamındadır. Terekke ise yukarı çık anlamındadır.

seviyorum, sen de onu ve onu seveni sev...”

Cezeri ise şöyle diyor: “Resulullah (s.a.a) Hasan ve Hüseyin’i oynatıyor ve şöyle buyuruyordu: “Huzukkete, huzukkete, terekke eyne bekke” Çocuk Peygamberin bedeninden yukarı çıktı, öyle ki ayaklarını Peygamberin (s.a.a) göğsüne bıraktı.”¹

4198. Bölüm Salih Evlat

Kur’an :

“Orada Zekeriya Rabbine dua etti: “Ya Rabbi! Bana kendi katından temiz bir soy bahşet, doğrusu sen duayı işitirsin.”²

“Rabbim! Bana iyilerden olacak bir çocuk ver” diye yalvardı.”³

“Onlar: “Rabbimiz! Bize eşlerimizden ve çocuklarımızdan gözümüzün aydınlığı olacak insanlar ihsan et ve bizi, Allah’a karşı

gelmekten sakınanlara önder yap” derler.”⁴

bak. Meryem, 5, Enbiya, 90

22634. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Salih çocuk cennet güllerinden bir güldür.”⁵

22635. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Salih çocuk Allah tarafından kulları arasında bölüştürülen bir demet güldür.”⁶

22636. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Salih evlada sahip olmak insanın mutluluğundandır.”⁷

22637. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Salih evlat, iki ünden en güzelidir.”⁸

22638. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur. “Aziz ve celil olan Allah’ın mümin kulundan mirası ölümünden sonra Allah’a ibadet eden evladıdır.” İmam Sadık (a.s) daha sonra Zekeriyya ayetini tilavet buyurdu: Bana ve Al-i Yakub’a varis

¹ Bihar , 43/286/51

² Al-i İmran , 38

³ Saffat , 100

⁴ Furkan , 74

⁵ el-Kafi , 6/3/10

⁶ a. g. e. s. 2/1

⁷ Bihar , 104/98/67

⁸ Gurur’ul-Hikem , 1665

olacak kendi nezdinden bana bir veli bağışla!”¹

22639. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah’ın mümin kulundan mirası kendisi için (mümin kul) mağfiret dileyen salih evlattır.”²

22640. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ben Rabbimden ne güzel yüzlü ve ne de boylu boslu bir çocuk istedim. Ben rabbimden Allah’a itaat eden, ondan korkan ve kendisine baktığımda Allah’a itaat ettiğini görünce gözümün aydınlanacağı bir çocuk istedim.”³

22641. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “İsa b. Meryem sahibinin azap çektiği bir mezarın yanından geçti, ertesi yıl o mezarın yanından geçti ve o şahsın azap çekmediğini görünce, şöyle arzetti: “Ey rabbim! Geçen yıl bu mezarın yanından geçtim, sahibi azap görüyordu, bu yıl buradan geçtim, artık azap görmüyor?” Azameti yüce

olan Allah ona şöyle vahyetti: “Ey Ruhullah! Onun salih oğlu büyüdü, bir yol yaptı, bir yetimin sorumluluğunu üstlendi, ben de oğlunun bu işleri sebebiyle onu bağışladım.”⁴

bak. Vesail’uş Şia, 15/97, 2. Bölüm

4199. Bölüm Kötü Evlat

22642. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kötü evlat, şerafeti yok eder ve ataları kötüler.”⁵

22643. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kötü evlat, ataları lekeler, sonradan gelen evlatları ise bozar.”⁶

22644. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Musibetlerin en kötüsü kötü haleftir (kötü evlattır.)”⁷

22645. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Evlatların en kötüsü, itaat etmeyendir.”⁸

¹ Bihar , 104/101/85

² Mekarim'ul-Ahlak , 1/471/1610

³ Bihar , 104/98/66

⁴ Vesail’uş-Şia , 11/560/2

⁵ Gurer'ul-Hikem , 10065

⁶ a. g. e. 10066

⁷ a. g. e. 2963

⁸ a. g. e. 5688

4200. Bölüm Kızı Sevmemekten Sakındırmak

Kur'an :

“Aralarından birine bir kızı olduğu müjdelendiği zaman içi gamla dolarak yüzü simsiyah kesilir. Kendisine verilen kötü müjde yüzünden, halktan gizlenmeye çalışır; onu utana utana tutsun mu, yoksa toprağa mı gömsün? Ne kötü hükmediyorlar.”¹

22646. *Hamza b. Humran merfu bir hadiste şöyle diyor:* “Bir şahıs Peygamberin (s.a.a) huzurunda iken çocuğunun dünyaya geldiğini ona haber verdiler. Bunun üzerine rengi soldu. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Ne oldu?” O şöyle arzetti: “Hayırdır” Peygamber şöyle buyurdu: “Söyle.” O şöyle arzetti: “Evden dışarı çıkınca eşim doğum sancısına tutuldu, şimdi de bana bir hayır getirmiş ve bir kız doğurmuştur.” Peygamber

şöyle buyurdu: “Ağırlığını yeryüzü taşır, gökyüzü ona gölge eder, Allah rızkını verir ve o kokladığın bir demet güldür.”²

22647. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: Resulullah’a (s.a.a), bir kızının dünyaya geldiğini haber verdiklerinde şöyle buyurmuştur:* “O bir demet güldür, rızkını aziz ve celil olan Allah verir.”³

22648. *İbrahim Kerhi, güvenilir ashabımızdan birinin şöyle dediğini naklediyor:* “Ben Medine’de iken evlendim, İmam Sadık (a.s) bana şöyle buyurdu: “Nasıl gördün?” Ben şöyle arzettim: “Her erkeğin kadında bulduğu hayrı ben de onda buldum, lakin bana hıyanet etti.” İmam şöyle buyurdu: “Nasıl hıyanet etti?” O şöyle arzetti: “Kız doğurdu.” İmam şöyle buyurdu: “Öyle anlaşıyor ki kızı sevmiyorsun, oysa Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur: “**Babalarınız ve evlatlarınızdan menfaatçe hangisinin size daha yakın olduğunu siz bilmezsiniz.**”⁴

¹ Nahl , 58 , 59

² el-Kafi , 6/5/6

³ Bihar , 104/97/62

⁴ el-Kafi , 6/4/1

22649. *İmam Sadık (a.s)*, *kız çocuğu dünyaya geldiği için rahatsız olan birine şöyle buyurmuştur:* “Bana de bakayım! Acaba Allah Tebareke ve Teala sana vahyedip de, “ben mi senin için seçeyim, yoksa kendin mi seçeceksin?” diye sorsa ne söyledin?” O şöyle arzetti: “Ben şöyle derdim: “Ey rabbim! Sen benim için seç.”İmam şöyle buyurdu: “O halde şimdi Allah senin için seçmiştir.”¹

22650. *İmam Sadık (a.s)*, *Carut b. Münzir’e şöyle buyurmuştur:* “İşittiğime göre bir kızın doğduğu için rahatsız olmuşsun! Ondan sana bir zarar gelmez, o kokladığın bir demet güldür, rızkı temin edilmiştir, Peygamber (s.a.a) de bir kaç kızın babasıydı.”²

22651. *Resulullah (s.a.a)* *şöyle buyurmuştur:* “Kız çocuklarını kötü görmeyin. Zira onlar değerli ünsiyet edilen kimselerdir.”³

22652. *Resulullah (s.a.a)* *şöyle buyurmuştur:* “Her kimin kızı olur, onun eğitimini ve

öğretimini güzel yapar, Allah’ın kendisine verdiği nimetlerden onu bol bol nasiplendirirse, o kız kendisi için cehennem ateşi karşısında bir engel ve perde olur.”⁴

22653. *Resulullah (s.a.a)* *şöyle buyurmuştur:* “Bu kızlar şefkatli, yardımcı ve bereketlidirler.”⁵

22654. *Resulullah (s.a.a)* *şöyle buyurmuştur:* “Her kimin bir kızı dünyaya gelir de ona eziyet etmez, aşağılık saymaz ve erkek çocuklarını ona tercih etmezse, Allah o kız vasıtasıyla onu cennete götürür.”⁶

22655. *İmam Sadık (a.s)* *şöyle buyurmuştur:* “Kız çocukları iyilik, erkek çocukları ise nimettir. İyiliklere mükafat verilir, nimetlerin ise hesabı sorulur.”⁷

22656. *İmam Sadık (a.s)* *şöyle buyurmuştur:* “Erkek çocukları nimet, kız çocukları ise iyiliktir. Allah nimetlerin hesabını sorar iyilikler için ise mükafat verir.”⁸

¹ a. g. e. s. 6/11

² el-Kafi , 6/6/9

³ Kenz'ul-Ummal , 45374

⁴ a. g. e. 45391

⁵ a. g. e. 45399

⁶ a. g. e. 45400

⁷ Bihar , 78/206/59

⁸ el-Kafi , 6/7/12

22657. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Perde
gerisindeki kız çocukları ne
de güzel çocuklardır. Her
kim bunlardan birine sahip
olursa, Allah onu kendisi
için cehennem ateşi
karşısında bir perde karar
kılar.”¹

22658. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Allah
Tebarek ve Teala kadınlara
erkeklerden daha
merhametlidir. Erkek,
mahremi olan kadınlardan
birini sevindirecek olursa
Allah da kıyamet günü onu
sevindirir.”²

4201. Bölüm Çocuklar Arasında Adalete Teşvik

22659. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Allah’tan
korkunuz ve çocuklarınız
arasında adaletli
davranınız.”³

22660. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur:
“Çocukların senin
üzerindeki hakları,

aralarında adaletli
davranmandır. Nitekim
senin de onlar üzerindeki
hakkın, onların sana iyilik
etmeleridir.”⁴

22661. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur:
“Çocuklarınız arasında,
onların saygı ve muhabbet
hususunda sizler arasında
adil davranmasını
istediğiniz gibi, sizler de
bağış ve ihsan hususunda
aralarında adaletli
davranın.”⁵

22662. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Allah’tan
korkunuz ve çocuklarınız
arasında (size karşı) iyilikle
davranmalarını sevdiğiniz
gibi siz de onlara karşı
adaletli olunuz.”⁶

22663. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur:
“Çocuklarınız arasında (size
karşı) iyilik ve sevgide adalet
üzere davranmalarını
sevdiğiniz gibi siz de onlara
karşı adaletli olunuz.”⁷

22664. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur:
“Çocuklarınıza bir şey
vermek hususunda

¹ Mekarim'ul-Ahlak ,
1/472/1613

² el-Kafi , 6/6/7

³ Kenz'ul-Ummal , 45349

⁴ a. g. e. 45358

⁵ Kenz'ul-Ummal , 45347

⁶ a. g. e. 45348

⁷ Bihar , 104/92/16

aralarında adaletli olun. Eğer ben birine üstünlük verecek olusaydım, kadınlara üstünlük verirdim.”¹

22665. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Allah-u Teala çocuklar arasında öpme hususunda bile eşit davranılmasını sever.”²

22666. Resulullah (s.a.a) iki çocuğundan birini öpüp diğerini öpmeyen bir adamı görünce şöyle buyurmuştur: “Neden o ikisi arasında eşit davranmadın.”³

22667. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah’a yemin olsun ki ben bazen diğer çocuğumun hakkı olduğu halde, çocuklarımdan (başka) biriyle oynar, onu dizlerimin üzerine oturtur, çok sevgi gösterir, çok taktir ederim. Ama bu işi yapmamın sebebi onu, diğer çocuklarımdan zararından korumam ve onun kardeşlerinin Yusuf’a yaptıklarını yapmalarına engel olmak içindir.”⁴

22668. Nu'man b. Beşir şöyle diyor: “Babam bana bir

mükafat verdi, annem Amra binti Revaha şöyle dedi: “Bu işe Peygamberi (s.a.a) de şahit tutmadıkça razı olmam.” Babam

Peygamberin huzuruna gitti ve şöyle arzetti: “Ben, eşim Amra’nın çocuğuna mükafat verdim, annesi bana sizi şahit tutmamızı emretti.” Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Bütün çocuklarına böyle mükafat verdin mi?” Ben, “Hayır” diye arzettim. Peygamber şöyle buyurdu: “Allah’tan kork ve çocukların arasında adaletle davran, ben zulme tanıklık etmem.”⁵

bak. el-Keza (2), 3377. Bölüm, Vesail’u’ş Şia, 13/343, 11. Bölüm

4202. Bölüm Anne Babaya İyiliğe Teşvik

Kur’an :

“Rabbin, yalnız O’na tapmanızı ve ana babaya iyilik etmeyi buyurmuştur. Eğer ikisinden biri veya her ikisi, senin yanında iken

¹ Kenz’ul-Ummal , 45346

² a. g. e. 45350

³ Bihar , 74/84/94

⁴ Tefsir-i Ayyaşi , 2/166

⁵ Kenz’ul-Ummal , 45957

ihthiyarlayacak olursa, onlara karşı “Of” bile demeyesin, onları azarlamayasın. İkisine de hep tatlı söz söyleyesin. Onlara acıyarak alçak gönüllülük kanatlarını ger ve de ki: “Rabbim! Küçükken beni yetiştirdikleri gibi sen de onlara merhamet et!”¹

22669. *Resulullah (s.a.a)* kendisine anne babanın çocuklar üzerindeki hakkı sorulunca şöyle buyurmuştur: “O ikisi senin cennet ve cehennemindir.”²

22670. *İmam Sadık (a.s), Allah-u Teala’nın, “Baba ve anneye iyilik ediniz” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “İyilik etmek, onlara güzel davranman ve her ne kadar ihtiyaçsız olsalar da ihtiyaçlarını bildirmek ve senden istemek mecburiyetinde kalmalarına izin vermemendir.”³

22671. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Her kim ömrünün uzun ve rızkının

çok olmasını istiyorsa, anne ve babasına iyilik etsin ve sıla-i rahimde bulunsun.”⁴

22672. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Anne babaya iyilik en üstün hasletlerdendir.”⁵

22673. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Anne babaya iyilik en büyük görevdir.”⁶

22674. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Babalarınıza karşı iyi davranın ki evlatlarınız da size iyi davranınsın.”⁷

22675. *Resulullah (s.a.a)* kendisine Allah nezdinde en sevimli şeyin ne olduğunu soran İbn-i Mes’uda şöyle buyurmuştur: “Namazı vaktinde kılmaktır.” Ben (İbn-i Mes’ud) şöyle arzettim: “Daha sonra nedir?” Peygamber şöyle buyurdu: “Anne babaya iyilik etmektir.”⁸

22676. *Resulullah (s.a.a), huzuruna gelerek, “Hicret etmek için geldiğim zaman anne babam ağlıyorlardı” diyen birisine şöyle buyurmuştur:*

¹ İsra , 23 , 24

² et-Terğib ve't-Terhib , 3/316/10

³ el-Kafi , 2/157/1

⁴ et-Terğib ve't-Terhib , 3/317/16

⁵ Bihar , 77/212/1

⁶ Gurer'ul-Hikem , 4423

⁷ Bihar , 74/65/31

⁸ et-Terğib ve't-Terhib , 3/314/1

“Onların yanına geri dön, onları ağlattığın gibi sevindir.”¹

22677. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Her kim anne babasına iyilik ederse ne mutlu ona. Allah ömrünü artırmıştır.”²

22678. İmam Rıza (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah kendisine, anne ve babaya şükran bulundulmasını emretmiştir. O halde her kim anne babasına şükran bulunmamışsa Allah’a şükran bulunmamış olur.”³

22679. İmam Rıza (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Resulullah’ın süt kız kardeşi yanına geldi, Peygamber ona çok saygı gösterdi, daha sonra onun kardeşi geldi, ama Peygamber ona kızkardeşine davrandığı gibi davranmadı. Şöyle arzedildi: “Ona kardeşine davrandığınız gibi davranmadınız.” Peygamber şöyle buyurdu: “Çünkü, kız

kardeşi ondan daha çok babasına iyilik etmiştir.”⁴

22680. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Allah’ın hoşnutluğu babanın hoşnutluğundadır ve Allah’ın hoşnutsuzluğu babanın hoşnutsuzluğundadır.”⁵

22681. İmam Seccad (a.s),
anne babaya yaptığı duasında şöyle buyurmuştur: “Allah’ım, öyle et ki, zalim sultandan korkar gibi onlardan (anne ve babadan) korkayım; şefkatli anne gibi onlara iyilik edeyim. Anne ve babama itaatimi ve onlara iyi davranmamı, uyku düşkünümü kimsenin uykusundan daha göz aydınlatıcı ve çok susamış kimsenin içtiği sudan daha yürek serinletici kıl ki onların isteğini kendi isteğime tercih edeyim.”⁶

4203. Bölüm **Her Ne Kadar** **Kötü de Olsa Anne** **Babaya İyiliğe Teşvik**

¹ a. g. e. s. 315/5

² a. g. e. s. 317/17

³ el-Hisal , 156/196

⁴ Bihar , 74/82/85

⁵ et-Terğib ve't-Terhib , 3/322/30

⁶ Sahifet’us-Seccadiye , 102 , 24. dua

22682. *İmam Bakır (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah şu üç şey hakkında muhalefet etmeye izin vermemiştir: İyi ve kötü de olsa sahibine emaneti geri çevirmek, iyi ve kötü de olsa ahbine vefa göstermek, iyi ve kötü de olsa anne babaya iyilik etmek.”¹

22683. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Anne babaya iyilik farzdır, ama eğer müşrik olurlarsa, isyan hususunda onlara ve diğer hiçkimseye itaat etme. Zira yaratıcıya isyan hususunda hiç bir yaratığa itaat etmemek gerekir.”²

22684. *İmam Rıza (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Her ne kadar müşrik de olsa anne babaya (itaat) farzdır ama Allah’a isyan hususunda onlara itaat etmemek gerekir.”³

22685. *İmam Sadık (a.s)*
babası muhaliflerden olan birine şöyle buyurmuştur: “Onlara dostlarımızdan olan müslümanlara iyi davrandığın gibi iyi davran.”⁴

4204. Bölüm Ölümlerinden Sonra Anne Babaya İyilik Etmeye Teşvik

22686. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Kıyamet günü iyilerin efendisi, anne babasına ölümlerinden sonra da iyilik edendir.”⁵

22687. *Resulullah (s.a.a)*,
bir şahsa yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur: “Anne ve babana itaat et, diri de olsalar, ölü de olsalar onlara iyilikde bulun. Hatta eğer aileni ve varlığını terk etmeni isteseler dahi bu işi yap. Zira bu da imanın bir parçasıdır.”⁶

22688. *İmam Bakır (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz insan bazen anne babası hayattayken onlara iyilik eder ama öldüklerinde ne onların borcunu öder ve ne onlara mağfiret diler. Bu durumda Allah onu (anne babaya) karşı isyankar olarak yazar. Bazen de insan anne babası hayattayken onlara itaat etmez ve iyilikte bulunmaz ama öldükleri taktirde borçlarını öder,

¹ Bihar , 74/56/15

² el-Hisal , 608/9

³ Bihar , 74/72/55

⁴ Bihar , 74/56/14

⁵ a. g. e. s. 86/100

⁶ el-Kafi , 2/158/2

onlara mağfiret diler, bu yüzden de aziz ve celil olan Allah onu iyilerden yazar.”¹

22689. *İmam Sadık (a.s)*

şöyle buyurmuştur: “Sizden birinin ölü veya diri, anne babasına iyilik etmesine ne engel olabilir? Onlar adına namaz kılsın, onlar adına sadaka versin, onlar adına hacca gitsin, onlar adına oruç tutsun ki sevabı hem onlara ulaşsın, hem de aynı ölçüde kendisi için yazılsın. Aziz ve celil olan Allah iyiliği ve sıla-i rahimi için kendisine bir çok hayır ve bereketi arttırır.”²

22690. *Resulullah (s.a.a)*

anne babanın ölümünden sonra iyilik etme hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur: “Evet onlar için dua etmek, onlar için mağfiret dilemek, vefatlarından sonra vasiyetlerini yerine getirmek, onların akrabalarına sıla-ı rahimde bulunmak ve dostlarına saygı göstermekledir”³

4205. Bölüm Cennet Annelerin Ayakları Altındandır

22691. *Resulullah (s.a.a)*

şöyle buyurmuştur: “Cennet annelerin ayakları altındadır.”⁴

22692. *İmam Bakır (a.s)*

şöyle buyurmuştur: “Musa b. İmran şöyle arzetti: “Ey rabbim! Bana tavsiyede bulun.”Allah şöyle buyurdu: “Sana kendim hakkında tavsiyede bulunuyorum.”O şöyle arzetti: “Ey rabbim! Bana tavsiyede bulun.”Allah şöyle buyurdu: “Sana kendim hakkında tavsiyede bulunuyorum.”— bu cümleyi üç defa buyurdu-Musa şöyle arzetti: “Ey rabbim! Bana tavsiyede bulun.”Allah şöyle buyurdu: “Sana annen hakkında tavsiyede bulunuyorum.”O şöyle arzetti: “Ey rabbim! Bana tavsiyede bulun.”Allah şöyle buyurdu: “Sana annen hakkında tavsiyede bulunuyorum.”O şöyle arzetti: “Ey rabbim! Bana tavsiyede bulun.”Allah şöyle buyurdu: “Sana baban

¹ a. g. e. s. 163/21

² a. g. e. s. 159/7

³ et-Terğib ve't-Terhib , 3/323/32

⁴ Kenz'ul-Ummal , 45439

hakkında tavsiyede bulunuyorum.”¹

22693. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Birisi Allah Resulünün huzuruna vardı ve şöyle arzetti: “Ey Allah’ın Resulü! Kime iyilik edeyim” peygamber: “Annene.” O şahıs şöyle arzetti: “Daha sonra kime iyilik edeyim.”Peygamber şöyle buyurdu: “Annene.” O şahıs şöyle arzetti: “sonra kime?” Peygamber şöyle arzetti: “Annene.” O şahıs daha sonra kime iyilik edeyim diye sorunca Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Babana.”²

22694. İmam Zeyn’ül-Abidin (a.s) şöyle buyurmuştur: “Ama, annenin senin üzerindeki hakkı, hiç kimsenin hiç kimseyi taşıyamayacağı bir yerde seni taşıdığını ve hiç kimsenin hiç kimseye veremeyeceği kalbinin meyvesini sana verdiğini bilmendir. Seni bütün organlarıyla korudu, aç olduğuna önem vermedi, ama seni doyurdu, kendisi susuz kaldı, ama seni suya kandırdı, kendisi çıplak

kaldı ama seni giydirdi, kendisi güneş altında durdu, ama seni gölgeye attı, senin için uykuyu kendine haram kıldı, seni sıcaktan ve soğuktan korudu ki sana sahip olsun ve seni kaybetmesin. O halde Allah’ın başarısı ve yardımı olmaksızın onun hakkını eda edemezsin.”³

22695. Ömer b. Hattab şöyle diyor: “Biz Allah Resulü (s.a.a) ile birlikte bir vadinin tepesine çıktık, orada koyunlarını otlatan bir genç gördüm ve onun gençliği ve diriliği beni aldı. Ben şöyle arzettim: “Ey Allah’ın Resulü! Keşke onun gençliği Allah yolunda harcansaydı” Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Ey Ömer! Belki de Allah’ın yollarından bir yoldadır da sen bilmiyorsun?” Peygamber o genci çağırды ve şöyle dedi: “Ey genç! Senin geçimini üstlenen biri var mı?” O şöyle dedi: “Evet.” Peygamber şöyle buyurdu: “O kimdir?” Genç şöyle arzetti: “Annem.” Peygamber şöyle buyurdu: “Ona sahip çık zira cennet

¹ Mişkat’ul-Envar , 162

² el-Kafi , 2/159/9

³ Bihar , 74/6/1

onun ayaklarının altındadır.”¹

22696. Resulullah (s.a.a), *cihada katılmak isteyen ama annesinin engel olduğu bir şahsa şöyle buyurmuştur:* “Annenin yanında kal, onun yanında kalmanın, cihada katılarak elde edeceğin sevabın benzeri bir sevabı vardır.”²

22697. Resulullah (s.a.a), *cihada katılmak hususunda görüşünü soran birine şöyle buyurmuştur:* “Annen var mıdır?” O şöyle arzetti: “Evet!” Peygamber şöyle arzetti: “O halde onunla kal. Çünkü cennet onun ayaklarının altındadır.” Bu hadisi İbn-i Mace ve Nesai kendileri ve Hakim rivayet etmişlerdir ve Hakim şöyle demiştir: “Senedi doğrudur.”

Taberani de diğer bir senet zinciriyle bunu rivayet etmiştir ve ifadesi şöyledir: “Peygamberin huzuruna gelerek, cihada katılma hususunda görüşünü sordum. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “Anne baban hayatta mıdırlar?” Ben şöyle arzettim: “Evet.”

Peygamber şöyle buyurdu: “Onların yanında kal. Zira cennet onların ayakları altındadır.”³

22698. Resulullah (s.a.a) *şöyle buyurmuştur:* “Cennette aniden bir karinin (Kur’an okuyan kimsenin) sesini işittim ve, “bu kimdir?” diye sordum, şöyle dediler: “Harise b. Nu’man’dır.” Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: “Anne babaya iyiliğin neticesidir. (bu) anne babaya iyiliğin neticesidir ve o annesine karşı insanların en iyi davrananıydı.”⁴

22699. İbrahim b. Muhzım *şöyle diyor:* “Gece geç vakitte İmam Sadık’ın (a.s) huzurundan ayrılıp Medine’deki evine gittim. Annem benimle yaşıyordu. Ben onunla tartıştım ve ona kaşrı kaba davrandım. Sabah olunca namaz kıldım ve İmam Sadık’ın (a.s) yanına vardım. Yanına vardığımda hemen şöyle buyurdu: “Ey Ebi Muhzım! Neden dün annene kabalık ettin? Onun karnının içinde yer ettiğin bir ev olduğunu, eteğinin içinde uyuduğun

¹ Kenz'ul-Ummal , 11670

² a. g. e. 14569

³ et-Terğib ve't-Terhib , 3/316/11 ve 12

⁴ Kenz'ul-Ummal , 45937

bir beşik olduğunu, göğsünün kendisinden içtiğin bir kap olduğunu bilmiyor musun?” Ben şöyle arzettim: “Biliyorum” İmam şöyle buyurdu: “O halde onunla barış, ona kabalık etme.”¹

22700. *Resulullah (s.a.a) kendisine gelerek yapmadığım çirkin bir iş kalmamıştır acaba tövbe etme imkanım var mıdır? Diyen birisine, “Acaba anne ve babandan biri hayatta mıdır?” diye sordu. Ben (o şahıs) şöyle arzettim: “Babam hayattadır.” Peygamber şöyle buyurdu: Git ve ona iyilik et.” O şahıs gittikten sonra şöyle buyurmuştur: “Keşke annesi de hayatta olsaydı.”*²

4206. Bölüm Anne Babaya Eziyet Etmek

Kur'an :

“Rabbin, yalnız O'na tapmanızı ve ana babaya iyilik etmeyi buyurmuştur. Eğer ikisinden biri veya her ikisi, senin yanında iken ihtiyarlayacak olursa,

onlara karşı “Of” bile demeyesin, onları azarlamayasın. İkisine de hep tatlı söz söyleyesin.”³

22701. *İmam Sadık (a.s), Allah-u Teala'nın, “Senin yanında yaşlılığa erişince” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur: “Eğer seni inicitirlerse, onlara “of” bile deme. Eğer sana vururlarsa, onları azarlama.”*⁴

22702. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Anne babaya en küçük saygısızlık onlara “öf” demektir. Aziz ve celil olan Allah “öf” demekten daha basit bir şey görmüş olsaydı şüphesiz ondan da sakındırırdı.”*⁵

22703. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Eğer Allah, “of” kelimesinden daha az bir şey bulsaydı, şüphesiz ondan da sakındırırdı. “Öf” demek anne babaya karşı saygısızlığın en küçük mertebesidir.”*⁶

22704. *İmam Sadık (a.s) Allah-u Teala'nın “Onlara rahmet kanatlarını ger” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur: “Onlara sadece*

¹ Besair'ud-Derecat , 243/3

² Bihar , 74/82/88

³ İsra , 23

⁴ el-Kafi , 2/158/1

⁵ a. g. e. s. 348/1

⁶ a. g. e. s. 349/7

rahmet ve şefkat gözüyle bak. Onlara sesini yükseltme. Elini onların elinden üstün tutma ve onlardan öne geçme.”¹

22705. *İmam Bakır (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Babam oğluyla yolda giden ve oğlunun kendisine dayandığı bir şahsı gördü. Babam (a.s) o çocuktan çok rahatsız oldu. Hayatta olduğu müddetçe de onunla konuşmadı.”²

22706. *İmam Bakır (a.s)*, **“‘OP’ bile demeyesin” ayeti hakkında** şöyle buyurmuştur: “Bu üzmenin en küçüğüdür; Allah onu ve ondan daha fazlasını haram kılmıştır.”³

22707. *İmam Sadık (a.s)* *Allah-u Tealanın* **“Onlara yüce sözler söyle” ayeti hakkında** şöyle buyurmuştur: “Eğer seni dövseler “Allahım! Onları bağışla” de.”⁴

22708. *İmam Sadık (a.s)*, kendisine, “Babam bana bir ev bağışladı ve şimdi de kararından vazgeçip onu geri almak istiyor” diyen birisine şöyle buyurmuştur:

“Baban kötü bir iş yapmıştır, ama eğer onunla tartışırsan, sesini yükseltme. Eğer o sesini yükseltirse, sen sesini alçalt.”⁵

22709. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “İnsanın anne babasına sövmesi büyük günahlardandır. İnsan, birinin babasına söver, o da buna karşılık onun babasına söver veya birinin annesine söver ve netice olarak o şahıs da kendisinin annesine söver.”⁶

4207. Bölüm Anne Babaya İsyan

22710. *Resulullah (s.a.a)*, Yemen ehline yazdığı bir mektupta şöyle buyurmuştur: “Allah nezdinde kıyamet günü günahların en büyüğü, Allah’a şirk koşmak, mümin insanı haksız yere öldürmek, Allah yolunda yapılan savaş meydanlarından kaçmak ve anne babaya isyan etmek.”⁷

22711. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “İtaat etmeyen evlada şöyle denir:

¹ a. g. e. s. 158/1

² a. g. e. s. 349/8

³ Bihar , 74/78/76

⁴ el-Kafi , 2/158/1

⁵ Vesail’uş-Şia , 18/224/2

⁶ Kenz’ul-Ummal , 45455

⁷ et-Terğib ve’t-Terhib , 3/327/4

“İstediğin şeyi yap ama şüphesiz seni bağışlamayacağım.”¹

22712. *İmam Sadık (a.s)*

şöyle buyurmuştur: “Anne babaya isyan etmek büyük günahlardandır. Zira Allah-u Teala itaat etmeyen evladı mutsuz ve isyankar olarak karar kılmıştır.”²

22713. *İmam Sadık (a.s)*

şöyle buyurmuştur: “Havayı karartan (toplumu bozan) günahlardan biri de anne babaya isyandır.”³

22714. *İmam Hadi (a.s)*

şöyle buyurmuştur: “Anne babaya isyan fakirliğe sebep olur ve zillate sürükler.”⁴

22715. *İmam Hadi (a.s)*

şöyle buyurmuştur: “Anne babaya isyan, acı görmemiş kimse için evlat acısıdır.”⁵

22716. *İmam Askeri (a.s)*

şöyle buyurmuştur: “Gençlik zamanında çocuğun babasına küstahlığı, büyük yaşta ona itaatsizlikle sonuçlanır.”⁶

22717. *İmam Sadık (a.s)*

şöyle buyurmuştur: “Her kim

evladına beddua ederse fakirliğe mübtela olur.”⁷

Bak. Ed-Dua, 1203.

Bölüm

22718. *Resulullah (s.a.a)*

şöyle buyurmuştur: “Allah iki işin cezasını dünyada verir: Taşkınlık ve anne babaya isyan.”⁸

22719. *İmam Rıza (a.s)*

şöyle buyurmuştur: “Allah, anne babaya isyanı, şu açıdan haram kılmıştır: Aziz ve celil olan Allah’a itaat başarısından mahrumiyete, anne babaya saygısızlığa, nimete nankör olmaya, şükür ve hamdın ortadan kalkmasına, neslin azalmasına ve kesilmesine sebep olur. Zira anne babaya itaatsizlik, anne babaya saygısızlığa, hak ve hukuklarının tanınmamasına ve akrabalık bağlarının kesilmesine, anne babanın evlada rağbetsiz olmasına sebep olur. Çocuğun anne babasına iyilik etmemesi onların da kendisini terbiye işini terk etmesine sebep olur.”⁹

¹ Bihar , 74/80/82

² İlel’uş-Şerayi’ , 479/2

³ Bihar , 74/74/61

⁴ a. g. e. 74/84/95

⁵ Tuhef’ul-Ukul , 489

⁶ Bihar , 104/99/77

⁷ Kenz’ul-Ummal , 45458

⁸ Bihar , 74/74/66

⁹ el-Kafi , 2/349/7

*bak. Ez-Zenb, 1384.
Bölüm, Vesail'uş Şia, 15/216,
104. Bölüm*

4208. Bölüm Anne Babaya İtaatsizlik Örnekleri

22720. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Anne
babaya isyandan biri de
insanın onlara sert
bakmasıdır.”¹

22721. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Her kim
anne babasına onlar
kendisine zulmetseler bile
öfkeli bir bakışla bakarsa
Allah onun namazını kabul
etmez.”²

22722. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Her kim
anne babasını überse onlara
isyen etmiş olur.”³

22723. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Her anne
babaya saygısızlığın
üzerinde anne babaya bir
saygısızlık vardır. Şahıs anne
babasından birini öldürürse
artık onun üzerinde anne
babaya daha kötü bir isyan
yoktur.”⁴

4209. Bölüm Babanın Çocuk Üzerindeki Hakkı

22724. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Babanın evlat,
evladın da baba üzerinde
bazı hakları vardır. Babanın
evlat üzerindeki hakkı,
(evladın) Allah'a isyan
dışında her şeyde ona
(babasına) itaat etmesidir.”⁵

22725. *Resulullah (s.a.a)*
*babanın evlat üzerindeki hakkı
sorulunca şöyle buyurmuştur:*
“Onu adıyla çağırmasın,
ondan öne geçmesin, ondan
öne oturmasın ve ona
sövlmesine sebep
olmasın.”⁶

22726. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Babanın
evlat üzerindeki haklarından
biri de babanın kızdığı
zaman evladın teslimiyet
göstermesidir.”⁷

22727. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Baba ve
annenin evlat üzerinde üç
hakkı vardır: Her haliyle
onlara teşekkür etmesi,
kendisine yaptığı emir ve

¹ Bihar , 74/61/26

² Kenz'ul-Ummal , 45537

³ el-Kafi , 2/348/4

⁴ Nehc'ül-Belağa , 399. hikmet

⁵ el-Kafi , 2/159/5

⁶ Kenz'ul-Ummal , 45512

⁷ Tuhef'ul-Ukul , 322

yasaklarda Allah'a isyan dışında onlara itaat etmesi, gizli ve aşıkâr, onların hayrını dilemesidir.”¹

22728. İmam Zeyn'ül-Abidin (a.s) şöyle buyurmuştur: “Babanın hakkına gelince, o senin aslın ve kökündür. Zira eğer o olmasaydı, sen de olmazdın. O halde bil ki kendinde beğendiğin her hasletin, senin varlığındaki kökü ve menşei babandır. O halde Allah'a hamd et ve o nimet için babana teşekkür et ve (bil ki) Allah'tan başka güç yoktur.”²

4210. Bölüm Hem Evlat ve Hem de Malı Babaya Aittir

22729. Resulullah (s.a.a), babasını şikâyetle bulunan birine şöyle buyurmuştur: “Hem sen, hem varlığın babana aittir.”³

22730. Resulullah (s.a.a) kendisine, “Babam malımı almak istiyor” diyen birisine şöyle buyurmuştur: “Sen ve malın babana aitsin.”⁴

22731. Resulullah (s.a.a), birisinin kendisine, “Babam varlığımı gasbetmiştir” demesi üzerine şöyle buyurmuştur: “Hem sen hem de malın babana aittir.”⁵

22732. Resulullah (s.a.a), kendisine, “Kendime ait malım ve ailem vardır. Babamın da kendisine ait malı ve ailesi vardır. Şimdi malımı almak istiyor” diyen birisine şöyle buyurmuştur: “Hem kendin hem de malın babana aittir.”⁶

22733. İmam Sadık (a.s), kendisine, “evladın ne kadar malı babaya helaldır?” diye sorulunca şöyle buyurmuştur: “Mecbur kaldığı zaman günlük yiyeceğini israf haddinde olmamak şartıyla alabilir.” Ravi şöyle diyor: “Ben şöyle arzettim: “O halde, babasını yanına getiren birisine Peygamberin şöyle buyurması nedendir: Sen ve varlığın babana aittir” İmam şöyle buyurdu: “O babasını Peygamberin yanına getirdi ve şöyle dedi: “Ey Allah'ın Resulü! Bu babam annemden kalan miras

¹ Bihar , 74/6/1

² Kenz'ul-Ummal , 45932

³ a. g. e. 45933

⁴ a. g. e. 45941

⁵ a. g. e. 45942

⁶ el-Kafi , 5/136/6

payımı bana vermiyor.”Babası Resulullah’a onu oğluna veya kendisine harcadığını arzetti. İşte burada Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: “Hem sen hem varlığın babana aittir.” O adamın bir şeyi yoktu (ki oğluna versin) çünkü bütün malı evladına ve kendisine harcanmıştı. Acaba Resulullah babayı evladı için hapseder miydi?”¹

4211. Bölüm Evladın Baba Üzerindeki Hakkı

22734. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Evladın baba üzerindeki hakkı, ona okuma yazmayı, yüzmeyi, ok atmayı öğretmesi ve helal dışında bir yiyecek yedirmemesidir.”²

22735. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Çocuğun baba üzerindeki hakkı ona güzel isim koyması, onu güzel terbiye etmesi ve ona Kur’an öğretmesidir.”³

22736. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Evladın baba üzerindeki hakkı kendisi için iyi bir isim seçmesi, bülüğa erdiği zaman onu evlendirmesi ve ona okuma-yazma öğretmesidir.”⁴

22737. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Çocuğun baba üzerindeki üç hakkı şunlardır: Kendisi için güzel isim seçmesi, ona okuma yazma öğretmesi ve bulüğ çağına erdiğinde onu evlendirmesi.”⁵

22738. *Resulullah (s.a.a)*, çocuğun baba üzerindeki hakkı sorulunca şöyle buyurmuştur: “Ona güzel bir isim takması, güzel terbiye etmesi, güzel bir iş ve meslek öğretmesidir.”⁶

22739. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Çocuğun baba üzerinde üç hakkı vardır: Kendisi için iyi bir anne seçmesi, kendisine iyi bir isim bulması ve onu terbiyesi için çalışmasıdır.”⁷

22740. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Evladın

¹ Kenz'ul-Ummal , 45340

² Nehc'ül-Belağa , 399. hikmet

³ Kenz'ul-Ummal , 45191

⁴ Mekarim'ul-Ahlak ,
1/474/1627

⁵ Bihar , 74/85/99

⁶ a. g. e. 78/236/67

⁷ Kenz'ul-Ummal , 45192

baba üzerindeki hakkı, onun için güzel bir isim takması ve onu güzel terbiye etmesidir.”¹

22741. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Evladın baba üzerindeki hakkı ona güzel bir isim takması, kendisine güzel bir sanat öğretmesi ve güzel terbiye etmesidir.”²

22742. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Her kim çocuğunu evlendirme çağına ulaştırır ve malî imkanı olduğu halde onu evlendirmezse ve o çocuktan bir hata ortaya çıkarsa günahı babanın boynunadır.”³

22743. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Evladına iyilik etmesi üzere yardım eden, hata ve günahlarını bağışlayan ve Allah’ın dergahına onun için dua eden kimseye Allah rahmet etsin.”⁴

22744. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Evladına iyilik etmesi için yardım

eden babaya Allah rahmet etsin.”⁵

22745. İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur: “İnsanın evladına iyilik etmesi kendi anne babasına iyilik etmesi gibidir.”⁶

22746. İmam Sadık (a.s),
kendisine, “kime iyilik edeyim?” diye soran bir şahsa şöyle buyurmuştur: “Babana ve annene” O şöyle arzetti: “Onlar dünyadan gittiler.” İmam şöyle buyurdu: “Evladına iyilik et”⁷

4212. Bölüm Çocuk Terbiyesi

22747. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Çocuklarınıza saygı gösteriniz ve onları güzel bir şekilde terbiye ediniz.”⁸

22748. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Çocuklarınızı üç haslet üzere terbiye ediniz: Peygamberi sevmek, Ehl-i

¹ a. g. e. 45193

² a. g. e. 45337

³ Bihar , 104/98/70

⁴ Kenz'ul-Ummal , 45147

⁵ Mekarim'ul-Ahlak ,
1/475/1633

⁶ Bihar , 104/98/69

⁷ Kenz'ul-Ummal , 45410

⁸ a. g. e. 45409

Beyt'i sevmek ve Kur'an okumak üzere.”¹

22749. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Hiç bir baba evladına terbiyeden daha güzel bir bağışta bulunmamıştır.”²

Başka bir rivayette ise Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğu yer almıştır: “Hiç bir baba evladına edepten daha değerli bir şey miras bırakmamıştır.”

22750. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Çocuk yedi yıl oyun oynamalı, yedi yıl ilim öğrenmeli ve yedi yıl da helal ve haramı öğrenmeye koyulmalıdır.”³

22751. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Çocuklarınızı ilim öğrenmeye zorlayınız.”⁴

22752. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Gençlerinize Mürcie fırkasından daha önce hadis öğretiniz.”⁵

22753. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bizim ilmimizden çocuklarınıza bir şey öğretin ki Allah onun vasıtasıyla kendilerine fayda

versin ve Mürcie fırkası kendi görüşleriyle onlara üstün gelmesin.”⁶

22754. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Çocuklarınıza ok atmayı öğretin. Zira bu düşmana gelip gelmeye sebep olur.”⁷

22755. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Çocuklarınıza yüzmeyi ve ok atmayı öğretiniz.”⁸

22756. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Çocuklarınızı yedi yaşında namaz kılmaya zorlayın, on yaşında iken namaz kılmaları zaman tenbih edin ve yataklarını birbirinden ayırın.”⁹

22757. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Çocuklarınız yedi yaşına girdiğinde onlara namazı öğretin, on yaşına ulaştıklarında namazı terk ettikleri için onları tenbih edin ve yataklarını birbirinden ayırın.”¹⁰

22758. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Çocuklarınıza namaz kılmayı öğretiniz.

¹ a. g. e. 45411

² Vesail'uş-Şia , 12/247/12

³ Kenz'ul-Ummal , 45953

⁴ Vesail'uş-Şia , 12/247/14

⁵ a. g. e. 15/197/5

⁶ Kenz'ul-Ummal , 45341

⁷ Vesail'uş-Şia , 12/247/13

⁸ Kenz'ul-Ummal , 45324

⁹ a. g. e. 45330

¹⁰ Gurer'ul-Hikem , 6305

Bulüğ çağına erdiklerinde onları namazı terkettikleri için hesaba çekiniz.”¹

22759. İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Biz çocuklarımıza yedi yaşına girdiklerinde güçlerinin yettiği kadar günün belli bir miktarınca yarım gün, daha az veya daha çok oruç tutmalarını emrederiz. Açlık ve susuzluk onlara galebe çaldığında ise iftar etmelerini emrederiz. Böylece bu teşvik üzere oruç tutmaya alışır, oruç tutma gücünü elde ederler. Sizler de çocuklarınız dokuz yaşına girdiğinde onlara güçleri yettiğince günün belli bir miktarında oruç tutmalarını, susuzluk onlara galebe çaldığında da oruçlarını açmalarını emrediniz.”²

22760. İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Biz çocuklarımıza beş yaşına geldiklerinde namaz kılmayı emrederiz, sizler de çocuklarınızı yedi yaşında namaz kılmaya zorlayın. Biz çocuklarımıza yedi yaşına girdiklerinde güçleri yettiğince günün belli bir

miktarında oruç tutmalarını emrederiz... bu hadisin devamı tıpkı önceki hadis gibi devam etmektedir.”³

22761. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Çocuk yedi yıl efendidir, yedi yıl hizmetçidir ve yedi yıl da vezirdir (yardımcıdır). Eğer yirmi bir yaşına kadar ona yaptığın yardımdan hoşnut olursan (terbiyesi iyi sonuçlanırsa) pekala aksi taktirde omuzuna vur (ve onu kendi haline bırak) sen artık onun hakkında Allah nezdinde maruz sayılırsın.”⁴

bak. 294. Konu, es-Siğir; 255, eş-Şebab, el-Edeb, 70-71. Bölümler; el-İlm, 2918. Bölüm; el-Akl, 2826. Bölüm, 1361. Hadis; el-Muhaccet’ul Beyza, 5/124 konu

4213. Bölüm Çocuğa Saygısızlık

22762. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Çocuğun anne babasına karşı saygısızlık etmemesi gerektiği gibi, anne baba da

¹ el-Kafi , 4/124/1

² a. g. e. 3/409/1

³ Kenz’ul-Ummal , 45338

⁴ Bihar , 104/93/22

onlara karşı saygısızlık etmemelidir.”¹

22763. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Çocuğun anne babasına saygısızlık etmemesi geerktiği gibi, anne babası da çocuğuna – salih olduğu takdirde- saygısızlık etmemelidir.”²

22764. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Babanın çocuğu üzerinde hakları olduğu gibi çocuğun da babanın üzerinde hakları vardır.”³

¹ a. g. e. 74/70/45

² Kenz'ul-Ummal , 45344

³ Nur'us-Sakaleyn , 1/521/423

560. Konu

el-Vilayet (1) Hükümet- Yöneticilik

- *Vesail'uş-Şia*, 12/135, 45. Bölüm; *Tabrim'ul-Velayet mi Kıbel'-il-Caiş*
- *Bihar*, 78/271-277; *Kitab'us-Sadık (a.s) ile ve ilî'l-Abvaş*
- *Bihar*, 77/126; *Vesaya'un-Nebi li Meaş b. Cemel lemma be'sebu ile'l-Yemin*
- *Kenz'ul-Ummal*, 5/584, *Kitab'ul-Hilafet me'el-İmare*

bak.

- 22. Konu, *el-İmamet*; 76. Konu, *el-Cined*; 165. Konu, *ed-Devlet*; 251. Konu, *es-Siyaset*; 494. Konu, *el-Mülk*; 541. Konu, *el-Vezaret*; 19. Konu, *el-İmare*; 444. Konu, *el-Kazâ (2)*
- *el-Hak*, 906. Bölüm; *el-İmamet*, 150. Bölüm; *el-Fesad*, 3304. Bölüm; *el-İmtihaan*, 3642. Bölüm; *el-Hadis*, 18561 ve 18565. Bölümler; *el-Kesb*, 3483. Bölüm; *eş-Zann*, 2475. Bölüm; *el-Abd*, 2963. Bölüm; *el-Hadis*, 14419. Bölüm

4214. Bölüm Ulu'l-Emr (Emir Sahipleri)

Kur'an :

“Ey iman edenler! Allah’a itaat edin, Peygamber’e ve sizden buyruk sahibi olanlara itaat edin. Eğer bir şeyde çekişirseniz ve Allah’a ve ahiret gününe iman etmişseniz onu Allah’a ve Peygamber’e götürün. Bu, hayırlı ve netice itibarıyla en güzeldir.”¹

Peygamber’e itaat eden, Allah’a itaat etmiş olur. Kim yüz çevirirse bilsin ki, biz seni onlara koruyucu göndermedik.”²

“Sizin dostunuz ancak Allah, O’nun Peygamber’i ve namaz kılan, zekât veren ve rüku eden müminlerdir.”³

22765. *İhticac-i Tebersi kitabında Müminlerin Emirinden (a.s) uzun bir hadis nakledilmiştir ve bu hadisin bir bölümünde şöyle yer almıştır:* “Bazı şeylerin işini seçilmiş

emin kimselerin eline verdi. O halde onların işi kendisinin işidir. Emirleri onun emridir. Nitekim Allah şöyle buyurmuştur: **“Kim Resule itaat ederse, şüphesiz Allah’a itaat etmiştir”**⁴

bak. el-İmamet (3), 176.

Bölüm

22766. *İbn-i Abbas, Allah-u Teala’nın “Şüphesiz sizin veliniz Allah Resulü ve iman edenlerdir” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Bu ayet Ali (a.s) hakkında nazil olmuştur.”⁵

Bak. El-İmamet, 176.

Bölüm

22767. *Cabir b. Abdillab Ensari şöyle diyor:* “Aziz ve celil olan Allah Peygamberi Muhammed’e (s.a.a), **“Allah’a itaat ediniz, Resule ve sizden olan emir sahiplerine itaat ediniz”** ayetini nazil kıldığı zaman ben şöyle arzettim: “Ey Resulullah! Allah ve Resulü bizler için bellidir. Ama Allah’ın itaatlerini size itaate bağlı kabul ettiği emir sahipleri kimlerdir?” Peygamber (s.a.a) şöyle

¹ Nisa, 59

² Nisa , 80

³ Maide , 55

⁴ Nur’us-Sakaleyn , 1/521/423

⁵ Tefsir-i el-Mizan , 6/22

buyurdu: “Ey Cabir! Onlar benim halifelerim ve benden sonraki müslümanların imamlarıdır. Onların ilki Ali b. Ebi Talib’dir, daha sonra Hasan, daha sonra Hüseyin daha sonra Ali b. Hüseyin, daha sonra Tevrat’ta Bakır diye meşhur olan Muhammed b. Ali’dir ve sen ey Cabir, onu derk edeceksin, onu gördüğün zaman kendisine selamımı ilet. Ondandır sonra Cafer b. Muhammed Sadık’tır, daha sonra Musa b. Cafer, daha sonra Ali b. Musa ve daha sonra Muhammed b. Ali’dir, daha sonra Ali b. Muhammed, daha sonra Hasan b. Ali, daha sonra da benim adımla ve künyemi taşıyan Allah’ın yeryüzündeki hücceti ve yaratıkları arasındaki bakiyyesi olan İbn-i Hasan b. Ali’dir.

O yüce olan Allah’ın kendisinin eliyle alemin doğu ve batısını fethettiği kimsedir. O şiiilerinden ve dostlarından gaybete çekilir. Bu gaybet döneminde Allah’ın kalbini imanla denediği kimseler dışında

hiç kimse onun imamet inancında sabit kalmaz.”

Cabir şöyle diyor: “Ben şöyle arzettim: “Ey Resulullah! Onun gaybeti zamanında şiiiler vücudundan istifade edebilecekler midir?” Resulullah şöyle buyurdu: “Evet, beni Peygamber olarak gönderene yemin olsun ki onlar gaybeti zamanında da onun varlığından istifade edecekler, velayet nurundan, insanların, bulutların arkasındaki güneşten istifade ettikleri gibi aydınlanacaktır. Ey Cabir! Bu konu Allah’ın gizli sırlarından ve örtülü ilmindedir. O halde sen de onu ehlinde başkasından gizle.”¹

Allame Tabatabai (r.a)
İslam Toplumunda ilişkiler
hususundaki sözünün 12.
Bölümünde şöyle diyor:

İslâm Toplumunun Önderi ve Tutumu

“İslam toplumunun
önderliği (velayet-i emri)
Peygamberimizin uhdesine
brakılmıştır. Kur’an-ı Kerim

¹ Nur’us-Sakaleyn , 1/499/331

açık bir dille ona itaat etmenin, direktiflerine uymanın farz olduğunu bildirmiştir.

Yüce Allah şöyle buyuruyor: “Allah’a itaat edin. Peygambere itaat edin.”¹ Hakeza “Biz sana bu hak içerikli kitabı indirdik ki, insanlar arasında Allah’ın gösterdiği gibi hüküm veresin.”² Hakeza

“Peygamber, müminler için kendilerinden daha önde gelir.”³ Hakeza “De ki: Eğer Allah’ı seviyorsanız, bana uyun ki, Allah sizi sevsin.”⁴ Kur’an’da bunlar gibi çok sayıda ayet var. Bu ayetler Peygamberimizin İslam toplumuna yönelik velayetinin ya bazı ya da bütün yönlerini içerir.

Bu konuda araştırmacının gayesini tatmin edecek yöntem, Resul-i Ekrem’in (s.a.a) hayatını inceleyip doyurucu miktarda nazari bilgi almak, arkasından ahlak, ibadet, muamelat, siyaset, diğer ilişkiler ve uygulamalar alanlarında inen ayetlerin tümüne başvurmaktır.

İlahi vahyin zevkinden süzerek elde edilen bu delil, bir iki cümlelik sözle de bulunmayacak derecede yeterli dile ve tatmin edici açıklamaya sahiptir.

Burada araştırmacının özen göstereceği bir başka ince nokta vardır ki, o da şudur: İbadetleri yapmayı, cihat emrini yerine getirmeyi, hadleri ve kısısları uygulamayı ve diğer İslam hükümlerini içeren ayetlerin çoğunda hitap bütün müminlere yöneltilmektedir, sadece Peygamberimize hitap edilmemektedir. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

“Namazı ayakta tutun.”⁵ Hakeza “Allah yolunda infak edin.”⁶ Hakeza “Oruç tutmak üzerinize farz kılındı.”⁷ Hakeza “Sizden hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten sakındıran bir topluluk olsun.”⁸ Hakeza “Allah yolunda cihad edin.”⁹ Hakeza “Allah için gerektiği gibi cihad edin.”¹⁰ Hakeza “Zina eden erkek ve kadının her birine yüz

¹ Teğabün suresi , 12. ayet

² Nisa suresi , 105. ayet

³ Ahzab suresi , 6. ayet

⁴ Al-i İmran suresi , 31. ayet

⁵ Nisa suresi , 77. ayet

⁶ Bakara suresi , 195. ayet

⁷ Bakara suresi , 183. ayet

⁸ Al-i İmran suresi , 104. ayet

⁹ Maide suresi , 35. ayet

¹⁰ Hac suresi , 78. ayet

kırbaç vurun.”¹ *Hakeza* “Hırsızlık eden erkeğin ve kadının ellerini kesin.”² *Hakeza* “Kısasta sizin için hayat vardır.”³ *Hakeza* “Şahitliği Allah için yapın.”⁴ *Hakeza* “Ve topluca Allah’ın ipine sımsıkı sarılın. Dağılıp ayrılmayın.”⁵ *Hakeza* “Dinin gereklerini yerine getirin ve onun hakkında ayrılığa düşmeyin.”⁶ *Hakeza* “Muhammed sadece bir peygamberdir. Ondan önce daha nice peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi eğer o ölür ya da öldürülürse topuklarınız üzerinde geri mi döneceksiniz? Kim iki topuğu üzerinde geri dönerse, Allah’a hiçbir zarar vermeyecektir. Şükredenleri ise Allah ödüllendirecektir.”⁷ *Bu konuda bunların dışında daha bir çok ayet vardır.*

Bu ayetlerin hepsinden çıkan sonuç şudur: Bu din Allah’ın insanlara yüklediği

toplumsal bir boyadır. O, kulların kafir olmalarına razı değildir. Dinin gereklerinin yerine getirilmesi, insanların tümünün gerçekleştireceği bir görevdir. O halde toplumun işleri, toplumu oluşturan insanların omuzlarındadır.

Bu konuda bazı fertlerin diğerlerine göre ayrıcalığı ve özelliği yoktur. Peygamber ile başkaları bu konuda eşittir. Nitekim yüce Allah şöyle buyuruyor: “Ben, erkek olsun, kadın olsun, içinizden çalışan hiç bir kimsenin yaptığını boşa çıkarmam.”⁸ Bu ayetin kayıtsız-şartsız ifadesi gösteriyor ki, İslam toplumunun unsurlarının toplumlarının kendisi üzerindeki etkisi hem teşrii, hem de tekvini açıdan O’nun tarafından göz önünde tutuluyor ve O bu etkiyi boşa çıkarmıyor. Yüce Allah başka bir ayette de şöyle buyuruyor: “Allah yeryüzünü dilediği kullarına miras bırakır. İyi son, (günahlardan) sakınanlar içindir.”⁹

¹ Nur suresi , 2. ayet

² Maide suresi , 38. ayet

³ Bakara suresi , 179. ayet

⁴ Talak suresi , 2. ayet

⁵ Al-i İmran suresi , 103. ayet

⁶ Şura suresi , 13. ayet

⁷ Al-i İmran suresi , 144. ayet

⁸ Al-i İmran suresi , 195. ayet

⁹ A’raf suresi , 128. ayet

Evet, Peygamberin (s.a.a) omuzlarında dine çağrı, yol gösterme ve eğitme görevleri vardır. Yüce Allah şöyle buyuruyor: **“Peygamber onlara Allah’ın ayetlerini okur, onları kötülüklerden arındırır, onlara kitabı ve hikmeti öğretir.”**¹ Resulullah (s.a.a), ümmetin işlerini yürütmek, dünyada ve ahirette önderliklerini üstlenmek ve hayatta oldukça onlara liderlik yapmak için Allah tarafından belirlenmiştir.

Fakat burada araştırmacılar tarafından göz ardı edilmemesi gereken nokta şudur: Bu yol, Allah’ın malını taht sahibi sultanın haracı sayan, Allah’ın kullarını onun köleleri kabul eden, köleleri saydığı Allah’ın kullarına dilediği gibi davranan, onlar üzerinde istediği gibi hükmeden saltanat egemenliği yolundan başka bir yoldur. Yine bu yol, maddi yararlanma esasına dayanan demokratik veya antidemokratik bir toplumsal yöntem de değildir. Bunlar ile İslam arasında benzeşmeye, aralarında özdeşlik kurulmasına engel, açık ayrılıklar vardır.

Bu farklılıkların en önemlilerinden biri şudur: Söz konusu toplumlar maddi çıkar esası üzerine kuruldukları için istibdam ve sömürme ruhu iliklerine işlemiştir. Bu da insan tabakkümü sistemini doğurur. Bu sistemde her şey insanın iradesine ve keyfi davranışlarına bağlıdır. Egemen insanın diğer insana el atması, istediği gibi onu eli altına alması ve ondan beklediği her şeyi elde etmesi mübah sayılır.

Bu, geçmiş yüz yıllardaki keyfi monarşi yöntemidir. Ki bu gün uygar toplum kılığında ortaya çıktı. Bu durumu güçlü milletlerin zayıf milletlere yaptıkları zulümlerde ve haksızlıklarda görüp durduğumuz gibi, onların tarih tarafından kaydedilen kötülükleri ile ilgili hatırimızla da sabittir.

Geçmiş yüzyılların bir firavunu, bir Kayseri veya bir Kızrası (bir imparatoru) baskılarla, entrikalarla zayıflar üzerinde meramını, istediği ve arzu ettiği gibi yürütürdü. Sonra da eğer canı mazeret beyan etmek isterse bütün bu yaptıklarının saltanatın gereği olduğu, ülke yararına olduğu, devletin temelini güçlendirmek için

¹ Cuma suresi , 2. ayet

yapıldığı mazheretine sığınırdu. Yaptıklarının onun dehasının ve üstün kişi oluşunun hakkı olduğuna inanırdu. Kılıcım bu sözde hakkının delili olarak gösterirdi.

Bu günde eğer güçlü milletler ile zayıf milletler arasındaki siyasi ilişkileri derinliğine incellersen, tarihin ve tarihi olayların geri geldiğini ve gözlerimiz önünde tekrarladığını görürsün. Yalnız geçmişteki tek adama dayalı biçim, şimdilik toplumsal biçim ile yer değiştirdi. Ama ruh aynı ruh, keyfi arzu aynı keyfi arzudur. Oysa İslam'a gelince, onun yolu bu keyfi arzulardan uzaktır. Onun delili, Peygamberimizin fetihlerindeki ve anlaşmalarındaki uygulamalarıdır.

İslam dışı toplumların yöntemleri ile İslam yöntemi arasındaki başlıca farklardan bir başkası da şudur: İnsanlık tarihi boyunca görüldüğü ve belgelendiği üzere toplumların kesimleri arasında, sonu fertler arası kargaşaya varan ayrıcalıklar mutlaka vardır. Toplum kesimleri arasındaki servet, mevki, makam ayrıcalıkları sonuçta toplumlarda kargaşa belirmesini

kaçınılmasız kılar. Fakat İslam toplumunun kesimleri arasında benzeşme vardır. Birbirleri arasında öncelik, üstünlük, övünme ve seçkinlik yoktur. İnsanın mayasının isteği ve vazgeçilmez arzusu olan farklılık, sadece takvadır ve bunun belirleyicisi insanlar değil, Allah'tır. Nitekim yüce Allah şöyle buyuruyor: **“Ey insanlar! Biz sizi bir erkek ile bir kadından yarattık. Sizi milletlere ve halklara ayırdık ki, tanışasınız. Allah katında en üstün olanınız, kötülüklerden en çok sakınanınızdır.”**¹ **“İyiliklerde birbiriniz ile yarışın.”**²

Buna göre İslam'da yöneten ile yönetilen, amir ile memur, reis ile reisin emri altındakiler, özgür insan ile köle, erkek ile kadın, zengin ile fakir, büyük ile küçük eşit konumdadır. Dini kanunların haklarında yürütülmesi ve sosyal olaylarda aralarında sınıf farklılıklarının olmaması açısından bu saydıklarımızın hepsi birdir. Peygamberimizin uygulamaları bunun delilidir. Selam ve övgü bu uygulamayı yapanın üzerine olsun.

¹ Hücurat suresi , 13. ayet

² Bakara suresi , 148. ayet

Bu önemli farklardan biri de şudur: İslam'da yürütme gücü, toplumda ayrıcalıklı ve seçkin bir zümrenin tekelinde değildir. Tersine bu güç toplumun bütün fertlerine yaygındır. Buna göre herkes hayra çağırmakla, iyiliği emredip kötülükten sakındırmakla yükümlüdür. İslam toplumunun yöntemi ile diğer toplumların yöntemleri arasında daha birçok farklılıklar vardır ki, bunlar dikkatli araştırmacıların gözünden kaçmaz.

Bunların hepsi Peygamberimizin hayatında böyle idi. Peygamberimizden sonra toplum yönetiminde iki görüş belirdi. Müslümanların çoğunluğu toplumda bir halifenin Müslümanlar tarafından seçilmesi yöntemini benimserken, Şii Müslümanlar halifenin Allah ve Peygamber tarafından nasla belirlendiğini, bu halifelerin kelam kitaplarında ayrıntılı biçimde anlatıldığı üzere on iki İmam olduğu görüşünü savunmuşlardır.

Fakat bu görüş ayrılıkları bir yana, Peygamberimizden (s.a.a) ve zamanımızda olduğu gibi Hz. Mehdi'nin gıybetinden sonra İslam hükümetinin işinin Müslümanlara bırakıldığı

tartışmasızdır. Kur'an'dan bu konuda çıkan sonuca göre toplumun önderini Peygamberimizin uygulamaları uyarınca belirleme yetkisi Müslümanların elindedir. Bu da krallık veya imparatorluk değil, imamlık sistemidir. Belirlenen önderin Müslümanlara yönelik uygulamaları şöyle olmalıdır: Hükümleri değiştirmeksizin korumak. Temel hükümler dışında, daha önce belirtildiği gibi, güncel ve yerel olaylarda istişare ilkesini benimsemek. Bu konudaki delil, "Sizin için Peygamberde uyulacak güzel bir örnek vardır."¹ Ayetinin yanı sıra, daha önce değindiğimiz Peygamberimizin önderliğini vurgulayan ayetlerin bütünüdür.²

bak. el-İmamet (1), 138, 147. Bölümler, el-İmamet (2), 167. Bölüm

4215. Bölüm Kötü Yöneticilerin İş Başına Geçmesine Sebep Olan Şey

Kur'an :

"Onun önünde ve arkasında Allah'ın emriyle onu koruyan

¹ Ahzap suresi , 21. ayet

² Tefsir'ul Mizan, 4/121

takipçiler (melekler) vardır. Bir toplum kendilerindeki özellikleri değiştirinceye kadar Allah, onlarda bulunanı değiştirmez. Allah bir topluma kötülük diledi mi, artık onun için geri çevrilme diye bir şey yoktur. Onların Allah'tan başka yardımcıları da yoktur.”¹

22768. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Olduğunuz gibi idare edilirsiniz”²

22769. Ebu Cafer (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her ümmet kendine ait (semavi) kitabı arkalarına attığı zaman Allah da ilmini onlardan almıştır ve düşmanların velayetini kabul ettikleri zaman da onlara musallat kılmıştır.”³

22770. İmam Ali (a.s) ashabını kınayarak şöyle buyurmuştur: “Nefsim, (kudret) elinde olana andolsun, bu kavim (Muaviye taraftarları) sizi yenecektir. Onların sizden daha haklı olduklarından

değil; önderlerinin batıl emirlerini koşarak uymalarından, sizin de benim hakka yönelik emrime itaat etmeyişinizden.”⁴

22771. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurmuştur:

“Yaratıklarımдан beni tanıyan kimse bana isyan ederse, yaratıklarımдан beni tanımayan bir kimseyi ona musallat kılarım.”⁵

bak. el-Fesad, 3201. Bölüm, el-Ma'ruf (2), 2692. Bölüm, ez-Zenb, 1379, 1382. Bölümler

4216. Bölüm Adil Yöneticiler

Kur'an :

“Bu ahiret yurdunu, yeryüzünde böbürlenmeyi ve bozgunculuğu istemeyen kimselere veririz. Sonuç Allah'a karşı gelmekten sakınanlarındır.”⁶

22772. İmam Ali (a.s), Allah-u Teala'nın, “O ahiret

¹ Ra'd, 11

² Kenz'ul Ummal, 14972

³ el-Kafi , 8/53/16

Nehc'ül-Belağa , 97. hutbe

⁴ Nehc'ül-Belağa , 97. hutbe

⁵ el-Fakih , 4/404/5871

⁶ Kasas , 83

yurdunu...” *ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Bu ayet adil ve mütevazı yöneticiler ile insanlardan diğer güç sahipleri hakkında nazil olmuştur.”¹

22773. İmam Sadık (a.s) *şöyle buyurmuştur:* “Her kim insanın işlerinden birinin yöneticiliğini elde eder, adaletli davranır, evinin kapısını insanların yüzüne açık tutar, insanlara kötülük etmez ve insanların işleriyle ilgilenirse aziz ve celil olan Allah’a kıyamet günü onu korkudan güvende kılması ve cennete koyması bir hak olur.”²

22774. Resulullah (s.a.a) *şöyle buyurmuştur:* “Her kim ümmetimin işlerinden birinin sorumluluğunu üstlenir, onlara karşı iyi niyetli olursa, Allah-u Teala da ona insanların kalbinde bir heybet verir. Her kim de onlara ihsanını açarsa, ona ümmetin dostluk ve sevgisini nasip eder. Her kim ümmetin malına elini uzatmaktan sakınırsa, aziz ve celil olan Allah da varlığını artırır. Her kim bir

mazlumun hakkını zalimden alırsa, cennette benimle arkadaş olur. Her kimin affı ve bağışı çok olursa, ömrü uzar ve her kimin adaleti kapsamlı olursa, düşmanları karşısında yardım görür.”³

bak. el-Adl, 2543. Bölüm

4217. Bölüm Zalim Yöneticiler

22775. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Zalim yöneticiler, ümmetin kötülere ve imamların düşmanlarıdır.”⁴

22776. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Yırtıcı, obur ve acımasız bir hayvan, cellat ve zalim olan hükümdardan daha iyidir.”⁵

22777. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Hükümdarların en kötüsü günahsız kimsenin kendisinden korktuğu kimsedir.”⁶

22778. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kimin

¹ Bihar , 75/340/18

² a. g. e. s. 359/74

³ Gurer'ul-Hikem , 10122

⁴ a. g. e. 5626

⁵ Gurer'ul-Hikem , 5687

⁶ a. g. e. 8365

hükümeti zalim olursa devleti de zail (yok) olur.”¹

22779. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kim Müslümanların işlerinden birinin sorumluluğunu üstlenir ve onlara hıyanette bulunursa o atəstedir”²

22780. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Zalimin hükümetine rağbetsizlik adilin hükümetine rağbet miktarıncadır.”³

22781. İmam Ali (a.s), Mısır eblne yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur: “Bana üzüntü veren şey bu ümmetin başına sefih, zalim ve facir kimselerin musallat olmaları, Allah’ın malını aralarında dolaştırmaları, Allah’ın kullarını köle yapmaları, salihleriyle savaşmaları, fasıkların dost ve yardımcı edinmeleridir.”⁴

bak. 19. Konu, el-İmare, el-Kaşa (2), 3363. Bölüm, ez-Zulm, 2447. Bölüm

4218. Bölüm Yöneticilerin Valilerin Zulmüne Ortak Oluşu

¹ et-Terğib ve't-Terhib , 3/176/40

² Gurur'ul-Hikem , 3448

22782. İbn-i Abbas şöyle diyor: “Bir gün, Osman’ın Ali’yi (a.s) şikayetine şahit oldum. Bu cümleden, Ali’ye söylediği sözlerden biri şuydu: “Seni Allah’a ant içiririm ki sakın tefrika ve ayrılık kapısını açma.” Ali (a.s) şöyle buyurdu: “Tefrika kapısını açmaktan veya tefrika için ortak sağlamaktan Allah’a sığınırım. Ama seni Allah ve Resulünün sakındırdığı şeyden sakındırıyorum... Ümeyye oğullarından beyinsiz kimselerin müslümanların namus, can ve malına el uzatmalarına, neden izin veriyorsun? Allah’a yemin olsun ki eğer senin valilerin alemin batısında bile zulüm etseler, sen onun günahına ortakısın!”

Osman şöyle dedi: “Sen haklısın, ben bu işi yapacağım ve senin ve müslümanların rahatsız olduğu valileri azledeceğim.” Sonra birbirinden ayrıldılar, ama Mervan b. Hakem Osman’ı

³ Nehc'ül-Belağa , 62. mektup

⁴ Şerh-i Nehc'ül-Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid , 9/15

bu işten engelledi ve şöyle dedi: “İnsanlar sana karşı küstahlaşır, o halde valilerinden hiç birini azletme.”¹

22783. *İmam Ali (a.s), Mısır’a vali tayin ettiğinde Malik-i Eşter’e yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Valinin, Allah’ın emrettiklerini gereği gibi ihtimamla yerine getirirken, halkın ıslahına çabalarken, Allah’dan yardım dilemesi, hakka riayet etmesi, işler ister hafif olsun ister ağır, sabır göstermesi gerekir.”²

4219. Bölüm Yöneticinin Kendisine Kaşrı Görevi

22784. *İmam Ali (a.s) Malik Eşter’i Mısır’a vali tayin ettiğinde yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Salih insanları, Allah’ın kullarının diliyle söylettiği şeylerden anlamak mümkündür. Senin için kıymetli azık, salih amel olsun. Nefsine hakim ol. Sana düşen; helal olmayan

şeylerde nefsini dizginlemektir. Zira onu dizginlemek sevdiği veya sevmediği şeyler hususunda ona karşı insafı olmaktadır.”³

22785. *İmam Ali (a.s), hakeza şöyle buyurmuştur:* “İçinde, iktidarından dolayı kibir ve gurur gibi bir duygu ortaya çıktığı zaman senin üzerinde olan Allah’ın mülkünün azametini düşün ve senin güç yetiremediğin şeylere nasıl güç yetirdiğini gör. Bu, tamahından dolayı isyan edip serkeşlik eden nefsini yatıştırır, kibirni ve gururunu yok eder, kaybolup giden aklını da başına getirir.”⁴

22786. *İmam Ali (a.s), hakeza şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın azametiyle boy ölçüşmeye; gücünü, onun yüce kuvvetine benzetmeye kalkışma. Çünkü Allah, her zorbayı ezip zelil eder; her kibirlenip büyüklük taslayanı alçaltır, küçük düşürür.”⁵

22787. *İmam Ali (a.s), hakeza şöyle buyurmuştur:* “Allah’a karşı insafı ol; halka, ailenin seçkinlerine,

¹ Nehc’ül-Belağa , 53. mektup

² a. g. e.

³ a. g. e.

⁴ a. g. e.

⁵ a. g. e.

kendilerine özel ilgi duyduğun emrindeki kimselere karşı insafli davran. Böyle yapmazsan, ancak zulmetmiş olursun.”¹

22788. *İmam Ali (a.s), hakeza şöyle buyurmuştur:* “Kendini beğenmekten, seni nefsinle böbürlenmeye sevk eden şeylere güvenmekten, aşırı övgüyü sevmekten sakın. Çünkü bunlar, ihsan sahiplerinin ihsanlarını helak etmek için şeytanın aradığı uygun fırsatlardır.”²

22789. *İmam Ali (a.s), hakeza şöyle buyurmuştur:* “Senden önce geçen adil yönetimlerden, üstün kanunlardan; Peygamber'imizin bıraktıklarından, Allah'ın kitabındaki yükümlülüklerden öğüt alman, bizim bilerek yaptığımızı gördüğün şeylere uyman ve bu emirnamede sana verdiğim emirlere tabi olmaya çalışman gerekir.”³

22790. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim hükümetinde gurura

kapılırsa, ahmaklığını ifşa etmiş olur.”⁴

22791. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim hükümetinde tekebbüre kapılırsa, azledildiği zaman çok horluğa düşer.”⁵

22792. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın azledildiğinde çektiği horluk ve aşağılık, hükümeti zamanındaki kötülüğü ölçüsünce dir.”⁶

bak. el-Murakib, 1544. Bölüm, Vesail'uş Şia, 12/150, 49. Bölüm

4220. Bölüm Yöneticinin Yönetimindeki Önemli Görevleri

22793. *İmam Ali (a.s) Ömer bin Hattap'a şöyle buyurmuştur:* “Şu üç şeyi eğer hatırında tutar ve onunla amel edersen artık başka bir şeye muhtaç olmazsın. Eğer onları terk edersen hiçbir şey sana fayda vermez.” Ömer şöyle dedi: “Onlar nedir Ey Ebe'l Hasan?” İmam (a.s) şöyle buyurdu: “Yakın ve yabancı kimse hakkında had

¹ a. g. e.

² a. g. e.

³ a.g.e

⁴ Gurur'ul Hikem, 8717

⁵ a. g. e. 1898

⁶ et-Tehzib , 6/227/547

ve cezaları uygulaman, hoşnutluk ve gazap halinde Allah'ın kitabı esasınca hüküm vermen, kızıl ve beyaz derili arasında (Beyt'ül malı) adil bir şekilde bölüştürmendir.”Ömer şöyle dedi: “Canıma andolsun ki kısa ve çok açık bir şekilde beyan ettin.”¹

22794. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Yönetici bir kimsenin insanların özeli ve geneli hakkında şu üç şeye riayet etmesi gerekir: “İyileri iyilikle mükafatlandırmalıdır ki insanların iyiliğe rağbeti artsın, tevbe etmesi ve sapıklıktan dönmesi için kötü kimselerin günahlarını örtmek ve insanların arasında ihsan ve insaf yoluyla ülfet icat etmek.”²

22795. *İmam Sadık (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Üç şeyde ihmalkârlık hükümdara yakışmaz: Sınırları korumak, mazlumların haklarını aramak ve işleri için salih kimseleri seçmek.”³

22796. *İmam Ali (a.s)*, Mısır'a vali tayin ettiğinde *Malik-i Eşter'e yazdığı*

mektubunda şöyle buyurmuştur: “Kanlardan ve onları helal olmaksızın akıtmaktan sakın. Çünkü ondan daha çok Allah'ın gazabına sebep olan, sonuç açısından daha büyük bir şey yoktur. Kanların haksız yere dökülmesi nimetin daha çok zevaline ve müddetin kesilip ömrün bitmesine sebep olacak bir şey yoktur.”⁴

22797. *İmam Ali (a.s)*, Mısır yöneticiliğine gönderdiği zaman Muhammed b. Ebi Bekir'e verdiği emrinde şöyle buyurmuştur: “Bakışta da, görüşte de bir tut onları. Böylece büyükler kendilerine meylettiğini düşünüp onlar adına zulmetmeni istemesinler, zayıflar da adaletinden ümitsizliğe düşmesinler.”⁵

22798. *İmam Ali (a.s)*, hakeza şöyle buyurmuştur: “Kendin ve ailen için sevdiğin şeyi halk için de sev. Kendin ve ailen için beğenmediğin şeyi halk için de beğenme. Zira bu iş hücceti daha çok tamamlar

¹ Tuhef'ul-Ukul , 319

² a. g. e.

³ a.g.e

⁴ Nehc'ül-Belağa , 53. mektup

a. g. e. 27

⁵ a. g. e. 27. mektup

ve milletin düzelmesinde daha çok etkilidir.”¹

4221. Bölüm Yöneticinin Merhametli ve Yumuşak Huylu Olmasının Farz Oluşu

22799. İmam Ali (a.s)
Mısır’a tayin ettiğinde Malik Eşter’e yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur: “Halkına merhametle muamele etmeyi kalbine şiar, onları sevip, lütfetmeyi kendine huy edin. Onlara karşı onları yemeyi ganimet bilen yırtıcı bir canavar gibi olma. Çünkü, onlar iki sınıftır: Bir kısmı, dinde kardeşindir, bir kısmı ise yaratılıştan senin eşindir. Onlar yanılıp hata edebilirler, kusurları olabilir, kasten veya hata ile ellerinden bir şey çıkabilir. O halde Allah’ın seni bağışlamasından nasıl sevinip hoşnut olursan, sen de onlara karşı bağışlayıcı davranıp kusurlarını affet. Çünkü sen, onlardan

üstünsün; seni bu işe tayin eden senden üstün ve Allah da seni vali tayin edenden üstündür.”²

22800. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Ey Allah’ım! Her kim ümmetimin işlerinden birinin sorumluluğunu üstlenir de onlara sıkı davranırsa, sen de ona sıkı davran. Her kim ümmetimin işlerinden birini üstlenir ve onlara merhametli davranırsa sen de ona merhametli davran.”³

22801. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Her kim insanlardan birisine hükümdar olursa, kıyamet günü getirilir, cehennem köprüsünün karşısında tutulur, eğer güzel davranmışsa, kurtuluşa erer ve eğer kötü davranmışsa köprü yarılır ve o cehenneme düşer.”⁴

bak. 159. Konu, el-Mudara, 192. konu, er-Rifk

¹ Bihar , 75/27/12
Nehc’ül-Belağa , 53. mektup ²
Sahih-i Müslim , 1828

³ Kenz’ul-Ummal , 14300

⁴ Nehc’ül-Belağa , 53. mektup

4222. Bölüm Yönetici Halkın Genelinin Rızayetini Elde Etmelidir

22802. *İmam Ali (a.s)*
Mısır'a vali tayin ettiğinde
Malik Eşter'e yazdığı
mektubunda şöyle buyurmuştur:
“Senin için işlerin en
sevimlisi hakta orta yolda
olan, adalette en genel
bulunan ve halkın
hoşnutluğunu en çok
toplayan iş olmalıdır. Çünkü
genelin öfkesi özelin
rızayetini faydasız kılar; oysa
genelin hoşnutluğuyla öze-
lin öfkesi örtülüp giderilir.
Zira bu yakınlar hakime bol-
lukta en ağır gelen, darlıkta
en az yardım eden,
haklarında insafla
hükmedilmesini hoş
görmeyen, isteklerinde
inatla direnen, verildiğinde
az şükreden, verilmediğinde
özü zor kabul eden,
zamanın güçlüklerine karşı
en az direnç gösteren
kimselerdir. Dinin direği
olan, İslam cemaatini
oluşturan, düşmanlara karşı
duran, ümmetin çoğunluğu
olan halkı daha çok sevmeli

ve onlara daha fazla
meyletmelisin.”¹

4223. Bölüm Yöneticinin İstihdam Hususunda Riayet Etmesi Gereken Şeyler

22803. *İmam Ali (a.s)*
Mısır'a tayin ettiğinde Malik
Eşter'e yazdığı mektubunda
şöyle buyurmuştur:
“Memurların işleri konu-
sunda çok dikkatli ol. Onları
denedikten sonra
görevlendir. Dostluk
sebebiyle ve başkalarına
danışmadan tayin etme.
Çünkü bu ikisi (dostluk
sebebiyle ve başkalarına
danışmadan tayin etmek),
zulüm ve hıyanet
şubelerinin bir araya
gelmelerine sebep olur.
Bunları iyi ailelerden, İs-
lam'a eskiden girmiş olan
tecrübeli ve hayalî kişilerden
seç.”²

22804. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Her kim
bir genci bir gruba başkan
kılar ve o grup arasında
Allah'ın daha çok beğendiği
bir kimse bulunursa

¹ a. g. e.

² Bihar , 23/75/24

şüphesiz Allah’a hıyanet etmiş olur.”¹

22805. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Her kim bir topluluğun arasından onlar arasında Allah’ın daha çok beğendiği biri varken başka birisini seçerse, Allah’a, Resulü’ne ve müminlere hıyanet etmiştir.”²

4224. Bölüm Yöneticinin Seçmemesi Gereken Kimse

22806. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Allah’a yemin olsun ki biz bu işi isteyeniyi veya bu iş hususunda ihtirash olan kimseyi bu işe tayin etmeyiz.”³

22807. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Biz asla, işimizi dileyen kimseyi o işe tayin etmeyiz.”⁴

22808. Resulullah (s.a.a)
Abdurahbman bin Semure’ye şöyle buyurmuştur: “Ey Abdurrahman bin Semure! Sakın yöneticiliği talep

etme. Zira eğer senin istemenle bu makam sana verilecek olursa onu idare etmekte kendi haline bırakılırsın ve eğer sen istemeden sana bırakılacak olursan onu idare etmekte yardım edilirsin.”⁵

22809. Ebu Musa şöyle diyor: “Ben iki şahısla birlikte Resulullah’ın (s.a.a) huzuruna vardım. Onlardan biri kelime-i şهادet getirdi ve daha sonra şöyle dedi: “Biz işlerinde bizden yardım alman için geldik (veya bize bir makam ver)” İkincisi de aynı sözleri söyleyince Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: “Bize göre sizin en hain olanınız, bu işi isteyeninizdir... Böylece Peygamber hayatta olduğu müddetçe hiç bir hususta o iki kimseden yardım istemedi.”⁶

*bak. el-Kaşa (2), 3364.
Bölüm*

¹ et-Terğib ve't-Terhib , 3/179/1

² Sahih-i Müslim , 3/1456/14

³ a. g. e. s. 1457/15

⁴ Sünen-i Ebi Davud , 2929

⁵ a. g. e. 2930

⁶ Gurur'ul-Hikem , 8613

4225. Bölüm Liyakatsız Bir Şekilde Yüceltilen Kimse

22810. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim yeterliliği olmaksızın yüceltilirse, suçu olmaksızın aşağıya indirilir.”¹

22811. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kim kifayet ve liyakata sahip olursa, yöneticiliğe layıktır.”²

4226. Bölüm Yöneticinin Kökten Sökmesi Gereken Şey

22812. *İmam Ali (a.s), Mısır’a vali tayin ettiğinde Malik-i Eşter’e yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Sonra valinin, kendi reyleriyle hareket eden, zulüm işleyen, muamelede insafları az olan, adaleti gözetmeyen bazı yakınları vardır. Bunların sebeplerini yok ederek köklerini kopar.”³

22813. *İmam Ali (a.s), hakeza şöyle buyurmuştur:* “Senden en uzak ve nezdinde en sevilmeyen kimse, halkın ayıplarını araştıranlar olsun.”⁴

bak. 68. Konu, et-Tecessus

4227. Bölüm Hakim Valilerini Araştırmalıdır

22814. *İmam Ali (a.s), Mısır’a vali tayin ettiğinde Malik-i Eşter’e yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Yaptıklarını denetle, onların peşice vefalı ve sadık kişilerden seçilmiş ajanlar gönder; çünkü, onların gizli işlerinden haberdar olman, emin olarak işlerini yapmalarına, halka şefkatle muamele etmelerine sebep olur. Memur yardımcılarının seni ihanete düşürmesinden sakın. İçlerinden biri, görevine ihanet ettiği ve ajanların raporları hıyanetinde birleştiği zaman, bu sana delil olarak yeter. Artık onun bedenine ceza vermeli, yaptıklarından dolayı onu sorgulamalısın.

¹ a. g. e. 8692

² Nehc’ül-Belağa , 53. mektup

³ a. g. e.

⁴ a. g. e.

Sonra onu zillate düşürüp hiyanetle damgalamalı, suçluluk utancını boynuna takmalısın.”¹

Bak. 68. Konu, et-Tecessus

4228. Bölüm

Kapıcı

Edinmekten

Sakındırmak

22815. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim insanın işlerinden birinin sorumluluğunu üstlenir, adaletli davranır, kapısını insanların yüzüne açar, perdesini kenara iter, insanların işleriyle ilgilenirse Allah’ın da kıyamet günü onu korkudan güvende kılması ve cennetine koyması bir hak olur.”²

22816. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kendisiyle diğer mümin arasında bir kapıcı (sekreter vb.) olursa Allah da onunla cennet arasında, her duvarın diğer duvarla fasılasının bin yıllık yol miktarınca olduğu yetmiş bin duvar bina eder.”³

22817. İmam Ali (a.s), *Mekke valisi Kusem b. Abbas’a yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “İnsanlarla aranda dilinden başka vasıta, yüzünden başka perde olmasın. İhtiyaç sahibinin karşına çıkmasına mani olma; çünkü o, ilk müracaatında kapılarından kovulursa, işi görüldükten sonra da seni övmez.”⁴

22818. İmam Ali (a.s), *Mısır’a vali tayin ettiğinde Malik-i Eşter’e yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Halkından uzun müddet gizlenme. Çünkü valinin raiyetinden gizlenmesi, halkı sıkıntıya sokan işlerdendir ve işlerdeki bilgisinin azlığına delalet eder. Onlardan gizlenmek bir çok şeyi bilmelerine engel olur, onların gözüne büyük şeyler küçük; küçük şeyler büyük görünür. İyilik kötü görünür; kötülük güzel görünür; sonuçta hakla batıl birbirine karışır.”⁵

22819. İmam Ali (a.s), *hakeza şöyle buyurmuştur:* “Zamanının bir kısmını haksızlıklara uğrayanlara,

¹ Tenbih’ul-Havatir , 2/165

² a. g. e. s. 163

³ Nehc’ül-Belağa , 67. mektup

⁴ a. g. e. 53. mektup

⁵ Nehc’ül-Belağa , 53. mektup

ihtiyaçlarını, sıkıntılarını
 sana söylemek isteyenlere
 ayır. Onlarla herkese açık
 bir yerde oturarak konuş. O
 mecliste, yaratanına karşı
 mütevazî ol. Askerlerinden,
 yardımcılarından,
 koruyucularından
 korkmadan, çekinmeden
 seninle konuşmalarını sağla.
 Resulullah'ın bir çok yerde
 “Allah, zayıfın korkarak, dili
 dolaşarak dert anlatmaya
 çalıştığı, fakat güçlüden
 hakkını alamadığı bir
 ümmeti asla
 temizlemeyecektir” dediğini
 duydum. O halde onların
 sert konuşmalarına ve
 konuşma yetersizliklerine
 tahammül et. Sıkılmayı,
 büyüklenerek onlarla
 konuşmaktan çekinmeyi
 bırak.”¹

bak. 129. Konu, el-Hacet

4229. Bölüm Harac İşlerini Araştırmanın Gereğı

22820. *İmam Ali (a.s),
Malik Eşter'e Mısır'a vali tayin
ettiğinde yazdığı mektubunda
şöyle buyurmuştur: “Verginin
toplanmasını da denetle,*

memurların durumunu
 düzelt; vergilerin ve vergi
 memurlarının ıslahı, onların
 dışındakilerin de ıslahı
 demektir. Başkaları, ancak
 onların ıslah olmasıyla
 düzene girebilir. Çünkü
 insanların hepsi verginin ve
 vergi memurlarının ailesidir.
 Vergi toplamaktan çok,
 toprağın imarına,
 kalkınmasına dikkat etmeye
 çalışmalısın. Çünkü vergi
 ancak toprak imar oldukça
 toplanabilir. Bir yerin harap
 olması, halkının yoksul
 düşmesinden kaynaklanır;
 halkın yoksul düşmesi ise,
 valilerin kendilerine mal
 yığmalarından,
 makamlarının devamlı
 olacağını düşünerek su-i
 zanda bulunmalarından,
 ibret alınacak şeylerden az
 istifade etmelerindendir.”²

4230. Bölüm Yöneticinin Müslümanların Malını Bağışlamaktan Sakınması

22821. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur: “Hükümdarın*

¹ a. g. e.

² Gurur'ul-Hikem , 4725

müslümanların genel malından bağışta bulunması zulüm ve hıyanettir.”¹

22822. *İmam Ali (a.s), Erdeşir Huree'deki valisi Maskala b. Hubeyre Şeybani'ye yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:* “Bazı işlerini bana haber verdiler; eğer yaptıysan Allah'ın gazabına uğradın, imamını da kızdırdın demektir. Müslümanların ok atarak, at koşturarak elde ettikleri, elde ederken uğrunda kanlarını döktükleri, canlarını verdikleri ganimetleri kavminden istediğin kimselere paylaştırmışsın. Tohumu yarana, mahlukatı yaratana and olsun ki, eğer bu doğruysa, gerçekten benim yanımda çok aşağılık ve itibar açısından da çok değersiz biri olursun. Rabbinin hakkını aşağılama, küçük görme ve dinini mahvederek dünyayı düzeltme. Yoksa işlediklerinden en çok hüsrana uğrayanlardan olursun. Haberin olsun ki, senin yanında bulunan Müslümanların da, benim

yanımda bulunanların da ganimette hakları eşittir. Onlar haklarını almak için bana gelir ve razı olarak giderler.”²

bak. el-Mal, 3765, 3766.

Bölümler

4231. Bölüm Darda Kalan Borçlunun Borcunu Ödemek Yöneticinin Görevidir

22823. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Alacaklı kimse, alacaklı olduğu şahsı müslümanların yöneticilerinden birinin yanına götürür ve borçlu kimsenin sıkıntıda oluşu o yöneticiye belli olursa o borç borçlunun omuzlarından kalkar ve yöneticinin boynuna düşer. Yönetici kimse onu elindeki müslümanların malından ödemelidir.”³

22824. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Eğer bir kimse birinden alacaklı olur da, borçlu kimse de o malı israf etmemiş veya günah yolunda harcamamışsa ve ödemek durumunda

¹ Nehc'ül-Belağa , 43. mektup

² Tefsir-i Kummi , 1/94

³ a. g. e.

değilse, borçlunun ona Allah'ın işlerinde genişlik verinceye ve borcunu ödeyecek duruma gelinceye kadar mühlet vermesi gerekir. Eğer adil imam iş başındaysa, onun borcunu ödemesi gerekir. Zira Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kim geriye birmal bırakırsa o mal onun varislerindir. Her kim de geriye borç veya külfet bırakırsa, imam, Peygamberin garantilediği ve üstlendiği şeyi ödemelidir.”¹

22825. İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur: “Her kim bu rızkı kendisine ve ailesine harcamak için helal yoldan talep ederse, Allah yolundaki mücahit gibidir. Eğer hayat kavgasında mağlub düşerse Allah ve Resulü'nün kefaletini borç alır, ailesini giderini temin eder. Eğer borcunu ödemediği dünyadan giderse, imam onun borcunu ödemekle yükümlüdür. Eğer ödemezse günahı onun boynunadır.”²

bak. Vesail'uş Şia, 13/90, 9. Bölüm, Mustedrek'ul Vesail, 13/397, 9. Bölüm

4232. Bölüm Yöneticinin Bizzat Yapması Gereken İşler

22826. İmam Ali (a.s), Mısır'a vali tayin ettiğinde Malik Eşter'e yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur: “İşlerinden bazılarını bizzat senin yapman gerekir. Bunlar, katiplerinin aciz kaldığı durumlarda memurlarına cevap vermen; arz edildiğinde halkın ihtiyacını hemen gidermendir. Bu iş yardımcılarını sıkabilir, vak-tinde yapmayabilirler. Her günün işini o gün yap. Çünkü, her gün yapılacak özel işler vardır.”³

4233. Bölüm Yöneticinin Mustaz'af Kimselere Teveccüh Etmesinin Farz Oluşu

22827. İmam Ali (a.s), Mısır'a vali tayin ettiğinde

¹ Vesail'uş-Şia , 13/91/2

² Nehc'ül-Belağa , 53. mektup

³ a. g. e. 53. mektup

Malik Eşter'e yazdığı mektubunda şöyle buyurmuştur:
“Allah için, Allah için, çaresiz olan aşağı tabakayı gözet. Onlar yoksul, muhtaç, darlıktan bunalmış, dertlerle boğuşan, kazançtan aciz kişilerdir. İçlerinde dilenenler olduğu gibi, bir şey uman fakat, kimseden bir şey istemeyenler de vardır. Allah onlara bir hak tayin etmiş ve senden de ona riayet etmeni istemiştir. O halde onu korumaya çalış. Onlara beytülmalinden bir pay ayır... Onlardan, insanlar tarafından hakir görülen

fakat, gelip sana dert anlatmayanları ara bul. Onları bulmak, hallerini anlamak için, Allah’tan korkan, büyüklenmeyen, mütevazî kişiler yolla da o kimselerin durumlarını sana iletinler. Sonra insanlar hakkında buluşma gününde Allah’a mazeret getirebileceğin bir şekilde davran. Fakirler ve sefiller, insanlar içinde insafa en fazla layık kişilerdir. Haklarını eda etmede, Allah katında bir mazeretin olacak şekilde hareket et.”¹

¹ a.g.e.

561. Konu

el-Velayet (2) Evliyaullah Velayet(2) Allah'ın Dostları

• Bihar, 69/254, 37. Bölüm; Sıfat'ul-Hıyar'il-İbad ve Evliyaullah

bak.

• 435. Konu, el-Mukarrebun; 90. Konu, el-Muhabbet (2)

• el-Uzlet, 2718. Bölüm; el-Kelam, 3528. Bölüm; el-Huşu, 1024. Bölüm

4234. Bölüm Evliyaullahın Özellikleri

Kur'an :

“İyi bilin ki, Allah’ın dostlarına korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir. Onlar Allah’a iman etmiş ve O’na karşı gelmekten sakınmışlardır.”¹

“Yoksa Mescid-i Haram’a girmekten men ederlerken Allah onlara niçin azâb etmesin? Hem de O’nun dostu değiller; O’nun dostları ancak karşı gelmekten sakınanlardır. Fakat çoğu bunu bilmiyorlar.”²

22828. *Mesih (a.s), kendisine, “Ne korkusu ne de hüznü olan Allah’ın veli kulları kimlerdir?” diye soran Havarilere şöyle buyurmuştur:* “İnsanlar, dünyanın zahirine göz diktikleri halde onlar dünyanın batınına bakarlar. İnsanlar şimdiye göz diktikleri halde onlar dünyanın ötesine bakarlar. Bu yüzden dünyadan (faziletlerini) öldüreceğinden korktukları şeyleri öldürürler. Çok yakında terk edeceğini

bildikleri şeyi terk ederler. İşte bu yüzden (ahiretleri için) her ne kadar fazla nasıpları olsa da az sayarlar. Dünyayı hatırlamayı kendileri için zarar görürler. Dünyevi bir şeye ulaşma sevinçlerini gam ve hüznün kabul ederler... Allah-u Teala’yı sever, onun nuruyla nurlanır, onun vesilesiyle başkalarını aydınlatırlar. Onlar için ilginç bir haber vardır ve onların yanlarında ilginç bir haber vardır. Kitap onlarla payidardır, onlar da kitapla. Kitap onlara konuşur, onlar da kitapla, kitap onlar vesilesiyle bilinir, onlar da kitapla birlikte. Ulaştıkları şey sebebiyle kendileri için başka bir istek görmezler. Ümit ettikleri şeyin dışında bir arzu taşımazlar, korktukları şeyin dışında başka bir korku tanımazlar.”³

22829. *İmam Ali (a.s), hakeza bu soruya cevap olarak şöyle buyurmuştur:* “Onlar Allah-u Teala’ya ibadette ihlase bürünenlerdir. İnsanlar dünyanın zahirini gördükleri bir zamanda onlar bu dünyanın batınına

¹ Yunus , 62 , 63

² Enfal , 34

³ Dur’ul-Mensur , 4/370

müşahade ederler. Bu yüzden de diğer insanlar bu güne aldandıkları halde onlar geleceği bilirler. Dolayısıyla dünyadan çok yakında terk edeceklerini bildikleri şeyi terk ederler ve kendilerini çok yakında öldüreceklerini bildikleri şeyleri öldürürler.”¹

22830. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “İnsanlar dünyanın zahirine bakarken, Allah’ın velileri, onun batınına bakarlar; insanlar dünyanın bugünüyle meşgul olurken (çabuk elde edilen şeyler peşinde koşarken), onlar dünyanın sonuyla (ahiret hazırlığıyla) meşgul olurlar; onlar dünyanın kendilerini öldürmesinden çekindikleri şeyleri öldürürler; kendilerini terk edecek olanları bilir, onları terk ederler; başkalarının dünyadan elde ettiği çok şeyi (ahiret nimetine oranla) az görürler; onu elde etmeyi kaybetmek sayarlar; insanların uzlaştığı şeye düşman, düşmanlık ettikleri şeye de dostturlar. Kitap

onlarla bilinir; onlar da Kitab’ı bilirler; Kitap onlarla ayakta durur; onlar da Kitab’la ayakta dururlar; umdukları şeyden daha üstün bir şey ummazlar; korktukları şeyden daha üstün bir şeyden korkmazlar.”²

22831. Resulullah (s.a.a), Allah-u Teala’nın, “Bilin ki Allah’ın veli kullarına korku yoktur ve onlar üzülmazler” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur: “Onlar Allah yolunda birbirini seven kimselerdir.”³

22832. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz Allah’ın dostları insanlardan O’nu en çok zikreden, O’na şükürü devamlı olan ve belalarına karşı sabrı daha büyük olanlardır.”⁴

22833. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz Allah-u Teala’nın velileri ecelini yakın ve arzularını yalancı görenler, amelleri çok ve sürçmesi az olanlardır.”⁵

22834. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah’ın dostları Adem yaratıldığı

¹ Bihar , 69/319/35

² Nehc’ül-Belağa , 432. hikmet

³ Dur’ul-Mensur , 4/373

⁴ Gurer’ul-Hikem , 3571

⁵ a. g. e. 3552

günden beri sürekli zayıf bırakılmışlar ve azınlıkta olmuşlardır.”¹

22835. *İmam Ali (a.s), Allahı Teala'nın, “Şüphesiz Allah'ın veli kullarına korku yoktur...” ayetini okuyunca şöyle buyurmuştur:* “Allah'ın dostlarının kimler olduğunu biliyor musunuz?” Şöyle arzettiler: “Onlar kimlerdir ey Müminlerin Emiri?!” İmam şöyle buyurdu: “Onlar biz ve bize uyanlardır. O halde her kim bizden sonra bize uyarırsa ne mutlu bize ve daha çok ne mutlu onlara!” Şöyle arzettiler: “Ey Müminlerin Emiri! Neden ne mutlu bize ve daha çok ne mutlu onlara? Biz ve onlar her ikimiz de bir yolda değil miyiz?” İmam şöyle buyurdu: “Hayır, zira onlar sizin taşımadığınız bir yükü yaşıyorlar ve sizin tahammül etmediğiniz şeylere tahammül ediyorlar.”²

bak. el-İmamet, 235. Bölüm

22836. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ali b. Hüseyin'in (a.s) kitabında

şöyle yazıldığını gördüm: **“Biliniz ki Allah'ın dostları...”** Allah'ın farzlarını yerine getirdikleri, Resulullah'ın (s.a.a) sünnetine sarıldıkları, Allah'ın haramlarından kaçındıkları ve dünyanın debdebesine itina göstermedikleri taktirde Allah'ın veli kullarıdır.”³

22837. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Ebu Basir! Gaybeti halinde zuhurunu bekleyen ve zuhur ettiğinde de kendisine itaat eden Kaim'imiz'in Şiilerine ne mutlu! Onlar Allah'ın dostlarıdır, onlara ne bir korku vardır ve ne de onlar hüznlenirler.”⁴

22838. *Resulullah (s.a.a), Allah'ın veli kulları hakkında sorulunca şöyle buyurmuştur:* “Kendilerini gördüklerinde, Allah'ın hatırlandığı kimselerdir.”⁵

22839. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Her kim Allah'ı tanır ve azametini derk ederse, ağzını konuşmaya, karnını yiyeceğe kapatır ve kendisini oruç ve gece ibadetle

¹ Bihar , 68/154/10

² a. g. e. 69/277/10

³ Bihar , 69/277/11

⁴ Nur'us-Sakaleyn , 2/309/94

⁵ Dur'ul-Mensur , 4/370

geçirmekle eskitir.”Şöyle arzettiler: “Babalarımız ve annelerimiz sana feda olsun ey Allah’ın Resulü! Bunlar mı Allah’ın dostlarıdır?” Peygamber şöyle buyurdu: “Allah’ın dostları sessiz kalır, onların sessizliği Allah’ın zikridir, bakarlar; bakışları ibrettir, konuşurlar, sözleri hikmettir; yol yürürler, yol yürüyüşleri insanlar arasında bereket sebebidir. Eğer ecelleri yazılmamış olsaydı, azap korkusundan ve sevap iştiyaklarından canları bir an bedenlerinde karar kılmazdı.”¹

22840. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah Tebarek ve Teala dostunu, kulları arasında gizlemiştir. O halde Allah’ın kullarından hiç birini küçümsemeyiniz. Zira o Allah’ın dostu olabilir ve sen onu bilemezsin.”²

22841. *Resulullah (s.a.a), Cebrail’den (a.s) naklen Allah-u Teala’nın şöyle buyurduğunu söylemiştir:* “Her kim, dostumu hor görürse benimle savaşa girişmiştir.”³

22842. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphe hakka benzediği için “şüphe” olarak adlandırılmıştır. Allah dostlarının şüphelerdeki aydınlığı, iman ve yakınleridir. Yolları hidayet-kurtuluş yollarıdır. Ama Allah’ın düşmanlarını şüphelerde, dalalet ve sapıklık davet eder. Kılavuzları da körlük ve şaşkınlıktır.”⁴

22843. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın dostluğu ve saadet birine layık olunca ölüm gözünün önüne gelir, arzu arkasına gider. Şeytanın dostluğu ve şekavet birine layık olunca da arzu gözünün önüne gelir ve ölüm arkasına gider.”⁵

22844. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah, kullarından birinin büyülenmesine izin verseydi, onu nebileri ve evliyası arasından seçerdi. Fakat onlara büyülenmeyi kötü gördü, onlar için tevazuya razı oldu.”⁶

22845. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şüphesiz ki

¹ el-Kafi , 2/237/25

² el-Hisal , 209/31

³ Bihar , 70/16/8

⁴ Nehc'ül-Belağa , 38. hutbe

⁵ el-Kafi , 3/258/27

⁶ Nehc'ül-Belağa , 192. hutbe

cihad cennet kapılarından bir kapıdır ki Allah-u Teala onu dostlarına açmıştır.”¹

22846. *İmam Ali (a.s), dünyanın sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Bu yüzden Allah onu dostlarına özgü kılmamıştır ve onu düşmanlarından esirgememiştir.”²

22847. *İmam Ali (a.s), dünyanın sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Allah dünyayı dostlarına sevap, düşmanlarına da ceza olarak beğenmemiştir.”³

22848. *İmam Ali (a.s), hakeza şöyle buyurmuştur:* “(Dünya) Allah’ın vahyinin iniş yeri ve dostlarının ticaret yurduudur. Onlar, orda çalışmalarıyla rahmeti elde ettiler, cenneti kazandılar.”⁴

22849. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah dünyada dostunu, düşmanına hedef karar kılmıştır.”⁵

22850. *Tenbih’ul-Havatir adlı kitapta şöyle yer almıştır:* “Zekeriyya (a.s) oğlu Yahya’yı sürekli üzgün,

ağlar ve düşünür bir halde görünce şöyle buyurdu: “Ey rabbim! Ben senden faydalanacağım bir evlat istedim ve sen bana faydalanmadığım bir evlat nasip ettin.” Allah şöyle buyurdu: “Sen benden veli istedin ve veli bundan başkası değildir. Günahsızlar belalara hedeftir.”⁶

Bak. El-Mehabbet, 481. Bölüm

22851. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah korkusu (takva), Allah’ın dostlarını O’nun koymuş olduğu haramlarını çiğnemekten alıkoyar, dostlarının kalplerini, O’nun korkusuna bağlar.”⁷

22852. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Üç haslet Allah’ın veli kullarının sıfatıdır: Her işte Allah’a itimat etmek, herşeyden Allah vasıtasıyla müstağni olmak ve herşeyde Allah’a muhtaç kalmak.”⁸

22853. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ım! Şüphesiz sen dostların için

¹ a. g. e. 27

² a. g. e. 113. hutbe

³ a. g. e. 415. hikmet

⁴ a. g. e. 131

⁵ Bihar , 68/221/10

⁶ Tenbih’ul-Havatir , 1/86

⁷ Nehc’ül-Belağa , 114. hutbe

⁸ Bihar , 103/20/2

en çok ünsiyet edilen, sana tevekkül edenlere tek başına yetensin. Gizliliklerini görür, iç-lerinden geçenlere vakıf olur, basiret derecelerini bilirsin sen. Sırları, senin nezdinde aşıkardır. Kalpleri, hasretle senden yardım ister. Gurbet ve yalnızlık onları korkuya düşürürse seni zikretmekle ünsiyet edinirler. Üzerlerine musibetler yağdığı zaman

sana sığınrlar. Çünkü işlerin dizginlerinin senin elinde ve kaynaklarının senin emrinde olduğunu bilirler.”¹

bak. el-Ma'rifet (3) 2611, 2612. Bölümler, es-Seber, 1919. Bölüm, el-Hayr, 1173. Bölüm, el-İman, 291, 297. Bölümler, et-Takva, 4169. Bölüm, el-Kitman, 3455. Bölüm, el-Halk, 1103. Bölüm

¹ Nehc'ül-Belağa , 227. hutbe

562. Konu

el-Ye's Ümidini Kesmek

- *Bihar*, 72/336, 120. Bölüm; *el-Ye's min Rubillab*
- *Vesail'uş-Şia*, 6/313, 36. Bölüm; *İstiğna-i an'in-Nas*

bak.

- 449. Konu, *el-Kunur*; 20. Konu, *el-Emel*
- *Ez-Zenb*, 1375. Bölüm; *es-Sual* (2), 1712. Bölüm; *er-Rica*, 1447 ve 1449. Bölümler; *el-İhlas*, 1038. Bölüm; *el-İmamet* (3), 242. Bölüm; *el-akih*, 3241. Bölüm

4235. Bölüm Ümitsizlik

Kur'an :

“And olsun ki, insana nimetimizi tattırır, sonra onu ondan çekip alırsak, o şüphesiz umutsuz bir nanköre döner. Başına gelen sıkıntıdan sonra, ona bir nimet tattırırsak “musibetler başımdan gitti” der; doğrusu o, şımarıp böbürlenene biridir. Bunların dışında, sabredip iyi işler işleyen kimseler, işte onlara mağfiret ve büyük ecir vardır.”¹

bak. İsrâ, 83, Rum, 36

22854. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Esirgediğinde zamandan ümidini kesme, verdiğinde ise ona itimat etme ve ondan sakınabildiğin kadar çok sakın.”²

22855. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En büyük bela ümitsizliktir.”³

22856. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ümitsizlik sahibini öldürür.”⁴

22857. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her ümitsizlik mutsuzluktur.”⁵

22858. *İmam Ali (a.s), münafikların sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Ferahlıkta olanı çekemezler, belaya düşenin beter olmasını isterler, ümitli olanları ümitsiz kılarlar.”⁶

22859. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Amelsiz ahireti uman kimse gibi olma... Afıyet elde edince kendisini beğenir belaya duçar olunca ümitsizliğe kapılır... Eğer müstağni olursa azar ve fitneye düşer eğer muhtaç olursa ümitsizliğe düşer ve gevşer.”⁷

22860. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Bu ümmetin en iyisi hakkında bile Allah'ın azabından emin olma; zira Allah şöyle buyurmuştur: **“Allah'ın rahmetinden kafir**

¹ Hud , 9-11

² Gurer'ul-Hikem , 10302

³ a. g. e. 2860

⁴ a. g. e. 6731

⁵ a. g. e. 6842

⁶ Nehc'ül-Belağa , 194. hutbe

⁷ a. g. e. 150. hikmet

**topluluktan başkası
ümitsiz olmaz.^{1,2}**

22861. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her yüz çeviren için de ümitsiz olmayın. Çünkü yüz çevirenin bir ayağı kaysa bile öbürü sabit kalır. Böylece, ikisi sabitleşir (ve düşmez.)”³

bak. el-İmamet (3), 239, 240. Bölümler, er-Rica, 1449. Bölüm

4236. Bölüm İnsanların Elinde Olan Şeylerden Ümidini Kesmenin Faydaları

22862. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanların sahip olduğu şeyden elini kesmek müminin dininin izzet sebebidir.”⁴

22863. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Dünyaya rağbetsiz ol ki Allah seni sevsin ve insanların elinde olan şeylere itinasız ol ki insanlar seni sevsin.”⁵

22864. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En iyi sermaye Allah’a itimat etmek ve insanların sahip olduğu şeylerden ümidini kesmektir.”⁶

22865. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “En büyük zenginlik insanların malında gözü olmamaktır.”⁷

22866. *Cebrail (a.s) Peygamberin (s.a.a) buzuruna gelince şöyle buyurmuştur:* “Bil ki insanın şerefi geceyi (ibadetle) ihya etmesiyle ve izzeti insanlardan müstağni oluşuydur.”⁸

22867. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “(İnsanların elinde olan şeyden) ümidini kesmek de iki başarıdan biridir.”⁹

22868. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “(İnsanların elinde olan şeyden) ümidini kesmek canı rahatlığa kavuşturur.”¹⁰

22869. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “(İnsanların elinde olan şeyden) ümidini

¹- Araf/99

² Nehc’ul Belağa, 377. hikmet

³ Nehc’ül-Belağa , 100. hutbe

⁴ Vesail’uş-Şia , 6/314/5

⁵ a. g. e. 6/315/9

⁶ a. g. e. h. 11

⁷ Nehc’ül-Belağa , 342. hikmet

⁸ el-Hisal , 7/20

⁹ Gurer’ul-Hikem , 1606

¹⁰ a. g. e. 636

kesmek yenilenmiş bir özgürlüktür.”¹

22870. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “(İnsanların elinde olan şeyden) ümitsizlik özgürlük sebebidir ve tamah zarar vericidir.”²

22871. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “(İnsanların elinde olan şeyden) ümitsizlik esire izzet başışlar, tamah ise emiri zillete sürükler.”³

22872. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tamahın helak sebebi olduğu yerde (insanların elinde olan şeylerden) ümitsizlik hedefe ulaşma sebebidir.”⁴

22873. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “En büyük rahatlık insanlardan ümidini kesmektir.”⁵

22874. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Tamah esaretinden kurtuluş, (insanlardan) ümidini kesmekle mümkündür.”⁶

22875. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “(İnsanlardan) ümidini kesmeyi hızlandırmak iki galibiyetten biridir.”⁷

22876. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Elinde bulunanı korumak, başkasının elindekini istemekten daha sevimlidir bana. Ümitsizliğin acısı (başkasının elindekinden ümitsizlik), insanlardan bir şey istemekten daha hayırlıdır.”⁸

bak. ed-Dua, 1202. Bölüm, el-Hayr, 1157. Bölüm, 5326. Hadis, es-Sual (2), 1709, 1710. Bölümler, el-İzz, 2711. Bölüm

¹ a. g. e. 756

² a. g. e. 52-53

³ a. g. e. 1091-1092

⁴ Nehc'ül-Belağa , 31. mektup ; Şerh-i Nehc'ül-Belağa-i İbn-i Ebi'l-Hadid , 16/113

⁵ Bihar , 78/249/87

⁶ Gurur'ul-Hikem , 1751

⁷ a. g. e. 4577

⁸ Nehc'ül-Belağa , 31. mektup

563. Konu

el-Yetim Yetim

- *Bihar*, 79/266, 103. Bölüm; *Ekl-u Mal'il-Yetim*
- *Bihar*, 75/1, 31. Bölüm; *el-İşret me'l-Yetami*
- *Kenz'ul-Ummal*, 3/168, 174-178; *er-Rahmet bi'l-Yetim*
- *Kenz'ul-Ummal*, 15/177, *Kefalet'ul-Yetim*
- *Vesail'uş-Şia*, 12/180, 70. Bölüm; *Tabrim-u Akl-i Mal'il-Yetim*

4237. Bölüm Yetimlere Bakmaya Teşvik

Kur'an :

İsrailoğulları'ndan,
“Allah'tan başkasına
kulluk etmeyin, anne
babaya, yakınlara,
yetimlere, düşkünlere
iyilik edin, insanlarla
güzel konuşun, namazı
kılın, zekâtı verin” diye
söz almıştık. Sonra siz
pek azınız müstesna,
döndünüz. Sizler zaten
döneksiniz.”¹

“Yakınlarına,
yetimlere, düşkünlere,
yolculara, yoksullara ve
kölelere sevdiği halde
mal veren”²

*bak. Bakara, 220, Fecr,
17, 18, Maun, 2, 3*

22877. İmam Ali (a.s)
şahadetinden önce yazdığı
vasiyetinde şöyle buyurmuştur:
“Yetimler hakkında
Allah'tan korkunuz! Onları
bir gün dövüp ve bir gün aç
bırakmaktan sakının. Sizin
varlığınızla onlar ortadan
kalkmasın, zira Allah

Resulünden şöyle
buyurduğunu işittim: “Her
kim ihtiyaçsız oluncaya
kadar bir yetimin
sorumluluğunu üstlenirse
aziz ve celil olan Allah da bu
iş sebebiyle ona cenneti farz
kılar. Yetimin malını yiyen
kimseye cehennem ateşini
farz kıldığı gibi.”³

22878. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Her kim
bir yetimi müstağni
oluncaya kadar geçindirirse
Allah bu işi sebebiyle
cenneti ona farz kılar.
Nitekim yetim malını
yiyenlere de cehennem
ateşini farz kılmıştır.”⁴

22879. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur: “Yetim için
merhametli baba gibi ol ve
bil ki neyi ekersen onu
biçersin.”⁵

22880. İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur: “Mümin erkek
ve kadın bir yetimin başını
sevgiyle okşarsa, Allah
okşadığı her saç miktarınca
ona sevap yazar.”⁶

22881. Resulullah (s.a.a),
orta ve işaret parmağını
göstererek şöyle buyurmuştur:
“Ben ve yetimi geçindiren

¹ Bakara, 177

² Bakara, 83

³ el-Kafi, 7/51/7

⁴ a. g. e. 75/4/8

⁵ a. g. e. 77/171/7

⁶ a. g. e. 75/4/9

kimse –elbette aziz ve celil olan Allah’tan korkarsa- cennette bu ikisi gibi olacağız.”¹

22882. Resulullah (s.a.a) işaret ve orta parmağını birbirinden ayırmış bir halde göstererek şöyle buyurmuştur: “Ben ve yetimin sorumlusu cennette bu ikisi gibiyiz.”²

22883. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Cennette daru’l ferah (ferahlık yurdu) diye adlandırılan bir yurt vardır ve oraya sadece müminlerin yetimlerini sevindiren kimseler girer.”³

22884. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kim iki müslüman arasından yetimi yiyecek ve içeceğine ortak kılarsa, şüphesiz Allah da onu bağışlanmayacak bir günah işlemedikçe cennetine götürür.”⁴

22885. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Her kim üç yetime bakarsa, geceleri ibadetle geçiren, gündüzleri oruç tutan, gece gündüz Allah yolunda kılıç sallayan kimse gibidir. Ben de o

cennette bu ikisi gibi –orta ve işaret parmağını birbirine yapıştırarak- yan yana olacağız.”⁵

22886. Resulullah (s.a.a) taş kalpli olduğundan şikayette bulunan bir kişiye şöyle buyurmuştur: “Kalbinin yumuşamasını ve isteğine ulaşmayı ister misin? O halde yetime merhamet et, başına merhamet elini sür, yiyeceğinden ona da yedir, bu durumda kalbin yumuşar ve isteğine ulaşmış olursun.”⁶

bak. Vesail’uş Şia, 2/926, 91. Bölüm

4238. Bölüm Yetim Malını Yemek

Kur’an :

“Yetimlerin mallarını haksız yere yiyenler, karınlarına ancak ateş tıkmış olurlar, zaten onlar alevlenmiş ateşe atılacaklardır.”⁷

Bak. Nisa, 2,6, En’am, 152, İsrâ, 34

¹ Nur’us-Sakaleyn , 5/597/23

² et-Terğib ve't-Terhib , 3/346/1

³ Kenz'ul-Ummal , 6008

⁴ et-Terğib ve't-Terhib , 3/347/5

⁵ a. g. e. 3/347/4

⁶ a. g. e. s. 349/14

⁷ Nisa , 10

22887. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Yiyeceklerin en kötüsü yetimin malını haksız yere yemektedir.”¹

22888. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Kıyamet günü bir grup insan ağızlarında ateşler alevlendiği halde mezarlarından dışarı çıkarlar.” Şöyle arzedildi: “Ey Allah’ın Resulü! Onlar kimlerdir?” Peygamber şöyle buyurdu: “Onlar yetimin malını yiyenlerdir...”²

22889. *Resulullah (s.a.a)*, *mirac hadisinde* şöyle buyurmuştur: “Baktığımda aniden dudakları deve dudağına benzeyen, bir topluluk gördüm. Başlarına bir kişi dikilmiş, dudaklarından tutuyor, ateşten kaya parçalarını ağızlarına koyuyor ve ağızlarının içine atıyordu. O taşlar altlarından dışarı çıkıyor ve onlar inek gibi böğürüyordu. Şöyle dedim: “Ey Cebrail! Onlar kimlerdir?” Cebrail şöyle buyurdu: “Onlar yetimlerin

malını haksız yere yiyenlerdir ve onlar hakikatte karınlarında ateş yemişlerdir.”³

22890. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Göğe götürüldüğüm gece karınlarına ateş atılan bir topluluk gördüm, ateş altlarından dışarı çıkıyordu. Ben şöyle dedim: “Bunlar kimlerdir?” Cebrail şöyle dedi: “Bunlar yetimlerin malını haksız yere yiyenlerdir.”⁴

22891. *İmam Sadık (a.s)*, *büyük günahlar hakkında sorulunca* şöyle buyurmuştur: “Onlardan biri yetim malını haksız yere yemektedir.”⁵

4239. Bölüm Yetim Malını Yemenin Haram Oluşunun Sebebi

22892. *İmam Rıza (a.s)*, *yetim malını yemenin haram oluş sebebi hakkında Muhammed b. Sinan’a yazdığı mektubunda* şöyle buyurmuştur: “Yetim malını haksız yere yemenin haram oluş sebebi, bu işte bir çok fesadın

¹ Emali’ es-Seduk , 395/1

² Tefsir-i Ayyaşi , 1/225/47

³ Dur’ul-Mensur , 2/443

⁴ Biha , r 79/267/2

⁵ a. g. e. 75/10/32

oluşundandır. Evvela yetim malını yediğinde onu öldürmeye yardım etmiş olur. Zira yetim muhtaçtır ve kendisini idare edemez, kendi ayakları üstünde duramaz, anne ve babası gibi kimsesi yoktur ki ona baksın ve onu idare etsin, o halde malını yediği gibi adeta onu öldürmüş, fakirlik ve çaresizliğe sürüklemiş gibidir... Ve bu yetim bülüğ çağına eriştiğinde ve büyüdüğünde ondan intikam almasına sebep olur. Onlar arasında kin, düşmanlık ve nefret vücuda gelir ve sonunda birbirlerini ortadan kaldırırlar.”¹

22893. Fatımat'uz-Zebra
(a.s) konuşmalarının birinde şöyle buyurmuştur: “Allah yetim malını yemekten sakındırmayı, zulmü önlemek için farz kılmıştır.”²

4240. Bölüm

Al-i

Muhammed'in

Yetimleri

22894. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur:
“İmamından kopan kimsenin durumu babasını kaybetmiş yetimden daha zordur. Ona ulaşamıyorlar. Mübtela oldukları dini meselelerin hükmünü de bilemiyorlar. Biliniz ki Şiilerimizden her kim ilmimizden haberdar olursa şeriatımızı bilmeyen ve ulaşması mümkün olmayan kimse de onun kucığında yetimdir. Biliniz ki her kim onu hidayette ve irşatta bulunur ve şer'i hükümlerimizi ona öğretirse yüce cennette bizimle birlikte olacaktır.”³

22895. Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur:
“Şiilerimizin alimleri (kıyamet günü) haşrolurlar ve ilimlerinin çokluğu ve Allah'ın kullarını irşaddaki çabaları ölçüsünce onlara yücelik elbiseleri giydirilir. Öyle ki onlardan her birine nurdan milyonlarca elbise giydirilir. Aziz ve celil olan rabbimizin münadisi şöyle seslenir: “Ey Al-i Muhammed'in yetimlerine bakanlar! Ey babalarından

¹ İlel'uş-Şerayi', 480/1

² Bihar , 79/268/7

³ a. g. e. 2/2/1

yani imamlarından koparılmış, bu yetimlere can ve hayat bağışlayanlar! Bunlar, sizin öğrencileriniz ve onlara baktığınız ve kendilerine hayat ve neşat verdiğiniz yetimlerdir. Şimdi onlara dünyada ilim elbisesini giydirdiğiniz gibi elbise giydirebilirsiniz.”¹

22896. İmam Hasan (a.s)
şöyle buyurmuştur:
“Bakıcılarından ayrılmış ve cehalete gömülmüş Al-i Muhammed’in yetimlerine bakan, onu cehaletten çıkaran, karmaşık işleri ona aydınlatan kimsenin bir yetime bakan, ona su ve yemek veren kimseden üstünlüğü, güneşin suha yıldızına üstünlüğü gibidir.”²

22897. İmam Hüseyin (a.s)
şöyle buyurmuştur: “Her kim gizliliğimiz sebebiyle bize duyduğu muhabbetten dolayı bize ulaşamayan bir yetime bakar, kendisine nasip olan ilmi ona öğretir, onu hidayet ederse aziz ve celil olan Allah şöyle buyurur: “Ey yüce ve yardımsever kull! Ben yücelik ve bağışlamaya senden daha layığım. Ey meleklerim! Ona öğrettiği her harf sayısınca, cennette onun için milyonlarca saray bina ediniz ve bu saraylara yakışan diğer nimetleri de ona ekleyiniz.”³

bak. el-İlm, 2838, 2845.
Bölümler

¹ Tefsir-i Mensub ila İmam Askeri , 340/216

² Bihar , 2/3/4

³ a. g. e. s. 4/5

564. Konu

el-Yakin Yakin

- Bihar, 70/13, 52. Bölüm; el-Yaken, in
- Kenz'ul-Ummal, 3/437, 800; el-Yakin
- Bihar, 41/1, 99. Bölüm; Yakin-u Emir'el-Müminin Salavat'ul-Llai Aleyhi ve Sabirhi Ale'l-Mekaribi

bak.

- 276. Konu, eş-Şekk; el-Batıl, 363. Bölüm; er, Rıza, 1516. Bölüm; el-İbadet, 2492. Bölüm; et-Tevekkül, 4186. Bölüm; el-Marifet (3), 2607. Bölüm

4241. Bölüm Yakin

Kur'an :

“Sabredip

ayetlerimize kesin olarak inanmalarından ötürü, aralarından, onları buyruğumuzla doğru yola götüren önderler yaptık.”¹

22898. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Biliniz ki dünyada insanlara yakinden ve afiyetten daha iyi bir şey verilmemiştir. O halde Allah’tan bu ikisini dileyin.”²

22899. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Ey insanlar! Allah’tan afiyet dileyiniz. Zira afiyetten sonra yakın gibi bir şey verilmemiştir ve küfürden sonra şekten daha kötü bir şey verilmemiştir.”³

22900. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Ey insanlar! Allah’tan yakın dileyin ve Allah’a afiyet içinde rağbet edin. Zira afiyet en büyük

nimettir. Kalpte payidar kalan en iyi şey ise yakindir. Zarar görmüş kimse dininde zarar gören kimsedir. Gıpta edilen kimse ise yakini hususunda gıpta edilen kimsedir.”⁴

22901. *İmam Ali (a.s)*, defalarca şöyle buyurmuştur: “Allah’tan yakın dileyin ve hayırlı akibet isteyin. Kalpte dönen en iyi şey yakindir.”⁵

22902. *Resulullah (s.a.a)*, kendisine, “Hangi ameli yapayım?” diye soran Muaz’a şöyle buyurmuştur: “Ey Muaz! Yakın hususunda Peygamberine uy.” Muaz şöyle diyor: “Ben şöyle arzettim: “Siz Allah’ın Resulüsünüz, ben ise Muaz’ım.” Peygamber şöyle buyurdu: “Her ne kadar ilminde eksiklik olsa da”⁶

22903. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Kalbinde yakinin serinliğini hisseden kimse ne de büyük saadete ermiştir.”⁷

22904. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Kalbe ilka edilen en iyi şey yakindir.”⁸

¹ Secde , 24

² Kenz'ul-Ummal , 4334

³ a. g. e. 7338

⁴ Bihar , 70/176/33

⁵ Bihar , 69/395/88

⁶ Müstedrek’ül-Vesail , 11/196/12727

⁷ Gurer'ul-Hikem , 9556

⁸ Emali’es-Seduk , 395/1

22905. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Zenginlik olarak yakın yeterlidir.”¹

22906. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Her kim yakın ederse kurtuluşa erer.”²

22907. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Her kim yakın elde ederse kurtulur.”³

22908. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Yakin et ki kurtuluşa eresin.”⁴

22909. *İmam Ali (a.s), oğlu Hasan’a (a.s) yaptığı vasiyetinde şöyle buyurmuştur:* “Kalbini öğüt ve nasihatla diri tut, zühtle öldür ve yakınle güçlendir.”⁵

22910. *İmam Ali (a.s), meleklerin sıfatı hakkında şöyle buyurmuştur:* “Kuşku kıvılcımları dal budaklarıyla, azimli imanlarını hedef almamıştır. Zanlar, yakınlerinin köklerine nüfuz etmemiştir.”⁶

22911. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Son hedef yakın ile elde edilir.”⁷

4242. Bölüm Yakin Dinin Başıdır

22912. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Yakin dinin başıdır.”⁸

22913. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Dinin en üstünü yakindir.”⁹

22914. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “En üstün iman güzel yakindir.”¹⁰

22915. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “İmanınızı yakınle güçlendiriniz, zira yakın dinin en üstünüdür.”¹¹

22916. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Dinin düzeni güzel yakindir.”¹²

22917. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Dinin meyvesi yakininin güçlenmesidir.”¹³

22918. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Yakinin gücü din miktarıdır.”¹⁴

bak. ed-Din, 1294, 1295, 1298. Bölümler

¹ Bihar , 70/176/32

² Gurer'ul-Hikem , 7706

³ a. g. e. 7720

⁴ a. g. e. 2242

⁵ Nehc'ül-Belağa , 31. mektup

⁶ Nehc'ül-Belağa , 91. hutbe

⁷ a. g. e. 157

⁸ Gurer'ul-Hikem , 852

⁹ a. g. e. 2868

¹⁰ a. g. e. 2992

¹¹ a. g. e. 6797

¹² a. g. e. 9976

¹³ a. g. e. 4635

¹⁴ a. g. e. 6184

4243. Bölüm Yakin İmanın Direğidir

22919. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakin imanın direğidir.”¹

22920. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İmanın ölçüsü güzel yakindir.”²

22921. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İman yakine ihtiyaç duyar.”³

22922. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Sabır imanın yarısıdır ve yakın imanın tamamıdır.”⁴

22923. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Mümin dininde güçlüdür, yumuşaklığı uzak görüşlülükle iç içe kılmıştır ve imanı yakın ile birlikte dir.”⁵

bak. ed-Din, 1299. Bölüm

4244. Bölüm Yakin En Az Bulunur Şeydir

22924. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İman

İslam’dan üstündür. Yakın de imandan üstündür. Yakinden daha az bulunur bir şey mevcut değildir.”⁶

22925. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanlara yakinden daha az herhangi bir şey verilmemiştir.”⁷

22926. *İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanlar içinde hiçbir şey yakın kadar az bölüştürülmemiştir.”⁸

22927. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Kullar arasında herşeyden daha az bölüştürülen beş haslet vardır: Yakın, kanaat, sabır, şükür ve beşincisi de bütün bunların kemale erme sebebi olan akıldır.”⁹

bak. el-İman, 295. Bölüm

4245. Bölüm Yakin İbadettir.

22928. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakin ibadettir.”¹⁰

¹ a. g. e. 398

² a. g. e. 9726

³ a. g. e. 11019

⁴ Kenz'ul-Ummal , 7331

⁵ Bihar , 67/271/3

⁶ el-Kafi , 2/51/1

⁷ a. g. e. s. 52/4

⁸ a. g. e. h. 5

⁹ Bihar , 70/173/26

¹⁰ Gurer'ul-Hikem , 31

22929. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakin ile ibadet kemale erer.”¹

22930. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakin ibadet olarak yeter.”²

22931. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Hiç bir amel niyet olmaksızın ve hiç bir ibadet yakın olmaksızın değer ifade etmez.”³

bak. el-İbadet, 2494. Bölüm

4246. Bölüm Yakin En Üstün İbadettir

22932. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakin en üstün ibadettir.”⁴

22933. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakin ile birlikte olan az ve sürekli olan amel Allah nezdinde yakın ile birlikte olmayan çok amelden daha üstündür.”⁵

22934. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakin ile birlikte olan uyku şek ile birlikte olan namazdan daha iyidir.”⁶

bak. es-Seber, 1930. Bölüm

4247. Bölüm İmanın SonuYakindir

22935. *İmam Sadık (a.s), Ebu Basir’e şöyle buyurmuştur:* “Ey Ebu Muhammed! İslam ilk basamaktır.” Ben (Ebu Basir) şöyle arzettim: “Evet.” İmam şöyle buyurdu: “İman islamdan bir basamak daha yukarıdadır.” Ben, “Evet” diye arzettim. İmam şöyle buyurdu: “Takva imandan bir basamak yukarıdadır.” Ben, “Evet” diye arzettim. İmam şöyle buyurdu: “Yakin takvadan bir basamak yukarıdadır.” Ben, “evet” diye arzettim. Peygamber şöyle buyurdu: “İnsanlara yakın gibi hiç bir şey az verilmemiştir. Sizler hakikatte islam’ın en alt derecesine sarıldınız. O halde elinizden kaçmamasına dikkat edin.”⁷

22936. *İmam Rıza (a.s), İslam ve iman hakkında*

¹ a. g. e. 4199

² a. g. e. 7042

³ Bihar , 77/168/6

⁴ Gurer'ul-Hikem , 856

⁵ el-Kafi , 2/57/3

⁶ Gurer'ul-Hikem , 9958

⁷ el-Kafi , 2/52/4

sorulunca şöyle buyurmuştur: “Ebu Cafer (İmam Bakır – a.s-) şöyle buyurmuştur: “Din İslam’dır, iman ondan bir derece daha üstündür, takva imandan bir derece üstündür, yakın ise takvadan bir derece üstündür. İnsanlar arasında yakinden daha az bir şey bölüştürülmemiştir.”¹

22937. İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur: “İman islam’dan bir derece daha üstündür, takva imandan bir derece üstündür, yakın takvadan bir derece üstündür ve insanlar arasında yakinden daha az bir şey bölüştürülmemiştir.”²

22938. İmam Rıza (a.s) şöyle buyurmuştur: “İman islam’dan bir derece üstündür, takva imandan bir derece üstündür, yakın takvadan bir derece üstündür ve insanlar arasında hiç bir şey yakın gibi az bölüştürülmemiştir.”³

22939. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Dinin nihai

hedefi imandır, imanın nihai hedefi ise yakındır.”⁴

bak. Ez-Zujd, 1620. Bölüm, ed-Din, 1293. Bölüm

4248. Bölüm İman ve Yakın Arasında

22940. Mişkât’ul-Envar kitabında şöyle yer almıştır: “İmam Ali (a.s) Hasan ve Hüseyin’e (a.s) şöyle sordu: “Yakın ve iman arasındaki mesafe ne kadardır?” O ikisi sustular. İmam Hasan’a (a.s) şöyle buyurdu: “Cevap ver ey Eba Muhammed!” O şöyle arzetti: “Bir karış.” İmam Ali (a.s), “Nasıl?” diye sordu. O şöyle arzetti: “Çünkü iman kulağımızla işittiğimiz, kalplerimizle inandığımız şeydir, yakın ise gözlerimizle gördüğümüz ve bundan gözlerimizden gizli kalan şeyleri anlamamızdır.”⁵

¹ a. g. e. h. 5

² a. g. e. h. 6

³ Bihar , 70/171/21

⁴ Gurur’ul-Hikem , 6345 , 6346

⁵ Mişkât’ul-Envar , 15

4249. Bölüm İman Kalpte Sabittir Yakın İse Zihinden Geçenlerdir

22941. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “İman
kalpte sabittir, yakın ise
zihinden geçenlerdir.”¹

22942. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “İman
kalptedir, yakın ise zihinden
geçenlerdir.”²

22943. *Şöyle rivayet
edilmiştir:* “Zenginlik olarak
yakın, meşguliyet olarak
ibadet yeterlidir. Ve
şüphesiz iman kalp iledir,
yakın ise zihinden
geçenlerdir.”³

22944. *İmam Bakır (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “İman
kalpte sabittir, yakın ise
zihinden geçenlerdir. Yakın
kalpten geçince kalp demir
parçası gibi olur, kalpten
çıkıp gidince de eskimiş bir
paçavra gibi olur.”⁴

4250. Bölüm İlm’ul-Yakin

Kur’an :

¹ Kenz'ul-Ummal , 7339

² Bihar , 70/178/38

³ a. g. e. h. 44

⁴ a. g. e. 78/185/16

“Dikkat edin, eğer
kesin olarak bir bilseniz!
And olsun ki, cehennemi
göreceksiniz. And olsun
ki onu gözünüzle
görürsünüz. Sonra o gün,
size verilmiş olan her
nimetten sorguya
çekileceksiniz.”⁵

İbrahim: “Rabbim!
Ölüleri nasıl dirilttiğini
bana göster” dediğinde,
“İnanmıyor musun?
“deyince de, “Hayır öyle
değil, fakat kalbim iyice
itminana ersin”
demişti.”Öyleyse dört
çeşit kuş al, onları
kendine alıştır, sonra
onları parçalayıp her
dağın üzerine bir parça
koy, sonra onları çağır;
koşarak sana gelirler. O
halde Allah’ın güçlü ve
hikmet sahibi olduğunu
bil” demişti.”⁶

“Böylece yakın
edenlerden olması için
İbrahim’e göklerin ve
yerin melekutunu
gösterdik.”⁷

22945. *İmam Sadık (a.s),
Allah-u Teala’nın, “Eğer*

⁵ Tekasür , 5 , 8

⁶ Bakara , 260

⁷ En’am , 75

ilm’ul-yakin ile bilerseniz” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur: “Yani açık bir şekilde ve müşahade ile.”¹

22946. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Gören kimse, kendisine haber verilen kimse gibi değildir.”²

22947. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Haber, görmek gibi değildir. Allah-u Teala Musa’ya kavminin buzağıya ne yaptıklarını haber verince, levhaları yere atmadı, ama yaptıklarını gözleriyle görünce levhayı yere attı ve kırıldı.”³

22948. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: “Üç şeyi kullarımın gözünden gizledim. Eğer insan onlardan birini görecektse olursa, asla kötü amel etmez: Eğer perdemi kenara itecek olursam, beni yakın elde edecek şekilde görecektse olursa ve onları öldürdükten sonra yaratıklarına ne yapacağını görecektse olursa...”⁴

4251. Bölüm Hakk’ul-Yakin

Kur’an :

“Doğrusu kesin gerçek budur.”⁵

“O, şüphesiz kesin gerçektir.”⁶

Tefsir

Hak, dış gerçekle mutabık olan ilimden, yakın ise içinde şüphe olmayan ilimden ibarettir. O halde hak yakine, tekid için getirilen açıklamaya dayalı bir tür izafedir.”⁷

Meclisi (r.a) şöyle diyor: “Yakin üç mertebeye sahiptir: İlm’ul-Yakin, Ayn’ul-Yakin ve Hakk’ul-Yakin.”

Dikkat edin, eğer kesin olarak bir (ilm’ul yakin ile) bilseniz! Andolsun ki cehennemi görürsünüz.” “Sonra andolsun ki onu gözünüzle görürsünüz.” “Doğrusu yakın ile kesin gerçek budur.”Bu üç mertebe arasındaki fark, bir örnekle açıklığa kavuşur.

¹ el-Mehasin , 1/385/852

² Kenz'ul-Ummal , 44130

³ a. g. e. 44111

⁴ a. g. e. 29858

⁵ Vakia , 95

⁶ Hakka , 51

⁷ Tefsir’ul Mizan, 19/140

Örneğin ateş hakkında İlm'ul-Yakin'e sahip olmak, görülen şeyleri onun ışığıyla müşahade etmektir. Ayn'ul-yakin ise ateş kütlesini görmektir. Hakk'ul-yakin ise ateşte yanmak, insanın varlığının ateşte yok olması ve salt ateşe dönüşmesidir. Bundan daha üstün bir artma kabiliyeti olan bir mertebe yoktur. "Eğer perde kenara çekilecek olursa, asla yakının artmaz." ¹ (Hz. Ali'nin -a.s- sözü)

22949. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: "Ey Allah'ın kulları! Allah'ın kullarından en sevdiği, nefesine karşı Allah'ın kendisine yardım ettiği kişidir. O kimse hüznü giyinip kuşanmış, korkuya bürünmüştür. Derken, hidayet ışığı gönlünü aydınlatmış... Doğru yolu görmüş ve onu izlemiştir. İşaretleri bilmiş, darboğazları geçmiştir. Yapışılması gereken kulpların en sağlamına yapışmış, tutunulacak iplerin en kuvvetlisine sarılmıştır. Artık o gün ışığı gibi parlak yakini inanca ermiştir."²

22950. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: "İlim, hakikatin basireti üzere aniden onlara yönelmiş, yakın ruhunu elde etmişlerdir; refah içerisinde olanların zor gördüğü şeyleri onlar kolay bulmuşlar; cahillerin korkup kaçtıkları şeylerle onlar ünsiyet etmişlerdir. Ruhları en yüce makama (Allah'ın rahmetine) asılı olduğu halde, bedenleriyle dünyada yaşamaktalar. İşte bunlar Allah'ın yeryüzündeki halifeleridir ve halkı O'nun dinine davet etmekte. Âh! Âh! Onları görmeyi ne kadar da arzuluyorum!"³

4252. Bölüm Yakinin Anlamı

22951. Cebrail (a.s), Peygamberin huzuruna geldi ve şöyle dedi: "Ey Allah Resulü! Allah Tebarek ve Teala beni senden önce hiç kimseye vermediği bir hediyeyle sana gönderdi." Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyurdu: "O nedir? diye sordum." "Cebrail şöyle dedi: "Sabır ve ondan daha iyisini..." Allah Resulü (s.a.a) şöyle

¹ el-Bihar, 70/142

² Nehc'ül-Belağa , 87. hutbe

³ Nehc'ül-Belağa , 147. hikmet

buyurdu: “Ben, yakinin anlamı nedir?” diye sordum, Cebrail şöyle dedi: “Yakini olan kimse Allah için onu görüyormuş gibi amel eder. Zira eğer Allah’ı görmüyorsa, Allah onu görmektedir ve yakini bir şekilde bilir ki kendisine isabet eden bir şeyin hata etmesi mümkün değildi ve kendisine isabet etmeyen bir şeyin de kendisine isabet etmesi mümkün değildi. Bunların tümü tevekkülün dalları ve zühdün basamaklarıdır.”¹

22952. *İmam Rıza (a.s), kendisine yakini soran Yunus’a şöyle buyurmuştur:* “Allah’a tevekkül etmek, Allah karşısında teslimiyet içinde olmak, Allah’ın kaza ve kaderinden hoşnut olmak ve işleri Allah’a havale etmektir.” Yunus şöyle diyor: “Ben şöyle arzettim: “Bunların anlamı nedir?” İmam şöyle buyurdu: “Ebu Cafer (a.s) da böyle buyurmuştur.”²

22953. *Resulullah (s.a.a), kendisine imanı soran birisine şöyle buyurmuştur:*

“İhlas’tır.” O şöyle arzetti: “Yakin nedir?” Peygamber şöyle buyurdu: “Tasdiktir.”³

22954. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İslam, (Allah karşısında) teslimiyettir; teslimiyet yakindir; yakın tasdik etmektir; tasdik ikrar etmektir; ikrar eda etmektir; eda etmek ise ameldir.”⁴

22955. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakin aydınlıktır.”⁵

bak. et-Tevekkül, 4183, el-İslam, 1876. Bölüm

4253. Bölüm Yakin Sahibi Kimsenin Nişaneleri

22956. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Yakin sahibi kimsenin alameti altı şeydir: Allah’ın hakkaniyetine yakın etmiş ve bu yüzden ona iman etmiştir, ölümün gerçek olduğuna yakın etmiştir ve bu yüzden ondan çekinmektedir, kıyametin gerçek olduğuna yakın etmiş ve bu yüzden de (o günün) rezaletinden korkmaktadır. Cennetin

¹ Bihar , 77/20/4

² el-Kafi , 2/52/5

³ et-Tergib ve't-Terhib , 1/53/3

⁴ Nehc'ül-Belağa , 125. hikmet

⁵ Gurer'ul-Hikem , 68

gerçek olduğuna yakın etmiş ve bu yüzden de ona iştihak duymaktadır, cehennemin gerçek olduğuna yakın etmiş ve bu yüzden de ondan kurtulmak için çalışmaktadır, hesabın gerçek olduğuna yakın etmiş ve bu yüzden de kendisini hesaba çekmektedir.”¹

22957. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakin sahibi kimsenin kendisi hakkındaki hüznü, diğer tüm insanların hüznünden daha çoktur.”²

22958. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Şevk yakın ehlinin hasletidir.”³

22959. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Arzunun kısalığı, amelde ihlas ve dünyaya rağbetsizlik yakın sahibi olmanın delilidir.”⁴

22960. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Dostlarından ayrılacağını, toprağa yerleşeceğini, hesaplara karşılaşacağını, kendisinden geriye bıraktığının kendisine fayda vermeyeceğini, önceden gönderdiği şeye

muhtaç olacağını yakinen bilen kimseye arzusunu kısaltması ve uzun amellere koyulması yakışıdır.”⁵

22961. *İmam Sadık (a.s), Allah-u Teala’nın, “ve altında o ikisine ait bir hazine vardı” ayeti hakkında şöyle buyurmuştur:* “Biliniz ki o, altın ve gümüş hazinesi değildi. Aksine şu dört cümleydi: “Ben Allah’ım ve benden başka ilah yoktur. Her kim ölüme yakın ederse, ağzı gülererek açılmaz. Her kim hesaba yakın ederse, kalbi sevinmez. Her kim kadere yakın ederse, Allah’tan başka hiç bir şeyden korkmaz.”⁶

22962. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Takva dinin semeresi ve yakinin nişanesidir.”⁷

22963. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakini olan kimse, amelde çaba gösterir.”⁸

22964. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Her kimin yakini doğru olursa,

¹ Tuhef'ul-Ukul , 20

² Gurer'ul-Hikem , 2012

³ a. g. e. 663

⁴ a. g. e. 10970

⁵ Bihar , 73/167/31

⁶ a. g. e. 70/182/52

⁷ Gurer'ul-Hikem , 1714

⁸ a. g. e. 7988

mücadele ve tartışmaya
rağbet göstermez.”¹

22965. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Yakinsiz
hiçbir amel ve huşusuz
hiçbir yakın olmaz.”

22966. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Yakinin
nişanelerinden biri de hiç
kimseyi Allah’ı
gazaplandırarak hoşnut
etmemen, Allah’ın sana
verdiği bir şey sebebiyle hiç
kimseyi övmemen ve
Allah’ın sana vermediği bir
şey sebebiyle de hiç kimseyi
kınamamandır.”²

22967. *İmam Sadık (a.s)*
şöyle buyurmuştur: “Yakinin
nişanelerinden biri de
Allah’ı gazaplandırarak
insanları hoşnut etmemen
ve Allah’ın ihsanından sana
bağışlamaması sebebiyle,
onları kınamamandır. Zira
hırslı kimsenin hırsı, rızkı
kendisine sevketmediği gibi,
meyilsiz insanın
meyletmemesi de onu geri
çeviremez.”³

bak. el-Ma’ruf (2), 2700.
Bölüm, 12788. Hadis, el-İman,

291-297. *Bölümler, et-Takva,*
4169. Bölüm

4254. Bölüm Müminin Yakini Amelinde Görülür

22968. *İmam Ali (a.s) şöyle*
buyurmuştur: “Müminin
yakini de, münafığın şekki
de amellerinde görülür.”⁴

22969. *İmam Ali (a.s) şöyle*
buyurmuştur: “Ameli terk
eden kimse, amelin
mükafatına yakın
etmemiştir.”⁵

22970. *İmam Ali (a.s) şöyle*
buyurmuştur: “Münezzeh
olan Allah’ın kendisini
gördüğüne yakın ettiği halde
Allah’a isyan eden kimse
şüphesiz Allah’ı bakanların
en düşüğü taktir etmiştir.”⁶

22971. *İmam Ali (a.s) şöyle*
buyurmuştur: “Yakininizi
şekke ve ilminizi cehalete
dönüştürmeyiniz.”⁷

22972. *Resulullah (s.a.a)*
şöyle buyurmuştur: “Varlığını
bağışlamak, yakinin
süsüdür.”⁸

¹ a. g. e. 8709

² Bihar , 77/61/4

³ Bihar , 70/172/22

⁴ Gurer'ul-Hikem , 3551

⁵ a. g. e. 1545

⁶ Bihar , 78/92/98

⁷ Gurer'ul-Hikem , 10336

⁸ Bihar , 77/131/41

*bak. en-Nur, 3960.
Bölüm, el-İlm, 2881, 2888.
Bölümler*

4255. Bölüm Yakini Yok Eden Sebepler

22973. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Yakini şek ve
heva ve hevesin galibiyeti
bozar.”¹

22974. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Hırsı çok olan
kimsenin yakini az olur.”²

22975. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Hırslı kimseye
itaat etmek yakini bozar.”³

22976. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Hırs yakini
bozar.”⁴

22977. *İmam Sadık (a.s)
şöyle buyurmuştur:* “İhtirash
kimse iki haslete mahrum
kalmış ve iki hasletle birlikte
olmuştur: Kanaattan
mahrumdur ve bu yüzden
de rahatlığı yoktur,
hoşnutluktan mahrumdur
ve bu yüzden de yakini
kaybetmiştir.”⁵

22978. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Yakinin
bozulma sebebi hırdır.”⁶

22979. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Din
hususunda cedelleşmek
yakini ortadan kaldırır.”⁷

22980. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Mal sevgisi
dini gevşetir, yakini bozar.”⁸

22981. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Dünyaya
tapan kimselere karışmak
dini lekeler ve yakini
gevşetir.”⁹

22982. *İmam Ali (a.s) şöyle
buyurmuştur:* “Karşılık
göreceğine yakın etmeyen
kimsenin şekki yakini
bozar.”¹⁰

*bak. et-Tema', 2420.
Bölüm, el-İman, 284, 286.
Bölümler*

4256. Bölüm Yakinin Gevşekliği

22983. *Resulullah (s.a.a)
şöyle buyurmuştur:* “Hakikatte
ben, ümmetim için yakinin

¹ Gurer'ul-Hikem , 11011

² a. g. e. 7996

³ a. g. e. 5986

⁴ a. g. e. 724

⁵ Bihar , 73/161/6

⁶ Gurer'ul-Hikem , 5513

⁷ a. g. e. 1177

⁸ a. g. e. 4876

⁹ a. g. e. 5072

¹⁰ a. g. e. 8961

gevşekliğinden

korkuyorum.”¹

22984. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Ben ümmetim için sadece yakının zayıflığı hususunda korkuyorum.”²

22985. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Yakini gevşek olan kimsenin mürüvveti nakıs olur.”³

22986. *Resulullah (s.a.a)* şöyle buyurmuştur: “Allah’ı gazaplandırarak insanları hoşnut kılmak, Allah’ın sana verdiği rızık için insanları övmek ve Allah’ın sana vermediği şey sebebiyle insanları kınamak yakının gevşekliğindendir.”⁴

22987. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Allah’a yemin olsun ki şüpheler doğmuş, kesin şeyleri bürümüştür. Hatta sanki, üstlenilen şey (rızık) size farzmuş; farz kılınan (amel) da sizden kaldırılmış gibidir (Böyle telakki edilmeye başlanmıştır.)”⁵

4257. Bölüm Yakini Kendisine Fayda Vermeyen Kimse

22988. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Biliniz ki her kimin yakini kendisine fayda vermezse, şerh ona zarar verir. Her kimin mevcut aklı ve düşüncesi kendisine fayda vermezse, gaip olan aklı ve düşüncesi ona fayda vermek hususunda daha acizdir.”⁶

22989. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Biliniz ki her kime hak fayda vermezse, batıl zarar verir. Her kimi hidayet doğru yola koyamazsa, sapıklık onu yoldan çıkarır.”⁷

bak. *Eş-Şek*, 2088.
Bölüm, el-Hak, 897. Bölüm

4258. Bölüm Yakının Faydaları 1-Sabır

22990. *İmam Ali (a.s)* şöyle buyurmuştur: “Sabır, yakının ilk gereğidir.”⁸

¹ a. g. e. 7332

² a. g. e. 7341

³ Tuhef'ul-Ukul , 201

⁴ Bihar , 77/185/30

⁵ Nehc'ül-Belağa , 114. hutbe

⁶ Bihar , 77/417/39

⁷ Kenz'ul-Ummal , 44225

⁸ Gurer'ul-Hikem , 1616

22991. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sabır yakının meyvesidir.”¹

22992. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sabır yakındendir.”²

22993. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakin sahibi kimsenin silahı, belaya sabretmek ve genişlik zamanında şükretmektir.”³

22994. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Sabırlı ol, zira ki sabır sağlam bir kaledir ve yakın ehlinin ibadetidir.”⁴

2-İhlas

22995. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Amelde ihlas, yakının gücünden ve niyetin doğruluğundandır.”⁵

22996. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İhlasın sebebi yakındır.”⁶

22997. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Halis niyet, dinin gücünün miktarı kadardır.”⁷

22998. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Amelde ihlas ve arzusunun kısalığı yakının delilidir.”⁸

22999. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakin, ihlas ve fedakarlık sahipleri, a’raf ashabındandır.”⁹

23000. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakinin nihayeti ihlastır. İhlasın nihayeti ise kurtuluştur.”¹⁰

23001. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah’ın Kulları! Biliniz ki riyanın azı da şıktır, amelde ihlas ise yakındır.”¹¹

3-Zühd

23002. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakin zühd meyvesini verir.”¹²

23003. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Zühd, yakının esasıdır.”¹³

23004. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakinin doğru olursa fani olanı baki olana

¹ a. g. e. 411

² Mişkat’ul-Envar , 20

³ Gurer’ul-Hikem , 5560

⁴ a. g. e. 6134

⁵ a. g. e. 1301

⁶ a. g. e. 5538

⁷ a. g. e. 6192

⁸ a. g. e. 10970

⁹ a. g. e. 1975

¹⁰ a. g. e. 6347-6348

¹¹ Bihar , 77/291/2

¹² Gurer’ul-Hikem , 843

¹³ a. g. e. 516

değiştirmez ve yüce olanı aşağılık olana satmazsın.”¹

23005. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İnsanın fani olan şeye râğbetsiz olması, kalıcı olan şeye yakini ölçüsünce.”²

23006. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Fani olana bağlandığı halde ahirete yakın ettiğini iddia eden yalan söylemektedir.”³

23007. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ahirete yakın eden kimse dünyaya hırs duymaz.”⁴

23008. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Heva ve heves elbisesinden soyunan ve dünya bağlarını kesip atan yakın sahipleri nerede?”⁵

23009. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakin en üstün zühhtür.”⁶

Bak. Ez-Zühbd, 16/7. Bölüm

4-Tevekkül

23010. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevekkülün

güzelliği, yakinin güzelliğinin delilidir.”⁷

23011. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Tevekkül, yakinin güçlülüğünden kaynaklanır.”⁸

23012. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakinin hakikati tevekküldedir.”⁹

Bak. 4252. Bölüm, 22951. Hadis, et-Tevekkül, 4185. Bölüm

5- Hoşnutluk

23013. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Allah’ın kaza ve kaderinden hoşnutluk, güzel yakın sahibi olmanın delilidir.”¹⁰

23014. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hoşnutluk, yakinin meyvesidir.”¹¹

23015. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Taktir edilen şeylerden hoşnut olan kimsenin yakini güçlüdür.”¹²

23016. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Hoşlanılmayan kaza ve

¹ a. g. e. 7588

² a. g. e. 5488

³ a. g. e. 7237

⁴ a. g. e. 8256

⁵ a. g. e. 2823

⁶ a. g. e. 391

⁷ a. g. e. 4286

⁸ a. g. e. 699

⁹ a. g. e. 6484

¹⁰ a. g. e. 4284

¹¹ a. g. e. 728

¹² a. g. e. 8467

kadare hoşnutluk, yakinin en üstün derecelerindendir.”¹

Bak. Er-Rıza, 1519, 1520. Bölümler

6-Musibetleri Hafif Saymak

23017. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Allah, hikmet ve celali üzere rahatlık ve genişliği hoşnutluk ve yakinde karar kılmıştır.”²

23018. *İmam Ali (a.s), oğlu Hasan’a (a.s) yaptığı tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:* “Sabrın gücü ve güzel yakın ile sana yönelen dertleri, belaları kendinden uzaklaştır.”³

23019. *İmam Seccad (a.s), müinacaatında şöyle buyurmuştur:* “Kerem ve yüceliğin adına senden gözümün aydınlığına sebep olan şeyleri bana bağışta bulunmanı dilerim... Ve yakinden kendisi vesilesiyle dünya musibetlerini bana kolaylaştırmanı ver. Körlük perdelerini basiret gözlerimden kenara it.”⁴

*bak. el-İnfak, 3942.
Bölüm*

4259. Bölüm Yakinin Şubeleri

23020. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İman dört temel üzere kuruludur: Sabır, yakın, adalet ve cihat...Yakinin dört şubesi vardır, uyanık basiret, hikmetin derinliğine ulaşmak, ibret verici öğütleri tanımak ve ilklerin metodu. Her kim uyanık basirete sahip olursa, hikmetin derinliklerine ulaşır. Her kim de hikmetin derinliğine ulaşırsa, ibreti tanır. Her kim de ibreti tanırsa, sanki ilklerle birlikte yaşamıştır.”⁵

23021. *Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur:* “Yakinin dört şubesi vardır: Uyanık basiret, hikmetin derinliğine erişmek, ibret verici etkenleri tanımak ve sünnete uymak, her kimin uyanık basireti olursa, hikmetin derinliğine ulaşır. Her kim hikmetin derinliğine ulaşırsa, ibreti tanır. Her kim ibreti tanırsa,

¹ Bihar , 71/152/60

² Kenz'ul-Ummal , 7333

³ Nehc'ül-Belağa , 31. mektup

⁴ Bihar , 94/145/21

⁵ el-Hisal , 231/74

sünnete uyar ve her kim de sünnete uyarsa, ilklerle birlikte yaşamış gibi olur.”¹

23022. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakının dört şubesi vardır: Anlayışın zirvesi, derin ilim, apaçık ve tomurcuklanan hikmet ve hilim bahçesi. Anlayışlı olan kimse, belirsiz ilimleri yorumlar. Her kim de belirsiz ilimleri yorumlarsa hikmet çeşmelerini tanır. Her kim de hikmet çeşmelerini tanırsa hilim sahibi olur, işlerinde kusur etmez ve insanlar arasında (sevinç içinde) yaşar.”²

4260. Bölüm Yakini Elde Etmek

23023. *İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:* “İmanı olan kimse yakını artırır.”³

23024. *İmam Kazım (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Ey Allah’ın kulları! Kendinizi ıslah etmekle Allah’ın nimetlerini taktir edin ki yakininiz artsın ve değerli ve kıymetli bir fayda elde edesiniz.”⁴

23025. *İmam Rıza (a.s), Allah’ın İbrahim’e buyurduğu:* **“İmanın yok mudur?” O şöyle dedi: “Elbette iman ettim, lakin kalbimin itminana ermesi için” sözü hakkında, ‘İbrahim’in kalbinde şey mi vardı?’ diye sorulunca şöyle buyurmuştur:** “Hayır, o yakın sahibiydi. Ama Allah’tan yakınıni artırmasını dilemişti.”⁵

23026. *İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:* “Yakin, kulu yüce bir mertebeye ve ilginç bir makama ulaştırır. Resulullah’ın (s.a.a) huzurunda şöyle denildi: “İsa b. Meryem suyun üstünde yürüyordu.”Peygamber şöyle buyurdu: “Eğer yakini daha fazla olsaydı, havada da yürürdü.”Böylece Resulullah yakın mekanın azametini ifade etti.”⁶

23027. Bir gün Havariler İsa’yı (a.s) görmediler, onu aramak için dışarı çıktılar ve onun suyun üzerinde yürüdüğünü gördüler. Onlardan birisi şöyle arzetti: “Ey Allah’ın elçisi! Sana doğru gelelim mi?” İsa şöyle

¹ Hilyet’ul-Evliya , 1/74

² Kenz’ul-Ummal , 8803

³ Gurer’ul-Hikem , 7987

⁴ el-Kafi , 2/268/1

⁵ Bihar , 70/176/34

⁶ Bihar , 70/179/45

buyurdu: “Evet” O şahıs, bir ayağını suya daldırdı ve diğer ayağını da suya daldırmak istedi ki suyun dibine girdi. İsa şöyle dedi: “Elini ver ey imanî az kimsel! Eğer insanın bir tane veya zerre kadar yakini olacak olsa idi bu taktirde suyun üzerinde yürürdü.”¹

23028. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “İsa b. Meryem suyun üzerinde yürüyordu, eğer yakini fazla olsaydı havada da yürürdü.”²

23029. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: “Eğer kardeşim İsa’nın yakini sahip olduğundan daha çok olsaydı, şüphesiz havada yürür, suyun üzerinde namaz kılardı.”³

23030. İmam Ali (a.s) şöyle buyurmuştur: “Eğer perde kenara çekilecek olsa yine yakinimden bir şey artmaz.”⁴

bak. el-İman, 272. Bölüm, ez-Zuhd, 1623. Bölüm, el-Ma’rifet, 2607. Bölüm, el-Ucb, 2013. Bölüm, 11798. Bölüm

İman ve İmanın Artışı Hakkında Bir Çift Söz

Şu ayetlerde verilen örneklerden de anlaşıldığı üzere salt bir şeye iman etmek, o şey hakkında ilim sahibi olmak anlamında değildir: “Kendileri için doğru yol belli olduktan sonra artlarına dönenleri...”⁵

Hakeza: “Şüphesiz, küfredenlere, Allah yolundan alıkoyanlar ve kendilerine doğru yol belli olduktan sonra Peygamber’e karşı gelenler”⁶

Hakeza: “Gönülleri kesin olarak kabul ettiği halde, onları bile bile küfrettiler”⁷

Hakeza: “Bilgisi olduğu halde Allah’ın şaşırttığı...”⁸

Bu ayetler gördüğümüz gibi ilim olduğu halde irtidat, küfür, inkar ve sapıklığı da ispat etmektedir. O halde bir şey hakkında salt ilim sahibi olmak ve hakkaniyetine kesin inanmak, imanın basıl olması hususunda yeterli değildir. Böyle

¹ Dur’ul-Mensur , 2/203

² Kenz'ul-Ummal , 7342

³ a. g. e. 7343

⁴ Gurer'ul-Hikem , 7569

⁵ Muhammed suresi , 25. ayet

⁶ Muhammed suresi , 32. ayet

⁷ Neml suresi , 14. ayet

⁸ Casiye suresi , 23. ayet

bir ilim sahibini mümin saymak mümkün değildir. Aksine o ilmin gereklerine de bağlı olmak, muhtevasına inanmak, kalbi bir inanca sahip olmak ve ameli etkilerini az da olsa açığa çıkarmak gerekir. O halde Allah-u Teala'nın yegane mabut olduğunu ondan başka ilah olmadığını bilen ve bu ilminin gerektirdiğine –yani ubudiyetine ve sadece ona tapmaya da-bağlı olan kimse mümin sayılır. Ama eğer böyle bir ilim ve marifete sahip olduğu halde ona bağlı olmaz ve ubudiyetinin nişanesi olan hiç bir ameli yerine getirmezse, böyle bir şabıs alimdir, ama mümin değildir.

Buradan da bazıların şü sözünün doğru olmadığı ortaya çıkmaktadır: “İman, salt ilim ve tasdikten ibarettir.” Zira dediğimiz gibi ilim ve küfür bir arada düşünülebilir.

Hakeza bazıların, “İman amelden ibarettir” sözünün de batıl olduğu açığa çıkmaktadır. Zira iman da nifakla bir araya gelmektedir. Çünkü münaфіk da amel etmektedir, bazen de hak ve hakikati ilmi bir zıburla bilmektedir, ama aynı zamanda ona iman etmemiştir.

O halde iman, bir şey hakkında ilim sahibi olmak ve

ona o ilmin ameli etkilerinin ortaya çıkacağı bir şekilde bağlı olmaktan ibarettir. Öte yandan ilim ve bağlılık da artma ve eksilme, şiddet ve zayıflama göstermektedir. Dolayısıyla bu iki unsurdan teşkil olan iman, artma ve eksilme, şiddet ve zaaf gösterebilmektedir. Dolayısıyla da imanın derece ve mertebeleri, hiç kimsenin şüphe edemeyeceği zaruri meselelerdendir.

Bu çoğu bilginlerin görüşüdür. Hakikat da budur: **“İmanlarını kat kat artırmaları için”** ayeti ve benzeri ayetler de bu konuya delalet etmektedir. Hakeza Ehl-i Beyt'ten (a.s) nakledilen hadisler de imanın mertebelerini ortaya koymakta ve bu görüşü teyit etmektedir.

Ebu Hanife, İmam'ul-Harameyn ve diğerleri ise imanın artıp azalmadığı görüşündedir ve bu konuda ortaya koydukları delile göre de iman kesin bir merbaleye ulaşmış olan tasdikten ibarettir. Böyle bir anlamda da artış ve eksilme olmamaktadır. Dolayısıyla tasdik eden bir kimse, ister itaati tasdikine eklesin, ister günahı, onun tasdiki olduğu gibi durmakta ve asla değişmemektedir.

Bunlar imanın azalıp çoğaldığına delil eden ayetleri

tevil ve tercih etmişler ve şöyle demişlerdir: “İman şahsi ve baki kalmayan bir ilinektir ve ilmin bekası da misallerin teceddüdü türündedir. Yani azalıp çoğalan misallerin yenilenmesi şeklinde zamana intibakıdır. Örneğin Peygamber hakkında iman, sürekli ve aralıksız gerçekleşmektedir ve başkaları hakkında ise az veya çok zaman aralıklarıyla gerçekleşmektedir. O halde imanın artmasından maksat, imanın parçalarının sürekliliğidir ve bu süreklilik, hiç bir zaman aralığı olmaksızındır veya az bir zaman aralıklarıyla gerçekleşmektedir.

Hakeza imanın başka bir kesreti de vardır ve o da imanın taalluk ettiği işlerin kesretine bağlıdır. Dinin şariat ve hükümleri tedricen nazil olduğu hasebiyle ve müminler de tedrici nüzuyla sebebiyle ona iman ettikleri için ve hükümlerin sayısız da sürekli arttığı için onların imanı da tedricen artmıştır ve genel olarak imanın artmasından maksat, sayılarının artmasıdır.” Bu görüşün gerçekliği ve temelsizliği apaçık ortadadır. Zira ervela imanın kesin bir tasdikini adı olduğu görüşü kabul edilir bir görüş değildir. Çünkü

açıkladığımız gibi iman, bağlılık ve iltizam ile iç içe bulunan kesin tasdikini bir adıdır. Elbette onların tasdikten maksadı, iltizam ve bağlılıkla birlikte olan ilim olursa o başka.

Ayrıca imanın artış ve eksiliş kabul etmeyişi de delilsiz bir iddiadır ve de delil iddiasının kendisidir. İmanın ilineksel bir iş olduğu ve ilineklere de misallerin teceddüdü şeklinde bekası hususundaki delilleri de onların iddiasını ispat hususunda yeterli değildir. Zira gördüğümüz gibi bazı imanlar olayların fırtınası karşısında asla yerinden sarsılmamaktadır ve bunun karşısında bir takım imanlar ise en küçük olaylar karşısında genişemektedir ve en küçük şüphelerle sarsılmaya girmekte ve yok olmaktadır. Bu ihtilaf ve farklılığı misallerin teceddüdü ve zaman aralıklarının azlığı ve çokluğu ile tevil etmek mümkün değildir. Dolayısıyla onu ister istemez, imanın zayıflığı ve güçlülüğüne isnat etmek gerekir. Misallerin yeniliğine ve çeşitliliğine ister inanalım, ister inanmayalım bu böyledir. Ayrıca misallerin teceddüdü meselesinin batıl olduğu da kendi yerinde apaçık bir şekilde izah edilmiştir.

Onları tasdik eden kimse, tasdikine itaati veya masiyeti ilave etse bile, onun tasdikinde bir etkisi yoktur ve tasdiğı asla değıştirmez demeleri de kabul edilir bir görüş değıldir. Çünkü imanın itaat sebebiyle güçlenmesi ve günah işlemek sebebiyle azalması da şüphe edilmez bir konudur. İmanın etkilerinin güçlenmesi veya zayıflaması da eserin kaynağının güçlülüğünü veya zayıflığını haber vermektedir. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: **“Güzel sözler O’na yükselir, o sözleri de salih amel yükseltir.”**¹ Hakeza şöyle buyurmuştur: **“Sonra Allah’ın ayetlerini yalan sayıp, onları alaya alarak kötülük yapanların sonu pek kötü oldu.”**²

Onlar imanının artıp çoğaldığına delalet eden ayetleri tevîl etmişlerdir. Bu tevîlleri de doğru değıldir. Çünkü onların ilk tevîllerine göre imanı kamil olmayan kimse –yani kalbinde imanın eczalarından boş olan aralıkların bulunduğu kimse- hakikatte hem mümindir, hem de kafirdir. Bu ise Allah-u Teala’nın keliminde teyit

edilmeyen veya işaretle dahi ima edilmeyen bir nükte

“Onların çoğı, ortak koşmadan Allah’a iman etmezler”³ ayeti de imanın artıp çoğaldığına delalet etmektedir. Onu reddetmemektedir. Zira ayetin anlamı da şudur ki onlar müşrik oldukları halde mümindirler. Zira imanları şirke ve şirkeleri de salt imanlarına oranladır. Bu da imanının artıp çoğaldığı anlamındadır.

Onların ikinci tevîl ve yorumu da şudur: İmanın azalıp çoğalması taalluk ettiği şeylerin, yani Allah tarafından inen hüküm ve şariatlerin kesretine bağlıdır. O halde bu artış ve kesret taalluk ettiği şeylerin haline imanının sıfatıdır ve imanının bu sıfatla nitelendirilmesi de hakikatte taalluk ettiği şey sebebiyledir. Bu görüş de doğru değıldir. Zira eğer **“İmanlarını kat kat artırmaları için...”** ayetinden maksat bu tür bir artış olsaydı, bu ayetteki iman artışının sayısız hükümlerin teşri edilmesinin ve nazıl buyurulmasının hedef ve neticesi olarak zikredilmesi müminlerin kalplerine huzu ve güvenin

¹ Fatır suresi , 10. ayet

² Rum suresi , 10. ayet

³ Yusuf suresi , 106. ayet

indirilmesinin neticesinden daha münasip olurdu.”¹

Allah’ım! Muhammed’e ve Muhammed’in Ehl-i Beyt’ine (a.s) selam gönder, imanımı en kamil merbaleye ulaştır, yakınlığı en üstün yakın kıl ve benden kabul buyur ey kötülükleri iyiliklere çeviren ve merhamet edenlerin en merhametlisi!

Bu kitabı bitirme başarısını bana veren Allah’a hamdolsun. Bu kitabın telifi H. 1405 yılının, ramazan ayının 23. gecesini, mübarek kadir gecesinde sona ermiştir. Hamd başlangıçta ve sonda Allah’a mahsustur. Selam olsun efendimiz Muhammed’e (s.a.a) ve Ehl-i Beyt’ine, ve’s-Selam.

¹ Tefsir’ul-Mizan , 18/259

İçindekiler

4006. Bölüm	12	Yaşlılığa Sebep Olan	
Hediye'nin Sevgideki		Şey.....	25
Rolü	12	4018. Bölüm.....	27
4007. Bölüm	12	Helak Olma	
Hükümet		Sebepleri (1).....	27
Yöneticilerine Hediye		4019. Bölüm.....	31
Vermenin Haram Oluşu ..	12	Helak Olma	
4008. Bölüm	15	Sebepleri (2).....	31
Müşriğin Hediyesini		4021. Bölüm.....	37
Kabul Etmekten		Himmeti Yüce	
Sakınmak	15	Olmak.....	37
4009. Bölüm	17	4022. Bölüm.....	38
Hediye Kabul		Himmetin	
Etmeye Teşvik.....	17	Şerafetteki Rolü.....	38
4010. Bölüm	18	4023. Bölüm.....	38
Hediye Çeşitleri.....	18	Önem Verilmesi	
4011. Bölüm	18	Gereken Şey	38
En İyi Hediye	18	4024. Bölüm.....	39
4012. Bölüm	19	Himmetinin	
Bağışı Geri Almak	19	Doruğuna Ulaşan	
4013. Bölüm	20	Kimseler.....	39
Hediye Vermenin		4025. Bölüm.....	39
Adabı	20	Himmetlerin En	
4014. Bölüm	20	Yücesi.....	39
Mübarek Mekanlara		4026. Bölüm.....	40
Hediye Vermek	20	Yüce Himmetli	
4015. Bölüm	24	Olmanın Sonuçları.....	40
İhtiyarlık.....	24	4027. Bölüm.....	42
4016. Bölüm	24	Zeki İnsanların	
Yaşlılık Zamanında		Himmeti	42
Gençleşen Şey	24	4028. Bölüm.....	42
4017. Bölüm	25	Himmetin Kısılgı	42
		4029. Bölüm.....	46
		Himmeti Karnı Olan	
		Kimse	46

4030. Bölüm	46	4043. Bölüm.....	60
Himmeti Dünya		Kurtuluş Şehvetlere	
Olan Kimse.....	46	Muhalefettedir.....	60
4031. Bölüm	49	4044. Bölüm.....	60
Heva ve Heves		Heva ve Hevesin	
Tehlikesi	49	Akla Galebe Çalması	60
4032. Bölüm	50	4045. Bölüm.....	62
Şehvetlerin Tehlikesi .	50	Aklın Heva ve	
4033. Bölüm	51	Hevese Galebe Çalması ...	62
Lezzetlerin Tehlikesi .	51	4046. Bölüm.....	63
4034. Bölüm	52	İnsanların En	
Heva ve Heves		Güçlüsü Heva ve	
İbadet Edilen Bir İlahtır...	52	Hevesine Galip Gelendir .	63
4035. Bölüm	52	4047. Bölüm.....	64
Heva ve Heves		Şehveti Güçsüz	
Basireti Kör Eder.....	52	Kılan Şey	64
4036. Bölüm	53	4048. Bölüm.....	65
Heva ve Hevesin		Aklı Güçlendiren Şey	65
Başlangıcı ve Sonu	53	4049. Bölüm.....	65
4037. Bölüm	54	İtaatlerin En Üstünü	
Her kim Şehvetle		Şehvetleri Terk Etmektir .	65
Arkadaş Olursa, Nefsi		4050. Bölüm.....	66
Hasta Olur	54	Her kim Şehvetine	
4038. Bölüm	54	Galebe Çalırsa, Aklı	
Şehvete Kulluktan		Aşık Olur	66
Sakınmak	54	4051. Bölüm.....	66
4039. Bölüm	55	Her kim Şehvetine	
Gizli Şehvetlerden		Galip Gelirse Nefsine	
Sakındırmak	55	Sahip Olur.....	66
4040. Bölüm	55	4052. Bölüm.....	67
Heva ve Hevese		Her kim Heva ve	
Uymak	55	Hevesine Üstün Gelirse	
4041. Bölüm	56	Dünya Mecburen Ona	
Heva ve Hevese		Yönelir.....	67
Muhalefet Göstermek	56	4053. Bölüm.....	71
4042. Bölüm	59	Emanetler	71
Heva ve Hevesle		4054. Bölüm.....	72
Savaşmak.....	59	Allah'ın Emanetleri ...	72

4055. Bölüm	74
Miras	74
Birkaç Bölümde İlmi	
İnceleme	77
1-Mirasın Ortaya	
Çıkışı	77
2-Mirasın Tedrici	
Değişimi	77
3-Uygur Milletlerde	
Miras	78
4-Bu Ortamda İslam	
Ne Yaptı?	82
5-İslam'a Göre	
Kadınların ve Yetimlerin	
Durumu	85
6-Yeni Misras	
Kanunları	88
7-Miras Sistemlerinin	
Karşılaştırılması	90
8-Vasiyet	90
4056. Bölüm	91
Mirasın Engelleri	91
4057. Bölüm	92
Peygamberlerin	
Mirası	92
4058. Bölüm	95
Vera (sakınma)	95
4059. Bölüm	97
Sakınmanın Neticesi..	97
4060. Bölüm	98
Sakınmanın	
İbadetteki Rolü	98
4061. Bölüm	99
Veranın Anlamı	99
4062. Bölüm	101
Vera Sahibi (Sakınan	
Kimse)	101
4063. Bölüm	102

İnsanların En Çok	
Sakınanı	102
4064. Bölüm	105
Vezir	105
Tefsir	105
4065. Bölüm	108
Vezirlerin En	
Kötüsü	108
4066. Bölüm	109
Ahlak Vezirleri	
(yardımcıları)	109
4067. Bölüm	111
Amellerin Terazileri	111
Tefsir	111
4068. Bölüm	116
Kendilerine	
Terazilerin Kurulmadığı	
Kimse	116
4069. Bölüm	119
Vesvese	119
4070. Bölüm	121
Abdest ve Namazda	
Vesveseden Sakınmak	121
4071. Bölüm	122
Vesvesenin İlacı	122
4072. Bölüm	124
Allah'ın Vesveseyi	
Affetmesi	124
4073. Bölüm	126
Yardımlaşmak	126
4074. Bölüm	131
Allah'ın İnsana	
Vasiyetleri	131
4075. Bölüm	132
Allah'ın Musa'ya (a.s)	
Vasiyetleri	132
4076. Bölüm	133

Allah'ın İsa'ya (a.s)	
Tavsiyeleri	133
4077. Bölüm	133
Hızır'ın (a.s) Musa'ya	
(a.s) Tavsiyeleri	133
4078. Bölüm	136
Allah'ın (c. C)	
Muhammed'e (s.a.a)	
Tavsiyeleri	136
4079. Bölüm	136
Resulullah'ın (s.a.a)	
Tavsiyeleri	136
4080. Bölüm	144
İmam Ali'nin (a.s)	
Tavsiyeleri	144
1-Hz. Ali'nin Oğlu	
Hasan'a (a.s) 'Tavsiyeleri.	144
2-Oğlu Hüseyin'e	
(a.s) Tavsiyeleri	145
3-Oğlu Hasan ve	
Hüseyin'e (a.s)	
Vasiyetleri	145
4-Müslümanlara	
Tavsiyeleri	145
4081. Bölüm	146
Hz. Ali'nin Vefat	
Anındaki Tavsiyeleri	146
4082. Bölüm	147
İmam Zeyn'ül-	
Abidin'in (a.s) Vasiyetleri	147
4083. Bölüm	148
İmam Bakır'ın (a.s)	
Tavsiyeleri	148
4084. Bölüm	150
İmam Sadık'ın (a.s)	
Vasiyetleri	150
4085. Bölüm	154

İmam Kazım'ın (a.s)	
Tavsiyeleri	154
4086. Bölüm	154
İmam Cevad'ın (a.s)	
Tavsiyeleri	154
4087. Bölüm	160
İmam Askeri'nin	
(a.s) Tavsiyeleri	160
4088. Bölüm	163
Vasiyet	163
4089. Bölüm	164
Vasiyyet Adabı	164
4090. Bölüm	165
Varise Zarar	
Vermekten, Zulümden	
Ve Hakkı Yok Etmekten	
Sakındırmak	165
4091. Bölüm	166
Kendi Vasisi Olan	
Kimse	166
4092. Bölüm	169
Tevazu	169
4093. Bölüm	172
Tevazunun Anlamı ..	172
4094. Bölüm	173
Yüceliğinden Dolayı	
Mütevazi Olan Kimse	173
4095. Bölüm	174
Tevazunun Adabı	174
4096. Bölüm	174
Zengine Zenginliği	
Sebebiyle Tevazu	
Gösteren Kimse	174
4097. Bölüm	175
Tevazunun	
Alametleri	175
4098. Bölüm	176
Tevazunun Meyvesi	176

4099. Bölüm	177
Tevazu ve Yücelik ...	177
4100. Bölüm	180
Tevazu Sahibi	
Olmaya Yardımcı Olan	
Şey.....	180
4101. Bölüm	182
Abdest.....	182
4102. Bölüm	183
Abdestin Hikmeti	183
4103. Bölüm	183
Abdestin Etkileri.....	183
4104. Bölüm	184
Cefa	184
4105. Bölüm	184
Sürekli Abdestli	
Olmanın Fazileti.....	184
4106. Bölüm	185
Abdesti Yenilemek ..	185
4107. Bölüm	186
Allah Resulü'nün	
(s.a.a) Abdesti	186
4108. Bölüm	188
Vatan Sevgisi	188
4109. Bölüm	191
Vatanı Savunmak.....	191
4110. Bölüm	192
Gurbet ve Vatan	192
4111. Bölüm	193
Vatanların En	
Kötüsü.....	193
4112. Bölüm	195
Allah'ın Vaadi	
Haktır.....	195
4113. Bölüm	196
Vaad (Söz Vermek)	
Bir Borçtur.....	196
4114. Bölüm	197

Vaad Etmek İki	
Kölelikten Biridir	197
4115. Bölüm.....	198
Verilmemesi	
Gereken Vaadler	198
4116. Bölüm.....	199
Sözünde Durmamayı	
Kınama.....	199
4117. Bölüm.....	202
Öğütün Kalp	
Hayatındaki Rolü	202
4118. Bölüm.....	202
Öğüt Dilemek	202
4118. Bölüm.....	202
Öğüt Dilemek	202
4119. Bölüm.....	203
Öğüt Verenlerin	
Çeşitleri	203
4120. Bölüm.....	204
Herşeyde Bir Öğüt	
Vardır	204
4121. Bölüm.....	205
En Açık Öğüt.....	205
4122. Bölüm.....	206
Allah'ın Öğütleri	206
4123. Bölüm.....	206
İsa'nın (a.s) Öğütleri	206
4124. Bölüm.....	224
Peygamber'in	
Öğütleri	224
4105. Bölüm.....	225
İmam Ali'nin (a.s)	
Öğütleri	225
4126. Bölüm.....	228
İmam Hasan'ın	
Öğütleri	228
4127. Bölüm.....	228

İmam Hüseyin'in	
(a.s) Öğütleri	228
4128. Bölüm	229
İmam Zeyn'ül-	
Abidin'in (a.s) Öğütleri...	229
4129. Bölüm	231
İmam Bakır'ın (a.s)	
Öğütleri	231
4130. Bölüm	231
İmam Sadık'ın (a.s)	
Öğütleri	231
4131. Bölüm	232
İmam Kazım'ın (a.s)	
Öğütleri	232
4132. Bölüm	245
İmam Rıza'nın (a.s)	
Öğütleri	245
4133. Bölüm	245
İmam Cevad'ın (a.s)	
Öğütleri	245
4134. Bölüm	246
İmam Hadi'nin (a.s)	
Öğütleri	246
4135. Bölüm	247
Her kim Bir	
Konuşmacıya Kulak	
Verirse Ona İbadet	
Etmış Olur	247
4136. Bölüm	247
Öğüt Vermenin	
Adabı	247
4137. Bölüm	248
Deruni/Batını Vaiz .	248
4138. Bölüm	248
Batını Vaizi Olan	
Kimse	248
4139. Bölüm	248

Her kimin Deruni	
Vaizi Olmazsa	248
4140. Bölüm	249
Kendisine Öğüdün	
Fayda Vermediği Kimse	249
4141. Bölüm	250
Öğüt Kabul	
Etmeyen Öğütçü.....	250
4142. Bölüm	251
Öğüt Dileyen Vaizin	
Sözlerinden Nurlanmaya	
Teşvik	251
4143. Bölüm	252
Ameli Davet	252
4144. Bölüm	252
Öğüt Almaya Layık	
Olan Şey	252
4145. Bölüm	255
Başarı.....	255
4146. Bölüm	259
Başarı Ve Yardımdan	
Mahrumiyet	259
4147. Bölüm	260
Başarı Sayılan Şey	260
4148. Bölüm	260
Başarıya Sebep Olan	
Şey.....	260
4149. Bölüm	262
Vefa	262
Tefsir	262
4150. Bölüm	269
İnsanların En	
Vefasızı.....	269
4151. Bölüm	271
Vakar	271
4152. Bölüm	272
Mümin Vakarlıdır	272
4153. Bölüm	273

Vakara Sebep Olan	
Şey.....	273
4154. Bölüm	273
Metanetten	
Kaynaklanan Hasletler ...	273
4155. Bölüm	276
Vakfetmek	276
4156. Bölüm	282
Takva.....	282
4157. Bölüm	284
Allah'ın Takvayı	
Tavsiyesi.....	284
4158. Bölüm	284
İmam Ali'nin (a.s)	
Takvayı Tavsiyeleri	284
4159. Bölüm	286
Takva Elbiselerin En	
Şerafetlisidir	286
4160. Bölüm	288
Takva Ele	
Geçirilmez Bir Kaledir ...	288
4161. Bölüm	289
Salahın Ve	
Doğruluğun Anahtarı	
Takvadır	289
4162. Bölüm	290
Takva Hidayetin	
Anahtarıdır.....	290
4163. Bölüm	291
Takva Yüceliğin	
Anahtarıdır.....	291
4164. Bölüm	294
Takva Kalplerin	
İlacıdır.....	294
4165. Bölüm	294
Takva Sağlam Bir	
Kulptur.....	294
4166. Bölüm	295

Takvanın Amellerin	
Kabulundeki Rolü.....	295
4167. Bölüm.....	296
Her kim Allah'tan	
Sakınırsa, Allah Ona Bir	
Çıkış Yolu Taktır Eder...	296
4168. Bölüm.....	299
Takva Sahipleri	299
4169. Bölüm.....	299
Takva Sahiplerinin	
Özellikleri.....	299
4170. Bölüm.....	305
Takvaya Sebep Olan	
Şey.....	305
4171. Bölüm.....	306
Takvaya Engel Olan	
Şey.....	306
4172. Bölüm.....	306
Takva Hakkı.....	306
4173. Bölüm.....	308
Takvanın Anlamı.....	308
Takva ve Mertebeleri	
Hakkında Bir Kaç Bölüm	
Hakkında Bir Çift Söz	309
1-Kanun, Yüce	
Ahlak ve Tevhit.....	309
2-Dini Takva Şu Üç	
Şeyle Hasıl Olur :	313
3-Muhabbet Nasıl	
İhlasa Sebep Olur?.....	317
4-Kulun Allah	
Vesilesiyle Halis Olması. 319	
4174. Bölüm.....	324
Takvanın Üsaresi.....	324
4175. Bölüm.....	325
İnsanların en	
Takvalısı	325
4176. Bölüm.....	325

Takva Sahiplerinin	
İmamı	325
4177. Bölüm	326
Akibet Takva	
Sahiplerininidir	326
Hak din sonunda	
tüm dünyaya galip	
gelecektir	327
4178. Bölüm	331
Takiyye	331
4179. Bölüm	333
Takiyyenin Caiz	
Olduğu Hususlar	333
4180. Bölüm	334
Takiyyeyi Aşmaktan	
Sakınmak	334
4181. Bölüm	336
Takiyyenin Caiz	
Olmadığı Hususlar	336
4182. Bölüm	338
Tevekkül	338
4183. Bölüm	339
Tevekkülün Anlamı.	339
Tevekkül hakkında	
Bir Çift Söz	340
4184. Bölüm	341
Tevekkül Edenler	341
4185. Bölüm	343
Tevekküle Sebep	
Olan Şey	343
4186. Bölüm	344
Tevekkülün Neticesi	344
4187. Bölüm	346
Tevekkül ve İşlerin	
Kıfayeti	346
4188. Bölüm	348
Tevekkülün Adabı ...	348
4189. Bölüm	350

Allah'a Yönelmek	350
4190. Bölüm	351
Allah'tan Gayrisine	
Yönelmek	351
4191. Bölüm	354
Tevekkülün	
Dereceleri	354
4192. Bölüm	354
Kendine Güven	354
4193. Bölüm	357
Doğum	357
4194. Bölüm	357
Evladın Değeri	357
4195. Bölüm	358
Evlat Fitne	
Sebebidir	358
4196. Bölüm	359
Evlat Sevgisi	359
4197. Bölüm	360
Çocuklarla Çocuk	
Olmak	360
4198. Bölüm	362
Salih Evlat	362
4199. Bölüm	363
Kötü Evlat	363
4200. Bölüm	364
Kızı Sevmemekten	
Sakındırmak	364
4201. Bölüm	366
Çocuklar Arasında	
Adaletle Teşvik	366
4202. Bölüm	367
Anne Babaya İyiliğe	
Teşvik	367
4203. Bölüm	369
Her ne Kadar Kötü	
De Olsa Anne Babaya	
İyiliğe Teşvik	369

4204. Bölüm	370
Ölümlerinden Sonra	
Anne Babaya İyilik	
Etmeye Teşvik.....	370
4205. Bölüm	371
Cennet Annelerin	
Ayağı Altındandır.....	371
4206. Bölüm	374
Anne Babaya Eziyet	
Etmek	374
4207. Bölüm	375
Anne Babaya İtaat ...	375
4208. Bölüm	377
Anne Babaya	
İtaatsizlikten.....	377
4209. Bölüm	377
Babanın Çocuk	
Üzerindeki Hakkı.....	377
4210. Bölüm	378
Hem Evlat ve He de	
Malı Babaya Aittir	378
4211. Bölüm	379
Evladın Baba	
Üzerindeki Hakkı.....	379
4212. Bölüm	Erreur !
Signet non défini.	
Çocuk	
Terbiyesi.....	Erreur ! Signet
non défini.	
4212. Bölüm	380
Evlat Terbiyesi	380
4213. Bölüm	382
Çocuğa Saygısızlık ...	382
4214. Bölüm	385
Ulu'l-Emr (Emir	
Sahipleri)	385
İslâm Toplumunun	
Önderi ve Tutumu.....	386

4215. Bölüm.....	391
Kötü Yöneticilerin İş	
Başına Geçmesine Sebep	
Olan Şey	391
4216. Bölüm.....	392
Adil Yöneticiler.....	392
4217. Bölüm.....	393
Zalim Yöneticiler.....	393
4218. Bölüm.....	394
Yöneticilerin	
Valilerin Zulmüne Ortak	
Oluşu	394
4219. Bölüm.....	395
Yöneticinin	
Kendisine Kaşrı Görevi.	395
4220. Bölüm.....	396
Yöneticinin	
Yönetimindeki Önemli	
Görevleri.....	396
4221. Bölüm.....	398
Yöneticiye	
Merhametli ve Yumuşak	
Huyli Olmasının Farz	
Oluşu	398
4222. Bölüm.....	399
Yönetici Halkın	
Genelinin Rızayetini Elde	
Etmelidir	399
4223. Bölüm.....	399
Yöneticinin İstihdam	
Hususunda Riayet	
Etmesi Gereken Şeyler...	399
4224. Bölüm.....	400
Yöneticinin	
Seçmemesi Gereken	
Kimse	400
4225. Bölüm.....	401

Liyakatsiz Bir Şekilde	
Yüceltilen Kimse.....	401
4226. Bölüm	401
Yöneticinin Kökten	
Sökmesi Gereken Şey	401
4227. Bölüm	401
Hakim Valilerini	
Araştırmalıdır.....	401
4225. Bölüm	402
Kapıcı Edinmekten	
Sakındırmak	402
4229. Bölüm	403
Harac İşlerini	
Araştırmanın Gereği.....	403
4230. Bölüm	403
Yöneticinin	
Müslümanların Malını	
Bağışlamaktan Sakınması.....	403
4231. Bölüm	404
Darda Kalan	
Borçlunun Borcunu	
Ödemek Yöneticinin	
Görevidir.....	404
4232. Bölüm	405
Yöneticinin Bizzat	
Yapması Gereken İşler...	405
4233. Bölüm	405
Yöneticinin	
Mustaz'af Kimselere	
Teveccüh Etmesinin	
Farz Oluşu	405
4234. Bölüm	408
Evliyaullah'ın	
Özellikleri.....	408
4235. Bölüm	415
Ümitsizlik.....	415
4236. Bölüm	416

İnsanların Elinde	
Olan Şeylerden Ümidini	
Kesmenin Faydaları.....	416
4237. Bölüm.....	419
Yetimlere Riayet	
Etmeye Teşvik	419
4238. Bölüm.....	420
Yetim Malını Yemek.....	420
4239. Bölüm.....	421
Yetim Malını	
Yemenin Haram	
Oluşunun Sebebi	421
4240. Bölüm.....	422
Al-i Muhammed'in	
Yetimleri	422
4241. Bölüm.....	425
Yakın	425
4242. Bölüm.....	426
Yakın Dinin Başıdır	426
4243. Bölüm.....	427
Yakın İmanın	
Direğidir.....	427
4244. Bölüm.....	427
Yakın En Az	
Bulunur Şeydir	427
4245. Bölüm.....	427
Yakın İbadettir.....	427
4246. Bölüm.....	428
Yakın En Üstün	
İbadettir.....	428
4247. Bölüm.....	428
İmanın Nihai Hedefi	
Yakın Elde Etmektir	428
4248. Bölüm.....	429
İman ve Yakın	
Arasında	429
4249. Bölüm.....	430

İman Kalpte Sabittir	
Yakin İse Hatıralardır	430
4250. Bölüm	430
İlm'ul-Yakin	430
4251. Bölüm	431
Hakk'ul-Yakin	431
Tefsir	431
4252. Bölüm	432
Yakinin Anlamı	432
4253. Bölüm	433
Yakin Sahibi	
Kimsenin Nişaneleri	433
4254. Bölüm	435
Müminin Yakini	
Amelinde Görülür	435
4255. Bölüm	436
Yakini Yok Eden	
Sebepler	436
4256. Bölüm	436
Yakinin Gevşekliği ..	436
4257. Bölüm	437
Yakini Kendisine	
Fayda Vermeyen Kimse. 437	
4258. Bölüm	437
Yakinin Faydaları	437
1-Sabır	437
2-İhlas	438
3-Zühd	438
4-Tevekkül	439
5-Rıza ve Hoşnutluk	439
6-Musibetleri Hafif	
Saymak	440
4259. Bölüm	440
Yakinin Şubeleri	440
4260. Bölüm	441
Yakini Elde Etmek ..	441

İman ve İmanın	
Artışı Hakkında Bir Çift	
Söz	442
İçindekiler	447